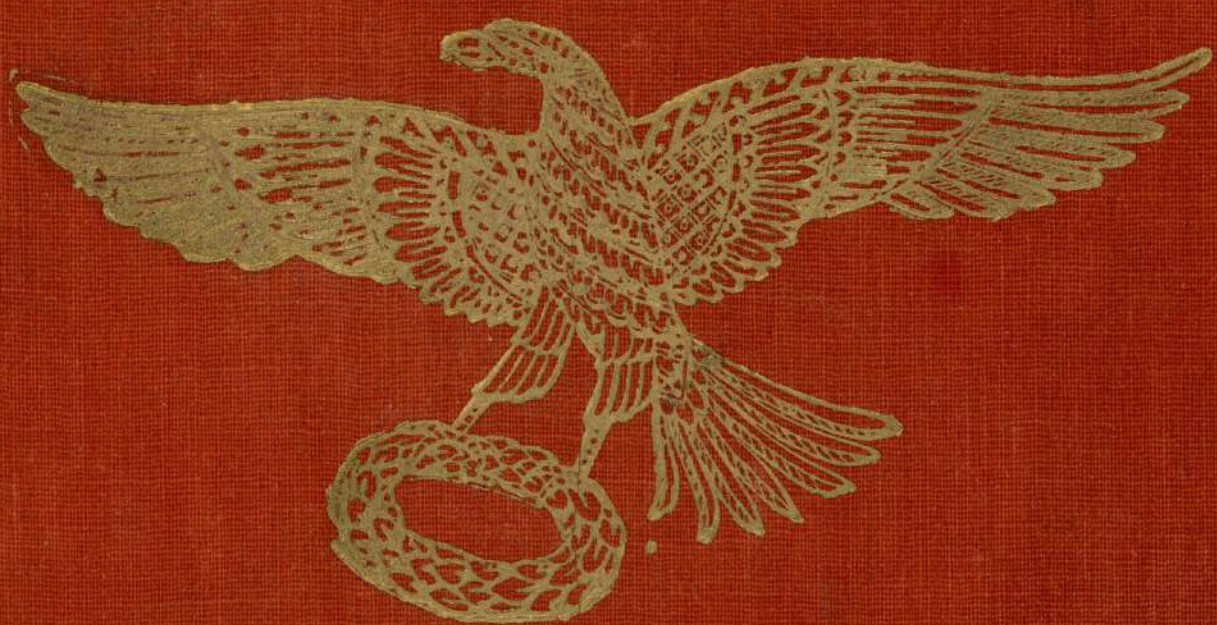
قاموس

جغرافیائی

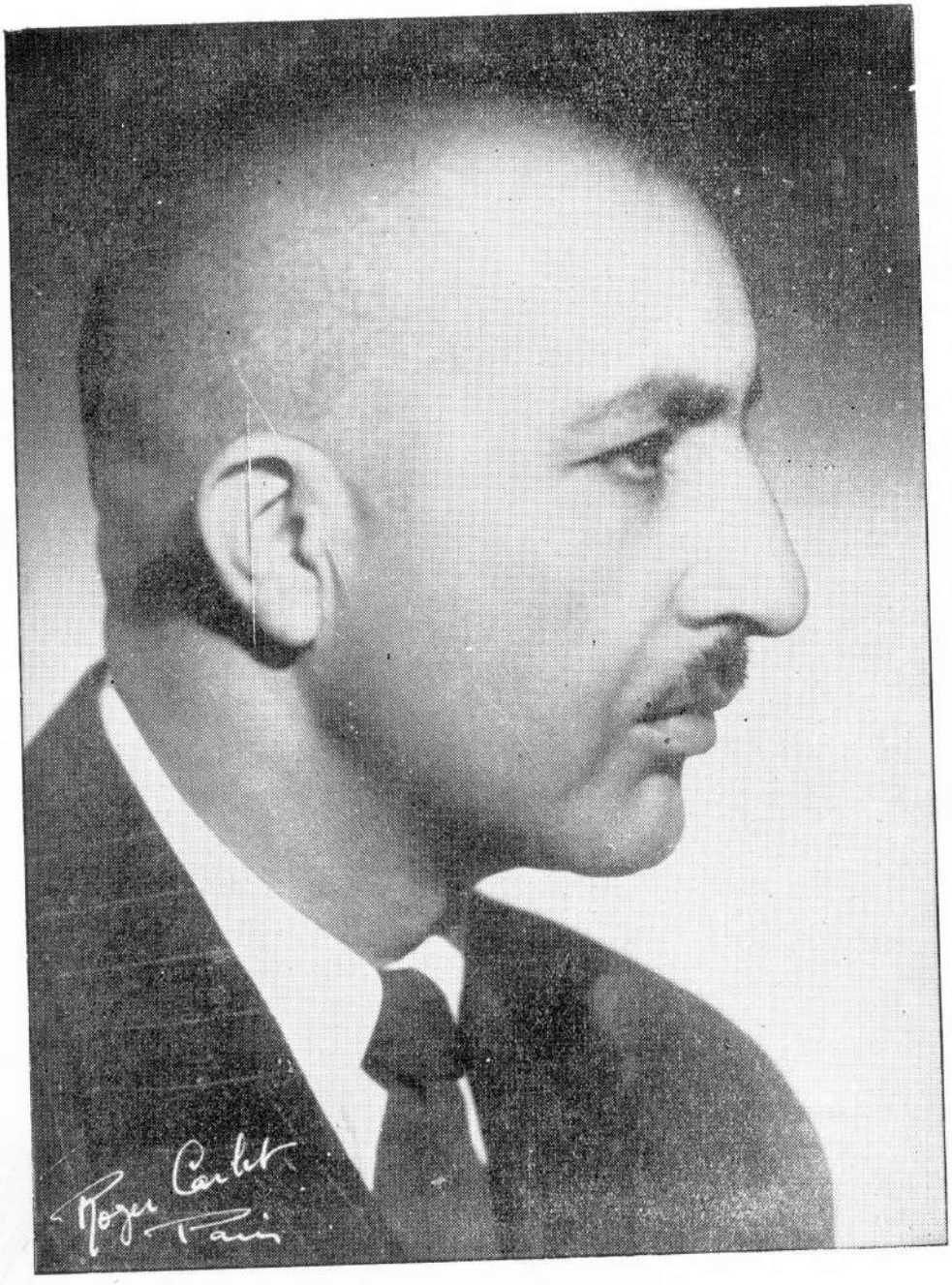


افغانستان

جلد اول



ذات خجسته اعلیحضرت همایونی المتوکل علی الله محمدظاهرشاه رئیس افتخاری
انجمن آریانا دائرة المعارف



شاغلی سردار محمد داؤد صدر اعظم



والاحضرت سردار محمد نعیم وزیر امور خارجه ومعاون صدارت عظمی
بانی انجمن آریانا دائرة المعارف

قاموس

جغرافیائی

افغانستان

از نشرات

انجمن

آریانا دائرة المعارف

مهتمم: محمد حکیم ناهض

تعداد طبع (۵۰۰) جلد

جلد اول حمل ۱۳۳۵

دیباچه

قاموس جغرافیائی افغانستان که اینك جلداول آن درظرف (۴۹۰) صفحه ازحرف (آ) تا حرف (ج) حاوی (۲۹۱۵) عنوان طبع ونشر گردید، نخستین اثریست که راجع به اعلام جغرافی کشور بوجود آمده ودرخصوص ولایات، حکومات اعلی، حکومات کلان، حکومات محلی، علاقه داری ها، قراء، قصبات، شهرها، کوها، تپه ها، وانواع حیوانات، اشجار، پیداوار زراعتی، فواکه، صنائع، مقامات متبرکه شغل وپیشه وسائر خصوصیات هرمنطقه معلوماتی میدهد.

انجمن آریانا دائرة المعارف چندسال قبل هنگامیکه کار دائرة المعارف شروع ونسبت بمواد جغرافیائی وطن برای آریانا دائرة المعارف ضرورت احساس نمود، به تدارك آن اقدام کرد. بدین قرار که تقریبا ۹۵ فیصد اعلام را باموقعیت طول البلد وعرض البلد آن ازروی ۹۲ قطعه خریطه جغرافیائی افغانستان استخراج نمود، چنانچه برخی ازین اعلام بطور ناقص تنها بقید طول البلد وعرض البلد درجلد اول آریانا دائرة المعارف نیز طبع شده، لکن اخیرا انجمن به این عقیده رسید که باید این اعلام حتی الامکان تکمیل شود، یعنی معلومات ضروریه که بتواند چگونگی وخصوصیات هرولایت، حکومت، قریه، وقصبه را چه ازحیث کیفیت طبیعی وچه ازرهگذر اوضاع اقتصادی وحیات اجتماعی مردم معرفی کند تهیه گردیده وبه صورت یك قاموس جغرافیائی طبع شود. تاازیك طرف درین قسمت بکار دائرة المعارف کمك کرده باشد وازطرف دیگر بنیان جغرافیه عمومی کشور به حیث یك سنگ تهداب قرار گیرد. لهذا دو سال قبل (یعنی در سال ۱۳۳۲) در ضمن کار آریانا دائرة المعارف این خدمت سنگین را نیز سردست گرفت. وبعد ازغور وتعمق نسبت به انجام این مقصود به وظایف وکار های ذیل ملتفت ومواجه گردید. که اجرای آن حتمی پنداشته شد. چه بدون آن این اثر ناقص مانده وقابل طبع ونشر نمیشد:

۱ ـ همه اعلامی که خواه ازخریطه های افغانستان استخراج وخواه به وسائل دیگر فراهم شده بود باید به شکل قاموس به ترتیب «الف با» مردف شود که از «الف» تا (ی) بحدود تخمین (۱۵۰۰۰) آرتیکل میرسد.

۲ ـ تمام طول البلد ها وعرض البلد ها وارتفاعات اعلامی را که درین جلد طبع شده است ودرخریطه های جغرافی به فت وانچ ومیل قید شده بود به سلسله متری تبدیل کرد.

۳ ـ چون خریطه های جغرافی که قسمت اعظم مواد این قاموس ازآنها استخراج شده نسبتا قدیم می باشد لابد تا اکنون درتشکیلات اداری وحتی درنام های قراء، قصبات ومحلات کشور تغیرات وتحولاتی وارد گردیده است که باصورت تشکیل اداری ونام های امروزه بعضا مطابقت نمیرسانید ولازم بود کلیه مواد باتشکیلات اداری موجوده مطابق ساخته شود واسمائیکه درمرور زمان بنابرعلل واسبابی تغیر یافته، شکل موجوده آنها قید گردد. لهذا صورت تشکیلات مملکتی افغانستان ازوزارت داخله

خواسته وتمام اعلامیکه درین جلد به‌طبع رسیده است به تشکیلات حاضره اداری تطبیق گردید و وقتا فوقتا بوزارت داخله مراجعت ومفاهمه نموده با کمك وهمکاری ایشان حتی‌الوسع اغلاط واقعه وتحولات حادثه تصحیح وبصورت واقعی امروزه درآورده شد ودرتدوین جلدهای مابعد نیز این کار دوام خواهد داشت .

٤ ــ تاجائیکه میسر بود ارتفاعات برخی اعلام ازسطح بحر مانند بعضی کوها، شهرهای عمده ، قریه ها وغیره مواضع ازروی تازه ترین خریطه جغرافی استخراج وبمادهٔ مربوطه آن قیدشد .

٥ ــ حتی‌الوسع ذریعه اعضاء مسلکی انجمن دائرة‌المعارف، علاوه بروظیفه که درانجام تدوین ، تصحیح ترتیب، تدقیق وتطبیق مضامین دائرة‌المعارف بما خذدارند، راجع بمواد مندرجه این قاموس معلومات جغرافیائی ازقبیل حیوانات، نباتات، پیداوار زراعتی ،صنائع مروجه ،اشجار، فواکه، پیشه وحرف اهالی ،مقامات متبر که ازقبیل: مزارات مشهور ومساجد جامع وحتی‌الوسع فوکلور های مربوطه را از کتب وجرائد داخلی وماخذ خارجی فراهم کرد ، وهم فهرست حکومتی‌ها وعلاقه‌داری های مربوطه هرولایت وحکومت اعلی رابرایشان ارسال وتقاضا نمود تاراجع به‌حوزه حکومات وعلاقه‌داری‌های خود ذریعه اشخاص تعلیم یافته ومامورین منور معلومات فوق الذکر را تهیه کرده بفرستند چنانچه تایك اندازه معلومات مفیدی نسبت به‌بعضی‌مناطق فراهم کرده فرستادند، که‌ازان‌خیلی‌استفاده‌بعمل آمد، طبیعی است‌این کار یعنی‌تتبع مضامین درتدوین جلدهای مابقی این اثرهم‌دوام خواهد داشت.

٦ــ صورت تشکیل وتعداد مکاتب ابتدائیه ، متوسطه ، لیسه و مکاتب دهاتی ازوزارت معارف خواستهشدو در مناطقیکه مکاتب تاسیس گردیده است تحت آرتیکل مربوط آن قید شد .

٧ــ حتی‌الامکان فاصله هرشهر ، ده ، قصبه ، قریه ، علاقه‌داری وحکومت‌محلی ازحکومات کلان یاحکومت اعلی ویا ولایات مربوطه آن جستجووقید گردید تاعلاوه برموقعیت طول‌البلد وعرض‌البلد جغرافی خود، معلوم‌شده بتواند که‌ازمرکزیت اداری‌خود چه اندازه‌مسافه داشته وبکدام سمت‌واقع میباشد.

٨ــ درمناطقیکه اداره مترولوجی تاسیس‌شده است وضعیت اقلیمی آن‌ازقبیل حد اکثر وحد اقل درجه حرارت و برودت وبارندگی سالانه ، ازشعبه مترولوجی خواسته‌وتحت‌نام همان‌منطقه ثبت گردیده وثبت خواهدشد . معهذا مطالب عمده ومهمی باقی مانده‌است که باوجود کوشش و مراجعات مکرر بدوائر مربوطه بدریافت آن‌موفق‌نشدیم وآن عبارت ازتعیین مساحه اراضی‌مزروعه، مساحه اراضی باثر ،مساحه جلگه‌زارها وهکذا مناطق ومساحه جنگل‌زارها ، تعیین مساحت‌سطحیه ولایات، حکومات اعلی ، حکومات کلان وتعداد نفوس آنهاست ،ولی امید است هنگامیکه بار دیگر به‌طبع این قاموس اقدام می کنندهمچه‌نواقص بامساعدت روزگارو وتیسر وسائل کاملا رفع گردد ،زیرا این‌طبع قدم ابتدائی است که برداشته شد و هر کار ابتدائی از لغزش ، اشتباه و نواقص بری نمی‌توان بود . ناگفته‌نماند که‌مملکت‌ما افغانستان درقلب آسیا، به‌اعتبار طول البلد درقسمت شمال نیم کرهٔ شرقی بخط ٦٠درجه و٣٠دقیقه و٧٥درجه و٥٠دقیقه وبه اعتبار عرض البلد در قسمت شرق نیم کرهٔ شمالی

به‌خط ۲۹ درجه و ۳۰ دقیقه و ۳۸ درجه و ۳۰ دقیقه واقع می‌باشد. طبیعی است تمام قراء وقصبات وسائر اعلام جغرافی افغانستان که درین جلد داخل است ویا درجلدهای مابعد این کتاب درج خواهدشد بین خطوط طول البلد وعرض البلد فوق الذکر می‌باشد وهر آرتیکل که‌ازحوزهٔ درجات متذکره خارج باشد بوضاحت میتوان دانست که‌موقعیت آن‌غلط بوده وسهو واقع‌شده است. درپایان مقال، انجمن دائرة المعارف از همکاری های همیشگی وزارت جلیله‌معارف، خاصتا درین قسمت، واز کمک های وزارت داخله که عند المراجعه اشتباهات مارا رفع کرده اند سپا سگزار است. انجمن آریانا دائرة المعارف ازتمام اهل بینش آرزومند است که‌به حیث کمک، اشتباهات‌مارا یادداشت‌فرموده‌با معلومات ثقه تریکه راجع به‌هریك ازمواد مندرجه این کتاب داشته باشند مستقیما به اداره انجمن بفرستند تادرچاپ دوم زیر نظر باشد زیرا گفتیم که چون اثرابتدائی است ازسهووخطا خالی نیست.

بنده به‌حیث رئیس انجمن از زحماتیکه جوان منور وفعال محمد حکیم ناظر عضو انجمن و متصدی شعبه گزیتر درترتیب‌وتحقیق مواد این قاموس‌متحمل شده واهتمام‌ورزیده‌است وازخدمات قیمتداریکه آقای غلام‌علی غشتلی عضو دانشمند انجمن دائرة المعارف و آقای عبد الصمد جاهد سابق عضو این انجمن، درتتبع ونگارش‌وتهیه‌مضامین متعلقهٔ‌هریك ازاعلام‌انجام داده‌اند، خیلی‌متشکراست‌وامید قوی‌دارم که‌بمددگاری‌خداوندوبه زحمت کشی وجدیت‌همکاران‌صمیمی‌ودانشمند خودبه‌تدوین، طبع ونشر جلدهای‌باقی ماندهٔ این اثرنفیزیکی‌بعدازدیکری موفق‌خواهم شد. ومن‌الله‌التوفیق‌وهوالمستعان

سید احمد شاه هاشمی

آ

آب سر : چشمه ایست که بفاصلهٔ ۵،۵ کیلومتر در شمال خاش علاقهٔ بکوا (مربوط حکومت اعلی فراه) وقوعداشته و بخط ۶۲ درجه- ۴۹دقیقه- ۱۴ ثانیهٔ طول البلد مشرقی و خط ۳۱ درجه- ۳۴ دقیقه و ۱۰ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

آب اندخوی : دریائیست که بفاصلهٔ ۱۷ کیلومتر در جنوب غرب حکومت درجه اول اندخوی (مربوط حکومت اعلی میمنه) جریان داشته و (تخمین) بخط طول البلد مشرقی ۶۵ درجه - ۴ دقیقه ۳۶ ثانیه و عرض البلد شمالی ۳۶ درجه - ۵۳ دقیقه - ۵۰ ثانیه واقع میباشد .

آب ایستاده : غدیری است در جنوب غرب قیصر خیل که بار تفاع (۲۱۳۰) متر از سطح بحرواقع بوده و تخمین بخط طول البلد مشرقی ۶۸ درجه - و ۲۴ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳۲ درجه ۳۰ دقیقه و۳۵ ثانیه کائن میباشد ، جهیل نمکینی است که در یك میدان هموار، بطرف جنوب شرق افغانستان بفاصلهٔ (۱۳۰) کیلو متر بجنوب غزنی واقع است. محیط آن(۷۰) کیلومتر بوده و سطح آن مطابق مواسم تغیرمیابد، کنار ه های آن مملواز گیا ها و بته های مختلفه است، درین غدیرانواع پرنده‌ها دیده‌می شود .

آب ایستاده : جهیلی است بفاصلهٔ ۱۶ کیلو متری در شمال قریهٔ باره خیل کتواز (مربوط حکومت اعلی غزنی) وبخط طول البلد مشرقی۶۷درجه - ۵۰ دقیقه - ۵۰ ثانیه‌وعرض البلد شمالی ۳۲ درجه ۳۵ دقیقه و ۱ ثانیه واقع است.

آب ایش : نهری است که بفاصلهٔ ۴۴ کیلومتر در شمال غرب قریهٔ حوض شاه‌در علاقهٔ شیوه(مربوط حکومت اعلی بدخشان) بدریای آمو میریزد .

محل وقوع آن تخمین درخط طول البلدمشرقی۷۰ درجه - ۱۴ دقیقه -۶ ثانیه و عرض البلد شمالی ۳۷ درجه - ۴۷ دقیقه و ۱۶ ثانیه میباشد .

آب باریك : ناوه ایست که بفاصلهٔ۶۱ کیلومتر در شمال مرکزهرات (مربوط‌حکومت کلان بادغیسات ولایت هرات) واقع وتعداد خانه‌وار (۴۰۰) خانه و نفوس آن (۱۰۰۰) نفراست ، فاصلهٔ آن‌از مرکز حکومت کلان «قلعهٔ نو» ۳۶ کیلو متر بوده و بین خط طول البلد شرقی ۶۲در جه - ۲۴ دقیقه -۶ ثانیه وعرض البلدشمالی۳۴درجه- ۴۳ دقیقه و۴۸ ثانیه‌موقعیت‌دارد. پیداوار زراعتی آن عبارة است از گندم ، جو، تربوز، خربوزه . وحیوانات آن عبارة از گاو ، گوسفند ، اشتر، مرکب،اسپ،روباه ، سیاه گوش، گرگ ، خنزیر ، وطیور آن عبارة از کبوتر صحرائی ، مرغ خانگی و لگ لگ میباشد .

به نسبتی که اطراف و نواحی اینمنطقه را تپه‌های سر سبز تشکیل داده و درختان پسته درآن بکثرت میروید و تولیدات آن ازطرف اهالی جمع وذخیره وبفروش میرسد، از مهمترین مناطق جنگل پسته یعنی پسته لق هرات شمرده می‌شود .

آب باریك : قریه‌ایست مربوط حکومت اعلی بدخشان که بفاصلهٔ ۱۹ کیلومتردر جنوب غرب مرکز فیض آباد وقوع داشته وبخط ۷۰ درجه ـ۲۳ دقیقه ـ ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و بخط ۳۶ درجه ـ ۵۹ دقیقه ـ ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میبا شد .

آب باریك : قریه ایست بفاصلهٔ ۴۹ کیلو متردرجنوب قریهٔ چهار شنبه، مربوط حکومت درجه۳ قیصار (توابع حکومت اعلی میمنه) وبخط طول البلد ۶۳ درجه۱ ۵۹ دقیقه۲ ثانیه شرقی و عرض البلد ۳۵درجه۲۴دقیقه۳۲ثانیه شمالی واقع است .

آب باریك : کوتلی است که بفاصلهٔ ۴۳ کیلومتر در جنوب قریهٔ چهارشنبه درعلاقهٔ قیصار مربوط حکومت اعلی مینه وقوع داشته ودرخط ۶۳ درجه ۵۹ دقیقه و۳۱ثانیه طول البلد شرقی وخط ۳۵ درجه ۲۸ دقیقه و۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد.

آب باریك : نهری است که بفاصلهٔ ۲۳ کیلو متردر شمال قلعهٔ لعل در علاقهٔ سر جنگل (مربوط حکومت کلان دایزنگی) در حوزهٔ ولایت کابل واقع بوده وبخط طول البلد شرقی۶۶ درجه ۱۲ دقیقه ـ ۱۷ ثانیه وعرض البلد ۳۴ درجه ـ ۳۶ دقیقه و۵۴ ثانیه شمالی کائن میباشد .

آب باریك دره : دره‌ایست بفاصلهٔ۱۵ کیلومتر درجنوب شرق بلچراغ، در علاقه داری درجه اول درزاب گرزیوان (مربوط حکومت اعلی میمنه) که بین طول البلد مشرقی ۶۵ درجه ـ۳۰ دقیقه ، ۳۶ ثانیه وعرض البلدشمالی ۳۵ درجه ـ ۲۹ دقیقه ـ ۵۶ ثانیه واقع میباشد .

آب بازاو : قریه ایست که بفاصلهٔ ۴،۵ کیلومتر درجنوب غرب گرشك متصل سرکیکه بطرف فراه میرود ، درعلاقهٔ نهر سراج مربوط (حکومت اعلی گرشك) واقع بوده وبخط ۶۴درجه۳۲ د قیقه ۴ثانیه طول البلدشرقی و ۳۱ درجه ـ ۴۸ دقیقه۵ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

آب بخش : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۶،۵ کیلومتردرجنوب شرق قلعهٔ نو، درعلاقهٔ حکومت کلان بادغیسات (مربوط ولایت هرات) کائن بوده وبخط ۶۳ درجه ۱۵ دقیقه ـ ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی وخط ۳۴ درجه ـ ۵۳ دقیقه ـ ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

آب برده : قریه ایست بفاصلهٔ ۲۱ کیلو متر در جنوب قلعهٔ سنگ ماشه ، در علاقهٔ جاغوری (مربوط حکومت اعلی غزنی) که بخط ۶۷ درجه ۸ دقیقه ـ ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی وخط ۳۳ درجه ۱۱دقیقه و۳۵ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

آ ب بش : چشمهٔ ایست بفاصلهٔ ۸،۵ کیلومتر درشمال قریهٔ (قلعهٔ چخانسور) مربوط حکومت اعلی فراه که بخط ٦۲ درجه - ۵ دقیقه- ۵۰ ثانیهٔ طول البلد شرقی و ۳۱ درجه — ۱٤ دقیقه — ۱۲ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

آب بغل کندی : دریائی است بفاصلهٔ ۳۹ کیلو متر در جنوب قلعهٔ شین یا تخت، در علاقهٔ دای کندی (مربوط حکومت کلان دایزنگی) از توابع ولایت کابل که به تگاب سوخته قول میریزد .

محل وقوع آن بخط طول البلد شرقی ٦٦ درجه — ۱٦ دقیقه -- ۵۰ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۳ درجه- ۵٦ دقیقه — ۳۸ ثانیه میباشد .

آب بند : علاقه داری درجه سوم متعلق بحکومت درجه اول مقر ازمربوطات حکومت اعلی غزنی است که بفاصلهٔ ۵۸ کیلومتر بطرف جنوب غزنی وقوع داشته، اراضی آن هموار واکثراً دشت و بائر است وبعضاً رود غزنی ازین علاقه میگذرد. خاك آن حاصلخیز بوده و حاصلات مزروعی آن عبارت از گندم ، جو ، جواری ، خربوزه و تربوز است که بطور آبی و للمی زرع می شود ، پیشهٔ مهم اهالی آن غالباً دهقانی وگلیم بافی است .

آ ب بو خر : نهری است که بفاصلهٔ ٤۲ کیلومتر درجنوب غرب قریهٔ تنور، درعلاقهٔ درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان بوده وبدریای پدیو میریزد .

محل وقوع آن بخط طول البلد شرقی ۷۰ درجه- ۳۱ دقیقه- ۵٤ ثانیهٔ وخط عرض البلد ۳۷ درجه- ۵٤ دقیقه و ۳٦ ثانیهٔ شمالی میباشد .

آب پران : شیله ایست بفاصلهٔ ۱۲ کیلو متر در جنوب شرق قلعهٔ انترو (مربوط علاقهٔ غورات ولایت هرات) که آب آن بشیلهٔ سکوچه میریزد . موقعیت جغرافیء آن بین خط ٦٤ درجه ٤۰ دقیقه- ۱ ثانیهٔ طول البلد شرقی وخط ۳۳ درجه- ۲۰ دقیقه و۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .

آب تلخ : نهریست بفاصلهٔ ۱۸ کیلومتر درعلاقهٔ سلیمان خیل مربوط حکومت درجه اول کتواز، متعلق حکومت اعلی غزنی که در جنوب قریهٔ دو مندی بدریای گومل (مربوط وازه خوا) میریزد ، این نهر در ٦۸ درجه — ۵۷ دقیقه — ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه — ۱۰ دقیقهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

آب تیخان : نهری است بفاصلهٔ ۳۵ کیلومتر در جنوب مرکز حکومت درجه ۲ جرم (مربوط حکومت اعلی بدخشان) که بخط ۷۰ درجه- ۵۲ دقیقه- ۵۸ ثانیهٔ طول البلد شرقی و۳٦ درجه - ۳۹ دقیقه ۱۸ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع بوده وبدریای کوکچه مربوط جرم بدخشان میریزد .

آب جندم : نهری است بفاصلهٔ ۷٤ کیلومتر درسمت شمال حکومت درجه ۳ اشکاشم (مربوط حکومت اعلی بدخشان) که بخط ۷۱ درجه - ۲۵ دقیقه- ۲۷ ثانیهٔ طول البلد شرقی وخط ۳۷ درجه - ٤ دقیقه

و٢٦ ثانیهٔعرض البلد شمالی‌واقع‌بوده بدریای آمو میریزد .

آب‌جوش : نهری‌است که‌بفاصلهٔ ٤٣ کیلومتر درغرب قلعهٔزرنی واقع‌وبه‌تگاب‌زرنی (مربوط علاقهٔ‌بخوای حکومت‌اعلی فراه) میریزد ،محل وقوع این نهردر خط٦٤ درجه-٢ دقیقه ٢٦ ثانیهٔ طول ا لبلد شر قی و خط ٣٣ در جه - ١٠ دقیقه - ٣٦ ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی میباشد .

آب‌چش : کـو تلی است که‌بفاصلهٔ ٤٠،٥ کیلومتر وارتفاع تخمین (٩٦٠٠ فت) به سمت شمال شرق قریهٔ گذرپام درعلاقهٔ غورات (مربوط ولایت‌هرات) وقو ع داشته وبخط طول البلد شرقی ٦٤ درجه ٥٦ د قیقه - ١ ثا نیهٔ وخط عرض‌البلد شمالی ٣٤ درجه- ١٨ د قیقه - ٣٨ ثانیهٔ کـائن است .

آب‌خاش : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ٢٣،٥ کـیلومتر درشمال شرق قلعهٔ چخانسور (مربوط حکومت درجه اول چخانسور) واقع وازتوابع حـکومت اعلی‌فراه بوده درخط طول‌البلدمشرقی٦٢درجه - ١٦ دقیقه ٤ ثانیه و خط عرض البلد شمالی ٣١ درجه - ١٦ دقیقه‌و ٣١ ثانیه کـائن میباشد.

آب خر مه : قریه‌ایست بفاصلهٔ ٦٦ کیلومتر درشمال شر ق شهر فراه ، که مر بوط (حکو مت اعلی‌فراه) بـو ده و بخط ٦٢ در جه- ٢٧ دقیقه- ١٣ ثانیهٔطول البلد مشر قی و خط ٣٢ در جه- ٥٦ د قیقهٔ عر ض البلد شما لی واقع میبا شـد .

آب خو رك : کوتلی است بفا صلهٔ ٣٣ کیلو متر در شرق قاد س متعلق حـکو مت کـلا ن با د غیسا ت (مر بوط ولایت هرات) که بخط طول‌البلد مشرقی٦٣ درجه — ٤٧ دقیقه- ٤٧ثانیهٔ وعرض البلد شما لی٣٤ درجه - ٤٧ دقیقه و٤٩ ثانیه کـائن میبا شد .

آب خورك بالا : قریه ایست بـه فاصلهٔ ٥ ، ٢٣ کـیلومتر به سمت شمال « سرخ شهر » در علا قهٔ کهمرد (مربوط حکو مت اعلی‌پروان) کـه به‌خط ٦٧ درجه -٤٠ دقیقه - ٣٦ ثانیه طول البلد شرقی و٣٥ درجه- ٢٩ دقیقه - ٥٩ ثـانیه عرض البلد شما لی وا قع است .

آب‌خورك‌پائین: قریه ایست بفا صلهٔ ٥، ٢٧ کیلو متر به سمت شما ل « سرخ شهر » در علا قه کـهمر د (مر بوط حـکومت اعلی پروان) و محل و قوع آن بخط ٦٧ درجه - ٤٤ دقیقه - ٤٧ ثا نیه طول البلـد مشرقی و خط ٣٥ درجه - ٢٩ دقیقه- ٥٧ ثانیه عرض ا لبلد شمـا لی میبا شد .

آب خیل : قریه‌ایست بفـا صلهٔ ٩ کیلومتر درشرق قلعهٔ متون کـه‌در علاقهٔ خوست (مربوط ولایت جنوبی) وقوع‌داشته وبخط ٧٠ درجه— ٤ دقیقه — ٤ثانیه‌طول البلد شرقی وخط ٣٣ درجه-٢٢ د قیقه و ٢٦ ثانیه عرض ا لبلد شمالی کـائن میباشد .

آب دان : قریـه ایست بـه‌فـا صلهٔ ٣٠ کـیلومتر درجنوب غرب مر کـز حکـو مت کـلان قندوز (مربوط ولایت قطغن) کـه‌بخط ٦٨ در جـه — ٣٢ دقیـقه- ٢٢ ثانیه طول‌البلد شرقی و بخط ٣٦ درجه ٣٨دقیقه و٢٤ ثـانیه عرض البلد شـمـا لـی واقـع است .

آب دان : موضعی است که به فاصلهٔ ۳۷ کیلو متر در جنوب شرق مرکز حکومت درجه ۲ تاشقرغان (خلم حالیه) مربوط حکومت کلان سمنگان (آیبك) واقع بوده وبخط ۶۸ درجه — ۱ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی وخط ۳۶ درجه — ۳۷ دقیقه — ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میبا شد .

آب‌دان (میر علم) : قریه ایست بفاصلهٔ ۴۶ کیلومتر درجنوب غرب مرکز قندوز (مربوط حکومت کلان قندوز از توابع ولایت قطغن) که متصل سرک ولایت قطغن بوده وبخط ۶۸ درجه - ۲۱ دقیقه و ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و خط ۳۶ درجه - ۳۱ دقیقه و ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

آب داونگ : نهری است که بفاصلهٔ ۵۸ کیلو متر درشمال غرب شهر فیض آباد (مرکزحکومت اعلی بدخشان) واقع وبدریای آمو میریزد محل وقوع این نهر در خط طول البلد شرقی ۷۰ درجه ۸ دقیقه - ۴۱ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳۷ درجه - ۳۰ دقیقه - ۳۶ ثانیه میباشد .

آب دره : دره ایست که بفاصلهٔ ۹۰۵ کیلو متر در جنوب غرب رخه بطرف غرب امتداد داشته و درعلاقهٔ پنجشیر (مربوط حکومت اعلی پروان) کائن بوده و بخط ۶۹ درجه - ۲۳ دقیقه و ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی وخط ۳۵ درجه - ۱۴ دقیقه - ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است، این دره دارای آب کافی بوده وز را عتش از ان سیراب میگردد .

آب دلک : قریهٔ ایست بفاصلهٔ ۱۱ کیلومتر درجنوب غرب قلعهٔ تیواره (مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات) که بخط ۶۴ درجه - ۱۷ دقیقه و ۴۲ ثانیهٔ طول البلد شرقی و خط ۳۳ درجه ۲۹ - دقیقه و ۳۶ ثانیهٔ عرض البد شمالی واقع است .

آبرو نس : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲٫۵ کیلو متر در جنوب قریهٔ سدی گل در علاقهٔ نورستان (مربوط ولایت مشرقی) کائن بوده و در خط طول البلد شرقی ۷۱ درجه - ۲۳ دقیقه ۴۲ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳۵ درجه - ۴۰ دقیقه - ۵۲ ثانیه وقوع دارد .

آب‌زرد آلو : شیله ایست که بفاصلهٔ ۲۵ کیلو متر به جنوب گاران (مربوط حکومت کلان باد غیسات ولایت هرات) در خط ۶۱ درجه - ۴۰ دقیقه - ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی وخط ۳۴ درجه - ۵۳ دقیقه و ۳۸ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

آب زنجان : رودیست بفاصلهٔ ۶۵ کیلو متردرجنوب شرق قلعهٔ تیزین درمحل غلزائی (مربوط ولایت مشرقی) که برود سرخ آب میریزد. موقعیت این رود درخط ۶۹ درجه - ۴۸ دقیقه ۴۶ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه - ۱۷ دقیقه و ۲۴ ثانیهٔ عرض البلد شمالی میبا شد .

آب زنجان : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۵ کیلو متر بجنوب شرق قلعهٔ تیزین در محل غلزائی متصل رودآب زنجان (مربوط ولایت‌مشرقی) واقع بوده وبخط ٦٩ درجه - ٤١ دقیقه و۲۸ ثانیهٔ طول‌البلد مشرقی وخط ٣٤ درجه - ١٨ دقیقه و ٨ ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی کائن میباشد .

آب زنجان‌ثانی : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۷٫۵ کیلو متر که بطرف جنوب قلعهٔ تیزین در محل غلزائی (مربوط ولایت مشرقی) واقع بوده بین خط طول البلد ٦٩درجه - ٣٦ دقیقه و٢٦ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٤ درجه - ١٦ دقیقه و١٧ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

آب‌سبحان: نهریست که بفاصلهٔ ٤٧ کیلومتر در شمال جوینو (مربوط‌ولایت هرات) به رود کشك میریزد محل وقوع آن در خط ٦٢ درجه- ٣٨ دقیقه طول البلد مشرقی وبخط ٣٤ درجه ٤٥ دقیقه - ٢٤ ثانیهٔ عرض البلد شمالی است .

آب‌سپین کاو : نهریست که بفاصلهٔ ۴۰٫۵ کیلومتر در جنوب مرکزفیض آباد (مربوط حکومت اعلی بدخشان) کائن بوده وبدریای آمو میریزد ، موقعیت جغرافیائی آن بخط ۷۰ درجه ٤٠دقیقه-٣٥ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣٧درجه-٣ دقیقه-٢٤ ثانیهٔعرض‌البلد شمالی میباشد.

آب سعدیا : شیله ایست که بفاصلهٔ۵۱ ، ۲۷ کیلو متر در شرق قلعهٔ کرخ وبرود کرخ (مربوط ولایت هرات) ریخته وبخط ٦٢ درجه - ٥١ دقیقه - ٢١ ثانیه طول البلدمشرقی وخط ٣٤ درجه ٢٧ دقیقه - ٣٢ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

آب‌سفید : کوتلی است که بفاصلهٔ ۳۱ کیلومتر در جنوب غرب مرکز حکومت درجه ۲ گلران (مربوط حکومت کلان بادغیسات ، توابع ولایت هرات) واقع بوده محل وقوع آن درخط ٦١ درجه - ٣٤ دقیقه - ٣٠ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ٣٤ درجه - ٥٥ دقیقه - ٢٤ ثانیهٔ عرض البلد شمالی میباشد .

آب سیاه : نهریست بفاصلهٔ ۷۳ کیلو متر در جنوب شرقی‌مرکز حکومت کلان‌شبرغان (مربوط ولایت مزار شریف) وبخط طول البلد مشرقی ٦٥ درجه- ٥١ دقیقه -٤٥ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ٣٦ درجه -٤٤ دقیقه - ٣٦ ثانیه واقع میباشد . این نهر شاخهٔ نهراسترا باست که بطرف شمال میرود .

آب سیاه دشت : نهری‌است بفاصلهٔ ٤٣ کیلومتر درشرق قلعهٔ رو ونج که در علاقهٔ راغ (مربوط حکومت اعلی‌بدخشان) واقع وبخط ۷۰ درجه - ٢٤ دقیقه - ٣٦ ثانیهٔ طول‌البلد مشرقی و خط ٣٧ درجه ٣٢ دقیقه - ٣٠ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن می باشد . این نهر در علاقهٔ مذکور بدریای رو ونج میریزد .

آ ب سیغا ن : دریائـی است بفـاصلهٔ ۱۸ کیلومتر در شرق قلعهٔ سیغان سرایك (مربوط حکومت اعلی پروان) که بدریای « سرخ آب » میریزد محل وقوع این دریا بخـط ٦٧ درجه- ٥٩ د قـیقه ۳٦ ثانـیهٔ طـول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه - ١٦ دقیقه -٥ ثانیهٔ عرض البلد شمالی میباشد ،

آب شرمی (چرمی آب) : چاهی است کـه بفاصلهٔ ٤۳ کیلومتر در سمت شما ل غر ب گلرا ن (مربوط حکومت کلان بادغـیسات ولایت هرات) بخط ٦١ درجه- ۲۳ دقیقه -٤۲ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه-۲٤ دقیقه و ۱۲ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع شده است این چاه بنام «چرمی آب» نیز در بین اهالی معروف است.

آب شو ر : نهری است بفاصلهٔ ٦۲ کیلومتر کـه در شمال قلعهٔ نو در علاقه حـکومت کـلا ن باد غیسات (مربوط ولایت هرات) و(تخمین) بخط ٦۲ درجه - ۹ دقیقه-۳۰ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه - ۳ دقیقه - ۲٤ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع بوده و به نهر کـلاری میریزد .

آ ب شور : چشمه ایست کـه بفاصلهٔ ۱۷ کیلو متر در جنو ب شرق گـلاب ناور در علاقهٔ گـر م سیر (مربوط حـکومت اعلی گـرشك) واقع بوده ودر خط طول البلد مشرقی ٦٤ درجه - ۲۵ دقیقه ۸ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۲۹ درجه - ۳۹ دقیقه - ۱۸ ثانیه کـائن میباشد .

آب شیر : شیله ایست بفاصلهٔ ۱۰٫۵ کـیلو متر در جنوب شرق زیارت بابولی (مربوط حـکومت کـلا ن بادغیسات ولایت هرات) که بد ر یای کولاری ریخته و بخط ٦۲ درجه — ٥٦ دقیقه-۳٦ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه — ۱۹ دقیقه -۲۳ ثانیهٔ عرض البلد شمالی وا قع میباشد .

آ ریغواص : نهریست کـه به فاصلهٔ ۲۵ کیلو متر در جنوب قلعهٔ مشك مربوط حـکو مت کـلان دایـزنـگی درحوزهٔ ولایت کـابل واقع و بطرف شمال جریان دارد ، موقعیت آن بـین خـط ٦۷ درجـه ۲۸ دقیقه و ٤۱ ثانیهٔ طول البلد شرقی وخط ۳٤ درجه-۱۹ دقیقه و ٤۸ ثانیهٔ عرض البلد شمالی میباشد.

آب قندوخ : کـو تلیست کـه به فاصلهٔ ۸٦ کیلو متردر جنوب غرب حکومت کـلان سمنـگـان مربوط ولایت مزارشریف واقع وبخط طول البلد ٦۷ درجه-۳۷ دقیقه-۱۱ ثانیهٔ مشرقی وخـط عرض البلد ۳۵ درجـه ٥۱ دقیقه- ۱٥ ثانیهٔ شمالی کـائن میباشد .

آب قول : نهریست بـه فـاصلهٔ ۲۹٫۵ کیلومتر در جنوب مر کز حکومت کـلان سمنگـان (مربوط ولایت مزارشریف) کـه به نهر سر باغ میریزد، موقعیت آن (تخمین) بخط ٦۸ درجه - ٤ دقیقه - ۳۱ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳٦ درجه - ۳ دقیقه - ۷ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .

آ ب قول : قریه ایست که بفا صلهٔ ۱۷٫۵ کیلومتر درشمال مر کز حکومت درجه ٤ بغلان مربوط ولایت قطغن بد ر یای سرخ آب متصل میباشد . وبخط ٦۸ درجه - ٤۹ دقیقه -۷ ثانیهٔ طول البلد شرقی وخط ۳٦ درجه - ۱۷ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض ا لبلد شمالی واقع است .

آب‌قول : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۳۰ کیلومتر درجنوب‌غرب مرکزحکومت کلان قندوزمربوط ولایت‌قطغن کائن بوده وبخط ۶۸ درجه - ۴۳ دقیقه -۶ ثانیهٔ طول‌البلدمشرقی‌وخط ۳۶ درجه - ۳۱ دقیقه ۵۴ ثانیهٔ‌عرض‌البلد شمالی وقوع دارد .

آب‌قول : قولی است که‌بفاصلهٔ ۱۲ کیلومتر درشمال شرق قلعهٔ جعفر (مربوط علاقهٔ یکاولنگ‌حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل) واقع وبخط۶۷درجه - ۱۵ دقیقه- ۵۸ ثانیهٔ طول‌البد مشرقی وخط ۳۴ درجه - ۵۲ دقیقه - ۱۸ ثانیهٔ عرض البلدشمالی کائن میباشد .

آب قیصار : دریائی است که بفاصلهٔ ۱۵۸ کیلومتر درشمال‌غرب شهرمیمنه بین خط ۶۴ درجه - ۴۱ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلدمشرقی وخط ۳۶ درجه- ۱۳ دقیقه- ۱۲ ثانیهٔ عرض‌البلدشمالی وقوع داشته وبدریای میمنه میریزد .

آب کشنده : دره‌ایست که‌بفاصلهٔ ۱۳ کیلومتر درشمال شرق قلعهٔ (آق کپروك)مربوط حکومت درجه ۳ کشنده در حوزه حکومت کلان بلخ در ولایت مزارشریف واقع وبطرف شمال‌غرب قلعهٔ‌مذکوره امتداد دارد، وبخط ۶۶ درجه و ۵۴ دقیقه- ۱۲ثانیهٔ طول‌البلدشرقی‌وخط ۳۶درجه - ۱۰ دقیقه ۲۵ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

آب کفو : نهری است بفاصلهٔ ۵۰ کیلوستر درجنوب غرب قریهٔ تنور درعلاقهٔ درواز (مربوط حکومت اعلی بدخشان) بدریای پدیو میریزد محل وقوع آن بخط طول البلد شرقی ۷۰ درجه ۳۳دقیقه -۲ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳۷ درجه -۵۳ دقیقه میباشد

آب کل جی : قریه‌ایست کوهستانی که بفاصلهٔ ۱۰۱ کیلو متر در جنوب غرب ده تیتان درعلاقهٔ حکومت کلان غورات (مربوط ولایت هرات) واقع بوده و محل وقوع آن بخط ۶۳ درجه ۴۰دقیقه- ۴۷ ثانیهٔ طول‌البلدمشرقی‌وخط۳۳درجه -۲۱ دقیقه- ۴۸ ثانیهٔ‌عرض‌البلدشمالی‌میباشد .

آب کل‌جی‌تگاب: نهری‌است که‌بفاصلهٔ ۳۵ کیلو متر درشمال‌غرب‌قریهٔ‌ده تیتان(مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات) برود غورمیریزد وبخط طول‌البلدمشرقی ۶۳ درجه- ۳۹دقیقه — ۵۴ ثانیه وخط‌عرض البلد شمالی۳۳درجه- ۱۲دقیقه-۱۳ثانیه‌واقع میباشد .

آب کمری: نهریست درعلاقهٔ حکومت کلان بادغیسات (مربوط ولایت هرات) که بفاصلهٔ ۴۸ کیلو متر در شمال غرب قلعهٔ‌نو، به آب شورا و میریزد، محل و قوع آن بخط ۶۳ درجه — ۶ دقیقه ۴۹ ثانیه طول‌البلدمشرقی وخط ۳۵ درجه- ۵۶ دقیقه —۴۸ ثانیهٔ‌عرض‌البلد شمالی‌میباشد .

آب کندولی: نهریست بفاصلهٔ ۵۷،۵ کیلو متر در شمال شرق قلعهٔ سنگ ماشه (مربوط حکومت درجه ۳ جاغوری حکومت اعلی غزنی) بدریای ارغنداب سرازیر شده وموقعیت آن در خط طول‌البلدمشرقی۶۷درجه-۹دقیقه-۱۹ ثانیه‌وخط‌عرض‌البلدشمالی۳۳درجه-۱۸دقیقه-۳۴ثانیه‌میباشد.

آب گچ : قریه ایست که بفا صلهٔ ۱٤ کیلو متر درجنوب شرق قلعهٔ پنجهٔ درعلا قهٔ واخان (مربوط حکو مت اعلی بد خشان) کا ئنو بخط طول البلد مشرقی۷۲درجه—٤۳ دقیقه—٤٥ثا نیه وخط عرض البلد شمالی ۳٦ درجه—۵۹دقیقه—۲٤ثا نیه وا قع میبا شد .

آب گرمك: چشمه ایست بفا صلهٔ ۲۵٬۵ کیلومتر درشرق شهر هرات که بخط طول البلد مشر قی ٦۲ در جه ۲۷دقیقه ـ٤۱ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳٤درجه —۲۱ دقیقه —۳۰ثانیه واقع است .

آب گرمك: نهری است که بفاصلهٔ ۵٤ کیلومتر در سمت شما ل قلعهٔ نو در علا قهٔ حکـومت کلان بادغیسات (مر بوط ولایت هـرات) وبخـط طول ا لبلـد ٦۳ در جه ـ٦ د قیقه مشرقی و خط عر ض البلد ۳۵ درجه ـ ٤دقیقه ـ۳٦ثانیه شمالی واقع میباشد وبه آب شورا ومی ریزد .

آب گل : قریه ایست که بفاصلهٔ ۵۷ کیلو متر در جنوب شرق قلعهٔ علاقه داری درجه اول جوین (مربوط حـکو مت اعلی فراه) کائن بوده وبخط طول البلد شرقی ٦۱ درجه ـ ۵۰دقیقه ـ۱٦ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳۱درجه ـ۲۲دقیقه —۵۳ثا نیه واقع است .

آب گنده : قریه ایست بفاصلهٔ ۵ کیلو متردرغرب قلعهٔ رووینچ که درعلاقهٔ را غ (مر بو ط حـکـو مت اعلی بدخشان) واقع و بخط ۷۰درجه — ۱۹دقیقه ـ۱۳ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط۳۷درجه—۳۳دقیقه ۱۵ثانیهٔ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

آب لفی : نهری است که بفاصلهٔ۲۲٬۵ کیلومتر درجنوب شرق قلعهٔ کف درعلاقهٔ درواز (مربوط حـکـومت اعلی بدخشان) وقوع داشته و بدریای پدیو میریزد وبخط طول البلد مشرقی ۷۰ در جه — ۳۰ دقیقه ۵٦ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۷درجه—۵٦د قیقه ـ۲٤ ثا نیهٔ کـا ئن است.

آب لم لم: پلی است که بفاصلهٔ ۱۳ کیلو متر درجنوب مر کـز حـکـومت کلا ن سمنـگان (مربوط ولایت مزار شریف) وقوع داشته و بخط طول البلد مشر قی ٦۸ درجه —۳ دقیقه —۵۹ثا نیه وخط عرض البلد شمالی ۳٦درجه —۸ دقیقه ـ ۱۸ ثانیه موقعیت دارد .

آب مدت : نهری است در علاقهٔ درواز مربوط حـکومت اعلی بدخشان که بفاصلهٔ ٤۳٬۵ کیلومتر درجنوب غرب قریهٔ خـجوه درعلاقهٔ مذکور بدریای جوری میر یزد وبخط ۷۰ درجه ـ۵٤ دقیقه—۱٦ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۸ درجه ـ۱٦دقیقه ـ ۹ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع میباشد .

آب مرده : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۳ ترین که درحوزهٔ ولایت قندهار واقع شده است .

آب مزار : نهری است که بفا صلهٔ ۳۳ کیلومتر د رجنوب غرب حـکو مت درجه۲ گلران مر بوط حکومت کلان باد غیسات ولایت هرا ت وا قع وبطرف غرب گلران جر یان دا شته و بخط ٦۱ د ر جه ۲۵ دقیقه و۲٦ ثانیهٔ طول البلد شرقی وخط ۳٤ درجه ـ ۵۷دقیقه و٤۲ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کـائن میبا شد .

آب میمنه : دریائی است، بفاصلهٔ ۱۴۶ کیلومتر درجنوب غرب شهر اندخوی وقسمت علیای رام گل تگاب که در علاقهٔ شیرین تگاب (مربوط حکومت اعلی میمنه) واقع وبطرف شمال جریان دارد موقعیت آن بخط ۶۴ درجه-۴۰ دقیقه-۴۰ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۶ درجه-۵۳ دقیقه ۴۸ ثانیهٔ عرض البلد شمالی میباشد.

آب نغره : نهریست که بفاصلهٔ ۳۱ کیلومتر درجنوب شرق قریهٔ جوی نو مربوط ولایت هرات کائن وبرود کرخ میریزد، وبخط ۶۲ درجه-۳۰ دقیقه-۲۴ ثانیهٔ طول البلد شرقی وخط ۳۴ درجه-۴۶ دقیقه ۳۳ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است.

آب واخان (اکسوس) : دریائی است که درجنوب شرق بزی گنبد مربوط حکومت اعلی بدخشان درعلاقهٔ پامیر واقع است.

آبی جان : قریه ایست که بفاصلهٔ ۹ کیلو متر درشمال قلعهٔ بست در علاقهٔ نهر سراج مربوط حکومت اعلی گرشك واقع ودارای لین تیلفون میباشد، موقعیت آن بخط ۶۴ درجه-۲۰ دقیقه و۴۴ ثانیهٔ طول البلد شرقی وخط ۳۱ درجه-۳۲ دقیقهٔ عرض البلد شمالی قرار دارد.

آبی سرتی : شیله ایست درعلاقهٔ خنجان مربوط حکومت درجه ۲ دوشی (توابع ولایت قطغن) که بفاصلهٔ ۲۴ کیلومتر درجنوب قریهٔ خشك آب واقع است وآب آن بدریا ایچهٔ میریزد. موقعیت آن درخط طول البلد ۶۹ درجه-۷ دقیقه-۳۳ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۵ درجه-۲۰ دقیقه-۴۲ ثانیهٔ شمالی میباشد.

آبی سردره: درئ ایست که بفاصلهٔ ۲۲٫۵ کیلومتر درجنوب شرق قریهٔ خشك آب درعلاقهٔ خنجان (مربوط ولایت قطغن) بطرف جنوب غرب امتداد داشته وبخط ۶۹ درجه-۸ دقیقه-۱۸ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه-۲۲ دقیقه-۳۴ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد.

آبیـــل : دشتی است که درجنوب شرق (قلعهٔ) جوین درعلاقه داری درجه اول لاش جوین مربوط حکومت اعلی قراه واقع وبین خط ۶۱ درجه-۵۴ دقیقه-۴۲ ثانیهٔ وخط ۶۱ درجه-۵۲ دقیقه-۲۴ ثانیه طول البلد شرقی وخط ۶۱ درجه-۲۲ دقیقه-۳۶ ثانیهٔ وخط ۳۱ درجه-۲۱ دقیقه-۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.

آپه خیل : قریه ایست که بفاصلهٔ ۹ کیلو متر درغرب قریهٔ جوزخیل درعلاقهٔ خروار (متعلق به حکومت کلان لوگر) مربوط ولایت کابل واقع وبخط طول البلد ۶۸ درجه-۵۱ دقیقه-۱۱ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۳ درجه-۴۰ دقیقهٔ شمالی کائن است.

آتاغار: کوهی است که درجنوب شرق قریهٔ شینگی (مربوط علاقهٔ قلات غازائی ولایت قندهار) کائن وبخط طول البلد ۶۷ درجه-۳۳ دقیقه-۳۱ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۱ درجه-۴۸ دقیقه ۳۶ ثانیهٔ

شمالی وخط طول البلد ۶۷ درجه ـ ۴۲ دقیقه ـ ۴۸ ثانیه مشرقی وخط عرض البلد ۳۱ درجه ـ ۵۲ دقیقه ـ ۲۴ ثانیهٔ شمالی واقع است.

آت چپر: درهٔ ایست بفاصلهٔ ۴۰ کیلو متر درشمال قلعهٔ سرکاری، مربوط حکومت درجه ۲ درهٔ صوف ولایت مزارشریف که بطرف شمال غرب ممتد بوده وبخط طول البلد ۶۷ درجه ـ ۲ دقیقه ـ ۴۶ ثانیهٔ مشرقی ودرعرض البلد ۳۶ درجه ـ ۸ دقیقه ـ ۱۶ ثانیهٔ شمالی واقع میباشد.

آتران: قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۸ کیلو متر درشمال قریهٔ شیوه درعلاقه کشر مربوط حکومت کلان اسمار ولایت مشرقی واقع وبخط طول البلد ۷۰ درجه ـ ۳۸ دقیقه ـ ۳۰ ثانیه مشرقی وخط عرض البلد ۳۴ درجه ۴۴ دقیقه ـ ۳۶ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد.

آتش خانه: کوهی است بهارتفاع (۱۳۰۰ متر) که درجنوب غرب مرکز (حکومت اعلی فراه) واقع و درخط ۶۱ درجه ـ ۱ دقیقه ـ ۱۲ ثانیه طول البلد مشرقی وخط عرض البلد شمالی ۳۲ درجه ـ ۲ دقیقه ـ ۴۵ ثانیه کائن است.

آتوره: قریه ایست که بفاصلهٔ ۳۰ کیلومتر درجنوب غرب شهر میمنه (مرکز حکومت اعلی میمنه) کائن وبخط طول البلد مشرقی ۶۴ درجه ـ ۳۱ دقیقه ـ ۳۴ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳۵ درجه ـ ۴۷ دقیقه ۳۰ ثانیه واقع ایست.

آتهخان خواجه: قریه ایست در شمال شهر میمنه که بفاصلهٔ ۳۸٫۵ کیلو متر در ساحهٔ بین دریای میمنه وقیصار (مربوط حکومت اعلی میمنه) وقوعداشته وموقعیت جغرافی آن درخط طول البلد شرقی ۶۴ درجه ـ ۴۱ دقیقه ـ ۲ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۶ درجه ـ ۱۲ دقیقه ـ ۴۷ ثانیه قراردارد.

آجغون: رودیست بفاصلهٔ ۹۵ کیلومتر درغرب علاقه داری درجه اول جوین (مربوط حکومت اعلی فراه) که برود دماك میریزد وبخط طول البلد ۶۰ درجه ـ ۵۹ دقیقه ـ ۳۵ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۱ درجه ۳۰ دقیقه ـ ۲۴ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد.

آجغون: کوهی است بارتفاع (۹۹۰ متر) درغرب علاقه داری درجه اول جوین (مربوط حکومت اعلی فراه) که بخط طول البلد ۶۰ درجه ـ ۵۵ دقیقه ـ ۵۵ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۱ درجه ـ ۳۵ دقیقه ـ ۱۳ ثانیهٔ شمالی واقع است.

آچاخان قلعه: قلعه ایست بفاصله ۱۲۴ کیلومتر درجنوب قریهٔ حصارك مربوط حکومت کلان لوگر که از توابع ولایت کابل میباشد. موقعیت جغرافی آن بخط ۶۹ درجه ـ ۴ دقیقه ـ طول البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه ـ ۵۲ دقیقه ـ ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی است.

آچه قرق: قریه است در توابع حکومت درجه ۲ رستاق که بحکومت کلان تالقان ولایت قطغن ارتباط دارد.

آخ تاش تگاب: نهری است که بفاصلهٔ ۲۰٫۵ کیلو متر در شمال غرب قریهٔ فرسی مربوط حکومت درجه اول شین دند ولایت هرات واقع بوده وبه علاقه سه درخت بخواجه گگ تگاب میریزد.

و بخط طول البلد شرقی ٦٣ درجه - ٩ دقیقه - ٥٩ ثانیه وعرض البلدشمالی ٣٣ درجه - ٥دقیقه واقع میباشد ،

آخند : قریه ایست بفاصله ٤٣ کیلومتر درجنوب غرب قریهٔ باره خیل در کتواز (مربوط حکومت اعلی غزنی) که درخط طول البلد ٦٧ درجه - ٣٧ دقیقه - ٢٠ ثانیه مشرقی وخط عرض البلد ٣٢ درجه - ٤دقیقه ٣٢ ثانیهٔ شمالی واقع میباشد .

آخند خیل: قریه ایست که بفاصلهٔ ٧٥ کیلو متر درغرب قلعهٔ علی خیل جاجی (مربوط ولایت جنوبی) واقع وبین خطوط ٦٩ درجه - ٢٠ دقیقه - ٤٧ ثانیهٔ طول البلد مشرقی و٣٣ درجه- ٥٦ دقیقه -٤٧ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

آخند خیل : قریه ایست مربوط علاقه داری درجهٔ ٣ آب بند متعلق حکومت درجه اول مقر (از توابع حکومت اعلی غزنی) که از مرکز حکومتی مقر تقریباً ٥ ، ١٧ کیلومتر مسافه دارد . نباتات زراعتی گندم ، جو ، جواری ، نخو شرشم ، تنباکو ، اشجار آن انگور ، بید ، چنار ، حیوانات آن: گاو ، گوسفند ، بز ، اشتر ، مرکب ، اسپ وقاطر میباشد .

آخندخیل (دوم): قریه ایست مربوط علاقه داری درجه ٣ آب بند متعلق حکومت درجه اول مقر (از توابع حکومت اعلی غزنی) مسافه ازمرکز حکومتی تقریباً ١٧ کیلومتر وازعلاقه داری تقریباً ٦ کیلومتر بوده نباتات زراعتی آن گندم ، جو ، جواری ، نخود ، شرشم تنباکو ، اشجار آن انگور ، سنجد ، بید ، چنار ، حیوانات آن گاو ، گوسفند ، بز ، اشتر ، اسپ وقاطر میباشد .

آخند زاده : قریه ایست کوهستانی که بفاصلهٔ ٦،٥ کیلومتر درجنوب قریهٔ شیخ آباد درعلاقهٔ حکومت درجه ٢ وردك (مربوط حکومت کلان لهوگرد) واقع وبین خط طول البلد ٦٨ درجه- ٤١دقیقه -١ ثانیه مشرقی و٣٤ درجه -٢دقیقه -٢٤ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

آخند زاده : قلعهٔ ایست که بفاصلهٔ ٥،٥ کیلو متر بطرف شمال غرب علاقهٔ زاهد آباد در لهو گرد (مربوط حکومت کلان لهو گرد ولایت کابل) کائن بوده وبخط ٦٩ درجه -٣ دقیقه ٥٢ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣٤ درجه -١٧دقیقه -٢٣ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع میباشد .

آخندزاده : قریه ایست که بفاصلهٔ ٣ کیلو متر درجنوب قریهٔ خوگیانی درعلاقهٔ کشك نخود مربوط ولایت قندهار ، متصل سر کیکه بطرف قندهار میرود ، واقع وبخط ٦٥ درجه -٤دقیقه -٢٦ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣١ درجه -٣٦ دقیقه - ١٨ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن است .

آخندزاده : قریه ایست بفاصلهٔ ٥،٥ کیلومتر درجنوب قریهٔ شیوه ، مربوط حکومت کلان اسمار در ولایت مشرقی که نزدیك دریای کنر بوده وموقعیت آن بین خط طول البلد ٧٠ درجه ٣٤ دقیقه - ٣٦ ثانیه مشرقی وخط ٣٤درجه - ٣٢دقیقه- ٢٤ ثانیه عرض البلدشمالی میباشد .

آخور : قریه‌ایست بفاصلهٔ ٤٠ کیلومتر که‌درجنوب‌شرق‌قلعهٔ‌چار برجك(مربوط‌حکومت‌چخانسور توابع حکومت اعلی فراه) که‌درخط طول‌البلد مشرقی ٦٢ درجه - ٢٦دقیقه - ٣٩ ثانیه وعرض البلد شمالی ٣٠ درجه - ٩ دقیقه - ٥٥ ثانیه واقع میبا شد .

آخورر ستم : قریه‌ایست (خرابه) بفاصلهٔ ٣٠ کیلومتر درجنوب قلعهٔ شین‌دند (مربوط ولایت‌هرات) که بین‌خط طول البلد ٦٢ درجه - ٦ دقیقه - ٥٢ ثانیهٔ شرقی وخط عرض البلد ٣٣ درجه - ٣ دقیقه ٣٧ ثانیهٔ شمالی وقوع دارد .

آدم خان : قریه‌است بفاصلهٔ ٢٣ کیلومتر درشمال‌شرق قلعهٔ عبدالرحمن ،درعلاقهٔ دهراودمربوط‌ولایت قندهار که‌بین‌خط طول البلد ٦٥درجه -٣١دقیقه- ٨ثانیهٔ مشرقی وخط‌عرض البلد٣٢ درجه -٣٨ دقیقه ٤٢ثانیهٔ شمالی کائن است .

آدم خان : قریه‌است بفاصلهٔ٨ کیلومتر درشمال‌شرق گرشك درعلاقهٔ‌نهرسراج مربوط حکومت اعلی گرشك که‌بین خط ٦٤ درجه - ٣٨ دقیقه - ٥٠ ثانیه طول‌البلد مشرقی و٣١درجه -٥١دقیقه - ٣٩ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

آدم خان : موضعی است که‌بفاصلهٔ ٥ ٢٥٠ کیلومتر درشمال غرب قریهٔ شیخ بابر درعلاقهٔ شورا بك (مربوط ولایت قندهار) وقوع داشته ودرخط طول‌البلد ٦٥درجه -٥١ دقیقه - ٢٦ ثانیهٔ مشرقی وخط ٣٠درجه - ١١دقیقه -١١ ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی کائن است درین موضع یك‌چاه نیز درسابق وجود داشته است .

آدم خور : خرابه‌است که‌بفاصلهٔ١١ کیلومتر درجنوب‌شرق‌حکومت درجه‌اول آقچه‌مربوط حکومت کلان شبرغان (توابع ولایت مزارشریف) بین‌خطوط طول‌البلد ٦٦ درجه - ١٤ دقیقه -١٩ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٦ درجه - ٥١ دقیقه - ٥٤ ثانیه شمالی وقوع دارد .

آدینه مسجد : قریه‌است بفاصلهٔ٢٦ کیلو متر درشمال غرب قریهٔ وزیر آباد درعلاقهٔ حکومتی کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که در خط طول البلد مشرقی ٦٦ درجه - ٤١ دقیقه - ٥٦ ثانیه وعرض البلد شمالی ٣٦ درجه - ٥٣ دقیقه - ٥٢ ثانیه وقوع دارد .

آر چاتو : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ١٦٫٥ کیلومتردرجنوب شرق «سوزمه‌قلعه» درعلاقهٔ حکومت‌درجه‌اول‌سرپل (مربوط حکومت کلان شبرغان توابع ولایت مزار شریف) کائن بوده و بین خط‌طول البلد ٦٦درجه -٢٣دقیقه -٣٨ثانیهٔ‌مشرقی‌وخط‌عرض‌البلد ٣٦درجه-١دقیقه-٣٦ ثانیهٔ‌شمالی‌موقعیت‌دارد.

آرزو : قریه‌ایست بفاصلهٔ ٧ کیلو متر درجنوب قلعهٔ‌بنو درعلاقهٔ اندراب (مربوط ولایت‌قطغن) که‌موقعیت آن‌بین خط طول‌البلد ٦٩ درجه - ١٦ دقیقه - ٢٩ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ٣٥ درجه

۳۵دقیقه - ٤٤ ثانیهٔ شمالی میبا شد .

آرزو کوتل : کوتلی است که بفاصلهٔ ۲۵ کیلومتر درجنوب قلعهٔ بنو درعلاقهٔ اندراب مربوط ولایت قطغن کائن بوده وبخط طول البلد ٦۹ درجه - ۱٦ دقیقه - ۲۱ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۵درجه ۲٦دقیقه -۵ ثانیهٔ شمالی وقوع دارد .

آرق : قریه ایست بفاصله ۹ کیلومتر درجنوب زیارت شاه مقصود درعلاقهٔ خاکریز (مربوط ولایت قندهار) که بین خطوط طول البلد مشرقی ٦۵ درجه-۲۸ دقیقه -۱۲ ثانیه و عرض البلد شمالی ۳۱ درجه ۵٤ دقیقه-۱۱ ثانیه واقع میبا شد .

آرق سرخ : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۹ کیلومتر درشمال قلعهٔ ناورك درعلاقهٔ کشنده (مربوط حکومت کلان بلخ متعلق ولایت مزار شریف) وقوعدا شته وبخط طول البلد ٦٦ درجه -٤۱ دقیقه ۱۲ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۵ درجه-۵٦د قیقه -۱۳ ثانیهٔشمالی کائن است .

آرلمش : قریهٔیست بفاصلهٔ ٤۹ کیلومتر در غرب مرکز حکومت کلان سمنگان مربوط ولایت مزار شریف که در خط طول البلد ٦۸ درجه-۳۱ دقیقه -۲۰ ثانیهمشرقی وعرض البلد ۳٦ درجه ۱٤ دقیقه-۲٤ ثانیهٔ شمالی واقع میباشد .

آرن : قریهٔ ایست که بفاصلهٔ ۱۳ کیلومتر در شمال شرق قلعهٔ بنو در علاقهٔ اندراب مربوط ولایت قطغن کائن وبخط ٦۹ درجه -۲۰ دقیقه طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه -۳۹ دقیقه - ۱۸ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

آرون خیل : قریه ئیست بفاصلهٔ ۵ ، ۱٤ کلومتر درشرق قلعهٔ متون متصل سرك که در علاقهٔ حکومت کلان خوست (مربوط ولایت جنوبی) وقوعداشته بین خط ۷۰ درجه -۷ دقیقه - ۲٤ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه -۲۳دقیقه -۲٤ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

آزادان : قریه ایست در شمال غرب مرکز شهرولایت هرات که قبر شیخ ابی الولید احمد بن ابی‌رجاء نیز دران واقع میباشد ، ابوعبدالرحمن قتیبه بن مهران المقری هم ازهمین جااست

آزادمنگ باشی: قریهٔ ایست کوهستانی که‌بفاصلهٔ ۱۵ کیلو متر در جنوب غرب مرکز بغلان مربوط (ولایت قطغن) کائن وبخط طول البلد ٦۸ درجه -٤۱دقیقه -۱٦ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳٦ درجه -٦ دقیقه -۳۲ثانیهٔ شمالی واقع است .

آزاو : قریه ایست بفاصلهٔ٦٦ کیلو متر درشمال شرق‌قلعهٔ شین‌دند (مربوط ولایت‌هرات) که‌بخط٦۲درجه ۳۸دقیقه-۳٦ثانیهٔطول‌البلد شرقی‌وخط ۳۳درجه -٤۰دقیقه -٤۸ثانیهٔعرض البلدشمالی واقع است .

آزاو کوتل : کوتلی است بفاصلهٔ ۱۱ کیلومتر درشمال ده‌تیتان درعلاقهٔ غورات (مربوط ولایت هرات) که (۲۵۸۵)متر ارتفاع‌داشته ودرعلاقهٔ غورات‌هرات کائن‌است وبین‌خط طول البلد ٦۳ درجه ۵۱دقیقه - ۱۰ ثانیهٔ مشرقی وخط‌عرض البلد ۳۳درجه -٤۷دقیقه -۳۷ثانیهٔ شمالی واقع میباشد .

آزمحمد : قریه‌ایست که‌بفاصله ۷٫۵ کیلومتر درجنوب غرب قریهٔ نوری در علاقهٔ جاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی کائن وبین خططول ا لبلد ٦٦ درجه -۳۲ دقیقهٔ مشرقی وخط عرض‌البلد ۳۳ درجه ۱٦دقیقه - ۳٦ثانیهٔ شمالی موقعیت دارد .

آستانه : قریه‌ایست بفاصلهٔ ۳۲ کیلومتر درجنوب غرب قلعهٔ‌تولك مربوط حکومت کلان غورات (ولایت هرات) که‌بین خططول البلد ٦۳درجه -۳٤دقیقه - ٤۸ ثانیهٔ مشرقی وخط‌عرض البلد ۳۳ درجه ٤۹ دقیقه - ٤۸ ثانیهٔ شمالی وقوع دارد .

آستانه : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۱٦ کیلومتر درشمال شرق‌قریهٔ رخه متصل دریای پنجشیر (مربوط حکومت اعلی پروان) واقع‌وبین خط ٦۹ درجه -۳٤ دقیقه - ۲۹ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه ۲۲دقیقه -٥٤ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

آستانهٔ کلان : موضعی است که‌بفاصلهٔ ۳۸ کیلو متر درشمال شرق قریهٔ رخه درعلاقهٔ پنجشیر (مربوط حکومت اعلی‌پروان)واقع‌ودرخط ٦۹درجه -٤٦دقیقه -۳٦ثانیه طول‌البلد مشرقی‌وخط ۳۵درجه ۲۰ دقیقه -۳٤ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

آسیا : قریه‌ایست بفاصلهٔ ۲۰ کیلو متر درشمال غرب قلعهٔ سرکاری درحکومت درجه۲درهٔ صوف (مربوط ولایت مزار شریف) که درخط طول‌البلد شرقی ٦۷ درجه -۷ دقیقه -٥۰ ثانیه وخط ۳٦ درجه ۱دقیقه -٤۰ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع میباشد .

آسیا امام : قریه ایست که بفاصله ٥۰ کیلومتر درجنوب غرب قریهٔ وزیر آباد در علاقهٔ حکومت کلان بلخ (مربوط ولایت مزار شریف) واقع و بین‌خطوط‌طول البلد ٦٦ درجه -۳۲ دقیقه-٥٥ ثانیهٔ مشرقی‌و۳٦ درجه-۳۹دقیقه-٤٤ ثانیهٔ‌عرض البلد شمالی کائن میباشد .

آسیاب : موضعی است که بفاصله ۲۰ کیلو متر در شمال قریهٔ گذر پام در علاقهٔ حکومت کلان غورات (مربوط ولایت هرات) واقع وبین خط طول‌ا لبلد ٦٤ درجه-٤۹ دقیقه-۲۸ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض‌البلد۳٤ درجه-۱۲ دقیقه- ۳٦ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

آسیا باد : قریه ایست بفاصلهٔ ۷٫٥ کیلو متر در شمال قریهٔ خوگیانی در علاقهٔ کشك نخود (مربوط ولایت قندهار) که موقعیت آن بین خط طول البلد ٦٥ درجه - ۱ دقیقه -٥۸ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۱ درجه -۳۹ دقیقه -٤۲ثانیهٔ شمالی میباشد .

آسیا باد : قریه ایست بفاصله ٦٫٥ کیلو متر در جنوب (قلعهٔ) علاقه داری درجه ۳ حضرت سلطان (مربوط حکومت کلان سمنگان متعلق ولایت مزارشریف) که‌بین خطوط طول‌ا لبلد٦۷درجه و٥۳ دقیقه -۱ ثانیهٔ مشرقی وعرض‌البلد ۳٦ درجه- ۲۳ دقیقه-٥۱ ثانیهٔ شمالی‌موقعیت‌دارد.

آسیا باد : قریه ایست بفاصله ۵ کیلو متر در جنوب مرکز حکومت درجه اول سرپل (مربوط حکومت کلان شبرغان متعلق ولایت مزار شریف) که بین خط طول البلد ۶۵ درجه ۵۶ دقیقه ـ۵۲ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد شمالی ۳۶ درجه ـ۱۲ دقیقه ـ۱۶ ثانیه واقع است.

آسیاباد : قریهٔ ایست بفاصله ۴۹ کیلومتر درشمال مشرق کوهسان (در علاقهٔ حکومت کلان غوریان متعلق ولایت هرات) که بین خط ۶۱ درجه ـ۲۶ دقیقه ـ۵۰ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه ۱۵ ثانیهٔ عرض البلد شمالی وقوع دارد .

آسیاب علی قلی : قریه ایست که بفاصله ۵۰۵ کیلومتر درجنوب قریهٔ انار دره مربوط حکومت اعلی فراه واقع وموقعیت جغرافی آن بین خط طول البلد مشرقی ۶۱ درجه ـ۳۸ دقیقه ـ۵۸ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۲ درجه ـ۴۱ دقیقه ۱۷ ثانیه میباشد .

آسیاب نائب : آسیابی است که بفاصلهٔ ۱۴ کیلومتر درغرب قریهٔ جوی نو مربوط ولایت هرات واقع ودرخط طول البلد ۶۲ درجه ـ۳۷ دقیقه ـ۵۲ ثانیهٔ مشرقی وخط ۳۰ درجه ـ۳۰ دقیقه ـ ۱۰ ثانیهٔ عرض البلد شمالی وقوع دارد .

آسیا دنگک : موضعی است که بفاصله ۱۵ کیلومتر درشمال غرب وزیرآباد یکی ازقرای مربوطهٔ حکومت کلان بلخ متعلق ولایت مزارشریف واقع وبین خط طول البلد ۶۶ درجه ـ۴۸ دقیقه ـ۱۸ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۶ درجه ـ۴۹ دقیقه ـ۴۲ ثانیهٔ شمالی کائن است .

آسیا دیو : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۲ کیلو متر در جنوب قریهٔ گلران واقع حکومت گلران مربوط حکومت کلان باد غیسات (ولایت هرات) درخط طول البلد ۶۱ درجه ـ۴۱ دقیقه ـ۳۸ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۴ درجه ـ۵۵ دقیقه ـ۱۲ ثانیهٔ شمالی واقع میباشد .

آسیا قول : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۶ کیلو متر درجنوب غرب شهر مرکز ولایت هرات واقع وبین خط طول البلد ۶۲ درجه ـ۲ دقیقه ـ۱۲ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۴ درجه ـ ۱۸ دقیقه ـ۴۰ ثانیهٔ شمالی وقوع دارد.

آسیا کاری قاضی : موضعی است که بفاصلهٔ ۲۸ کیلومتر درجنوب غرب قریهٔ وزیرآباد مربوط حکومت کلان بلخ (ولایت مزار شریف) واقع وبین خط طول البلد ۶۶ درجه ـ ۴۷ دقیقه ـ ۲۲ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۶ درجه ـ ۳۹ دقیقه ـ ۴۹ ثانیهٔ شمالی کائن است .

آسیا کهنه : قریه ایست بفاصلهٔ ۸ کیلومتر درجنوب قریهٔ وزیر آباد ، مربوط حکومت کلان بلخ ، متعلق ولایت مزارشریف که بین خط طول البلد ۶۶ درجه ـ ۵۴ دقیقه ـ ۵۷ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۶ درجه ـ ۴۳ دقیقه ـ ۱۰ ثانیهٔ شمالی واقعست .

آشنا گر : قریه‌ایست که بفاصلهٔ ۱۹ کیلومتر درجنوب شرق خیرآباد ازعلاقهٔ جرم، مربوط حکومت اعلی بدخشان واقع وبین خطوط طول البلد ۷۱ درجه - ۵۸ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۶ درجه ٥٤ دقیقه - ٤٤ ثانیهٔ شمالی واقع‌است

آشورعلی : قریه‌ایست که بفاصلهٔ ٥ ، ۲ کیلومتر به‌شرق‌قریهٔ علی‌مردان ، درعلاقهٔ صدمرده که‌ازمربوطات مزارشریف است واقع وبین خط ٦٧درجه - ۱۱ دقیقه - ٥٦ثانیهٔ طول‌البلد مشرقی وخط۳٥درجه ۳۹دقیقه -۲۱ ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی کائن میباشد .

آصف‌نیکه : زیارتیست معروف که بفاصلهٔ ۳۸ کیلومتر درجنوب قلعهٔ سرکاری ، مربوط حکومتی درجه۲ ارغستان (متعلق ولایت قندهار) واقع وبین خطوط طول البلد ٦٧درجه - ۱۳ دقیقه ۱۸ ثانیهٔ مشرقی وعرض‌البلد ۳۱ درجه - ۱۹ دقیقه - ٥٥ ثانیهٔ شمالی موقعیت دارد .

آغلای : قریه‌ایست‌مربوط‌حکومت‌درجه۲رستاق که‌درحوزهٔ‌حکومت کلان تالقان‌درولایت‌قطغن کائن‌میباشد

آغلی خان : قریه‌ایست که بفاصلهٔ۱٦ کیلومتر درشمال حکومت‌درجه٤ جبل‌السراج مربوط‌حکومت‌اعلی پروان‌متصل درهٔ‌ایجه واقع‌وبرخط٦۹ درجه- ۱۲دقیقه- ٥۹ ثانیهٔ طول‌البلد شرقی وخط ۳٥درجه ۱٥ دقیقه - ۲٤ ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی موقعیت دارد .

آغو جان : قلعه‌ایست که بفاصلهٔ۱۷ کیلومتر درجنوب‌غرب‌قلعهٔ‌سرکاری مقر(مربوط حکومت اعلی‌غزنی) متصل سرك واقع بوده وبین خط ٦۷ درجه - ۳۸ دقیقه - ۲۰ ثانیهٔ طول البلد مشرقی و۳۲درجه ٤٥دقیقه - ٤۲ ثانیهٔ‌عرض‌البلد شمالی واقع است .

آغه : قریه‌ایست بفاصلهٔ ٦۸ کیلومتر درجنوب‌غرب قریهٔ‌جلدك ، درعلاقهٔ ترنگ (مربوط حکومت کلان قلات‌متعلق ولایت‌قندهار) که‌بخط طول‌البلد ٦٦درجه -۱۰دقیقه - ٤۸ ثانیهٔ‌مشرقی وخط ۳۱درجه ۳۹دقیقه - ۳۲ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

آغه‌جان : قریه‌ایست که بفاصلهٔ٤ کیلومتردرشمال غرب‌سنگر ، درعلاقهٔ جلال‌آباد (مربوط ولایت‌مشرقی) ودرخط طول البلد شرقی ۷۰ درجه - ۳۷ دقیقه - ٥٤ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳٤ درجه ۲٦ دقیقه - ۲۸ ثانیه وقوع دارد .

آغه‌جان : قریه‌ایست که بفاصلهٔ۲٥ کیلومتر درشمال‌شرق قلعهٔ‌حکومتی سپین‌بولدك .مربوط‌ولایت‌قندهار بین‌خط ٦٦ درجه - ۳٤ دقیقه - ۱ ثانیهٔ طول‌البلد شرقی وخط ۳۱ درجه - ۱۰ دقیقه - ۱۳ ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی واقع میباشد .

آغه‌چشمه : چشمه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۱٥ کیلومتر درشمال مرکز حکومتی درجه ۳ نهرین ،مربوط‌حکومت کلان پل‌خمری ، متعلق ولایت قطغن دربین خط ٦۹ درجه -۳ دقیقه- ۳٦ثانیهٔ طول‌البلد شرقی وخط ۳٦ درجه - ۱۳ دقیقه - ۱۲ ثانیهٔ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

آغه دره : دره ایست بفاصلهٔ ۲۷٫۵ کیلومتر درجنوب شرق شهرمیمنه (مربوط حکومت اعلی میمنه) که بطرف شمال ممتد بوده وبخط طول البلد شرقی ٦٤ درجه - ٥٤دقیقه - ۲۳ ثانیه وخطعرض البلد شمالی ۳۵ درجه -٤۲ دقیقه - ۱۲ثانیه واقع میبا شد .

آ غه دوستی : قریه ئیست کوهستانی که بفاصلهٔ ۱۸ کیلو متر درشمال دهتیتان ازعلاقهٔ حکومت غورات (مربوط ولایت هرات) بین خط ٦۳درجه - ۵۳ دقیقه - ٤۸ ثانیهٔ طول البلد شرقی وخط ۳۳ درجه ٤۹ دقیقه - ٤۸ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میبا شد .

آغیل : قریه ئیست که بفاصله ۱۱ کیلو متر بطرف شمال غرب شهر کابل در حوزه کوه دامن واقع بوده و بین خط ٦۹ درجه -۷ د قیقه- ٤۸ ثانیهٔطول البلد شرقی وخط ۳٤ درجه- ۳٤ دقیقه-۱۹ ثا نیهٔ عرض البلد شمالی واقع میباشد .

آ فتاب :چاهی است بفاصلهٔ ۳۷٫۵ کیلومتر در غرب قلعهٔ کشک درعلاقهٔ کشک (مربوط حکومت کلان بادغیساولایت هرات) که درخط ٦۲درجه - ٤دقیقه - ۲۵ ثانیهٔ طول البلد شرقی وخط ۳٤ درجه ۵٤ دقیقه-۱ ثانیهٔ عرض البلد شمالی و قو ع دارد .

آفتاب روی: کوهی است که درشمال مرکزحکومت کلان سمنگان(ایبک) مربوطولایت مزارشریف واقع و بین خطوط طول البلد ٦۸ درجه-۱دقیقه -۲٤ ثانیه وخط٦۸ درجه-۷دقیقه- ۲۳ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳٦ درجه -۲۳ دقیقه ۲٤ ثانیه و۳٦ درجه - ۱۸دقیقه - ۱۲ ثانیهٔ شمالی موقعیت دارد.

آفته روز بگیر : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۳ کیلو متر در غرب مرکز بلخ مربو ط ولایت مزار شر یف موقعیت دارد .

آق بای چوویو : کوتلی است که بفا صلهٔ ۲٤ کیلو متر در شما ل غر ب قلعهٔ بار پنجه در علا قهٔ شیوه (مر بوط حکو مت اعلی بدخشان) وقوعداشته وبخط ۷۱ درجه - ۲٦دقیقه -٦ثانیهٔ طول البلد شرقی وخط ۳۷ درجه- ٤٤ دقیقهٔ عرض البلد شمالی کائن است .

آق بو لاق : قریه ایست که بفاصله ۲۳ کیلومتر در غرب مرکزحکومت درجه ۳ کشم (مربوط حکومت اعلیٰ بد خشان) برخط٦۹ درجه-٤۵ دقیقه- ۱۵ ثانیهٔ طول البلد شر قی وخط ۳٦ درجه- ٤۵ دقیقه ۷ ثانیهٔعرض البلد شمالی وقوع دارد .

آق بولاق : قریه ایست کوهستانی که بفاصلهٔ ۱۳ کیلومتر درجنوب شرق قریهٔشور بلاق واقع علاقه داری درجه ۳ چهار کنت (مربوط حکومت درجه ۲ نهر شاهی متعلق ولا یت مزار شریف) در بین خط طول البلد ٦۷ در جه - ۱۱ دقیقه -۸ ثانیهٔ مشر قی وخط عرض البلد ۳٦ درجه - ۲٦ دقیقه ٤۹ثانیهٔ شمالی وا قع میباشد .

آق بولاق : قریه‌ئیست بفاصلهٔ۵، ۱۸ کیلومتر درشما ل بلچراغ ازعلاقه داری درجه اول درزاب و گرزیوان (مربوط حکو مت‌ا علی میمنه) که مو قعیت آن بین خط طول البلد شر قی ٦٥ درجه ۱۳ دقیقه وخط عرض البلدشمالی۳۵ درجه ـ۵۵ دقیقه ـ۱٦ ثانیه میباشد .

آ ق بیر و گه: کوتلی است که بفاصله ۷٦ کیلومتر در جنو ب شرق قلعهٔ خم در علا قه درواز مربوط حکومت اعلی بد خشان بخط ۷۱درجه ـ۱٤دقیقه ـ ۱۲ ثا نیهٔطول ا لبلد شرقی وخط ۳۸ درجه ٦ دقیقه‌ـ۲ ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی کـائن میباشد .

آق‌بي‌رورنچ آب: کوتلی است که بفاصلهٔ ٥٤ کیلو متر در شمال شرق قر یهٔ حو ض شاه در علا قهٔ شیو ه مربوط حکومت‌اعلی بدخشان واقع‌و برخط طول‌البلدشرقی ۷۰ درجه ـ ۵۳ دقیقه‌ـ ۲۲ ثانیهٔ وخط عرض البلد شمالی ۳۷ درجه ـ ٤۸ دقیقه ـ۱۸ ثانیه کـا ئن است .

آق‌بي گلزاری : کوتلی است بفاصله۵۱ کیلومتر در شما ل چز ند کـه درعلاقهٔ شیوه (متعلق حکـو مت اعلی بد خشان) بر خط طول ا لبلد ۷۱ در جه ـ۱۲ د قیقهٔ شرقی وخط عرض البلد ۳۸ در جه ۱ دقیقه ـ۱٤ ثانیهٔ شمالی‌وقوع دارد .

آق پی :قریه ئیست بفاصلهٔ ۲٤،٥ کیلومتردرجنوب‌قلعهٔ تکـزار در علا قهٔ حکـو مت درجه اول سنگچهارك مربوط حکومت کلا ن شبر غا ن متعلق ولایت مزار شریف کـه در خط ٦٦ درجه ـ۲۷ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شر قی وخط ۳۵ درجه‌ـ۵۳ د قیقه‌ـ۲٤ ثانیه عرض ا لبلد شمالی واقع است

آق تاش : قریه ایست کـوهستانی کـه بفاصلهٔ٤٤ کیلومتر درشمال قریه شیخ راضـی در علاقهٔ حکـو متی در جه۳ قرقین(مربوط حکومت کـلان‌شبرغان متعلق‌ولایت مزارشریف)واقع و بخط٦٦درجه‌ـ۱۰ دقیقه ـ ۵۸ ثانیه‌طول‌البلدشرقی‌وخط۳۷درجه ـ ۲۰دقیقه ـ ۲٤ ثانیهٔ عرض‌البلدشمالی کـائن‌است.

آق تاش : قر یه ایست بفـا صلـه ٤۱،٥ کیـلو متر در جنو ب شهر حکـو مت کـلا ن شبرغـا ن (مربو ط ولایت مزار شریف) کـه محل وقـو ع آن بخط ٦٥ درجه ـ ٥٦ د قیقه ـ ٤۸ ثـا نیهٔ طول البلد شرقی وخط ۳٦ درجه‌ـ۱۸ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی‌میباشد.

آق‌تاش: قریه ایست بفاصلهٔ۲۹ کیلومتر بطرف‌جنوب‌دوشی(مربوط‌حکومت کـلان‌پل‌خمری‌متعلق ولایت‌قطغن) وبخط طول‌البلد شرقی ٦۸ درجه ـ ۳۹دقیقه ـ۱۳ ثانیه وخط۳۵درجه ـ۲٦دقیقه ـ۲ ثانیهٔعرض‌البلد شمالی واقعست.

آق تپه : تپه ایست درجنوب شرق قلعهٔحکومتی درجه اول آقچه (مربوط حکومت کـلا ن شبر غـن متعلق ولایت مزار شریف) بارتفاع (۳٤۰،٥) متر که‌بخط ٦٦ درجه ـ۱۷ دقیقه ـ ۲٤ ثانیه طول البلد شرقی وخط ۳٦درجه ـ۵۱ دقیقه ـ۱٥ ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی کـا ئن میباشد.

آق تپه : قر یه ایست در حکو مت در جه ۳ قلعه زال مر بو ط حکو مت کـلا ن قند ز کـه در حو ز هٔ ولایت قطغن واقع شده است .

آق تل پك : قریه ایست درعلاقهٔ حکومت درجه ۲ رستاق که مربوط حکومت کلان تالقان متعلق ولایت قطغن میبا شد .

آق توبه : قریه‌ئیست بفاصلهٔ ٤٧ کیلو متر در جنوب غرب مرکز حکومت درجه اول حضرت امام ، مربوط حکومت کلان قندز متعلق ولایت قطغن که بخط ٦٨ درجه - ٣٨ دقیقه - ١٨ ثانیه طول البلد شرقی وخط ٣٦ درجه—٥٢دقیقه— ١٨ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

آق تیپ : قریه ئیست بفاصلهٔ ٧ کیلو متر در جنوب حکومتی و قریهٔ حضرت امام (مربوط ولایت قطغن) که بخط طول البلد ٦٨ درجه— ٤٥دقیقه— ٢٥ ثانیهٔ مشرقی‌وخط عرض البلد ٣٧ درجه ٩ دقیقه - ١٥ثانیهٔ شمالی واقعست .

آق جلگه : نهریست بفاصلهٔ ٢٠ کیلو متر درشمال بزی گنبد در علاقهٔ پامیر مربوط حکومت اعلی بدخشان که بدریای واخان پیوسته وبین خط ٧٤ درجه — ٣٢ ثانیهٔ طول البلد شرقی وخط ٣٧ درجه—٧ دقیقه—٤٥ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع میباشد .

آق جلگه : شیله ایست که بفاصلهٔ ٥ ، ٥ کیلو متر در شمال شرق بزی گنبد در علاقهٔ پامیر خرد (مربوط حکومت اعلی بدخشان) کائن بوده وموقعیت آن درخط ٧٤ درجه —٣ دقیقه -٢ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ٣٧ درجه—١٠دقیقه—٨ ثانیهٔ عرض البلد شمالی میباشد .

آق جوی : قریه ایست بفاصله ٤٣ کیلو متر درشمال قریه شیخ راضی درعلاقهٔ حکومتی درجه ٣ قرقین مربوط حکومت کلان شبرغان متعلق (ولایت مزار شریف) که بخط ٦٦ درجه ٧ - دقیقه -٢٨ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ٣٧ درجه—٢٢دقیقه - ٤٥ ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی واقعست.

آق چاه : قریه‌ئیست که بفاصله ٢٠ کیلومتر درشرق مرکز علاقه داری درجه ٢ شولگره (بوینه قره) (مربوط حکومت کلان بلخ) متعلق ولایت مزارشریف متصل‌سه دره، کائن ودرخط طول البلد ٦٧درجه—٥دقیقه-٢٤ ثانیهٔمشرقی‌وخط‌عرض‌البلد٣٦درجه -١٤دقیقه -٩ ثانیهٔشمالی‌واقع‌میباشد .

آق چشمه : چشمه ئیست بفاصلهٔ ٢٦ کیلو متر در غرب مرکز حکومت کلان سمنگان مربوط ولایت مزارشریف که بین خط طول البلد شرقی٦٨درجه -٤٦دقیقهٔ - ٨ ثانیه وخط عرض البلد شمالی٣٦ درجه-١١دقیقه -٤٤ ثانیه واقع میباشد.

آقچه : شهریست که‌مرکز حکومت درجه اول‌حکومت کلان شبرغان مربوط ولایت مزارشریف میباشد وحکومتی آن‌نیز بعین همین اسم‌یعنی (حکومت آقچه) یادمیشود موقعیت‌جغرافیائی آن‌بین خط ٦٦درجه - ٩دقیقه - ٤٨ ثانیهٔ طول البلد شرقی و ٣٦ درجه - ٥٥ دقیقه - ٤٠ ثانیهٔ عرض البلد شمالی میباشد .تعداد نفوس شهراقچه تخمین (١٠هزار) نفر وتعداد نفوس مجموعی

قراء مربوط حکومتی آقچه تخمیناً (۵۰۰۲٤) نفر میباشد. آقچه ازسطح بحر (۳۳۵) متر ارتفاع داشته و برسرك مشهوریکه ازمزار شریف بطرف میمنه وهرات میرود واقع است. فاصله آن ازمزارشریف ۹٦ کیلومتر وازمرکز کابل ۷۱۷ کیلومتر وازمرکز هرات ۷۱۱ کیلومتر میباشد.

علاقه‌داریها: حکومت اقچه ازحیث تشکیلات اداری حاوی چهار علاقه‌داری میباشد که عبارتست از: علاقه‌داری درجه‌اول خانقاه- علاقه‌داری درجه‌اول منگجك- علاقه‌داری درجه دوم فیض آباد وعلاقه داری درجه‌دوم مردیان. درحوزه حکومتی آقچه پنج باب مکتب ابتدائی وجود دارد که‌یك باب درمرکز شهر آقچه ویك‌یك باب در هرعلاقه داری مربوط آن میباشد.

قراء مشهور:- قریه‌های عمده ومشهور حکومتی اقچه حسب ذیل است:

۱ ــ شهر اقچه
۲ ــ قریه بش اریغ
۳ ــ قریه شیرك
٤ ــ قریه قم‌اریغ
۵ ــ قریه ینگی اریغ
٦ ــ قریه جزه
۷ ــ قریه حیدر آباد
۸ ــ قریه بتی کوت.

مواقع ومساحات قراء مرکزی: قریه (حیدرآباد) بطرف شرق حکومتی مسافه (۳) کیلومتر قریه (بش اریغ) نیز بشرق اقچه مسافه $\frac{1}{3}$ کیلو متر (قریه شیرك) بجانب شمال مسافه $\frac{1}{3}$ کیلو متر (قریه قم اریغ) بطرف غرب شمالی، مسافه $\frac{1}{3}$ کیلو متر (قریه‌جزه) بطرف غرب اقچه مسافه (نیم) کیلومتر (قریه ینگی اریغ) مسافه (دوونیم) کیلو متر که بطرف غرب واقع است (قریه بتی کوت) یا (اقچه نما) مسافه (دوونیم) کیلو متر که بسمت جنوب آقچه است (قریه بش اریغ) وشیرك وقم‌اریغ وجزه متوالیا ازشرق بجانب شمال واز شمال بغرب حکومتی، مرکز اقچه رااحاطه نموده است.

مسافات علاقه‌داریهای مربوطه ازمرکز حکومتی: علاقه داری درجه اول (منگه جك) تخمین۹ کیلومتر بسمت شمال اقچه، علاقه‌داری درجه۲- مردیان تخمین ۱۲ کیلو متر بجانب شمال‌شرق، علاقه‌داری درجه۲- فیض آباد (۲٤) کیلومتر بشرق وقدری مایل بجنوب. علاقه داری درجه‌اول خانقاه(۹) کیلومتر بسمت جنوب واقع است. مسافه بین مرکز ولایت مزاروم‌رکز اقچه (۹٦) کیلومتر بجانب غرب شمال وازمرکز حکومتی کلان شبرغان بطرف شرق شمال واقع است.

آقچه ازطرف شرق باعلاقه‌داری فیض آباد وعلاقه‌داری مردیان مجاور است وازطرف جنوب وشمال بقراء مربوطهٔ حکومت کلان بلخ ازقبیل : ـ زگ‌زگ ، لیبك ، تمورك علیا و سفلا احمد اباد ، غشه خانه ، لندی ، عاشقان ، ارنجی ، سال بارون .

زمین اقچه کاملاهمواراست خاك آن زراعتی و برای فلاحت هر نوع حبوب مساعداست ، به استثنای حصص ریگستان سمت شمال وغرب که به‌دشت (قاق چپر) وصحاری (جرقدق) و (التی چناق) میباشد و ازطرف جنوب به‌دامنه (البرز) تماس دارد و باقی حصص آن تماماً قابل زراعت وحاصل خیز است .

آب‌وهوای اقچه : ـ اقلیم اقچه درزمستان سردودر تابستان گرم است درموسم ربیع و خریف کسب اعتدال میکند برف باری غالبا بعداز ۱۵ قوس شروع نموده تا اوایل حمل نیز احتمال باریدن میباشد اما برف باری این مناطق به‌سبب حرارت طبیعی این منطقه پاید ار نبوده زود ترذوب میشود وبیش ازیك یادوروزدوام ندارد ـ موسم باران از برج عقرب الی آخر ثوراست اما در ثوروجوزا برفباری نمیباشد . حوزه حکومتی آقچه ازحیث اقلیم نسبت بدیگر مناطق مسطحه ولایت مزار امتیازو برجسته گی مخصوصی ندارد ـ لکن درموسم تابستان وزمستان یك حالت مستقر ندار د .

یعنی یك هفته درحرارت وبرودت هوافوق العاده شدت دیده میشود وهفته دیگر از شدت خودمیکاهد که این اختلاف به‌نام (هفته گرم وهفته سرد) معروف است وبرخی اوقات باد های شدیدی هم می‌وزد وتحولات جوی بسبب بادهای شدیدوخفیف صورت میگیرد ـ درشب‌های تابستان هوای اقچه سرد وگواراست ، شب با دهٔ خوبی دارد ـ اراضی این منطقه لجن زار است .

اشجار مثمر : اشجار مثمر عبارت از بادام ، سیب ، بیهی ، ناك ، الوچه ، انگور وزرد آلو ، میباشد .

اشجار غیر مثمر : اشجارغیرمثمران عبارت است ازپنجه‌چنار ، بید ، سفیدار ، عرعر ، توت‌خسك که بکثرت وجود دارد .

بعضی انواع گل‌وریاحین از قبیل : گل بربینه ، داودی ، انتری ، تاج خروس وناظرمان پیدامیشود . درموقع ربیع گل‌لاله‌وگل (مامه‌چوچك) که‌ازجنس ازهارخودرو وزیباست بدشتها وصحاری این مناطق خیلی فراوان میباشدوقشنگی ودلچسپی دشت‌ودامان را دوبالا میسازد .

پیداوار زراعتی : ـ حبوب زراعتی حوزه اقچه عبارت ست از (گندم ، جو ، جواری کنجد ، نخود ، زغر ، ارزن ، ماش) که مصارف خود اهالی را تکافونموده وتجارت ندارد .

سبزیجات : ـ سبزیجات اقچه نیزقابل تذکر بوده وعبارت است از کچالو ، پالك ، بادنجان رومی باد نجان سیاه ، شلغم ، ترب ، تراتیزك ، ترائی ، گشنیز ، پیاز و گندنا که زرع شده و بمصرف خود اهالی انجا میرسد .

حیوانات اهلی : ـ عبارت است از اشتر ، اسپ ، گاو ، مرکب ، گوسفند ، بز .

حیوانات وحشی :ــ عبارت است از گرگ ،روباه ، قرساق ، خرگوش ،شغال .

طیور اهلی : ــ عبارت است ازمرغ ، واخیراً فیل مرغ نیزدرین منطقه اورده وتحت تربیه گرفته شده است .

طیور وحشی :ــ مرغابی ، بغره‌قره ،قاز ودوغداغ، باشه ،سرخ‌پشتك ،تپوس وچرخ میبا شد .

پیشه اهالی اینمنطقه زراعت ومالداری میبا شد علاوه برزراعت ومالداری صنعت قالین بافی هم‌پیشه‌عایلوی قوم‌ترکمان‌است - پیشه گلیم‌بافی والچهٔ‌بافی‌هم‌رائج است - بیش ازپانزده هزارمترقالین وقالینچه سالانه با فته‌وبغرض تجارت صادر میشود . الچه، گلیم ، جل وجوال نیز صادرات دارد .

مساجد :ــ دراقچه مسجد جامع شهر ، مدرسه ایشان شمس الدین خان ، مسجد مندوی ومسجد جامع دروازه بخارا که بطرزمعمولی ومود قدیم است قابل یادآوری‌است .

مزارات متبرکه :ــ در مرکز آقچه مزار خواجه کفش گران علیه‌الرحمه ، قدمجای حضرت باباعلیه‌الرحمه، مزارسیدابراهیم‌جان‌علیه‌الرحمه،(که‌یکتن‌ازسادات خوداقچه‌میباشد)، مزارمراد بخش اولیاء وقدمجای چارده معصوم علیه الرحمه مشهور است .

آقچه سفلی: قریه ایست درحکومت درجه۲ رستاق که‌بحکومت کلان تالقان ولایت قطغن مربوط میباشد.

آقچه علیا : قریه ایست درحکومت درجه۲ رستاق که مربوط حکومت کلان تالقان متعلق ولایت قطغن میبا شد.

آقچه‌نما : قریه ئیست بفاصله ۲،۵ کیلو متر درجنوب (قلعهٔ) حکومتی درجه اول آقچه مربوط حکومت کلان شبرغان،متعلق ولایت مزارشریف که‌به خط طول‌البلد ٦٦ درجه ــ ۹ د قیقه - ٤٨ ثانیهٔ مشرقی وخط‌عرض البلد ۳٦درجه‌ــ ۵۵دقیقه‌ــ ۷ ثانیهٔ شمالی‌واقع است

آقدره : قریه ئیست بفاصلهٔ ۲۷ کیلومتر درجنوب شرق‌قریهٔ خیر آباد درعلاقهٔ جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان واز حیث جغرافی بخط طول البلد ۷۱درجه ــ ۲ د قیقه‌ــ ٤٨ ثانیهٔ مشرقی و خط عرض‌البلد ۳٦درجه‌ــ۵۱دقیقه ــ ۱۲ ثانیهٔ شمالی واقع میبا شد.

آقدره : دره‌ایست که بفاصلهٔ ٦۲ کیلو متر در جنوب شرق حکومتی کلان شبرغان (مربوط ولایت مزار شریف)واقع وبطرف شمال ممتد بوده بخط طول‌البلد ٦٦درجه‌ــ۲٤ دقیقهٔ‌ــ مشرقی وخط عرض‌البلد ۳٦درجه‌ــ ۳۸دقیقه‌ــ ٤۰ ثانیهٔ شما لی کا ئن میبا شد

آقرباط :قریه ایست بفا صلهٔ ۲۱ کیلو متر درشمال غرب قلعهٔ سر کاری بامیان (مربوط حکومت اعلی پروان) که‌متصل سرك بوده بخط طول البلد ٦۷درجه‌ــ ۳۸دقیقه‌ــ ٤۸ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳٤ درجه - ۵٦ دقیقه - ۱۲ ثا نیه شمالی واقع میباشد .

آق زرت : شیله‌ایست بفاصلهٔ ۱٦ کیلومتر درغرب قلعهٔ‌پای کوتل علاقهٔ دایزنگی (مربوط ولایت کابل) که به نهر خو ردك تخته میرزد محل‌وقوع آن بخط طول‌البلد ٦٦درجه ـ ٤٠دقیقه ـ ٥٢ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳٤ درجه ـ ۲۲دقیقهٔ‌شمالی میبا شد.

آق زرت : کوتلیست بفا صلهٔ ۲۲ کیلو متر در غرب‌قلعهٔ پای کوتل که‌بارتفاع تخمین (۳۱۲۳) متر درعلاقهٔ دایزنگی‌مربوط ولایت کا بل واقع بوده وبخط ٦٦در جه ـ ۳٦ دقیقه ـ ۳۷ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۰درجه ـ ۲۳دقیقه ـ ۷ثانیهٔ عرض‌البلد شما لی کا ئن میبا شد

آق‌زك‌قدق: قریه‌ایست بـفاصلهٔ ۳۸ کیلومتر درشمال غرب مر کز حکومتی درجه۲خلم، مربوط حکو مت کلان سمنگان (متعلق‌ولا یت مزارشریف) که‌درخط طول‌البلد ٦۷درجه ـ ۳۸ د قیقه ـ ۱۳ ثانیهٔ مشر قی‌و بخط‌عرض‌البلد ۳٦درجه ـ ٤۳دقیقه ـ ۲٤ ثانیهٔ‌شمالی وقوع دارد.

آق‌زی‌عرب: قریه ئیست که بفاصلهٔ ۱٤ کیلومتر درجنوب غرب شهرمیمنه (مربوط حکـو مت اعلی میمنه) وقو عدا شته وبخط طول‌البلد ٦٤درجه ـ ۳۸دقیقه ـ ۲۳ ثانیهٔ مشرقی وخط‌عرض البلد ۳٥ درجه ـ ٥۲دقیقه ـ ۲ ثانیهٔ شما لی کا ئن میبا شد.

آ ق سرا ی : قریه ئیست بفا صلهٔ ۷ کیلو متر بطرف شمال شر ق سرای خوا جه در حو زهٔ کو هدامن که مربوط ولایت کا بل بو ده و بخط ٦۹ در جه ـ ۱۰ د قیقه ـ ۱٥ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳٤ درجه ـ ٤۷ دقیقه ـ ۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

آ ق سو : خرابه ئیست بفاصلهٔ ٦ کیلو متر در جنوب خوا جه قلعه درعلاقهٔ حکو متی کلان سمنگان ، مربوط ولایت مزار شریف که بخط طول البلد ٦۸ درجه ـ ٦ د قیقه ـ ٥٤ ثا نیهٔ مشرقی و خط عرض البلد ۳٥ درجه ـ ٥۱ دقیقه ـ ۲۸ ثانیهٔ شمالی وقو ع دارد .

آ ق سو : نهریست که بفاصلهٔ ٦۷ کیلو متر درشمال شرق بزی گنبد درعلاقه پامیر (مربو ط حکومت اعلی بدخشان) بطرف شمال شرق جر یان دارد مو قعیت آن بین خط طول ا لبلد ۷٤ در جه ٤۱ دقیقه ۳۰ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۷ درجه ـ ۲٤ دقیقه ـ ٥٤ ثانیهٔ شما لی میباشد.

آ ق سی : قریهٔ ئیست کـو هستا نی که بفاصلهٔ ۸ کیلو متر درجنوب شرق شهر میمنه (مربوط حکومت اعلی میمنه) واقع بوده وبخط ٦٤ درجه ـ ٥۰ دقیقه ـ ٥۹ ثا نیهٔ طول البلد مشر قی و خط ۳٥ درجه ـ ٥۲ دقیقه ـ ٤٦ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کا ئن میبا شد .

آ ق‌سی(آق‌زی): خرابه ایست بفاصلهٔ ۱۳ کیلو متر د رغرب شهر میمنه (مر کز حکو مت اعلی میمنه) که بین خط طول البلد شرقی ٦٤ درجه ـ ۳۸ دقیقه ـ ۲٤ ثانیه و خط عرض ا لبلد شما لی ۳٥ درجه وا قع ا ست .

آقسی: شیله‌ایست که‌بفاصلهٔ ۲۳ کیلو متر درشمال‌شرق بزی گنبددرعلاقهٔ پامیر خورد (مربوط حکو مت اعلی بدخشان)وقوع داشته وموقعیت جغرافی آن بین خط طول ا لبلد ۷٤ درجه ـ ۱۲ دقیقه ٤۸ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۷ درجه ـ ۱۵ دقیقه و٤۱ ثا نیهٔ شمالی میباشد .

آ ق قر ه : دره ایست که بفاصلهٔ ٤ کیلومتر درجنوب بلچراغ در علا قهٔ در زاب و گرزیوان مر بوط حکومت اعلی میمنه وقو عدا شته و بخط ٦۵ درجه ـ ۱۱ د قیقه ـ ۲٤ ثا نیهٔ طول ا لبلد شرقی وخط ۳۵ درجه ـ ٤٦ دقیقه ـ ٤۲ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کا ئن است .

آق کپرو ک: علاقه یا حوزه ایست که بفاصلهٔ ۱۳ کیلو متر در جنوب غرب آ ب کشند ۀ مر بو ط حکومت کلان بلخ ولایت مزار شریف واقع و بخط ٦٦ و ٦۷ درجه ـ ۳۱ دقیقه ـ ۳٤ ثانیهٔ طول البلد شرقی وخط ۳٦ درجه ـ ۱۱ د قیقه ـ ٤۰ ثانیهٔ عرض ا لبلد شمالی کا ئن میبا شد.

آق کپرو ک: قلعه‌ئیست درحوزهٔ علاقهٔ آق کپر و ک (در نواحی حکو مت در جه ۳ کشند ه متعلق حکو مت کلا ن بلخ ولایت مزار شر یف) که در خط طول البلد ٦٦ در جه ـ ۵۱ د قیقه ۵ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳٦ درجه ـ ۵ دقیقه ـ ۷ ثانیهٔ شمالی وقوعد ا رد .

آ ق کو تل : کو تلیست بفا صلهٔ ٦۲ کیلو متر در شمال غر ب شهر میمنه (مر کز حکو مت ا علی میمنه) که در خط طول البلد ٦٤ درجه ـ ۲۲ د قیقه ـ ۳٦ ثانیهٔ مشر قی وخط عر ض ا لبلد ۳۵ درجه ـ ۵۹ دقیقهٔ شمالی واقع است .

آ ق گنبد : قریه‌ایست که بفاصلهٔ ۸۵ کیلومتر درجنوب غرب‌قلعهٔ گاوهار ، علاقهٔ چقچران مربوط‌حکومت کلان غورات ولایت هرات وقوعداشته ودارای آثار تاریخی است .

موقعیت‌آن درخط‌طول البلد ٦٤درجه ـ ۲۸دقیقه ـ ۱۲ ثانیهٔ‌مشرقی وعرض البلد ۳٤ درجه ٤۷دقیقه ـ ٤۲ ثانیهٔ شمالی ا ست

آ ق گنبد : قریه‌ایست بفاصلهٔ ۲٦ کیلومتر درجنوب شرق (سوزمه‌قلعه) درعلاقه حکومتی درجه‌اول سر پل مربوط‌حکومت کلان‌شبرغان متعلق بولایت مزارشریف که‌بخط طول‌البلد ٦٦ درجه ـ۲۰ دقیقه ۳۰ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳٦ درجه ـ ۱ دقیقه ـ ۳۷ ثانیهٔ شمالی واقع میباشد .

آ ق مزار : قریه‌ئیست که‌بفاصلهٔ ۳۷ کیلومتر درشمال غرب‌شهر میمنه (مرکز حکومت اعلی‌میمنه) وقوعداشته وبخط ٦٤ درجه ـ ۲٦ دقیقه ـ ۱۳ ثانیهٔ طول‌البلد مشرقی وخط ۳٦درجه ـ ۱۳ ثانیه عرض‌البلد شمالی کائن است

آق مزار : قریه‌ئیست‌بفاصلهٔ ۲،۵ کیلومتر درشمال‌مرکزحکومت کلان‌سمنگان مربوط‌ولایت‌مزارشریف که‌بین‌خط طول‌البلد شرقی ٦۸ درجه ـ ۲ دقیقه ـ ٤۹ ثانیه‌وخط عرض ا لبلد شمالی ۳٦ درجه ۱۵ دقیقه ـ ۲٤ ثانیه واقع میباشد .

آق مسجد: قریه‌ایست درشمال دریای تالقان که‌درعلاقهٔ حکومت کلان تالقان مربوط‌ولایت قطغن واقع بو ه ومحصولات زراعتی‌آن تماماً للمی میباشد .

آق مسجد: قریه ایست در جنوب دریای تالقان که‌درحوزهٔ حکومت کلان تالقان مربوط ولایت قطغن وقوعداشته وزراعت آن آبی‌است .

آکولك: قریه‌ایست که‌دردرهٔ شاه‌شان مربوط حکومت درجهٔ٤ اندراب درحوزهٔ ولایت قطغن واقع واز مرکز حکومت ۲۹ کیلو متر فاصله دارد .

آگاخیل: قریه ایست درحکومت درجه‌اول اندر مربوط حکومتی اعلی‌غزنی که‌ازمرکز حکومتی اندر ٦ کیلومتر وازمرکز حکومتی‌اعلی غزنی‌تقریباً٥، ۱۷ کیلومتر فاصله‌دارد .نباتات زراعتی آن جو ، جواری ، گندم ، شالی ، شبدر ، رشقه ، شرشم ، تر بوز ، خر بوزه ، ماش ، مشنگ ، سبزی‌جات‌آن تره ، بادرنگ ، بادنجان ، پیاز،و گندنه ،اشجارآن‌توت ،زردآلو ، آلوبالو، سنجد ، بید ، چنار ، پشه‌خانه . حیوانات : گاو، گوسفند ، بز ، اشتر، مرکب‌اسپ . حیوانات وحشی آن گرگ، پلنگ، روبا، خرگوش، طیورآن کبوتر، مرغ‌خانگی مرغ‌آبی گنجشك

آگ دره: قریه ایست که‌بفا صلهٔ ۲۸ کیلو متر درجنوب مشرق‌قلعهٔ بنودرعلاقه‌اندراب مربوط‌ولایت‌قطغن واقع وبخط ٦۹ درجه - ۲۸دقیقه - ۲۹ ثانیهٔ‌طول‌البلد شرقی‌وخط ۳٥درجه- ۳٤ دقیقه - ۳۲ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی کائن میباشد .

آگره: قریه ایست بفاصلهٔ ۳۲ کیلومتر درعلاقهٔ ارغستان درجنوب شرق‌قلعه سرکاری معروف (مربوط ولایت قندهار) واقع وبخط ٦۷ درجه - ۱٦ دقیقه - ۱۲ ثانیهٔ طول‌البلد شرقی وخط ۳۱ درجه ۳۰ دقیقه - ۲ ثانیهٔ عرض البلد شمالی وقوع دارد .

آلپ بردی: قریه ایست بفاصلهٔ ۱۷ کیلومتر درجنوب‌شرق حکومتی درجه‌اول حضرت امام (مربوط ولایت فطغن) که متصل سرك واقع بوده بخط‌طول‌البلد ٦۸ درجه - ٥۷ دقیقه -٥۳ ثانیهٔ‌مشرقی وخط عرض البلد ۳۷ درجه - ۱۱ دقیقه - ۱۱ ثانیهٔ شمالی کائن میبا شد .

آلتی بای: قریه‌ایست بفاصلهٔ ٥ ،۹ کیلومتر که‌درشمال شرق‌قریهٔ تکزار درعلاقهٔ حکومت دٌرجه‌اول سنگ‌چارك (مربوط حکومت کلان شبرغان ولایت مزار شریف) واقع وبخط ٦٦ درجه ۳۱دقیقه-۳٤ثانیهٔ‌طول‌البلدمشرقی‌وخط۳٥درجه-٥۸ دقیقه-٥٤ثانیهٔ‌عرض‌البلد شمالی کائن است.

آلتی بولاق: نهری است بفا صلهٔ ۲٦ کیلو متر در جنوب غرب حکومت درجه اول اندخوی (مربوط حکومت اعلی میمنه) که بدریای را مگل تگاب میریزد ،
محل‌وقوع آن بخط ٦٥درجه- ۱دقیقه- ٦ثانیه طول‌البلد مشرقی و۳٦ درجه-٤۹دقیقه -٥٤ ثانیه عرض البلد شمالی میبا شد .

آلتی تپه : تپه ئیست بفاصله ۲۰ کیلو متر در شمال شرق قریهٔ خان آباد در علاقهٔ دولت آباد (مربوط حکومت کلان بلخ ولایت مزار شریف) بخط ٦٦ درجه- ٤٤ دقیقه- ٦ ثانیهٔ طول البلد شرقی وخط ۳۷ درجه- ۸ دقیقه- ۳۷ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است

آلتی چنگ خورد : موضعی است چاه دار که بفاصلهٔ ۳۳ کیلو متر در شرق حکومتی در جه اول اندخوی مربوط حکومت اعلی میمنه واقع و بین خط طول البلد ٦٥ درجه -۲۸ دقیقه- ۸ ثانیه مشرقی وعرض البلد ۳٦ درجه- ٥۹ دقیقه- ۱۰ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

آلتی چنگ کلان: موضعی است چاه دار که بفاصلهٔ ٤٥ کیلو متر در شرق حکومتی درجه - اول اندخوی (مربوط حکومت اعلی میمنه) در ریگستان وقوعداشته و بین خط ٦٥ درجه - ۳۷ دقیقه ٤۲ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳٦ درجه- ٥۸ دقیقه و ٤۱ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

آلتی بای : قریه ایست که بفاصلهٔ ۸٫٥ کیلو متر درشرق سنگچارک مربوط حکومت کلان شبرغان متعلق ولایت مزارشریف واقع واز مرکز حکومت کلان تقریباً ٦۹٫٦ کیلو متر فاصله دارد .

آلتی خواجه : قریه ایست که بفاصلهٔ ٥ کیلو متر به جنوب شرق شهر شبرغان (مربوط ولایت مزارشریف) واقع وبخط طول البلد ٦٥ درجه -٤۷ دقیقه -٤٤ ثانیه مشرقی وخط عرض البلد ۳٦ درجه - ۳۹ دقیقه ۹ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

آلی چولای : قریه ئیست بفاصله ۱۸ کیلو متر در شمال قریه چهار شنبه در علاقهٔ قیصار (مربوط حکومت اعلی میمنه) بین خط طول البلد شرقی ٦۳ درجه- ٥٥ دقیقه- ۱۳ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳٥ درجه - ٥٤ دقیقه- ۱۸ ثانیه واقع است .

آلی خاور : قریه ئیست که بفاصله ۱٫٥ کیلو متر به جنوب قریهٔ جگدلک در علاقه سرخ رود مربوط ولایت مشرقی کائن بوده وبخط ٦۹ درجه- ٤٥ دقیقه — ۱۹ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳٤ درجه - ۲٥ دقیقه ٤۲ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع میباشد .

آمنه : قریه ئیست که بفاصلهٔ ۲۹٫٥ کیلو متر در شرق قریهٔ جانی خیل در علاقه حکومتی درجه اول کتواز (مربوط حکومت اعلی غزنی) متصل سرک وقوعداشته وبخط ٦۸ درجه -٤۸ دقیقه - ٤۹ ثانیهٔ طول البلد شرقی وخط ۳۲ درجه- ٤۷ دقیقه- ۳٦ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن است .

آمو : دریای بزرگی است درسرحد شمالی افغانستان که بین خطوط ۷۱ و٦٦ درجه- ۱٥ دقیقه - طول البلد مشرقی و۳۷ درجه- ۳۰ دقیقه عرض البلد شمالی موقعیت داشته واز کلانترین دریا های ایشیا محسوب میشود منابع آن درانجام واخان بوده وابتدا از دو نهر خورد که یکی عبارت از پامیر و دیگران آن عبارت از آب واخان است تشکیل میشود

وتقریباً تافاصلهٔ (٦٤٣) کیلو متر سرحد شما لی افغا نستان را تشکیل دا ده وبجماهیر آسیای روسی داخل‌واز آنجا عبور نموده بعد ازطی (۲۲۵۳) کیلو متر فا صله بغدیراورال می ریزد وازمنابع فوقانی تا(پته کیسر) بنام (پنج) یا (آب پنج) یا د میشود ، سیر آن درابتدا عمیق بوده و بعداً در چند ین نقطه عـریض شد ه میرود و پس از آنکه دهانه آن آهسته آهسته وسیع گشت قسمت های ریگی پیدا میکند که در امتداد سواحل آن بصورت توده‌ها موجود میبا شد ـ گلوهای زیادی از طرف کوهستانات مرکزی بطرف وادی آمو باز شده‌و آب‌های خـود را بـایـن دریـا میریـزد ـ در قسمت بـا لای (پگـش) دریـا وسیع شد ه ودر ان چندین جز یره مانند نقطه های پرا کنده دیده می‌شود دریا درین موضع قابل عبور میبا شد .

در زمستان‌درجا ئیکه‌حر کت دریا بطی‌و کند است‌درنزدیك اشکـا شم یخ بندی در ان واقع میشود ، دریای پنج در پایان واخان به سرعت بطر ف شمال میر ود ودرین قسمت از ۸۰ تا ۱۰۰ متر عریض میبا شد ، در سیر پیشتر آن خصو صیت موضع تغیر بارزی ندارد بلکه یك وا دی تنگی بوده واز هر دو طرف با کو های بلند وبرهنه محاط میبا شد ، در مقا بل قلعهٔ (بار پنج) جادهٔ پامیر از طرف روسیه باین دریا ملا قی میشود ـ این دریا در قسمت شمال ولایت بد خشان حلقهٔ بزر گی میسازد وبعداً وادی آن وسیع شده و کوهای محاط عقب میروند و دریا ر فتا ر با عظمت میگیر د ـ درحا لیکه سطح آ ن بحد او سط با شد عر ض آ ن از (۸۰۰) تا (۱۲۰۰) متر میباشد خطوط ریگ بهمراه دریا امتداد دارد که دربعضی قسمت ها با گیا ها ونی‌ها وبته ها و درخت ها حاشیه دار می شود . نهر های چندی بغر ض آ بیاری نیز ازان جدا می شود . وپس از آنکه دریای قند ز به آن یکجا میشود برای کشتی های تجار تی قابل کشتی رانی میباشد ، اما پلی برآن سا خته نشده وحمل نقل در آن تو سط کیمه (کشتی های مخصو ص کـه وزن زیاد را برداشته میتوا ند) صورت میگیر د .

عبور ها ی‌مهم توسط این کشتی‌هااجرامیشود ،بغیراز ان کشتی رانی بخاری نیزاند کی در این‌در یا میبا شد ، اما ا ستیگـاه کشتی در آن نیست ، نا م قد یم و کـلا سیـك آ ن (آ کسو س) است کـه از لغت قدیم (وا خشو) مشتق شده ونام پهلوی آن (و هر ود) ونام چینی آن (کـوه شو) یا (ورهو) ونام عر بی و فارسی آن ، (جیحون) میبا شد .

نام کنو نی آ ن از نام قصبه های (آمل) آمو ، آمویه گـر فته شد ه ، سطح مر تفع پامیر کـه در یای آمو از ان سرچشمه میگیرد،در زمستان دارای برف‌ویخ خیلی‌زیادمیبا شد ، پنج دریائی کـه آب پنج را تشکیل میدهد عبارت از دریای پا میر ، در یای پنجه، آ کسو (مر غاب) شخ ، و غو ند میبا شد . پا میر وآ کسو دو معاون بزر گ آن در حصص با لا ئی دریا میبا شند ، آ کسو همراه پنجه (درقلعهٔ عمر) ودر یك در یای یگر در(لنگر کشت)

بان ملحق میشود . دریای پامیرو آکسو از یخچالهائی که درغدیر سر قول و غدیر چکمکتن میریزد جاری میشود ، دریای آمو در سیر اول خود بسیار سریع میباشد اما در حدود بازی گنبد وبفاصلهٔ کم درامداد وادی واخان بطی میگردد تا که بطرف غرب گشته وبعد بطرف مقابل بسرعت می افتد ، از (رنگ) که تقریباً کمی بطرف شرق اشکاشم میباشد تاحدود (خورك) واقع شغنان در جریان دریا تیزی محسوس است .

دریای آمو بهسیر خوددروادی واخان مناظر دلچسپی رادارامیباشد . آمو در ابتدا یك کوه سیلاب وطغیان بوده وپس از قسمت (لنگر کشت) دریای آرام ، آهسته و بطی میباشد و خرسنگ های بزرگ را که باخود آورده میباشد برده نمیتواند .

درین قسمت چشم انسان میدانهای وسیع را با سنگ پارچه های سیلاب آورده گی مملو می بیند لاکن کمی پایان تر از بن قسمت (پتك) یك منطقهٔ سرسبزی میباشد ، ساحل دریا با گیاها وتعداد زیاد درخت های بید وسفیدار مملو میباشد جای جای بیشه های قابل گذر ، نیز می باشد بعد از پتك خصوصیت خوب وپر منفعت آمو باز تبدیل می شود وسواحل آن بصورت میدان توده های ریگ وآب آوردگی ها وحتی گل ولای دریا درمی آید .

کوهائیکه در حدود (لنگر کشت) بهعقب رفته ووادیوسیعی برای آمو میسازند ، در غرب قلعهٔ پنجه بازبا هم نزدیك شده ووادی تنگی را تشکیل میدهد که ازان تنها دریای آمو گذشته میتواند اما بعد ازین وادی واپس وسیع شده و دریا بازو های زیادی ساخته و در بین ، جزائر پرخاری را بصورت نقطه های متفرق تشکیل میدهد ، دریا بین (دارسی) و (نت) سیر خودرا در بین چنان معبر کوهی تنگ طی میکند که انعکاس صدای آن در تمام دره شنیده میشود ، بعداز (نت) وادی دریا باز وسعت پیدا میکند وسواحل دریا بابیشه های انبوه که آشیانه های طیور و حیوانات وحشی را تشکیل میدهد مملو میگردد .

اکثر معاونین این دریا آبهای خودرا ازسلسله کوه هندوکش میگیرند موقع مهم آب خیزی وفعالیت دریا درماه (ثور و جوزا) یعنی وقتی میباشد که یخ وبرگداز گذاشته و برفهای سنگین آب میشوند دراین وقت یك حجم زیادآب ازمجاری مختلفه جریان یافته و تعدادزیاد سنگ ویخ را با خود میگیرد و بچنان شدت جاری میباشد که قسمت های با آب و قابل عبور را مشکل وپر خطر میسازد وحتی دریابه اندازهٔ پرآب می باشد که سواحل خود را شکسته نده ووادیهای مجاور خود را پرسیل میسازد درقلعهٔ (کم) که شمالی ترین نقطهٔ آنست دریا بطرف غرب خم می شود وباز کمی بطرف جنوب وبعدتر کمی بطرف غرب به زاویهٔ قائمه بمیلان عمومی کوها بطرف میدان وسیع ترجریان می یابد مناطقی که این دریا احاطه کرده اند . باقسمت های پامیرو که دریا درحصص وادیهای علیا منظره های خوبی میدا شته باشند .

نظر باعتدال آب وهوا که برای سبزیجات مساعداست اقسام زیادمیوه‌هاونباتات نیز در ساحل آن زرع میشوند. درقسمت قطغن ورستاق دریـ اسواحـل کـوهستانی نـد اشتـه و دریـك میدان هموار جریان دارد ، وگـیاهای زیادی درحول وکنار آن میروید . کولاب، سرخاب، کافرستان، سرخال، دربان، به ساحل راست آمو واقع بوده ودرساحل چپ آن درحصص بدخشان، و قطغن، کوکچه قندز وآغه‌سرای ازتلاقی به‌این‌دریاهای بزرگ دورهستند، بسیاری‌ازدریاهای معاون پیش‌از اتصال یافتن به آمو بمصرف میرسند درقسمت وسطی وهمچنین درحصص پائین‌از دریابرای آبیاری‌استفاده می‌شود. باستثنای (پمیا ک)دردیگرقسمت‌هاانحراف‌مهم آمو برای زراعت مفیدنمی با شد. بستردریاآموپر از گل ولای‌عمیق است وچنین‌تخمین شد ه کـه بحدود (۱۶۰۰۰۰۰۰) تن‌مواد مرسوبی بصورت دائم‌ازآن عبورمیـکند که دلتای در دهانه‌آن تشـکیل داده وهم سـو احـل آنـرا حا صل خیزمی سا زد . دریا غالباً سیر خـودرا تـغیر داده ا ست چه درقرن (۱٤) این‌دریا به‌جهیل کسپین میریخت .

در یای آمودر یك منطقهٔ و سیع، سر حد افغانستان و اتحاد شور وی را تشـکیل مید هد در سـال (۱۳۲۵) (هـ ش) بموجب موافقـت نـامهٔ جدید تحدید سرحـدات خشـکـه ئی‌وآ بی که در بین ملـکـتین بعد از یك سلسلـه مـذا کـرا ت دور و در از انعقـاد یـافت . دولـت اتحـاد شوروی حق کشتی رانی را در دریای مذکو ر طبق مقررات بین المللی قـبول نمود وهیئت ها برای تطبیق این‌موافقه نامه وتعین وتحدید حدود خشـکه وآبی ازطرفین بـکار آغاز نمودند .

آ نچه : قریه ئیست که‌بفاصلهٔ ۳ کیلومتر به‌جنوب قریهٔ خان آ باد متصل‌سرك درعلاقهٔ حـکومتی درجه۲ دولت آباد (مربوط‌حـکومت کـلان بلخ متعلق‌ولایت مزارشریف)واقع بوده ودربین‌خط طول‌البلد مشرقی ٦٦درجه ـ ۳۷ دقیقه ـ ۳٦ ثانیه وعرض ا لبلد شمالی ۳۷ درجه ـ ۲ د قیقه ـ ٤۲ ثـانیه کـائن میبا شد .

آ نـگی : قریه ئیست که‌بفاصلهٔ ٥٤ کیلومتر به‌جنوب قلعهٔ سر کـاری مقر ، (مربوط حـکومت اعلی‌غزنی) قرارداشته ودرخط ٦۷ درجه ـ ۲۱ دقیقه ـ ۳٦ ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط۳۲درجه ـ۳٥ دقیقه ۱۲ ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی واقع است .

آنو شاه کچ : کوتلی است که‌بفاصلهٔ ۳٥ کیلومتر به‌جنوب قلعهٔ‌پنجه (درعلاقهٔ واخان مربوط علاقه‌داری درجه ۲ زیباك توابع حـکومت اعلی بدخشان) واقع و بخط ۷۲ درجه ـ ۳۲ دقیقه ـ ٤۷ ثـانیهٔ طول‌البلد مشرقی وخط ۳٦ درجه ـ ٤۸ دقیقه ـ ٥٤ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کـائن میبا شد .

آنه : قریه‌ئیست کـه‌بفاصلهٔ ٥ ، ۲۱ کیلومتر به‌جنوب غرب قلعهٔ تیواره ، درعلاقهٔ حـکو متی کـلان غورات

(مربوط ولایت هرات) بخط طول البلد ٦٤ درجه - ١٩ دقیقه - ٤٢ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ٣٣ درجه - ٢٣ دقیقه - ١١ ثانیهٔ شمالی واقع میباشد .

آنه تگاب : نهریست که بفاصلهٔ ٤٩ کیلومتر به جنوب غرب قلعهٔ تیواره در علاقهٔ حکومتی کلان غورات (مربوط ولایت هرات) جریان داشته وبخط طول البلد شرقی ٦٤ درجه - ١٢ دقیقه - ٥٢ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ٣٣ درجه - ١٤ دقیقه - ٣٦ ثانیه وقوع دارد .

آواز خیل : قریه‌ایست که بفاصلهٔ ٤ کیلومتر در شمال غرب قلعهٔ برکی راجان، درحوزهٔ حکومت کلان لوگر (مربوط ولایت کابل) درخط طول البلد شرقی ٦٨ درجه - ٥٢ دقیقه - ١٣ ثانیه و عرض البلد شمالی ٣٣ درجه - ٥٧ دقیقه و ١ - ثانیه واقع میباشد .

آوربای : قریه ایست که بفاصلهٔ ٦،٥ کیلومتر به شرق مرکز درایم (مربوط حکومت اعلی بدخشان) واقع و بخط طول البلد ٧٠ درجه - ٢٧ دقیقه - ١٨ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ٣٦ درجه - ٥٢ دقیقه ٤٢ ثانیهٔ شمالی کائن میبا شد .

آو شیره : قریه‌ایست که بفاصلهٔ ١٦،٥ کیلومتر به‌شمال قلعهٔ نو درعلاقهٔ حکومتی کلان بادغیسات (مربوط ولایت هرات) واقع وبخط طول البلد ٦٣ درجه - ٣ دقیقه - ٣٥ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٥ درجه ٧ دقیقه - ٢٤ ثانیهٔ شمالی کائن است .

آهن دره : قریه‌ایست که بفاصلهٔ ٦،٥ کیلومتر به‌شرق مرکز حکومت کلان تالقان (مربوط ولایت قطغن) متصل سرك واقع بوده وبخط طول البلد ٦٩ درجه - ٣٠ دقیقه و ٢٦ ثانیهٔ مشرقی و خط عرض البلد ٣٦ درجه و ٤٤ دقیقهٔ شمالی کائن است .

آهنگران : قریه ایست که بفاصلهٔ ٦٢ کیلومتر بطرف جنوب غرب دهانهٔ غوری (مربوط حکومت کلان پلخمری ولایت قطغن) واقع وبخط ٦٨ درجه - ٤ دقیقه - ١ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ٣٥ درجه ٣٠ دقیقه - ٢٩ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میبا شد .

آهنگران : قریه‌ایست که بفاصلهٔ ٣٩،٥ کیلومتر بطرف جنوب شرق قریهٔ نوزاد (مربوط حکومت اعلی گرشك) واقع وبخط ٦٤ درجه - ٣٩ دقیقه و ٤ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ٣٢ درجه - ٤ دقیقه و ٦ ثانیهٔ عرض البلد شمالی وقوع دارد .

آهنگران : خرابه قلعه ایست بفاصله ٢٠ کیلومتر درجنوب غرب قلعهٔ کانسی ، متصل سر کیکه بطرف قلعهٔ شهرك (مربوط ولایت هرات) میرود و درعلاقهٔ چغچران واقع میباشد . ودرخط طول البلد مشرقی ٦٥ درجه - ٢ دقیقه - ١٢ ثانیه وخط عرض البلد شمالی - ٣٤ درجه - ٢٨ دقیقه - ٣٦ ثانیه موقعیت دارد .

باری این قلعه مرکز شاهی حکومت غور بوده از مشهور ترین مناطق غور و مرکز سلاله سوری‌ها شمرده میشد که اکنون به‌حالت خرابه باقیمانده است .

آهنگر ان : کوهی است که بطرف جنوب شرق گرداب درعلاقهٔ دو آب مربوط حکومت اعلی پروان کائن وبخط ۶۸ درجه - ۴۰ دقیقه- ۵ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه -۱۲ د قیقه - ۵۴ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع میباشد .

آهنگران : قریه ایست که بفاصله ۲۲ کیلو متر بهسمت شمال غرب شهر جبل السراج (مربوط حکومت اعلی پروان) وقوعداشته وبخط طول البلد ۶۹ درجه - ۸ دقیقه -۳۰ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۵ درجه - ۱۵ دقیقه - ۴۴ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

آهنگران : قریه ایست که بفاصلهٔ ۷۴٬۵ کیلو متر به سمت شمالی غرب سرخ شهر، در علاقهٔ کهمرد (مربوط حکومت اعلی پروان) واقع وبخط طول البلد ۶۷ درجه - ۹ دقیقه - ۱۰ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۵ درجه - ۲۹ دقیقه -۸ ثانیهٔ شمالی کائن است .

آهنگران : قریه ایست که بفاصله ۱۴ کیلو متر بطرف شمال مشرق قلعهٔ بنو در علاقهٔ اندراب (مربوط حکومت کلان پلخمری ولایت قطغن) کائن وبخط طول البلد ۶۹ درجه - ۱۸ دقیقه -۳۳ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۵ درجه - ۴۱ دقیقه - ۱۲ ثانیهٔ شمالی واقعست .

آهنگردرهٔ قاصان: قریه ایست مربوط حکومت درجه ۴ اندراب که متعلق ولایت قطغن بوده و از مرکز حکومت ۷ کیلو متر فاصله دارد .

آهنگر کرونه : قریه ایست که بفاصلهٔ ۸ کیلو متر به جنوب مرکز علاقه داری درجه ۲ زیباك (مربوط حکومت اعلی بدخشان) کائن بوده وبخط طول البلد ۷۱ درجه - ۲۰ دقیقه - ۲۴ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۶ درجه - ۲۸ دقیقه - ۱۳ ثانیهٔ شمالی واقع گردیده است .

آیبك : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۲ کیلومتر به سمت شمال قریهٔ شهیدان درعلاقهٔ موسی قلعه (مربوط حکومت اعلی گرشك) کائن وبخط طول البلد مشرقی ۶۴ درجه - ۴۲ دقیقه و۲۶ ثانیه و عرض البلد شمالی ۳۲ درجه -۴۲ دقیقه و۱۸ ثانیه موقعیت دارد .

آیبك : به سمنگان رجوع شود .

آینگی : قریه ایست در حوزهٔ حکومت درجه اول اندر مربوط حکومت اعلی غزنی که طائفه موسی خیل در آن سکونت داشته ومسافهٔ آن از مرکزحکومتی ۵٬۸ کیلو متر میباشد .

آینه چی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۵ کیلومتر بهسمت شمال مرکز حکومت کلان سمنگان (مربوط ولایت مزار شریف) واقع بوده وبخط طول البلد ۶۸ درجه- ۱ دقیقه - ۴۲ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد۳۶ درجه-۱۶ دقیقه و ۱۴ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد

آباغلان: قریه ایست کهبفاصلهٔ ۲۵ کیلو متر بجنوب شرق مرکز خمیاب مربوطهٔ حکومت درجه۳ قرقین (توابع ولایت مزار شریف) متصل سرکیکه بطرف اندخوی میرود کائن بوده وبخط طول البلد

مشرقی ٦٥ درجه-٥٢ دقیقه و ٢ ثانیه وعرض البلد شمالی ٣٧ درجه- ٢٢ دقیقه- ١ ثانیه واقع میباشد.

ابدو کوتل: کوتلی است صعب المرور که بفاصلهٔ ٥ ٬ ٢١ کیلو متر به شرق شهر مزار شریف واقع بوده وبخط ٦٧ درجه - ٢٠ دقیقه - ٣٠ ثانیهٔ طول البلد شرقی وخط ٣٦ درجه -٤٤ دقیقه - ٢٤ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد.

ابراهیم: موضعیست بفاصلهٔ ٢ کیلومتر بطرف شرق قریهٔ علیمردان درعلاقهٔ صدمرده مربوط ولایت مزارشریف که بخط طول البلد ٦٧ درجه - ١١ دقیقهٔ مشرقی وخط عرض البلد ٣٥ درجه - ٣٨ دقیقه و ٢٦ ثانیهٔ شمالی واقع میباشد.

ابراهیم آباد: خرابه ئیست بفاصلهٔ ٥ کیلو متر بطرف شمال قلعهٔ کنج درعلاقه داری دُرجه ٢ نادعلی مربوط حکومت اعلی فراه که بخط طول البلد ٦١ درجه- ٥٣ دقیقه-٦ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ٣١ درجه- ٨ دقیقه- ٥١ ثانیهٔ شمالی کائن است.

ابراهیم چشمه: چشمه ایست که بفاصلهٔ ١٩٬٥ کیلو متر بسمت شمال غرب حکومتی قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه واقع و بخط طول البلد ٦٤ درجه - ٢ دقیقه- ٣٤ ثانیهٔ مشرقی و خط عرض البلد ٣٥ درجه-.٥ دقیقه و ١٢ ثانیهٔ شمالی کائن است.

ابراهیم خان: قریه ایست که بفاصله ١٬٥ کیلو متر بجنوب سرای خواجهٔ کوهدامن مربوط ولایت کابل واقع و بخط طول البلد ٦٩ درجه - ٦ دقیقه - ٤٨ ثانیهٔ مشرقی و خط عرض البلد ٣٤ درجه ٤٤ دقیقه -١ ثانیهٔ شمالی کائن است.

ابراهیم خیل: قریه ایست که بفاصلهٔ ٩ ٬٥ کیلو متر بطرف جنوب قلعهٔ السراج لغمان مربوط (ولایت مشرقی) واقع وبخط طول البلد ٧٠ درجه-١٢ دقیقه-و١٢ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ٣٤ درجه -٣٤ دقیقه -١٢ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد.

ابراهیم خیل، جانی خیل: قریه ایست که بفاصلهٔ ٧٬٥ کیلو متر بسمت جنوب شهر گردیز (مربوط ولایت جنوبی) متصل سرک وقوع داشته وبخط طول البلد ٦٩ درجه-٤ دقیقه و١٣ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ٣٣ درجه -٣٢ دقیقه - ٥٥ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد.

ابراهیم خیل: قریه ایست که بفاصلهٔ ١٩ کیلو متر بطرف شمال قلعهٔ اندر (مربوط حکومت اعلی غزنی) متصل سرک واقع وبخط طول البلد ٦٨ درجه - ٢٣ دقیقه و٤٨ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ٣٣ درجه- ٢١ دقیقه. ٢٦ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد.

ابراهیم خیل: قریه ایست که بفاصلهٔ ٣١٬٥ کیلومتر بطرف جنوب زید آباد لوگر (درعلاقهٔ حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل) متصل سرک واقع وبرخط ٦٩ درجه -٢ دقیقه و٣٢ ثانیهٔ طول البلد شرقی وخط ٣٤ درجه - ١ دقیقه - ٣ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد.

ابراهیم رود: رودیست بفاصلهٔ ٤ ٥ کیلومتر به شمال غرب قلعهٔ دلا رام (مر بوط حکومت اعلی فراه) که بطرف جنوب غرب رفته وتخمین بخط ٦٣ درجه-١٣ دقیقه- ١١ ثانیهٔ طو ل البلد مشر قی و خط ٣٢ درجه- ١٣ دقیقه- ٢٦ ثانیهٔ عرض البلد شمالی و اقع است .

ابراهیم زئی: قلعه ایست که بفاصلهٔ ٢٥ کیلومتر بهجنوب شرق غزنی متصل سر ک در علاقهٔ شلگر (مر بوط حکومت اعلی غزنی) کائن و بخط طول البلد ٦٨ درجه - ٣٤ دقیقه - ٢٠ ثانیهٔ مشرقی و خط عرض البلد ٣٣درجه -٢١ دقیقه -٥٩ ثانیه شمالی واقع میباشد .

ابریشم خیل: قریه ایست مر بوط علاقه داری درجه ٣ آب بند درحکو مت درجه اول مقر که در حو زهٔ حکومت اعلیغزنیواقع بوده وازمر کز علاقه داری تقریباً ١٤،٥ کیلو متر واز مر کز حکومت ٥ کیلو متر فاصله دارد .

ابکه زات: پلیاست که بفاصلهٔ ٦،٥ کیلومتر بهجنوبشرق مر کزحکومتی سریل (مربوط حکومت کلان شبرغان ازتوابع ولایت مزار شریف) بینخط طولالبلد مشرقی ٦٥ درجه - ٥٩ دقیقه و١ثانیه وعرض البلد شمالی ٣٦ درجه - ١١ دقیقه و١١ثانیه واقع میباشد .

ابلاق: قریهایست کهازمر کزحکومتیدرجه٢ پنبتونزرغون (مربوطولایتهرات)٢٠ کیلومترفاصلهدارد.

ابلال: قریهایستمربوط حکومتیدرجه٢ پنبتون زرغون مربوطولایتهرات کهازمر کزحکومتیمذکور سه کیلومتر فاصله دارد .

ابوچاه: دندآبیست بفاصلهٔ٦٤،٥ کیلومتر بجنوبغربغفور کلی کهدرعلاقهٔسپین بولدكمربوطولایتقندهارواقع وبینخططولالبلد٦٦ درجه-١دقیقه -١٨ثانیهٔ مشرقیوخطعرض البلد٣٠ درجه -٣١دقیقه- ٣ثانیهٔ شمالی وقوع دارد .

ابوخان: قریه ایست کهبفاصلهٔ ٣ کیلومتر بهسمت غربقلعه سر کاری معروف متصل دریای ارغستان درعلاقهٔ ارغستان (مر بوط ولایت قندهار) وقوعداشته بخططولالبلد ٦٧درجه -١دقیقه- ١٦ثانیه مشرقی وعرض البلد٣١درجه - ٣٣ دقیقه و٤٨ ثانیه شمالی واقع شده است .

ابوخان (ثانی): قریهایست کهبفاصلهٔ ٥، ٢١ کیلومتر بشمالشرققلعهٔ سر کاریمعروف متصلسرك درعلاقهٔ ارغستان مربوط ولایت قندهار واقع وموقعیت جغرافیآن بینخط طول البلد ٦٧درجه- ١٥دقیقه ١٢ثانیهٔ مشرقی وعرضالبلد ٣١ درجه - ٣٨دقیقه - ١٢ثانیهٔ شمالیمیباشد . خط تیلفون نیز به اینقریه امتداد یافته است .

ابور ک روم: قریهایست کهبفاصلهٔ ١٤ کیلومتر بشمال غرب قریهٔ (شو) درنورستان مربوط ولایتمشرقی کائنوبین خططول البلد ٧٠ درجه - ١٤ دقیقه - ١٣ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ٣٥ درجه ٣٥ دقیقه - ٤٤ ثانیهٔ شمالی واقع است .

ا بو ز ئی : قریه‌ئیست گدبفاصلهٔ ۱۳ کیلومتر بطرف جنوب‌غرب قلعهٔ‌حمیدخان ،درعلاقهٔ شورابك‌مربوط ولایت قندهار ، کائن وبین خط ٦٦ درجه ـ۱ دقیقه ـ ۲٤ ثانیهٔ طول‌البلدمشرقی وخط ۳۰ درجه ۸ دقیقه ـ ۲ ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی وقوعدارد .

ا بو سخیل : قریه‌ایست بفاصلهٔ ۳،٥ کیلومتر بجنوب شرق علاقه داری‌درجه اول‌الیشنگ (مربوط‌ولایت مشرقی) که‌نز دیك سرك بوده ودا رای خط تیلفون میبا شد ، واز حیث مو قعیت جغرافی بخط طول‌البلد۷۰ درجه ـ ۱۰ دقیقه ـ ٦ ثانیهٔ مشرقی وعرض‌البلد۳٤درجه ـ٤۰دقیقه ـ٤۲ ثانیهٔشمالی واقع است .

ا به ز ن : خرابه ایست که‌بفاصلهٔ ۱٤ کیلومتر بجنوب غرب گرشك ، درعلاقهٔ نهرسراج مربوط حکومت اعلی گرشك کائن وبخط ٦٤ درجه ـ ۲٥ دقیقه ـ ۳٦ ثانیهٔ طول البلد شرقی وخط ۳۱ درجه ٤٦دقیقه ـ ۲۱ ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی موقعیت دارد .

اپارده : قریه‌ایست که بفاصلهٔ ۲،٥ کیلومتر بشمال مرکزسرپل مربوط حکومت کلان‌شبرغان (متعلق ولایت مزارشریف) کائن وبخط طول البلد مشرقی ٦٥ درجه ـ٥٦ دقیقه ـ٤۳ ثانیه وعرض ا لبلد شمالی ۳٦ درجه ـ۱٤ دقیقه ـ٥۹ ثانیه و قوعدارد .

اپرنك‌تنگی : تنگی‌است که‌بطرف جنوب شرقی‌قریهٔ زاهدآباد درحکومت کلان‌لوگر (مربوط ولایت کابل) کائن وبین خط ٦۹ درجه ـ ۱٦ دقیقه ـ ۳٤ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳٤ درجه ـ۱٤ دقیقه ۱۱ ثانیهٔ عرض البلد شمالی‌موقعیت دارد .

اپرنگ‌رود : رو دیست که بفاصله ۱۷ کیلومتر بطرف جنوب شرق قریهٔ زاهد آباد مربوط حکومت کلان لوگر(متعلق ولایت کابل) واقع وبدریای لوگر میریزد . موقعیت آن بخط‌طول البلد ٦۹ درجه ۸ د قیقه ـ٦ ثانیه مشرقی وعرض ا لبلد ۳٤ درجه ـ ۱٦ د قیقه ـ ٤۲ ثانیهٔ شمالی میباشد .

اپسي : قریه‌ایست که بفاصلهٔ ۳ کیلومتر بشمال قلعهٔ سد ی گل متصل دریای کنر ، در علاقه نورستان مربوط ولایت مشرقی موقعیت داشته وبین‌خط طول البلد ۷۱ درجه ـ ۲۲ دقیقه ـ ٤۰ ثانیهٔ مشرقی‌وعرض البلد ۳٥ درجه ـ ٤۳ دقیقه ـ۳۷ثانیهٔ شمالی‌میباشد.

اپه‌نج : قریه‌ایست که بفاصله ۲۳ کیلومتر به‌سمت‌غرب قلعهٔ تکزاردر علا قه حکومتی‌درجه اول سنگچهارك مر بوط حکومت کلان‌شبرغان (درولایت‌مزارشریف)وقوعداشته وبین خط طول البلد مشرقی ٦٦ درجه ـ ۱۱ دقیقه ـ ۱۲ ثانیه‌وخط عرض البلد شمالی ۳٥ درجه ـ ٥٥ دقیقه ـ ۳٦ ثانیه میباشد .

اتباش : قریه‌ایست که‌بفاصله ٥ کیلومتر بطرف‌شرق مرکزعلاقداری درجه ۳ خمیاب مربوط حکومت درجه ۳ قرقین، متعلق‌حکومت کلان شبرغان (درولایت‌مزارشریف) واقع‌وبخط طول ا لبلد ٦٥ درجه ـ ٤٥ دقیقه ـ ٥۸ ثانیه مشرقی وعرض ألبلد ۳۷ درجه ـ ۳۱ د قیقه ـ ۲٤ ثانیه شمالی کائن است .

اتپر : قریه ایست که بفاصله ۳۲،۵ کیلومتر به‌جنوب شرق قریهٔ‌شش برجه ، در علاقه بامیان مربوط حکومت اعلی‌پروان واقع بوده‌وبخط ۶۸ درجه - ۱۲ دقیقه - ۴۸ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه - ۳۶ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

اتخپل : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۲۶،۵ کیلومتر به‌طرف شرق ده‌سبز مربوط ولایت کابل کاین بوده و برخط طول البلد ۶۹ درجه - ۴۱ دقیقه - ۱۷ ثانیهٔ مشرقی و خط عرض البلد ۳۴ درجه - ۳۷ دقیقه - ۴۲ ثانیه شمالی واقع‌شده است .

اترایجی : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۷۲ کیلومتر بشمال‌غرب‌قلعه اسمار(مربوط حکومت کلان اسمارولایت مشرقی) واقع وبین خطوط طول‌البلد ۷۱ درجه - ۱۸ دقیقه و۱۲ ثانیه مشرقی وعرض البلد ۳۵ درجه ۲۳ دقیقه - ۱۳ ثانیهٔ شمالی‌موقعیت‌دارد.

اتریدا : کوتلی است که‌بفاصلهٔ ۴،۵ کیلومتر به‌جنوب قریهٔ آرام تل‌درعلاقهٔ نورستان(مربوط ولایت‌مشرقی) کائن‌وبخط ۷۰ درجه - ۵۵ دقیقه - ۲۱ ثانیهٔ طول‌البلدمشرقی وخط ۳۵ درجه-۱۲دقیقه -۴ ثانیهٔ عرض البلد شمالی وقوعدارد .

اتك(هوتك): قریه‌ایست که بفاصلهٔ ۳۷ کیلو متر بجنوب قلعهٔ اندر(مربوط حکومت اعلی غزنی) متصل سرك واقع وبخط ۶۸درجه- ۲ دقیقه - ۱۳ثانیهٔ طول البلد مشر قی وخط ۳۳ درجه -۲ دقیقه- ۳۶ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

اتکوت: قریه ایست که بفاصلهٔ۵،۸ کیلومتر ازمرکزحکومت درجه‌اول سرپل مربوط حکومتکلان شبرغان درحوزهٔولایت‌مزار شریف واقع شد ه است .

اتکول: قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۵۵،۵ کیلو متر به جنوب قریهٔ سنگ ماشه درعلاقهٔ جاغوری (مر بوط حکو مت اعلی غزنی) کائن بوده ومحل‌وقوع آن بین خط طول البلد ۶۷درجه- ۱۵دقیقه-۵۸ثانیهٔمشرقی وخط عرض البلد ۳۲درجه- ۵۷دقیقه ۳۰ثانیهٔ شمالی میباشد

اتل : قریه ایست که درحکومت‌درجه-اول اندر مربوط حکومت اعلی غزنی وقوعدارد .

اتلن: محله‌ایست که‌بفاصلهٔ ۳۲ کیلومتر بشمال قریهٔ شیخ راضی (مربوط حکومت درجه - ۳ قرقین از توابع ولایت مزار شریف)وقوعداشته وبخط طول‌البلد ۶۶درجه-۵ دقیقه.۵۲ ثانیهٔ مشر قی وخط عرض البلد۳۷ درجه-۱۸دقیقه- و۳۰ ثانیهٔ شمالی کائن است .

اتمان. قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۸ کیلومتر به جنوب غرب متون در علاقهٔ خوست (مربو ط ولایت جنوبی) کائن ودرخط‌طول‌البلد ۶۹درجه-۴۵دقیقه-۵۷ثانیهٔمشرقی‌وخط عرض البلد ۳۳ درجه-۹ دقیقه ۵۵ثانیهٔ شمالی واقع میباشد .

اتمان : قریه ایست بفاصله ۳۵ کیلومتر بطرف جنوب شرق قلعهٔ رسول خان ، درعلاقهٔ کامرانی متعلق حکومت درجه اول کتواز(مربوط حکومت اعلی غزنی) که بخط طول البلد ۶۸درجه- ۴۹ دقیقه و۷ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۲ درجه - ۲۹دقیقه - ۲۷ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

اتم کوه : کوهی است بارتفاع (۱۶۹۱)متر که بطرف جنوب علاقه داری درجه۳ حضرت سلطان مربوط حکومت کلان سمنگان (ولایت مزارشریف) کائن بوده و بخط طول البلد ۶۷درجه- ۵۵ دقیقه - ۳۰ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۶ درجه - ۲۲ دقیقه - ۴۴ ثانیهٔ شمالی واقع است .

اتن جلو : قریه ایست که بفاصلهٔ ۴۰ کیلومتر به جنوب غرب مرکز فیض آباد متصل نهر اتن جلو مربوط حکومت اعلی بدخشان کائن بوده و بخط طول البلد مشرقی ۷۰درجه -۸دقیقه -۳۰ثانیه وعرض البلدشمالی ۳۶ درجه - ۵۸ دقیقه - ۳۶ ثانیه وقوع دارد .

اتن جلو : نهریست که بفاصلهٔ ۴۵ کیلومتر بطرف جنوب غرب فیض آباد مرکز حکومت اعلی بدخشان (مربوط حکومت اعلی) مذکور واقع بوده درعلاقهٔ بدخشان بدریای کوکچه میریزد ومحل وقوع آن بخط ۷۰ درجه - ۸ دقیقه -۶ ثانیهٔ طول البلدمشرقی وخط ۳۶درجه- ۵۸دقیقه۲۴ ثانیهٔ عرض البلد شمالی میبا شد .

اتهال : قریه ایست که بفاصلهٔ ۸۳ کیلومتر بجنوب شرق سنگ ماشه درحکومت درجه ۳جاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی واقع بوده و بخط طول البلد ۶۷ درجه - ۲۴ دقیقه - ۱۲ ثانیهٔ مشرقی و خط عرض البلد ۳۲ درجه - ۴۴ دقیقه - ۳۲ ثانیهٔ شمالی کائن میبا شد .

اتهکی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۷۳ کیلو متر بطرف شرق قریهٔ قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار و قوع داشته و بخط طول البلد ۶۷ درجه -۳۱ دقیقه- ۲۴ ثانیهٔ مشرقی و خط عرض البلد ۳۲ درجهٔ ۹دقیقه -۱۴ ثانیهٔ شمالی کائن است .

اتی تی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۷ کیلو متر بطرف شمال قریهٔ سیدی گل متصل دریای کنردرعلاقهٔ نورستان (مربوط ولایت مشرقی)وقوع داشته و بخط طول البلد۷۱درجه -۲۰دقیقه- ۱۴ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۵ درجه -۵۱ دقیقه و ۲ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد

اجرستان : یك ناوهٔ مستطیلی است شرقاً وغرباً که حصهٔ شرقی بعلاقهٔ بهسود هزار جات و حصهٔ غربی آن بعضی بعلاقه جات ارزگان و بعضی پیوسته بعلاقه جات گزاب است ،در حصهٔ شمالی آن علاقهٔ گرزن ودرحصهٔ جنوبی آن علاقهٔ مالستان کائن بوده و تخمین بین خطوط طول البلد مشرقی ۶۶ درجه- ۱۳دقیقه- ۵۹ ثانیه و۶۵ درجه- ۲۶دقیقه-۵۰ثانیه-وخط عرض البلد شمالی-۳۳ درجه - ۴ دقیقه و۳۲درجه۴۸دقیقه ۳۵ثانیه موقعیت دارد زمین این منطقه همواربودر بعضی جاها برآمدگی های کوچك دارد لکن حصه های ناوه مذکور که داخل حدودات و طول و عرض فوق آمده زمین

کوهی بوده ودا رای کو های برآمدگی وتپه‌های بزرگ‌میباشد زمین طولا نی‌تا وۀ مذکور چون آب چشمه‌داردقابل‌زرع است‌و بعضی‌حصص که آب‌رسیده نمیتوا ندلامزروع دیده‌می‌شود.هوای منطقۀ اجرستان درتا بستان معتدل ودر زمستا نسردزیادودرفصول بهاروتیرماه‌نیزتایك‌ا ندازه سردمی باشد. باران درموسم بهار و برف در زمستان زیاد میبارد. اندازۀ بر فباری آ ن تعلق بسال دارد .

حصه های‌هموار تخمیناً دومترو حصص مرتفع وجبال آن باندازۀ دو نیم متر حتی سه متر برف میگیرد، درتا بستان پیشۀ اهالی عبارت اززراعت، مالداری و یك انداز ه‌تجارت میبا شد که‌موادحاصلات اینجارا باطراف برده بفروش میرسانند .

مشهور ترین کوهای که‌منطقۀ اجرستان‌را احاطه نموده، کوه‌شاه طوس‌است که ازسلسلۀ جبال‌علاقۀ دایزنگی بوده وبحصۀ‌شمالی منطقه واقع وامتداد آن‌غیرمنظم‌است. که‌دربعضی جاها بصورت مستقیم وبعضی جا هابصورت‌منحنی امتداد یافته است. کوهای‌مذکوردارای‌درخت‌نیست سالهائیکه برف‌زیادباریده باشدتااخیرسال برف‌دوام‌میکند.طوریکه‌ازهوای آن‌ووفرت برف‌در بعضی حصص کوه‌مشاهده می‌شود امکان ذخیرۀ برف‌دائمی،نیزمی‌باشد

تشکیل منطقۀ اجرستان بصورت ناوۀ مشرقی و غربی بوده ودربین ناو ه در یا ی کو چکی از کوهای قوشنگ علاقۀ بهسوددایزنگی‌منبع گرفته و داخل منطقه مذکور گردیده‌است؛دریای مذکور بحصۀ مشرقی منطقه داخل و بطرف غرب جریان دارد، این در یا بتوسط شاخ جویهای کوچك زمین اجرستان‌را آبیاری کرده وبعداً بعلاقۀ گزاب داخل وبدریای هیرمند می‌ریزد. موقع آب‌خیزی‌آن برج‌حمل،ثوروجوزا است وبعدازان آب دریای مذکور کمتر شده میرود .

درمنطقۀاجرستان بند آب،آب‌ایستاده و کاریزهم‌وجود ندارد .

مگر چشمه های مشهورآن‌عبارت‌ازچشمۀ کوتل‌خون‌است که‌آب‌آن بمصرف‌زراعت‌میرسد،وچشمۀ دیگر،چشمۀلنگرخیل‌است که‌آب‌آن داخل رودمذکورمیشود .

اجرستان به سبب کوهساری خود تا کنون راه موتر رو ندارد لهذاحمل ونقل‌ورفت‌وآمد اهالی توسط اسپ وپیاده صورت میگیرد . مزار هائیکه درمنطقۀ اجرستان وجود دارد عبارت از زیارت (شاه‌طوس) است که بحصۀ شمالی درسطح‌مرتفع‌واقع است، وزیارت دیگری مشهور به(شاه‌مردان)است که‌بحصۀ جنوبی قریۀ چقمق میباشد. درحصۀشرقی‌منطقه‌مذکوریك‌تپه‌مشهور به شهر (قرغانی) وجوددارد که‌از بناهای قدیم بوده واندکی‌آثار دیوار آن ظاهراست. درین منطقه‌اقوام‌ملاخیل‌سکونت‌دارند،منطقه‌مذکوردرتشکیل‌اداری،حکومت‌درجه(٤)متعلق به‌حکومت کلان ارزگان‌واز مربوطات ولایت قندهار میباشد .

اجرم : قریه ایست که‌بفاصله ۱۷۰۵ کیلومتر از مرکز سرپل مربوط حکو متکلان شبر غا ن متعلق ولایت مزارشریف واقع میباشد .

اجره : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ٤ کیلومتر درجنوب قلعهٔ گدام ، درعلاقهٔ ترین (مربوط ولایت قندهار) کائن وبخط طول‌البلد ٦٥ درجه ـ ٥٣ دقیقه و٢٧ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٢ درجه ٣٧ دقیقه ٣٥ ثانیهٔ شمالی وقوع دارد .

اجم : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ٣٥ کیلومتر درجنوب غرب‌قریهٔ روان درعلاقهٔ حکومتی درجه ٢ درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان موقعیت داشته وبخط ٧٠ درجه ـ ٥٠دقیقه ـ ٥٢ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ٣٨ درجه ـ ٢٢ دقیقه و٤٠ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

اچ‌قدق : موضعی‌است که‌بفاصلهٔ ٣٨ کیلومتر درشرق شهراندخوی، مربوط حکومت اعلی‌میمنه، درریگستان اندخوی، واقع‌وبین خط٦٥ درجه ـ٣٢ دقیقه ـ ٤٦ثانیهٔ طول‌البلد شرقی‌وخط ٣٦درجه ـ ٥٩ دقیقه ١٠ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

اچك‌تاش : جلگه وشیله ایست که‌بفاصلهٔ ٥ کیلومتر درشمال شرق بزی گنبد، در علاقه‌یامیرخورد، مربوط حکومت اعلی بدخشان، کائن وبخط طول البلد ٧٤ درجه ـ ٤دقیقه ٢٠ثانیهٔ مشرقی و عرض‌البلد٣٧ درجه ـ ١٠ دقیقه ٣٠ ثانیهٔ شمالی واقع است .

اچکلی : جلگه ایست که‌بفاصلهٔ٢٣ کیلومتر درشمال‌شرق بزی گنبد درعلاقهٔ پامیرخورد (مربوط حکومت اعلی بدخشان) کائن وبخط ٧٤ درجه ـ ١٢ دقیقه ـ ٤٨ثانیه طول‌البلد مشرقی‌وخط ٣٧ درجه ١٥ دقیقه و٤٠ ثانیهٔ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

اچلك : دندآ بیست که‌بفاصلهٔ ٤٤ کیلومتردرشمال‌غرب‌قریه‌خانان، درعلاقهٔ‌سپین‌بولدك (مربوط ولایت قندهار) درریگستان واقع وبین‌خطوط طول‌البلد ٦٥ درجه ـ ٣٧ دقیقه ـ٣٦ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٠ درجه ـ ٥٣ دقیقه ـ ٦ثانیهٔ شمالی موقعیت دارد .

اچه : قریه‌ایست درشمال دریای تالقان که‌مربوط حکومت کلان تالقان ولایت‌قطغن بوده‌قسمت های شرق وغرب آن برای‌زراعت للمی‌مساعد است .

اچه ملی : قریه ایست درعلاقه‌حکومت درجه‌٣ کشنده، مربوط حکومت کلان‌بلخ که از توابع ولایت مزار شریف میباشد .

اچین : حکومت درجه٤ است که بفاصلهٔ ١٥ کیلومتر درجنوب غرب قریهٔ بشبلاق مربوط حکومت کلان شنوار (متعلق ولایت مشرقی) کائن بوده وبخط طول‌البلد ٧٠ درجه ـ ٤١ دقیقه ـ ٥٧ ثانیه مشرقی وخط عرض البلد ٣٤ درجه ـ ٤دقیقه ـ ٥٦ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

احد: قریه ایست که‌بفاصلهٔ ٨٦ کیلومتر در شمال غرب‌قلعهٔ قلات غلزائی (مربوط ولایت قندهار) بخط طول البلدمشرقی ٦٦درجه ـ٢٠دقیقه ـ١٨ثانیه وعرض‌البلدشمالی٣٢درجه ـ١٩ دقیقه و٢٤ ثانیه ، واقع میباشد .

احد کرونه : قریه ایست که بفاصلهٔ ۸ کیلومتر در جنوب شرق مرکز کنر مربوط ولایت مشرقی واقع و برخط طول البلد مشرقی ۷۰درجه - ۵۷دقیقه -٤۲ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳٤درجه -۳۵ دقیقه - ٤۲ ثانیه کائن است .

احسان(رباط) : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۹ کیلومتر درجنوب غرب شهر شبرغان (مربوط ولایت مزار شریف) کائن و بخط طول البلد ٦۵درجه - ۳۱ دقیقه و ٢٤ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳٦ درجه -۳٦دقیقه و۸ ثانیهٔ شمالی واقع گردیده .

احمد آباد : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۰ کیلو متر در سمت شمال مرکز حکومت کلان بلخ متعلق ولایت مزار شریف واقع میباشد .

احمدخان : موضعی است که بفاصلهٔ ۱۷ کیلو متر در جنوب شرق قریهٔ شینکی متصل دریای هوتك (مربوط حکومت کلان قلات غلزائی ولایت قندهار) واقع و بخط ٦۷درجه -۳۰ دقیقه و۵٦ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۱ درجه -۵۳ دقیقه و ٤۸ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

احمدخان : قریه ایست که بفاصلهٔ ۵ کیلو متر در شمال غرب قلعهٔ گدام در علاقهٔ ترین مربوط ولایت قندهار کائن و بخط طول البلد ٦۵ درجه -۵۲ دقیقهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۲ درجه ۳۰دقیقه -۱۲ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

احمدخیل : قریه ایست متعلق حکومت درجه اول خوگیانی که از مربوطات ولایت مشرقی میباشد .

احمد خیل : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱٦ کیلو متر در جنوب غرب قریهٔ اسپندی درعلاقهٔ خواجه عمری (مربوط حکومت اعلی غزنی) کائن و بخط ٦۸ درجه -۱۹ دقیقه -٤۸ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه -۲۱ دقیقه -۵ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع میباشد .

احمدخیل : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳ کیلو متر درشمال شرق قلعهٔ ده بالا مربوط حکومت درجه۲ رودات ولایت مشرقی واقع و بین خط طول البلد ۷۰ درجه -۲۷ دقیقه -۳۳ ثانیهٔ مشرقی و خط عرض البلد ۳٤ درجه -٦ دقیقه و٤۰ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد

احمدخیل : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۵ کیلو متر در جنوب غرب قلعهٔ علی خیل در علاقهٔ جاجی مربوط ولایت جنوبی وقوع داشته بین خط ٦۹ درجه -۳۷ دقیقه - و ۵٤ ثانیهٔ طول البلد مشرقی و خط ۳۳ درجه -٤۹ دقیقه و ۳۰ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

احمدخیل : قریه ایست بفاصلهٔ ۵۸ کیلو متر بطرف جنوب علاقه کوهستانی شیرزاد، درحکومتی درجه اول خوگیانی (مربوط ولایت مشرقی) که در خط طول البلد ٦۹ درجه - ۵۱ - قیقه - ۳۷ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳٤ درجه -۱۲ ثانیهٔ شمالی وقوع دارد .

احمدخیل :قریه ایست در متون مربوط حکومت کلان خوست که از توابع و لایت جنوبی میباشد .

احمدخیل‌رویه : قریه ایست که‌مربوط حکومت درجه۴(ازرو)متعلق ولایت جنوبی بوده واز مرکزحکومتی مذکور تخمیناً(۱۱) کیلو متر فاصله دارد .

احمددین : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۳۷ کیلو متر درشمال شرق قریهٔ قلات غلزائی (مربوط ولایت قندهار) متصل سرک واقع بوده وبخط طول البلد ۶۷ درجه -۱۳ دقیقه - ۶ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۲ درجه -۱۹ دقیقه -۳۶ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

احمدزئی :قریه ایست که بفاصلهٔ ۶ کیلو متر به جنوب شرق چار باغ در علاقهٔ حکومتی کلان لغمان مربوط ولایت‌مشرقی‌وقوع داشته‌وبخط طول‌البلد ۷۰ درجه-۱۹دقیقه‌و۵۲ثانیهٔ مشرقی‌وعرض‌البلد ۳۴ درجه -۳۱ دقیقه و۳۰ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

احمدزی : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۷۹ کیلومتر به‌غرب قلعهٔ علی‌خیل در علاقهٔ جاجی مربوط ولایت جنوبی واقع وبین خطوط طول البلد مشرقی ۶۹ درجه - ۱۹ دقیقه -۱۲ ثانیه و عرض البلد شمالی ۳۳ درجه -۵۷ دقیقه -۵۴ ثانیه موقعیت دارد .

احمدشاه‌خیل : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۳۰ کیلو متر به‌جنوب شرق قریهٔ‌قلات غلزائی(مربوط ولایت قندهار) کائن و بخط طول البلد ۶۷ درجه- ۲ دقیقه -۸ ۵ ثانیه مشرقی و عرض البلد ۳۱ درجه ۵۸ دقیقه -۲۷ ثانیهٔ شمالی واقع است .

احمدعلی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۳ کیلو متر به جنوب شهر قندهار (مربوط ولایت مذکور) واقع و بخط ۶۵ درجه - ۴۵ دقیقه - ۴۹ ثانیهٔ طول البلد مشرقی و خط ۳۱ درجه - ۲۵ دقیقه ۴۷ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

احمدقول : شیله ایست که بفاصلهٔ ۴۲٫۵ کیلو متر به شمال مرکز هرات در علاقهٔ حکومتی درجه اول انجیل(مربوط ولایت هرات) وقوع داشته و بخط ۶۲ درجه -۱ دقیقه - ۵۰ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه -۳۹ دقیقه -۵۷ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

اخترحوض :دندآبیست که بفاصلهٔ ۲۶ کیلو متر به‌شمال قریهٔ (شیخ بابر) در علاقهٔ شورابك (مربوط ولایت قندهار) کائن بوده و بخط طول البلد ۶۵ درجه - ۴۵ دقیقه و ۱۸ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۰ درجه -۱۳ دقیقه -۲۴ ثانیهٔ شمالی وقوع دارد .

اخترخان :قریه ایست که بفاصلهٔ ۳۳ کیلو متر به جنوب غرب قریهٔ سلطان خیل متصل سرک در علاقهٔ وردك (مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل) کائن وبخط طول‌البلد ۶۸درجه ۲۱ دقیقهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۳ درجه-۴۹ دقیقه -۱۰ ثانیهٔ شمالی واقع میباشد

اختو به : قریه ایست که بفاصلهٔ ۵۷ کیلو متر به جنوب زرنی قلعه درعلاقهٔ بکواه و خاشرود مربوط حکومت اعلی فراه کائن و بخط طول البلد ٦٤ درجه ـ ۲۰ دقیقه ـ ۲٤ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۳ درجه ـ ۷ دقیقه ـ ۱۳ ثانیه شمالی واقعست .

اختو به : کوتلیست بهارتفاع ۲۵٤۷ متر که بفاصلهٔ ۳۲ کیلو متر به جنوب شرق زرنی قلعه در علاقهٔ بکواه وخاشرود (مربوط حکومت اعلی فراه) کائن بوده و محل وقوع آن بخط ٦٤ درجه ۲۸ دقیقه ـ ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی وخط ۳۳ درجه ـ ۲ دقیقه ـ ۵٦ ثانیهٔ شمالی میباشد .

اختو به: شیله ایست بفاصله ۳٦٫۵ کیلو متر درجنوب شرق زرنی قلعه که آبش بخاشرود ریخته ودر علاقهٔ بکواه وخاشرود(مربوط حکومت اعلی فراه)واقع میباشد و بین خطوط ٦٤ درجه ـ ۳۱ دقیقه و ۳۵ ثانیهٔ طول البلد مشرقی و۳۳ درجه ـ ۳ دقیقه ـ ٦ ثانیهٔ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

اختو خیل قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۹ کیلو متر به جنوب قلعهٔ سرکاری مقر مربوط حکومت اعلی غزنی کائن وبخط طول البلد ٦۷ درجه ـ ٤۳ دقیقه ـ ۳۲ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۲ درجه ٤۲ دقیقه ـ ٦ ثانیهٔ شمالی واقع شده است.

اختـه چی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۲ کیلومتر به شرق قریهٔ گلران (مربوط حکومت کلان باد غیسات ولایت هرات) متصل سرکیکه بطرف هرات میرود واقع و بخط ٦۱ درجه ـ ٤۹ دقیقه ـ ۱۲ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه ـ ۵ دقیقه و۷ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

اختـه خانه : کوتلی است که بفاصلهٔ ۳۵ کیلومتر به شمال شرق مرکز حکومتی کلان سمنگان مربوط ولایت مزارشریف واقع وبین خط طول البلد ٦۸ درجه ـ ۱۸ دقیقه ـ ٤۸ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳٦ درجه ۲۰ دقیقه ـ ۱۲ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

اختـه خانه : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳۳ کیلومتر به شمال شرق حکومت کلان سمنگان مربوط ولایت مزار شریف کائن وبخط طول البلد ٦۸ درجه ـ ۱۸ دقیقه ـ ۵۰ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳٦ درجه ـ ۲۱ دقیقه ۳۰ ثانیهٔ شمالی واقع میباشد .

اختـه قاق : قریه ایست کـه بفاصلهٔ ۳۲ کیلومتر به شمال شرق حکومت درجه اول شهر اندخوی. مربوط حکومت اعلی میمنه کائن بوده وبخط طول البلد ٦۵ درجه ـ ۱٦ دقیقهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۷ درجه ـ ۵ دقیقه ـ ٤۰ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

اختیار : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳٤ کیلومتر به جنوب غرب قلعهٔ تگزار درعلاقهٔ حکومت درجه اول سنگچهارك مربوط حکومت کلان شبرغان متعلق ولایت مزار شریف واقع وبخط طول البلد ٦٦ درجه ٦ دقیقه و۱۳ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۵ درجه ـ ۵۱ دقیقه ـ ۳٤ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

اخجار : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۵٬۵ کیلومتر به‌شمال مرکز حکومت درجه۲رستاق (مربوط حکومت کلان تالقان متعلق ولایت قطغن) متصل سرك واقع بوده وبخط طول‌البلد ۶۹درجه -۴۷دقیقه -۲۰ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۷ درجه - ۸ دقیقهٔ شمالی کائن میباشد .

اخل قلعه : (قلعهٔ نبی‌خیل): قلعه‌ایست که‌بفاصلهٔ۷ کیلومتر به‌جنوب شرق جلریز درعلاقهٔ حکومت درجه۲ میدان مربوط حکومت کلان لوگر، متعلق ولایت کابل، واقع وبخط ۶۸ درجه - ۴۲ دقیقه ۴۱ ثانیهٔطول البلدمشرقی وخط ۳۴درجه - ۲۷دقیقه -۳۷ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی کائن‌میباشد .

اخل نبی : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۷ کیلومتر بطرف شرق‌جلریز (مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل) متصل سر کیکه بطرف دایز نگی میرود واقع بوده موقعیت آن بین خطوط طول البلد ۶۸ درجه - ۴۲ دقیقه - ۱۱ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۴درجه - ۲۸دقیقه - ۴ ثانیهٔ شمالی میبا شد .

اخو بك : قریه‌ایست مربوط حکومت درجه۲درواز که‌درحوزهٔ حکومت اعلی بدخشان وقوع‌دارد .

اخو رك قلعه : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۴۶ کیلومتر به غرب قلعهٔ چاربرجك (مربوط حکومت درجه اول چخانسور متعلق حکومت اعلی‌فراه) کائن وبخط۶۱ درجه- ۳۴دقیقه -۱۲ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۰ درجه - ۱۶ دقیقه - ۵۴ ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی واقع میبا شد .

اخوری‌خیل : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۲۳ کیلو متر بطرف جنوب بتخاك مربوط ولایت کابل که بین خط طول‌البلد ۶۹ درجه - ۱۱ دقیقه-۳۵ ثانیه‌مشرقی وخط عرض‌البلد ۳۴ درجه -۲۰ دقیقه-۴۸ ثانیه شمالی واقع میبا شد .

ادانك : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۱۱٬۶ کیلومترازمرکزحکومت سرپل مربوط‌حکومت کلان‌شبرغان متعلق‌ولایت مزار شریف واقع شده است .

ادر خیل : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۲٬۵ کیلومتر به جنوب شرق قریهٔاچین درعلاقهٔ شنوار مربوط ولایت مشرقی کائن‌وبین خطوط ۷۰درجه - ۴۳ دقیقه - ۲۴ ثانیهٔطول البلد مشرقی‌وخط ۳۴ درجه- ۴ دقیقه ۲۴ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع‌شده است .

ادرسکن : حکومت‌درجه ۴وبحکومت کلان غوریان‌ولایت‌هرات‌مربوط بوده وبخط طول البلد ۶۲ درجه ۱۷دقیقه -۲۴ ثانیهٔمشرقی وخط عرض‌البلد ۳۳ درجه- ۳۸ دقیقه - ۶ ثانیهٔ شمالی موقعیت داشته و مرکز حکومت میباشد .

اهالی آن غالباًمالدارو بادیه نشین‌میباشند.مرکزحکومت هموار و باقی‌حصص‌آن کوه‌بند ودارای دره‌های‌متعددمیباشد،هوای آن نسبتاً سردودرقلل کوهاتاماه‌جوزابرف‌دیده‌میشود، تعداد نفوس تخمیناً سیزده‌هزارنفر وپیشه اهالی تربیه ونگهبانی مواشی‌است،پیداوارمشهورآن شیرخشت وزیره‌میباشد

کوهای مشهور آن سفید کوه وده‌خوار بوده‌وازمرکز حکومت ۲۰ کیلومتر فاصله‌دارد .

ادرسکن (کوه): کوهی است که بشمال قلعهٔ (حکومت شین دند) مربوط ولایت هرات کائن و بین خطوط ٦٢ درجه ١٤ دقیقه‌و٤ ثانیه- ٦٢درجه- ٩ دقیقه-٣٦ثانیهٔ طول البلد مشرقی و٣٣ درجه- ٢٤ دقیقه ٣٥ ثانیه ٣٣ درجه - ٢١ دقیقه و٥٩ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده است .

ادرسکن (دریا) : دریای بزرگی که نام آن‌هم ادرسکن است در شمال غرب حکومتی درجه اول شین دند و بطرف غرب افغانستان در ولایت هرات واقع است .

منبع آن سفید کوه وقدری بالاتر ازشمال کاروان سرای ادرسکن جریان داشته وازعلاقه های سبزوار، جدگه‌و کلیله گذشته و بالاخره به‌طرف جنوب در (گورسیستان) می ریزد.

ادرویدا : کوتلی است که بفاصلهٔ ٢٣ کیلو متر بطرف جنوب قلعه آرا متل، در علاقه حکومت درجه ٤ نورستان مربوط ولایت‌مشرقی واقع وبخط طول البلد ٧٠ درجه - ٥١ دقیقه -٢٤ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٥ درجه - ٨ دقیقه - ٢٣ ثانیهٔ شمالی کائن‌میباشد .

اده قلعه . قلعه‌ایست که‌بفاصله ١٦ کیلومتر به‌جنوب‌غرب گرشك‌در (علاقهٔ‌نهر سراج‌مربوط‌حکومت‌اعلی گرشك) واقع وبخط طول البلد ٦٤ درجه - ٢٨ دقیقه -٣١ ثانیهٔ مشرقی وعرض‌البلد ٣١ درجه- ٤٢ دقیقه ٥٠ ثانیه شمالی کائن‌میبا شد.

ادی‌چینه: قریه‌ایست که‌بفاصله ٩ کیلومتر بطرف شمال‌غرب قلعه تیزین درعلاقهٔ غلزائی مربوط ولایت مشرقی کائن‌وبخططول‌البلد ٦٩ درجه - ٣١ دقیقه - ١٢ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٤ درجه - ٢٢ دقیقه ٣٠ ثانیه شمالی واقع‌شده است .

ادی شور : شیله ایست که بفاصلهٔ ٢٠ کیلو متر بشمال قریهٔ چهار شنبه درعلاقهٔ قیصار (مربوط حکومت اعلی میمنه) کائن بوده و به نهر (شور آغاز) میریزد. و بین خطوط طول البلد ٦٣ درجه - ٤٥ دقیقه - ٩ ٤ ثانیهٔ مشرقی و خط عرض البلد ٣٥ درجه ٥٥ دقیقه ٤٧ ثانیهٔ شمالی موقعیت دارد .

ادین‌خیل (دیله): قلعه ایست که بفاصلهٔ ٦٧ کیلو متر بطرف شمال قریهٔ خضر خیل مربوط حکومت درجه اول کتواز متعلق حکومت اعلی غزنی کائن و بین خط طول البلد ٦٨ درجه ٨ دقیقه-٤٦ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض‌البلد ٣٢ درجه-٣٩ دقیقه و٣٠ ثانیهٔ شمالی‌واقع شده است.

اراضی: قریه ایست که بفاصلهٔ یك کیلومتر بطرف جنوب سرای خواجه مربوط ولایت کابل کائن بوده بخط طول البلد ٦٩ درجه - ٦ دقیقه- ٤٢ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ٣٤ درجه - ٤٤ دقیقه و٢٦ ثانیهٔ شمالی موقعیت دارد .

ار امتل: قریه ایست که بفاصلهٔ ٦٢ کیلو متر بشمال غرب چغه سرای درعلاقهٔ نورستان مربوط ولایت مشرقی واقع بوده وبخط طول البلد ٧٠ درجه - ٥٥ دقیقه - ٥٧ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ٣٥ درجه ١٥ دقیقه - ٢٠ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد.

ارانجی: دندآبیست که بفاصلهٔ ٣١ کیلو متر بطرف غرب مرکز حکومت درجه ٤ شور تپه مربوط حکومت کلان بلخ متعلق ولایت مزار شریف کائن و بین خطوط طول البلد ٦٦ درجه ٢٩ دقیقه- ٤٨ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٧ درجه -١٩ دقیقه -٣٨ ثانیهٔ شمالی واقع شده است.

ارانجی: قریه ایست که بفاصلهٔ ٧٠٥ کیلو متر بطرف شرق قریهٔ (شیخ راضی) درعلاقهٔ حکومتی درجه ٣ قرقین (مربوط حکومت کلان شبرغان متعلق ولایت مزارشریف) وقوعدا شته بخط طول البلد ٦٦ درجه - ١٤ دقیقه - ٦ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٧ درجه- ١دقیقه- ٣٥ ثانیهٔ شمالی وقوعدارد.

ارباب کوال: خرابه ایست که بفاصلهٔ ١٠ کیلومتر بشمال غرب قریهٔ چهارشنبه درعلاقهٔ قیصار مربرط حکومت اعلی میمنه واقع وبین خط طول البلد ٦٣ درجه - ٥٥ دقیقه و١٣ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ٣٥درجه -٥٠ دقیقه و١٣ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد.

اربات: قریه ایست که بفاصلهٔ ٤ کیلو متر بشمال غرب شهر غزنی واقع و بخط طول البلد ٦٨ درجه ٢٣ دقیقه -٤٩ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٣ درجه -٣٣ دقیقه- ٥٣ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد.

اربات: قریه ایست که بفاصلهٔ ١٣ کیلومتر بشمال قلعهٔ میدان خوله درعلاقهٔ منگل (متعلق ولایت جنوبی) واقع بوده وبخط طول البلد مشرقی ٦٩ درجه- ٤٩ دقیقه- ٤٩ ثانیه وعرض البلد شمالی ٣٣ درجه ٤١ دقیقه و٨ ثانیه کائن میباشد.

اربوشی غر: قریه ایست که بفاصلهٔ ١٥ کیلومتر بطرف جنوب غرب نمله درعلاقهٔ حکومت درجه اول خوگیانی مربوط ولایت مشرقی واقع وبخط طول البلد ٧٠ درجه - ٨ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٤ درجه ١٣ دقیقه -١٨ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد.

ارپاتوشیله: شیله ایست که بفاصلهٔ ٤٣ کیلومتر بشمال شرق قلعهٔ تیواره (درعلاقه حکومتی کلان غورات مربوط ولایت هرات) واقع ودرتگاب غورمیریزد ،موقعیت آن بین خط طول البلد ٦٤ درجه ٤٣ دقیقه- ٣٨ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٣ درجه -٤١ دقیقه و٥ ثانیهٔ شمالی میباشد.

ارپاقول: دره ایست که بفاصلهٔ ٧ کیلو متر بطرف شرق قلعهٔ سرکاری در علاقهٔ حکومتی درجه ٢ درهٔ صوف مربوط حکومت کلان سمنگان توابع ولایت مزار شریف کائن وبخط طول البلد ٦٧ درجه - ١٦ دقیقه - ٤١ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ٣٥ درجه - ٥٧ دقیقه - ١٢ ثانیهٔ شمالی واقع میباشد.

ارپتو کوتل : کوتلی است که بفاصلهٔ ٤٠ کیلومتر بشمال شرق میمنه که مربوط حکومت اعلی میمنه بوده و بخط ٦٥ درجه ـ ٨ دقیقه ـ ١٦ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ٣٦ درجه ـ ٧ دقیقه ـ ١٢ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع میباشد .

ارپه گذار : قریه ایست که بفاصلهٔ ٣٠ کیلو متر به جنوب غرب شهر اندخوی مربوط حکومت اعلی میمنه واقع بوده وبخط طول البلد ٦٤ درجه ـ ٥٦ دقیقهٔ مشرقی و عرض البلد ٣٦ درجه ٤٤ دقیقه ـ ٢ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

ارجل خیل : قریه ایست که بفاصلهٔ ٣٠٥ کیلو متر به جنوب شهر گرزیز (مربوط ولایت جنوبی) واقع بوده وبخط طول البلد ٦٩ درجه ـ ٥ دقیقه ـ ٤٧ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ٣٣ درجه ٣٤ دقیقه و ٣٦ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

ارجنه : کوتلی است که بفاصلهٔ ٢٢ کیلو متر به جنوب غرب مرکز حکومت کلان قندوز (مربوط ولایت قطغن) بارتفاع (٦٧٧) متر کائن و بخط ٦٨ درجه ـ ٣٧ دقیقه ـ ٣٥ ثانیهٔ طول البلد شرقی وخط ٣٦ درجه ـ ٤٠ دقیقه ـ ٤٦ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع شده است .

ارجنه کوه : کوهی است درجنوب غرب مرکز حکومت کلان قندوز مربوط ولایت قطغن که موقعیت آن بین خط طول البلد ٦٨ درجه ـ ٣٦ دقیقه ـ ٣٦ ثانیه مشرقی و عرض البلد ٣٦ درجه ٤٢ دقیقه ـ ٣٣ ثانیهٔ شمالی میباشد .

ارچه تو : قریه ایست که بفاصلهٔ ٥٥ کیلو متر به جنوب غرب تکزار درعلاقهٔ حکومتی درجه اول سنگ چهارك مربوط حکومت کلان شبرغان متعلق ولایت مزار شریف وقوع داشته وبین خطوط ٦٥ درجه ٥٤ دقیقه طول البلد مشرقی وخط ٣٥ درجه ـ ٥٣ دقیقه ـ ١٦ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد

ارچه تو : قریه ایست کوهستانی که بفاصلهٔ ٢٤ کیلو متر بشمال شرق بلچراغ درعلاقه درزاب و گرزیوان مربوط حکومت اعلی میمنه وقوع داشته وبین خطوط طول البلد مشرقی ٦٥ درجه ـ ٢٧ دقیقه و ٥٤ ثانیه وعرض البلد شمالی ٣٥ درجه ـ ٥٣ دقیقه و ٧ ثانیه کائن میباشد .

ارچی نهر : نهری است درولایت قطغن که تقریباً بیست سال قبل ازطرف مرحوم (نائب نبی) رستاقی وچند نفر همکارانش ازدریای کوکچه کشیده شده وبعداً توسعه ئی درعرض وطول آن بعمل آمد، نظر باینکه نهر مذکور در حصص هموار و پست دشت حفر شده و اراضی زیادی را در پهلوی چپ خود خشك و بائرمیگذاشت و ازطرفی ظرفیت قلیل ومحدودی داشت لذا در ٠ثر یك سلسله اصلاحات بعدی مجرای نهر تغیر داده شده و یکمقدار زیاد خاك کنده و برداشته شده ونواقص آن اصلاح ومستحکم وترمیم گردید • است و بر علاوه درحصهٔ که نهر جدید ازسابق جدا میگردد یك (بند) آباد شده . کار توسعه و تمدید نهر ارچی بمنظور سرسبزی و آبادی مزید دشت ارچی که نهر مذکور را احاطه کرده است بتاریخ ٥ حوت ١٣٢٨ آغاز وبعد ازدو ماه در اوائل سال ١٣٢٩ انجام یافته به جریان درآمد .

ر خ : قریه ایست که بفاصلهٔ ١٤ کیلومتر بهجنوب شرق قریهٔ سنگر مربوط ولایت مشرقی واقع و بخط طول البلد ٧٠ درجه ـ ٤٦ دقیقه ـ ٥٧ ثانیهٔ مشرقی و خط عرض البلد ٣٤ درجه ـ ٢١ دقیقه ـ ٥٠ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد.

ارخ : ناحیه ایست که درحکومت درجه ۳ تولك در علاقه حکومت کلان غورات (مربوط ولایت هرات) واقع شده است .

ارخلك رستم : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۳ قیصار متعلق حکومت اعلی میمنه که از مرکز حکومتی مذکور یك ونیم کیلومتر فاصله دارد .

ارخلك کریمداد : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۳ قیصار (توابع حکومت اعلی میمنه) که فاصله آن از مرکز حکومتی مذکور ۱۱ کیلومتر میباشد .

اردیوان : دشتی است که به شمال مرکز هرات درعلاقهٔ انجیل (مربوط ولایت هرات) کائن وبین خطوط ٦٢ درجه ـ ٣٨ ثانیه ـ و ٦٢ درجه ـ ٩ دقیقه ـ ٥٤ ثانیه طول البلد مشرقی و خط ٣٤ درجه ٣٠ دقیقه ـ ٤٨ ثانیه و ٣٤ درجه ـ ٣٣ دقیقه ـ ٣٨ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع شده است .

اردیوان : کوتلی است که بفاصلهٔ ٤٦ کیلومتر بشمال مرکز هرات درعلاقهٔ انجیل (مربوط ولایت هرات) واقع وبین خط طول البلد ٦٢ درجه ـ ٨ دقیقه ـ ٣٢ ثانیهٔ مشرقی و خط عرض البلد ٣٤ درجه ٤٣ دقیقه ـ ١٠ ثانیه شمالی موقعیت دارد .

ارزگان : علاقه وسیعی است ازمربوطات ولایت قندهار که شامل یك حکوست کلان بوده وموقعیت آن بین خطوط ٦٦ درجه ـ ٥٥ دقیقه ـ ٣٠ ثانیه و ٦٦ درجه ـ ١٤ دقیقه ـ ٧ ثانیه طول البلد مشرقی و ٣٢ درجه ٥٦ دقیقه ـ ٢٥ ثانیه و ٣٢ درجه ـ ٣٤ دقیقه و ٥ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .

طرف شرق آن دایه چوپان وطرف جنوب آن قلات غلزائی وترین و طرف غرب آن موسی قلعه وطرف شمال آن علاقه گزاب واقع است. نهرترین ازوسط آن عبورنموده وآنرا آبیاری مینماید ارزگان نسبتاً کوهسار و هوای آن در تابستان معتدل و در زمستان خیلی ها سرد است ساکنین آن اغلباً اچکزائی، کاکر وهزاره های پولاده وارزگانی بوده ومالداری مینمایند ویك باب مکتب ابتدائی دران تأسیس شده که بنام «مکتب شاه زمان» معروف است .

ارزل عاره : قریه ایست که بفاصلهٔ ٣٣ کیلومتر به جنوب قلعهٔ غلام حیدر در علاقه مه می (مربوط حکومت درجه ۳ وازه خواه متعلق حکومت اعلی غزنی) وقوعداشته و تخمین بخط طول البلد ٦٨ درجه ٤٤ دقیقه ـ ١٣ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ٣١ درجه ـ ٤٦ دقیقه ـ ٢٩ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد

رزن کار : قریه ایست که بفاصلهٔ ٢٠ کیلو متر در شمال مرکز حکو متکلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف واقع شده است .

ارزنگ : قریه ایست که بفاصلهٔ ٢٦ کیلو متر بشمال قلعهٔ کنف در علاقهٔ درواز (مربوط حکومت اعلی بدخشان) کائن وبین خط طول البلد ٧٠ درجه ـ ٢٨ دقیقه ـ ١٦ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ٣٨ درجه ـ ١١ دقیقه و ٤٢ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

ار ز نگان : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ۸ کیلو متر بطرف شرق قلعهٔ بنومتصل درهٔ پشه ئی درعلاقهٔ اندراب مربوط حکومت کلان پلخمری متعلق ولایت قطغن وقوعداشته وبخط طول البلد ۶۹ درجه -۱۸ دقیقه ۶ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۵ درجه-۳۸ دقیقه و۷ ثانیهٔ شما لی کـائن میباشد .

ارزه: قریه‌ایست کـه‌بفاصلهٔ ۷۲ کیلو متر به‌جنوب غرب قریهٔ وازه درعلاقهٔجدران (مربوط ولایت جنو بی) واقع بوده وبخط طول البلد۶۹درجه- ۱۶ دقیقه-۴۲ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۳ درجه ۵دقیقه -۵۵ثانیه شمالی کـائن می باشد .

ارزیو : قریه‌ایست که بفاصلهٔ۳۴ کیلو متر بطرف شرق قریهٔ خیر آباد متصل درهٔ سر غیلا ن در علا قهٔ جر م (مربوط حکومت اعلی بدخشان) واقع وبخط۷۱درجه- ۱۰ دقیقه- ۱۲ ثا نیهٔ طول البلد مشرقی و خط ۳۶ درجه-۵۹دقیقه-۵۲ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کـائن میباشد .

ا ر س : دره ایست در عـلا قهٔ حکو مت در جه ۲درواز کـه مر بو ط حکو مت اعلی بد خشا ن میبا شد.

ارسا لـ : قریه ایست که بفاصله ۱۱ کیلومتر بشمال غرب بر کی را جان در علا قهٔ حکو مت کلان لو گـر (مربوط ولایت کـابل) کـائن و بین خط طول البلد ۶۸ درجه - ۴۸ دقیقه - ۳۲ ثا نیه مشر قی وخط عرض البلد ۳۳ درجه -۵۹ دقیقه -۴۱ ثانیهٔ شمالی واقع است .

ارس خه: قر یه ایست که بفا صلهٔ ۱۶ کیلو متر بشمال غرب قریهٔ شا هکوت در علاقهٔ کـامه مر بو ط و لایت مشرقی کـائن وبخط ۷۰ درجه ۴۸ - قیقه -۵۷ ثا نیه طول ا لبلد مشر قی و خط ۳۴ در جـه ۲۰دقیقه -۱۷ ثانیهٔ عرض البلد شمالی‌واقع شده‌است .

ارسك : قر یهٔ ایست که بفاصلهٔ ۱۵ کیلو متر به‌جنوب غرب قریهٔ‌جوز خیل درعلاقهٔ خروار (مربوط حکو مت کلان لو گـر) متعلق ولا یت کـا بل کـا ئن وبخط طو ل ا لبلد ۶۸ د ر جه - ۴۸ د قیقه ۳۱ثانیهٔ مشرقی وخط‌عرض البلد ۳۳ درجه -۳۸دقیقه - ۷ ثانیهٔشمالی واقع میباشد .

ار ـك : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳۴ کیلو متر بشمال شرق قلعهٔ بار پنجه در علاقهٔ شیوه مر بو ط حـکو مت اعلی بد خشا ن کـا ئن و بخط طول البلد ۷۱ درجه - ۳۳ دقیقه - ۳۵ ثا نیهٔ مشر قی و خط عرض البلد ۳۷ درجـه و۵۱ دقیقهٔ شمالی وقوع دارد .

ارسکی : چشمه ایست که بفاصلهٔ ۸ کیلومتر به جنوب قلعهٔ دو ست محمد متصل د ر یا ی کـچ خاو ر ه درعلاقهٔ کـتواز مر بوط حـکو مت ا علی غز نی‌موقـع‌د ا شته و بخط طو ل البلد ۶۸ د ر جـه ۲۳دقیقه -۳۳ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد۳۱درجه - ۵۱دقیقه - ۱۲ثانیهٔشمالی کـائن‌میباشد.

ارسلا : قلعه‌ایست کـه بفاصله ۱۴ کـیلومتر درجنوب‌قلعه دوست محمد در علاقه کـتواز (مربوط حکومت اعلی غزنی) که‌بین خط ۶۸ درجه - ۲۴ د قیقه - ۱۲ ثانیه طول‌البلد مشرقی و خط ۳۱ درجـه ۴۸ دقیقه - ۳۷ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع شده‌است .

ارسلاخان . قریه‌ایست که‌بفاصله ۲۰۵ کیلومتر بشمال‌غرب قریهٔ باولی نزدیك دریای‌سرخاب درعلاقهٔسرخ رود (مربوط ولایت‌مشرقی) کائن‌و بخط طول‌البلد ۷۰ درجه - ۱۵ دقیقه -٦ ثانیه مشرقی‌و عرض البلد ۳٤ درجه - ۲٤ دقیقه و۲۵ ثانیه شمالی واقع شده است .

ارش : پلی‌است که‌بفاصله ۲،۵ کیلومتر درغرب (قلعه)سپین‌بولدك مربوط ولایت قندهار موقعیت دارد .

ارشادیووین : کوتلی است که‌بفاصله ۲۷ کیلومتر به‌جنوب شرق خولدرچت درعلاقهٔ واخان مربوط حکومت اعلی بدخشان تخمین بارتفاع (٤۹۲۵) متر وقوع یافته وبخط ۷٤ درجه - ۷ دقیقه - ۵۰ ثانیه طول‌البلد شرقی وخط ۳٦ درجه - ۵۲ دقیقه - ۳۷ ثانیه عرض‌البلد شمالی کائن‌میباشد .

ارغاس : قریه ایست که‌بفاصله ۲۵ کیلومتر بطرف جنوب شرق سبزاو درعلاقهٔ بهسود (مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل) کائن و بخط طول البلد ٦۸ درجه - ۲۲ دقیقه - ٤۷ ثانیه مشرقی وعرض البلد ۳٤درجه- ۱ دقیقه - ۲٦ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

ارغچ : قریه‌ایست که‌بفاصله ۹ کیلومتر بطرف شرق نمله‌درعلاقه خوگیانی (مربوط ولایت‌مشرقی)واقع بوده و بخط طول البلد مشرقی ۷۰ درجه - ۹ دقیقه - ٥٤ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳٤ درجه ۱۸ دقیقه -۱ ثانیه کائن میباشد .

ارغستان : حکومت درجه ۲ است که بطرف جنوب شرقی قندهار (مربوط ولایت قندهار) واقع بوده وبین خط ٦٦ درجه - ۳٦ دقیقه - ۵۸ ثانیهٔ و٦٦ درجه - ٥٤ دقیقه ۱۲ ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط۳۱ درجه - ٤۵ دقیقه - ۱۲ ثانیه‌و ۳۱ درجه-۱۱ دقیقه و ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع گردیده است اراضی آن حاصل‌خیز ودریای توجی غرزائی ازبین آن عبور و در آنجا مزارع برنج بقدر کافی‌دیده‌میشوداین‌منطقه‌دارای کاریزهای‌متعدد بوده‌وباغهای‌آن نسبتاً کم‌است علاوه ازحیوانات اهلی‌آهوی زیاددارد گوسفندهای کوهی، گاوها واسپ های‌خوشنما و دیگر حیوانات جنگلی مانند گرگ پلنگ وغیره در ارغستان بمشاهده میرسد معدن سنگ گچ نیز درآنجا وجوداشته‌وساکنین آن‌غالباً اقوام الکوزائی، پوپل زائی‌وبارکزائی میباشند .

ارغستان : دریائیست در علاقه ارغستان مربوط ولایت قندهار که‌بخط ٦٦ درجه‌طول‌البلد مشرقی وخط ۳۱ درجه عرض‌البلد شمالی‌واقع ومعاون بزرگ دریای دوری وارغنداب میباشد از علاقه (معروف) ارغستان‌سر چشمه گرفته‌و کناره‌های‌شمالی‌آن حاصل‌خیز ومزروع وسمت جنوبی آن کاملاً ریگستان ودشت است‌ومجرای‌آن‌نیز ریگی و کنارآن بعضاً شوره‌زاراست طول آن ۱۲۹ کیلو متر میباشد بالای آن یك پل بزرگ اعمارگردیده و ذریعهٔ آن سرك قندهار به چمن وصل میگردد .

ارغسو : قریه‌یست کوهستانی که بفاصلهٔ ۵۶ کیلومتر درغ ـ قلعهٔ قلات غلزائی مربوط ولایت قندهاروقوعداشته وبخط طول البلد ٦٦ درجه ـ ۲۲ دقیقه ـ ۳۰ ثانیه مشرقی وخط عرض البلد ۳۲ درجه ـ ۷ دقیقه ٤٨ ثانیه شمالی واقع میباشد

ارغسو : کوهی است که درجنوب قریهٔ چهل خانه در علاقه دهله مربوط ولایت قند هار کائن و بین خطوط طول البلد ٦٦ درجه ـ ۱۱ دقیقه ۱۲ ثانیه و٦٦ درجه ـ ۲۰ دقیقه ۱۲ ثانیه مشرقی وخط عرض البلد ۳۲ درجه ـ ۱۸ ثانیه و۳۲ درجه ـ ٦ دقیقه ـ ۳٦ ثانیه شمالی واقع شده است .

ارغنداب : علاقه داری درجه اول است مربوط حکو متکلان قلات متعلق ولایت قند هار که مشتمل برسی قریه است زمین علاقه داری ارغنداب حاصل خیزو آب و هوای آن خشگوار است درماه جدی ودلو دراین منطقه برف میبارد پیشه اهالی اینجا دهقانی است پیداوار مهم‌این منطقه‌بادامست که برای تجارت بخارج برده میشود اما زرد آلو،شفتالو. انگور،توت نیز زیادپیدا میشود دریای ارغنداب‌ازاینجا عبورنموده زمین‌های این‌منطقه‌راآبیاری میکند یك‌دریای دیگر بنام دریای چله‌گر که‌ازعلاقه داری دایه‌چوپان گذشته بعلاقه داری ارغنداب داخل و درحصهٔ قریه فقرای بدریای ارغنداب وصل می‌شود .

ارغنداب : حکومت درجهٔ ۳ مربوط ولایت قندهار است آب وهوای معتدل دارد ودریای ارغنداب ازبین این‌منطقه عبور نموده آب و هوای آنرا خوشگوار میسازد به تعداد ۱۲ نهر از دریای مذکور کشیده‌شده واهالی آنجازمین‌های خودراازآن‌هاآبیاری میکنند بطرف جنوب‌ومشرق ارغنداب دو کوه بنام باباولی ومرنجان واقع‌است به تعداد پنجاه‌قریه به دوجناح ارغنداب موقعیت دارد که‌ازمربوطات آن منطقه‌میباشد پیداوار این‌منطقه میوه‌جات تازه‌وخشك‌ازقبیل،انجیر،آب‌جوش کشمش‌سرخ وسبز،منقه،شکرپاره وغیره که سالانه‌یك مقدار معتنابهای آن بخارج صادر می شود صنعت دستی مثل گلیم بافی و غیره دربین اهالی معمول است در ارغنداب‌یك فابریکه برق تاسیس گردیده که مرکزقندهار رابرق میدهد . ارغنداب از کابل ۵۲٤ کیلومتر و از قندهار ۹ کیلومتر فاصله دارد .

ارغنداب (دریا) : دریائیست که‌از معاونین مهم دریای هلمند محسوب می‌شود طول آن ۳۷۷ کیلومتر وبین خط ٦٦ـ درجه طول البلد مشرقی و۳۲ـ درجه عرض البلد شمالی واقع‌است از کوهای هزاره‌جات سرچشمه گرفته‌ازعلاقه سنگ‌ماشه،ارغنداب،قلات توخی، جلال‌زائی‌ومیزان گذشته داخل منطقه ارغنداب می‌شود سپس کشک نخود وقلعه بست راعبورنموده بدریا هلمند وصل‌می‌شوددریای‌مذکور چون نزدیك قندهار میرسدازچند معاون دیگر آب‌خودرا گرفته‌وبیك قسمت مستقیم غربی دریك حصه صحرای‌ریگستان جریان می‌یابد .

ارغنداب (بند): بندارغنداب بندبزرگی است که به منظور ذخیره آب وادی ار غنداب و حفظ شادابی این واحه وتوسعهٔ باغستان ومزروع ساختن قسمت بیشتر اراضی لامزروع وادی ار غنداب بوجود آمده است کارساختمان بندارغنداب مستقیماً بعداز امضای قرار داددر ماه جون ۱۹۵۰ مطابق سال ۱۳۲۸ه آغازگردید ودرسال ۱۹۵۲ کارآن خاتمه پذیرفت این بند پایانتر از قریهٔ دهله بفاصله ۲۰میل ازقندهار واقع است ارقام ذیل می‌تواند بزرگی بندارغنداب و قوه آبی آنرا باخصوصیات دیگرآن معرفی کند:

الف بندارغنداب:

۱- ارتفاع - - - - -	۵۰ متر
۲-طول بند درقسمت فوقانی - - - -	۵۳۰متر
۳- طول بند درقسمت تحتانی - - - -	۲۲۰ متر
٤-ضخامت بنددرقسمت تحتانی - - - -	۲۲۰متر
۵- خاک و سنگ وسنگریزه که درپر کردن دیوار بند استعمال شده	۲۵۰۰۰۰۰ متر مکعب
٦-طول جهیل - - - -	۱۸ کیلو متر
۷- عرض اوسط جهیل - - - -	۲ کیلو متر
ب : تونل بند: - - - -	
۱- طول - - - -	۲٦٤ متر
۲- شعاع تونل - - - -	۵٬٤۰ متر
۳- مجموعه سرنگ پرانی تونل - - -	۱۲۰٦۷متر مکعب
٤-مجموعهٔ کانکریت که بمصرف رسیده - - -	۲۲۰۰متر مکعب

ارغنداب: علاقه داری درجه اول مربوط حکومت کلان قلات (ولایت قندهار) و بفاصله ۲۵ کیلو متر بطرف شمال غرب مرکز حکومتی واقع است پیشه اهالی غالباً مالداری وزراعت میباشد.

ارغنده: قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۷ کیلومتر درجنوب شرق ارغنده بالا درعلاقهٔ پغمان مربوط ولایت کابل واقع بوده بخط طول البلد ٦۸درجه- ۵٦ دقیقهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳٤ درجه - ۲۸ دقیقه ۱۲ ثانیهٔ شمالی موقعیت دارد.

ارغنده بالا: قریه ایست بفاصلهٔ ۳۱ کیلومتر درغرب کابل درعلاقهٔ حکومت درجه ۲ پغمان مربوط ولایت کابل که بخط طول البلد ٦۸ درجه - ٥٤ دقیقه - ۱۰ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳٤ درجه - ۳۰ دقیقهٔ شمالی واقع شده است.

ارغنده پایان :قریه ایست که بفاصله ۱۷ کیلومتر درجنوب مرکز حکومتی پغمان مربوط ولایت کابل بین خط طول البلد ۶۸ درجه - ۵۷ دقیقه - ۲۵ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۴ درجه ۳۴ دقیقه - ۲۵ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

ارغوان :قریه ایست کوهستانی که بفاصلهٔ ۲۲ کیلو متر در جنوب پرچمان در علاقهٔ بکوا وخاشرود (مربوط حکومت اعلی فراه) واقع و بخط طول البلد ۶۳ درجه - ۴۷ دقیقه - ۱۸ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۲ درجه -۵۸ دقیقه - ۴۲ ثانیه شمالی کائن میباشد .

ارغون :قریه ایست که بفاصلهٔ ۵،۸ کیلو متر درشمال مرکزحکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف واقع میباشد .

ارغه : کوهی است درعلاقهٔ حکومت درجه ۲ درواز که مربوط حکومت اعلی بدخشان میباشد .

ارکف :قریه ایست که بفاصلهٔ ۵۷ کیلو متر در جنوب غرب قلعهٔ چهاربرجك در علاقهٔ چخانسور مربوط حکومت اعلی فراه کائن بوده وبخط طول البلد ۶۱ درجه - ۳۳ دقیقه - ۵۳ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۰ درجه -۱دقیقه -۲۹ ثانیهٔ شمالی وقوع دارد .

ارکنج‌خواه :قریه ایست بفاصلهٔ۲۸ کیلو متر درشمال شرق‌شهر فیض آباد (مرکز حکومت اعلی بدخشان) که‌بین‌خط طول البلد ۷۰درجه -۴۴دقیقه -۳۷ثانیهٔ‌مشرقی وعرض البلد ۳۷ در جه - ۱۴ دقیقه ۱۱ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

ارکنج‌خواه :کوتلی است که بفاصلهٔ ۳۲ کیلو متر در شمال شرق شهر فیض‌آباد (مربوط حکومت اعلی بدخشان) واقع وبخط طول البلد ۷۰ درجه -۴۹ دقیقه -۱۰ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۷ درجه -۱۳ دقیقه -۳۵ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

ارکی‌محمود :چشمه‌ایست که‌بفاصلهٔ۷۲ کیلو متر بطرف جنوب غرب مرکز خنجان مربوط ولایت قطغن کائن بوده وبخط طول البلد ۶۸ درجه -۴۲ دقیقه -۲۳ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۵ درجه ۱۴ دقیقه -۴۰ ثانیهٔ شمالی واقع گردیده است .

ارگتو : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۸ کیلو متر در جنوب غرب قریه اسپندی در علاقهٔ خواجه عمری مربوط حکومت اعلی غزنی‌واقع وبخط طول البلد۶۸ درجه - ۱۶دقیقه - ۲۲ثانیهٔ مشرقی وعرض‌البلد ۳۳ درجه - ۱۹دقیقه -۱۵ ثانیه شمالی کائن میباشد .

ارگته :قریه ایست درجنوب غرب قلعهٔ اندر متصل سرك (مربوط حکومت‌اعلی غزنی) که‌بفاصلهٔ ۶ کیلومتر واقع و بخط طول البلد ۶۸ درجه - ۱۴ دقیقه - ۴۸ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۳ درجه ۱۴ دقیقه - ۳۱ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

ارگستی : قریه ایست بفاصله ۴۳ کیلو متر در شمال شرق قلعهٔ حمید خان در علاقهٔ شورابك مربوط ولایت قندهار که بخط طول البلد ٦٦ درجه - ١٤ دقیقه - ٣٩ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٠ درجه ٢٧ دقیقه - ٢٩ ثانیهٔ شمالی کائن است .

ارگ شاه : قریه ایست کوهستانی بفاصلهٔ ٣٨ کیلو متر در شمال قلعهٔ جعفر در یکاولنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی، متعلق ولایت کابل که بخط ٦٧ درجه - ٤ دقیقه - ١٢ ثانیهٔ طول البلد مشرقی و ٣٤ درجه - ٥٩ دقیقه - ٤٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقعست .

ارگو : قریه ایست بفاصله ١٧ کیلومتر درجنوب غرب فیض آباد (مرکز حکومت اعلی بدخشان) که مربوط حکومت اعلی بوده وبخط طول البلد مشرقی ٧٠ درجه - ٢٦ دقیقه - ٣٣ ثانیه، وعرض البلد شمالی ٣٧ درجه - ٢ دقیقه - ٨ ثانیه وقوع یافته است .

ارگورباط : قریه ایست بفاصلهٔ ١٤ کیلومتر که درجنوب غرب شهر فیض آباد (مربوط حکومت اعلی بدخشان) متصل سرك واقع وبخط ٧٠ درجه - ٢٨ دقیقه - ٢٦ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ٣٧ درجه ٢ دقیقه - ٤٣ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

ارگون : حکومت کلان مربوط ولایت جنوبی است که بین خط ٦٨ درجه - ٥٦ دقیقه و ٦٩ درجه ٢٦ دقیقه ٢٢ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣٣ درجه - ٢٩ دقیقه - ٥٥ ثانیه و ٣٢ درجه - ٥٤ دقیقه ٢٨ ثانیه عرض البلد شمالی کائن و در حدود ٥٨ کیلو متری جنوب غرب گردیز مرکز ولایت جنوبی واقع شده ومرکز آن نیز بهمین اسم نامیده میشود حکومات وعلاقه داری های مربوطهٔ آن حسب ذیل است :

١ - حکومت درجهٔ ٣ سپره که دارای دوعلاقه داری است :

الف : علاقه داری درجه اول گیان .

ب : علاقه داری درجه ٢ زیروك واقع در جنوب شرق ارگون .

٢ - علاقه داری درجه اول برمل واقع در جنوب ارگون .

٣ - علاقه داری درجه اول سروبی واقع درشرق ارگون .

٤ - علاقه داری درجه ٣ سرروضه واقع در شمال ارگون در راه بین گردیز وارگون

٥ - علاقه داری درجهٔ ٣ گومل .

علاوه برآن بالش ، ارگون ،شیخان، سادات ، پیرکوتی ، و سرخس ، ازدهات بزرگ ارگون بوده وهر کدام آن دارای (٣٠٠) الی (٥٠٠) خانه میباشد .

اهالی ارگون بطورعمومی پیشه دهقانی داشته اماضمناً تجارت اموال وارداتی از هند وصادرات جلغوزه وچوب ارچه را که از کوهای خود آنجا استحصال می شود نیز مینمایند .

درحکومت کلان ارگون مکاتب ابتدائی ذیل نیز موجود است :

١ ـ مکتب ابتدائیه ارگون واقع ارگون کهنه
٢ ـ مکتب ابتدائیه بالش
٣ ـ مکتب ابتدائیه سرروضه واقع سرروضه .

ارلات : قریه ایست که بفاصلهٔ ١٤،٥ کیلومتر درغرب علاقه داری درجه ٢ شولگره در علاقه حکومت درجه ٣ کشنده مربوط حکومتکلان بلخ که از توابع ولایت مزار شریف میباشد .

ارمز : موضعی ایست درجنوب شرق قریهٔ نوزاد (مربوط حکومت اعلی گرشك) که بفاصلهٔ ٣٤ کیلو متر بین خط طول البلد ٦٤ درجه ـ ٣٥ دقیقه ـ ٤٧ ثانیه مشرقی وعرض البلد ٣٢ درجه ـ ٦ دقیقه ٢٤ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

ارمزئی : قریه ایست بفاصلهٔ ٢١ کیلومتر که درجنوب شرق قریهٔ خوگیانی درعلاقهٔ حکومت درجه ٢ ارغستان (مربوط ولایت قندهار) وقوعداشته و بخط طول البلد ٦٦ درجه ـ ٤٠ دقیقه ـ ٧ ثانیه مشرقی وعرض البلد ٣١ درجه ـ ٣١ دقیقه ـ ٤٢ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

ارم کلی : قریه ایست بفاصلهٔ ١٠ کیلومتر که درغرب قلعهٔ چمکنی مربوط حکومت چمکنی متعلق ولایت جنوبی بوده و بخط طول البلد ٦٩ درجه ـ ٤١ دقیقه ـ ٤١ ثانیه مشرقی وعرض البلد ٣٣ درجه ـ ٤٧ دقیقه ٣٤ ثانیه شمالی واقع شده است .

ارملك : قریه ایست که بفاصله ٩ کیلومتر درشمال شرق قریهٔ جوی نو (مربوط ولایت هرات) واقع و بخط طول البلد ٦٢ درجه ـ ٤٩ دقیقه ـ ١٢ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٤ درجه ـ ٣٣ دقیقه ـ ٥ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

ارمه : قریه ایست بفاصلهٔ ٣١ کیلو متر درجنوب شهر گردیز مربوط ولایت جنوبی که بین خط طول البلد مشرقی ٦٩ درجه ـ ١ دقیقه ـ ٣٠ ثانیه وعرض البلد شمالی ٣٣ درجه ٢٢ دقیقه ـ ٣٨ ثانیه واقع گردیده .

ارمهٔ ثانی : قریه ایست بفاصلهٔ ٢٢ کیلو متر درجنوب شرق شهر گردیز (مربوط ولایت جنوبی) که بین خط طول البلد مشرقی ٦٩ درجه ـ ١٢ دقیقه ـ ٥٩ ثانیه وعرض البلد شمالی ٣٣ درجه ٢٥ دقیقه ـ ٣٧ ثانیه موقعیت دارد .

ارمیر : قریه ایست که بفاصلهٔ ٦٨ کیلو متر درشمال شرق قلعهٔ اسمار (مربوط ولایت مشرقی) بدریای باشکال بالندی اتصال داشته و بخط طول البله ٧١ درجه ـ ١٩ دقیقه ـ ٥٩ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٥ درجه ـ ٢٥ دقیقه ـ ٤١ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

ارنجی : موضعی است که بفاصلهٔ ٥٢ کیلو متر در شرق (قلعه) حکومتی در جه اول آقچه (مربوط حکومت کلان شبرغان متعلق ولایت مزارشریف) موقعیت داشته و بین خط طول البلد ٦٦ درجه ـ ٢٥ دقیقه ـ ٢٤ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٦ درجه ـ ٥٨ دقیقه ـ ٤٨ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد

ا ر و : قریه‌ا یست بفاصلهٔ ۱۹ کیلو متر درشمال شرق قر یهٔ رخه (مربوط حکومت اعلی پروان) که متصل دریای پنجشیر بوده وبخط طول البلد ٦۹ درجه - ۳٦ د قیقه - ۱۷ ثا نیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۵ درجه -۲۳ دقیقه - ٦ ثانیهٔ شمالی و قوع دارد .

ار وا : قریه ایست که بفاصلهٔ ۵۸ کیلومتردر جنوب غرب تك زاردرعلاقهٔ سنگ چارك مربوط حکو مت کلان شبر غان (ولایت مز ار شریف) واقع بوده و بخط طو ل ا لبلد ٥ ٦ در جه ۳ ٥ د قیقه ۲۵ ثانیهٔمشرقی وعرض البلد ۳۵ درجه- ۵۱ دقیقه- ۳۰ ثانیهٔ شما لی کا ئن میباشد .

اروائی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۵ کیلو متر درجنوب قلعهٔ میدان خوله درعلاقه منگل (مربوطولایت جنوبی)و اقع وبخط طول البلد ٦۹ در جه - ۱ ٥ دقیقه - ٤ ٥ ثا نیهٔ مشر قی و عر ض ا لبلد ۳۳ درجه - ۳۰دقیقه -۲٦ ثانیهٔ شمالی کا ئن میبا شد .

ارورت : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۲ کیلو متر درجنوب غرب قر یهٔ روان درعلاقهٔ در واز (مربوط حکومت اعلای بد خشان) واقع وبخط طول البلد ۷۰ در جه -۵۳ دقیقه - ۱۲ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۸ در جه - ۲۱ دقیقه -۲۱ ثا نیهٔ شمالی کا ئن میبا شد .

ارورت : کوتلی است که بفا صلهٔ ۱۸ کیلو متر در جنوب غرب قریهٔ روان به ار تفاع تخمین ۷۷ ۳۸ متر درعلاقه حکو مت درجه ۲ درواز (مربوط حکومت اعلی بد خشان) واقع و بخط ۷۰ در جه ٥٤ دقیقه - ۱۲ ثانیه مشر قی وعر ض البلد ۳۸ درجه -۲۲ دقیقه -٤۰ ثانیه شمالی کائن میباشد

اروکی : قریه ایست بفاصله ۷ کیلو متر در جنوب شهر جبل السر اج (مربوط حکو مت اعلی پروان)و بین خط طول البلد٦۹درجه-۱٦ دقیقه -۱٤ ثا نیهٔ مشرقی وعر ض البلد ۳۵ در جه - ٦ د قیقه ۱۸ثانیهٔ شمالی وا قع شده‌است.

اره‌استخوان : قریه ایست در علاقه دار ی در جه ۲ چال مربو ط حکو مت در جه ٤ ا شکمش که در حو زهٔ حکومت کلان تالقان ولایت قطغن وا قع شد ه است .

اره بای : شیله ایست بفاصلهٔ ۲۷ کیلو متر درجنوب قلعهٔ سر کاری(معروف) متعلق حکومت درجه ۲ ارغستان (مربوط ولایت قندهار) که بین خطوط طول ا لبلد مشرقی ٦۷ در جه -۳ دقیقه -۲۲ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۱ درجه -۲۵ دقیقه -۱۸ ثانیه واقع شد ه است .

اره‌زئی : قریه ایست که بفاصلهٔ ٦ کیلومتردرشمال شرق مر کزحکومتی بر کنر (مربوط حکومت کلان کنرهامتعلق ولایت مشرقی)واقع ومحل وقوع آن بین خط طول ا لبلد ۷۰ درجه - ٥٤ دقیقه ٤۹ ثانیهٔ مشرقی وعرض ا لبلد ۳٤ درجه -۳۸ دقیقه - ۵۸ ثانیهٔ شمالی میباشد .

اره‌شخ : قریه ایست در درهٔ نمك آب درهٔ مذکور از طرف غرب به کوهای فرخارواز سمت جنوب شرق بتالقان بخط شوراب که مشهوربه (آب‌شورا ب‌است) واقع واز توابع حکومت کلان تالقان مربوط ولایت قطغن میباشد .

اره کش : خرابه ایست که بفاصلهٔ ٩٫٥ کیلومتر درغرب‌مرکز نهرین مربوط حکومت کلان پلخمری توابع‌ولایت‌قطغن‌واقع‌و بخط طول‌البلد ٦٨درجه -٥٩دقیقه-١٠ ثانیهٔ‌مشرقی وعرض البلد ٣٦ درجه ٤دقیقه - ١ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

اره کلیك : قریه‌ایست که‌درحکومت درجه٣قیصار مربوط‌حکومت اعلی‌میمنه واقع و تقریباً ١١٫٥ کیلو متر ازمرکز حکومتی قیصار فاصله دارد .

اریغ‌سرنغ : قریه‌ایست درآقکپرك مربوط‌حکومت درجه٣ کشنده که‌از توابع‌حکومت کلان بلخ ودرحوزهٔ ولایت مزار شریف واقع میباشد .

اریق‌بهادر : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ٢٠ کیلومتر درشرق‌مرکزحکومت درجه٢ شورتپه‌مربوط حکومت کلان بلخ درحوزهٔ ولایت مزار شریف واقع است .

اریق‌چنلی : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ١٦ کیلومتر درجنوب شرق مرکز علاقه داری درجه ٣ خمیاب مربوط حکومت‌درجه٣ قرقین‌متعلق‌ولایت‌مزار شریف وقوعداشته‌و بخط‌طول‌البلدمشرقی٦٥درجه -٥٢دقیقه ٣٠ ثانیه وخط ٣٧ درجه - ٢٨ دقیقه - ٣٦ثانیه عرض البلدشمالی کائن است.

اریق کاریز: کاریزیست که‌بفاصلهٔ١٦ کیلومتر درجنوب‌شرق مرکز علاقه‌داری درجه٣ خمیاب (مرکز حکومتی درجه ٣ قرقین متعلق ولایت مزار شریف) کائن بوده وبخط طول البلد ٦٥ درجه ٥٢دقیقه - ٣٠ثانیهٔ مشرقی وعرض‌البلد ٣٧درجه -٢٩دقیقه -٢٨ ثانیهٔ‌شمالی‌واقع گردیده است .

از اشك : قریه‌ایست درحکومت درجه٢ درواز که‌ازملحقات حکومت اعلی بدخشان میباشد .

ازباشی : قریه‌ایست مربوط حکومت درجه٣ بگرام که‌در حوزهٔ حکومت اعلی‌پروان واقع و ازمرکز حکومتی تقریباً ٣ کیلومتر فاصله دارد .

ازبك : قریه‌ایست بفاصلهٔ ٣١٫٥ کیلومتر. که‌درشمال غرب‌شهر فیض‌آباد (مربوط حکومت اعلی بدخشان) وقوعداشته وبخط ٧٠ درجه - ١٦ دقیقه - ٤٢ ثانیهٔ طول‌البلد مشرقی وخط ٣٧درجه ٩دقیقه - ٢٠ ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی موقعیت دارد .

ازبك‌دالان:قریه ایست درعلاقهٔ حکومت درجه٣ کشنده مربوط حکومت کلان بلخ که درنواحی ولایت مزار شریف کائن میبا شد .

ازچ : قریه ایست درعلاقد داری درجه‌اول خواهان مربوط حکومت درجه٢درواز که‌متعلق حکومت اعلی بدخشان میباشد .

ازدو : قریه ایست بفاصله٤٦ کیلومتر درشمال شرق شهر فیض‌آباد (مربوط حکومت اعلی بدخشان) که‌بین خط طول‌البلد ٧٠ درجه - ٤٠دقیقه-٦ثانیهٔ‌مشرقی وخط عرض‌البلد ٣٧ درجه-٢٣دقیقه ١٩ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

ازده : قریه ایست در شمال غربی شهر فراه (مربوط حکومت اعلی فراه) که بفاصلهٔ ۲ کیلومتر از شهر مذکور وقوع دارد .

ازرمگان : قریهٔ ایست در دره پشته (مربوط حکومت درجه ٤ اندر) در حکومت کلان پلخمری متعلق ولایت قطغن و قریب مرکز حکومتی واقع است.

ازرو : ازرو حکومت درجه٤ مربوط ولایت جنوبی است که بین خطوط ۳٤ درجه ۲ دقیقه و ۳٤ درجه ۱۸ دقیقه عرض البلد شمالی و ٦۹ درجه - ۱۹ دقیقه و ٦۹ درجه ۵۰ دقیقه طول البلد شرقی واقع است .

اراضی آن کوهستانی وطرف شمال آن کوه امان کوت که (٤۱٤۳) متر ارتفاع دارد واقع است انشعابات شمالی آن تا بکوه کمری کابل امتداد یافته است کوه سفید که بعضی قلل آن بلند تر از (٤٦۱۵) متر است قسمت شرقی آنرا احاطه کرده و جانب غرب آن دشت قاسم خیل کائن است .

رود ازرو سرخاب (بیر) کوه که ازمچلغوو دوبندی از طرف جنوب غرب سرچشمه گرفته اربین این علاقه طرف شمال شرق عبور مینماید .

آب وهوای آن در تابستان معتدل ودرزمستان خیلی سرد است اراضی آن چندان حاصل خیز نبوده زراعت آن که گندم . جواری ، شاخل و شبدر است بدرجهٔ اوسط میباشد درخت مهم کوهی آن ، جلغوزه ، پسته کوهی ، ارچه ، و بلوط است ،

ازنباتات طبی ترخ ، شاه ترهو کوری پیدامیشود اهالی آن شتر ، گاو ، قاطر ، بز و گوسفند نگاه میدارند حیوانات وحشیء آن عبارت از آهو - گرگ - بوزینه - روباه ، پلنگ - خرس وازجنس طیور کبك وسیسی میباشد . راهی ازحصارك مشرقی به چبوترهٔ ازرو رسیده وازآنجا یك شاخه آن به چارنده وطرف جاجی وشاخهٔ دیگر بجانب لکری رفته است ودر ایام زمستان به سبب برفباری زیاد صعب العبور است . درینحکومت یك باب مکتب ابتدائی نیزدائر است .

ازغی : قریه ایست بفاصله ۵۰ کیلومتر درجنوب قلعهٔ اندر مربوط حکومت اعلی غزنی که بخط ٦۸ درجه - ۱۷ دقیقه - ۵۲ ثانیهٔ طول البلد مشرقی و خط ۳۳ درجه - ۵ دقیقه ۱۵ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

ازم سکل : موضعی است که بفاصلهٔ ۳۱ کیلومتر درجنوب شرق قلعهٔ تکزار در علاقهٔ حکومت درجه اول سنگچهارك (مربوط حکومت کلان شبرغان توابع ولایت مزارشریف) واقع و بخط طول البلد ٦٦ درجه - ۳۱ دقیقه - ۲٤ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۵ درجه - ۵۳ دقیقه - ۳۱ ثانیه شمالی کائن میباشد.

ازنه تپه : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲٤ کیلومتر درجنوب غرب مرکز حکومت درجه ۳ کشم (مربوط حکومت اعلی بدخشان) موقعیت داشته و بخطوط طول البلد ٦۹ درجه - ٤۵ دقیقه - ۵٦ ثانیه مشرقی وعرض البلد ۳٦ درجه - ۲٤ دقیقه - ۱ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

ازو : کوهی است درعلاقهٔ حکومت درجه ۲ درواز که‌مربوط حکومت اعلی بدخشان میباشد .

ازوك : کوهی است که در حوزهٔ حکومت درجه اول مقر مربوط حکومت اعلی غزنی واقع میبا شد .

ازوم سقال : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۵ ، ۱۴ کیلومتر در شرق مرکز حکومت درجه اول سنگچارك مر بوط حکو متکلان شبر غا ن و لا یت مزار شریف کائن بوده و از مر کز حکومت کلا ن تقریباً ۸۷ کیلو متر فاصله دارد .

ازوی کران : قریه ایست مربوط علاقه داری درجه ۳ منجان که متعلق حکومت اعلی بدخشان میباشد .

ازه خیل : قریه ایست درجنوب غرب قریهٔ جوزخیل درعلاقهٔ خروار (مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل) که بفاضله ۱۵ کیلومتر بین خط طول البلد ۶۸ درجه ۴۹ دقیقه ۲۴ ثانیه مشرقی وعرض البلد ۳۳ درجه ـ ۳۷ دقیقه ۲۰ ثانیه شمالی و قوعدا رد .

ر یافته : قریه ایست درحکومت درجه اول بهسود مربوط حکومت کلان دا یزنگی که در حوزهٔ ولایت کابل واقع شده است .

از یافته : دره ایست که در علاقهٔ حکومت درجه اول بهسود مربوط حکومتکلان دایز نگی متعاق ولایت کابل واقع میباشد

سامورروال : قریه ایست درحکومت درجه اول انـر مربوط حکو مت اعلی غزنی که درین قریه طائفه اندری سکونت دارند ، فاصلهٔ آن از مر کز حکومت اند ر تقریباً ۷ کیلو متر و از مر کز حکومت اعلی ۵ ، ۱۴ کیلومتر میبا شد .

اسب کتس :قریه ایست بفاصلهٔ ۳۰ کیلومتردرجنوب غرب قریهٔ با ولی و نزدیك دریای سرخ آب درعلاقهٔ سرخ رود (مربوط ولایت مشرقی) واقع و بخط طو ل ا لبلد ۷۰ درجه ـ ۱ دقیقه ـ ۳۹ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۴ در جه ـ ۲۱ دقیقه ـ ۳۳ ثانیهٔ شمالی کا ئن است .

اسپیگ‌چاه:قریهٔاست که بفا صلهٔ ۲۰ کیلومتر در شمال قلعه حکو متی شین دند (مربوط ولایت هرات) متصل سر کیکه بطرف هرات میرود واقع بوده و بخط طول‌البلد۶۲ درجه ـ ۱۴ دقیقه ـ۲۶ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۳ درجه ـ ۲۸ دقیقه ـ ۳۶ ثانیهٔ شمالی کائن میبا شد .

ا سپ :قریه ایست بفاصلهٔ ۵ ، ۲ کیلومتر که در جنوب چهارتوت درعلاقهٔ حصارك خوگیانی (مربوط ولایت مشرقی) واقع بوده و بخط طول‌البلد۶۹ درجه ـ ۴۹ دقیقه ـ ۴۶ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۴ درجه . ۱۷ دقیقه ـ ۵۰ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

اسپاندیکوت :موضعی‌است بفاصلهٔ۴۷ کیلومتر بطرف جنوب شرق‌تیزین در علا قهٔ غلزائی مربوط ولایت مشرقی که‌بین‌خطوط طول البلد ۶۹ درجه ـ۴۳ دقیقه ـ ۲۷ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۴ درجه ـ ۱۴ دقیقه ۲ ثانیهٔ شمالی کائن میبا شد .

اسپخوا : قریه ایست درعلاقه داری درجه ۲ شهر بزرگ که مربوط حکومت اعلی بدخشان میباشد .

اسپران : قریه ایست که بفاصله ۹۵ کیلومتر درشمال غرب علاقهٔ جوین (مربوط حکومت اعلی فراه) وقوعداشته موقعیت آن بین خط طول البلد ۶۰ درجه - ۵۰ دقیقه - ۵۲ ثانیهٔ مشرقی و خط عرض البلد ۳۱ درجه- ۵۸ دقیقه - ٤٤ ثانیهٔ شمالی میباشد . ارتفاع این قریه ازسطح بحر ۱۱۲۷ مترمیباشد

اسپران : رودیست که بفاصلهٔ ۱۰٤ کیلومتر درشمال غرب علاقه جوین (مربوط حکومت اعلی فراه) واقع ودرعلاقهٔ فراه برودها روت میریزد . محل وقوع آن بخط طول البلد ۶۱ درجه - ۵ دقیقه - ۶ ثانیه مشرقی وعرض البلد ۳۱ درجه - ۵۹ دقیقه و ۱۰ ثانیهٔ شمالی میبا شد .

اسپرف : قریه ایست که بفاصله ۶۱ کیلو متر درشمال شرق قریه دولت یار در علا قهٔ چخچران (مر بوط حکو مت کلان غورات ولایت هرات) کا ئن بوده و بخط ۶۵ در جه - ۵۶ د قیقه - ۵۰ ثا نیه طول البلد مشرقی وخط ۳٤ -رجه- ۵۶ دقیقه- ۲٤ ثا نیه عرض ا لبلد شمالی واقع شده ا ست .

اسپن : قریه ایست که بفاصله ۳۸ کیلومتر بطرف جنوب مشرق قلعه تیزین غلزائی (مربوط ولایت مشرقی) واقع و بین خط طول البلد ۶۹ درجه - ۵۵ دقیقه -۱۳ ثا نیه مشر قی وخط عرض ا لبلد ۳٤ در جه ۱۸ دقیقه - ۳۶ ثانیه شمالی موقعیت دارد .

اسپند کچرویه: قریه ایست که مربوط حکومت درجه ٤ (ازرو) متعلق ولایت جنوبی بوده واز مرکز حکو متی ۸۰۵ کیلو متر فاصله دارد .

اسپندی : قریه ایست که بفاصله ۹ کیلومتر در جنوب غزنی متصل سر ك در علا قه خوا جه عمری مر بوط حکو مت اعلی غزنی وا قع وبخط طول ا لبلد مشر قی ۶۸ در جه - ۲۵ د قیقه - ۶ ثا نیه وعرض البلد شمالی ۳۳ درجه- ۲۸ دقیقه- ۲۳ ثانیه کا ئن میبا شد .

اسپنسی : شیله ایست بفاصله ۲۳ کیلومتر که درشمال شرق علاقه داری درجه۲ شولگره (بوینقره) مربوط ولایت مزار شریف وقوعداشته وآب آن بدرهٔ بندبابا میریزد . موقعیت آن بین خط طول ا لبلد ۶۶ درجه -۵۵دقیقه - ۵ثانیه مشرقی وعرض البلد ۳۶ درجه ۲۶ دقیقه ۶ثانیه شمالی میباشد.

اسپوری تکاب: نهری است بفاصله ٤٤ کیلومتر که درشمال غرب قریه ده تیتان وا قع وبرود غور در علا قه حکومت کلان غورات (مربوط ولایت هرات) میریزد . ومحل وقوع آن ۶۳ درجه - ۳۲ د قیقه ۷ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه - ۹دقیقه ٤۶ ثانیه عرض البلد شمالی میبا شد .

اسپولك : قریه ایست درموضع رباط که درشرق حکومتی درجه٤ شهرستان مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل واقع شده است .

اسپی اور : نهری است که بفاصلهٔ ۸۳ کیلو متر درغرب قریهٔ نیك درعلاقهٔ یکاو لنگ (مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل) واقع و به دریای سرجنگل میریزد .

موقعیت این نهر بین خط طول البلد ٦٦درجه -٢١ دقیقه -٥ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٤ درجه ٣٧دقیقه -٢٥ ثانیهٔ شمالی میبا شد .

اسپی بولاق: دره ایست درعلاقهٔ حکومت کلان غورات مربوط ولایت هرات که رویهمرفته بین خط طول البلد ٦٥درجه -٣٦ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٣ درجه -٥٩ دقیقه -٤٨ ثانیهٔ شمالی واقع شد ه است .

اسپیدر : قریه ایست که بفاصلهٔ٢٧ کیلو متر درغرب سپین قلعه درعلاقهٔغزنی (مربوط حکومت اعلی غزنی) وقوع دا شته و بخط طو ل البلد ٦٩ در جه -١ دقیقه - ٦ ثانیهٔ مشر قی و عرض ا لبلد ٣٣ درجه ٤١ دقیقه -٤٣ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

اسپی دك جو: خرابه ایست که در شرق قلعهٔ پای کوتل درعلاقهٔ حکومت کلا ن دا یز نگی (مر بوط ولایت کابل) بفاصلهٔ ١٢ کیلو متر واقع و بخط طول البلد ٦٦ درجه - ٥٦ د قیقه -٤٢ ثانیهٔ مشر قی وعرض البلد ٣٤ درجه -٢٢ دقیقه -١٢ ثانیهٔ شمالی کائن است .

اسپی زك : شیله ایست که بفاصلهٔ ١٨ کیلو متر درغرب قریهٔ نیك در علاقهٔ یکاو لنگ مربوط حکو مت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل واقع بوده وبخط طول البلد ٦٦درجه -٤٦دقیقه -٤٨ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٤ درجه -٤٤دقیقه -٤٢ ثانیهٔ شمالی موقعیت دا رد .

اسپی سنگ: قریه ایست که بفاصلهٔ ١٢ کیلومتر در جنوب غرب قلعهٔ مشك درداینز نگی (مربوط حکومت کلان دایزنگی)متصل سرك موقعیت داشته و بین خط طو ل ا لبلد ٦٧ در جه -١ ٣ د قیقه - ٥٥ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٤ درجه- ٢٠ دقیقه -٤٨ ثانیهٔ شمالی کائن ا ست .

اسپی سنگ دره: دره ایست که بفاصلهٔ ١٣ کیلو متر در جنوب غرب قلعهٔ مشك درداینز نگی (مربوط حکو مت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل)واقع و بطرف جنوب غرب امتداد دارد . ومحل وقوع آن تخمین بخط٦٧درجه-٣٢دقیقه-طول البلدمشرقی وخط ٣٤درجه- ٢٠ دقیقه -٣٠ ثانیهٔ عرض ا لبلد شمالی میباشد .

اسپین پان: قریه ایست-درعلاقه داری درجه ٣ آب بند مربوط حکومت درجه اول مقر (حکومت اعلی غزنی) که تقریباً ازعلاقه داری مذکور ٢٠ کیلو متر واز مر کز حکومت ٣٧ کیلو متر فا صله دارد .

اسپین خولی: قریه ایست درعلاقه داری درجه٣-آب بند مربوط حکومت درجه اول مقر متعلق حکو مت اعلی غزنی که فا صلهٔ آن ازمر کز حکومتی تقریباً ١٧٫٥ کیلومتر میبا شد .

اسپین قلعه: قلعه ایست بفاصلهٔ ١٠٫٥ کیلو متردر شما ل شر ق گر د یز متصل سرك مربوط(ولا یت جنوبی) که بین خط طو ل البلد٦٩در جه- ١١ دقیقه- ٦ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد٣٣ درجه -٤٠ دقیقه- ١٨ ثانیهٔ شما لی موقیت دارد .

اسپین کندی ناری: کوتلی است که بفاصلهٔ ۵۸ کیلومتردد رجنوب شرق قریهٔ وازه درعلاقهٔ جدران (مربوط ولایت جنوبی) واقع و بخط طول البلد۶۹درجه- ۳۸ دقیقه ۲۴ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۳ در جه ۵ دقیقه -۵۰ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

استاد : دندابست بفاصلهٔ ۷۷ کیلومتر درجنوب شرق قندرنا ور- در علا قه گرم سیر (مربوط حکومت اعلی گرشك) که ارتفاع آن ازسطح بحر ۹۴۵ مترمیباشدو بخط ۶۴درجه-۵۰ دقیقه - ۳۶ ثانیهٔ طول البلدمشرقی وخط ۳۱ درجه- ۸دقیقه- ۵۹ ثانیهٔ عرض ا لبلد شمالی واقع شد ه است .

استار : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۹ کیلو متر در شمال قلعهٔ میدان خوله درعلاقه منگل (مر بوط ولا یت جنوبی) کائن بوده و بخط طول البلد ۶۹ درجه - ۴۶ دقیقه - ۲۴ ثانیهٔ مشرقی و عرض ا لبلد ۳۳ درجه ۴۳ دقیقه -۲۲ ثانیه شمالی وقوع دارد .

استاغی : کوتلی است درجنوب شرق اتمان در حکومتی درجه اول کتواز (مربوط حکومت اعلی غزنی) که بفاصلهٔ ۴۰ کیلومتر درخط طول البلد ۶۹درجه -۵ د قیقه -۴۷ ثانیهٔ مشر قی و عر ض ا لبلد ۳۲ درجه -۱۶ دقیقه -۵۵ ثانیهٔ شمالی واقع گردیده است .

استاغی ثانی : قریه ایست که بفاصله ۳۷ کیلو متر درشرق اتمان کتواز (مربوط حکومت اعلی غزنی) وا قع وبین خطوط طول البلد ۶۹درجه -۵دقیقه-۱۷ ثانیه مشرقی وعرض البلد۳۲ درجه - ۱۸ دقیقه -۴۰ ثانیه شمالی کائن میباشد .

آستالف : علا قه داری درجه ۲ مربوط بحکومت درجه اول کوهدامن متعلق (ولایت کابل) است که بین خطوط ۶۹درجه -۴ دقیقه و۸ ثانیه طول البلد مشرقی و۳۴ درجه - ۴۹ دقیقه و۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع ودرهٔ ایست که در دامنه سلسله کوه پغمان مو قعیت داشته وار تفاع آن از سطح بحر ۲۳۰۰ متر میباشد وازحیث ارتفاع وقشنگی یك صیفیه خوبی را تشکیل داده زیرا یك قطعهٔ سرسبز و شاداب بوده دورنما ومنظره بس قشنگی دا رد .

درین موضع باغهای میوه به کثرت موجود بوده واهالی آن غالباً زارع وهنرپیشه اند در تربیه ونگاه داشت اشجار ومواشی مهارت بسزا دارند، بالخاصه درفن آهنگری، نجاری، بافندگی و کلالی مشهوراند .

منطقهٔ مذبور دا رای چهار هزار وشصت وپنج خا نه و بیست وسه قریه خورد و بز رگ میباشد. یك باب مکتب ابتدائیه در آنجا تاسیس شده است بنای یك هوتل عصری نیز تحت تعمیر است که هنوز انجام نیافته یك چشمهٔ آب معدنی هم در آنجا میباشد که برای علاج بسا امراض جلدی مفیداست .

استچ آن : کوتلی است که بفاصلهٔ ۵۵ کیلو متر درشرق مر کز منجان (مربوط حکومت درجه ۲ جرم متعلق حکومت اعلی بدخشان) واقع وارتفاع آن از سطح بحر ۱۶ ۴۸ متر میباشد و بخط طول ا لبلد ۷۱درجه -۱۲دقیقه -۴۶ ثانیه مشرقی وخط عرض البلد ۳۶درجه-۴دقیقه و۳۷ ثانیه شمالی کائن میباشد .

استر : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۹ کیلو متر درشمال شرق قلعهٔ علی‌خیل جاجی مربوط ولایت جنوبی که بین‌خطوط طول‌البلد ۶۹ درجه ـ۵۴دقیقه ـ ۱۱ ثانیه مشرقی و عرض ا لبلد ۳۳ در جه ـ۵۸ دقیقه ۵۶ ثانیه شمالی موقعیت دارد .

ا ستر اب : دره‌ایست بفاصلهٔ ۵۸،۵ کیلومتر در جنوب شرق بلچراغ در علا قهٔ درزاب و گر زیران مربوط حکومت اعلی میمنه که بخط طول البلد ۶۵درجه ـ ۴۲ دقیقه ـ ۸ ثانیهٔ مشرقی و عر ض ا لبلد ۳۵ درجه ـ ۴۱ دقیقه ـ۶ ثانیه شمالی کـ ئن میباشد .

استراب : علا قه ایست کـه‌درشرق بلچراغ درعلاقهٔ‌درزاب و گرزیوان (مربوط حـکومت ا علی میمنه) وقوع داشته وبین خطوط طول‌البلد ۶۵درجه ـ ۴۰ دقیقه ـ۲۴ ثانیه و ۶۵ در جه ـ ۵۲ د قیـقه مشرقی وعرض‌البلد۳۵درجه‌ـ۴۶دقیقه ـ۴۸ثانیه و۳۵درجه‌ـ۴۹دقیقه‌ـ۱۱ ثانیهٔ شمالی‌موقعیت دارد

استرجستیا : نهری است که بفاصلهٔ ۱۲ کیلومتر درشمال شرق قلعهٔ علی‌خیل در علاقهٔ جا جی (مربوط ولایت جنوبی) کـ ئن وبخط طول البلد ۶۹درجه ـ ۴۳ د قیقه ـ ۳۴ ثا نیهٔ مشر قی و عر ض ا لـبلد ۳۳ درجه ـ ۵۶ دقیقه ـ ۲۲ ثانیهٔ شمالی واقع شده است.

ا ستر غـج : قریه ایست مربو ط حـکو مت اعلی پروان که بخط ۳۴ درجه ـ ۵۳ دقیقه و۵۲ ثانیه عرض‌البلد شما لی و ۶۹ درجه و۶ دقیقه طول‌البلد شرقی در دامنه کوه اسپندك که از انشعا بات جنو بی هندو کش است مو قعیت داشته وار تفاع آن از سطح بحر ۳۹۳۳ متر میباشد .از درهٔ استر غج کهدر بین‌رشته‌های کوه‌مذ کور واقع‌شده درموسم بهارشلاله های‌آب سرازیرشده‌اراضی و باغهای اطراف دره را آ بیاری میـکند . استرغج دارای۸۰۰ خانوار بوده قراء مشهو ر آن (خو شاب وخلد زئی) میباشد . منطقه سرسبزوشادابی است که باغهای میوه در آن وجود داشته وانواع فوا که از قبیل انگور ، زردآلو ، آ لو بالو ، گـیلا س ، شفتالو وسیب بوفرت وجود دا رد .

از حاصلات زراعتی گندم ، جو ، جواری و بعضی‌حبوب دیـگر نیزدرین منطقه‌زرع میشود . حیوا نات‌اهلی‌عبارت از گـاو ، گوسفند، بز وخر میبا شد . اهالی غالباً باغداروزراعت‌پیشه‌اند .

استرمر ده : قریه ایست درعلاقه داری درجه ۲ حصهٔ ۲ حکومت درجه اول بهسو د مربوط حـکو مت کلان دایزنـگی متعلق ولایت کـابل که ازمر کز علاقه داری ۸۸ کیلومتر فاصله دارد .

استر یت : قریه ایست بفاصله ۵۰ کیلومتردرشمال قلعهٔ(استورگت یا گرویس) اسمار مر بوط ولایت مشر قی که بین‌خط طو ل البلد مشرقی۷۱ در جه ـ ۳۷ دقیقه ۲۰ ثا نیه وعر ض ا لبلد شما لی ۳۵ درجه ۲۴ دقیقه ۳۶ ثانیه میبا شد .

استری مندر : کو تلیست بفاصله۱۹ کیلومتردرجنوب‌شرق‌قلعهٔ‌علی‌خیل(مربوطولایت‌جنوبی) که‌بین‌خطوط‌طول‌البلد مشرقی۶۹درجه‌ـ ۴۹دقیقه۵۶ ثانیه وعرض‌البلدشمالی۳۳درجه ۳۳ـ دقیقه۵۵ثانیه واقع شده است .

استمر : قریه ایست درعلاقه داری درجه ۳ آب بنددر حوزهٔ حکومت در جه اول مقر مربوط حکو مت اعلی غزنی که تقریباً از مرکز حکومت ۵۲ کیلومتر فاصله دارد .

استمو کاره : قریه‌ایست که بفا صله ۲۷ کیلومتر درجنوب غرب قلعهٔ مشک در حکومتی دا یز نگی مر بو ط حکو مت کلان دایز نگی متعلق ولایت کا بل واقع و بخط طول البلد ۶۷ در جه ـ ۲۴ د قیقه ۳ ثا نیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۴ درجه ـ ۲۰ دقیقه ـ ۲۹ ثانیهٔ شمالی کا ئن میباشد .

استو : دریائی است که بفاصله ۷۹ کیلومتر درجنوب شرق مرکز هرات برود گزسرازیر گردیده وموقعیت آن بین خط ۶۲ درجه ـ ۲۸ دقیقه ـ ۲۲ ثانیه طو ن البلد مشر قی وخط ۳۳ در جه ـ ۵۵ دقیقهٔ عر ض البلد شمالی میباشد .

استرمانی : موضعی است بفاصلهٔ ۷۸ کیلومتر درجنوب شرق قریهٔ شنکی (مربوط قلا ت غلز ا ئی ولا یت قند هار) که درخط طول البلد ۶۷ درجه ـ ۳۹ دقیقه ـ ۳۲ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۱ درجه ۳۲ ـ دقیقه ـ ۴۲ ثانیهٔ شمالی واقع گردیده است.

استو لی : قریه‌ایست که بفاصلهٔ ۵،۵ کیلومتر درحکومت درجه ۲ درۀ پیچ مربوط حکومت کلان کنر های ولایت مشرقی واقع شده است .

استو نو : قر یه ایست بفاصلهٔ ۵ کیلومتر درشمال مر کز غوریان (مربوط ولا یت هرات) که بین خط ۶۱ درجه ـ ۲۸ دقیقهٔ طول البلدمشرقی وخط ۳۴ درجه ـ ۲۲ دقیقه ـ ۵۰ ثانیهٔ عرض البلدشمالی واقع شده است.

استوی : کوتلی است بفاصلهٔ ۲۰ کیلو متردرشرق قریهٔ سدی، گل درعلاقهٔ نورستان (مربوط ولایت مشرقی) که بار تفاع ۴۷۰۸ متر بین طول البلد ۷۱ درجه ـ ۳۲ دقیقه ـ ۵۶ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۵ در جه ۴۲ دقیقه ـ ۱۳ ثانیه شمالی واقع شده است .

ستوی : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۸ کیلومتر درجنوب غرب قلعهٔ دل آرام (مر بوط حکو مت اعلی فرا ه) متصل سر کیکه بطرف خاش میرود کا ئن ومحل وقوع آن بخط ۶۳ درجه ـ ۱۸ دقیقه ـ ۲۴ ثانیهٔ طول البلد مشرقی و ۳۲ درجه ـ ۳ دقیقه ـ ۱۸ ثانیهٔ عرض البلد شمالی میباشد .

استه وان : شیله ایست که بفاصلهٔ ۳۱ کیلومتر درجنوب غرب قلعهٔ تیواره درعلاقهٔ حکومت کلان غورات (مربوط ولایت هرات) واقع وآب آن به نگاب آنه درعلاقهٔ مذکور میریزد .

موقعیت آن بخط طول البلد ۶۴ درجه ـ ۱۷ دقیقه ـ ۴۰ ثانیهٔ مشرقی وعرض ا لبلد ۳۳ درجه ۱۷ دقیقه ـ ۵۵ ثانیه شما لیست .

استه‌دان : قریه ایست کوهستانی که بفا صله ۳۴ کیلو متر درجنوب غرب قریهٔ تیواره در علاقهٔ حکومت کلان غورات (مربوط ولایت هرات) واقع وبین خط طول ا لبلد شرقی ۶۴ در جه ـ ۲۰ دقیقه ۵۶ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۳ درجه ـ ۱۷ دقیقه ـ ۵۳ ثانیهٔ شمالی وا قع شد ه است .

استیادریا : دریائی است که بفاصلهٔ ۲۷ کیلومتر درجنوب شرق قلعهٔ علی خیل در علاقهٔ حکومت جاجی (مربوط ولایت سمت جنوبی) واقع و بخط طول البلد ٦۹ درجه - ٥٦ دقیقه - ۲٦ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۳ درجه - ٥۰ دقیقه- ۳٦ ثانیهٔ شمالی میباشد .

استیاکوتل: کوتلی است که بفاصلهٔ ۱۳ کیلومتر درشرق قلعهٔ علیخیل در علاقهٔ حکومتی جاجی (مربوط ولایت جنوبی)واقع و بخط طول البلد ٦۹ درجه -٥۰ دقیقه -۳۷ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۳ درجه -٥٤ دقیقه -٥٤ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

اسحاق بولان: کوتلی است بفاصله ۳٫٥ کیلو متر در شمال غرب حکومت قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که بین خطوط طول البلد ٦٤ درجه - ۳دقیقه -۲۷ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳٥ درجه ٥۱ دقیقه - ٤۱ ثانیهٔ شمالی موقعیت دارد .

اسد : قریه ایست بفاصله ۲۲ کیلو متر در شمال قلعهٔ سپین بولدك مربوط ولایت قندهار که بین خط طول البلد ٦٦درجه -۲٤ دقیقه - ۱۲ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۱ درجه - ۹ دقیقه ۱۸ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

اسدثانی :قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۳ کیلو متر درشمال قلعهٔ حکومتی درجه اول سپین بولدك (مربوط ولایت قندهار) کائن و بخط ٦٦ درجه - ۲٦ دقیقه - طول البلد مشرقی و خط ۳۱ درجه - ۹ دقیقه ۲٤ ثانیهٔ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

اسفخ : قریه ایست که بفاصلهٔ۲٫٥ کیلو متر درعلاقه داری‌درجه اول گلستان مربوط حکومت درجه ۲ بکواه واقع واز توابع حکومت اعلی فراه میباشد .

اسفل کوه : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۷٫٥ کیلو متر درحوزهٔ ولایت مشرقی واقع میباشد .

اسفلی کاره:قریه ایست درحکومت درجه ۲ ارغستان که‌از مربوطات ولایت قندهار میباشد .

اسفند یار : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۷ کیلو متر درغرب حکومتی قیصار (مربوط حکومت اعلی میمنه) متصل سرکیکه بطرف بالامرغاب‌میرودواقع‌وبخط طول البلد شرقی ٦٤ درجه -٤ دقیقه- ٥۰ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳٥ درجه - ٤۳ دقیقه -٤٦ ثانیه کائن میباشد .

اسفی داق (کمپ): قریه‌ایست بفاصلهٔ۹ کیلومتردر جنوب غرب پای کوتل که در علاقهٔ حکومتی کلان دایزنگی (مربوط ولایت کابل)واقع ودرخط ٦٦ درجه -٤۳ دقیقه -۳۹ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳٤درجه -۲۰دقیقه -۳۰ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

اسفی‌میدان :قریه ایست که بفاصلهٔ۸ کیلومتر درشمال غرب‌دهانهٔ کاشان درعلاقهٔحکومتی یکاولنگ(مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل) کائن و بخط طول البلد ٦٦ درجه -۱۱ دقیقه ٤٤ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳٥ درجه -۱٥ دقیقه -۳٥ ثانیهٔ شمالی واقعست .

اسقلان (عسقلان): قریه ایست درنواحی شورابی که از مربوطات ولایت قطغن میباشد .

اسکار : قریه ایست که بفاصلهٔ ٤٦ کیلومتر بطرف شمال شرق گرداب متصل دره عسکر در علاقهٔ دو اب (مربوط حکومت اعلی پروان) واقع وبین خطوط طول البلد مشرقی ٦٨ درجه -٣٢ دقیقه - ٤٢ ثانیه وعرض البلد شمالی ٣٥ درجه - ٣٠ دقیقه -١٤ ثانیه کائن میباشد .

اسکك : قریه ایست که بفاصلهٔ ٨ کیلو متردرشمال قریهٔ انارده (مربوط حکومت اعلی فراه) کائن وبخط طول البلد مشرقی ٦١درجه - ٣٩ دقیقه- ١٤ ثانیه وعرض البلد شمالی ٣٢درجه -٤٩ دقیقه ٥٤ ثانیه موقعیت دارد .

اسکله چك سنگ: قریه ایست بفاصلهٔ ١١٠٧ کیلومتر در جنوب شرق قلعهٔ یون در علاقهٔ شیوه (مربوط حکومت اعلی بدخشان) که کهسار بوده وبخط طول البلد مشرقی ٧١ درجه- ٢٧ دقیقه - ٣ ثانیه وعرض البلد شمالی ٣٧ درجه - ١٣دقیقه ١٨ ثانیه واقع شده است .

اسکمن کاج: قریه ایست کوهستانی که بفاصلهٔ ١٤ کیلومتر درشمال غرب میدان قلعه در علاقهٔ حکومتی درجهٔ جاجی میدان (مربوطولایت جنوبی) واقع وبین خط طول البلدمشرقی ٧٠درجه-٢دقیقه ٣٠ ثانیه وعرض البلد شمالی ٣٣ درجه - ٤٢ دقیقه موقعیت دارد .

اسکن : قریه ئیست که بفاصلهٔ ٢٢ کیلومتر در جنوب مرکز حکومت درجهٔ جرم (مربوط حکومت اعلی بدخشان) واقع وبخط طول البلد مشرقی ٧٠درجه- ٥٣دقیقه -٢٦ ثانیه و عرض البلد شمالی ٣٦ درجه - ٣٦دقیقه -٥٤ ثانیه کائن میباشد.

اسکنک: قریه ایست که بفاصلهٔ ١١ کیلومتر درعلاقه داری درجه اول چهار برجك مربوط حکومت درجه اول چخانسور کائن ومتعلق حکومت اعلی فراه میباشد.

اسکوان : قریه ایست درحکومت درجه ٣ تولك مربوط حکومت کلان غورات که از توابع ولایت هرات میباشد.

اسگنو گی: قریه ایست کوهستانی که بفاصلهٔ ١٥ کیلو متر درجنوب قلعهٔ لعل درعلاقهٔ لعل و سرجنگل (مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل) کائن بوده وبین خط طول البلد شرقی ٦٦ درجه - ٧ دقیقه - ٤ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد شمالی ٣٤ درجه - ٢٧ دقیقه - ٢٥ ثانیهٔ شمالی وقوعدارد .

اسلام : قریه ایست که بفاصلهٔ ٨٠٥ کیلو متردرشمال غرب (قلعهٔ اقچه) مرکز حکومت درجه اول اقچه (مربوط حکومت کلان شبرغان ولایت مزار شریف) واقع و بین خط طول البلد ٦٦ درجه ٥ دقیقه - ٣٦ ثانیه مشرقی وعرض البلد ٣٦ درجه - ٥٩ دقیقه - ٤ ثانیه شمالی واقع شده است.

اسلام : قریه ایست بفاصلهٔ ۲۲٫۵ کیلومتر درجنوب غرب قریهٔ باره خیل که در کتواز (مربوط حکومت اعلی غزنی) وقوعد اشته و بخط طول البلد مشرقی ٦٧ درجه . ۳۷ دقیقه ۲۱ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد شمالی ۳۲ درجه - ١٤ دقیقه ١٢ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

اسلام آباد : قریه ئیست بفاصلهٔ ١٢ کیلومتر در شمال علاقه داری الیشنگ (مربوط حکومت کلان لغمان ولایت مشرقی) که بین خط طول البلد ۷۰ درجه - ٦ دقیقهٔ - مشرقی و عرض البلد ٣٤ درجه ٤٨ دقیقه - ٥٧ ثانیه شمالی واقع شده است .

اسلام آباد : قریه ایست که در حوزهٔ حکومت اعلی فراه واقع شده است .

اسلام پور : قریه ایست بفاصلهٔ ۳٫۵ کیلو متر درشرق قریهٔ شیوه که درعلاقهٔ کنر (مربوط ولایت مشرقی) واقع و بخط طول البلد ۷۰ درجه - ۳۸ دقیقه - ٢٤ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد شمالی ٣٤ درجه - ۳۵ دقیقه - ١٥ ثانیه واقعست.

اسلام علی : قریه ئیست که بفاصلهٔ ۵٫۵ کیلو متر در بلوك النجان که ازمربوطات ولایت هرات میباشد واقع شده است .

اسلام قلعه : قریه ایست بفاصلهٔ ۴۵٫۵ کیلومتر در شمال شهر میمنه و متصل سرکیکه بطرف حکومت شیرین تگاب (مربوط حکومت اعلی میمنه) میرود واقع بوده وبخط طول البلد ٦٤ درجه ۵۱ دقیقه - ٤٨ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳٦ درجه - ۱۳ دقیقه - ۲۵ ثانیه شمالی کائن میباشد .

اسلامی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۷ کیلومتر درشمال قریهٔ دربند درعلاقهٔ مهمنددره (مربوط ولایت مشرقی) واقع بوده وبخط طول البلد ۷۱ درجه - ۳ دقیقه - ۳۱ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٤ درجه ۸ دقیقه - ٤٧ ثانیهٔ شمالی کائن است .

اسلم : دریائی است که بفاصلهٔ ٣٤ کیلومتر بدریای شور اربادرعلاقهٔ کشك وقره تپه (مربوط ولایت هرات) مبریز د محل وقوع آن بین خط ٦٢ درجه - ۲۳ دقیقه - ۲۵ ثانیهٔ طول البلد مشرقی و خط ۳۵ درجه - ۹ دقیقه - ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده .

اسلم : قریه ایست که بفاصلهٔ ۸٫۵ کیلومتر بطرف جنوب غرب چهار آسیاب (مربوط ولایت کابل) واقع شده ودر بین خط طول البلد ٦٩ درجه - ٤ دقیقه - ۳٦ ثانیهٔ مشرقی و خط عرض البلد ٣٤ درجه - ۲۱ دقیقه - ۳۸ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

اسلم : قریه ایست که بفاصلهٔ ٤٠ کیلومتر در جنوب قریهٔ شیر آباد در علاقهٔ قلات غلزائی (مربوط ولایت قندهار) واقع وموقعیت آن بین خط طول البلد مشرقی ٦٦ درجه - ۵۳ دقیقه - ۳۷ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳۱ درجه - ۵۵ دقیقه - ۲ ثانیه میباشد .

اسمار : (بر کنر) حکومت درجه۳ مربوط حکومت کلان کنرهای ولایت مشرقی است که بین خطوط ۷۱ درجه ـ ۳۰ دقیقه ـ ۵۱ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤درجه ـ ٤٤ دقیقه ـ ٤۸ثانیه عرض البلد شمالی واقع وارتفاع آن ازسطح بحر ٤٤۷۹متر میباشد اسمار تقریباًدروسط درهٔ معروف کنر قرار دارد ودرهٔ کنر که اسمار نقطهٔ وسطی آنرا تشکیل داده است معبر مهمی است که از نقطه نظر سوق الجیشی دارای اهمیت میباشد آب وهوای اسمار گرم وباد های مخالف زیاد دارد وازیـن سبب خراب ترین نقطهٔ درهٔ شاداب کنراست دریای اسمار ازته سیر سنگی عبور مینماید.

مواضع مسکون و معروف اسمار قرار ذیل است :

۱ـ درهٔ سین ' که تخمیناً (۱۵۰۰) خانه دارد .

۲ـ شیگل ' که تخمیناً (۱۲۰۰) خانه دارد.

۳ـ دالنگام ' که تخمیناً (۱۰۰۰) خانه دارد .

درین دره جنگل های انبوه درخت بلوت و ارچه و بادام وجود دارد و اهالی هم خود از آن استفاده میکنند وهم حیوانات وبهایم ایشان درین جنگل ها چرا می نمایند .

مردم اینجا غالباً زراعت پیشه ومالدار میباشند . وبعضاً به تجارت چوب ارچه می پردازند .

میوه باب این منطقه عبارتاز زردالو' شفتالو' چارمغز' سیب ' انگور' انار' تاك وتوت میباشد وپیدا وار زراعتی آن گندم ' جو' جواری' ماش' باقلی' عدس وشالی کاری است .

حیوانات اهلی آن ' گاو' گاومیش ' بز' گوسفند و مرکب است . از حیوانات وطیو روحشی گرگ پلنگ ' خرس ' روباه ' آهو' کبك و مرغ زری یافت میشود .

اراضی اسمار گرچه پست وبلند میباشد لیکن برای زراعت مساعد است فعلاً در ین جا مکتب رسمی افتتاح نشده واطفال درمساجد بطورخصوصی تعلیم می خوانند .

مساجد معروف اسمار عبارت از یك مسجد جامع که در قریهٔ اسمار واقع میباشد و دیگرمسجد والنگام علیا' مسجد شال و مسجد بارگام است .

مزارات مشهور آن عبارت است ازمزار «علی شحیق بابا» واقع والنگام ' زیارت آهنگر بابا و زیارت نانگه .

اسماعیل :قلعه ایست بفاصلهٔ ٥ ' ٤ کیلومتر که درشمال بالامرغاب (مربوط حکومت کلان باد غیسات ولایت هرات)متصل سرکیکه بطرف میمنه میرود کائن وبخط طول البلد مشرقی٦۳ درجه۱۹ دقیقه ۲۸ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۵ درجه ۳۷ دقیقه ۲۲ ثانیه واقع شده است .

اسماعیل خان : قریه ئیست درحوزه حکومت درجه اول چخانسور که مربوط حکومت اعلی فراه میباشد وشامل علاقه داری درجه اول چهار برجه ' علاقه داری درجه ۲ میل کرکی' علاقه داری درجه ۲ نادعلی وعلاقه داری درجه ۳ اصل چخانسور میباشد .

اسماعیل آی: قریه ایست که بفاصله ۲۲ کیلومتر در جنوب غرب قریهٔ خوگیانی درعلاقهٔ حکومت درجه ۲ ارغستان مربوط ولایت قندهار بین خط ٦٦ درجه ۱۹ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد مشرقی و خط ۳۱ درجه ۳۰ دقیقه ۱٤ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

اسماعیل تگاب: نهریست که بفاصلهٔ ۳٤ کیلومتر به جنوب غرب قلعهٔ نو درعلاقهٔ حکومت کلان با دغیسات ولایت هرات به نهر (لامان) ریخته وموقعیت آن بین خط طول البلد ٦۳ درجه ۵ دقیقه ۲۰ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳٤ درجه ۵۷ دقیقه ٤۸ ثانیهٔ شمالی میباشد .

اسماعیل جای: قریه ایست بفاصله ۳۵ کیلومتر درجنوب شرق قریهٔ قلات غلزائی مربوط قندهار که بخط طول البلد ٦۷ درجه ۳ دقیقه ۱۹ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۱ درجه ۵۵ دقیقه ۲۱ ثانیه شمالی واقع شده است

اسماعیل خیل: قریه ایست بفاصله ۲۳ کیلومتر بطرف جنوب شرق قریهٔ جگدلك درحوزهٔ حکومت درجه ۲ سرخرود (مربوط ولایت مشرقی) که بین خط طول البلد ٦۹ درجه ۵۸ دقیقه ٤۸ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳٤ درجه ۲٤ دقیقه ٦ ثانیه شمالی و قوعدارد .

اسماعیل خیل: قریه ایست بفاصله ۲٤ کیلومتر درجنوب غرب قریهٔ متون درعلاقهٔ خوست (مربوط ولایت جنوبی) که بین خط طول البلد ٦۹ درجه ـ ٤٤ دقیقه ـ ۱۰ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۳ درجه ـ ۱۸ دقیقه ۳٦ ثانیهٔ شمالی واقع شده است

اسم شا توت: قریه ایست که درحوزهٔ حکومت اعلی فراه واقع میبا شد .

اسمیر : قریه ایست بفاصله ۱۵ کیلومتر درجنوب غرب گرشك در علاقه نهر سراج (مربوط حکومت اعلی گرشك) که بین خطوط طول البلد ٦٤ درجه ـ ۲٦ دقیقه ـ ۳٦ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۱ درجه ٤۳ دقیقه ـ ٤۲ ثانیهٔ شمالی واقع شده است.

اسنگسو : شیله ایست بفاصلهٔ ۸۲ کیلومتر درجنوب شرق قلعهٔ خم در علاقهٔ درواز (مربوط حکومت اعلی بدخشان) که بین خطوط طول البلد ۷۱ درجه ـ ۱۲ دقیقه ـ ۵۰ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۸ درجه ۳ دقیقه ـ ٤۱ ثانیهٔ شمالی واقع شده است

اسیاسی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲٬۵ کیلومتر در حوزهٔ حکومت درجه اول انجیل مربوط ولایت هرات واقع گردیده است .

اسیرگی : قریه ایست در علاقهٔ حکومت کلان خوست که مربوط ولایت جنوبی میبا شد .

اسین پال : قریه ایست که درعلاقه داری درجه ۳ آب بندمربوط حکومت درجه اول مقر در حوزهٔ حکومت اعلی غزنی واقع ومسافهٔ آن ازمرکز حکومتی تقریباً ۳۷ کیلومتر میباشد .

اش پشته : نام موضعی است که در ۲۵۸ کیلو متری شمال کابل در حوزهٔ حکومت درجه ٤ کهمرد مربوط

حکومت اعلی پروان واقع است، این موضع بهنسبت اینکه یك معدن ذغال سنگ به جناحین درهٔ آن موجود است شهرت پیدا کرده است. درهٔ آن شرقاً و غرباً به مسافهٔ ۳۰ کیلومتر امتداد دارد. زمین های زراعتی در بین دره وزمین های لمی در بالای پشته ها و تپه ها میباشد.

معدن زغال مذکور در حدود دو صد هزار تن تخمین شده که حالا از آن جهت محروقات استفاده می‌شود وسالانه بمقدار کافی وزارة معدن ازان استخراج کرده بدسترس اهالی بهقیمت مناسب میگذارد، خصوصاً برای محروقات زمستانی دوائر بیشتر مورد استعمال قرار میگیرد.

اشتاوی : قریه ایست بفاصله ۲٦ کیلومتر بطرف شمال قریهٔ آرام نل نورستان (مربوط ولایت مشرقی) که بین خطوط طول البلد ۷۰ درجه ـ ۵۸ دقیقه ـ ۵۷ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۵ درجه ـ ۲٦ دقیقه ـ ٤۲ ثانیهٔ شمالی واقع است:

اشتراغ : نهری است که بفاصلهٔ ۳۸ کیلومتر درجنوب شرق قلعهٔ اشکاشم درعلاقهٔ زیباك (مربوط حکومت اعلی بدخشان) واقع وبدریای پنج متعلق حکومت مذکور میریزد، موقعیت آن بخط طول البلد مشرقی ۷۱ درجه ـ ٤٦ دقیقه ـ ۵۵ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳٦ درجه ـ ۳۸ دقیقه ـ ٤۸ ثانیه میباشد.

اشتراغ : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳۲ کیلومتر درشرق قلعهٔ اشکاشم متصل سرك متعلق علاقه داری درجه ۲ زیباك مربوط حکومت درجه ۳ اشکاشم (تعلقه حکومت اعلی بدخشان) وقوعداشته وبین خط طول ۷۱ درجه ـ ٤۷ دقیقه ـ ۱۲ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳٦ درجه ـ ۳۸ دقیقه ـ ۲٦ ثانیهٔ شمالی موقعیت دارد.

اشترگران: قریه ایست درشرق حوزهٔ حکومتی جبل السراج متصل سرك که طرف ریزه کوهستان میرود مربوط حکومت اعلی پروان که بین خط طول البلد ٦۹ درجه ـ ۱۷ دقیقه ـ ۱٤ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۵ درجه ـ ۷ دقیقه ـ ٤٤ ثانیهٔ شمالی واقع شده است.

اشتلت : قریه ایست که بفاصلهٔ ۵۳ کیلو متر درشمال شهر فیض آباد (مربوط حکومت اعلی بدخشان) واقع وبخط ۷۰ درجه ـ ۲۹ دقیقه ـ ۱۹ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۷ درجه ـ ۲۵ دقیقه ـ ۱۸ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد.

اشتون : قریه ایست درحکومت درجه اول اندر مربوط حکومت اعلی غزنی که تقریباً ازمرکز حکومتی اندر ۸٬۵ کیلو متر واز مرکز حکومت اعلی غزنی ۱۷٬۵ کیلو متر فاصله دارد و درین قریه طائفه جلال زائی سکونت دارند.

اشربی خاور: شیله ایست بفاصله ۳۳ کیلومتر درشمال قلعهٔ اسمار (مربوط ولایت مشرقی) که بین خط طول البلد ۷۱ درجه ـ ۲۱ دقیقهٔ ـ مشرقی وخط عرض البلد ۳۵ درجه ـ ۸ دقیقه ـ ۳۰ ثانیهٔ شمالی موقعیت دارد.

اشرف : قریه ایست که بفاصلهٔ ٦ کیلو متر بطرف شمال شرق قریهٔ گرداب متصل سرك ، درعلاقهٔ دو آب (مربوط حکومت اعلی پروان) موقعیت داشته وبین خط طول البلد مشرقی ٦٨ درجه- ١٧ دقیقه ٨ثانیه وعرض البلد شمالی ٣٥درجه- ٢٥ دقیقه - ٦ ثانیه کائن است .

اشرف : قریه ایست بفاصله ٦٠ کیلومتر درجنوب شرق قریهٔ خوگیانی درعلاقهٔ حکومت کشك نخود (مربوط ولایت قندهار) که بین خطوط ٦٥درجه- ٢٧ دقیقه- ٢٤ ثانیه طول البلدمشرقی وخط ٣١ درجه ٢٦ دقیقه -٣٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده است .

اشرف : قریه ایست که بفاصلهٔ ٨٢ کیلو متر درجنوب غرب قریه جلدك درعلاقه حکومت درجه ٤ ترنك وجلدك متعلق حکومت کلان قلات (مربوط ولایت قندهار) واقع و بخط طول البلد - ٦٦ درجه ٣٣ دقیقه- ٢٤ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ٣١درجه- ٤٠ دقیقه- ٣٤ ثانیهٔ شمالی کائن است .

اشرف : قریه ایست بفاصله ٦٠٥ کیلومتر درجنوب قریه حصارك در علاقهٔ حکومت کلان لوگر (مربوط ولایت کابل) که بین خط طول البلد ٦٩ درجه - ١ دقیقه - ٣١ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ٣٣ درجه - ٦٧ دقیقه - ٤٧ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

اشرف تانه : قریه ایست بفاصله ٨ کیلومتر درشرق قامه سپین بولدك (مربوط ولایت قندهار) که بین خط طول البلد ٦٦ درجه- ٢٩ دقیقهٔ- مشرقی وخط عرض البلد ٣١ درجه- ١ دقیقه ١٣ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

اشرف نادر : دندآ بیست که بفاصلهٔ ٩٩ کیلومتر درشمال غرب قریه خرمنك درعلاقهٔ گرمسیر (مربوط حکومت اعلی گرشك) کائن وبخط طول البلد ٦٤ -رجه- ١٦ دقیقه- ٢٤ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ٣٠ درجه - ٥٥ دقیقه - ٢٤ ثانیهٔ شمالی واقع است .

اشقره شور : نهری است بفاصلهٔ ٥٨ کیلو متر درشمال قریهٔ (حکومتی قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه) که بدریای قیصار میریزد . موقعیت آن بخط طول البلد ٦٤ درجه - ١٦ دقیقه - ٦ ثانیه مشرقی وعرض البلد ٣٥ درجه - ٥٥ دقیقه - ٣٠ ثانیه شمالی میباشد .

اشك : قریه ایست درعلاقه داری درجه ٣ آب بندمربوط حکومت درجه اول مقر، متعلق بحکومت اعلی غزنی که ازمرکز حکومتی تقریباً ٥، ١٧ کیلومتر فاصله دارد .

اشك : قریه ایست درحوزه حکومت درجه ٢ دره صوف مربوط حکومتکلان سمنگان که از توابع ولایت مزار شریف میباشد .

اشك آباد : قریه ایست بفاصلهٔ ٢ کیلومتر درشمال قریه خوگیانی، در علاقهٔ حکومتی درجه٤ کشك نخود (مربوط ولایت قندهار) که بین خط طول البلد ٦٥ درجه - ٣ دقیقه ٣٨ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣١ درجه - ٣٨ - دقیقه - ١٨ ثانیه شمالی واقع است .

اشکازرگران : قریه ایست در علاقه داری درجه ۳ کران منجان مربوط حکومت درجه۲ جرم که‌در علاقهٔ حکومت اعلی بدخشان واقع‌میبا شد .

اشکاشک : قریه ایست درعلاقه داری درجه۳ کران منجان مربوط حکومت در جه ۲ جرم که در علاقه حکومت اعلی بدخشان واقع‌شده است .

اشکاشم : حکومت درجه ۳ و مرکز کمیساری علاقه واخان است که در کنار جنوبی دریای پنجه بار تفاع(۲۵۹۱)متر ازسطح‌بحر واقع شده است وبین خطوط ۷۱ درجه ـ ۳۶ دقیقه ـ ۳ ثانیهٔ طول البلد شرقی و۳۶ درجه۴۰ دقیقه ـ ۵۰ ثانیه عرض البلد شمال‌قرار دارد دریای آمو دین جاز درهٔ‌تنگی عبور کرده وجریان آن طرف شمال مشرق منحرف میشود . علاقه تنگ اشکاشم که دردامنهٔ شمالی کوه هندوکش واقع شده کوهسار بوده و دارای پستی هاوبلندی های زیادی است،قلل شامخه ویخچال هندوکش که قسماً بیش از(۷۰۷۷) متر ارتفاع دارد بامنظره پرهیبت آن ازکنار دریا از سمت جنوب نمایان است ـ قلهٔ یخچال نوشق که در جنوب شرق واقع است(۷۴۸۶)متر بلندی دارد وچندین شیله های تند ازین یخچال هابرآمده بطرف دریای آموجاری گشته است قلعهٔ اشکاشم نیز طرف غرب یکی ازین شیله ها واقع میبا شد ، اشکاشم ازمرکز علاقه داری زیباك که طرف شمال شرق آن‌قرار دارد ۳۱ کیلومتر فاصله دارد ـ زبان اشکاشمی یکی ازشاخه های آریائی بوده وتا کنون اشکاشمی ها آنرا حفظ کرده اند . پیشه اهالی‌غالبا مالداری وزراعت وساخت چکمن (چپن‌پشمی)ونمداست.یك‌نوع گوسفندمعروف به(گدی) درآنجا تربیه شده وبکثرت وجود دارد که جثه خورد داشته‌وسال دو بار چوچه میدهد وهر بارازسه الی پنج چوچه بار می‌آورد . حکومت اشکاشم شامل دوعلاقه داری درجه ۲ موسوم به علاقه‌داری(زیباك)وعلاقه داری(شغنان) میبا شد ،درعلاقه داری شغنان یك باب مکتب ابتدائی نیز بغرض تعلیم وتربیه اطفال‌اهالی‌تاسیس یافته است . پیداوار زارعتی اشکاشم غالبا زغر،باقلی،جووجواری میبا شد که بمصرف خود اهالی‌آن‌میرسد .

اشکامل : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳ کیلو متر درغرب قلعهٔ اشکاشم(مربوط حکومت اعلی بدخشان) واقع وبین خط طول البلد مشرقی ۷۱درجه‌ـ۳۳ دقیقه‌ـ ۴۸ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۶ درجه ۴۱ دقیقه ۱ ثانیه کائن میبا شد .

اشکان : قریهٔ ایست بفاصلهٔ ۱۸ کیلو متر در جنوب شرق‌قریهٔ خیرآباد که‌درعلاقهٔ‌حکومت درجه۲جرم (مربوط حکومت اعلی بدخشان)واقع وبخط طول البلد مشرقی ۷۱ درجه‌ـ۱۴ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۶درجه‌ـ ۵۵ دقیقه ـ ۱۶ ثانیه کائن میباشد .

اشکری : قریه ایست که‌بفاصلهٔ۴۷ کیلو متردرشمالی‌شرق قلعهٔ دوچینه‌درعلاقهٔ کتواز (مربوط حکومت اعلی غزنی) واقع وبین خط ۶۹درجه ـ ۱۰ دقیقه ـ۳۵ ثانیهٔ طول‌البلد مشرقی وخط ۳۱ درجه ۵۷دقیقه‌ـ۲۲ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میبا شد .

اشك گرده : قریه ایست مربوط حکومت درجه اول بهسود در علاقهٔ حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که ازمرکز حکومتی تقریباً (۱۲) کیلومتر فاصله دارد .

اشکمش : مرکز حکومت درجه (٤) است که بهمین نام یادمیشود ومربوط حکومت کلان تالقان تعلقه ولایت قطغن بوده دربین خطوط ٦٩ درجه-١٥دقیقه-و٤٨ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣١درجه-١٧دقیقه-و١٠ ثانیه وخط ٣٦درجه- ٣٢دقیقه- ١٨ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن ودر کنار دریای اشکمش تخمیناً به ٣٠،٥ کلومتری جنوب خان آباد واقع میباشد ، اراضیٔ اطراف آن هموار و کم آب وبعضاً بائراست، بطرف غرب علاقهٔ اشکمش دشت بی آب (شوراب) واقع شده که درسابق راه کاروانی بین کابل ونهرین وخان آباد بود. بسمت شمال وجنوب آن کوه بچه های خاکی وسنگی واقع شده. آب وهوای آن گرم وخشك است دریای اشکمش از کوهای خوست وفرنگ سرچشمه گرفته وازعلاقهٔ اشکمش عبور نموده وبعدازطی مسافه تخمیناً ٥٠٥ کیلومتر درسمت غربی بدریای خان آباد میریزد ویك دریای سیلابی بوده وعلی العموم خشك میباشد، زراعت اشکمش اکثراً للمی است وغالباً گندم، جو، نخود، خربوزه وتربوز میباشد

درسمت جنوب آن یك معدن ذغال سنگ نیز وجوددارد که فعلاً سالانه تخمیناً معادل ٨٥٠خروار (٢٥٠) تن ذغال ازآن استخراج وبرای رفع احتیاجات قابریکه قندبغلان بشکن کوك در آورده می شود اشکاشم دردوره های تاریخی بنام ذروالین شهرت داشت .

اشکن : کوهی است بطرف شمال پش دره متعلق حکومت کلان کنرها (مربوط ولایت مشرقی) که بین خطوط طول البلد ٧٠ درجه - ٤٠ دقیقه ١٠ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٥ درجه-٧ دقیقه - ٤ ثانیه شمالی کائن میباشد .

اشکه : قریه ایست بفاصلهٔ ١٢ کیلومتر درشرق قلعهٔ سنگ ماشه درعلاقهٔ حکومت جاغوری (مربوط حکومت اعلی غزنی) که بخط طول البلد مشرقی ٦٧ درجه - ٢٦ دقیقه - ١٧ ثانیه وعرض البلد شمالی ٣٣ درجه - ١٣ دقیقه - ٢٣ ثانیه واقع میباشد .

اشکیلک دره: دره ایست بفاصله ٩٠ کیلومتر درجنوب غرب تکزار درعلاقهٔ حکومت درجهٔ اول سنگ چارك (مربوط حکومت کلان شبرغان متعلق ولایت مزار شریف) که بین خط ٦٥ درجه -٥٧ دقیقه -١٧ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ٣٥ درجه-٤١ دقیقه -١٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده است.

اشکینک : قریه ایست که بفاصلهٔ ١١ کیلومتر درجنوب شرق قلعهٔ چهار برجك در حوزه حکومت درجه اول چخان سور متصل سرك (مربوط حکومت اعلی فراه) واقع وبخط ٦٢ درجه - ٩ دقیقه - ٥٠ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ٣٠ درجه - ١٤دقیقه - ٥٦ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

اشکینك : نی زاریست که در جنوب غرب قلعهٔ چخانسور (مربوط حکومت درجه اول چخانسور متعلق حکومت اعلی فراه) کائن وتخمین بین خط ٦٢ درجه - ٣ دقیقه ١ ثانیه و٦١ درجه - ٢ دقیقه

۴۰ ثانیهٔ طول البلد مشرقی و خط ۳۲ درجه - ۴۲ ثانیه و ۳۱ درجه ۱۵ دقیقه - ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

اشکینك : قلعه ایست که بفاصله ۱۸ کیلو متر در جنوب شرق قلعهٔ چهار برجك علاقهٔ حکومت درجه اول چخانسور متصل سرك (مربوط حکومت اعلی فراه) کائن وبخط ۶۲ درجه - ۱۳ دقیقه - ۱۸ ثانیه طول البلد مشرقی و ۳۰ درجه - ۱۳ دقیقه - ۲۹ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع شده است .

اشلان : قریه ایست بفاصله ۳۸ کیلومتر درشمال غرب قلعهٔ ادین خیل در علاقهٔ حکومت درجه اول مقر (مربوط حکومت اعلی غزنی) که بین خط ۶۸ درجه ۱ دقیقه - ۴۳ ثانیه طول البلد مشرقی و خط ۳۲ درجه - ۴۹ دقیقه - ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

اشلر دره : دره ایست بفاصلهٔ ۱۳ کیلومتر درشمال حکومت درجه ۲ بلچراغ (مربوط حکومت اعلی میمنه) که بخط طول البلد مشرقی ۶۵ درجه - ۸ دقیقه - ۴۶ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۵ درجه - ۵۳ دقیقه ۱۲ ثانیه واقعست .

اشم : قریه ایست بفاصلهٔ ۲۵ کیلومتر درشمال شهر میمنه متصل سر کیکه بطرف حکومت شیرین تگاب (مربوط حکومت اعلی میمنه) میرود وبین خط طول البلد ۶۴ درجه - ۵۱ دقیقه - ۱ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۶ درجه - ۲ دقیقه ۸ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

اشمانزئی : قریه ایست بفاصلهٔ ۴۶ کیلو متر بطرف جنوب غرب قریهٔ سروبی (مربوط حکومت درجه ۴ سروبی متعلق ولایت کابل) که بخط طول البلد ۶۹ درجه - ۲۳ دقیقه - ۲۲ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۴ درجه - ۲۴ دقیقه - ۲۹ ثانیهٔ شمالی واقع میباشد .

اشمره : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۴ کیلومتر درجنوب غرب قلعهٔ پنجه درعلاقهٔ حکومت درجه ۴ واخان (مربوط حکومت اعلی بدخشان) بین خط طول البلد ۷۲ درجه - ۲۹ دقیقه - ۱۹ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۶ درجه - ۵۸ دقیقه ۳۰ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

اشمین کوتل: کوتلی است بفاصله ۶ کیلومتر در جنوب زرنی قلعه که تخمین (۲۸۵۶) متر از سطح بحر ارتفاع داشته و در علاقهٔ بکوا و خاشرود (مربوط حکومت اعلی فراه) بین خط طول البلد ۶۴ درجه - ۱۹ دقیقه - ۴۲ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۳ درجه - ۷ دقیقه - ۳۲ ثانیه شمالی واقع میباشد .

اشوارو : قریه ایست که در حوزهٔ حکومت کلان غوریان مربوط ولایت هرات واقع شده است .

اشوی : قریه ئیست که بفاصلهٔ ۲۰ کیلو متر در حکومت درجه ۲ بکواه مربوط حکومت اعلی فراه واقع گردیده .

اصحاب کهف: قریه‌ایست درعلاقهٔ حکومت درجه ۲ قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که در (۱۰۱) کیلومتری جنوب غرب مرکز میمنه واقع گردیده وزیارت (اصحاب کهف) که قریهٔ مذکور هم بدین اسم نامبرده میشود، در همین علاقه قیصار کائن است.

درسابق زیارت وقریه مذکور بنام (آلتی خواجه عزیزان) یعنی شش خواجه عزیز درقریه چیچکتوو قیصار شهرت داشته مرجع زیارت واحترام زائرین بود.

این قریه دریك تنگاب (دره) بین دوسلسله تپه‌های بلندخاکی که ازشرق بغرب امتداد دارد واقع میباشد دربین غاردهلیزی دورخورده ودرقسمت فوقانی این دهلیز یك خانه مدور گنبد نما ودروسط آن یك منفذ کشیده شده ودر گوشه شمالی این مغارهٔ گنبدی، یك مغارهٔ دیگری است مانند یك اطاق کوچك، بیك کتارهٔ چوبی و کلکین پنجره‌داری جدا شده که خیلی تاریك میباشد، مغارهٔ مذکور طبیعی نیست بلکه مصنوعی وحفرشده است همین طور از بعضی قباله ها واسناد تاریخی که در دسترس اهالی آنجا موجود است قریه (اصحاب کهف) موجوده از (۱۱۵) سال باینطرف بنام (آلتی خواجه) یا آلتی خواجه عزیزان موسوم ومرجع زیارت زایرین بوده است گرچه هویت و کیف تاریخی آن پوره واضح نیست اما اینکه بنام (آلتی خواجه عزیزان) قریه وزیارتی درچیچکتو وقیصار میمنه وجود داشته وبعد باین اسم نامیده شده است محقق میباشد، طبق روایتی که درترجمه فارسی کتاب (توحید مفضل) ودیگر آثار موثوق وارد است این زیارت ازسه‌صدسال باینطرف مورد زیارت زائرین واقع بوده است، احترام وعقاید راسخی که اهالی مانند دیگر عتبات اسلامی به آن داشته اندازدستبرد حوادث روزگار محفوظ ومصون مانده است.

اصغرخیل بالا: قریه‌ایست درخود زائی مربوط حکومت درجه اول مقر که مربوط حکومت اعلی غزنی بوده وباشندگان اینقریه قوم علی‌خیل اند که شاخی ازقوم سلیمان خیل میباشند.

وقریه دیگری نیز بنام «اصغرخیل پایان» وجود دارد که باشندگان آن طایفه علی خیل بوده و قریه مذکور ازمربوطات حکومت درجه اول مقر است.

اصغری: قریه‌ایست درعلاقه داری درجه (۳) آب بندمربوط حکومت درجه اول مقر درحوزهٔ حکومت اعلی غزنی که از مرکز حکومتی ۱۷،۵ کیلو متر فاصله دارد.

اصفهان: نهری است بفاصلهٔ ۳٤ کیلو متر در شمال غرب قریهٔ وزیر آباد، درعلاقه حکومت کلان بلخ (مربوط ولایت مزارشریف) وموقعیت آن بین خطوط طول البلد ٦٦ درجه ـ ۵۰ دقیقه ۲٤ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳٦ درجه ـ ۲۰ دقیقه ـ ۲٤ ثانیهٔ شمالی واقع است.

اصل بهارك: قریه‌ایست که بفاصلهٔ ۵۲ کیلومتر درحکومت درجه ۲ جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان واقع شده است.

اصل چخانسور: علاقه داری در جه ۳ است مربوط حکومت در جه اول چخانسور، متعلق حکومت اعلی فراه.

اضویك : دره ایست که درعلاقه حکومت درجه ۲ دره از واقع و از مربوطات حکومت اعلی بدخشان میباشد .

اطغر : علاقه داری درجه ۲مربوط حکومت درجه ۲ شنکی متعلق (ولایت قندهار) است که دارای ۲۳ قریهٔ خورد وبزرگ بوده و بسمت شرقی آن کوه(برغر) که تقریباً ازدرختهای بادام کوهی، پسته وبید کوهی مستوراست کائن میباشد. دریای اطغر که ازولایه خواه غزنی منبع میگیرد از سمت شرق بطرف غرب جریان داشته ودر فصل بهار ان که موسم آب خیزی است دهاقین برای زراعت خود از آن استفاده میکنند، علاوة درآنجا چشمه های جاری نیز وجود داشته وبرای زراعت آن منطقه کمك زیاد میکند . پیدا وار زراعتی آن جو، جواری، ماش، باقلا وحیوانات آن گاو ، گوسفند ، بز واسپ است که تربیه میشود .

اعجم : قریه ایست مربوط حکومت درجه‌اول بهسود درعلاقهٔ حکومت کلان دایزنگی که متعلق ولایت کابل میباشد .

اعظم‌خان : قریه ایست بفاصلهٔ ٥٤ کیلومتر درجنوب شرق قلعهٔ چهار برجك (مربوط حکومت درجه‌اول چخانسور متعلق حکومت اعلی قراه، که بین خط طول البلد ٦٢ درجه ـ ٣٤ دقیقه ـ ٣٢ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٠ درجه ـ ٩ دقیقه ـ ٢٤ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

اعظم خیل : قریه ایست که بفاصلهٔ ٥ ، ٨ کیلو متر بطرف شمال قریهٔ سروبی متصل رود او سبین (مربوط ولایت کابل) وقوع داشته وبین خط طول البلد ١٩ درجه ـ ٤٥ دقیقه ـ ٥٩ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٤ درجه ـ ٣٧ ـ قیقه ـ ٣٣ ثانیه شمالی کائن میباشد .

اعظم قلعه : قلعه ایست که بفاصلهٔ ٥ ، ٢٢ کیلو متر در شمال شرق شهر قندهار (مربوط ولایت قندهار) واقع وبخط ٦٥ درجه ـ ٥٦ دقیقه ـ ٥٠ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ٣١ درجه ـ ٢٨ دقیقه ـ ٢٣ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

اعنا به : قریه ایست مربوط حکومت درجه ٣ پنجشیر که متعلق حکومت اعلی پروان میباشد .

اغار جوی : قریه ئیست که بفاصلهٔ ٥ ، ٨ کیلو متر در ده‌میرداد مربوط ولایت هرات واقع گردیده است .

اغدك : قریه‌ایست که بفاصلهٔ ١٧ کیلومتر بطرف جنوب غرب قریهٔ غاز درعلاقه منجان مربرط (حکومت اعلی بدخشان) واقع بوده وبخط ٧٠درجه ـ ٤٩ دقیقه ـ ٣٦ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ٣٥ درجه ٥٠ دقیقه ـ ١٤ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن است .

اغر آباد : (آقرباد):ـ قلعه‌ایست بفاصلهٔ ١٥ کیلو متر درجنوب قلعهٔ السراج درعلاقهٔ حکومت کلان لغمان مربوط ولایت مشرقی که بین خط طول البلد ٧٠ درجه ـ ١٣ دقیقه ـ ٥١ ثانیهٔ مشرقی وخط ٣٤درجه ـ ٣٢ دقیقهٔ عرض البلد شمالی واقع میباشد .

اغرم :قریه ایست مربوط حکومت درجه ۲ درواز که متعلق حکومت اعلی بدخشان میباشد .

اغرم :درهٔ ایست در علاقهٔ حکومت درجه ۲ درواز که‌مربوط حکومت اعلی بدخشان میباشد .

اغری‌سنگ:قریه‌ایست بفاصلهٔ ۷ کیلومتر که بطرف‌جنوب حکومت دوشی متصل درهٔ خواجهٔ زاهد (مربوط ولایت قطغن) واقع وبخط طول البلد ۶۸ درجه - ۴۳ دقیقه- ۴۸ ثانیهٔ مشرقی وخط ۳۵ درجه ۳۵دقیقه - ۲۶ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

اغز :قریه ایست که بفاصلهٔ ۵،۵ کیلومتر در جنوب مرکز حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزارشریف واقع گردیده است .

اغزباغ :قریه ایست که‌بفاصلهٔ۲۹ کیلومتر ازمرکز حکومت درجه۳ برکر (اسمار) مربوط حکومت کلان کنرهای ولایت مشرقی واقع میباشد .

اغزمی :قریه ایست در تکزار مرکز حکومت درجه اول سنگچارك مربوط حکومت کلان‌شبرغان که متعلق ولایت مزارشریف میباشد .

اغل‌شی‌خو :قریه ایست که بفاصلهٔ ۷ کیلو متر بطرف جنوب سرای خواجه متصل سرك در حوزهٔ کوهدامن (مربوط ولایت کابل) واقع وبخط طول‌البلد ۶۹درجه - ۴ دقیقه-۲۶ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۴ درجه - ۴۰ دقیقه ۳۰ثانیهٔ شمالی واقع است .

اغیل سای :قریه ایست در شمال دریای تالقان که مربوط حکومت کلان تالقان (متعلق ولایت قطغن) بوده اراضی قسمت‌شرق وغرب‌آن للمی کاری می‌شود .

افشارخان :قریه ایست که در حوزهٔ حکومت کلان شبرغان مربوط ولایت مزارشریف واقع شده .

افشارنانك‌چی:قریه ایست که تقریباً بفاصلهٔ ۸ کیلومتردرشمال غرب مرکز شهر کابل واقع شده مکتب ژاندارم وپولیس و ریاست مرستون کابل نیز حاضراً درین‌قریه واقع میباشد . قبلا سرکی که بین کابل‌وپغمان امتداد داشت از وسط این قریه عبورمیکرد‌لکن‌اکنون سرك مذکورمتروك گردیده‌وسرك جدیدی‌ازراه کارته۴وعلی آباداحداث‌شده‌است، گرچه‌سرك مذکورسابق نیزوجود داشته وبعضاً‌عبورو مرور‌ازان صورت میگیرد، اهالی‌این‌قریه مالداروزراعت‌پیشه‌میباشند. زراعت جو، جواری و گندم درین حوزه رواج دارد

افضل :قریه ایست که بفاصله ۶ کیلو متر در جنوب شرق قلعهٔ سر کاری در حکومت مقر (مربوط حکومت اعلی غزنی) واقع وبخط ۶۷ درجه - ۴۹ دقیقه و۴۸ثانیهٔ طول‌البلد مشرقی و ۳۲درجه ۴۹ دقیقه - ۴۷ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

افضل‌ثانی :قریه‌ایست که بفاصله ۱۵ کیلومتردرجنوب غرب قلعهٔ گدام درعلاقهٔ ترین(مربوط ولایت قندهار) واقع و بین‌خط طول‌البلد ۶۵ درجه - ۴۵ دقیقه - ۵۰ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۲ درجه ۳۷ دقیقه -۱۳ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

افضل خان : قلعه ایست که بفاصلهٔ ۵ ، ۱۶ کیلو متر بطرف جنوب شرق سرایخواجه در حکومتی کوهدامن (مربوط ولایت کابل) واقع و بین خط طول البلد ۶۹ درجه ـ ۱۲ دقیقه ـ ۲۰ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۴ درجه ـ ۲۸ دقیقه ـ ۴۸ ثانیهٔ شمالی کائن میبا شد .

افضل خواجه: قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۴۰ کیلومتر درحکومت درجه ۲ گلران مربوط حکومت کلان بادغیسات (متعلق ولایت هرات) واقع گردیده است .

افضل کوتل : کوتلی است که بفاصلهٔ ۷۷ کیلو متر در شمال غرب مرکز هرات در علاقهٔ انجیل (مربوط ولایت هرات) واقع وبخط طول البلدمشرقی ۶۱ درجه ـ ۵۹ دقیقه ـ ۴۲ ثانیه وخط ۳۴ درجه ۴۴ دقیقه ـ ۴۰ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میبا شد .

افغان : تهانه ایست بفاصله ۱۰ کیلو متر در شمال قریهٔ در بند در علاقهٔ مهمند دره (مربوط ولایت مشرقی) که بین خط طول البلد۷۱ درجه ـ۴دقیقه ـ۵۲ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۴ درجه ۷ ـ دقیقه ـ ۲۹ ثانیهٔ شمالی‌واقع شده است .

افغان : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۶ کیلو متر در شمال شرق قلعه حکومت شین دند (مربوط ولایت هرات) وقوعداشته وبخط طول البلد ۶۲ درجه ـ۱۷ دقیقه ـ ۱۹ ثانیه مشرقی وخط عرض البلد ۳۳ درجه ـ ۲۲ دقیقه ـ۳۱ ثانیه شمالی کائن میبا شد .

افغان : قریه ایست که بفاصله ۳ کیلو متر در جنوب شرق قریه نوزاد مربوط حکومت اعلی گرشک واقع وبخط ۶۴ درجه ـ ۲۹ دقیقه ـ ۲۷ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۲ درجه ـ۲۲ دقیقه ۱۱ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میبا شد .

افغان : تهانه ایست که‌بفاصله ۱۴ کیلو متر درغرب قلعه چار برجک مربوط حکومت درجه اول چخانسور متعلق (حکومت اعلی فراه) واقع وبخط طول‌البلد ۶۱ درجه ـ۵۲ دقیقه ـ ۵۹ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۰ درجه ـ ۱۸ دقیقه ـ۲۵ ثانیهٔ شمال کائن میبا شد

افغان تپه : قریه ایست که بفاصلهٔ ۹،۵ کیلو متر از مرکز حکومتکلان شبرغان مربوط ولایت مزارشریف واقع شده است .

افغانستان : مملکت‌افغانستان‌در قلب آسیا بین‌خط‌ط۶۰ درجه و۳۰ دقیقه و۷۵در جه‌و۵۰ دقیقه طول‌البلد شرقی و ۲۹ درجه و ۳۰ دقیقه و۳۸ درجه و ۳۰ دقیقه عرض البلد شمالی‌واقعست مساحه این کشور در حدود (۸۰۰۰۰۰) کیلومترمربع‌وتعدادنفوس آن بیش از۱۲ ملیون میبا شد .

حدود اربعه:ـ افغانستان ازطرف شمال متصل است به جمهوریت تاجکستان، از بکستان وترکمنستان مربوط اتحاد جماهیراشتراکیه شوروی ،سرحد مشترك جمهوریتهای فوق الذکر

وافغانستان ازپوزه (پور یلو شیکو کی) Poralo-schei-kooky در شرق شروع وبقریه ذو الفقار در غرب ختم میشود . در ین فاصله تقریبا دوهزار کیلو متر ، یك حصه بزرگ سرحد مشترك مملکتین وتقریبا (۱۳۰۰) کیلو متر آن توسط دریای آمو تعین وترسیم گردیده است ودر باقی نقاط، سرحد افغانستان و مستملکات روسیه (به استثنای حوزه بالا مرغاب که درآنجا برای چند کیلو متر دریای مرغاب سرحد طبیعی افغانستان و ترکمنستان را تشکیل نموده است) توسط علائم سرحدی (پیلرها) تثبیت گردیده است .

در مغرب افغانستان مملکت ایران واقع وسرحدات مشترك مملکتین بعضا توسط عوارض طبیعی مانند دریا، قول، نمکسار هاوما بقی توسط پیلر هااز شمال تا جنوب یعنی از ذوالفقار در شمال تا کوه ملك سیاه در جنوب تعین گردیده است، افغانستان در جنوب محدود ومتصل است به بلوچستان، حصه ئی از خاك پشتونستان، که خط سرحدی توسط ریگزارها جبال و کوهای آتش فشانی وغیره تشکیل شده است .

درشرق افغانستان، متصل است به چین (واخان ، در حوزه شمال شرقی افغانستان با ولایت سیکیانك چین، تقریبا در مسافه صد کیلو متر، سرحدات مشترکی رادارا است) وچترال وخاك پشتونستان .

افغانستان یك مملکت کوهستانی است که میدانهای وسیع کم دارد. بجزدر حصه شمالی آن در دیگر جاهای آن سطح هموار کمتر دیده میشود. بعضی جاهای آن به سبب قلت باران وآب وخشك ریگستان میباشد. حاصلخیرترین نقاط افغانستان وادی هائی است که در میان کوهاواقع شده آ بیکه از کوها سرازیرمیشود، وادی هاراسیراب ساخته ومردم بکشت وزراعت مشغول میشوندوهرقسم میوه جات، حبوبات وسبزیجات بدست می آیدمناطق مهم افغانستان مانند کابل جلال آباد، قندهار، هرات، بدخشان و میمنه همه در بین همین وادیهای شاداب وحاصلخیز وقوع دارند .

افغانستان بوسیله کوهاوسطوح مرتفع وادیها بچند منطقه بزرگ تقسیم گردیده ، مانند منطقه شمالی، منطقه هندوکش، بدخشان، هزاره جات، قندهار، هرات، فراه (سیستان) .

کوهای افغانستان: افغانستان یك مملکت کوهستانی است و کوهای مشهور آن ازین قرار است.

۱- کوه هندوکش: این کوه ازسطح مرتفع پامیر (بام دنیا) شروع شده ازشمال کابل عبور مینماید. و کوه پغمان که در شمال غربی کابل واقع وبجانب غزنی امتداد دارد از شاخه های هندوکش میباشد . سلسله کوه هندوکش منطقه شمالی افغانستان را از کابل جدا میسازد، بلندی این کوه (۷۷۴۰) متر است و مشهورترین قله آن (تیراج میر) نام دارد اکثر حصه های این کوه دائما با برف پوشیده و از گیاه و علف محروم است، دربعضی جاها برف گزچ همدارد . اکثر دریای افغانستان از همین کوه

وشعبات آن سر چشمه میگیرد و بعضی دریا های آن از کثرت آب قابل عبور ومرور نمیباشد درههای مشهور آن: درهٔ خاواك درهٔ سالنگ ودرهٔ برو غیل است .

۲ کوه بابا:-این کوه را دره بامیان ازسلسلهٔ هندو کش جدامیکند و تخمیناً تا ۲۰۰ کیلومتر بجانب مغرب امتداد داردار تفاع این کوه نسبت بههند و کش کم تراست و بطرف مغرب باسفید کوه وسیاه کوه پیوست میگردد . بلند ترین قله کوه بابا (شاه فولادی) نام دارد و دریای هلمند از همین کوه سر چشمه میگیرد .

۳- کوه سفید :- از کوه بابا تا گوشه شمال غرب هرات میرود ، دریای مرغاب و بعضی معاونهای دریای هریرود ازهمین کوه سر چشمه میگیرد ، حصه مغربی آنرا سرا بند میگویند .

٤- سیاه کوه :- از گوشه غرب کوه بابا شروع شده و باسفید کوه بطور متوازی سیر نموده تا جنوب غرب هرات امتداد دارد ، منبع دریای (خاش رود) ازهمین کوه است .

٥- کوه سفید یا (سپین غر) :- این کوه بجانب شرق افغانستان واقعست که ازغرب شهر پشاور شروع شده وبطرف غرب رفته تاجنوب شهر کابل میرسد ، بعد از کوه هند و کش و کوه باباو کوهای ترکستان یکی ازبلند ترین کوه های افغانستان است یك شاخ این کوه بطرف جنوب امتداد یافته وادی جلال آباد را از منطقه جنوبی جدا میسازد .

٦- کوه سلیمان :- این سلسله کوه در جنوب افغانستان شمالا وجنوبا امتداد یافته و گوشه شمالی آن تاسپین غر میرسد وقله آن موسوم به تخت سلیمان است .

۷-تیربند ترکستان :- تیربند ترکستان از کوه بابا شروع شده و بطرف شمال ممتد گردیده تا بالامرغاب میرسد .

دریاهای مشهور افغانستان:- گرچه درافغانستان باران زیاد نمی بارد امانقص قلت باران را کوه های زیادی که در نقاط مختلف مملکت واقعست تلافی مینماید چرا که درز مستان به کوه های بلند برف باریده ودر تابستان آهسته آهسته آب شده و بطرف وادیها سرازیر میشود ودر یاهاه را تشکیل میدهد که دراثر بیاری مزارع از آن استفاده میگردد .

دریا های مشهور افغانستان حسب ذیل است :

۱-یکی از دریاهای مشهور افغانستان دریای کابل است که بامعاونین خود تابحر میرسد . این دریا از درهٔ (اونی) در کوه پغمان سر چشمه گرفته واز گوشه مغربی داخل شهر کابل گردیده شهررا بدو حصه تقسیم مینماید . واز بین شهر گذشته بااتحاد معاونین آن حجمش بزرگ گردیده بدریای سند واز آنجا به بحر میرسد . معاونین آن قرار ذیل است :

الف- دریای لوگر که ازجنوب کابل می آید .

ب- دریای پنجشیر که ازطر ف شمال می آ ید .

ج- در یای تگاب.

د- دریای الیشنگ .

ح-دریای الینگار .

و- دریای کنر ها که بزرگترین وطویلترین معاون دریای کابل است و در شما ل شرق شهر جلاآ باد بدریای کابل ملحق میگردد در یای کابل با اتحاد معاونین خو د از وادی کابل بطرف شرق ر فته از(د که) وعلاقه سرحدی افغانستان گذشته به وادی پشا ور دا خل میگردد وآ بهای (سوات) و (پنجکوره) نیزدران ریخته بنا م (ابا سن) یاد میشودو بالاخره بدر یای (سند) میریزد .

۲- دریای هلمند :- این دریا ازحیث طول وعرض بزر گترین دریای افغانستان است که از کوه با با سر چشمه گرفته و بطرف جنو ب و جنوب غرب سر ازیر شده علا قه های زیا دی را سیر آب واخیر ا درجهیل سیستان میریزد دریای ارغنداب که ازجمله معاونین آن میباشد از کو های هزاره جات منبع گرفته وبطرف جنوب غرب روان شده وادی ار غنداب را سیر آب میسازد بد ر یای هلمند میر یزد یکی ازمعاو نین دیگردر یای هلمند دریای (ترنک) است که بجنوب غرب قند هار بدریای هلمند ملحق میشو د .

۳- دریای هری رود :- دریای هریرود منابع متعدد ومعا ونین ز یا دی دا رد این در یا بطر ف غرب جا ر ی و از جنو ب هرا ت گذ شته بعد از طی مسا فه بعید از میا ن جنگلها بر آمده بجانب شمال میرود ودر ریگستان تر کمان ناپدیدمیشود دریای هری رود بسیار فیض رسان است حاصل خیز ی هرات و نواحی آن از بر کت همین دریا است

٤- دریای آمو یا (آ کسس):- درسرحد شمال شرق افغا نستان ازسطح مرتفع پامیر بر آمده افغانستان و تر کستان روسی (ملك بخارا) را ازهم جدامیسازدسمت رفتار آن جانب غرب است معاونین زیادی چون (رود پامیر ،دریای پنجه ، دریای کوکچه ، در یای خان آباد ، در یای بغلان) بان ریخته و سرحد شما لی افغا نستان را سیر آب کرده از گو شه شمال غرب خارج گردیده ودرجهیل ارال میریزد.

۵- دریای خا ش رود :- این دریا از سیاه کو ه بر آمد ه بطرف جنوب جاری و بعد از آ بیار ی اراضی اطراف (گلستان) و (دلارام) مربوط فراه به آب ایستاده سیستان میریزد .

٦- دریای مرغاب:- این در یا از سفید کوه منبع گرفته و بطر ف غرب جر یا ن می یابد و از بالا مر غا ب گذ شته به سمت شمال غرب متوجه و چند ین دریای دیگر نیز بان ضمیمه شد ه بالا خره مستقیما بسمت شمال جار ی میگردد تا (بمرو) و اصل و از آنجا در ریگستا ن نا پدید میشود .

۷- فراه‌رود :-این‌دریااز سیاه کوه‌منبع گرفته‌بطرف جنوب روان‌میشود وزمینهای زیادی را دراطراف‌و نواحی خود سیرآب نموده بطرف سیستان میرود و در انجا ناپدید میگردد .

نباتات افغانستان :- افغانستان درمنطقه معتدله‌شمالی‌واقع شده خاك وآب وهوای‌آن برای زراعت‌و تربیه انواع نباتات موافق میباشد . از جنس حبوب گندم ،جو، برنج جواری،نخود،عدس(نسك) باقلی، ماش، لوبیا،ارزن، شاخل‌بکثرت زرع میشود . گندم وبرنج انواع مختلفه داردنباتات روغنی‌ازقبیل:شرشم، زغر، کنجد ،خشخاش‌زیاد کشته‌میشودوبرای گرفتن روغن انرا زرع مینمایند . پنبه که در سالهای اخیر بکشت و کار آن توجه زیاد بعمل‌آمده در حصه مزار شریف ، قطغن ، فراه و هرات زیاد کاشته میشود . از حاصلات‌آن بر علاوه مصرف در فابریکات داخلی بمقدار زیادی بخارج هم فرستاده میشود .

لبلبو در اکثر نقاط افغانستان زرع‌اما ازوقتیکه در بغلان فابریکه قند تاسیس شده بمقدارزیادتر کاشته میشود . فابریکه بغلان‌از حاصلات لبلبوی انجا تقریباً سه‌ماه بگردش می افتد ـ کشت و کار کچالو در تمام نقاط افغانستان رواج داشته و علاوه بر مصارف داخلی ، سالانه بمقدار زیادی بخارج نیز صادر میشود . تمباکو نیزدر اکثر نقاط مملکت زرع میشود که بعضا در تدخین چلم و برخی در ساختن نسوار بمصرف میرسد .

میوه جات :ـ درافغانستان انواع مختلفه میوه پیدا میشود، اهالی برای باغداری شوق و رغبت زیادی دارند ، در اکثر شهر های افغانستان مانند کابل ، قندهارو هرات باغهای زیادی وجود دارد ، میوه های عمده افغانستان عبارت از انگور، انار ، بادام ، سیب زردالو، بهی ، تاك ، انجیر ، شفتالو ، الو بالو ، جلغوزه ، پسته ، توت ، چهار مغز ، نارنج مته، تربوز وخربوزه میباشد . حاصلات بادام ، پسته ، انگور وانار افغانستان خیلی مهم استوسالانه مقدار زیادی بممالك خارجه فرستاده شده و از جملهٔ اقلام صادراتی میباشد .

نباتات‌طبی : نباتات‌طبی تقریبا درتمام افغانستان پیدایش‌دارد کهاکثر بصورت خودروی میباشد . عمده‌ترین انهاازین قراراست : جوانی ، بادیان زوف ، عنب‌الثعلب (سنگ انگورك) شیرین‌بویه ، خطمی ، گل بنفشه ، گل گاوزبان، بیدمشك ، کاکتی ، نعناع، پودینه ، اسفرزه ، خاکشیر ، عناب ، شیر خشت ، ترنجبین ، هنگ ، گندلی ،(که گنده فیروزه ازان بدست‌میاید) کتیراوزیره که یکی از نباتات مهم افغانستان است. زیره یکی از اقلام صادراتی‌بوده درهرات، بدخشان ،نورستان و بعضی حصه‌های هزاره‌جات بکثرت حاصل میشود.

حیوانات‌افغانستان :ـ در افغانستان پرورش مال مواشی درمناطق علف‌زار ودامنه های سرسبز که‌وها رواج‌زیاد دارد اهالی غالبا مالدارانند وبرای پیدا کردن چراگاه بصورت خانه

بدوش زندگانی میکنند و گله‌های خودرا ازیك منطقه بدیگر منطقه نقل میدهند . حیوانات اهلی افغانستان قرار ذیل‌است :

گاو : درعموم نقاط افغانستان بکثرت پیدامیشود که برای قلبه و بار کشی استخدام میگردد گاوهای شیری قندهار ، سمت مشرقی و کنرها بسیار مشهور است از گوشت ، پوست و شیر آن بسیار استفاده میشود .

گوسفند :- در افغانستان گوسفند بسیار زیاداست شیر ، پشم ، گوشت ، وپوست ان بکار میرود یکنوع گوسفند که مشهور بقره‌قلی است اکثراً درولایت شمالی افغانستان وهرات تربیه میشود وپوست آن درتجارت بازار های دنیارونق بزرگی دارد وفعلاً بزرگترین قلم تجارتی افغانستان میباشد .

بز : در تمام نقاط افغانستان تربیه میشود از گوشت ، پشم ، پوست ، شیر وپت آن استفاده میشود بزرگترین پیدایش بز ، کوهستانات مرکزی کابل ، نورستان وسمت مشرقی است.

اشتر : چندی قبل که معابر افغانستان شکل درستی نداشت ، اشتر یگانه وسیله حمل و نقل محسوب میشد ، لکن امروز اهمیت اشتر نسبتا کم شده ، بااین هم قبایل خانه بدوش برای حمل ونقل لوازم خود هنوز ازآن کار میگیرند واز پشم ، پوست و گوشت آن استفاده مینمایند ، اشتر فراه بر ای سواری بسیار شهرت‌دارد .

اسپ :- در ولایات شمال کشور اسپ یگانه وسیله حمل ونقل وسواری اهالی بوده ودر ولایات قطغن ، مزار شریف ، میمنه ، هرات وغیره بکثرت تربیه میشود اسپهای قطغن بسیار اعلی ومشهور است واسپ در کار های عسکری از قبیل کشیدن توپ ها نیز استخدام میشود .

خرو قاطر :- در تمام نقاط افغانستان پیدا میشود وبرای بار کشی ازآن کارمیگیرند. خر در ترکستان وهرات ، وقاطر در سمت جنوبی ومشرقی بسیار تربیه میشود .

حیوانات وحشی : حیوانات وحشی درافغانستان بسیار زیاد اند ، مخصوصا در جنگلها ی شمالی ودشت ها ی سمت مغربی شیر ، پلنگ ، گرگ ، کفتار ، گورخر خشگاو ، خفك ، سگ آبی . آهو ، روباه وشغال پیدا میشود ومردم حیوانات مذکور رااذ یعه تفنگ ، دام ، تلك وغیره شکار میکنند وپوست آنرا گرفته بفروش میرسانند .

طیور :- در افغانستان پرورش طیور اهلی بسیار رواج دارد مشهورترین طیور اهلی مرغ خانگی‌است که درتمام نقاط مملکت تربیه میشود، دیگر طیور ازقبیل کبوتر ، فیل مرغ قاز وغیره در اکثر جا ها وجود دارد اما کبوتر خانکی زیاد است ، انواع طیوروحشی نیز زیاد ومشهور ترین آنها کبك ، لگلگ ، اقسام مرغابی ، قاز ، مرغ دشتی ، گنجشك

بو د نه ، قمر ی ، فا خته ، دراج ، کلنگ ، بلبل ، طوطی ، طا وس ، کبو تر صحر ائی وغیره میباشد که شکـار میشوند . طیور وحشی که شکـار نمیشوند مـا نند باز ، شا هین ، گر گس ، عقا ب ، هم پیدا میشود .

معـا دن افغـا نستا ن : ـ درافغـا نستان معا دن بسیار ی پیدا میشود ، مشهو ر تـر یـن معا دن قرار ذیل است :

۱ ـ فلز ات قیمتی : ـ یـك معد ن مهم طلا در قند هـا ر کشف شده ولی تـا کـنو ن بـه استخراج آن اقدام نشده ، تنهابذریعه ریـك شوئی ازبعضی دریاها مانند دریای کـو کچه مقدارزیادی استحصال میگر دد . معادن بزر گ نقره درپنجشیر ، غوربند، دایزنگی کـشف شده.

۲ ـ معادن آهن : در پغمان ، پنجشیر ، هرا ت ، شنوار مشر قی ، دره صو ف مزار شریف وبها رك بد خشان کـشف شده ، ومعدن شاه مقصود کـه یك سنگ قیمتی اسـت درقند هـار وجود دارد . معد ن مس نیز در بسا موا ضع از قبیل چهل‌ستون کـابل کهمرد، بامیان ارغنداب قندهار، نهرین، ارز گـان مقروجلال آباد وجوددارد. سرب درفرنجل ،غوربند، بهسود،ارز گـان وخا کریزقندهارموجود است. علاوتاً معادن جست نیز درفرنجل‌وبامیان‌ومعادن قلعی‌در ارغنداب ور دك ، غو ربند ومعادن المو نیم در تنگی و اغجا ن لو گـر ومعا د ن نیکـل در جـد ر ان کـشف شده است . معدن تیل خاك در هر ات ومزار شر یف و بعضی جا ها ی دیگر نیز یا فت میشود . معادن زغا ل سنگ در غور بند ،اش پشته ، تا له‌وبر فك ، نهر ین ، کـر خ هر ا ت ارزگـا ن ، د ایزنگی و کوتل لته بند پیدا شده و کـا ر استخر اج معا دن اش پیشه ،تا له وبر فك و کر خ هرات جار یست .

طلق: که یکی ازاحجار عمده است، معادن آن در کـو های پنجشیر . کوهای مشرقی ، کـابل میدان، ارز گان،وغیره‌میباشد علاوه‌برمعادن فوق‌الذکرمعدنیات دیگر ازقبیل سنگ‌چونه‌سنگ ریشه،سنگ‌مرمر، نیل طوطیا ، سنگ گوگرد ، وغیره دراکثر نقاط افغانستان پیدامیشو د

جواهر :ـ احجار قیمتی ازقبیل یاقوت‌و لاجورد درافغا نستان بسیاراست،چنانچه یك‌معدن یاقوت درجـگد لك کشف شده ویك معدن لاجورد دربد خشان وجود دارد کـه‌ازانـجابمقدار زیادی لاجـورد استخر اج شده و در فابر یکه حجا ری کـا بل حکا کی و از ان زیو رات قطی نسوار، لب‌نی‌وغیره ساهان ظریف میسازند، معدن لعل نیزدر بدخشان کشف شده است .

صنایع درافغانستان :ـ افغا نستا ن نظربا هميت تاريخي و مو قعيت جغر ا فيا ئي خود از قدیم الایام مر کـز صنایع بوده واثار باستان آن نشان‌میدهد که‌صنعت قالین ، گلیم ، سطر نجی نـمد ، پوستین ، پوستینچه ، کـو سی ، اهنگری ، مسگری، زر گری ، کـاشی سازی و منسوجات ابریشمی وپشمی از قبیل قناویز ، دستمال ، لنـگی ابریشمی ، کرك، برك پتوی‌پشمی در ین کشور

متداول بوده‌وهنوزمتداول است ، چنانچه بعضی . ازین صنایع مانند قالین بافی کرک ، برک ، صنایع ابریشمی هنوز شهرت دارد وروز بروز بیشتر ترقی نموده است .

سنگتراشی :- قدیم ترین صنعت افغانستان بوده وتا امروز در اکثر نقاط افغانستان اثار آن دیده میشود ، بلکه متداول است ودر عمارات و صحنه های سنگ فرش بکار میرود مراکز مهمه سنگتراشی کابل، قندهار وهرات است . فابریکه حجاری و نجاری کابل این صنعت را بیشتر ترقی‌داده است .

پارچه‌بافی : ، پارچه‌های معروف افغانستان عبارت‌است ازقاقمه مزارشریف ، الچه قطغن ومزار، کرک ، قناویز، نرمه ، پتو ، بشرویه، کرباس دستمال وچادرشب هرات -- کشمیره وپتوی استالف ، لنگی‌ابریشمی کابل‌ومشرقی، درین اواخر فابریکه های نساجی ، کابل جبل‌السراج، پل‌خمری ، قندهار . صنایع‌پشمی ونخی‌رابیشترترقی داده ومخصو صادر سه سال اخیر شرکت‌صناعتی ابریشم درقطغن، صنعت ابریشم کاری رانیز برروی کار اورده و هنوز هم‌دستگا های مذکور توسعه داده میشود .

پوستین دوزی : - این صنعت ازقدیم درغزنی و کابل شهرت دارد ، پوستین و پوستینچه اعلی ازپوست بره ساخته وبصورت بسیار قشنگ ابریشم کاری میشود ، دستکش های که از پوست گوسفند ساخته میشود نیز بسیار مشهور است این صنایع علاوه بر‌اینکه در داخل استعمال میشود در خارج نیز صادرات دارد .

نجاری : ، نجاری قدیم افغانستان خیلی مشهور است مخصوصا شبکه کاریها و نقاشیها وکنده کاریهای که‌برروی چوب میشد کمال ذوق و سلیقه باستانی ارباب فن این کشور را نشان داده وحیرت انگیز است ، چنانچه اکثر تکه های ارسیها و کلکین های قدیمه را مردم اروپائی بقیمت گزافی خریداری مینمایند ، درین اواخر این‌صنعت نیزدوباره احیا گردیده وفابریکه حجاری ونجاری درین باره خدمت میکنند .

کاشی کاری و کلالی : ، کاشی کاری در افغانستان از صنایع بومی است ، مراکز عمده آن‌هرات ،مزار شریف، بلخ ،غزنی وبگرام میباشد اثار عمده کاشی کاری در تمام نقاط فوق الذکر دیده میشود مخصو صادر هرات از کاشی کاری های چند قرن پیش اثار زنده‌ئی‌درزیارت گازرگاه‌ومسجدجامع‌تاریخی آنو لاباقی است کاشی کاری مسجد جامع اخیرا تجدیدشده‌ودرهرات برای‌زنده ساختن‌وترقی آن‌اقدامات بعمل امده‌است .

کذادراستالف کابل نیز کاشی سازی‌ترقی‌نموده کاسه، بشقاب، مرتبان وغیره چیزهای کاشی درآنجا ساخته میشود . علاوه برصنایع فوق الذکر بعضی فابریکات ازقبیل فابریکات حربی ،تکمه‌سازی، سمنت‌سازی، قندسازی‌وغیره نیز موجود است .

تشکیلات اداری :-

کشور افغانستان از حیث تشکیل اداری به هفت ولایت و شش حکومت اعلی تقسیم شده قرار ذیل .

ولایات

ولایت کابل

ولایت مشرقی

ولایت جنوبی

ولایت قندهار

ولایت هرات

ولایت مزار شریف

ولایت قطغن

حکومت اعلی :

حکومت اعلی پروان

حکومت اعلی غزنی

حکومت اعلی گرشك

حکومت اعلی فراه

حکومت اعلی میمنه

حکومت اعلی بد خشان

هرولایت وحکومت اعلی بحکومت های کلان ، درجه اول ، درجه دوم ، درجه سوم ، درجه چهارم وعلاقه‌داریهای ماتحت آن هاتقسیم گردیده است که‌صورت تشکیل هر کدام تحت عنوان خودش نشان داده شده .

تعداد مکاتب :

درحال حاضر تعداد جمله مکاتب کشور قرارذیل است:

لیسه	۱۷	باب
مسلکی	۲۳	باب
متوسط	۷	باب
ابتدائی	۲۶۶	باب
مکاتب دهاتی	۱۸۷	باب
مجموع	۵۰۰	باب

لـکن وزارت معارف درصدد توسعه آن میباشد وهرسال چندین باب مـکاتب ابتدائی تازه تاسیس مینماید .

فاکولته ها — : حاضراهفت فاکولته درافغانستان وجود دارد کـه درمرکزشهر کابل تاسیس یافته است حسب ذیل :

الف — فاکولته های مربوط وزارت معارف :

۱ — فاکولته طب

۲ — فاکولته حقوق

۳ — فاکولته ساینس

٤ — فاکولته ادبیات

۵ — فاکولته شرعیات

٦ — فاکولته نسوان

ب — فاکولته مربوط وزارت دفاع ملی :

۱ — حربی پوهنځی .

اقلیم :

افغانستان نظربموقعیت جغرافیائی خود در منطقهٔ معتدله شمالی واقع است اگـر چه فاصلهٔ بعضی نقاط مملکت ازبحر آنقدر ها زیاد نیست ولی تاثیر هوای معتدل بحر کمتر در بالای مملکت مانفوذ مینماید از آنست کـه طورعموم آب وهوای افغانستان رابری میگویند از جانب دیگر چون سرزمین افغانی دارای پستی وبلندی های خیلی مختلف بوده پس هر منطقه نظر به عوارض طبیعی خود دارای خصوصیاتی است کـه در اقلیم آن تاثیر بزرگی وارد مینماید مثلا آب وهوای حوزه جلال آباد ، منطقه کـابل ووادی هرات کـه هرسه ازنقطهٔ نظرعرض البلد (کـه یکی ازعوامل مهم تعیین اقلیم است) تقریبا یك فاصله را ازخط استوا دارا میباشد (هرسه ناحیه بین ۳٤و۳۵ درجه عرض البلد شمالی وقع اند) یکسان نبوده نسبت بارتفاع هر کدام آن ازسطح بحرنظر به ترتیب افتادهٔ سلسله جبال محوطهٔ هریك ازحوزه ها، اختلافاتی درآب وهوای آنها موجود است .

ازهمین باعث است کـه درتعیین وتثبیت اقلیم هرمنطقه سرزمین افغانی لازم است علاوه برعرض البلد کـه بعد و مسافهٔ هر منطقه راازخط استوا یعنی ازگرمترین حصه کـره ارض نشان میدهد ارتفاع آن منطقه را از سطح بحر، صورت افتاده وضعیت عوارض طبیعی را خاصة تحت غور ومداقه قرارداد هیم کـه بدین ترتیب میتوان افغانستان را ازنقطه نظراقلیم طور عموم بهسه منطقه مختلفه منقسم نمود : مناطق مرتفع ، مناطق متوسط وسرزمین های کم ارتفاع .

الف مناطق مرتفع : این سرزمین ها کـه عبارت ازکوهستانات ودره های مرتفع سیلابها است طور عموم آب وهوای انراسرد گفته ودرحرارت وبرودت فصول مختلفه سال انها فرق فاحشی رامی بینیم.

۱ــ سرزمین های کوهستانات که دارای بیشتر از ۲۴۰۰ متر ارتفاع از سطح بحر میباشد فصل زمستان انها اکثرا از ۶ الی ۷ ماه دوام دارد: حوزه نورستان، یکحصه بزرگ بدخشان و هزاره جات درین زمره شامل میباشد. (البته سرزمین های خیلی مرتفع که ۴۰۰۰ متر و بیشتر از آن ارتفاع دارد و غیر قابل اسکان میباشد دارای اقلیم خیلی سرد و اغلبا توسط برفهای دائمی پوشیده است)

۲ ــ حوزه هایی که بین ۱۳۰۰ و ۲۴۰۰ متر ارتفاع جا گرفته است مانند کابل ــ غزنی کتواز وحصه از بدخشان ودره علیای کنر وغیره دارای آب و هوای نسبتاً معتدل بوده فصول اربعه آن مشخص وازهمد گر فرق دارد: تابستان ها انقدر هاشدید نیست وسردی زمستان بعضاً تا ۲۰ درجه تحت صفر میرسد. مقدار بارند گی بقسم برف ویا باران که اغلبا در ماهای زمستان واوایل بهار صورت میگیرد از ۳۰۰ میلی متر الی ۴۰۰ و بعضا بیشترهم میباشد (اوسط بارند گی شهر کابل تقریبا ۳۰۰ میلی متر است)

ب: منا طقیکه ارتفاع ان متوسط بوده یعنی بین ۹۰۰ و ۱۳۰۰ متر میباشد: که حصهٔ ازدامنه شمال هندو کش دامنه سلسله جبال غورات حوزهٔ قندهار ــ ره هریرود شامل آن است دارای تابستان نسبتاً گرم بوده زمستان انجا شدید نیست وربرورت بندرت از ۱۰ درجه تحت صفر پائینتر میرود. بارند گی این ناحیه کمتر از ۲۰۰ میلی متر میباشد که اغلباً بقسم باران و بعضاً بقسم برف سرازیر میشود ولی برف آن هم خیلی بسرعت ذوب میگردد.

ج: سر زمین های کم ارتفاع: منا طقیکه کمتر از ۹۰۰ متر ارتفاع دارد از نقطهٔ نظر جغرافیای فزیکی اطلاق کلمه دشت را میتوان بانها کرد چه از یکطرف مقدار بارند گی این نوع سرزمین ها خیلی کم است وازجانب دیگر فرق زیادی بین حرارت و برودت شباروزی آن میباشد، حرارت های تابستان خیلی زیاد وشدید است بارنده گی بقسم برف خیلی ها بندرت وبصورت باران آن هم بسیار کم است منا طقیکه درین گروپ شامل اند: سرزمین های سمت شمال مملکت، تمام مناطق وسیع جنوب غرب افغانستان ــ حوزه سفلی دریای کابل اوسط بارند گی این سر زمین ها کمتر از ۱۵۰ میلی متر میباشد (باستثنای حوزه سفلی دریای کابل که از فیض بارند گی های موسومی شاداب تر است)

اوسط بارند گی شهر جلال آباد ۱۸۵ میلی متر ــ ازمزارشریف ۱۲۰ وازچخانسور تقریباً ۵۵ میلی متر است. عامل دیگر ی که در اقلیم منا طق سهم بزر گی راد ارا بوده وتغییر وتبد یلی را در آب وهوای یك منطقه وارد مینماید عبارت از جریا نات جوی ویا باد ها است که نظر به پیدایش دو مر کز مختلف فشار هوا ازجانب سرزمین های فشار زیاد، بطرف نقاط فشار کم میوزد ــ افغانستان نظر بموقعیت جغرافیائی خود درسر راه دو مر کز مهم فشار هوا که نظر باوقات سال شکل آنتی سیکلون (مر کز فشار: یاد) وسیکلون (فشار کم)

را بخود میگیرد واقع است واین دومر کز مختلف فشار یکی بالا ی بحر هند که گرم تر ین بحر های دنیا و بفا صله چند صد کیلو متر درجنوب افغا نستان واقع است (در موسم تابستان) ود یگری در بالای ایشیای مر کزی(در مو سم زمستان) دائر میگر دد . البته جریا نات جوی که بین این دو مر کز فو ق الذ کر فشار کم وز یاد تباد ل میگر دد با لا ی افغا نستا ن بدون تأثیر نیست ولی د ر ینجا هم مثلیکه قبلاً در باره حرارت و بر ودت نسبت دوری و نزدیکی از خط استوا دید یم خصو صیا ت منطقو ی که زا ده عوا رض طبیعی است تأ ثیر مهمتر و بیشتر ی رادارا است.

مثلاً باآنکه درا یام زمستان در تمام افغا نستان باد (شما ل) ، بالعوم از طر ف شمال بجنو ب میو زد یا بعبا ره دیگر جر یا ناتی که از مر کز فشار زیاد ایشیا ی مر کزی بطرف فشار کم بحر هند در آنو قت سرا زیر میگر دد سر زمین افغا نی را نیز جا رو ب مینما ید ولی باآ نهم خصو صیات عوا رض طبیعی وهم جریا نات منطقو ی تغییر آتی را در خط سیراین جر یان عمو می وارد مینما ید وبعضاً برخلاف آن جر یان ، جر یان دیگر ی قد علم مینما ید مثلاً باد سرد وشد ید ی که از دا منه ها ی شمالی هند و کش در زمستان بجا نب دریای آمو وماورای آن میوزد. این نوع خصو صیا ت در سیستم جر یانات جو ی سر زمین افغا نی خیلی زیاد دیده میشود . که در هر جا باد های منطقو ی آن باسم ها ی مختلف یاد ونظر به تو لید مرا کز محلی فشار کم وزیاد جا ر ی میگر دد . مثلاً با دگر می که از جانب غر ب قندهار میوزد وبنام باد چپه یاد میشو د - باد پر و ان که در حو زه کا بل از شمال میو زد - سیاه باد فراه و چخا نسور - سیاه باد حوزه مزار ویا باد «برو» که در حوزه جلال آ باد ولغما ن از شمال میوزد وباد نایل که ازطرف جنوب شر ق در حو زه جلال آ باد ولغما ن میوز د وغیره. که بعضاً دارای اسم مخصو ص هم نیستند .

یکی از مهمتر ین باد ها ی منطقو ی که تأ ثیر ات آ ن ، خا ر ج از خا ك افغا نی در تر کمنستان وهم در بلو چستا ن محسو س میگر دد عبا رت از باد یکصد و بیست روزهٔ حو زه غربی افغا نستان است که با صطلا ح اها لی هر ات وفراه از باد غیستا ت (باد خیزا ت) ، سر زمین شمال درهٔ هر یرود حر کت مینما ید ودر حقیقت از منا طق خیلی دو ر تر سرحدات شما لی ما منشأ گر فته وبجا نب حوزهٔ خلیج فار س و بحیرهٔ عمان سیر دارد .

دین ولسان : دین در افغا نستان هما نا دین مقد س اسلام و مذ هب رسمی وعمو می آن مذ هب مهذ ب حنفی است پیروان دیگرا دیان از قبیل هنو د ویهود نیز بصو رت اقلیت در بعضی حصص موجود ند .

یك عده اهالی کشور بزبان پشتو و یك عده هم بزبان دری (مشهور به فارسی) متکلم می باشند. در برخی ولایات و کوهستان ها زبانهای ترکمنی، ازبکی پشه‌ئی، پراچی نیز متداول بوده واهالی بدان تکلم میکنند.

السنه خارجی ازقبیل، عربی انگلیسی، روسی، فرانسوی، المانی، اردووغیره را برخی اشخاص کم وبیش تحصیل کرده اند واین السنه را بحیث وسیله تحصیل علم ومعلومات استعمال می نمایند. لسان عربی، انگلیسی، فرانسوی، المانی بداخل پروگرام بعضی مکاتب رسمی هم میباشد.

فابریکات درافغانستان: اساس فابریکه در افغانستان فی الواقع در عصر امیر عبدالرحمان خان گذاشته شد واولین فابریکه همان ماشین خانه است که در دامن کوه آسمائی درسنه ۱۳۰٤ هجری قمری تعمیر ودرهمان سال یك عده ماشین های خراطی ذوب آهن، ریخته گری، بمه وغیره نصب شد یك نفر متخصص انگلیسی وبعضی عمال وماشین کار های هندی استخدام وشروع بکار نمودند، بعدازچندی ماشین های دیگری ازقبیل تفنگ سازی، کارتوس سازی، اره کشی ونجاری نیز وارد گردیده وبکارافتاد متدرجاً اساس فابریکه توسعه یافته ودرآن هر گونه ماشین های حربی بادیگ‌های ذوب آهن چکش های ثقیل، ماشین بوت دوزی، سراجی ضرب سکه، دباغی وغیره وارد ونصب وبکار انداخته شدو کار گران افغانی نیز شامل کار گردیدند.

فابریکه گوگرد سازی: این فابریکه درسال ۱۳۰٦ تاسیس و ماشین های آن ازجرمنی وارد وبکارانداخته شد فابریکه مذکور دارای ماشین های اره ورق کشی، ماشین قطع وبرش چوب، ماشین قطی سازی، ماشین برش کاغذ، غربال گوگرد، مالش گوگرد، ترتیب دادن چوب گوگرد، پر کردن قطی، پرافین، مصالح زدن سرچوب، درجن گردن گوگرد وغیره میباشد این ماشین ها ابتدا ازطرف دولت وارد گردید ولی ملی گردیده وسهام بزرگ آنرا شرکت پشتون قندهار خریداری نمود.

فابریکه حجاری ونجاری: این فابریکه در اوائل سال ۱۳۲۰ شمسی تاسیس شد درین فابریکه ماشین های مختلفی از قبیل ماشین چار اره، ارهٔ گول، رندهٔ صفا کاری، ارهٔ تسمه، ماشین تیز کاری، اسکنه، چول کشی، ماشین رنگمالی، ماشین افزار، ماشین پر کاری، جلا کاری سنگ وغیره بکار افتاده است، سامانیکه ازچوب چهارمغز وجلغوزه ساخته میشودخیلی زیبا ونفیس میباشدوعلاوتاً شعبات دیگری مانندفتن کاری، شعبه الکلتریك موتر، آهنگری، ریخته گری، حلبی سازی رنگمالی شستشوی موترهاوبادی سازی موترها وغیره نیز به این فابریکه ضم شده واجراء میشود.

فابریکه چرمگری : دومین فابریکه که بعد از ماشین خانه در ین مملکت دائر گردید فابریکه چرمگری است که در سال ۱۲۸۶ هجری شمسی وارد وبکار انداخته‌شد، این فابریکه‌ابتداء لوازم عسکری را فراهم می نمود بعدا کارش رونق بیشتری گرفته بساختن بوت،سلیپر،زین، لجام‌وغیره نیزپرداخت که بفروش‌رسانیده‌میشد واخیرا این فابریکه به شرکت اقبال فروخته شد وازان به‌بعد بیشتر ترقی‌نمود واکنون هر گونه‌سامان‌ازقبیل‌بوت مردانه، زنانه،بچه گانه،انواع بکس‌های‌دستی‌وغیره‌ادوات چرمی‌را ازچرم خود فابریکه تهیه میکند .

فابریکه پشمینه‌بافی : اولین فابریکه پشمینه بافی درافغانستان درسال۱۳۳۳هجری قمری‌یعنی چهل‌سال‌قبل درجوار‌ماشینخانه‌تاسیس‌و بکار افتاد‌این‌فابریکه‌ازطرف‌دولت‌اداره میشد محصولات‌آن نیز برای البسه وپوشاکه‌باب زمستانی وتابستانی عسکری بکار برده میشد ،دستگاههای مخصوصی‌دران برای سورت‌کردن پشم ، پنبه، شستشوی پشم، وماشین‌های‌خشکاندن،ندافی، نختاپی، مالش، رنگ واتو وغیره موجودبود پارچه های این‌فابریکه دروقت‌خود خیلی نفیس‌بود ودر اواخرمحصولات آن روبا فزایش گذاشته وعلاوه براینکه ما یحتاج عسکری را تکافو می نمود برای طلاب مکاتب دارالمعلمین مکتب حبیبیه مکتب تلگراف و غیره نیز البسه تهیه می‌نمود: مقدار اضافی آن به اهالی فروخته میشدواخیرا این‌فابریکه نیز به شرکت «سهامی اقتصاد» بفروش رسیده یك قسمت ازفابریکه نساجی ولایت هرات نیزبان ضمیمه گردیده و فعلا دائراست .

فابریکه پشمینه بافی قندهار : این فابریکه درسنه۱۳۲۲شمسی‌درمرکزشهرقندهار تاسیس‌شده ودارای (۸۹) دستگاه بافندگی پشمی میباشد وماشین های پشم تکانی، پشم شوئی، رنگ‌ریزی، ماشین‌فشار، ماشین خشکانیدن، ماشین خاك تکانی ، ندافی ، نخ ریشی نخ تابی، مالش، شست‌پارچه،تنظیف،متر کردن، ماشین بخار دادن، ماشین برس، قطع وغیره بکار بوده وبصورت اتوماتیك کار میکند پارچه های نفیس این‌فابریکه مورد استفاده عمومی است .

فابریکه نساجی پل‌خمری : تعمیر این فابریکه دراواخر سال ۱۳۱۵ آغاز ودرآخر سال ۱۳۱۹ به کار شروع‌نمود فابریکه مذکور ازحیث بزرگی درافغانستان ممتاز است وعمارت آن بطول ۱۷۰ متر وعرض ۱۱۰ متر بوده است تنها در دیوارها و سقف های این فابریکه۸۰۰ تن آهن مصرف شده ، فابریکه مذکور دارای (۵۵۰) دستگاه بوده وتقریباً ۱۵ هزار دوك نختابی دران بکار انداخته شده‌است ودرظرف ۱۶ ساعت تقریباً (۳۱۵۰) متر پارچه دران بافته‌میشود، اداره مؤسسه در نظر دارد که بزودی تعداد

دستگاه های آن به (۲۲۰۰) پایه ترقی یافته ودو کهای آن ۶۰ هزار شود، در این مؤسسه متخصصین خارجی وداخلی و کارگر زیادی کار میکنند تولیدات آن روز افزون بوده وضعیت بافندگی آن نیز ترقی نموده ویك حصه احتیاجات اهالی را تکافومی نماید.

فابریکه نساجی جبل السراج: این فابریکه درسال ۱۳۱۶ شمسی بکار افتاد که یکی ازفابریکات جدید عصری میباشد ودارای هرگونه ماشین های حلاجی، ندافی، خاك تکانی، نختابی، نخ ریشی، بافت، رنگ ریزی وغیره است مقدار پنبه خالصیکه سالانه درین فابریکه کار میشود تقریبا دوصد خروار معادل (۱۱۲) تن بوده و منسوجات آن عبارت از جیم، تمر، سحن، روجائی دستمال روی وغیره است وسالانه تقریبا درحدود سه صد هزار متر پارچه مختلف تولید میکند.

فابریکه نساجی گلبهار: کار تعمیر این فابریکه بتاریخ ۲ ثور سال ۱۳۳۲ شروع گردید وحاضراً کار آن جاری میباشد، درنظر است که عمران عمارت و توریدماشین ها ونصب وبکار انداختن فابریکه مذکور تاآخر سال ۱۳۳۵ شمسی اختتام یابد.

مطابع: نخستین مطبعهٔ افغانستان مطبعه لیتو گرافیست که در زمان اعلیحضرت امیر شیرعلی خان تاسیس وبنام شمس النهار بکار انداخته شد درعصر امیر حبیب الله خان شهید اولین مطبعه حروفی تاسیس گردید وازان به بعد مطبعه تدریجاً توسعه یافت درزمان اعلیحضرت محمد نادرشاه شهید ماشین های آفسیت و دیگر ماشین های جدید طباعتی خریداری وبکار افتاد، درین دوره تمام ماشین های طباعتی تمرکز یافته تحت اداره ریاست مستقل مطبوعات در آمد که بنام مطبعه عمومی یاد میشود، مطبعه عمومی حاضراً دارای شعبات فنی ذیل است.

الف — شعبه طبع حروفی که (۱۸) پایه ماشین طبع برقی، برش برقی، عکس چاپی دران بکار افتاده است.

ب — شعبه زنکو گرافی وآفسیت که (۱۷) پایه ماشین دران کار میکند.

ج — شعبه صحافی که دران نیز (۱۵) ماشین کار میکند.

د — شعبه حروف ریزی که (۲) پایه ماشین دارد.

ه — شعبه پاکت سازی دارای (۳) پایه ماشین میباشد.

و — شعبه حروف چینی.

اخیرا ده پایه ماشین جدید طبع برقی نیز وارد شده است.

مطبعه وزارت دفاع ملی اخیراً در وزارت دفاع ملی نیز مطبعه تأسیس شد که کار تعمیر آن دربرج سرطان سال ۱۳۲۹ آغاز ودربرج اسد ۱۳۳۱ختم گردید تمام

ماشین های آن نصب وبکار افتاد ودر برج قوس ۱۳۳۱ رسماً افتتاح گردید .

این مطبعه حاضراً دارای شعبات ذیل است :

۱ ـ شعبه عکاسی .
۲ ـ « « زنکو گرافی
۳ ـ « « طبع حروفی
٤ ـ « « آفسیت
٥ ـ « « اونومات مونو تایپ
٦ ـ « « حروف چینی
۷ ـ « « صحافی
۸ ـ « « پلیت سازی
۹ ـ « « گستتنر

مطبعه معارف : وزارت معارف نیز اخیراً مطبعه وارد وتاسیس نمود که اکثر امور طباعتی مربوطه وزارت موصوفه ازقبیل کتب درسی وغیره اکنون در مطبعه خود آن انجام می یابد .

کار عمران مطبعه معارف درسال ۱۳۳۱ آغاز و در سال ۱۳۳۲ ختم گردیده ماشین های آن نصب وبکار افتاد .

این مطبعه نیز حاضراً حاوی شعب فنی ذیل است :

۱ ـ شعبه حروف چینی دستی وماشینی
۲ ـ شعبه طبع حروفی
۳ ـ شعبه آفسیت (روتاپرنت)
٤ ـ شعبه زنکوگرافی (فتوگرافی ـ کلیشه سازی ـ کاپی کاری)
٥ ـ شعبه آرت
٦ ـ شعبه تصحیح
۷ ـ شعبه بسته کاری .

فابریکات برق : ـ اولین فابریکه تولید برق همانا فابریکه برق آبی جبل السراج است که بروژه وپلان آن در سال ۱۲۸٤ شمسی ذریعه انجنیران امریکائی ترتیب و سپس کار تعمیر آن آغاز شد . سامان ولوازم آن از کمپنی (جنرل الکتریك) امریکا خریداری وذریعه همان انجنیران امریکائی نصب گردید ودر سنه ۱۲۹۲ شمسی بکار افتاد وفوراً ماشین های ماشین خانه کابل که از ابتدا تا آنوقت ذریعه سوخت چوب بکار می افتاد بقوهٔ برقی بکار افتاد وجنگل های طبیعی وغیر طبیعی این کشور

که به استهلاك معروض بود محفوظ ماند. ابتدا درین فابریکه سه پایه ماشین که بطاقت مجموعی (۱۵۰۰) کیلوات برق تولید مینمود نصب گردید و ازان جمله هم تنها دو پایه آن بکار آغاز و یك پایه آن فالتو ماند . این ماشین‌ها در جمیع اوقات بخوبی کار مینمود مگر در سال ۱۳۱۰ شمسی ماشینهای جبل السراج ترمیم طلب گردید و یك ماشین نهصد کیلواته دیگر از کمپنی (زیمنس) جرمنی خریداری و ذریعه متخصصین جرمنی نصب و بکار افتاد که بطاقت (۹۰۰) کیلوات برق تولید مینماید . چون ماشین‌های سابق کهنه و مستعمل گردیده است هرسه ماشین مذکور بقوه (٤٥٠) کیلوات برق تولید مینماید و بصورت مجموعی هرچار پایه ماشین مذکور حاضراً باندازهٔ (۱۳۵۰۰) کیلوات برق تولید مینماید .

۲- فابریکه برق چك وردك :- چون احتیاج به برق روز افزون بود لذا درسال ۱۳۱۲ شمسی ذریعه یك هیئت فنی از کمپنی (زیمنس جرمنی) درین موضوع شروع به تحقیق شد و در سال ۱۳۱۵ پروگرامی ترتیب و کار تعمیر آن در سال ۱۳۱٦ در چك وردك آغاز شد که درسال ۱۳۱۹ بتکمیل رسید . درین فابریکه سه ماشین تولید برق که آنرا (ژنریتر) میگویند نصب گردیده که بصورت مجموعی باید مقدار تولید برق آنها (٤۲۰۰) کیلوات باشد اما بطور عموم (۳۲۰۰) کیلوات برق ازان گرفته میشود .

۳- فابریکه تولید برق قندهار :- راجع به تأسیس این فابریکه در سال ۱۳۱٤ شمسی تصمیم گرفته شد هیئتی برای تحقیق بدانصوب اعزام گردید و بالنتیجهٔ نزدیك زیارت باباولی علیه الرحمه بر روی نهری که از دریای ارغنداب جدا میشود بندی ساخته شد ویك پایه ماشین تولید (۳۳۰) کیلواته نصب و بکار انداخته شد بوسیله این برق که از مسافه تقریبا ٤ کیلومتر بشهر وصل است شهر قندهار تنویر شد . تا اکنون ماشین مذکور کار میکند و تنویر شهر بذریعه آن صورت میگیرد .

٤ - فابریکه جلو ارچه ولایت هرات :- در سنه ۱۳۱٤ یکی از تجار هرات بنام (دوست محمد ایماق) یك دستگاه مولد برق آبی وارد کرد که تقریبا (۹۰) کیلوات برق تولید میکند این ماشین برروی نهر (جلو ارچه) که بسمت غربی شهر هرات وقوع دارد نصب شده و مسافه آن از مرکز شهر هرات تقریبا ٦ کیلو متر میباشد . سامان و لوازم فابریکه مذکور از کمپنی (زیمنس جرمنی) خریداری و ذریعه متخصصین آن نصب گردید و تاامروز ازان کار گرفته میشود .

۵ - فابریکه برق پل خمری : - پل خمری چون مرکز فابریکه نساجی میبا شدلذا یك فابریکه برق در آنجا تاسیس شد وتمام لوازم آن از کمپنی زیمنس جرمنی خریداری

وارد گردید . درسال ۱۳۲۰ کار ساختمان و نصب فابریکه انجام یافته شروع بکار نمود ، ماشین تولید آن سه پایه استو بصورت مجموعی (٤۸۰۰) کیلوات برق تولید میکند این فابریکه علاوه براینکه ماشین‌های فابریکه نساجی را بکار می اندازد ، جاده‌هاوخانه‌های پل خمری ومناطق نزدیك آنرا نیز تنویر مینماید .

٦ فابریکه برق بغلان : - این فابریکه درسال ۱۳۲۷ شمسی بر روی نهراجمیر که بطرف جنوب شهر بغلان صنعتی وقوع دارد بنا یافته است وسامان‌ولوازم آن بعضا از جرمنی و بعضا از چکوسلواکیا خریداری وذریعه متخصصین داخلی نصب گردید ، این فابریکه (٦۰) کیلوات برق تولید نموده فابریکه قند بغلان را بکار انداخته‌است علاوتا بعضی آسیابها وپایکوبهای آنجارا نیز بکار انداخته و بعضی خانه‌هاوجاده هارا تنویرمینماید.

۷- فابریکه برق پغمان : - دریغمان یك دستگاه برقی آبی دائراست که در سال ۱۳۰۳ شمسی برروی دریای پغمان تاسیس وماشین آن بطاقت (۸۰) کیلوات برق تولید مینماید و عمارات وسرکها ، باغ عمومی و جاده هارا تنویرمیدهد .

۸- فابریکه برق سروبی :- علاوه از فابریکه‌های فوق یك‌فابریکه‌برق‌دیگری که‌نسبت به همه عمده و مهم میباشد جدیداً در حصه سروبی برروی دریای کابل تحت تعمیر گرفته شده . کار ساختمان آن از ابتدای سال ۱۳۲۵ آغاز شده وبعضی ماشین‌ها وتوربین‌های آن نیز وارد گردیده استشاید بزودی کار آن انجام یابدوسائر لوازم آن تکمیل گردیده وبکار انداخته‌شود .طاقت انتهائی این فابریکه (۲٤۰۰۰) کیلوات پیش بینی گردیده است.

فابریکه سمت سازی : کار این فابریکه‌در برج جوزای ۱۳۳۳ درجبل‌السراج بدامنه کوه بچهٔ که‌بنام « کوه‌غار » معروف است شروع گردیده‌وتحت نظر مهندسین خارجی‌هنوزجریان‌دارد .

راه های افغانستان : مراد از راهای افغانستان همان سرك ها ومعابری است که موتر رو بوده مراکز ولایات را بکابل مرکز کشور ، ویاشهرهای عمدهٔ ولایات را بمراکز خود آن‌ها وصل نموده است حسب ذیل :

راه بین جلال آباد و کابل : کابل پای تخت مملکت‌افغانستان وشهرجلال آباد مرکز ولایت مشرقی که بفاصله (۱۸۲) کیلو متری کابل موقعیت دارد توسط دوراه قدیم وجدید بهم وصل شده .

اول راه قدیم : جاده وسیعی بطرف غرب از بین آبادیهای شهرنو جلال آباد و یك سلسله عمارات و باغات دولتی گذشته تا ۳ کیلومتر یعنی موضع علی خیل باراه دوم مشترکاً پیش میرود . درین حصه سرك به دو شعبه تقسیم شده راه جدید بطرف شمال انحراف نموده وسرك سابق بسمت چپ امتداد می یابد و پس از طی ۲۰

کیلومتر اراضی هموار وشاداب وادی سرخ رود که عابرین از مشاهده مواضع مختلف و سرسبزی دو طرفه سرك فرحتی احساس می نمایند بموضع فتح آباد که تانك پترول و چند دکان هم در آنجا آباد گردیده است مواصلت می نماید . بعداز فتح آباد (رود کرسو) را عبور نموده بداخل سنگلاخ زاری فراز ونشیب راپیموده بعداز مسافه ۱۰ کیلومتر به باغ و هوتل نمله که خیلی قشنگ و زیباست میرسد .

از نمله سرك متدرجاً بلندی میگیرد و درختم این بلندی از موضع هاشم خیل عبور نموده بطرف گندمك پیش می رود، در بین گندمك وهاشم خیل راه صیفیه ماماخیل نیز بطرف دست چپ جدا گردیده است .

ازین به بعد سرك باز به شکل مار پیچی در بین دره ها و کوه بچه ها واراضی خشك ولامزروع و فراز ونشیب امتداد یافته از مواضع سرخ پل ، کلالی ، جگدلك فرمان بیك ، باریك آب ، خاك جبار گذشته بالاخره به اولین منزل کابل یعنی بتخاك میرسد واز بتخاك گذشته جلگه شینه و کمری وبگرامی را قطع و از کوتل یك لنگه و میدان سیاه سنگ عبور نموده به شهر کابل میرسد .

دوم راه جدید : راه جدید عبارت ازسرك جدید میباشد که ازموضع علی خیل بطرف شمال منحرف گشته به کنار نهرسراج تاموضع درونته یعنی سر بند نهر مذکور می رود درحدود پل درونته تنگی کوتاهی راعبور نموده بهوادی لغمان داخل می شود و بعداز قطع تخمین [۲۰] کیلومتر دیگر درآخر آبادیهای کج به حدود زیارت (سر کندو بابا) به تنگی باریکی که معبر دریای کابل می باشد داخل گردیده وخط سیر دریارا متابعت می کند سرك درموضع معبر آب جگدلك وفرمان بیگ کمی فرو رفتگی وبرد گی دارد باقی عموما مسطح وهموار می باشد وپس ازقطع مسافه ۱۵ کیلومتر ازسنگ سوراخ شده عبور نموده بالاخره درموضع سروبی ازتنگی می برآید .

درسروبی دره وسعت کافی اختیار نموده سرك دربین اراضی سرسبز وآبادان سیرمی نماید ، درسروبی تعمیرات چندی برای حکومتی ، هوتل ، گمرك وغیره اعمار شده ویك سلسله دکان های جدیدی نیز تعمیر شده است .

ازسروبی به بعدسرك استقامت خودرا بجنوب منحرف ساخته پس ازطی ۱۰) کیلومتر مسافه درحدوده زیارت خواجه سه بابا درخط منکسر به کوتل لته بند بالا رفته ومواضع دهنگی ، قفس ها ، سموچهای ملا عمر ، وگزك راعبور نموده بالاخره بهفاصله دوصد متری شرق بازار بتخاك بسرك سابقه یکجامی شود درعرض راه بین جلال آبادو سروبی و کابل بفاصله های مختلف برای چای نوشی واستراحت مسافرین درمواضع (پل درون ته کجوری ، پهچگال ، کج ، سر کندو بابا ، سروبی ، منگی ، قفس ها ، سموچهای ملاعمر

گزك، بتخاك وبگرامی) يك تعداد دكان دائر است .

راه بين جلال آباد واسمار : اسمار درشمال مشرقی جلال آباد بفاصله تقريبا (۸۰) كيلومتر درضلع شرقی وادی كنر واقع است وبذريعه سرك باشهر جلال آباد وصل گرديده است .

اين سرك تا پل درونته بسرك كابل وبعدازپل درونته تا (۲۰) كيلومتر ديگر باسرك لغمان مشترك بوده حينكه ازپل درونته عبور واز ارتفاعات آن طرف پل فرود آمده وبدامنه همواری ميرسد سرك لغمان را گذاشته ازجهته شمال دفعتاً دور نموده اراضی سنگ زاردشت مگبيری را كه تخمين [۲۰] كيلومترطول دارد قطع نموده بموضع شيوه مقر حكومتی [كوز كنر] مواصلت می نمايد .

ازشيوه به بعد سرك باستقامت شرق سير كرده بعدازطی مسافه تقريباً ۹ كيلومتر بموضع اسلام پوربه پوزه كوهی بساحل درياى كنر مواصلت ميكند و ازآنجا بعد تا جغة السرای وبری كوت به كنار راست وشمال خط معبر آن رامی پيمايد . از اسلام پورقريباً ۹ كيلومتر ازبين آباديهای دهن [دره مزار] موسوم به [نورگل] گذشته وپس ازطی تقريباً [۱۸] كيلومتر مسافه ديگربدهن دره [دتوگل] بهموضع [چوكی] مقرعلاقه داری محلی آنجا مواصلت می نمايد، درحين عبور ازتورگل الی چوكی اراضی سرسبز وشاداب كنر خاص واقع است كه مناظر زيبائی را تشكيل ميدهد .

بعدازچوكی معبردريا وخط سرك سمت خودرا قدری بشمال تغير داده بهفاصله های تخمين [۳، ۶، ۹] كيلومتر ازمواضع بابر، ترنگ، وتيشه عبور نموده بمر كز جغة السرای مقرحكومت كلان جغة السرای ميرسد اينجا موضع خرم وسرسبزی است درجوارحكومتی چندد كان ويك هوتل عصری بناوباغ عمومی مر تبه داری احداث گرديده است ازجغة السرای بفاصله ۲ كيلو متر بالاتر درقسمت تنگنای دره سركی بطرف اسمار گذشته وبجانب مشرق ميرود و ازينجا تااسمار تقريبا ۹ كيلومتر مسافه است .

راه بين كابل وگرديز ، ــ اين راه از گوشه جنوب مشرق كابل از پای بالاحصار شروع شده مستقيماً بطرف جنوب پيشرفته در (۳) كيلومتری، موضع بينی حصار و علی الترتيب سنگ نوشته ، خير آباد ، چهار آسياب را عبور نموده در آخر آباديهای چهار آسياب از [دشت سقاوه] ميگذرد و در حدود سفيد سنگ بمسافه [۳۰] كيلومتری كابل داخل جلگهٔ وسيع وسرسبز لوگر ميگردد وازمناطق آبادان محمد آغه، پورك، واغجان ، كلنگار گذشته درحصه تنگنای وادی به پل علم كه برسردريای لوگر بنا گرديده است ميرسد . سپس از پل علم گذشته باستقامت جنوب و جنوب

پس ازطی مسافه کمی ازاراضی پاد خواب شانه و جلگه سرسبز لو گر گذشته در بین زمین خشك ولامزروع موسوم به(دشت بیدك) بطرف کوتل تیره پیش میرود و متدرجا بلند شده‌بده کوچك‌التمور که‌درپای کوتل‌تیره واقع وحدفاصل ولایت جنوبی و کابل شمرده می شود واصل میگردد ومستقیما به‌شکل مارپیچ از کوتل تیره و تنگنای آن برآمده درموضع (قلعه سفید) ازدره خارج میشود وبالاخره پس ازطی یك مسافه که زمین خاره وخشك ودامنه جبال‌است داخل اراضی زراعتی وآبادیهای قراء و قصبات گردیز میگردد واین راه از کابل تاشهر گردیز (۱۲۲) کیلو متر مسافه دارد .

ازشهر گردیز چهار سرك دیگری بچهار سمت منشعب شده به غزنی، ارگون خوست ومیرز که امتداد یافته است بدین قرار :

راه ارگون : این راه با ستقامت جاده کابل و گردیز بطرف جنوب پیش رفته بعد ازطی یك کیلو متر به‌سمت راست طرف جنوب مغرب بحاشیه جنوبی منطقهٔ زرمت دراراضی خشك دامنه جبال بزمین‌همواری سیرنموده وپس ازطی‌نخمین (۲۶) کیلومتر سمت امتداد خود را بجنوب تغیر داده دربین تپه‌های سنگزار ونشیب وفراز سیر میکند ودرحدود رباط (سرخ‌دیوال) یك‌راه کوچکی بسمت‌چپ طرف سرروضه جدا می شود وازین جا تاسرروضه تقریبا ۲ کیلو متر فاصله باقی می‌ماند بعد سرك بداخل منطقه کوهستانی که ازجنگل‌های جلغوزه، سرو کوهی‌واقسام بته مستوربوده مناظر دلفریبی را تشکیل میدهد عبور نموده ازپستی ها وبلندی های متعددی میگذرد و از منزل دیگری که کاملا در بین‌معبر رودباریك وآب‌های چشمه سار دره های متعدد بهر دوطرف‌این راه واقع است عبور میکند وبه ارگون واصل میشود .

راه بین گردیز وغزنی : راه دوم از گردیز منشعب وبطرف غرب در علاقه زرمت داخل شده بزمین وسطح همواری در بین آبادیهای زرمت سیر می‌نماید و ازحصه‌اول وحصه دوم وحصه سوم زرمت که متصل هم‌واقع گردیده‌اند گذشته پس ازطی مسافه (۳۰) کیلومتر بموضع (شدن‌وپتن) که‌ازمربوطات‌حکومت اعلی‌غزنی بوده‌واز انجاتخمین (٤٦) کیلو متر مسافه دارد واصل میگردد .

ازمحل «شدن» سرك بطرف شمال مغرب میلان میکند و راه همواری را در علاقه شلگرغزنی پیموده‌بالاخره از را مك ، تاسن ، آزرو و شالیز گذشته بغزنی موا صلت می نماید وبه سرعت اوسط موتر تیزرفتارفاصله بین گردیزوغزنی را درظرف (٤) ساعت طی می نماید .

راه بین گردیز ومیرز که : راه سوم از گردیز بطرف شمال امتداد وپس از طی مسافه محدودی به سمت مشرق سیر نموده بحاشیه شمال وادی سرسبزی مو سوم به (رود احمد زائی) بدشت سنگزاری ازدامنهٔ جبال غرك ومچلغوعبور می‌نماید به سمت جنوب راه اراضی آباد و سر سبز وقلعه های متعدد مردمان احمدزائی قرار گرفته وبه سمت شمال بدامنه کوه، جنگل ومنظره دور نمای غرك ومچلغو جلب توجه می نماید.

پس ازطی یك مسافه ازرودمچلغو گذشته به کندل‌خیل که حدفاصل بین احمدزائی ومنگل میبا شد میرسد.

از کندل‌خیل یك سرك بطرف راست دور خورده به علاقه داری طوطاخیل و ازان جا بسرك خوست وصل می شود سرك اصلی بطرف شرق امتداد یافته بعد از طی یك مسافه به میرز که مواصلات ومنتهی میگردد.

راه بین میرز که وجاجی وچمکنی.

ازجمله راهای نزدیك که بخط سرحدی وصل میشود راه جاجی وچمکنی‌است که از کوتل پیوار عبوروبه‌توتکی مواصلات وازآنجابه پاره‌چنار میرود این‌راه همینکه ازمیرز که منشعب میگردد پس‌ازفاصله کمی بدره تنگ‌وسنگلاخی داخل‌میشود، به‌امتداد این‌دره بدوطرف آن در ختهای ار چه وبلوط ،سرو کوهی وجلغوزه، مشاهده میشود بعدازطی فاصله (۳) کیلومتر ازمیرز که تنگی بواسطه پیش برآمدگی دو قطعه سنگ بزرگی که ازهردوطرف پیش‌آمده‌ضیق‌تر میگردد بعدازعبوراین‌تنگنا بازدره‌بوسعت‌خود افزوده جنگل‌های اطراف هم‌غلوتر وقوی‌تر میشودوهم‌شکوه پیدامیکند و هم فرحت انگیزه‌می گردد،درطول این دره دربعضی حصص که وسعت و آفتاب کافی دارد بعضی خانهای برج‌دار بطرز وسلیقه مخصوص مردم منگل دیده‌می شود ساکنین این منطقه بزمین زراعتی احتیاج شدیدمحسوس نموده درطول دره برای عبورآب رود وجریان‌سیلاب های موسمی فاصله کمی رادربین دره باقی گذاشته‌اند وباقی‌درتمام نشیب های دوطرفه راه‌قطعات کرچك اراضی مسطحه رابوجود آورده اند بدین‌نحو که در کنار معبر آب چوبهای،قوی و کنده‌ها رابصورت دیوار ترتیب‌نموده عقب آن‌را از شاخه های درخت وسنگ وچغل‌پر کرده‌وحصه‌بالائی آن را ازطبقه خاك زراعتی پوشانیده وبرای زراعت مساعد ساخته‌اند وبرای آبیاری‌آن ازفاصله‌های دور ونزدیك باوجود شامخ بودن جدارهای سنگی وفواصل عمیق وطبیعی که بین دوموضع قرار داشته وسدراه است توسط تراب وناوه‌های بزرگ‌وطویل چوبی مفاصل رابهم مربوط وآب‌را ازان‌ها عبور داده بمزارع خودها رسانیده اند.

پس ازطی ۴ساعت منزل درمعبر آ بیکه بطرف شرق جریان دارد درحدقریه هزاردرخت که اولین قریه مردمان جاجی بشمارمیرود راه بدوشعبه تقسیم شده ، یك شعبه آن باستقامت جریان این دره بطرف راست بدرهٔ احمدخیل وازینجا بچمکنی میرود .

وراه طرف چپ تدریجاً بلندی گرفته بکوتل هزار درخت بالا می شود ازفراز کوتل مناظر قشنگ ودورنمای کوهای پرجنگل والوان مختلف احجارو وضع آباد یهائیکه دربین جنگل ها وجوددارد چشم اندازی راتشکیل میدهد .

وراه بعد ازعبور از کوتل دربین جنگل هاسیرنموده بهدره حسن خیل داخل می شود حسن خیل درهٔ شاداب وخرم بوده وخانه ها ومنازل اهالی سه طبقه وچهار طبقه بطرز عجیب ودلفریب دردوطرفه دره بین جنگل های طبیعی وباغهائیکه خودشان ترتیب داده اند آباد گردیده است ، جویچه های آب روان ازقریب منازل شان بخطوط موازی یکی بالای دیگر عبورنموده شرشره های کوچك راتشکیل وعواطف شاعرانه را بشورمی آورد بالاخره پس ازطی پنج ساعت منزل دیگر از کوتل هزار درخت درطول این دره برفراز یك تپه وپوزه کوه ، عمارت حکومت محلی وقشله عسکری مقیم جاجی واقع است .

راه دیگریکه ازهزاردرخت به احمدخیل میرود درمعبر آب بوده تاخود چمکنی گاهی به این طرف وگاهی به آن طرف آب دورخورده پس ازدو ساعت قطع مسافه بموضع احمدخیل که مقر علاقه داری احمدخیل وحسن خیل جاجی میباشد مواصلت می نماید ، درین حصه دره وسعت کافی داشته اراضی زراعتی نسبت به منطقه منگل بیشتر وباغهای متعددی دیده می شود ، از احمدخیل بعد ازفاصله دوساعته راه ، بقریه آخرین جاجی موسوم به (وام) میرسد وازین موضع بفاصله کمی ازدره خارج شده به جوزه حکومتی چمکنی داخل وازمواضع ارم ، دود ، وغیره قراء عبورنموده بحکومتی آنجا مواصلت می کنند وازاینجا راه همواری دراراضی وسیع که بطرف سرحد نشیب دارد وموترهم تردد کرده می تواند به طرف توتکی علاقه سرحد امتداد می یابد .

راه بین خوست و گردیز :

خوست بطرف جنوب مشرق گردیز بفاصله (۱۱۶) کیلومتر واقع است سرکیکه ازطرف جنوب شهر گردیز کشیده شده ، بعد ازطی تخمین یك کیلو متر به دوشعبه تقسیم میشود ، یك حصه آن بطرف مغرب امتداد یافته بارگون میرود که پیشتر ذکرشد وشعبه دوم همین سرك است که بخوست میرود .

نخست سرك به سمت جنوب وسپس بطرف شمال مشرق سیر نموده در «سینکی» کوهی که حدود جنوبی رود احمدزائی را تشکیل میدهد ، متدرجا بالا برآمده آبادی ها وسرسبزی های رود احمدزائی رابطرف دست چپ قرار میدهد . این سرك درحصه وسطی رود

درموضع (میلن) بصورت نیم دائره گولائی کوه را پیموده بالاخره برفراز کوتلی موسوم به (سروتی) برمی آید .ازفراز کوتل طوریکه مشاهده میشود سه‌دره به‌سه‌جهة فرود گردیده است،دره اول بطرف‌شمال وآن عبارت ازهمین دوۀ میلن میباشد که برود احمدزائی وصل می‌شود ، دره دوم بطرف شرق پائین شده بداخل اقوام منگل پیش می‌رود ، دره سوم بطرف جنوب مشرق پائین شده به جدران امتداد می‌یابد و این دره عبارت ازدری خیل بوده وسرك خوست هم بهمین دره سرازیر میشود و ازینجا بعد سرك در بین جنگل‌های غلو(ارچه، جلغوزه ، سرو ، بلوط) سیر میکند ،به‌دوطرف دره بین جنگل ها آبادیهای مردمان جدران دربعضی حصص انبوه ودربعضی حصص بصورت یکه قلعه دیده میشود ، بالاخره سرك پس ازطی تقریباً (۱۷) کیلومتر بموضع (وزی) که مقر علاقه داری دری خیل میباشد مواصلت می نماید

ازوزی به بعد سرك استقامت خودرا بطرف مشرق گردانیده ووضع مار پیچی خودرا هم ازدست میدهد وصورت راه همواری را اختیار می نماید که در ساحل و دو طرفه دریا انار باغهای متعدد ومنازل اهالی را برفراز کوها ،جنگل های ارچه ، جلغوزه وسرو کوهی وغیره بنظرمی‌آید پس ازطی تقریبا (۲۹) کیلو متر ازپل سید خیل عبور نموده به آبادیها وقلعه های المره میرسد ،درالمره‌دره‌هم‌وسعت کافی یافته زمین‌های مزروعی و باغ های زیاد تری به‌مشاهده میرسد . درحصه‌وسطی وفراخنای این دره قریه‌های موسوم به کپلی ، پلی، لوله ،قرار گرفته وبطرف دست چپ قلعه سرکاری مقر علاقه داری المره واقع وبه طرف دست راست بر فراز پشته بلندی قلعه مستحکم عسکری موسوم به (نادرشاه کوټ) کائن میباشد ،پس‌ازطی تخمین ۹ کیلو متر از المره به‌میدان‌وسیع واراضی سرسبز و شاداب‌علاقه مندوزائی بنام علاقه داری اسمعیل خیل میرسد این موضع ازشاداب ترین حصه این وادی بوده مزروعات گندم ، جو جواری ، شالی وباغهای سیب ، انگور ، زردالو ، آلو ، انار کم و بیش دیده میشود در اسمعیل خیل بکنار سرك عمومی تعمیر عصری برای مکتب آباد گردیده است .

بعد ازاسمعیل خیل سرك به اراضی همواری که در بعضی حصص سرمه ریگ دارد وبرای زراعت مساعد نبوده ولامزروع مانده است سیرمیکند و بالاخره پس از مسافه تخمین ۱۲ کیلومتر دیگر به‌خوست (مقرحکومتی وقرارگاه فرقه عسکری مقیم آنجا) مواصلت می نماید .

راه بین کابل وبهسود و هزاره :

ازسرك بین کابل وقندهاردرجائیکه‌از کوتل تخت‌پائین وبوادی میدان توصل می کند یك سرك کوچك دیگری بطرف دست راست جدا میگردد این سرك راه سر چشمه

و بهسود هزاره می‌باشد ، سرك مذکور تایك حصه بطرف شمال سیر نموده سپس بطرف چپ وادی خرم وشاداب میدان سیر وبعد ازطی مسافه تخمین (۷) کیلو متر به کوته عشرو (مقر حکومتی میدان) که بازار مختصری هم دارد واصل می‌شود ، در ینجا یك تعداد کافی دکاکین موجودوهرنوع مواد خوراکه وغیره حوائج پیداشده‌میتواند بعد ازینجا سرك سمت خود را از شمال بغرب تغیر داده از کنار راست وادی عبور و به جلریز (که مقر علاقه‌داری جلریز می‌باشد) مواصلت میکند ، شهر کوچك جلریز در ملتقای دو آبیکه یکی از دره سنگلاخ ازجانب شمال ودیگری‌ازدره‌اونی‌وسرچشمه می آید واقع گردیده و کیف مخصوصی دارد .

پس از جلریز عرض دره کم ترشده وسرك بطرف غرب در کنار معبر آبیکه از سرچشمه می آید بسیر خود ادامه میدهد، بدوطرف دره باغها ومناظر قشنگ قرار گرفته که در بین آنها عمارات اهالی مردم تکانه آباد گردیده جلب نظر می نماید . از جلریز بعدازطی مسافه تخمین(۱۸) کیلومترسرك به سرچشمه‌می‌رسد. سرچشمه آخرین حصه وادی میدان میباشد عمارات ومنازل اهالی درینجا بالای تپه‌های بلندی بفاصله های مختلفی بنا یافته است . درینجا سه چشمه بزرگی وجوددارد که‌منبع دریای کابل میباشد از کابل تاسرچشمه موتر زیاد در حرکت بوده‌وهمه‌روزه‌رفت وآمد دارد .درسرچشمه نیز بازار مختصری وجود داشته واداره پست و تیلفون وشعبه گمرك نیزموجودمی باشد.

بین سرچشمه و بهسود موتر کمتر حرکت میکند بنابران مسافرین‌مجبور می‌شوند پیاده ویابسواری اسپ ومرکب سفر کنند، بعد ازطی مسافهٔ تخمین (۳) کیلو متر از سرچشمه سرك به‌دهن دره اونی مواصلت می کند . در ینجا دره بدو شاخ منشعب گردیده ،یکی‌راه پیاده رو است که به طرف غرب در امتداد سرك بکنار آب باریك به داخل دره تنگی‌پیش رفته وبالاخره به‌دایمیر داد وردك میرسد . راه دیگر که‌همین سرك موتر رواست بطرف‌شمال گشته‌وپس‌ازطی (۱۲) کیلومتر مسافه به‌پای کوتل‌اونی میرسد . درپای کوتل اونی دوسه دکان سماوار چی دو جود و ازقدیم یك رباط برای شب باش مسافرین آباد گردیده‌است .بعدازعبور کوتل اونی بموضع (یورد) که‌سرای کوچکی میباشد واصل میگردد .بین سر چشمه ویورد تقریبا ۲۳ کیلومتر مسافه است از(یورد) بفاصله تقریبا۹ کیلومتر دیگر به‌جوقول میرسد بعد ازطی تقریبا ۲۰ کیلومتر به‌مرکز علاقه داری (فراخولم) که موضع بهتر است راصل میگردد .

این‌راه بفاصله یك کیلومتر ازفراخولم در موضع «اودله» درمعبردریای هلمند براه تنگی التقانموده تایك کیلومتر دیگر بکنار آب هلمند پیش می رود، بعدازان دریاسمت خودرا بطرف راست وسرك بطرف چپ(یعنی بطرف جنوب) تغیرداده بداخل دره تنگی

پیش میرود وپس ازقطع (۳) کیلومتر دیگر باز بطرف غرب میلان نموده پی هم ازسه چهار کوتل یکی بعد دیگری گذشته به رباط باد آسیا که دردشت وسیع آباد گرد یده است میرسد، از باد آسیا تابهسود مرکز حکومتی تخمین ۸ کیلومتر مسافه بوده وراه نسبتا هموار است بعد از دو ساعت قطع مسافه به کوتل [تلاو] واصل میگردد .

نزدیك قرار گاه حکومتی خانه ها ومنازل اهالی واقع شده است . ازسر چشمه تابهسود بحساب معمول ومتعارف مسافرین پنج منزل راه میباشد .

راه بهسود وپنج آب مرکز حکومتی کلان :

ازبهسود سرکی بطرف پنج آب مرکز حکومتی کلان میرود، بعد از۹ کیلو متر یك وادی سرسبز ونسبتا پرجمعیت که مشتمل به پنج شش قریه خورد بزرگ است واقع شده این موضع به نام (راقول) موسوم بوده ویك باب مکتب ابتدائی هم درانجا تاسیس یافته است سرك ازآبادیها گذشته دربین یك دشت همواری که بیش از٤ کیلومتر طول نداشته وبصورت سطح مرتفعی دیده میشود امتداد یافته وآبادیهای متعدد وپراگنده ئی باطراف وجوانب سرك بفاصله های متفاوت قرار گرفته است، حینکه سرك برفراز این سطح برمی آید همواروسطح بنظر می رسد ولی سرك مذکور بتیغه باریك وامتداد کوهی که تخمین (۳۰۰) متر ارتفاع دارد امتداد یافته است وبهر دوجانب سطوح پست وبلند ودورنمای وادی های کوچك وبزرگی که دربین کوه بچه های کم ارتفاع موقعیت داردجالب دقت میباشد این پوزه بالاخره بهمعبررود هلمند انجام می یابد وسرك دفعتا ازنشیبی تندی سرا زیر میشود وازسرپل دریا گذشته بلافاصله بکوه بچه تندی که به نشیب مذکور متناظر می باشد برمیخورد این کوتل را کوتل (ملایعقوب) می گویند .

برفراز این کوتل باز سرك درسطح مرتفع وهمواری سیرمیکند بعد ازقطع تخمین (۱۸) کیلومتر به منزل دیگری که کاملا دربین دره تنگ وطولانی واقع وموسوم به (موشك) است پیش میرود وبعدبه رباط دهن رشقه میرسد، درین جا چندخانه موجود ولین تیلفون هم تمدید گردیده است ازدهن رشقه به بعدراه تایك اندازه هموار بوده دربین دره طولانی وآبادیهای موسوم به (درازقول) در کنار آب سیر می نماید، در آخر این دره یك کوتل کم ارتفاعی کائن ویك رباطی بنام (زردسنگ) وجوددارد، پس ازقطع مسافه یك منزل دیگر که ازدو کوتل دیگر بنام (خارپوش و کار طوسی) عبور می نماید سرك به مرکزحکومت کلان دایزنگی یعنی موضع پنجاب مواصلت می کند .

ازپنجاب دوسرك دیگر منشعب گردیده که یکی به سمت غرب طرف کرمان ولعل تمدید یافته وراه هرات و کابل می باشد وسرك دیگر به سمت شمال غرب ممتد واز دره غرغری گذشته بحکومتی یکاولنگ وازآنجا به بامیان تمدید گردیده است، راه دوم بین کابل ودای زنگی می باشد که اینك هر کدام آن رابالنوبه تذکر میدهیم .

سرك بين دايزنگی و باميان :

اين سرك ازدايزنگی به سمت شمال مغرب درداخل دره ئی بنام «غرغری» پيش رفته و بعد ازطی ٤ كيلومتر دربين آباديها سمت خودرا بطرف شمال وشمال مشرق تغيرداده تدريجا ارتفاع ميگيرد و به كوتل (خرقول) بالا ميرود وپس ازطی كوتل نشيب آن طرف كوتل رابخط منكسر طی نموده درپای كوتل ازجوار يك قريه به نام (جنگلك) ميگذرد كه نخستين قريه (سبزقول) مربوط حكومت يكاولنگ می باشد بعد ازطی مقداری مسافه داخل دره شده ودرحصه وسطی دره به سمت شرق از كوتل ديگری ميگذرد و به درهٔ ديگری كه [سر بلاق] نام دارد فرود می آيد ودرآخر دره درموضعی كه باسم [نيك] ياد ميشود بوادی يكاولنگ داخل می گردد همينكه سرك ازدره برمی آيد به سمت راست دور خورده پس ازقطع يك كيلومتر مسافه بمركز حكومتی يكاولنگ وصل ميشود، فاصله بين دايزنگی و يكاولنگ تخمينا [۳۰] كيلومتر بوده موتر در ظرف ۲ الی دو نيم ساعت ۲ ساعت آن را طی ميكند.

راه بين كابل وقندهار :

بين كابل وقندهار [۵۱۰] كيلومتر مسافه است سركيكه از ايستگاه متصل پل شاه دوشمشيره عليه الرحمه در كنار غربی شهر كابل جدا شده بطرف غرب جانب قندهار امتداد يافته است نخست مسافه بين كابل وغزنی راپيموده بعد به سمت قندهار ميرود بدين ترتيب :

۱ـ از كابل تا غزنی: بين كابل وغزنی (۱۲۹) كيلومتر مسافه ميباشد جاده ازپل شاه دوشمشيره عليه الرحمه تامينار يادگار عبدالوكيل خان واقع ده مزنگ عريض بوده قيرريزی شده است ازايستگاه منارمذكور سرك عريض و پختهٔ ديگری به طرف قصر بزرگ دارالامان رو به سمت جنوب امتداد و بعداز (۱۰) كيلومتر بدارالفنون وصل ميشود وسرك كابل ازين ايستگاه مستقيما به سمت غرب به خط سير خود دوام داده ازبين عمارات واپارتمان های كارته گذشته به ماهتاب قلعه ميرسد پس ازطی مسافه تخمين ۲۵ كيلومتر بموضع [چوكی ارغنده] واصل ميشود در چوكی ارغنده شعبه گمرك وچند كان كوچكی وجوددارد كه مسافرين احيانا فرود آمده چنددقيقه استراحت ميكنندوطعام وچای صرف می نمايند، ازچوكی ارغنده جاده استقامت خودرا ازمغرب به سمت جنوب غرب تغير داده از كوتل تخت عبور و به وادی ميدان داخل ميگردد همينكه سرك بحاشيهٔ آباديهای ميدان ميرسد يك سرك ديگر بطرف راست منشعب گرديده به سرچشمه وبهسود وهزاره ممتد ميباشد بعد ازين منطقه سرك امتداد يافته به درانی واصل وازدرانی به بعد دريك دشت كه بنام [دشت توپ] يادميشود سير نموده داخل حوزهٔ وردك می شود . اين دشت بين علاقه ميدان ووردك حدفاصل است در حصه

وسطی این دشت یك‌سرك باریك به‌سمت‌راست‌ط فچك وردك انشعاب یافته است درچك وردك فابریکه تولیدبرق کابل دائرمی‌باشد به‌شیخ آباد نارسیده بطرف چپ یك‌سرك دیگری ازسرك عمومی جدا می‌شود که ازتنگی وردك گذشته به‌مقرحکومتی کلان اوگر «برکی‌برك» مواصلت می نماید درایام زمستان که‌بعضی اوقات‌به سبب برفباری زیاد راه ارغنده مسدود می‌شود رفت آمد از همین راه صورت می گیرد سپس سرك ازمنازل سیاه آباد ، تکیه، وشش گاو که بوردك تعلق‌دارد گذشته به علاقه حکومت اعلی‌غزنی داخل میگردد .

از غزنی تاقندهار : همینکه سرك از شهر غزنی خارج میگردد مستقیما بطرف جنوب رهسپار شده بمنزل نانی که اولین منزل بین غزنی وقندهار است میرسد درین حصه وضعیت اراضی تبدیل یافته وسرك به‌دشت شلگر واصل میشود سپس از منزل موشکی وعلاقه قره باغ که منطقه سرسبز وپرجمعیت بوده مقر حکومتی محلی آنجا می باشد مواصلت می نماید بعد از قره باغ سرك اراضی خشك ولامزروعی‌را قطع نموده از منازل کوه آهن ودشت مقر ورباط [اوبه] گذشته به آبادیهای مقر واصل وپس از طی مسافهٔ کمی وارد مقر می شود .

راه غزنی و مقر کاملاً هموار است ، از مقر یك سرك به سمت جنوب تمدید یافته و بطرف آب ایستاده و ناوه مقر امتداد و از آنجا به کتواز میرود ، آب ایستاده ازمقر ٤٥ کیلومتر مسافه دارد سرك‌دیگری درسمت شمال به فاصله ٥ کیلومتر به‌غرب‌مقر ازموضع «آغوجان» جداشده بطرف‌جاغوری ،علاقه هزار جات تمدید یافته است، ازین جا تا سنگ ماشه مرکزجاغوری تخمین٤٠ کیلومتر مسافه‌است .

ازمقر جاده‌در بین دشت‌بطرف قلات‌غلجائی سیرنموده رباط‌آغوجان‌راقطع میکند وبه علاقه‌شاجوی ،شیبار ،سراسپ «علاقه‌جات قلات مربوط ولایت‌قندهار» داخل میگردد درین‌حصص وضعیت‌طبیعی‌اراضی به‌تپه‌ها و کوه بچه‌های کوچکی تبدیل یافته وآبهای جاری و کاریزهای متعددی درهر گوشه دیده‌میشود، سرك بعدازقطع اراضی نا هموار در کناررود «ترنك» وجوار تپه‌ها به‌قلات‌واردمیگردد وپس‌ازان‌ازمناطق‌جلدك ،تیرانداز ، شهرصفا ،مانجه و مهمند که آخرین‌منزل قندهار است میگذرد و بطرف قندهار پیش میرود . فاصله بین‌مانجه‌وقندهار ٤٤ کیلو متر وبین‌مهمند وقندهار ٢٢ کیلومتر میباشد از قندهار تامنزل جلدك سرك در اراضی‌پست وبلندی امتداد یافته و در اطراف آن بفاصله‌های مختلف جنگل‌واشجار بادام ومزروعات سبزوخرم دیده می‌شود پس ازان سرك بدشت هموار رسیده بسیرخود دوام میدهد . درین‌منازل خورا که پیدا میشود مخصوصا در شهر صفا که از شهر های تاریخی و یك قرن پیش معمور

بوده است ولی اکنون در اثر حوادث خراب گردیده معهذا قریه آبادی موجود است .
فاصله بین شهر صفا و قندهار (٦٦) کیلومتر و بین کابل و شهر صفا ٤٤٩ کیلو متر است .
اطراف منطقهٔ مانجه هم شاداب و آباد است. شهر صفا و مانجه و رباط مهمند بسالین تیلفون وصل شده است .
بعد از یکنیم کیلومتر از منزل مهمند، سرك به منزل باغ قندهار واصل میشود، منزل باغ دارای عمارات قشنگ و باغ خوب و حوض مصفا است و بعد بشهر قندهار وصل میگردد بدین قرار : -
در یك کیلومتری شهر قندهار نمایندهٔ گمرك موجود است ازین موضع یك سرك بطرف دست چپ جدا و بطرف چمن امتداد یافته است و پس از چند قدم سرك بدو شعبه منشعب گردیده شعبه اول مستقیما پیش رفته از دروازهٔ کابل بداخل شهر می رود و شعبهٔ دوم بطرف دست راست انحراف نموده بطرف فابریکه پشمینه بافی و گمرك قندهار پیش رفته از سمت شمال وارد شهر قندهار می شود .
راه بین قندهار و چمن: از قندهار یك سرك پخته و اصولی ذریعه کمپنی موسن کنودسن امریکائی بطرف سپین بولدك قلعه (جدید) تمدید و سرویس منظم قایم گردیده است سرك در حصهٔ جنوب شرقی شهر قندهار منشعب گردیده پس از فاصله تخمین ٥٦ کیلومتر بمنزل «تخته پل» میرسد . تخته پل موضع آبادی بوده پترول وضروریات خورا که درین جا پیدا می شود، شعبه گمرك نیز درین جا دائر می باشد. پس از طی ٥٤ کیلو متر دیگر سرك بمنطقه (کدنی) واصل می شود، کدنی هم منطقه آباد بوده در سرحد آن تهانه عسکری و سرحداری افغانستان واقع است این تهانه به نام «قلعه جدید» یا (سپین بولدك) معروف است، پاس پورت کسانیکه به خارج سفر میکنند و یا از خارج داخل افغانستان میشوند درین جا دیده میشود درین جا تانك پطرول وخورا که نیز موجود است . فاصلهٔ بین قندهار و قلعه جدید یعنی سپین بولدك (١٠١) کیلومتر و بین کابل و سپین بولدك (٦١٦) کیلومتر میباشد و ازمر کز حکومتی سپین بولدك تا چمن که در ای خط سرحدی است تخمین ۳ کیلومتر میباشد .
راه بین قندهار و گرشك : سرك از دروازه غربی شهر که بنام دروازهٔ هرات یاد میشود آغاز و از بین عمارات شهر جدید سیر نموده پس از دو کیلومتر بمقام سرپوزه از پای چهل زینه رد فاصله (١٢) کیلو متری شهر از کنار باغ کوکران و مقبره حاجی میرویس گذشته به پل ارغنداب میرسد و از پل ارغنداب گذشته قدری بجانب شمال منحرف میگردد و در اراضی هموار و کم درختی سیر می نماید . سمت راست جاده خشك و سمت چپ آن که بساحل ارغنداب واقع است سبزو خرم میباشد لکن پس از یك منزل راه وضعیت سرسبزی متدرجا کم شده رفته و بالاخر سرك اراضی لامزروع و خاره ئی را قطع میکند و از چندین فراز و نشیب گذشته بموضع کشك نخود مواصلت می نماید .

کشك نخود مقر حکومت درجهٔ محلی آنجا میباشد اراضی گرد ونواح آن کاملا بذریعه کاریزها مشروب می گردد ازقسمت جنوبی باغ حکومتی یك سرك به سمت شمال جداشده وبطرف میوند میرود که ازین‌جا بفاصله تقریبا ۱۲ کیلو متر واقع گردیده است .

بعد از کشك نخود سرك دربین دشت وسیع وهموار ولامزروعی سیر کرده وپس از طی (۲۵) کیلومتر به موضع یخچال مواصلت می نماید که اکنون بنام موسی قلعه یاد میشود .

از ین جا دوسرك یکی بسمت جنوب‌مغرب قلعه بست‌ممتد ودیگری بطرف شمال به علاقه داری ساربان قلعه امتداد وازآنجا به ده راود کشیده شده است، ازیخچال تقریبا (۱۵) کیلومتر بعد ، سرك بذریعه‌رود بزرگ هلمند قطع میگردد. به‌آن طرف دریای هلمند مقر حکومت اعلی گرشك واقع است .

بردریای هلمند پل بزرگ آهنی تعمیر شده است .

راه بین گرشك وفراه : ازگرشك سرك بطرف غرب امتداد یافته از منازل جدیدی دراراضی‌هموارودشت خاره وسنگ زاری میگذرد وپس ازطی (۸۰) کیلو متر مسافه بموضع دل آرام میرسد، درین‌جا یك هوتل عصری بریك سطح مرتفعی در کنار درهٔ خاش رود آباد گردیده است . دل‌آرام نصف راه بین گرشك وفراه می‌باشد . بعد از فاصله ۳۰ کیلو متر به آبادی دیگری مسمی به (سلطان بکوا) میرسد، پس از بکوا تقریبا (۵۰) کیلومتر سرك دراراضی‌هموار ولامزروع امتداد دارد و درنزدیك فراه از سه‌چهار نشیب وفراز گذشته بزمین مسطح وهموار ی واصل میگردد که دور نمای شهر فراه به‌نظر می‌آید وبعد ازمسافه محدودی بشهر فراه که مرکز حکومت اعلی است وصل میشود .

راه بین فراه وچخانسور : سرك چخانسور اولا بطرف غرب تاموضع [باغ پل] بسرك هرات پیش میرود وسپس درنزدیك باغ مذکور سیرخودرا بطرف جنوب مغرب تبدیل داده اراضی لامزروعی را در دامنهٔ یك کوه بچه می پیماید . پس از طی مسافه تخمین ۱۰ کیلو متر ازفراه خارج شده بداخل دشت وسیع وهمواری امتداد می یابد وبعد ازطی مسافه تخمین ۱۰ کیلومتر به منطقه‌سرسبز وآبادیهای که‌آن‌را «توسك ونوده» میگویند مواصلات می نماید . ازتوسك گذشته بداخل‌اراضی لامزروع ودشت ریگزاری امتدادمی یابد که دراطراف سرك دورنمای تپه های ریگی دیده میشود بعد از طی مسافه تقریبا [۵۲] کیلومتر دیگر به علاقه وآبادیهای [جوین] واصل میشود این

حوزه بذریعه یك علاقه داری درجه اول که بنام علاقه داری لاش جوین یاد میشود اداره میگردد .

درین‌جا چیزیکه جلب توجه‌می نماید همانا دوقلعه مخروبه [قلعه جوین] و[قلعه لاش] میباشد که از ترقی ومدنیت اعصار ماضیه این‌منطقه نمایندگی میکنند .

سرك پس‌ازطی فاصله تخمین [۲۰] کیلومتر به‌قریهٔ [سلیان] وبعد ازقطع مسافه تقریبا ۲۹ کیلومتر به علاقه داری [میل کرکی] میرسد آبادیهای این‌موضع‌نسبت به[سلیان] و [جوین] بیش‌تر بوده وذریعه نهرهائیکه در سطوح مرتفع کشیده شده است مشروب می‌شود ، ازمیل کرکی به‌بعد سرك‌سمت خودرا بطرف جنوب‌تغیرداده پس‌ازطی تخمین [۲۳] کیلومتر به چخانسور وصل میگردد . مرکز چخانسور کنگ نام دارد .

راه‌بین فراه وهرات: جادهٔ بین فراه وولایت هرات ازشهر فراه تافاصله [۳] کیلومتر

بطرف غرب پیش‌رفته‌ازفرازپل فرارود عبورمی‌نمایدو بعداً استقامت خودرابطرف شمال گرفته ازبین قریه‌ها وقصبات متعددی گذشته درموضع[آچین] که‌آخرین آبادیهای جلگه فراه بشمارمی‌رود به‌اراضی‌خشك وسنگزاری داخل‌واز رباط ساج‌عبور می‌نماید درین‌منطقه ازنشیب وفراز کوچکی دربرجستگی های دامنه جبال گذشته داخل درهٔ تنگی می‌شود. دربین‌این دره هم درچندموضع ازپستی‌ها وبلندی‌های کم ارتفاعی میگذرد و بموضع [خشك‌آبه] که منزل دوم بین فراه وهرات می باشد میرسد سپس دربین تپه‌های کوچك‌و کم‌ارتفاع‌اراضی‌مسطح وهمواری‌را پیموده به‌منزل سوم موسوم به[جیجه] وبعد ازجیجه به‌رباط خوست پیش می‌رود وازخوست تقریبا [۵] کیلو متر گذشته به‌علاقه شین‌دند ولایت هرات داخل‌میگردد ،درینجاسرك‌متدرجا به‌بلندی‌آغاز نموده پس‌ازطی یك‌مسافه به‌شین‌دند میرسد .

شین‌دندمقر حکومتی وازمربوطات ولایت هرات بوده درآنجا یك‌سلسله کانهای‌مقبول وهوتل عصری بنایافته است.فاصله بین‌فراه وشین‌دند[۱۴۰] کیلومتر میباشد .

ازشین‌دند سرك بطرف شمال امتداد یافته‌است پس‌ازطی[۶] کیلو متر از اراضی سرسبز وآبادیهای شین‌دند میگذرد ودردشت همواری سیرمیکند که آبادی بملاحظه‌نمیرسد، وپس‌ازطی ۲رباط مسافه‌بموضع [ادرسکن] که منزل دوم بین شین‌دند وهرات می باشد مواصلت می‌نماید .

بعد ازادرسکن درطول راه فراز تدریجی محسوس وسرك دردامنه جبال و اراضی کم زراعت سیر نموده وپس‌ازطی یك‌منزل به[موضع شاه‌بید] میرسد پس ازطی تخمین[۲] کیلو متر مسافه دیگر،از آغوش تپه‌ها خارج‌شده در حاشیه جلگه وادی هرات بموضع [میرداود] که‌آخرین منزل بین‌شین‌دند وهرات می‌باشد واصل میگردد .

میرداود یك‌موضع خوش‌منظر ومدخل وادی‌هرات بوده ویك‌هوتل قشنگ وعصری وپارك

زیبائی دران جا احداث شده است ازمیرداود سرك مستقیما نشیب دامنه را پیموده به میدان طیاره میرسد وآخرمیدان طیاره حوالی شهرمیباشد. درین حصه راه دوشعبه میشود یك شعبه بطرف دست چپ سیر وازپل مالان گذشته بهشهر کهنه داخل می گردد . و شعبه دوم ازپل پنبتون عبور نموده روبه شمال بطرف شهر جدید پیش می‌رود وبه پارك شهر نو منتهی می گردد ،وبالاخره ازوسط پارك گذشته درپیش روی عمارت نایب الحکو مگی باز بدوفرع جدامیشود، یك فرع مستقیما بهسمت غرب امتداد یافته وبشهر کهنه هرات منتهی میشودو فرع دیگر بهسمت شرق امتداد یافته بهزلمی کوت که قرارگاه عسکری فرقه هرات وموضع خیلی زیبا ودل آویز میباشد واصل میگردد .

راه هرات واسلام قلعه : بین شهرهرات واسلام قلعه [۱۲۰] کیلومتر مسافه است سر کیکه شهرهرات را باسلام قلعه وصل میکند .از گوشه شمال مغرب شهر هرات جداشده و پس از طی مسافه [۲] کیلو متر از آبا دیهای شهرو قصبات آن خارج وبحا نیهٔ شمال جلگه دردامنه کوه ازبین اراضی لامزروع درسطح همواری سیر می نماید ،طرف راست سرك اراضی خشك وریگ زار وطرف چپ آن سرسبزودورنمای آبادی دو طرفهٔ هریرود دیده میشود.پس از ۲۵ کیلومتر مسافه بطرف چپ سرك بازیك سرك دیگری ازسرك اصلی جداشده بطرف قریه شکیبان میرود .این قریه پرجمعیت بوده ویکباب مکتب هم دران تاسیس شده است . سرك به فاصله [۱۲] کیلومتر در اراضی هموار پیش رفته وبه منزل سوم موسوم به شبش میرسد ولی ازینجا به بعد بصورت مارپیچ دربین تپه ها سیر کرده پس ازنشیب ها و فراز ها به «تیرپل» که برفراز هریرود ساخته شده میرسد، ازپل تا گذشته سر کی به سمت راست بجانب «سال» جدا گردیده است، این سرك از شمال کهسان عبور نموده متصل وموازی بخط سرحدی دولت ایران بداخل علاقه گلران پیش می‌رود و ازین جا تا کهسان ۵ کیلومتر تخمین می شود . سرك عمومی از تیرپل گذشته پس ازطی [۱۵] کیلومتر به اسلام قلعه که سرحد افغانستان وایران است مواصلت می نماید .دراسلام قلعه دائره سرحد داری، شعبه گمرك، عمارات عصری برای بودوباش مامورین سرحدی وتوقف مسافرین نیزوجود دارد پاسپورت ها درین جا ویزه وملاحظه میشود .

راه هرات و چخچران : راهیکه از کابل به چخچران میرود ، اول تر فاصله بین اوبه و هرات را که راه عمومی وموتررو است طی میکند . ازهرات تا اوبه [۹۶] کیلومتر فاصله است این سرك اززلمی کوت جداشده بهطرف اوبه میرود .

پس ازاوبه سرك خطسیر دریارا تعقیب نموده بطرف شرق پیش میرود .عرض وادی هم متدرجا کم میگردد و بعداز [۴۵] کیلومتر به قریه خواجه چشت [ر ح] مواصلت می نماید خواجه چشت درهٔ باطراوت وخوش آب و هوائی بوده دارای آبادیهای زیاد و بناهای تاریخی ،لین

تیلفون میباشد وآرام گاه حضرت سلطان مودود چشتی هم درآنجا واقع است . بفاصله [۱۲] کیلومتر ازخواجه چشت پل معروف[شیرخواج]را که بردریای هریرود تعمیرواز آهن ساخته شده است عبور نموده بعدازطی [۳۵] کیلومترمسافه به کوتل بزرگ ومرتفعی میرسد وراه شکل مارپیچی رااختیارو بعد ازقطع فاصله [۸] کیلو متر از کوتل میگذرد وبه (سرچشمه باغ) مرکز تابستانی حکومت شهرك میرسد . بعداز سرچشمه باغ سرك ۶۰ کیلومتر مسافهٔ دیگررا درنشیب وفراز تپه های خورد وبزرگی قطع نموده به قریه آهنگران که علاقه چخچران است واصل میشود . از آهنگران گذشته بعد از طی ٤ کیلو متر مسافه سرك به دوشعبه تقسیم میشود .یك شعبه آن به سمت جنوب ممتد شده بعدازطی ۱۵۰ کیلومتر بمرکزغور وصل می شود .

شعبه دیگر از آهنگران بطرف شرق پیش رفته بعدازه۱ کیلومتر بموضع (کاسی) مرکز چخچران وصل میگردد ،در کاسی رباط سراجیه و درمجاورت آن باغ عمومی جدید احداث وعمارت حکومتی ویك پل پخته آباد گردیده است هکذا یك هوتل عصری بنایافته است .این موضع خیلی سرد بوده واشجار کم تر دیده می شود سرك از کاسی گذشته وبعداز قطع ۳۰ کیلو متر بقریه (شینه) واصل میشود این موضع بکنار دریای لعل واقع می باشد سرك درنزدیکی شینه ازدریای لعل گذشته بعد ازفاصلهٔ (۵) کیلومتر بموضع « کورك » میرسد از کورك بفاصله ۵ کیلو متر دیگر سرك بموضع دولت یار که آخرین علاقه هرات وحدفاصل بین حدود ولایت کابل وهرات میباشد وصل میگردد دولت یار بذریعه لین تیلفون هم وصل گردیده ویك هوتل نسبتا عصری نیز دائر است .

راه هرات و کشك : این جاده ازحاشیه شمال شهر هرات از سمت شرقی زیارت مولانا

عبدالرحمن جامی جدا شده بعدازطی مسافهٔ کمی دربین آبادیهای حواشی ومضافات شهر دامنه کوه سید عبدالله مختار را پیموده در بین تپه ها واراضی خشك ولا مزروع پیش میرود وپس از طی یك مسافه به حکومتی در جه ۲ کشك میرسد بفاصله ۲ کیلومتر بعدازین موضع سرك بدوشعبه تقسیم میشود :

۱- شعبه اول جانب شمال بداخل تپه ها سیر نموده پس ازطی ۷ کیلومتر به موضع یکه درخت مرکز سابق حکومتی رسیده وازآنجا تا۱۵ کیلومتر دیگر بداخل اراضی للمی کاری دشت ها سیر نموده وبعد به تورغندی(علاقه سرحدی افغانستان وروسیه) مواصلت مینماید درینجا نیزشعبات حکومتی برای بودوباش مامورین سرحدی وفرودگاه اموال وارداتی وصادراتی تاسیس یافته است .ازین نقطه تهانه وعمارات سرحد روسی به نام (کشکی) دیده میشود .

۲- شعبه دوم سرك بطرف غرب ممتدوازمنطقه کشك عبورنموده به گلران(علاقه شوراوك)

میرسد گلران حکومت درجه۲ بوده ومرکز آن «قره باغ» نام دارد از کشك تا گلران تخمینا ٤٥ کیلومتر است .

از رباط سنگی یك راه موتر رو بسمت شرق جدا گردیده وبطرف قلعه نو، مرکز حکومتی کلان بادغیسات ، امتداد می یابد وازین جا تاقلعه نو تخمین ۸۰ کیلو متر مسافه است. سرك درحالیکه یك سلسله تپه های خاکی وفرازونشیب زیادی را در بین جنگل زار پسته می پیماید بالاخره بقلعه نو وارد می شود .

راه هرات وقلعه نو : از شهر هرات تاقلعه نو (۱٦٥) کیلومتر مسافه است سر کیکه هرات وقلعه نو را بهم وصل میکند. ازبین شهر نو هرات گذشته بطرف مشرق ممتد وتاموضع (پل پری) که بفاصله ۱۵ کیلو متر واقع است باسرك او به یکی میباشد در «پل پری» سرك سمت شمال مشرق را اختیار کرده وبعد ازمسافه ۳ کیلومتر از رودخانه پاشتان گذشته بطرف کرخ میرود وپس از طی (۳۰) کیلومتر بکرخ میرسد. کرخ حوزهٔ خوش آب وهوا خرم وسرسبز است پس از کرخ به موضع رباط مسجد چوبی واصل میگردد که درپای کوتل سبزك واقع است . بعد ازمسجد چوبی سرك به کوتلی بالا رفته بصورت مار پیچ در بین مناظر قشنگ طبیعی این حوزه سیر میکند دوطرفه سرك دامنه ها وتپه ها کاملا ازجنگل ارچه وغیره اشجار کوهی مستور دیده میشود. مسافه بین این کوتل که درین حصه از مرتفع ترین کوتل های سفید کوه بشمار میرود (۱٤) کیلومتر است ، بعد ازین کوتل سرك (۱۵) کیلو متر مسافه دیگر را در بین اراضی هموار دامنهٔ جبال طی نموده بمرکز قلعه نو وصل میشود .ازقلعه نو یك راه بطرف شرق جدا شده بحکومتی قادس میرود وتاموضع لنگر که یکی ازمیله جا های مهم ومشهور این منطقه بشمار می رود امتداد یافته است وراه دیگر عبارت ازراه مرغاب ومیمنه میباشد که بطرف شمال امتداد می یابد .

راه قلعه نو وبالا مرغاب : بین قلعه نو وبالامرغاب (۱۱٦) کیلومتر مسافه است جادهٔ که این دومنطقه رابهم وصل میکند از قلعه نو جدا شده وبعد ازطی (۲۰) کیلو متر بطرف بالامرغاب ممتدودر داخل یك تنگی موسوم به (دره بوم) که عرض آن از ۵۰ تا ۱۵۰ متر وطول آن ۱۵ کیلومتر تخمین میشود امتداد می یابد .برفراز دو طرفه این تنگنا که سطح مرتفع دارد جنگل های غلوی پسته مشاهده می شود . سرك ازدره بوم گذشته درحصه پل کهنه مرغاب بوادی مرغاب وارد می گردد . درین حصه دوپوزهٔ کوه بهم نزدیك شده درهٔ تنگی را ایجاد می کند و ازینجا سرك سیو خودرا بطرف شمال غرب تغیر داده مسیر وجریان آب دریارا تعقیب میکند . گاهی ازدریا دور و گاهی به آن نزدیك میگردد. به دوطرفه دریا آبادیها ومزروعات وبالای کوه جنگل های پسته دیده میشود، سرك درا کثر

حصص هموار ولی در بعضی جا ازپوزه تپه هاو بلندی ها میگذ ر د و با لاخره پس از طی (۲۰) کیلومتر مسافه واردحکومتی مرغاب میشود .

درمرغاب پلی بنام (پل تیمی) برفراز دریا آباد وابنیه ود کا کین وهوتل عصر ی تعمیر گردیده است مکتب هم درینجا تاسیس یافته .بعضی باغ های زردآلو، آلو بالو، انار، انگوروغیره هم درحوالی این منطقه موجود است .

ازمرغاب یك راه بطرف شمال غرب تمدید یافته و به موری چاق علاقه سرحدی میر سد ، درین جاهم موسسات حکومتی ،تجارتی، د کا کین ومکتب وجود دارد . موری چاق از مرغاب ۳۵ کیلومتر فاصله دارد .دائره کمیساری افغانی برفراز یك تپه کا ئن است اطراف این تپه اراضی حاصل خیز ومعمور میباشد. وصدها خرگاه مردم ترکمن بادیه نشین برپا وامرارحیات می نمایند قالینهای که باسم مروی یاد می شود اصلادرهمین جا توسط ترکمن های افغانی وترکمن های ماورای سرحد ساخته می شود، راه دیگر بطرف شمال شرق ممتدو ازطریق علاقه داری غورماچ وچیچکتو به میمنه مواصلت می نماید .

راه بین مرغاب ومیمنه : فاصله بین مرغاب ومیمنه [۱۷۱] کیلومتر میباشد راهیکه میمنه ومرغاب را وصل نموده است ازمرغاب آغاز وبطرف شمال شرق امتداد یا فته تافاصله کمی دربین مزروعات وآبادیهای اطراف مرغاب سیروبالاخره ازتپه‌های خورد وبزرگ درخطوط کج ومموج وازفراز ونشیب زیادی گذشته بعد از فاصله [۳۵] کیلومتر به علاقه داری غورماچ می‌رسد ، علاقه داری غورماچ در بین یك وادی که عرض آن نیم میل تخمین میشود واقع شده. اطراف آن کمی سر سبز است اخیراً یك هوتل هم درین جا تعمیرشده است.اراضی مجاور ومربوطات این علاقه غالباللمی کاری میشود آبادیهاومنازل اهالی درداخل تنگاب‌های خورد وبزرگ وبالای تپه‌های کوچکی دردوطرفه وادی بصورت پراگنده قرار گرفته است بعدازطی [۲۰] کیلو متر مسافه سرك ازغورماچ به آبادیهای چیچکتو که علاقه میمنه گفته میشد داخل و سپس به میمنه وصل میگردد .

راه بین کابل و مزار شریف وخان آباد : این سرك در گوشه شمال مغرب مرکز نایب الحکومگی کابل ازیك استگاه وچار راهی جدامیگردد که یك سرك طرف شمال، یك سرك جانب شرق وسرك دیگر به‌سمت جنوب متفرع شده است .

سرك شرق ازعقب قصرصدارت عظمی امتداد یافته به شهرنو وشیرپور میرسد .

سرك جنوب ازپیش روی مقر نایب الحکومگی کابل مستقیما به ایستگاه وچار راه مقابل سینمای کابل انتها می یابد . اماسرك شمال سیرخودرا دوام داده همینکه بزیر برج شهر آرا میرسد بدوشعبه متفرع میگردد :

یك شعبه آن سرك قدیمی است که ازبین قریه شهرآرا گذشته بالاخر بشکل یك زاویه به‌سمت غرب متوجه میگردد . شعبهٔ دوم . سرکی است که جدیداً تمدید یافته از سمت غربی قریه شهرآرا ممتد ودرآخر شهرآرا این هردو سرك بازبه‌هم یکی شده بعد ازمسافه قلیلی درحصهٔ باغ دبیر سیر خودرا تدریجاً به‌جانب شمال میگرداندودر پای باغ بالا ازقریه نه برجه گذشته پس ازفاصله تخمین ۱۰ کیلومتر به قریه ده کسیپك که درزیر کوتل خیرخانه واقع‌است واصل میگردد . کوتل خیر خانه حد فاصل بین حوزهٔ شهر کابل ودند شمالی میباشد . سرك ازین کوتل عبور کرده اراضی نشیب وهمواری‌را که بنام‌دشت چمتله یادمیشود قطع میکندوپس از طی مسافه ۲۰ کیلو متر از شهر کابل به قریه قلعهٔ مراد بیگ میرسد که از سمت کابل نخستین قریه حوزهٔ کوهدامن گفته‌میشود - درقلعه‌مراد بیگ‌قرار گاه‌فرقه‌عسکری‌وجوددارد که‌بنام‌حسین کوت معروف است . سرك ازقلعه مراد بیگ گذشته بعد از تقریبا ۱۰ کیلومتر به سرایخواجه وبعد از۲۰ کیلومتر به قریه‌باغ واصل میگردد . سرایخوا جه بازار نسبتاً خوب دارد که هرچیز دران پیدا میشود . هکذا درقره باغ نیز چندین دکان وجود دارد که ازمیوه باب گرفته تاخورا .که وپوشا که دران یافت میتوان شد . سرك از قلعه مراد بیگ تا انجام قره‌باغ کاملا دربین باغستان میوه وتاکستان انگور ممتد بوده ودوطرفه آن‌را بشکل دوخط متوازی، دیوار های باغستان درآغوش گرفته‌است. وقتیکه سرك ازمنطقه شاداب وسرسبز قره باغ بیرون میشود ازدشت بگرام ، قریه چیکل ولغمانی عبور کرده بشهر چاریکار وصل میگردد وسرك به ایستگاه مرکزی شهر منتهی میشود . از کابل تاچاریکار [٦٤] کیلو متر مسافه می باشد .

چاریکار نسبتاً شهر وسیع ومرکز حکومت اعلی پروان است . از ایستگاه مرکزی چاریکار یك جاده به سمت غرب امتداد یافته که‌ازمرکز شهروبازار کهنه چاریکار میگذرد و ازبین اراضی سرسبز وباغستان ها وقریه ها عبور کرده به‌پل سعدالله که بردریای غوربند تعمیر شده است میرسد وازپل گذشته بازهم دربین اراضی خیلی شاداب وباغستان ودهات ازقبیل سیدخیل وغیره قراء امتداد می یابد و به گل بهار واصل میگردد . فاصله بین چاریکار وگل بهار درحدود ۱۰ کیلومتر تخمین میشود. سرك دیگر از ایستگاه مرکزی چاریکار به سمت شمال ممتد گردیده و تا موضوع توتمدره تدریجا به طرف شمال غرب میلان میکند . و بعد از تخمین ٦ کیلو متر به توتمدره میرسد .

درطول این مسافه بطرف شرق سرك اراضی مزروع وخرم وباغستان قرار گرفته است، امابه‌جانب غرب سرك دشت خشك ولامزروعی میباشد که ازسطح اراضی مزروعه مرتفع

بوده و آب بان نمیرسد لذا بصورت بائر ودشت مانده است . قریه تو تمدره کاملا شاداب وسر سبز بوده ومشرف بدریای غوربند واقع است. سرك همینکه ازپل تو تمدره (بر دریای غوربند) میگذرد ، بلا فاصله بدو فرع جدا میگردد ، یك شعبه مستقیماً بسمت شمال رفته پس از فاصله تخمین ۳ کیلومتر به شهر صنعتی جبل السراج وصل میشود وشعبه دیگر به طرف غرب امتداد یافته بدرهٔ غوربند داخل میگردد ، بین چهار دهی غوربندو کابل ۱۲٤ کیلومتر فاصله است سرك از درهٔ غوربند گذشته درانجام آن به کوتل شبر بالامیرود واز کوتل گذشته درحصه بلوله بدوفرع جدامیشود یك شعبه آن بطرف چپ بسمت بامیان امتداددارد ، وشعبه دیگر بسمت راست داخل درهٔ شکاری گردیده ازقریه های معروف :دوآب میخ زرین ، اشکمش ، تل وبرفك ،دوشی و کیله گی وغیره قراء و قصبات عبورنموده بالاخر به پل خمری وصل میشود . فاصله بین کابل ودرهٔ شکاری (۲۰۲) کیلو متر میباشد . از پل خمری یك جاده بطرف شمال جدا وجانب سمنگان امتداد وراه دیگر بسمت شرق جدا شده وبعدازمسافه ۱۵ کیلومتر به شهر صنعتی بغلان میرسد واز بغلان بطرف خان آباد امتداد می یابد .از کابل تاپل خمری (٤۰٤) کیلومتر وتا بغلان (٤۱) کیلومتر مسافه است

راه بین پل خمری ومزارشریف : سرك مزارشریف ازطرف شمال پل خمری آغاز یافته پس ازطی مسافه کمی از بین آبادی ها و کنار فابریکه نساجی گذشته داخل اراضی مسطح وشاداب غوری جدیدمیگردد که اخیرا تحت آبیاری آورده شده است وبعد از طی (٥) کیلومتر سمت خودرا ازجنوب بشمال مغرب تغیر میدهد وبعدازقطع مسافه (۳) کیلومتر دیگر ازموضع چین زائی عبور نموده ودر(۱۵) کیلو متری پلخمری به اراضی نی زاری میرسد که بنام (چشمه شیر) معروف است ازچشمه شیر بازسرك سمت خودرا بطرف غرب تغیرداده ازدشت هواری میگذرد وبه (رباطك) واصل میشود درینجا یك رباط وچند دکان وجوددارد لین تیلفون هم باین جا تمدید شده است از ینجا به بعد درفرازونشیب تپه هائیکه بعضا جنگل های پسته میباشد سیرمیکند وبالاخره درحاشیه وادی ایبك ازدریای خلم گذشته به اراضی سرسبز وشاداب ایبك داخل می شود .

ازایبك سرك بسمت شمال سیر نموده بعداً ازقراء وقصبات قسمت شمال وادی ایبك ورباط حضرت سلطان وصیاد میگذرد وبه تنگی تاشقرغان داخل می شود ، طول تنگی ازصیاد الی تاشقرغان ۳ کیلومتر بوده وتقریبا پنجصد متر اخیرآن بدرجه ضیق است که غیرازسرك ومجری آبیکه باندازه عرض سرك است دیگر جائی وجود ندارد .

تنگی تاشقرغان یك حوزهٔ سرسبز وسیع ، وباغستان است که دربین آن منازل اهالی بعضا بصورت انبوه و بعضا بشکل پراگنده واقع شده است و بعدازتخمین ۹ کیلومتر

که تماما سرسبز می باشد بالاخره در حصه وسطی این خطه سرك به شهر تاشقرغان وصل می شود .
واز آنجا سرك بطرف غرب امتداد یافته تامزار شریف میرسد که ۵۸ کیلومتر مسافه دارد
درارض راه رباطهای نائب آباد و گور یمار واقع بوده و اراضی اطراف ونواحی
آن تماما دشت لم یزرع میباشد ودردوطرفه سرك بین تاشقرغان ومزار شریف قریه های
نزدیك دیده نمیشود .

راه بین پل خمری و خان آباد : این سرك از پل خمری جدا وبطرف شمال مغرب در دامنهٔ
کوه کم ارتفاعی سیر نموده پس ازطی (۷) کیلومتر سمت امتداد خودرا به طرف مشرق
تغیرو داخل اراضی شادات بغلان میگردد وبعد از (٦) کیلومتر دیگر به شهر صنعتی
بغلان که در آنجا فابریکه بزرگ قندسازی دائراست رسیده مرکز نایب الحکومگی قطغن
میباشد توصل می نماید در اینجا اساس شهر جدیدی طرح گردیده است ویك سلسله
دکاکین وعمارات متعددی ازقبیل هوتل شفاخانه ، مکتب متوسطه و منازل بودوباش
مامورین دولتی وغیره مؤسسات تجارتی آباد وباغهای مشجر احداث گردیده است .
بعدازین جا سرك کاملا در اراضی مزروع وآبادیها سیر نموده به شهرجدید بغلان که
که یکجاب مکتب ابتدائی نیز آنجا دائر است واصل میشود.

تخمین ۹ کیلومتر بعد ازین موضع سرك بداخل اراضی لامزروع و بین فرازها ونشیب
های تپه ها ممتدمیشود دریـن حصه سمت سیر سرك ازشرق بشمال منحرف شده بزیر کوتل
جلوگیر میرسد واز کوتل گذشته بموضع علی آباد میرسد درین جا نیز چند دکان
وآبادیهائی دوطرفه سرك دیده می شود سرك ازعلی آباد بدوشعبه منقسم شده یکی آن
معبر آب دریارا تعقیب وبه قندوز اتصال می یابد . راه دیگری بطرف شرق سمت خودرا تغیر
داده بریك سطح مرتفع واراضی خشك ولامزروع برمی آید وسطح هموارى راپیموده پس
ازمسافه ۳۰ کیلومتر بموضع سردورهٔ خان آباد واصل میگردد ، بطرف چپ درسطح
پستی منظرهٔ عمومی دورنمای حوزهٔ خان آباد جلب توجه می نماید بالاخره سرك استقامت
خودرا بطرف شمال گشتانده پس ازطی یك مسافه بسر زمین پست و هموار وشادابی
سیر ومستقیماً پیش رفته بشهر خان آباد وصل میگردد .

راه خان آباد وفیض آباد : راهیکه خان آباد وفیض آباد بدخشان راوصل میکند ، ازخان آباد
جداشده به تالقان واصل وازان جا بطرف فیض آباد امتداد می یابد بدین قرار که
تاحوزهٔ تخمین ۱۷ کیلومتری تالقان سرك بطرف شرق دربین آبادی ومزارع امتداد
وپس ازطی مسافه (۱۷) کیلومتر دربین تپه ها درحصه فراخنای دره به اراضی هموارى موسوم به
(دشت روبا) می رسد دربین این دشت یك رباط سرکاری موجود است وازینجا به بعدباز
سرك درداخل دره های تنگ وراه های پرپیچ سیر وازچندین کوتل گذشته بالاخره

پس ازطی تخمین ۳۵ کیلومتر مسافه ازمناطق کلفگان وچنار گنجشکان که آبادیهای مختصری دارد عبور نموده به‌دره سرسبز وخرم وپرنفوسیکه به‌نام (مشهد) یاد میشود واصل میگردد .

مشهد مرکز حکومتی کشم بوده چندین دکان وآبادیهای مختص وباغهاواراضی سرسبز وشادابی دارد که‌ذریعه دریای کشم آبیاری می شود خود کشم که درحوزهٔ این حکومت نقطه‌پرنفوس میباشد ازحکومتی بفاصله ۱۰ کیلومتر طرف جنوب واقع است . علاوتا یك‌راه دیگر موترروازین موضع بطرف شمال جدا شده است که خط سیر دریارا تعقیب کرده اول بەرستاق و ازآنجا به چاه آب وینگی قلعه امتداد یافته است . سرك فیض آباد ازین‌موضع بطرف‌شرق امتداد می‌یابد وپس‌ازین که ازعلاقه کشم عبور می نماید به اراضی کوهستانی داخل‌شده دربین سلسله کوها بەپیچ وتاب سیر وبعد ازطی [٤٥] کیلومتر مسافه به‌درایم بین کشم وفیض آباد میرسد که نخستین رباط میباشد . سرك از درایم گذشته راهای پر پیچ را دربین فراز و نشیب دره‌ها وکوه بچه‌ها می‌پیماید وپس ازطی [۵] کیلومتر مسافه به سطح مرتفع بر می‌آید این سطح مرتفع بنام [ارکو] معروف بوده و در آن آبادیهای مختصری بصورت پراگنده وجود دارد . درحصه وسطی این سطح مرتفع یك رباط نیز موجود است در ختم این سطح مرتفع سرك از کوتل [ریزگان] گذشته بطرف وادی فیض‌آباد سرازیر می‌شود ، از فراز کوتل تافیض آباد در حدود ۱۲ کیلو متر مسافه تخمین میشود بعد از قطع این مسافه سرك از یك پل خشتی که بر دریای کوکچه اعمار شده است از سمت جنوب داخل فیض آباد می گردد .

راه بهارك الی شغنان : شغنان درشمال فیض آباد آخرین نقطه بدخشان بوده وبخط سرحدی بین خاك روسی وافغانی واقع است راهیکه بهارك وشغنان رابهم وصل میکند از بهارك آغاز وبخط سرك فیض آباد غربا درحدود ۳ کیلومتر راپیموده بعد بطرف شمال به‌دره تنگی‌داخل میگردد وتقریبا تا٦ کیلومتر راه پرپیچ میباشد ولی بعد هموار شده بزیر کوتل (بام‌دره)میرسد اززیر کوتل تافراز آن که تخمین ٦ کیلو متر مسافه رادربرمیگیرد راه‌خیلی پرپیچ وتند بوده به‌زحمت زیادی طی‌می‌شود ، از فراز کوتل تامسافه تقریبا ۳ کیلومتر سرنشیبی کوتل بهمین ترتیب پیموده میشود بدیگر طرف کوتل‌سرك بیك‌دشت وسیع واراضی‌چمن‌زار واصل می‌شود این دشت بنام دشت‌شیوه مسمی بوده تخمیناً از٤ الی٦ کیلومتر وسعت‌دارد تپه‌های کم ارتفاع وسرسبزی‌دراین خطه وجوددارد،خودچمن باتپه های‌مجاورآن چراگاه وسیع راتشکیل‌میدهد که درموسم تابستان کمندهای سرکاری‌و گله های مردم مالدار کوچی‌به کثرت درین‌جا می‌چرد

وهرطرف خیمه‌ها وغـژدیهای شان برپا می گردد . درقسمت اخیر این دشت راه در بین تپه‌های سرسبزی سیرنموده پس ازقطع مسافه تخمین ۱۵ کیلومتر به آبادی مختصری کـه به‌نام (پیر نخچیر) معروف است میرسد ازموضـع پیر نخچیر سرك استقامت خودرا بطرف‌شرق تغیرداده پس‌ازمسافه تقریبا ۹ کیلومتر به کوتل شیوه (حوض بدری جمال) واصل میشود .

کوتـل شیوه باستقامت شرقا غـربا واقـع گردیده طول آن تقریبا ۳ کیـلومتر وعرض آن یـکنیم کیلومتر تخمین‌می‌شود راه سرك عمومی از کنار چپ کوتل عبور نموده ودرحصه وسطی کوتل‌سرك بطرف شمال‌میل میکندو بعد ازمسافه تقریبا۵ کیلومتر بپای کوتل دیـگری به نام (غارجبین) میرسد . این کوتل نسبت به کوتـل بام دره هموار ولی کـاملا سنـگلاخ می‌باشد، ازپای کوتـل تاحصه بالائی آن ۳ کیـلو متر تخمین‌می‌شود ، وازفراز کوتل تا ٦ کیلومتر دیـگر نشیب آن طرف کوتل را پیموده بالاخره به تهانهٔ محافظین کوتل‌واصل میگردد، نزدیك این تهانه بعضی‌قراءوآبادیها دیده می‌شود.بعدازتهانه سرك نشیب باقیمانده کوتل راطی وپس‌ازقطع‌مسافه تقریبا٦ کیلو متر دیـگر به‌شغنان میرسد،دردوطرف این کوتل‌آب باریك که‌ازذوب برف وچشمه‌سار های مجاوردره ها جریان می یابد بنظر می آید .

راه مزار ومیمنه : سرك میمنه ازحاشیه غربی شهر مزارانشعاب یافته در اراضـی هموار ومزروعی بخط مستقیم سیرمی‌نماید وبعدازطی (۷) کیلومتر بالتدریج آبادیها وشادابی‌های‌دوطرفه‌سرك کم‌شده میرود بالاخره بعدازطی۱۵ کیلومتردیگر به‌آبادیهای نواحی بلخ میرسد وبرفراز یك سطح مرتفع حصار وبواقعهای مخروبه شهر بـزرگ وباعظمت تاریخی بلخ مشاهده می شود .

بلخ : شهر تاریخی ومعروف افغانستان است کـه آثار وآبدات تاریخـی آن چه از دوره پیش از اسلام وچه ازعهد اسلام هنوز موجود وبادی ازتمدن و عظمت باستانی این‌شهر میدهد این شهر تا۱۳۱۲ بحالت خراب افتاده بود ولی در سال مذکور شهر جدیدی در کنار شهر قدیم بایك تعداد کـافی دکـاکین وعمارات دولـتی ورعیتی دراطراف آن آباد وخیابانها وباغهای متعددی احداث گردیده ودراطراف خیابانها وجاده‌ها، اشجارمثمروغیر مثمر غرس شده وباز قدری رونق گرفته است .

درشمال‌مغرب بلخ سرك خط سیرخودرا تعقیب‌نموده بعداز(۳۰) کیلومتر ازمواضع چهوند ، شلخی‌وتیمورك‌عبورمی‌نمایدوبه‌رباط (نصرت آباد) کـه‌بین بلخ‌وآقچه‌واقـع است میرسد درین‌جاچند دکـان در کنار جاده عمومی ساخته شده است نصرت آباد یکی ازایستگاهای‌مشهوراین‌راه به‌شمارمیرود ازاینجابه‌بعد تقریبا۱۱ کیلومتر دیـگردربین

اراضی لامزروع که بدوطرف سرك نیزارها وعلف چرهای زیادی وجود داردسیر نموده بعدبه منزل دوم یعنی آقچه میرسد .

آقچه مرکز حکومتی درجه اول مربوط مزارشریف‌استدرین جاهم‌بازار ودکاکین متعدد، کاروان سرای‌ها ، حمام وهوتل عصری ویك باب مکتب موجود است دراطراف آن اراضی وسیعه زراعتی وآبادیهای زیادی قراردارد .

بعد از آقچه سرك جهت خود رابجنوب‌مغرب تغیرمیدهد وبه‌هردوطرف دورنمای‌اراضی مزروع ومنازل اهالی به‌نظرمی‌رسد پس‌ازطی مسافهٔ‌تخمین ۳۵ کیلومتر ازعلاقه داری خانقا گذشته به‌شبرغان‌مرکز حکومتی کلان واصل می‌شود ازمزار شریف تااین‌حصه سرك هموار بوده درمیدان وسیعی سیرمی‌نماید .

شبر غان : شبر غان مرکز حکومتی کلان بوده بین میمنه‌ومزار شریف واقع است درین جا اساس شهر جدیدی وضع شده ویك‌تعداد دکان آباد گردیده درو سط آن باغ عمومی‌احداث وعمارات عالیشان حکومتی، مسجدجامع وعمارت مکتب‌وهوتل‌عصری به شکل زیبائی اعمار شده‌است. بعد ازشبر غان سرك‌درداخل تپه‌های شن‌زار سیرنموده پس ازمسافه‌تخمین ۵۲ کیلومتر ازمنزل (خواجه درکوه) و (شاهمردان) عبور کرده به‌شهر اندخوی که‌اولین آبادی علاقه‌میمنه می‌باشد میرسد .

از شبرغان یك راه دیگر به طرف جنوب سرپل میرود که‌یکی از مواضع معمور و خوش آب‌وهواوصیفیهٔ مزارمی‌باشد فاصله‌بین‌شبرغان‌وسرپل تخمیناً ۵۸ کیلومترمیباشد .

راه اندخوی و میمنه : ازقسمت‌شرقی‌شهراندخوی سرك بطرف‌جنوب جدامیشوددربین اراضی سرسبز وشاداب مضافات شهر وعلاقه قرغان سیر نموده بفاصله ۱۲ کیلو متر از اندخوی بموضع قرمقول میرسد درین‌جابازار مختصری‌وجود دارد بعداز قرمقول سرك سمت خودرا بطرف غرب تغیر داده اراضی شن زار ویك‌تپه کوچك شن زاری راپیموده به‌دشت هموار ولا مزروعی سیرمی کنند . پس‌ازطی تقریباً (۵۲) کیلو متر ازاندخوی از کناردولت‌آباد گذشته بوادی سرسبزوشاداب علاقه‌شیرین تگاب میرسد درشیرین تگاب به‌دوطرف سرك‌اراضی مزروع وباغستان وآبادیهای زیادی واقع است .

شیرین تگاب ازمیمنه به‌فاصله تخمین ۴۰۵ کیلو متر قراردارد . سرك بالاخر از آبادیها وسرسبزی‌های‌این منطقه گذشته بریك سلسله کوه‌بچه‌هاوتپه‌های کوچکی‌سیر ونشیب چندی راپیموده ازسمت شرقی بوادی میمنه داخل وپس ازقطع مسافه کمی‌به شهرمیمنه واصل میشود .

میمنه از اندخوی ۱۴۰ کیلو متر ، ازشبرغان ۲۰۵ کیلومتر ، ازمزار شریف ۳۳۸ کیلو متر واز کابل ۹۵۹ کیلومتر فاصله‌دارد .

راه بین میمنه وقلعهٔ نو هرات: بین شهر میمنه وقلعه نو هرات (۲۸۷) کیلومتر مسافه واقع است راهیکه ازمیمنه بطرف هرات جدا میشود از المار ، قیصار ، چیچکتو (متعلقه حکو مت اعلی میمنه) وغورماچ ، بو کز ، مرغاب ، (متعلقه هرات) میگذرد.

این سرك از قسمت شر قی شهر میمنه منشعب گردیده بخطمستقیم طر ف غرب پیش میرودو پس ازطی ۳ کیلومتر آبادی‌ها وسرسبزی حوالی میمنه را گذاشته بین تپه‌های بلند خاکی بخط مار پیچ چند کوتل کوچك راپیموده پس ازطی ۱۸ کیلومتر به‌میدان وسیع و هموار المار داخل میگردد که در حصص مختلف آن بصو رت پر اگنده آ بادیها و مزروعات واقع است در وسط این میدان بازار ومقر علا قه داری وپك رباط سر کاری قرار داشته ویك سلسله د کا کین جدید به دوطرفه سرك آباد گردیده‌است. عمارت عصر ی بر ای مکتب تعمیر شد ه ، ارا ضی این منطقه ا کثرا کا ریز ی وللمی بوده آب رود کمتر دارد وسعت این میدان در حدود ۳۷۵ کیلومترمربع تخمین میگردد .

بعد ازان بار دیگر سرك دربین تپه‌های بزرگ خا کی سیر نموده از رود بار ها و کوتل‌های چندی عبور وبالاخره از راه درهٔ تنگی موسوم به (هول بلا) به‌میدان بزر گی داخل میگردد که طول آن شرقا وغربا ۳۰ کیلومتر وعرض آن ۲۰ کیلومتر تخمین می‌شود این میدان بنام « قیصار » مسمی و منزل دوم بین میمنه وهرات میباشد . این حوزه نسبت به منطقه المار بیش تر سرسبز وشاداب بوده اشجار و باغستان زیاد دارد وآبهای جاری وافری بهرطرف آن درجریان دیده می‌شود . ازحیث آب وهوا واراضی‌شاداب این‌منطقه از مهم ترین علاقه‌های میمنه بشمار می‌رود . در حصه وسطی این منطقه بقرب وجوار حکومتی بازار ود کا کین متعددی وجود دارد قسمت غربی این وادی بیك تنگی منتهی میشود ، این تنگی از فاصلهٔ ۹ کیلومتری قیصار شروع شده ودرطول ۷ کیلو متر کاملا شاداب وسرسبز میباشد و از بین آن یك رود آب میگذرد ، عرض این وادی دربعضی حصص یك کیلومتر و در بعضی حصص دیگر تاسه کیلومتر وسعت می یابد . در حصه وسطی این دره رباط سر کاری و بازار مختصری موجود است . این دره موسوم به چیچکتو بوده واز مربو طات حکو متی قیصار است که تحت عنوان خودش به تفصیل ذکر شده است . این رود که از بین دره میگذرد از دوطرف چپ وراست آن دریاچه‌های که آن را تگاب می گویند بحیث معاون به آن آب‌می‌رساند درداخل این تگاب‌ها آبادیهای زیادی کائن است . از رباط چیچکتو بفاصله [٦] کیلومتری دره وسعت پیدا میکند بطرف سرك در فاصله دو کیلومتری در دامنه کوهی زیارت اصحاب کهف واقع شده که یکی از مواضع

معروف وآثار متبرك بشمار می‌رود ازین موضع بفاصله [۱۰] کیلومتر سرك به علاقه داری غورماچ مربوط علاقه مرغاب هرات واصل میگردد . واز مرغاب گذشته به‌قلعه نو میرسد .

جنگلهای طبیعی افغانستان: جنگلهای طبیعی افغانستان درمناطق مرتفع مملکت واقع بوده کوهستانهای هندو کش، بدخشان ، پاراپامیزاد ، سفید کوه ، قلعه نوهرات وغیره ازاشجار مختلف مستوراست فقطسطح مرتفع‌مرکزی عاری‌ازجنگل می‌باشد درجلگه‌ها و میادین پست بجز حاشیه ولایات شمالی باساحل ترنگ وبعض حصص سواحل هلمند دیگر هیچ حصه‌دارای جنگلهای بزرگ نیست .

اشجار جنگلی افغانستان بدو نوع تفریق‌شده: اشجارثمردار واشجار بی‌ثمر نوع اول شامل درختهای پسته ، بادام ، جلغوزه ، انجیر وغیره میباشد نوع دوم عبارت است ازارچه ، بلوط ،نشتر،سرو، کاج، وغیره اشجار مناطق آبی. ازجمله اشجار جنگلهای ثمردار افغانستان چیزیکه‌حقیقتا مورد استفاده صحیح ومهم می‌باشد پسته است جنگل‌پسته درکوهای شمالی‌ازپاراپامیزادتابدخشان امتدادیافته است، مهمترین جنگل‌های‌پسته دردونقطه واقع می‌باشد (بادغیس) شمال‌هرات ونزدیکی‌فیض آباد، ازین دونقطه‌سالانه پسته‌زیادی جمع گردیده برای‌فروش بخارج فرستاده‌می‌شود . درباقی‌حصص درختهای پسته عموما بصورت یکه‌درخت واقع بوده کمتر ازان استفاده می‌شود .

بعضا از چوب درخت پسته ذغال‌نیزمی‌گیرند‌اشجاربی‌ثمر نسبت‌به اشجارثمردار زیادتر قابل استفاده بوده وتقریبا تمام مصارف محروقات وتعمیرات مملکت راتهیه می نماید مهمترین این‌چوب‌ها ازنقطه‌نظر اقتصادی همانا چوب ارچه است که‌به پیمانه زیادی به‌خارج اصدار ویك مقدار کافی‌در داخل بمصرف عمارات میرسدچوب ارچه‌افغانستان درصفات خود بابهترین ارچه ترکستان شوروی همسری می‌نماید جنگل‌های‌آن‌عموما حصص علیای کوهای‌بزرگ راتاارتفاع (۳۵۰۰) مترمی‌پوشاند در هرات درخت ارچه بین۲۱۰۰ و۲۵۰۰متر ارتفاع دیده می‌شود .

بطورعموم در افغانستان چهارمنطقه بزرگ جنگل‌دار وجوددارد :

۱ ـ منطقه نورستان : نورستان منطقه مخصوص جنگل بوده صد فی‌صد جنگلهای‌عمومی مملکت‌راشامل‌می‌باشد اشجارمهم‌آن عبارت‌است ازارچه (۵۵فی‌صد) نشتر (۲۰فی‌صد) جلغوزه (۵فی‌صد) متفرقه ۲۰فی‌صد .

قرار پیمایشهای اخیره وسعت جنگل های نورستان وکنربه ۱۹۰ هـ زار هکتار ومقدارچوب ساحه‌آن‌به ۳۱٬۸۷٬۰۰۰۰ متر مکعب بالغ می شود .

چوب نورستان‌چون‌عموما درمنطقه کوهستانی صعب‌المرور واقع‌است‌حمل‌ونقل‌آن‌دشوار بوده کمترمورد استعمال است‌معهذا بخارج یکمقدار صادرات دارد،اماچوب کنرتاجلال

آباد مرکز ولایت مشرقی بذریعه دریا واز آنجا به خارج صادر و قسما بداخل فرستاده می شود
۲ - قطغن و بدخشان: جنگلات قطغن و بدخشان بدو حصه منقسم می شود .
الف : جنگلهای بدخشان و عنبر کوه که از درختان پسته، ارچه، بلوط، نشتر وغیره تشکیل می یابد .
ب : جنگل های قطغن یادامنهٔ شمال هندو کش، این جنگل ها از سلسله جنگل های نورستان است وپس از انکه درقلل مرتفع وپر برف هندو کش قطع میگردد باز بدیگر طرف کوه شروع گردیده تقریبا (۱۵۰) کیلومتر دردامنه آن امتداد می یابد اشجار مهم این حصه عبارت ازپسته ، بادام ، بلوط ، ودرحصص مرتفع ارچه ونشتر وغیره است
۳ - سمت جنوبی : در ارتفاع ۱۶۰۰ الی ۲۳۰۰ متر نشیب جنوبی سفید کوه از جاجی الی وزیرستان یعنی به طول ۱۰۵ کیلومتر از جنگل بسیار مهمی مستور است تنها منطقه جاجی طوری که بصورت صحیح پیمایش گردیده است (۲۰۰۰ ۳۱ ۱۸ متر مکعب) چوب دارد .
اشجار مهم جنگل های جنوبی ، مثمر وغیر مثمر عبارت است از جلغوزه ، بادام ، ارچه بلوط ، نشتر ، سرو ، صنوبر ، ناجو ، چهار مغز ، تاك وحشی ، روشك ، تاك وحشی ، درخت نیل درخت استراگل ، زیتون جنگلی ، اکاسی ، کیکر ، عناب ، پام .
جنگل های سمت جنوبی مخصوصا سمت جاجی نسبت به تمام جنگل های افغانستان زیاده تر مورد استفاده می باشد . زیرا مردم جاجی به تجارت چوب اشتغال نموده و بصورت چارتراش هم بکابل وهم بخارج آن را صادر میکنند ومنبع بزرگ عائدات ایشان است
٤ - باد غیس و پامیر : درشمال هرات بین ٤۰۰ و ۲۰۰ متر ارتفاع جنگل های وسیعی وقوع دارد که بیشتر اشجار پسته وارچه است .
علاوه بر جنگل های فوق که عموما درحصص مرتفع مملکت وقوع دارد در بعضی مناطق پست مملکت ومخصوصا کنار رودخانه های بزرگ نیز جنگل هائی موجود است که اگرچه وسعت واهمیت اقتصادی آن بپایه جنگلهای مناطق مرتفع نمی رسد اما بازهم منافع زیادی ازان برداشته میشود وخیلی مفید است مخصوصا در تعدیل ومرطوب ساختن آب وهوای بعضی حصص مملکت رول مهم بازی میکند ، این جنگلها عموما در ختان کوچك میباشد ازقبیل خنجك وغیره که درسواحل دریای آمو وجوددارد بعضی حصص هلمند، مخصوصا علاقه سیستان وهرات، نیزدارای چنین جنگلها می باشد .
مراتع : کشور افغانستان مالچر های زیادی دارد ، وازین لحاظ اکثر قبائل افغانی مردم مالدار میباشند . قسمت اعظم این مراتع در ولایات قطغن، مزار شریف ، میمنه وهرات قرار گرفته است ، لهذا مردم این ولایات بیش تر به تربیه مواشی ازقبیل بز گوسفند، گاو، اسپ وغیره می پردازند. در بعضی حصص قندهار وهزاره جات نیز اراضی مالچر وجوددارد که همه ساله طوائف کوچی سلیمان خیل وغیر هم از ماه حمل به این مناطق رجوع نموده تاماه عقرب مواشی خودرا می چرانند و درصحرا زندگانی می کنند .

شرایط طبیعی افغانستان

بر جستگیها و معادن مفید :

افغانستان مملکت کوهستانیست $\frac{4}{5}$ حصهٔ این مملکت را کوهها تشکیل میدهد .

حصهٔ مرکزی آن را بطول ۷۰۰ کیلومتر سلسله‌جبال هندو کش که در شمال شرق باپامیر همسری میکند ، مانند کمان احاطه کرده‌است . بلند ترین حصهٔ شرقی هندو کش مرکب ازدو قله متوازیست که ازهمد گر بفاصله ۱۰ الی ۱۵ کیلو متر واقع اند ، قله‌های مذکور درهفتاد درجه مدار نصف النهار طول شرقی بحصهٔ کوتل خاواك گرهی تشکیل میدهند . در تاریخ مشهور است که‌ازین گره یاراه اسکندر مقدونی و بعدتر تیمور بطرف هندوستان حمله بردند. نقاط بلند این حصهٔ هندو کش تقریباً شش‌هزار متر ارتفاع دارد . اما گردنه‌های این نقاط از ۳ الی ۳ ونیم هزار متر ارتفاع دارند .

کوههای مذکور به‌طرف غرب کوتل خاواك ، آهسته آهسته نشیبی پیدا کرده بنام های جدا گانه یادمیشوند . مثلاً کوه بابا : از مرکز عمومی آن شاخهای زیادی به اطراف منشعب گردیده خا لیگاه ها وارتفاعات داخلی رامی پوشاند . در غرب کوه بابا یك سلسله‌جبال به اطراف پرا گنده گردیده است: مثلاً طرف شمال مغرب پارو پا میزاد (هندو کش) وتیربندتر کستان ، وطرف غرب سفید کوه ، ودرسمت جنوب سیاه کوه قرار دارد ارتفاع وسطی رشته های مذکور از ۱۵۰۰ الی ۲۰۰۰ مترمیباشد . وهر قدر بسر حدات ایران نزدیك شده میرود همانقدر پستی اختیار می کنند .

حد اکثر وسعت مرکزی ناحیهٔ کوهستانی ازشمال بجنوب ۶۰۰ کیلو متر می آید . دریای عمیق ، وپرآب ، دامنه های عمودی و شخ ، کوهای مذکور را غیر قابل عبور میسازد . اما اهالی این کوه‌پایه‌ها به‌این کوهای دشوار گذار طوری عادت کرده اند که تنها همان قلدها و شاخهائیکه آهوان وبزهای کوهی تردد نمیتوانند بدسترس ایشان نیست و باقی نقاط را تماماً مسخر کرده وپیموده اند :

جنوب شرق افغانستان راسلسله کوه سلیمان که به سه‌ناحیه اورو گرافیکی [1] رسم الجبال orographic)منقسم است ، اشغال نموده . ارتفاع وسطی کوهای کویت ، پشتی و کوه مشهور بولان بدوهزار متر می‌رسد . سلسله‌جبال سلیمان که‌ازطرف در یاهای کورم ، گومل ، توچی قطع میشود زیادتر از ۳۴۰۰ الی ۳۷۰۰ متر ارتفاع ندارد . سلسله جبال سفید کوه که دریای کابل دربین دره‌های آن جریان‌دارد و راه مشهور خیبر ازبین دره های آن میگذرد حتی ۴۵۰۰ متر مرتفع می‌باشد .

در انتهای جنوب متصل بسرحد بلوچستان یك شاخه کم‌ارتفاع سلسله‌جبال چاگای که ساحه تپه زار جنوب افغانستان رامی پوشاند برخاسته است . این حصهٔ (سیستان) که

۷۰۰ متر ازسطح بحر ارتفاع دارد ازرسوب تقریباً عاری میباشد حصهٔ جنوبی اراضی صحرای وسیعی که تقریباً ۲۰ (فیصد) مملکت را تشکیل میدهد دربر گرفته است . نهر هلمند صحرای مذکور رابدو حصه تقسیم میکند :

اول صحرای غربی دشت مارگو دوم صحرای شرقی ، (ریگستان بین جبال هندو کش و کوهای کویت ، پشتی ، قلات وغزنی که مانند پاشنه های خیلی بزرگ طرف جنوب غرب بطور سرنشیب واقع بوده وذریعه هلمند ومعاونین آن جدا شده است) .

دامنهٔ شمالی رشته جبال هندو کش تدریجا شکل تپه هارا گرفته ودر شمال باجلگه های وسیع آمو دریا اتصال می یابد .

دریاهای زیادیکه ازاین کوهاجریان می یابد ، زمینهای مذکور را قطع کرده طرف شمال میرود . تقریباً تمام این دریاها بریگ فرورفته وآب آنها به آمو دریا نمی رسد . زمین هموار یکه جنوباً بطول سرحد ایران امتداد یافته است به شکل نیمه صحرای خاکی با لکه های سفید نمك مانند میباشد ، زمین مذکور (دشت) گفته میشود ، ارتفاع وسطی این دشت ازسطح بحر بین ۶۰۰ الی ۸۰۰ متراست ، درین دشت فقط چوپانها در اوایل بهار گله های خودرا برای چرا می آورند . امابعداز چندروز اقامت بطرف کوه حرکت میکنند . زیرا آفتاب سوزندهٔ تابستان نباتات دشت را ازبیخ میسوزاند .

در افغانستان ازسالهای قدیم زمرد ، یاقوت ، اوزق ، لعل ، لاجورد ، یشم ، بلور وغیره احجار کریمه واحجار نیم گرانبها در صنایع دستی کار میشد . ذخائر اکثر معادن و جنس آنها هنوز خوب کشف نگردیده است ، بعضی معادن که از مدت ها باینطرف کشف گردیده است ، شهادت میدهد که افغانستان دارای صنائع مهم میباشد شرایط اساسی که عبارت ازفقدان انواع وسایل حمل ونقل می باشداستخراج این ذخائر طبیعی رامحدود ساخته است . زیرا اکثر معادن درایالات غیرقابل عبور ومرور کوهستانی واقع شده اند. (و.آ. ابرو جیف) (۱) عقیده دارد که : « استخراج طلا ، سنگ جهنم ، لاجورد ، احجار کریمه ، درزمان قریبی اهمیت زیادپیدا خواهد کرد ، زیرا حمل ونقل این اشیاء درراهای کوهستانی ممکن وبرای ترانسپورت نیز نسبتاً آسانتر است ؛ وهم استخراج آنها سهل بنظر می آید» .

وهم چنین استخراج نفت نیزخیلی ممکن است ، درباب استخراج زغال ، مس ، سرب ، وآهن فقط میتوان احتیاجات اهالی را حساب نمود رگهای معادن مختلف و ثروتمند هنوزبه آسوده گی دراعماق زمین خوابیده وساعات بیداری ونوبت خودرا انتظارمیکشند.

(۱) و . آ . ابروجیف (معادن ثروتمند افغانستان) جدید نمره ۱۶ - ۱۷ سال ۲۷ .

انواع زمین‌های افغانستان :

عامل بزرگ اختلاف آب‌وهوای افغانستان عبارت است از پستی و بلندی اراضی این مملکت واوضاع نباتات آن به کیفیت بارندگی که درین سرزمین صورت میگیرد ، مربوط میباشد. بنابه تذکر فوق مناطق واراضی مختلف افغانستان رامیتوان دسته‌بندی کرده ، بدین طریق : ایالات کوهستانی ، سطوح مرتفع ، صحراها ، دامنه‌های کوهی ، دره ها وجلگه‌ها .

کوهای افغانستان ازسنگ ورقه‌های شفاف بلورمانند (کرستال) قدیم که از انفجار انواع سنگهای آهك بعمل آمده ترکیب یافته‌است . دندانه‌های برهنه وقله‌های کوها دارای رنگ های‌مختلف میباشند . درقله‌های بعضی کوها قطعات‌سفیدبرف میدرخشد . اما اکثراً دراواخر تابستان ذوب می‌شوند فقط درانتهای شمال‌شرقی (نواحی درواز) قله‌های کوه‌رایخچال هاپوشانیده وسیل‌های سنگینی ازنشیبی‌های کوها سرازیرمیشود. بابر پادشاه مغل مناظر کوهستانی افغانستان را چنین توصیف میکند : « کوهای افغانستان منظره یك نواخت دارد : بلندی متوسط ؛ زمین برهنه ، آب کم ، نباتات هیچ‌نوع ، قیافه حزن آور وسخت » سطوح مرتفع ، دربین سلسله‌جبال واقع اند ومناظر آن نیز ازتنوع وقشنگی بی‌بهره‌می‌باشد دراکثریه صحراها دشت های این کوهای بلند علف‌های آن بسبب قلت رطوبت ، حتی‌در اواخر بهار نیز طراوت نداشته پژمرده می‌باشد . تنها فلات درواز وواخان بسبب آبیاری ازیخچالها و کوهای متعدد منظرهٔ دیگری پیدا کرده است. علف‌های این‌سرزمین‌مانند علف های ایالات آلپ باساقه‌های بلند طراوت فوق العاده ، تاآخر تابستان دوام‌میکند. مالدارها درموسم گرماحیوانات خودرا ازدره‌ها ونشیبی‌ها دراینجا می‌آورند چمن زارها ومرغزارهای‌سبز وخرم‌بسبب اجتماع‌طوائف مختلف‌محل‌اقامهٔ بازارومیله‌جا قرار میگیرد فلات کوهستانی نیزمانند قله های کوها ، خشك ، بی‌آب وصحرای لم‌یزرع می‌باشند .

صحرای سیستان: یك‌ناحیه هموار سنگستانی ، خاکی ولی‌طبقه فوقانی آن ریگی‌بوده وبته‌های سکساول دران می‌روید صحرا در اوایل‌بهار برای مدت کوتاهی زنده میشود و تمام بساط صحرا مانند یك قالین منقش و رنگینی باگل های سرخ وزرد لاله ، سوسن وبته‌های تربوز وحشی مزین میگردد اماحیات این بتها بسرعت خاتمه مییابد، آفتاب تابناك این نباتات رامی سوزاند . وباد آنهارا در صحرای برهنه وبهناور با دانه‌های (کولو سینت)وبته‌های خشك شترخار بهرطرف پرا گنده می سازد ، گوشه شمال مغربی افغانستان بین‌نهرین آب‌قیصاروآمو دریاهمچنین است ،یك گوشه ریگستان قره قوم که‌افغان‌ها آن راصحرای ادیلی تور کمند میگویند باین حصه تماس‌دارد .

وادی های کوهستانی بدونوع معرفی شده : وادی شمالی‌ووادی جنوبی .

اختلاف آب‌وهوابین‌این‌دو : اساساً وادی های کوهستان شمالی مرطوب تر و برای للمی کاری مساعد وموافق تر میباشد زیرا بارانهای بهاری حصهٔ شمالی تا آخر بهار دوام میکند حال اینکه دروادی‌های جنوبی برف‌وباران کمتر واقع میشود ، مخصوصاً باران ها زود ترقطع میشود . شرایط آب‌وهوای‌این حصه،للمی کاری را تقریباً اجازه نمیدهد .

۱ - وادی های‌شمالی: ازطرف مغرب تاجلگه هرات‌وازطرف مشرق تافیض آباداراضی کاملاً ازرسوب‌قوی وضخیم ترکیب یافته‌است . زمینهای مذکورچون‌طبیعتاً مرطوب هستند ، متناسب به‌اندازه بعد تدریجی از کوها ونزدیکی به‌ریگستان ها ووقوع در تحت تابش آفتاب وهم بنابر اتصال به‌نواحی پست کوهستانی حصص شمال، خیلی قوی میباشند . نباتات آن‌سبز وخرم و مختلف‌میباشد .دردامنه‌ها ودره‌های کوهستان مذکور بته های‌وحشی و ارچه بکثرت وجود دارد و در حصص بلندتر آن درخت های که برگهای سوزن مانندی‌دارند دیده‌میشود درامتداد دریاهای متعدد کوهستانات شمالی، جلگه‌های ثروتمند وزمین‌های مزروعی وسیع وحاصل خیزی وقوع دارد ، مزروعات للمی کاری دامنه‌هارامی‌پوشاند . کوهستان‌های شمالی‌نسبت بدیگر ایالات‌افغانستان بیش‌تر حاصل خیز وخوش منظر میباشد .

۲ - وادی‌های جنوبی : اراضی‌جلگه‌هاودامنه‌های کوهستان جنوبی‌ازرسوب های‌ریگی وخاکی ترکیب یافته است . درین زمینها بسبب ، کمزوری نباتات‌خیلی‌پژمرده ونحیف میروید ، این نباتات عبارت‌ازبته‌های اشخارو ودیگر انواع‌نباتات صحرائی میباشد. اکثر این نباتات بعدازخشك‌شدن ناپدید میشوند وجای خودرا بشکل میدانهای‌وسیع وبرهنه ریگستان درمی‌آرند، تنها در امتداد رودها وسواحل ودامنه‌های کوها بعضی علف ها وبته‌های غلو که‌صحراهای‌خشك آسیای وسطی رابیادمیدهد ، میروید . نباتات سردرختی‌خارج ازحوزهٔ جلگه‌های آباد وجودندارد . وبندرت‌دربرخی‌جاها درخت‌های خرما ودیگر درخت های ساقه کوتاه دیده میشود . برروی زمین‌های مزروعی نیزیك طبقه خاك کم‌عمق موجود میباشد ، این وضعیت طبیعی اهالی را مجبور می سازد تا اراضی‌رابطور مصنوعی،زراعتی بسازندواین‌قبیل زمینهای‌مصنوعی طبعاً فاقدقوت شرائط میباشد .

اما در امتداد نهرها ،جلگه های سرسبز وشادابی قرار دارد مانند حوزهٔ گرشك ، قندهار و غیره .

دره‌ها ودامنه‌های کوهستانی،نسبت به‌صحراها ونیمه‌صحاری ایالات کوهستانی، زنده‌تر

وشاداب تراست . دردره های که نهرها جریان دارند حتی در بلندترین حصص کوها نیز آبادی موجود ومردم زیست می نمایند . دردره ها سه قسم زمین موجود میباشد .

الف - دره های کوهستانی : دره های عمیق ، تنگ ، بدون آبادی ودرخت ونباتات بسبب سقوط ولغزیدن کوه پاره ها ، صخره ها ، سنگچلها وطبقات خاك ازشاخهای تند و شوامخ کوها ازمواد مملو میباشند . دامنه های سنگزار یک آهسته آهسته ارتفاع پیدا میکند زمین های زراعتی وحاصل خیزی بوجود آمده است .

این نوع اراضی بنابر تشکلات طبیعی کم یا زیاد حاصل خیز میباشد لکن معمولاً ضعیف وتقریباً عاری ازهرنوع مواد آهکی است اهالی برای اینکه طبقات خاکی زمین های آبی خودرا تقویه کنند خاك های زمین هائی را که درآن کشت وزراعت امکان نداشته باشد می برند وبدزمین مزروعی خود میگسترند خصوصاً در قسمت غربی بدخشان و حصص مرکزی هندو کش (هزاره جات) ، این قبیل زمین های آبی غیر طبیعی خیلی زیاداست. آب وهوای سرد ، زراعت انواع نباتات حبوبات واشجار را تحدید میکند . حتی در جلگه ها هم نباتات یك نواخت میباشد .

ب - دره های جنگلزار نورستان : نورستان حوزه ایست پرجنگل ، کوهای بلندو دامنه های آن ازجنگلهای ارچه ، ناجو وجلغوزه که همیشه سبز وخرم اند پوشیده میباشد . خاك های سیاه و طبقه بزرگ کوموس را شامل ونسبت زمین های بی جنگل کوهستانی بیشتر حاصل خیز وقوی میباشند . اهالی مجبور اند درحصه های کوهستانی وسنگستان ها برای خود زمین های زراعتی تهیه کنند. یعنی زمین های کوهستانی را از سنگچلهای که باران وسیل های تنداز کوها پایان میکندپاك نموده کشت نمایند . حتی درین چنین زمین ها نیزمانند دیگر زمین های افغانستان زراعت بدون آب ناممکن است .

ج - نوع مخصوص زمین ها : دره های وسیع دریای هریرود و کابل بارودهای مشرقی : در جلگه هریرود کلتور زراعت قدیم طبقهٔ قوی و حاصل خیزی برای زمین ها تهیه نموده که بسبب شبکه های بسیارخوب آبیاری طبیعی و (آبیاری مصنوعی) ترقی کرده است شاخهای بلند ودیوارمانند کوهستانی ، زمین های مذکور را ازبادهای سرد شمالی وتفث باد صحراهای جنوبی محافظه میکند ، آب وهوای معتدل پیش از فرا رسیدن موسم تابستان کیفیت اقتصادی دهانی برای دومرتبه زراعت اجازه میدهد. کناره های غرب وشرق حوزه افغانستان صحراهای وسیع ریگستانی راتشکیل داده است ، اما باقی حصص افغانستان باغ سرسبز وخرمیست که دست اهالی آنرا بوجود آورده است . جلگه های جلال آباد ، کنرها ، لوگر وبعضی دره های شعبات رود خانه کابل

دارای خاك سرخ میباشد . وتعداد رسوبی آنها در آب وهوای گرمی که زمستان ندارد خیلی زیاد میگردد، دامنه‌های کوهستانی ودره‌های سنگستانی از ثروت نباتات بی‌بهره میباشند - اما برخلاف بستررودخانه‌ها غالباً بانباتات مختلف پوشیده میباشد، جنگلهای سبز وخرم که در آنجا نباتات منطقهٔ سب تراپیك (sub trapic) دیده میشود با اشجار سبزوخرم سرو پوشیده می باشد . دره های فراخ وجلگه های رودبار شرقی با اوضاع طبیعی خود قشنگ ترین ایالت افغانستان راتشکیل میدهد ، امادرقطعات علیای جلگه کابل ، نزدیك پایتخت، وضعیت بالکل تبدیل میگردد . جلگه کابل تماماً از چنان طبقات اراضی متشکل است که زور بازوی انسانی آن را بعمل آورده است لهذا به عقیده و اویلوف هر وجب زمین مذکور برای زارعین حوزه کابل از تمام دنیا گرانتر است، (۱)

حواشی برهنهٔ رود خانه از خاکی پوشیده شده که هرفت آن به دست انسان در آنجا آورده شده است کوها ودامنه‌های آن بسبب آنکه سنگستانی وخشك میباشد روح و رونقی ندارد واکثر حصص زمینهای که در امتداد دریا واقع اند باطلاقیست . جلگه کابل رادرقسمت شهر. باجلگه های سرسبز وثروتمند آن نباید مانند (دورنما ومنظرهٔ) طبیعی دید بل ازین نقطه نظر باید نگریست که نتیجه زحمات بزرگ انسانی چهره اصلی وطبیعی خطهٔ مذکوره را تبدیل نموده است .

اختلافات جغرافیائی وآب و هوای افغانستان امکان یك زراعت خیلی عالی ومفیدی را حاویست . مملکت افغانستان دارای زمین‌های بسیار خوب و حاصل خیز می باشد . و برای زراعت ووسعت آن آب وهوای خیلی مساعد دارد . درمراتع وسیع و ثروتمند آن پرورش حیوانات اهلی رامیتوان خیلی ترقی داد .

در اعماق زمین آن بقدری انواع مختلف معادن وموادخام نهفته است که میتواند شعبات مهم صناعتی را برای تامین منافع حیاتی مملکت بکار اندازد این ثروت های طبیعی متأسفانه هنوزمورداستفاده واقع نه شده است. زیراترتیب ونظام اقتصاد اجتماعی افغانستان عزیز را باوجود استعداد طبیعی فوق العاده ومنابع ثروت آن از ترقی و انکشاف باز داشته است ،

ز ر ا ع ت : تعداد عمومی میدانهای زراعتی مملکت تقریباً یك و نیم فیصد تمام قلمرو

افغانستان را تشکیل میدهد . اقلیم افغانستان چون مخصوصاً کم رطوبت میباشد لهذا دائره زراعت للمی را محدود میسازد ، از جمله عمومی میدانهای زراعتی ، بیش از چهل فیصد اراضی آبی میباشد (در ایالات جنوب و غرب تعداد فیصدی

(۱) ن . ای . واویلوف ود . دیو کینچ «افغانستان زراعتی) ۱۹۲۹ صفحه ۴۹ .

مذکور تا۶۵ فیصد بالا میرود) توسعه میدانهای زراعت آبی غالباً بسبب قلت آب رود خانه هاخصوصاً در تابستان و تیر ماه بامشکلات توأم میگردد .
بکار انداختن اراضی آبی واستفاده دائمی ازان هم بدون تجهیزات مکمل آبیاری بستن بندها وذخیره آبها که بمصارف زیادی بکار دارد . امکان پذیر نیست . زیرا باشرایط موجودهٔزراعتی چنین مصارف هنگفت راعملی ساختن مشکل است . گرچه سعادت اساسی توده بسته بهآبیاری میباشد . افغانستان ازحیث موفقیت تخنیکی و تجهیزات زراعتی خود پس مانده است اکثر زمین ها توسط ارهد آب داده میشود. گرچه بندهای نسبتاً خوبی درجنوب وشرق وجود دارد ودرقندهارنیز اخیراً تجهیزات آبیاری گرفته شده است بندهای که درسالهای اخیر ازقبیل بند دهله وبند کجکی تعمیر گردیده است باصلاحیت واستعداد مجموعی کشور نسبتی ندارد .
طرق آبیاری که در افغانستان معمول است بسه شعبه تقسیم میشود : آبیاری که بیش تر رایج می باشد اینست که کانالهای عادی ازنهرها جدا کرده، بعدازان جوی های کوچکی از آنها جدا ساخته به کشت ها ومزارع خود می برند، درشمال و غرب جلگه هرات تمام زمین های مزروعه به همین طریق آبیاری میشود . ایالات کوهستانی از جوی ها استفاده میکنند .
برف وباران های آسمانی وآبهای که بصورت جویچه ها از کوها فرود می آید تماما به کانال های مصنوعی ریخته وازآنجا به مخزن های نهایت قدیم الشکل جمع شده وبعد به اندازه لزوم به آبیاری زمین های مزروعه که بهقطعات کوچکی تقسیم شده است بکارمیرود اینطرز آبیاری دربدخشان ودرههای شرق هندوکش نیزمروج است . دردره های وسیع وجلگه جنوب افغانستان علاوه ازطرز آبیاری جویها، کاریز ها نیز مستعمل است . کاریز آب های است که ذریعه کانال های تحت اراضی از زیر زمین بروی زمین میکشند ومزارع خود را آبیاری میکنند . این طرز آبیاری زمانی موقع عمل گذاشته میشود که آب نهر ورودها خشك گردد اصلا نهر و جوی بر سطح اراضی مجری نداشته باشد .
آبیاری بذریعه کاریز دردامنه های مرتفع کوهای جنوبی شمال غرب شهر گرشك نیز خیلی مستعمل است .
شعبهدوم کانالها که زمین های زراعتی ازآنها تغذیه میکنند اقسام مختلف وصاحب شاخ وپنجه های زیاد میباشند . درطرز اول ودوم آبیاری، نوع محل. استعداد زمین، ترکیب و کیفیت بذر تخم درنظر گرفته میشود . برای برنج، رشقه ، جواری وسبزیجات در ایالات هرات و کابل طرز آبیاری مرتبهدار استعمال میشود . یعنی کرد

های زمین که به اندازه ٤ الی ٦ متر مکعب باشند . آب ازسطح آن ها درمی‌آید تا زمین بکلی درآب فرو رود .

دردامنه کوهای سمت جنوبی آب‌را برروی کردهاجاری میسازند یعنی آب‌را دربین تمام کرد ها که باپلوان های کوچکی ازهمدیگر جدا میبا شند جاری می گردانند دردره‌های‌هندوکش کشت‌زارهای‌للمی را دراول بهار بعد از بذر تخم تنها یك‌بار آبیاری میکنند، بدین طریق که آب‌را مستقیما، توسط جویها به کشت زار جاری ساخته ، کشت را بشکل کول آب درمی آورند. تقریبا درتمام ایالات مملکت اراضی کشت زار را قطعه قطعه یعنی کرد، کرد ساخته آبیاری میکنند، حتی تخم را در کرد های کم عرض و کج ومعوج که یکی ازدیگر خودقدری بلندتر میباشد می‌پاشند باید گفت مزیتی که آبیاری زمین‌ها بصورت قطعه‌قطعه یعنی کرد کرد دارد اینست که این قسم زمین ها بعد ازآبیاری قشرپیدانمیکند ، علاوه برین این نوع آبیاری طرز خیشاوه را که اهمیت زیادی به‌آن داده میشود آسان میسازد .

زمین های آبی را که باسعی وجدیت زیادی برای زراعت آماده می سازند بوقت مناسب‌آب میدهند وچندین بار گیاهای هرزه آن‌را خیشاوه‌میکنند و بالنتیجه حاصل بیش‌تر وخوب‌تری ازآن‌برمی دارند، بالعکس بزمین های‌للمی توجهی کافی نمیشود وگیاهای هرزهٔ آن را قطعا خیشاوه نمی کنند لذا محصول آن نیز خیلی کم و پست بعمل می آید . وسائل وتولیدات تخنیکی زراعت ناقص است .

اکثر دهاقین امور آبیاری خودرا کاملا بدست اجرا میکنند استخدام حیوانات به کارزیاده‌تر درجلگه ها ودامنه های کوهستانی متداول است . اما در آنجا نیز اکثر دهاقین طوریکه شاید ازین چیزها استفاده نمیتوانند :

«ماشین» اقتصاد زراعتی افغانستان تماما عبارت ازیوغ ، اسپار چوبی که در یك انجام آن برای شق کردن زمین یك‌پارچه آهن بنام [فال] نصب‌است و آلهٔ میبا شد که ذریعه گاو کشیده میشود عدم وجود کود معدنی وگرانی پارو مردم ز میندار را مجبورمی‌سازد تاازدیوارهای کهنه وخاك قلعه‌های‌خرابه، زمین‌های شوره‌زار وامثال آن استفاده نمایند که درحقیقت به‌این طریق یك طبقهٔ خاك دیگر بر زمین های زراعتی خود می افزایند . هم چنین دهاقین ازپیخال طیور در حوزه های اطراف شهرها ازکود کمپوست (کود انسانی) هم استفاده میکنند .

اکثر مستاجرین به کلتور زراعتی چندان‌اهمیت نمیدهند درللمی کاری های دامنه های شمالی زیاده‌تر سیستم فلاحت سه‌ساله ونوبتی دایمی، مراعات‌می‌شود واکثرزمین های مذکور بعد ازسه‌سال زراعت متروك شده ونوبت به زمین های دیگر میرسد .

ترتیب بذرافشانی درافغانستان اختلاف دارد . قریب (۷۰) فیصد میدانهای زراعتی

مخصوص حبوبات می باشد، بعدازان نباتات زیوتی (روغن‌دار) وسپس زرع علفها غرس باغچه ها کشت پیاز ها و احداث بیاغستان ها وتاکستان ها می باشد .

در ین سیستم مقام اول‌را گندم اشغال نموده است . واراضی بیشتر برای زرع گندم متعلق میباشد که برخی . مدققین خارجی محصول متوسط سالانهٔ آن‌را هشت‌صدهزارتن تخمین کرده‌اندباوجوداینکه افغانستان محصولات خیلی زیادی از حبوبات برمیدارد حاصل گندم درسالهای اخیر برای اهالی افغانستان کفایت نمیکند در دامنه های شمالی افغانستان ، هم‌در اراضی آبی وهم‌در اراضی للمی کاری غالبا گندم کشت میشود . امادر دیگر ایالات افغانستان فقط درزمین های آبی گندم کاشته میشود وبس جودر تقریباً درهیچ‌جابقسم کلتور مستقل دیده نمیشود جز اینکه دربین‌زراعت گندم بطور نباتات هرزه روئیده و(ده ای ۱۵ فیصد) گندم‌را تشکیل میدهد .

(خصوصاً درزمین‌های للمی) جوو ارزن درافغانستان بوفرت زرع میشود ، در ایالات کوهستانی بهاندازه قلیلی جوبه‌عوض گندم خوراك اهالی‌را تشکیل میدهد ، در دامنه های کوهستانی برای حیوانات‌اهلی‌نیز جوداده میشود ، مخصوصاً برای مرکب واسپ برنج درافغانستان میدانهای بزرگ‌را اشغال نموده است این میدانها در شمال کشور (در دره‌های دریای قندزوخلم)ودرولایت کابل(دردره‌های کنر وپنجشیر و نواحی جلال آباد) قرار دارد . در ایالت جنوب و جلگه هرات برنج کمتر کشت میشود . محصول متوسط سالانه برنج‌را محققین از ۱۹۰ ــ ۲۰۰ هزارتن تخمین کرده اند زرع جواری در دره‌های کنر ، کابل ،قندهار ، مقر وغزنی رائج است .ازساقه‌جواری‌مخصوصاً برای خوراك حیوانات استفاده میکنند . وتنهٔ جواری رادر محروقات بکار میبرند . نخود ولوبیا در تمام محالات افغانستان پیدا میشود . حبوبات مذکور در ارتفاع (۳۱۰۰) متر نیززرع شده میتوانند. هم‌چنین عدس، مشنگ ، نخود ، لوبیا،ماش وبعضی حبوبات دیگردردامنه‌ها وجلگه‌هانیززرع میشوند.نباتات‌زیوتی‌خردل، کتان، کنجد وبید انجیردرافغانستان اهمیت زیاد دارد .

چون شحم گوشت حیوانات‌پشم‌دار کم میباشدلهذا اهالی درغذای خود بعضاًروغن نباتی استعمال میکنند . آفتاب پرست بصفت نبات زیوتی نه‌بلکه درشهرها و قصبات بزرگ به حیث‌نبات‌تزئینی زرع میشود.نسبت به‌همه نباتات‌زیوتی، پنبه‌دانه بیش‌تر تیل میدهد. کشنیز، بادیان،زیره،انیسون(جوانی)وتعناع‌راهم بایدیادآوری‌نمود ،ازاین نباتات بقسم دواواستفاده وهکذا در خوراك استعمال‌میشود. حبوبات ونباتات زیوتی تنها درزمینهای آبی زرع میشود .

زرع مواد صادراتی اگرچه ساحه خیلی‌محدودی دارد امانسبت به قیمت اقسام حبوبات در عایدات خیلی تجاوز میکند .

یکی از بلندترین مواد زراعتی پنبه میباشد. قراریکه (اودین)و (مار لکین) احصائیه گرفته اند ، ساحهٔ که‌دران‌پنبه‌زرع میشود ۳ فیصداراضی مزروعی‌افغانستان را تشکیل میدهد که‌قسمت اعظم‌آن درحصص شمال میباشد گرچه چندی قبل پنبهٔ افغانستان از حیث جنسیت پست ومحلوج غوزه‌آن کوتاه وخشن بود اماحالا در ساحات خیلی وسیع سورتهای بسیارخوب امریکائی وحتی‌مصری که‌محلوج خیلی‌دراز میدهدزرع‌میگردد فقط در زمینهای للمی تا حالاسورت غوزهٔ محلی کشت میشود ولی آنهم تدریجاً جای خودرا به سورت امریکائی میگذارد .

در عین زمان به‌مقدار زیادی‌محلوج پنبه ازمملکت به‌خارج صادر میگرددروغنی که‌از پنبه دانه گرفته میشود دربازارهای داخلی به‌فروش میرسد . تفاله دانه های آن یعنی (کنجاره)برای خوراك حیوانات بکار میرود بته‌های خشك پنبه که‌به اصطلاح اهالی پنبه چور گفته میشود برای محروقات زمستانی ذخیره میشود .

انگور ومحصولات باغی نیز متعلق به صادرات می باشند .محصولات باغستان دامنه‌های شمالی‌غالبا عبارت‌است‌ازچارمغز ، انار ، ناك ، سیب ، شفتالو ، زرد آلو و انگور درحصص جنوب وغرب بادام وخرما نیز بامیوه های فوق علاوه میشود . در جلگه ـ جلال آباد لیمو ونارنج نیز به عمل میاید (۱) یك مقدار متوسط میوه و انگور بصورت تازه صادر میگردد ، خصوصا اناروشفتالو . اما حاصلات‌مهم واساسی‌افغانستان را میوه خشك تشکیل میدهد که عبارتست از : کشمش (انگور خشك) و اشتق (زردآلوی خشك) زیرا انگور و زردآلو در افغانستان وافر بوده اقسام خیلی زیاد دارد . خصوصا کشمش بی دانه و شیرین واشتق زرد و شفاف افغانستان که هسته آن را میکشند خیلی شهرت دارد . از جمله صادرات افغانستان ، خربوزهٔ خشك ، چهارمغز، بادام ، پسته (که از درخت‌های خود رو و کوهی جمع میشود) وخرما میباشد درخت خرما دربعضی مناطق افغانستان ثمر نمیدهد . واز جملهٔ درختهای تزئینی شمرده میشود لکن درغرب وشرق یعنی در جلگه های‌هرات‌و کابل‌ثمرمیدهد وهم از جملهٔ مواد محصولی میباشد .

برای تغذی اهالی تربیه باغها وفالیزها وهکذا تربیه انگور اهمیت زیاد دارد . زیرا اینها کمبودی قند را پوره میکنند . دردامنه‌های شمالی خربوزه و تربوز درزمینهای للمی نیز به مشاهده میرسد اما اکثرا در زمینه های آبی زرع میشوددراراضی سبزیکاری که در افغانستان خیلی وسعت دارد . پیاز ، زردك ، شلغم ، ملی، بادنجان

(۱) در جلال آباد نیشکر نیز می‌روید اگر خربوزه وتربوز را حساب نکنیم نیشکر یگانه نبات قندی افغانستان می‌باشد نیشکر فقط به مصرف اهالی آنجا میرسد اما احتیاج سوم حصه‌اهالی مملکت را در قند کفایت نمیکند .

و کاهو زیاد کاشته میشود . اما کرم ولبلبو ، بادرنگ وبادنجان رومی نسبتا کم تر زرع میشود اگرچه زرع این سبزیجات نیزروبه تزاید است، وهم چنین کدو و کچالو نیز نسبتا کم زرع میشود .

زرع کوکنار وبنگ، عموما در نواحی هرات صورت میگیرد . دزرسین های مناطق خشك آبه ، وجهائیکه نباتات آن نحیف وپژمرده میباشه ما لکین زمینها مجبور میشوند در زمینهای خود شبدر ورشقه آبی کشت کنند زرع این نباتات در تقویهٔ زمین خیلی معاونت میکند و بنا بر همین است که شبدر ورشقه قسمت مهم زمینهای آبی را حتی در ایالا تیکه خوراك طبیعی حیوانی خیلی زیاد است اشغال میکند ، در اکثر جلگه های کوهستانی غرس توت رواج دارد . توت یك وقتی غذای اساسی کرم پیله را تشکیل میداد ولی اکنون ، درختان توت زیاده تر از حیث ثمر خود قدر وقیمت دارد توت درحالت خشك وتلخان عوض نان خوراك مهم اهالی بدخشان واهالی کوه پایه های هندوکش را تشکیل میدهد . از قبیل دند کوهستان، پنجشیر، سالنگ و غیره غرس و تربیه درخت توت بغرض تغذیه کرم پیله اکنون تنها درنواحی هرات ونصف غربی بدخشان صورت میگیرد . زیرا درین ایالات صنعت ابریشم تاحال رواج دارد . تاچندین سال پیش ارتباط بین ولایات دشوار بود .

اما اکنون که جاده ها صورت عصری را بخود گرفته ، حصه های منقطع مملکت را باهم مربوط ساخته وسدها وموانع داخلی را که مانع پیشرفت تجارت بود از بین برداشته است ، این ترقی در موانع مختلفه نتیجه قابل قدری بار آورده وموجب ترقی تجارت داخلی وخارجی وفعالیت زراعتی گردیده است ،

تربیه حیوانات : تربیه حیوانات ، در اقتصاد افغانستان ، بازراعت آن مساویانه رول مهمی بازی میکند . اقتصاد ملی کوچیها تفوق وبرتری دارد ، زیرا کوچیها ساحه عمل مهمتری دارند .

مالداران سیستانی ، در تابستان حیوانات خود را دردره های کوهستان مرکزی هندوکش می برند ، بین مراتع زمستانی وتابستانی حیوانات مالداران سیستانی صدها کیلومتر فاصله میباشد .

در قطغن علیا وبدخشان ، در سلیمان کوه و کوهای غربی هندوکش وهکذادر صحراهای سیستان و دشتهای غرب ایالت میمنه ، تربیه حیوانات شغل مهم اهالی راتشکیل میدهد اما در دیگر ایالات این مسئله مربوط به زراعت می باشد و قاعدة اهمیت درجه دوم دارد .

سیر تشخیص وطبقه بندی صنفی را مردم مالدار یکه به تربیه و نگهداری حیوانات

مشغولند وهمچنان ملاکین به پیمانه خوبی میدانند . چنانچه تقریبا ۱۵ فیصدمربیون حیوانی خود حیوان نداشته وحیوانات دیگران‌را برای چراندن « اجاره میکنند » از طرف دیگر طبقه سرمایه دار (مقصد رمه دارها) خیلی بزرگ بوده و هم چنین بهترین مراتع و چراگاها نیز بدست آنها می باشد ، ازحیث‌مادی کسانیکه صاحب رمه‌های گوسفند میباشند بدیگرمردم مالدار بیش‌تر اهمیت دارند.مدققین‌درافغانستان بیش از ۱۷ ملیون رأس گوسفند قائل شده‌اند که تخمین $\frac{1}{2}$ ۲ ملیون آن را قره گل دانسته اند قره گل افغانستان مقام درجه اول را در دنیا احراز کرده است . در جمله دیگر مواد محصولی گوسفند ، پشم ، چرم وگوشت را نیز باید تذکر نمود . اندازه پشم سالانه بیش از هزار تن میرسد . از جمله این مقدار ۲۵ الی ۳۰ فیصد آن در فابریکه های ملی داخلی خود کشور مواد پخته ساخته میشود وباقی آن به‌خارج‌صادر میشود چرم نیزیك‌مقدارصادرات داردولی‌مقدار بیشتر آن در داخل کشور استهلاك میشود .

گوشت رمقداری هم‌روغن آن‌برای خوراك خود اهالی باقی می ماند در افغانستان بیش از۷ ملیون رأس بز تخمین شده است که‌تعداد زیاد آن درشمال ونواحی مرکز هندو کش میباشد . حیوانات بزرگ‌شاخداررا مخصوصاً برای کار استعمال میکنند . صادرات مواد محصولی آن‌هامثل گوشت وچرم نسبتاً کم است .

لبنیات‌فقط دراطراف شهرهای بزرگ ودرایالات قطغن وبدخشان اهمیت تجارتی‌دارد.

احصائیه تقریبی حیوانات‌بزرگ ۳ ملیون‌رأس میباشدبدین قراراست ۳۰۰ هزار رأس خر وقاطر یکنیم ملیون اشتر بیش ازصد هزار راس‌اسپ ،خر ، اشتر وقاطر به امور حمل ونقل وترانسپورت استعمال میشود . ولی اکنون حمل‌ونقل و ترانسپورت بیش‌تر بذریعه موتر های لاری صورت میگیرد .

اسپهای افغانی برعکس حیوانات شاخدار جنسیت خیلی عالی دارند و صاحب حوصله‌و طاقت بوده چست وتیز قدم میباشند : درزمستان اسپها وخرهارا بارمه های گوسفند یکجا به‌چراگاه سرمیدهند که‌باسمهای خود پرده‌های نازك یخ را ازروی علف زار بشکنند وبدینصورت به‌چریدن رمه‌های گوسفندها معاونت کنند .

ترانسپورت : افغانستان یکی ازان‌ممالك‌قلیل دنیا است که‌تا اکنون راه‌آهن ندارد. چندین سال‌قبل باری یك‌خط آهن‌محدودی بطول ۱۰ کیلو متربین کابل‌ودا رالامان تمدید شده‌بود ولی بعداً از بین رفت .

تاچندی قبل کاروان‌یگانه وسیله ارتباط وحمل ونقل‌اموال تجارتی بوده و اکنون نیز دربعضی‌ایالات کوهستانی‌متداول است چندی‌قبل‌این ترانسپورت کاروانی طوری

رواج است که حتی بعضی اقوام خودرا مخصوص این کار ساخته بودند کاروان‌ها که (پوینده) گفته میشوند اقوام وزیر، خروت، میان‌خیل وغیره میباشد تعداد مجموعی شتربانها تخمین ۶ هزار نفر ودرسال بیش از ۳۵ هزار اشتر را بکار می اندازند.

لکن اخیراً فعالیت جدی حکومت در باب احداث راها وتزئید تعداد موترهای حمل ونقل نتیجهٔ واضح وبارزی داده است درحدود ۱۲ سال قبل تعداد موترها از ۳ هزار متجاوز (۱) وطول معابر (راها) زیاده از ۱۳ هزار کیلومتر سنجیده شده بود. اما اکنون بیش‌تر گردیده است.

تعمیر جاده‌های موترو ارتباط بین ایالات را توسعه بخشیده است و ترانسپورت ذریعه موتر صورت میگیرد اما در قصبات ودهات که جاده‌ها دور بوده ولی در تبادل اموال با نواحی ارتباط طبیعی دارند هنوز ترانسپورت ذریعهٔ حیوانات بار برمیشود ارتباط هوائی بدوطرف وجوددارد یکی لین کابل، امرتسر ودهلی میباشد. درین خط طیاره های هندی کار کرده وهفته یکمرتبه رفت وآمد دارند. طرف دیگر لین تاشکند، کابل میباشد این خط نیز باقاعده کار میکنند درین خط طیاره های اتحاد شوروی داخل کار هستند.

مناطق عمده اقتصادی افغانستان :

گرچه عموم مناطق افغانستان کم وبیش دارای صنائع و پیدا وار میباشد حتی در کوهستان‌های افغانستان نیز صنائع دستی وتولید مواد نباتی وحیوانی بعمل می آید لکن مناطق مشهور قرار ذیل اند :

غزنی :

الف مصنوعات :

ظروف مسی، برنجی. شال، برک، گلیم، جراب، دستکش، پوستین، پوستینچه، ظروف چوبی نقاشی شده، تخته سطرنج، چوب دست وقاشق.

ب پیداوار نباتی وحیوانی :

آلو بخارا، پشم، پوست خام، گندم.

قندهار :

الف مصنوعات :

گلیم، نمد، کوشی، ظروف مسی از قبیل (دیگ، قاشق) ظروف سنگی، تسبیح تکمه های یخن وآستین از سنگ رخام وشامقصود، کلاه وعرقچین، گلابا تون دوزی سیم دوزی، روی بندها وقطیفه های خامك دوزی، تکه‌های پشمی، رخت فابریکه، صابون رخت شوئی وروشوئی.

(۱) درسال ۱۹۱۵ درافغانستان فقطیك موتر موجود بود که آن هم مخصوص امیر بود آن بسبب خرابی راها ازنواحی کابل خارج شده نمیتوانست.

ب پیداوار نباتی وحیوانی :

کشمش ، آب جوش ، شکر پاره ، انجیر ، انار ، پوست ، پشم ، بادام ، انگور ، زیره

فراه :

الف مصنوعات :

گلیم ، قاقمه ، سطرنجی ، قالین ، قالینچه ، نمد ، کوشی ، جوالهای پنبه‌ئی ، بشرویه

ب پیداوار نباتی وحیوانی :

پوست خام ، پشم ، عناب ، کشمش ، ریدنگ (روین) انجیر ، خرما .

هرات :

الف مصنوعات :

قالین ، قالینچه ، کرك ، برك ، قناویز ، دستمالهای ابریشمی ، کرباس زنده جانی ، دستکش ، جراب ، بنیان پتی ، ظروف مسی و شیشه‌ئی .

ب- پیداوار نباتی وحیوانی :

پوست ، پشم ، شیرخشت ، زرشك ، قره‌قلی ، انگور . کشمش ، ابریشم ،

میمنه :

الف مصنوعات :

قالین ، قالینچه ، قاقمه ، خورجین ، جوال ازبکی ، الچه ، جراب ، دستکش پتی .

ب- پیداوار نباتی وحیوانی :

پوست قرقلی ، پوست روبا ، پوست موشهای دشتی ، پشم ، کنجد ، زغر ، تمباکو ، نصوار ، خربوزه خشك .

مزار شریف :

الف مصنوعات :

قالین ، قالینچه ، قاقمه ، خورجین ، جوال ازبکی ، الچه های نخی و ابریشمی ، نوار ودستمال پشمی ، ظروف کاشی ، چاقو ، کارد تاشقرغانی ، بوت وموزه ، زین .

ب- پیداوار نباتی وحیوانی :

پوست قره قلی ، پشم ، پنبه ، خربوزه‌خشك ، پسته ، بادام ، تمباکو ، نصوار ، بزغنج .

خان آباد :

الف- مصنوعات

قالین ، قالینچه ، الچه ، ظروف چینی و کاشی قندوزی ، صابون ، قاقمه .

ب- پیداوار نباتی وحیوانی :

پشم ، پنبه ، پوست روبا ، پوست خفك ، قره‌قلی ، خربوزه خشك ، برنج .

بد خشان

الف مصنوعات:
گلیم، شال، چکمن، وشغه بدخشی، کلاه، دستکش، بنیان. دستمال گردن پتی، و پشمی برك، کرك، قاقمه، الچه.
ب- پیداوار نباتی وحیوانی:
پشم، پوست روباه، خفك، پرمرغان شکاری، پت، پسته، زرنك، بزغنج

جلال آباد

الف مصنوعات:
منسوجات نخی هررقم، کشمیره های دریشی وپیراهن وار، لنگی های نخی، حاشیه ابریشمی سرشانه ئی، دستار های نخی، پایه های چپرکت وچارپائی لاکی از چوب شیشم وتوت وظروفهای چوبی ومنقش.
ب - پیداوار نباتی وحیوانی:
برنج باریك ولك، نیشکر، گیر، نارنج، چکوتره، سنتره، لکات، خرما، لیمو، چوب ارچه چوبهای عماراتی، چوب بلوط، پنبه، ذغال وانار بیدانه، پنیر.

جنوبی:

الف مصنوعات
باستثنای چکمن مخصوصیکه مردمان جاجی وچمکنی میسازند فاقدمصنوعات است.
ب پیداوار نباتی وحیوانی.
چوب ارچه، جلغوزه، ذغال، عسل، برنج لك.

هزاره جات

الف مصنوعات:
برگ، شال، گلیم، جراب، دستکش پشمی، ظروف و اشیای نفیس سنگی.
ب پیدا وار نباتی وحیوانی:
پشم، روغن، قروت، بارلنگ، شیرین بویه، موملائی، ممیره.

چاریکار سمت شمالی:

الف مصنوعات:
منسوجات نخی ازهرقبیل به پیمانه وسیع، لنگی های سرشانه، روی جائی و دستار، دسمتال های رویپاك، ظروف سفالی وسنگی.
ب پیدا وار نباتی و حیوانی:
میوه جات ازقبیل انگور، بادام، کشمش، سیب، تاك، شفتالو، زردآلو، مرغان شکاری، انار بیدانه، گیلاس وتوت.

این مواد درمناطق مذکور به پیمانه ئی تولید میگردد که مقداری ازان علاوه برفع حوائج خود اهالی منطقه، بدیگر شهرهای داخلی کشور بحیث مواد تجارت عرضه میگردد، واکثر اقلام آن بخارج مملکت صادرات دارد .

افغان قلعه : قلعه ایست که بفاصله ۱۷ کیلومتر درغرب مرکز حکومت درجه ۳ کشم متصل سرك (مربوط حکومت اعلی بدخشان) وقوعداشته وبخط ۶۹ درجه ۴۸ دقیقه و۳۰ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۶ درجه ۴۶ دقیقه و۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی، کائن میباشد .

افغانیه دوشی: قریه ایست درحکومت درجه ۲ دوشی مربوط حکومت کلان پلخمری که متعلق و لایت قطغن میباشد .

افلاطون چاه : موضعی است چاه دار که بفاصلهٔ ۵۳ کیلومتر درشمال غرب غفور کلی در علاقهٔ سپین بولدك (مربوط ولایت قندهار) واقع وبخط طول البلدمشرقی ۶۶ درجه ـ ۱۴ دقیقه ۵۶ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۰ درجه ۵۳ دقیقه و۵۹ ثانیه کائن است .

اقمش : قریه ایست درحکومت درجه ۳ قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که ازمرکز حکومت ۵، ۱۱ کیلو متر مسافه دارد ،

اقمیچ آباد : قریه ایست که بفاصلهٔ ۵، ۲ کیلو متر درحکومت درجه اول آقچه مربوط حکومت کلان شبرغان واقع وازتوابع ولایت مزار شریف میباشد .

اکبر خیل : قریه ایست درعلاقه داری درجه ۳ آب بند مربوط حکومت درجه اول مقر متعلق حکومت اعلی غزنی که ازمرکز حکومتی ۵، ۴۳ کیلو متر فاصله دارد .

اکبر خیل : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳۴ کیلو متر بطرف جنوب شرق تیزین مربوط ولایت مشرقی واقع وبخط طول البلد ۶۹ درجه ـ ۴۶ دقیقه ۴ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۴ درجه ـ ۱۷ دقیقه و۲۴ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

اکبرخیل رویه : قریه ایست مربوط حکومت درجه [۴] از رو متعلق ولایت جنوبی که ازمرکز حکومتی ۳ کیلو متر فاصله دارد .

اکرم : قریه ایست که بفاصلهٔ ۵، ۲ کیلومتر درجنوب قریهٔ خوگیانی درعلاقهٔ حکومت درجه ۴ کشك نخود [مربوط ولایت قندهار] واقع وبخط ۶۵ درجه ـ ۳ دقیقه ۲۴ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۱ درجه ـ ۳۶ ـ دقیقه ـ ۲۰ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

اکرم خان : قریه ایست که بفاصلهٔ ۶۵،۵ کیلو متر درجنوب شرق قریهٔ جلدك درعلاقهٔ حکومت درجه ۴ ترنك وجلدك [مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قند هار] و قـوعداشته وبخط

طول البلد مشرقی ٦٦ درجه - ٤٦ دقیقه - وعرض البلد شمالی ۳۱ در جه - ٥٤ د قیقه و ۷ ثانیهٔ کائن میباشد .

اکرم‌خان ثانی: قریه ایست که بفاصلهٔ ٥٧ کیلومتر درجنوب مشرق قریهٔ جلدك درعلاقه حکومت درجه ٤ ترنك وجلدك (مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قند هار) واقع وبخط طول البلد ٦٦ درجه ٤٥ دقیقه، ٥٨ ثانیه مشرقی وعرض البلد ۳۱ درجه ٤٩ دقیقه، ۲٥ ثانیه شمالی کائن است

اکسیو : قلعه ایست که بفاصلهٔ ٤٥ کیلومتر درجنوب غرب قریهٔ سلطان خیل متصل د ر یای غزنی در علاقهٔ حکومت درجهٔ ۲ وردك (مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل) واقع شده وبخط طول البلدمشرقی ٦٨ درجه - ۲٤، دقیقه ۱۸ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۳ درجه ٤٠ دقیقه و ۲۰ ثانیه کائن میباشد .

اکل تیمور (قل تیمور) : قریه ایست درجنوب شرق قریهٔ وزیر آباد متصل سرك در علاقهٔ حکو مت کلان بلخ (مربوط ولایت مزار شریف) که بفاصلهٔ ۱۱ کیلومتر بین خط طول البلد ٦٦ درجه ، ٥٩ دقیقه ۱ ثانیه مشرقی وعرض البلد ۳٦ درجه، ٤٤ دقیقه و ۱۸ ثانیه شمالی واقع شده است .

اکسلنگ : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۱ کیلو متر در شمال شرقی قریهٔ واشیر درعلاقهٔ حکومت درجه ۲ نوزاد (مربوط حکومت اعلی گر شك) واقع وبخط طول البلد ٦۳ درجه، ٥٦ دقیقه ۳٦ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد شمالی ۳۲ درجه، ۱۹ دقیقه و ۳۰ ثانیه کائن است .

اکوری : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۰ کیلو متر در شرق قلعهٔ سر کاری حکومت مقر (مربوط حکومت اعلی غزنی) کائن بوده و بخط طول البلد ٦۷ درجه، ٥۳ دقیقه، ۲۰ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۲ درجه، ٥۲ دقیقه و ۱۲ ثانیهٔ شمالی واقع میباشد .

اکه‌جان : قریه ایست درحکومت درجه اول شین‌دند (سبزوار) مربوط حکومت کلان غوریان که متعلق ولایت هرات میباشد .

اکه‌زئی : قریه ایست که بفاصلهٔ ٦ کیلومتر درشمال قلعهٔ بالامرغاب متصل دریای مرغاب (مربوط حکومت کلان بادغیسات ولایت هرات) کائن وبخط طول البلدمشرقی ٦۳ درجه، ۱۷ دقیقه ۳٦ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳٥ درجه ۳۸ دقیقه ۱۳ ثانیه واقع است .

اکه‌زئی : قریه ایست کوهستانی که بفاصلهٔ ۱٥ کیلو متر درشمال غرب قلعهٔ اسد در علاقهٔ خاك ریز (مربوط ولایت قندهار) کائن وبخط ٦٥ درجه، ۲٥ دقیقه، ۳٥ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۲ درجه، ۱۰ دقیقه، ۱٦ ثانیهٔ عرض البلد شمالی وقوعدارد .

اکیك دشت : دشتی است در شمال غر ب قلعهٔ چار برجك (مربوط حکومت درجه اول چخا نسور متعلق

حکومت اعلی فراه) که بین خط ۶۲ درجه، ۱ دقیقه، ۱۲ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۰ درجه ۲۰ دقیقه و ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

اکینه : قریه ایست بفاصلهٔ ۲۵ کیلومتر درشمال شهر اندخوی (مربوط حکومت اعلی میمنه) ومتصل سر کیکه بطرف اندخوی میرود مرقعیت داشته و بین خط طول البلد مشرقی ۶۵ درجه، ۱۱ دقیقه ۲۴ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۷، درجه ۸ دقیقه، ۸ ثانیه کائن میباشد .

اگاتسی : قریه ایست کوهستانی که بفاصلهٔ ۶۲ کیلومتر درشمال قلعهٔ اسمار (مربوط ولایت مشرقی) متصل دریای لندی درعلاقهٔ اسمار واقع و بین خط ۷۱ درجه ۲۲ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد مشرقی و ۳۵ درجه ۵ دقیقه ۱۴ ثانیهٔ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

اگام : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳۰ کیلومتر درشمال غرب ده بالا در علاقهٔ حکومت رودات (مربوط حکومت کلان شنوار ولایت مشرقی)، کائن و بخط طول البلد ۷۰ درجه، ۱۷ دقیقه ۶ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۴ درجه، ۱۱ دقیقه، ۴۷ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

اگرو : قریه ایست که بفاصلهٔ ۶۹ کیلومتر درشمال غرب قلعهٔ اسمار در حوزهٔ اسمار (مربوط ولایت مشرقی) کائن و بخط طول البلد مشرقی ۷۱ درجه، ۱۹ دقیقه و عرض البلد شمالی ۳۵ درجه ۲۴ دقیقه، ۳۰ ثانیه موقعیت دارد .

اگرویا : قریه ایست بفاصلهٔ ۲۶ کیلو متر در جنوب غرب شهر اندخوی (مربوط حکومت اعلی میمنه) که نزدیک نهر «رام گل تگاب» موقعیت داشته و بخط طول البلد مشرقی ۶۴ درجه ۵۷ دقیقه، ۱۲ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۶ درجه، ۴۶ دقیقه، ۱۳ ثانیه کائن میباشد .

اگری گیوك : دریائی است که بفاصلهٔ ۵۳ کیلومتر در شمال شرق گلران درعلاقه حکومت کلان بادغیسات (مربوط ولایت هرات) که بطرف شرق میرود واقع بوده و بخط طول البلد مشرقی ۶۲ درجه ۵ دقیقه، ۳۶ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۵ درجه، ۲۳ دقیقه ۳۶ ثانیه کائن میباشد .

اگل قره : قریه ایست کوهستانی که بفاصلهٔ ۱۶ کیلومتر درجنوب غرب حکومت درجه اول اندخوی (مربوط حکومت اعلی میمنه) متصل سرك واقع شده و بخط طول البلد مشرقی ۶۵ درجه ۱ دقیقه، ۴ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳۶ درجه، ۵۰ دقیقه، ۲۶ ثانیه کائن میباشد .

الا : قریه ایست که بفاصلهٔ ۶ کیلو متر در علاقه داری درجه اول گلستان مربوط حکومت درجه ۲ بکواه واقع وازتوابع حکومت اعلی فراه میباشد .

الابستر : دندابیست که بفاصلهٔ ۳۳ کیلو متر درشمال غرب صالحان کاریز درعلاقهٔ حکومت درجه اول گرم سیر (مربوط حکومت اعلی گرشك) واقع و بین خط طول البلد ۶۳ درجه، ۳۳ دقیقه، ۲۴ ثانیه مشرقی وعرض البلد ۲۹ درجه، ۴۰ دقیقه، ۱۸ ثانیه شمالی کائن میباشد .

الاتنور : قریه ایست بفاصله ۵۹ کیلومتر درجنوب شرق حکومتی بالا مرغاب (مربوط حکومت کلان بادغیسات متعلق ولایت هرات) که بین خطوط طول البلد مشرقی ۶۳ درجه، ۴۶ دقیقه، ۳۰ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۵ درجه، ۳۱ دقیقه، ۲۴ ثانیه واقع شده است .

الاجرغه : نهری است که بفاصلهٔ ۵، ۳۷ کیلومتر در شمال شرق قلعهٔ ملاسر کی خان در علاقه داری درجه اول (معروف) مربوط حکومت درجه ۲ ارغستان ولایت قندهار بدریای اسپین لوره میریزد این نهر در علاقه ارغستان جریان دارد، موقعیت آن (تخمین) بخط ۶۷ درجه، ۴۷ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد مشرقی و ۳۱ درجه، ۲۰ دقیقه، ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد.

الاجرغه : قلعه ایست که بفاصلهٔ ۱۵ کیلو متر در شمال شرق قلعهٔ ملاسر کی خان در علاقهٔ معروف در حکومت درجه ۲ ارغستان [مربوط ولایت قندهار] واقع و بخط طول البلد مشرقی ۶۷ درجه ۴۶ دقیقه، ۵۴ ثانیه، و عرض البلد شمالی ۳۱ درجه، ۲۱ دقیقه، ۳۲ ثانیه، کائن میباشد.

الاچه باف خانه : قریه ایست که در سمت جنوب اندخوی [حکومت درجه اول] واقع واز مربوطات حکومت اعلی میمنه میباشد،

الاخیل : خرابه ایست که بفاصلهٔ ۲۰ کیلو متر درجنوب شرق قریهٔ وازه درعلاقهٔ حکومت درجه ۳ جدران [مربوط ولایت سمت جنوبی] واقع و بین خط طول البلد ۶۹ درجه، ۳۷ دقیقه، ۵۲ ثانیه مشرقی و عرض البلد ۳۳ درجه، ۱۷ دقیقه، ۴۲ ثانیه شمالی کائن میباشد.

الازوی : کوتلی است که بفاصلهٔ ۲۹ کیلومتر بطرف جنوب شرق ارگون [مربوط ولایت جنوبی] کائن و بخط طول البلد مشرقی ۵۹ درجه، ۲۴ دقیقه، ۹ ثانیه، و عرض البلد شمالی ۳۲ درجه، ۳۹ دقیقه ۱۰ ثانیه واقع شده است.

الاسنگ گردندیوار: دره ایست درعلاقه داری درجه اول حصهٔ اول بهسود مربوط حکومت درجه اول بهسود که متعلق حکو متکلان دایزنگی [ولایت کابل] میباشد.

الاقلی خان : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۷ کیلومتر درشمال شرق کوهستان ومتصل سرکیکه بطرف گلران دوعلاقهٔ حکومت کلان غوریان [مربوط ولایت هرات] میرود و قوعداشته وموقعیت آن بین خط طول البلد مشرقی ۶۱ درجه، ۱۱ دقیقه، ۱۸ ثانیه و عرض البلد شمالی ۳۲ درجه، ۵۲ دقیقه، ۱۲ ثانیه میباشد.

الالته : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳ کیلو متر درعلاقه داری درجه ۳ حضرت سلطان مربوط حکو مت کلان سمنگان واقع واز توابع ولایت مزار شریف میباشد.

الانرباط : قریه ایست که بفاصلهٔ ۴۶ کیلومتر درجنوب غرب قلعهٔ سرکاری مقر [مربوط حکو مت اعلی غزنی] واقع و بخط طول البلد مشرقی ۶۷ درجه، ۲۵ دقیقه، ۱۷ ثانیه، و عرض البلد شمالی ۳۲ درجه، ۳۶ دقیقه، ۴۳ ثانیه کائن میباشد.

الائی‌سکری : کوهی است که بطرف جنوب علاقهٔ شبر زاد بارتفاع ۱۱۵۸۰ فت در حکومت در جه اول خوگیانی [مربوط ولایت مشرقی] واقع بوده وموقعیت آن بین خط طول البلد ٦۹ درجه ٥٦ دقیقه ٥۸ ثانیه مشرقی وعرض البلد ۳٤ درجه ، ۸ دقیقه ۱۳ ثانیه شمالی کائن میباشد.

البرز : کوهی است درشمال بوینقره [علاقه داری شولگره] در حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف] که بخط ٦٦ درجه ، ۳۱ دقیقه ، ٦٦ درجه ، ۵۸ دقیقه ، ۲٤ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳٦ درجه ، ۲۹ دقیقه ، ٤۰ ثانیه ، ۳٦ درجه ، ۳٦ دقیقه ، ۳٦ ثانیه ، عرض البلد شمالی کائن میباشد .

این کوه در آخرین قریهٔ شولگره که درسمت شمال شولگره بطرف مزار شریف وهجده نهر واقع است امتداد داشته شرقاً بکوه سمنگان وغرباً به تپه‌های خاکی حکومت کلان شبر غان ممتد میگردد . شمالاً بعلاقه‌داری نهر چمتال وجنوباً به آخرین علاقهٔ حکومتی شولگره واقع است .

در بعض حصص کوه مذکور درخت پسته وارچه موجود وعلف صحرائی که در آن حیوانات بچرا برده میشوند زیاداست ، ارتفاع آن [۱۲۰۰] متراست .

دامنهٔ کوه البرز به حصص دروازه قم انقطاع یافته واین کوه از تنگی چشمهٔ شفا جدا شده بغرب شهر مزار شریف باندازهٔ [۱۰] الی [۱۹] کیلومتر واقع وازجانب غرب جنوبی بطرف غرب شمالی دامنهٔ دشت ارزنه ودهدادی وچمتال بلخ را احاطه کرده وبموضع دروازه قم اقچه آخرین دامنهٔ آن خاتمه یافته است .

البولاغ : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۸ کیلومتر درشرقی موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشك و قوع داشته وبین خط طول البلد مشرقی ٦٤ درجه ، ٥٦ دقیقه ، ٥٥ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۲ درجه ، ۲۰ دقیقه ۱۸ ثانیه کائن میباشد .

البچن : قریه ایست درحکومت درجه ٤ پرچمن که مربوط حکومت کلان شهرك غورات ولایت هرات میباشد.

التاس کاریز: کاریزی است که بفاصلهٔ ۲٫٥ کیلومتر درشمال صمدخان کلی درعلاقهٔ شورابك [مربوط ولایت قندهار] واقع بوده و بین خط طول البلد مشرقی ٦٦ درجه ۱۳ دقیقه ، ٤ ثانیه وعرض البلد شمالی ۲۹ درجه ، ٥٦ دقیقه ، ۲٤ ثانیه واقع شده است.

التر غنکك : قریه ایست درعلاقه داری درجه ۲ حصهٔ ۲ بهسود مربوط حکومت درجه اول بهسود که متعلق حکومت کلان دایزنگی [ولایت کابل] میباشد .

التفات : قلعه ایست بفاصلهٔ ۷ کیلو متر بطرف جنوب سرایخواجه در حوزهٔ کوهدامن [مربوط ولایت کابل] که بخط ٦۹ درجه ، ۸ دقیقه ۱۲ ثانیه ، طول البلد مشرقی وخط ۳٤ درجه ٤۰ دقیقه ، ٤۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

التمور : قریه ایست بفاصله ۲۲٫۵ کیلو متر درجنوب قریه حصارك که‌در علاقه لوگر (مربوط ولایت کابل) واقع وبین خط۶۹درجه ۶دقیقه طول البلد مشرقی وخط ۳۳درجه- ۴۷دقیقه، ۴۸ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .
این قریه قریه‌درپای کوتل تیره واقع‌شده که‌حدفاصل بین‌ولایت کابل‌وولایت‌جنوبی‌است. سرك موتر رو که از کابل بگردیز ممتدبوده وازبین حوزه لوگرعبور میکند،ازبین دره کوتل تیره میگذرد. این دره که‌نسبتاً کم‌عرض میباشد ازقریه التمور تا گردیز امتداد دارد وبرخی حصص آن مسکون نیز میباشد .

التی کی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳۶ کیلو متر درشمال قریهٔ نوزاد (مربوط حکومت اعلی کرشك) واقع وبخط طول البلدمشرقی ۶۴درجه - ۲۳ دقیقه - ۴ ثانیه ، وعرض البلد شمالی ۳۲ درجه، ۳۲ دقیقه ۵۷ثانیه ، کائن میباشد .

الجن : قلعه ایست که بفاصلهٔ ۲۹ کیلو متر درشمال‌شرق بزی گنبد درعلاقهٔ پا میر خورد مربوط حکومت اعلی بدخشان کائن وبخط طول البلد ۷۴د رجه - ۱۱ دقیقه ۳۸ ثانیه مشرقی وعرض البلد ۳۷ درجه - ۲۵دقیقه ۱۲ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

الجنتی : قریه ایست کوهستانی که‌بفاصلهٔ ۲۰ کیلومتردرشمال قلعهٔ ناورك‌در علاقهٔ کشنده (مربوط حکومت کلان بلخ‌ولایت مزارشریف) کائن وبین خط طول البلد ۶۶ در جه ۴۱د قیقه، ۱۹ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۵ درجه ، ۵۶ دقیقه ۲۶ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

الجه کودك : قریه ایست که‌بفاصلهٔ۱۵ کیلومتر درجنوب‌قلعهٔ سرکاری که‌در علاقهٔ حکومتی درهٔ صوف مربوط حکومت کلان سنگان متعلق ولایت مزار شریف واقع و موقعیت آن بین خط طول البلد۶۷ درجه ۱۰دقیقه ۵۴ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۵درجه، ۴۶ دقیقه ۱۴ ثانیهٔ شمالی میباشد .

الخن‌و گل‌حسن: قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۳۴ کیلو متر درحکومت درجه۲ کشك مربوط حکومت کلان بادغیسات‌ولایت‌هرات واقع میباشد .

الداد : قریه ایست در حکومت درجه اول شیزدنه (سبز وار) مربوط حکومت کلان غوریان که متعلق ولایت‌هرات میباشد .

الر : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۷۶ کیلو متر درجنوب‌غرب قلعهٔ نکزاردرعلاقهٔ حکومتی درجه‌اول سنگچهارك مربوط حکومت کلان‌شبرغان متعلق ولایت مزارشریف و قوعداشته وبین خط طول البلد ۶۶ درجه، ۱۴دقیقه، ۲۴ ثانیهٔ مشرقی وعرض‌البلد ۳۵ درجه ۳۲ دقیقه ۳۴ ثانیه شمالی کائن میباشد .

الران : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۳۱ کیلو متر درحکومت درجه۳ کشنده مربوط حکومت کلان بلخ (ولایت مزار شریف) واقع است .

الرچین : قریه ایست که‌در حوزهٔ حکومت کلان بلخ مربوط ولایت‌مزار شریف واقع گردیده .

الغوئی : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۱۳ کیلو متربطرف‌جنوب سرای‌خواجه‌در حوزهٔ کوهدامن مربوط ولایت کابل کائن‌وبین خط طول‌البلد ٦۹ درجه ۸ د قیقه ۳٦ ثانیه مشرقی وعرض‌البلد ۳٤ درجه ۳۷ د قیقه ٥٤ ثانیه شمالی موقعیت دارد .

الف : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۸۲ کیلومتر درجنوب‌غرب قلعهٔ سرکی‌خان درعلاقهٔ معروف مربوط حکومت درجه۳ ارغستان درحوزهٔ ولایت‌قندهارواقع‌وبرخط ٦۷ درجه ۳٤دقیقه و۱ ثانیه طول‌البلدمشرقی و خط ۳۱ درجه ۱٦ دقیقه و۸ ثانیه طول‌البلد شمالی واقع شده است .

الفامك : قریه ایست در دره پسته مربوط‌حکومت درجه٤ اندراب ازتوابع حکومت کلان پلخمری در حوزهٔ ولایت قطغن که‌فاصلهٔ آن‌ازمرکز حکومتی تقریباً ۲٦ کیلومتر میباشد .

الف‌سفید : ده کده‌ئی است که‌بفاصلهٔ ٤٤ کیلومتر درغرب قلعهٔ تکزار درعلاقهٔ حکومت درجه اول سنگچارك مربوط حکومت کلان شبرغان (ولایت مزار شریف) واقع بوده و بخط ٦٦ درجه ۳ دقیقه ٥٥ ثانیه طول البلد مشرقی و خط ۳٥ درجه ٥٦ د قیقه ٦ ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی کائن میباشد .

القاسرخ کمروقیام: قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۰ کیلومتر در حکومت درجه ۳ برکنر (اسمار) مربوط حکومت کلان کنرها (ولایت مشرقی) میباشد .

القانی‌قشلاق : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۰ کیلو متر از مرکز سرپل مربوطحکومت کلان شبرغان ولایت مزارشریف واقع میباشد .

القبول : قریه ایست که در حوزهٔ ولایت قطغن واقع شده‌است .

القچی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱٤ کیلومتر در شمال مرکز حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزارشریف واقع شده است .

القول‌عرب : قریه ایست در حکومتی درجه ٤ بغلان که از مربوطات ولایت قطغن واقع میباشد .

القول‌قزاق : قریه ایست در علاقه حکومت درجه ٤ بغلان که در حوزهٔ و لایت قطغن واقعست .

القول مغول : قریه ایست در علاقه حکومت درجه ٤ بغلان که مربوط و لایت قطغن میباشد .

الکتوه : قریه ئیست که بفاصلهٔ ۲۰ کیلو متر در حوزهٔ حکو مت کلان شهرك (غورات) واقع ومتعلق ولایت هرات میباشد .

الك ر باط : قریه ایست که درعلاقه داری درجه اول خانقاه آقچه مربوط حکومت کلان شبرغان واقع و از متعلقات ولایت مزار شریف میباشد .

الکشان : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۲ کیلومتر در جنوب شرق مرکز حکومت رستاق مربوط حکومت کلان تالقان متعلق (ولایت قطغن) کائن ربین خط طول البلد ۶۹ درجه ۵۹ دقیقه ۳۰ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۶ درجه ۴۹ دقیقه ۲۶ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

الکن : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۹ کیلومتر در علاقه داری درجه اول گلستان مربوط حکومت درجه ۲ بکواه واقع و از ملحقات حکومت اعلی فراه میباشد .

الکوزئی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۵٫۵ کیلومتر در حوزهٔ حکومت کلان لغمان مربوط ولایت مشرقی وقوعدارد .

الکه : قریه ایست که بفاصلهٔ ۴۳ کیلومتر در شمال شرق مرکز علاقه داری درجه ۳ بلخاب در علاقهٔ حکومت درجه اول سنگچها رك مربوط حکومت کلان شبرغان متعلق ولایت مزار شریف واقع میباشد .

الگد : قریه ئیست که بفاصلهٔ ۱۴ کیلومتر بطرف جنوب غرب سرایخواجه در حکو متی درجه اول کوهدامن (مربوطولایت کابل) موقعیت داشته وبخط طول البلد ۶۹ درجه ۳ دقیقه ۲۳ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۴ درجه ۳۷ دقیقه ۱۰ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

الگده : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۷ کیلومتر در شمال شرق قلعهٔ اسمار (مربوط ولایت مشرقی) کائن بوده و بخط طول البلد ۷۱ درجه ۲۲ دقیقه ۱۸ ثانیهٔ شرقی وعرض البلد ۳۴ درجه ۸ دقیقه ۷ ثانیه شمالی واقع شده شده است .

الگنچك : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳۴ کیلومتر در جنوب شرق قلعهٔ سر کاری در حکو متی درهٔ صوف (مربوط حکومت کلان سمنگان متعلق ولایت مزار شریف) ، بین خط طول البلد ۶۷ درجه ۳۱ دقیقه ۴ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۵ درجه ۴۷ دقیقه ۴۱ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

الگه : قریه ئیست درحکومت درجه ۴ جاجی میدان مربوط حکومت کلان خوست که متعلق ولایت جنوبی میباشد .

المار : علاقه داری درجه اول مربوط حکومت درجه اول پښتونکوت وازملحقات حکومت اعلی میمنه بوده برخط ۶۴ درجه ۲۷ دقیقه ۳۶ ثانیه ، و ۶۴ درجه ۳۹ دقیقه ۵۲ ثانیهٔ طول البلد مشرقی

وخط ٣٥ درجه ٤٥ دقیقه ١١ ثانیه و٣٥ درجه ٥٠ دقیقه ١٤ ثانیهٔ عرض البلد شمالی موقعیت دارد ، اینعلاقه بین معبر عمومی میمنه ودروسط میمنه وحکومتی درجه٣ قیصار واقع شده ودر(٢٥) کیلو متری پنبتونکوت کائن میباشد. حدود آن ازطرف شمال شرق بمر کزحکومت اعلی میمنه وازسمت جنوب غرب بحکومت درجه٣ قیصار واز ناحیهٔ جنوب شرق بهپنبتونکوت احاطه شده است .

المار دارای یك قلعهٔ تاریخی ویکعده قریه‌جات وخانه‌ها و(١) باب مکتب ابتدائی ودکاکین متعدد ویك بازار نسبتاً منظمی است که‌درحوزهٔ خود مرکزیت داشته ازحیث تجمع اهالی گرد ونواح وعرضهٔ امو ال و اشیاء قابل اهمیت شمرده میشود . قراء مشهور مربوطهٔ اینعلاقه حسب‌ذیل است: قریهٔ قلچ‌لی، قریهٔ صرفه‌علی ،قریهٔ تغیلی بالا، قریهٔ تغیلی‌پایان، قریهٔ چلغك ، قریهٔ یتی‌اروق ، قریهٔ تورداغ قلعه ، قریهٔ چویمت ، قریهٔ قره‌غیولی ، قریه تربت ، قریهٔ بخاری قلعه ، قریهٔ میرشادی ، قریهٔ متفرقهٔ میرشادی ، قریهٔ دیوانه خانه ، قریهٔ جیلکلدی ، قریهٔ قره‌تنه ، قریهٔ آخندبابا ، قریهٔ چفاتك ،قریهٔ شوران ، قریهٔ خدای همت، قریهٔ آق‌عرب غلیله، قریه کبوترخان، قریهٔ بیش‌قره ، قریهٔ بادغیسی ، قریهٔ برخمان قریهٔ گاو جان ، کته خان ، قریهٔ کله لیك ، قریهٔ صیاد گاو جان ، قریهٔ رویز بالا ، قریهٔ رویزپایان ، قریهٔ دالان ، قریهٔ ری‌ابدال ، قریهٔ ده‌سبز . قریهٔ چوبکی، قریهٔ شو رخال، قریهٔ قبرغه، قریهٔ خدایار بی‌بی لوئی، قریهٔ خوش بائی ، درعلاقهٔ المار مزاراتی نیز وجوددارد که زیارتگاه اهالی آندیار واقع شده واسامی اوشان بدینقرار است،اول(اومکی بابا) که‌مرقدمذکور در سرراه میمنه‌والمار میباشد دوم(خواجه المار) که‌مرقد شان درنزدیك (درهٔ قرائی المار) واقع شده سوم [آخندبابا] که مرقد آن درقریهٔ [خدای همت] بنایافته ، چهارم[تربت‌جان] درحصهٔ [بخارائی‌قلعه] المار وقوع دارد که‌بالای مقابر آنها گنبدهای خشتی تعمیر گردیده برعلاوه زیارات دیگری که بنامهای باباعارف ، خاك‌شهیدان ، خواجه پای‌آق، خواجه اسحاق ، خواجه روشنائی ، بی بی آئینه، بی بی تخته ، بی بی‌حور ، بی بی‌در ، خواجه یلغوز عطاجان واستاد صاحب مسمی اند درآنجا موجود است .

آب‌وهوای اینمنطقه معتدل وخاك آن‌مستعد وحاصل خیزاست تپه‌های خاکی ودشت های وسیعی‌دارد که‌دران‌جلگه‌هاومال‌چرهای‌زیادی موجوداست،علی‌الاکثرزمین‌های اینحصه للمی وکمتر آن‌آبی است ، برفهاوبارانهای که بموقع می‌بارد عامل مهمی برای تولید وتکثر نباتات‌بوده علف زار های اینجا تانزدیك زمستان دوام‌میکند، در دامنه کوها وتپه های بلند خاکی اینحصه که غالباً برای زراعت للمی اختصاص‌دارد ، کشت للمه به پیمانهٔ وسیعی صورت میگیرد .

در مرکزوا کثر قریه‌جات مربوطهٔ المار درخت های سیب ، شفتالو ، چارمغز زرد آلو بهی ، انگور ، خربوزه ، بادرنگ و ازاشجارغیر مثمر بید ، چنار ، تربیه‌میشود ، بعضی نباتات طبی نیز میروید ، حیات مالداری اهالی نسبتاً خوب بوده ودرصحراهای وسیع وسرسبز آنجا حیوانات اهلی را که از آنها قلیه وغیره کار گرفته میشود تربیه مینمایند .

دریائی که بدریای المار) مسمی میباشد ازسطح مرتفع جنوبی که به (تیربند تر کستان) یاد میشود ، سرچشمه گرفته ازجنوب بطرف شمال درجریان است ، ازحصهٔ (قرائی) داخل وادی المار گردیده درمنتهای وادی های (دولت آباد) میمنه درمصب دریائیکه به (شوردریا) شهرت دارد بارود (تنگاب می آمیزد .

درین منطقه جلگهٔ وسیعی بنام (جلگهٔ المار) وجود دارد که بفاصلهٔ (۱۷الی۲۳) کیلو متری این جلگه ، دره های کوچك کوچکی واقع شده وبنام دره های [قرائی] یاد میشود ، آب این جلگه ازحصه قرائی منبع گرفته به تنگی المار واصل وازآنجا بین اراضیء کشاورزان آنحصه انقسام می یابد ، این تقسیمات بر اساس جریبی داخل دفتر گردیده وهریك مطابق جریبی ومالیه دهی خود حصهٔ ازان اخذ مینماید ، درهٔ که بنام [تنگی المار] نامیده میشود ودوطرف آنرا کوه های سنگی احاطه کرده وعرض آن تخمین [۱۷۰الی۱۰۰] متر است دهن این دره برای امکان احداث یك بند اساسی موقعیت خوبی دارد که در صورت ساختن این بند دشت المار بوجه احسن آبیاری شده درتزئید پیدا وار زراعتی آن موثر ثابت میشود .

قریهٔ [قرائی] ازحیث داشتن دره های شاداب و کوهای بلند شهرت بسزا داشته آهو و کبك بیشتر درآنجا پیدا میشود وهم وادی های طرف شمال علاقهٔ المار که نزدیك سرحد واقع شده است شکارگاه مناسبی برای شکار آهو است ،

درالمار چشمه سارهای متعددی وجوددارد که چندین چشمهٔ مواملائی در [قرائی] مربوط المار موجود بوده وبطرف شرق [آقسوی] متعلق حکومت درجه [۲] بلچراغ جریان می یابد وبرعلاوه معادن سنگ رخام ، مرمر ، سرب نیز در [قرائی وگاز] پیدا میشود .

چشمهٔ دیگریکه مشهور بچشمهٔ [خواجه پیچا قلی بوده] مربوط المار است نیز در [قرائی] وجود داشته و آب آن اززمرهٔ چاه های [آرتزین] شمرده میشود که همیشه درحالت فوران بوده ومزهٔ آن تلخ وخیلی ناگوار میباشد .

المره : قریه‌ایست درعلاقه‌داری درجه۳ آب بند مربوط حکومت درجه‌اول مقر که متعلق حکومت اعلی غزنی بوده تقریباً ازعلاقه‌داری ۱۷٬٤ کیلو متر وازمرکز حکومت محلی ۱۷٬٤ کیلو متر مسافه دارد .

المره (میر نادرشاه کوت). قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۹ کیلو متر در جنوب قریهٔ متون متصل سرك در علاقهٔ خوست [مربوط ولایت جنوبی] کائن بوده و بخط ۶۹ درجه ٤٤ دقیقه ۱۲ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه ۱۵ دقیقه ۲۸ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع میبا شد . این قریه بنام میر نادر شاه خان کند کمشر که در جنگ ز مرگ پسر ببرك خان کشته شد تسمیه گردید. چه نامبرده درین جنگ مصدر شجاعت وخدمت قابل قدری گردید . از اهالی کوهدامن شمالی وصاحب منصب برجستهٔ بود .

المه : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۷٬٤ کیلومتر در حکومت درجه ۳ غورك مربوط حکومت درجه ۳ خاکریز واقع واز توابع ولایت قندهار میباشد .

الن : قریه ایست که بفاصلهٔ ٥٤ کیلومتر در شمال غرب قریهٔ دروچ در علاقهٔ حکومت درجه۲ درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان کائن وبخط طول البلد ۷۰ درجه ۳٦ دقیقه ٥٦ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۸ درجه . ۱٤ دقیقهٔ شمالی واقع شده است .

الندر : قریه ایست درحکومت درجه چقچران که مربوط حکومت کلان شهرك [غورات] ولایت هرات واقع میبا شد .

النگار : علاقداری ایست درجه [اول] ومربوط حکومت کلان لغمان ولایت مشرقی ودارای آب وهوای معتدل است یعنی درزمستان سرمای شدید ودر تابستان گرمای طاقت فرسا ندارد . گرچه درزمستان غالبا باران میبارد ولی بعضی اوقات برف باری هم دارد، کوهای آن برف گیر بوده ودر تابستان تدریجا آب شده میرود وبدریای که بنام النگار مشهور است میریزد حاصلات زراعتی این منطقه گندم ، جو ، جواری ، شاخل، مشنگ بوده واز سبزیجات شلغم ، زردك ، پیاز ، کچالو ، وترب بسیار کاشته میشود ، درخت انار شفتالو ، توت ، انگور ، وغیره نیز در باغهای آن زیاداست، زمین های آن هموار وقابل هر نوع زراعت بوده وبرای کشت وکار نباتات واشجار خیلی مساعداست. حیوانات اهلی آن عبارت از گاو، بز ، گوسفند ، اسپ ، خر میباشد. کوهای آن از جنگل جلغوزه مستوراست. لهذا انواع طیور وحشی درآن پیدامیشود . هکذا آهو وبرخی حیوانات کوهی دیگر نیز دران وجود دارد . یك باب مکتب ابتدائی هم درین علاقداری تأسیس شده . که اطفال درآن تعلیم وتربیه میشوند .

النگار : دریائی است که بفاصلهٔ ۷٦ کیلومتر بطرف شمال مشرق قلعة السراج [مربوط ولایت مشرقی] واقع وبدریای لغمان میریزد. محل وقوع آن بین نخمین خط ۷۰ درجه ۱۳ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه ۳۸ دقیقه ٤۲ ثانیهٔ عرض البلد شمالی میباشد .

النگ ارس : کوهی است که درجنوب قریهٔ گلدان قشلاق درعلاقهٔ شهرك مربوط حکومت کلان غوریات متعلق [ولایت هرات] واقع وبخط ٦٣ درجه ٥٥ دقیقه ١٠ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣٣ درجه ٥٦ دقیقه ٨ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

النگی پت : دندا بیست که بفاصلهٔ ٣١ کیلومتر درشمال شرق گلاب ناور درعلاقهٔ گرم سیر مربوط حکومت اعلی گرشك] واقع وبین خطوط ٦٤ درجه ٣٢ دقیقه ٧ ثانیه و ٦٤ درجه ٣١ دقیقه ٧ ثانیه طول البلد مشرقی و ٣٩ درجه ٥ دقیقه ٣٥ ثانیه ٢٩ درجه ٥٢ دقیقه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

الوخیل : قریه ایست که بفاصلهٔ ١٠ کیلومتر بطرف جنوب قریهٔ چهار آسیاب مربوط حکومت درجه ٢ چهاردی ولایت کابل) کائن وبین خط ٦٩ درجهٔ - ٩ دقیقه - ٣ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣٤ درجه - ١٩ دقیقهٔ - ٤٣ ثانیهٔ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

الوخیل : قریه ایست که بفاصلهٔ ٣ کیلومتر درحکومت درجه ٣ جدران واقع و متعلق ولایت جنوبی میباشد .

الوخیل : قریه ایست که بفاصلهٔ ١٠٥ کیلو متر درعلاقه داری درجه اول الینگار مربوط حکومت کلان لغمان (ولایت مشرقی) واقع شده است .

الور : قریه ایست که بفاصلهٔ ١٤ کیلومتر درشمال غرب رووئچ در علاقهٔ راغ (مربوط حکومت اعلی بدخشان) کائن وبخط طول البلد ٧٠ درجه - ١٣ دقیقه ٥٠ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ٣٧ درجه - ٣٥ دقیقه ٣٦ ثانیهٔ شمالی وقوعدارد .

الوکاول : قریه ایست که بفاصلهٔ ٦٧ کیلومتر درجنوب شرق قلعهٔ سرکاری معروف مربوط حکومت درجه ٢ ارغستان متعلق ولایت قندهار) کائن وبین خط طول البلد ٦٧ درجه ٣٠ دقیقه ٣٧ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ٣١ درجه - ١٤ دقیقه - ٥٤ ثانیهٔ شمالی واقع شده است

الوگك : قریه ایست در علاقهٔ حکومت درجه ٤ اندراب مربوط ولایت قطغن که ازمرکز حکومتی تقریبا ٢٩ کیلو متر فاصله دارد .

الولی : قریه ایست که بفاصلهٔ ٧٢٫٥ کیلومتر درحکومت درجه ٣ دایچوپان مربوط حکومت کلان قلات (ولایت قندهار) واقع شده است .

الوند : قریه ایست که بفاصلهٔ ١١٫٥ کیلومتر دربلوك آلنجان واقع ومتعلق ولایت هرات میباشد

آله آباد : قریه ایست که بفاصلهٔ ٢١ کیلومتر درجنوب غرب قریهٔ وزیرآباد درعلاقهٔ حکومت کلان بلخ (مربوط ولایت مزارشریف) وقوعداشته وبخط طول البلد ٦٦ درجه - ٤٥ دقیقه ٢٤ ثانیه مشرقی وعرض البلد ٣٦ درجه - ٤٣ دقیقه ٢٢ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

الهبالا : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳،۵ کیلومتر درجنوب قریهٔ غازه درعلاقهٔ حکومت درجه اول کوهدامن (مربوط ولایت کابل) موقعیت داشته بین‌خط طول البلد ۶۸ درجه - ۵۹ دقیقه ۱۹ ثانیهٔ مشرقی وعرض‌البلد ۳۴ درجه ۳۶ دقیقه ۱۸ ثانیهٔ شمالی کائن میبا شد .

الهتو : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۳۸ کیلومتر درجنوب غرب مرکز حکومت در جه اول سرپل (مربوط حکومت کلان شبرغان متعلق ولایت مزار شریف) وقو عداشته و بخط طو ل البلد ۶۵درجه - ۳۴ دقیقه - ۴۲ ثانیه مشرقی وعرض البلد ۳۶ درجه ۱ دقیقه ۳۰ ثانیه شمالی کائن میباشد .

الهداد : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۵،۵ کیلومتر درجنوب قلعهٔ گدام درعلاقهٔ ترین [مربوط ولایت قندهار] واقع وبین خط طول‌البلد ۶۵ در جه - ۵۴ دقیقه - ۱۲ ثانیه مشرقی وعرض البلد ۳۲ درجه - ۳۷ دقیقه - ۳۵ ثانیه شمالی مو قعیت دارد .

الهده : قریه ایست درحکومت درجه ۳ ترین که‌در حوزهٔ ولایت قندهار واقع شده است .

اللهدوست : قریه ایست بفاصلهٔ ۲ کیلومتر که در شرق مرکز کنر درحکومت کلان کنرها [مربوط ولایت مشرقی] و اقع بوده وبخط طول البلد مشرقی ۷۰ درجه - ۵۳ دقیقه ۴۰ ثانیه - وعرض‌البلد شمالی ۳۴ درجه - ۳۶دقیقه ۵۰ ثانیه کائن میباشد .

الهسای : علاقه‌داری درجه۳ مربوط حکومت درجه۲ تگاب ومتعلق حکومت اعلی پروان بوده تخمین بخط ۶۹درجه - ۴۰دقیقه - ۲۹ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه - ۴۹ دقیقه ۲ ثانیهٔ عرض‌البلدشمالی موقعیت‌دارد ، و بفاصلهٔ ۶۰ کیلومتر به‌جنوب شرق قریهٔ[سربولی] متعلق کوهستان بطرف شمال متمائل وساحهٔ آن ازسمت شرق وغرب بدرهٔ [الهسای] بین‌دوسلسله کوه که بنام کوهای اسکین و اشپی موسوم‌است محاط گردیده وازسمت شمال وجنوب بقریهٔ اوزائی وتنرخیل و غیره متصل ومحدود میباشد. بلندترین کوهای اینمنطقه بنام کوه [کاور] یادمیشود .

الهسای که مرکزیت یك‌علاقه راتشکیل داده درهٔ سرسبز وشادابی‌است. که‌بین کوها و کوتل های خاکی اینحصه واقع گردیده وازمبدأ [دهن‌موری] که‌موضعی است دو راه منشعب گردیده یکراه بطرف شمال درهٔ [اسکین] که‌بین کوتل ها و دامنه کوه است ممتد وراه دیگر بطرف جنوب به‌درهٔ [اشپی] منتهی میگردد این‌دو دره [اسکین واشپی] که‌بین کوتل ها و کوهای مجاور وقوع دارد ازمر کزعلاقه داری تخمین ۱۷ کیلو متر مسافه داشته وحاوی‌یکعده قریه‌جات خورد وبزرگ است ازقبیل: قریه اله سای ، قریهٔ اری‌سنگ ، قریهٔ دهن‌موری ، قریهٔ دینه خیل ، قریه صبرخیل ، قریهٔقلعه ، قریهٔیوبلام ، قریهٔ پولدم ، قریهٔ کوتی ، قریهٔ سنگ چرخ که جمعیت آنها درحدود [۳۰۰۰] خانوار

تخمین میشود . اینمنطقه چون کوهستانی است آب وهوای آن در تابستان نسبتاً معتدل ودر زمستان سرد بوده باریدن برف درسطح اراضی الی اخیر حوت ودر کوهای آن تا اواخر ثور وجوزا ذوب نگردیده دوام میکند ، زمین‌های زراعتی آن باستثنای مناطق کوهی هموار است واکثراً دراوقات معین توسط آبهای ذوب شدهٔ برف‌های آنجا آبیاری میشود ویك‌قسمت دیگر اینراضی ازآب رودخانهٔ آنجا که ازحصهٔ (درهٔ اشپی) منبع گرفته وبطرف زمینهای (درهٔ اسکین) سرازیر میشود سیراب میگردد ، موقع آب‌خیزی دریای آن در برج ثور بوده وباثر اختلاط آبهای ذوب‌شدهٔ برف طغیانی درآن حادث شده بالا خره آب‌آن بدریای [پنجشیر] می‌آمیزد باآنهم در برج سرطان واسد در ین ناحیه قلت آب محسوس است ، زمینهای صالح‌الزراعهٔ اینمنطقه تقریباً درحدود [۱٦۰۰] جریب میباشد .

محصولات‌زراعتی آن‌عبارة از گندم ، جو ، جوار ، شالی ، بادر نگ ، باد نجان، کدو پیاز وشلغم بوده درباغهای آن‌درخت های‌مثمر وغیر مثمر ازقسم : انار ، بادام ، شفتالو زردآلو ، آلوچه ، سیب ، بهی وانگور وازنوع گلها : پتونی و گلاب تربیه میشود . در کوهای اسکین واشپی متعلق الهسای درخت‌های بلوط وبعضاً جلغوزه نیز وجود دارد، ونباتات طبی مانند خاکشیر ، کسنی وغیره نیز درآنجا دیده میشود .

برعلاوهٔ حیوانات اهلی حیوانات وحشی پلنگ خرس وشغال درآنجاپیداشده وطیور اهلی ووحشی آن عبارة ازمرغ خانگی، کبك، بودنه ، شارو و کنجشك میباشد.

درقریهٔ [قلعهٔ اسکین]چشمهٔ بنام چشمهٔ [بابا] ویك چشمه دیگر در نزدیك خواجه غار درموضع الهسای وجود دارد که‌یکمقدار آب ازان جریان مییابد . از منطقهٔ علاقه داری بمسافهٔ تقریباً (٦) کیلومتریك‌سرك موتررومو جود بوده وبرای‌عبورومرور مساعداست ویکباب مکتب در مرکز علاقه‌داری مذکوردائر میباشد که‌اطفال‌درآن تربیه میشوند ونیز درقریهٔ [سنگ چرخ] آثار مخروبهٔ که‌هویت‌تاریخی آن معلوم‌شده نمیتواند بنظر میرسد .

الهسنگ : قریه ایست که‌بفاصله ٦۲ کیلومتر درجنوب غرب مرکز کابل بین خط طول البلد ٦۸ درجه ٤۵ دقیقه ٤۹ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳٤ درجه ۱۳ دقیقه ۲٤ ثانیهٔ شمالی موقعیت دارد .

اله غن : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۱۱ کیلومتر درشمال‌شرق قلعهٔ‌تکزار درعلاقهٔ حکومت سنگچارك [مربوط حکومت کلان شبرغان متعلق ولایت‌مزارشریف] متصل‌سرکیکه‌بطرف آقی کپروك میرود واقع‌شده وبین خط ٦٦ درجه ۱ ۳دقیقه ٥٦ ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه ۵۹ دقیقه ٥٤ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

الله که ده : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۷ کیلومتر در شمال شرق حکومتی سرپل درعلاقهٔ بلخاب (مربوط حکومت درجه اول سنگچهارك در حکومت کلان شبرغان ولایت مزار شریف) واقع و بین خط طول البلد مشرقی ٦٦ درجه ٤٧ د قیقه ۲ ثانیه و عرض البلد شمالی ۳۵ درجه ۳۵ دقیقه ٤۲ ثانیه کائن میباشد .

الهمیلك : خرابه ایست که بفاصلهٔ ۱۷ کیلومتر در جنوب غرب شهر اندخوی [مربوط حکومت اعلی میمنه] متصل سرك واقع گردیده و بخط طول البلد ٦٥ درجه ٤۲ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳٦ درجه ٤۹ دقیقه ، ٤۲ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

الی : قریه ایست بفاصله ٤۰ کیلومتر در جنوب غرب مرکز فیض آباد درعلاقهٔ [حکومت اعلی بدخشان] بین خط طول البلد ۷۰ درجه ۱٤ د قیقه ۱۲ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳٦ درجه ۵۵ دقیقه ۲۰ ثانیه شمالی واقع شده است .

الیاره : قریه ایست که در حوزهٔ حکومت کلان بادغیسات مربوط ولایت هرات واقع شده است .

الیشنگ : علاقه داری درجه اول است که بفاصلهٔ ۱۷ کیلومتر درشمال غرب قلعة السراج مربوط حکومت درجه ٤ نورستان متعلق حکومت کلان لغمان ولایت مشرقی) واقع بوده وبخط طول البلد ۷۰ درجه ۸ د قیقه ٤۲ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳٤ درجه ٤۲ دقیقه ۱٦ ثانیهٔ شمالی کائن است . درالیشنگ یکباب مکتب ابتدائی بهاسم (اسلام آباد) نیز موجود است که اطفال دران تعلیم وتربیه میشوند .

الیشنگ : دریائی است درعلاقهٔ الیشنگ (مربوط ولایت مشرقی) که بدریای لغمان ریخته و بین خط ۷۰ درجه طول البلد مشرقی وخط ۳٤ درجه عرض البلدشمالی واقع شده است .

الیکمی نای : نهری است بفاصلهٔ ۵۰ کیلومتر درشمال غرب قلعهٔ چهار راه در علاقهٔ بکوا وخط شرود (مربوط حکومت اعلی فراه) که برود فراه میریزد وموقعیت آن تخمین بین خط طول البلد ٦۳ درجه ۱ د قیقه ۱۳ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۲ درجه ٤۸ د قیقه ۲٤ ثانیه شمالی میباشد .

الیم : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲ کیلومتر درجنوب شرق قلعه حکومتی چمکنی (مربوط حکومت درجه ۳ چمکنی) واقع و بین خط طول البلد ٦۹ درجه ٤۸ دقیقه ۱۳ ثانیه مشرقی وخط عرض البلد ۳۳ درجه ٤۷ دقیقه ۱۸ ثانیهٔ شمالی موقعیت دارد .

الینجان : قریه ایست کوهستانی که بفاصلهٔ ۵۸ کیلومتر درشمال غرب قلعه فارسی درعلاقه سه درخت (مربوط حکومت درجه اول شیندند ولایت هرات) کائن وبخط طول البلد ٦۲ درجه ٤۱ دقیقه ۱۲ ثانیه مشرقی و خط عرض البلد ۳۳ درجه ۵٦ دقیقه ۱۲ ثانیه شمالی واقع شده است .

ام : قریه ایست که بفاصله ٦ کیلومتر د رجنوب قلعه کف درعلاقه حکومت درجه ۲ درواز (مربوط حکومت اعلی بدخشان) واقع و بخط طول البلد ۷۰ درجه ۲۷ دقیقه ۵٤ ثانیه مشرقی وعرض البلد ۳۷ درجه ۵۷ د قیقه ۲۸ ثانیه شمالی کائن میباشد .

امام صاحب : - حکومت درجه اول مربوط حکومت کلان (قندز) واز توابع ولایت قطغن بوده برخط ۶۸درجه-۲۱ دقیقه- ۱۰ ثانیه و۶۹درجه -۲۳ دقیقهٔ طول البلد شرقی و۳۷درجه-۱۹ دقیقه ۵۹ ثانیه و۳۶ درجه -۵۱ دقیقه- ۲۰ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع‌واز سطح بحر تقریبا ۷۵۰ متر ارتفاع دارد .

ساحه آبادی این منطقه ازسمت شمال بطرف غرب بشکل مستطیل افتاده طولاً وعرضاً درحدود ٤٥ الی ٥٥ کیلومتر تخمین میشود وسمت وقوع آن در قسمت شمال قندز بفاصلهٔ ۷۰ کیلومتر و از کابل تقریبا ۵۸۵ کیلومتر بوده حدود آن از طرف شرق به‌علاقه داری درجه اول خواجه غار و ازطرف شمال و جنوب بعضاً به جبهه سر حدی خاك‌شوروی وازسمت جنوب مستقیما به قندز وازحصهٔ جنوب غرب بحکومت درجه ۳ قامهٔ زال متصل ومحدود میباشد .

مرکز این‌حکومت حاوی[٦٤٣] خانه [۲۰] باب کاروانسرای[٤٠٣]دکان[۲]باب حمام عصری [۲] باب مکتب ابتدائی در قریهٔ [توت مزار] و[آق‌تاش] بوده برعلاوه در مربوطات آن[٤٠] قراء کوچك و بزرگ دیگر که تعداد مجموعی آن [۷۰۰۰] خانه است وجود دارد .

هوای این‌منطقه‌درزمستان سرد ودرتابستان نسبتا گرم ودرمواسم ربیع و خریف کسب اعتدال می کند -ازین‌رو اوضاع جوی آن بادیگر نقاط ولایت قطغن تقریبایکسان بوده فرق فاحشی ندارد .

پیداوار زراعتی آن‌عبارت از:پنبه، کنجد، گندم، جو، جواری، ارزن، ماش ، نخود. وشالی است. زمین‌های مزروعی دراین قسمت چون‌برای رویانیدن ونشو ونماء هر قسم نباتات وحبوب بالخاصه پنبه و کنجد استعداد کافی دارد محصولات پنبه و کنجد بدرجات اول ودیگر غله‌جات آن بمرتبهٔ‌دوم وسوم وچارم قرارمی گیرد ،چنانچه مقدار تولید پنبه در سال ۱۳۲٤ بالغ برششصد هزار سیر گردید. هرگاه باثر عوارض جوی وخشك سالی کمتری در عمل زرع عاید نشود طبیعی است در اکثر سالها محصول‌پنبه به‌پیمانهٔ وسیع‌تری بارآمده‌ارقام‌درشتی‌درمقدار استهلاك وصادرات تجارتی تشکیل‌میدهد .

درباغها واحاطه‌جات زراعتی آن‌مقدار زیاد میوه وسبزیجات مانندانگور، سیب، تاك، بهی، زردآلو، شفتالو، آلو بالو، خربوزه ،باد رنگ ،تره ، تربوز، کچالو، بادنجان، شلغم، ترائی. ماش، نخود، پیاز، گشنیز، تره تیزك، زغر، مرچ‌سرخ و غیره بعمل آمده یك اندازه نباتات طبعی نیز میرویند . پیشهٔ اهالی اکثراً زراعت و تربیهٔ مواشی بوده اراضی‌داخل بست‌مالیه وخالصهٔ‌لاملك وغیره درحدود[٤٠٨٨١٢]جریب میباشد ، این منطقه چون در کنار رود خانه [دریای پنج] واقع شده هوای سالم و آب شیرین وخوشگوار داردمردم اینجاتا اندازهٔ از نعمت‌صحت برخوردار بوده کمتر بامراض مصاب

میشوند . در بعضی قراء بعیده از قبیل - حلقه کول عرب ؛ حلقه کول زابر، خم چال کوهدامن ، امچین وچغر ، کل تپه ، دلشاد ، گرگری وغیره نظر بکثافت آب وهوا وعدم رعایت صحی امراض محرقه ، حمای لکه دار ، ملریا ، چیچك ، وسرخکان اطفال ومرضی که باصطلاح آنجا [جاغور] نامیده میشود شیوع دارد . مادراین اواخر بنابر تدابیریکه در تامین حفظ الصحه عمومی واعزام هیئت های سیارصحی اتخاذ گردیده تااندازه از تعمیم امراض جلو گیری وازوخامت آن کاسته شده است .

حیوانات اهلی ووحشی وطیور خانگی ودشتی مانند دیگر مناطق ولایت قطغن در اینجا نیز پیدایش دارد مردم مالدار وصحرا نشین این منطقه برای پیدا کردن مراتع و مال چرها همه ساله در اواخر ثور در دشت های سرسبز رواز بدخشان عزیمت نموده و در برج میزان مراجعت میکنند .

امام شیرسرخ : قریه ایست که بفاصلهٔ ۵۸ کیلومتر در حکومت در جه ۲ کشك مربوط حکومت کلان بادغیسات (ولایت هرات) واقع گردیده .

امام زاهد : قلعه ایست بفاصلهٔ ۸۳ کیلومتر درجنوب غرب مرکز حکومت اعلی فراه (مربوط حکومت اعلی فراه) که بخط ۶۱ درجه ۲۰ د قیقه ۳۶ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۲ درجه ۱۰ دقیقه ۲۵ ثانیهٔ عرض البلد شمالی وقو عدارد .

امام جعفر : قریه ایست مشهور بقریهٔ (امام صاحب) که بفاصلهٔ ۱۷ کیلومتر ازمرکز سرپل مربوط حکومت کلان شبرغان واقع و متعلق ولایت مزار شریف میباشد .

امام قلعه : قلعه ایست که بفاصلهٔ ۷۲ کیلومتر درجنوب قریهٔ شنکی (مربوط قلات غلزائی ولایت قندهار) متصل دریای سرخ آب واقع و بخط طول البلد ۶۷ درجه ۳۳ د قیقه - ۲۴ ثانیه مشرقی و عرض البلد ۳۱ درجه ۳۱ دقیقه ۱۴ ثانیهٔ شمالی موقعیت دارد ؛

امان خیل : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳۴ کیلومتر درجنوب غرب قریهٔ سلطان خیل درعلاقهٔ حکومت درجه۲ وردك (مربوط حکومت کلان لو گر ولایت کابل) کائن وبین خط ۶۸ درجه ۲۳ دقیقه ۴۹ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه ۴۶ دقیقه ۴۳ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع شده است .

امان خیل : قریه ایست بفاصلهٔ ۲۱ کیلومتر درغرب قریهٔ جوز خیل درعلاقهٔ خروار (مربوط حکومت کلان لو گر ولایت کابل) واقع وموقعیت آن بخط ۶۸ درجه ۴۰ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه ۴۰ دقیقه ۴۳ ثانیهٔ عرض البلد شمالی میباشد .

امان سرای : قریه ایست بفاصلهٔ ۶۰۵ کیلومتر درشمال قلعهٔ علی خیل درعلاقهٔ حکومت جاجی [مربوط ولایت

جنوبی] که بین خط طول البلد ٦٩ درجه ٣٩ دقیقه ٥٩ ثانیهٔ مشرقی و خط عرض البلد ٣٣ درجه ٥٩ دقیقه ٢ ثانیهٔ شمالی واقع گردیده است .

امان کوت : قریه ایست که بفاصلهٔ ٢٠ کیلومتر از مرکز حکومت درجه ٣ بر کنر [اسمار] مربوط حکومت کلان کنر های ولایت مشرقی واقع گردیده است .

امان کوت : کوهی است بطرف جنوب تیزین در علاقه غلزائی [مربوط ولایت سمت جنوبی] که از سطح بحر تخمین [٤١٤٣] متر مرتفع بوده [وتخمین] بین خط طول البلد ٦٩ درجه ٣٥ دقیقه ٣٥ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ٣٤ درجه ١٢ دقیقه ٣٥ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

امبارخانه : قریه ایست که بفاصلهٔ ٨ کیلومتر در شمال غرب قریهٔ باسول در علاقهٔ مهمند در مربوط حکومت کلان شنوار [متعلق ولایت مشرقی] واقع وبخط طول البلد ٧٠ درجه ٤٩ دقیقه ٤٥ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٤ درجه ١٧ دقیقه ٢٨ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

ام بولاق : قریه ایست در علاقه داری درجه ٢ حصهٔ ٢ بهسود مربوط حکومت درجه اول بهسود که از توابع حکومت کلان دایزنگی [ولایت کابل] میباشد .

امرت : قریه ایست که بفاصلهٔ ٣٥ کیلومتر بطرف جنوب غرب علاقهٔ شیرزاد (مربوط حکومت درجه اول خوگیانی ولایت مشرقی) کائن وبخط ٦٩ درجه ٤٤ دقیقه طول البلد مشرقی وخط ٣٤ درجه ٩ دقیقه ٣٧ ثانیهٔ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

امرت : قریه ایست که بفاصلهٔ ٨ کیلومتر بطرف شرق مرکز علاقه داری خنجان (مربوط حکومت درجه ٢ دوشی ولایت قطغن) واقع وبین خط طول البلد مشرقی ٦٨ درجه ٥٨ دقیقه ٤٩ ثانیه وعرض البلد شمالی ٣٥ درجه ٣٦ دقیقه ١٤ ثانیه کائن میباشد .

امرخ : موضعی است بفاصلهٔ ١٠٥ کیلومتر که درجنوب قلعه ناورك درعلاقهٔ حکومت درجه ٣ کشنده (مربوط حکومت کلان بلخ متعلق ولایت مزار شریف) واقع وبخط طول البلد شرقی ٦٦ درجه ٣٨ دقیقه ١٢ ثانیه وعرض البلد شمالی ٣٥ درجه ٤٥ دقیقه ٢٤ ثانیه کائن میباشد .

امرد : قریه ایست که بفاصلهٔ ٦٥ کیلومتر درجنوب شرق قلعهٔ خم متصل سرك درعلاقهٔ حکومت درجه ٢ درواز (مربوط حکومت اعلی بدخشان) کائن وبخط طول البلد ٧١ درجه ١٩ دقیقه ٥٦ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ٣٨ درجه ١٢ دقیقه شمالی واقع شده است .

امردی : قریه ایست که بفاصلهٔ ٨ کیلومتر ازمرکز حکومت درجه ٤ چوکی مربوط حکومت کلان کنر های ولایت مشرقی کائن میباشد .

امرشیان : قریه ایست درحکومت درجه اول چخانسور که‌مربوط حکومت اعلی فراه میبا شد .

امرکر : قریه ایست بفاصلهٔ ۸ کیلومتر د ر کمبراق که‌ازمربوطات ولایت هرات میبا شد .

امرکوت : کوهی است درجنوب شرق‌قریهٔ‌باسول بار تفاع تخمین۹٤۰ متردر علاقهٔ مهمنددره (مربوط حکومت کلان شنوار متعلق ولایت مشر قی) که بخط ۷۰ د ر جه ۵۷ د قیقه ۲۲ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳٤ درجه ۹دقیقه ٤٦ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی و اقع گردیده است.

امروتك : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۹٫۵ کیلومتر درشمال غرب د هانهٔ چاشت‌درعلاقهٔ حکو متی درجه ٤ یکاولنگ حکومت کلان دایزنگی(مربوط ولایت کابل) بین‌خط طول‌البلد ٦٦ در جه ۲۵ د قیقه ۱٦ثانیهٔ مشرقی وعرض‌البلد ۳۵درجه ۱دقیقه ۳۸ ثانیه شمالی واقع شده‌است .

امرودك : قریه ایست درحوزهٔ حکومت در جه ۳ چقچران که‌مربوط حکومتکلان شهرك (غورات) ولایت هرات میباشد .

امرول : قریه ایست درحکومت درجه ۲ درواز که‌از توابع حکومت اعلی بد خشان است .

امرون : دره ایست درعلاقهٔ حکومت درجه۲ درواز که‌مربوط حکومت اعلی‌بدخشان میباشد .

امرون : دریائیست درعلاقهٔ حکومت درجه۲ درواز که‌از مربوطات حکومت اعلی بدخشان میباشد.

امکان : دریائیست بفاصلهٔ ٤۳ کیلومتر درجنوب غرب‌مرکزعلاقه‌داری زیباك (مربوط حکومت‌اعلی بدخشان) که‌بدریای سنگ لوچ میریزد وموقعیت آن بین خط ۷۱ در جه ۹ دقیقه ٤۲ ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط ۳٦ درجه ۱۵دقیقه ۱۰ثانیهٔ عرض البلد شمالی میباشد .

املاك : قریه ایست که‌بفاصلهٔ۵٫۵ کیلومتردر حکومت کلان‌لغمان‌مربوط ولایت مشرقی‌واقع میباشد.

امله : قریه ایست که‌بفاصلهٔ۲۰ کیلومتردرحکومت درجه ۳ بر کنر [اسمار] مربوط حکو متکلان کنرها [ولایت‌مشرقی] میباشد .

امول : قریه‌ایست کوهستانی، که‌بفاصلهٔ۵۲ کیلومتر درشمال‌غرب قلعهٔ قلات‌غلزائی [مربوط ولایت قندهار] وقوعداشته وبین خط طول‌البلد ٦٦ د رجه ۲۵دقیقه ۳٦ ثانیهٔ مشرقی وعرض‌البلد ۳۲ د ر جه ۱۳ دقیقه ٤۲ ثا نیهٔ شما لی واقع شده أست .

امه‌زائی(احمدزائی): قلعه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۱۱ کیلومتر بطرف جنوب‌قریهٔ زید آباد متصل در یای لو گر[مربوط حکومت کلان لو گر متعلق ولایت کابل] واقع و بخط طول البلد ٦۹ در جه ۵ دقیقه ۳۳ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳٤ درجه ۱۱ دقیقه ٤۷ ثا نیهٔ شمالی کائن میباشد .

امه‌قلعه : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۱٦ کیلومتردرشمال غرب شهر میمنه [مربوط حکومت اعلی میمنه]

واقع و بخط طول البلد مشرقی ٦٤ درجه ۳۸ دقیقه ٥٤ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳٦ درجه ۳ دقیقه کائن میباشد .

امه کدزی : قریه ایست مربوط علاقه‌داری درجه ۲ شهر بزرگ که درحوزهٔ حکومت اعلی بدخشان واقع میباشد .

امه‌ول : قریه ایست درحکومت درجه۲ درواز که‌مربوط حکومت اعلی بدخشان میباشد ،

امیاسی : قریه ایست درحکومت درجه اول ولسوالی که‌ازمربوطات ولایت قندهار میباشد .

امیان : قریه‌ایست بفاصلهٔ ۷۰۵ کیلومتر درغرب قلعهٔ مرکز قلات غازائی (مربوط ولایت‌قندهار) که‌بین خط ٦٦درجه۵۰ دقیقه۳٦ ثانیهٔ طول البلد مشرقی‌وخط ۳۲ درجه ٦ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده‌است .

امیر : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۲۲ کیلومتر درجنوب غرب‌قریهٔ جلدك‌درعلاقهٔ ترنك‌وجلدك (مربوط حکومت کلان قلات ولایت‌قندهار) کائن و بین‌خط طول البلد ٦٦درجه۳۱ دقیقه ٤ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۱ درجه٥٤دقیقه ۱۲ ثانیهٔ شمالی واقع میباشد .

امیربلند : زیارتیست بفاصلهٔ ٥ کیلومتر درجنوب قریهٔ هزار جفت درعلاقهٔزمین‌داور (مربوط‌حکومت اعلی گرشك) که‌موقعیت آن بین‌خط ٦٤درجه۸دقیقه٤۱ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط۳۱ درجه ۳دقیقه ۲۷ ثانیهٔ عرض البلد شمالی میباشد .

امیرتانه : قلعه ایست که‌بفاصلهٔ ۲٥ کیلومتر درجنوب شرق قلعه علی‌خیل (مربوط ولایت جنوبی) واقع و بخط طول البلد٦۹ درجه٥٦دقیقه۲۱ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۳درجه۵۰دقیقه۲ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

امیرخیل : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۱۷ کیلومتر درشمال شرق قریهٔ باولی درعلاقهٔ سرخ رود (مربوط ولایت مشرقی) کائن و بخط طول البلد مشرقی ۷۰درجه ۲۱ دقیقه ۲۳ ثانیه‌وخط عرض البلد شمالی ۳٤ درجه ۲۸دقیقه ۲ ثانیه واقع شده‌است .

امیرسلال : زیارتیست درشمال شرق میان پشته در علاقهٔ پشت رود (مربوط حکومت اعلی گرشك) که بفاصلهٔ ۱۸ کیلومتر بین خط طول البلد مشرقی٦٤ درجه۸دقیقه ۲٤ ثانیه‌وعرض البلدشمالی ۳۰ درجه ۵۲ دقیقه ٥٤ ثانیه‌واقع گردیده .

امیرش‌خیل : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ٤ کیلومتر در شمال غرب قلعهٔ علی خیل در علاقهٔ حکومت جاجی (مربوط ولایت جنوبی)واقع و بخط طول البلد ٦۹درجه۱٤دقیقه۱۱ ثانیهٔمشرقی وعرض البلد ۳۳ درجه ۵۸دقیقه ۳ثانیه شمالی کائن است .

امیرقلعه : قریه ایست بفاصلهٔ ۵۵ کیلومتر که درجنوب قریهٔ جلدك درعلاقهٔ ترنك وجلدك (مربوط حکومت کلان قلات ولایت قندهار) کائن وبخط طول البلد ٦٦درجه ٤٦ دقیقه ۱۵ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۱درجه٤٨دقیقه ٢٦ ثانیه شمالی واقع میباشد .

امیر کلی : قریه ایست بفاصلهٔ ۵۳ کیلومتر که درغرب قلعهٔ حکومت درجه اول سپین بولدك [مربوط ولایت قندهار] نزدیك نهر میل مانده واقع وبخط طول البلد ٦٦ درجه ٤٩ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۱درجه ٤ دقیقه۵۵ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

امیر کلی : قریه ایست درعلاقه داری درجه اول منگجك مربوط حکومت درجه اول آقچه که از توابع حکومت کلان شبرغان ولایت مزار شریف میباشد .

امیرمحمد خان: قریه ایست بفاصلهٔ ۲۰۵ کیلومتر درحکومت درجه اول چخانسور که مربوط حکومت اعلی فراه میباشد .

امیرمحمدخان و عبدالرحمن خان : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۰۵ کیلومتردرحوزهٔ حکومت درجه اول چخانسور مربوط حکومت اعلی فراه واقع میباشد .

امین : قریه ایست بفاصلهٔ ١٦ کیلومتر که درغرب قلعهٔ گدرم درعلاقهٔ ترین [مربوط ولایت قندهار] کائن وبخط طول البلد مشرقی ٦٥ درجه ٤٦دقیقه ۵۱ ثانیه وعرض البلدشمالی ۳۲ درجه ۳۸ دقیقه ۳٦ ثانیه واقع شده است .

امین بیك : قریه ایست بفاصله ۵۰۵ کیلومتر درغرب مرکز حکومت کلان تالقان [مربوط ولایت قطغن] که بین خط طول البلد ٦۹ درجه۲۳ دقیقه ۱۲ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد۳٦ درجه ٤۳دقیقه ۵۷ ثانیهٔ شمالی موقعیت دارد .

امین قلعه : قریه ایست بفاصلهٔ۵۵ کیلومتر درجنوب قلعهٔ جلدك درعلاقهٔ ترنك وجلدك [مربوط حکومت کلان قلات ولایت قندهار] که درخط ٦٦درجه ٤٦دقیقه ۱۵ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۱ درجه ٤٦ دقیقه ٤٨ ثانیهٔ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

امیوه : دره ایست که در علاقهٔ حکومت درجه۲ درواز واقع ومربوط حکومت اعلی بدخشان میباشد،

اناب : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۲ کیلومتر درشمال غرب درایم [مربوط حکومت اعلی بدخشان] کائن بوده وموقعیت آن بین خط طول البلد مشرقی ۷۰ درجه ۹ د قیقه ٤٨ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳٦ درجه ۵٤ دقیقه ٤٨ ثانیه میباشد .

انابا : قلعه ایست که بفاصلهٔ ۲۰ کیلومتر درشمال شرق جبل السراج (مربوط حکومت اعلی پروان) واقع و بخط طول البلد ۶۹ درجه ۲۲ دقیقهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۵ درجه ۱۴ دقیقه ۱۹ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

اناخیل : قریه ایست در حکومت درجه اول مقر که متعلق حکومت اعلی غزنی میباشد و باشندگان اینقریه قوم علی خیل و شاخی از قوم سلیمان خیل است .

انار : قریه ایست در حکومت درجه ۲ رستاق مربوط حکومت کلان تالقان که متعلق ولایت قطغن میباشد .

انارجوی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳ کیلومتر بطرف شمال قریهٔ پیرمحمدخان متصل سرك درحکومتی درجه ۲ تگاب (مربوط حکومت اعلی پروان) کائن و بخط طول البلد ۶۹ درجه ۳۹ دقیقه ۱۲ ثانیه مشرقی وخط عرض البلد ۳۴ درجه ۴۷ دقیقه ۴۸ ثانیه شمالی واقعست .

انارخیل : قریه ایست درحوزهٔ حکومت درجه ۴ بغلان که زتوابع ولایت قطغن میباشد .

انارده : حکومتی است درجه دوم بفاصلهٔ ۶۸ کیلومتر درشمال غرب مرکز فراه (مربوط حکومت اعلی فراه) که بین خطوط ۶۱ درجه ۲۸ دقیقه ۱۲ ثانیه و ۶۱ درجه ۵۰ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۲ درجه ۳۹ دقیقه ۴۹ ثانیه ۳۲ درجه ۵۶ دقیقه ۳۷ ثانیهٔ عرض البلد شمالی موقعیت داشته دارای دوعلاقه داری خاك سفیدوقلعهٔ کاه میباشد .

حکومتی انار دره چنانچه ازنام آن مستفاد میشود دربین درهٔ کوهی واقع گردیده ازطرف شمال بحکومت شیندند هرات وازطرف غرب بخاك ایران وعلاقه داری قلعهٔ کاه وازطرف شرق بعلاقه داری خاك سفید وحکومت شیندند وازطرف جنوب بدشت بابوس محاط و محدود است اهالی انار دره اکثرا بکار تجارت مشغولیت دارند برخی بزراعت وبافندگی، کفش دوزی ، خیاطی، دباغی ، آهنگری هم مصروف اند .

درهٔ انار دره اضافه ازسه کیلومتر طول ویك کیلومتر عرض دارد دارای مناظر زیبای طبیعی میباشد ، آبشار خروشان آن خیلی فرحت بخش است علت تسمیهٔ آن به انار دره از باعث وفرت میوهٔ انار است دیگر از حاصلات مهم زراعتی موضع مذکور رو یین است که برای رنگ دادن گلیم وقالین بکار میرود آب دریای انار دره از کوه ودشت های شمال شرق وشمال غربی انار دره جمع شده ازوسط انار دره میگذرد، سلسلهٔ کوه انار دره اگرچه در چندموضع ازهمدیگر مجزی می شود لیکن سلسلهٔ آن خیلی دراز است ـ تاقریب حکومتی اعلی فراه امتداد دارد .

در انار دره یك باب مکتب ابتدائی نیز موجود است .

انارقلعه : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳۳ کیلومتر درجنوب قریهٔ باسول علاقهٔ مهمند دره (مربوط ولایت مشرقی) واقع شده وموقعیت آن بین خط طول البلد مشرقی ۷۰درجه۵۲ دقیقه ۳۹ثانیه‌وخط عرض البلد شمالی ۳٤ درجه ۳٦ ثانیه میباشد .

انامی کدو : قریه ایست درعلاقهٔ حکومت کلان تالقان که مربوط ولایت قطغن بوده و کوه شر شر از بزرگترین کوهای آنجا میباشد .

انبارخانه : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲/۹ کیلومتر درحکومت درجه۳مهمند دره مربوط حکومت کلان شنوار ولایت مشرقی واقع میباشد .

انباره : قریه ایست درحکومت کلان بادغیسات که‌مربوط ولایت هرات میباشد .

انبیر : کوهی است که‌درحوزهٔ حکومت درجه۲درواز واقع‌واز توابع حکومت‌اعلی‌بدخشان میباشد.

انته‌له : قریه ایست که بفاصلهٔ ۵ کیلومتر درشرق درایم (مربوط حکومت اعلی بدخشان) واقع و بخط طول البلد ۷۰درجه ۲٦دقیقهٔ مشرقی وخط عرض‌البلد ۳٦ درجه ۵۲ دقیقه ٤۰ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

انج آباد : قریه‌ایست که بفاصلهٔ۵ ۵ کیلومتر درجنوب شرق شهر میمنه [مربوط حکومت اعلی میمنه] واقع وبین خط ٦٤درجه ۵۰دقیقه ۲ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه ۵٤ دقیقه۱۲ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

انجرتوشور : شیله‌ایست بفاصلهٔ ٤٦ کیلومتر که‌درشرق قلعهٔ بالامرغاب [مربوط حکومت کلان بادغیسات ولایت هرات] واقع وآب آن به‌نهر چیچکتو میریزد. موقعیت آن بین خط طول‌البلد٦۳ درجه ٤۸ دقیقه ۱ ثانیهٔ مشرقی وعرض‌البلد ۳۵درجه ٤۱دقیقه ۱۰ ثانیه شمالی میباشد .

انجم : قریه ایست که‌در علاقه داری درجه ۳ کران ومنجان‌مربوط حکومت درجه۲ جرم‌واقع‌واز واز توابع حکومت اعلی بدخشان میباشد.

انجمن : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳۹ کیلومتر در شمال شرق قریهٔ پریان [مربوط حکومت کلان تالقان متعلق ولایت قطغن] واقع وبین خط طول‌البلد مشرقی ۷۰ درجه ۱۷دقیقه ٦ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۵ درجه ۵۷دقیقه ۱۱ ثانیه کائن‌میباشد .

انجمن : دریائی است که بفاصله ۹٦ کیلو متر درشمال غرب مرکزمنجان درعلاقهٔ کران منجان [مربوط حکومت درجه۲جرم حکومت اعلی‌بدخشان] واقع‌وازسلسلهٔ هندو کش سرچشمه گرفته بدریای کوکچه میریزد .

موقعیت‌این‌دریا بین خط طول‌البلد ۷۰درجه۱۵دقیقه ۱۸ ثانیهٔ‌مشرقی‌وعرض البلد۳٦درجه ۱٤ دقیقه ۱۳ ثانیه شمالی میباشد .

انجمن : کوتلی است که بفاصلهٔ ۱۵ کیلومتر درشمال شرق پریان [مربوط حکومت کلان تالقان ولایت قطغن] کائن وبخط طول البلد ۷۰ درجه ۷ دقیقه ۵۳ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۵ درجه ٤۷ دقیقه ۱۳ ثانیه شمالی واقع گردیده است

انجمن : علاقه ایست که در غرب مرکز منجان (مربوط حکومت درجه۲ جرم متعلق حکومت اعلی بدخشان) واقع بوده وتخمین بین خطوط ۷۰ درجه۲۱ دقیقه ۲٤ ثانیه و۷۰ درجه ٤۵ دقیقه ۲٤ ثانیه طول البلد مشرقی و۳٦ درجه ۲ دقیقه ٥٤ ثانیه ۳٦ درجه ٦ دقیقه ٤۸ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

انجمن‌خورد : قریه ایست بفاصلهٔ ۳۰۵ کیلومتر که در شمال قریهٔ انجمن (مربوط حکومت کلان تالقان ولایت قطغن) واقع وبخط طول البلد ۷۰درجه۱٦دقیقه ۸ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۵ درجه ۵۸ دقیقه ۳٤ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

انجه : قریه ایست که بفاصله ۳٤ ۰ ۸ کیلومتر درعلاقهٔ فراه‌رود مربوط حکومت کلان شهرك واقع وازتوابع ولایت هرات میباشد .

انجهٔ‌تاج‌محمدخان: قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۳ کیلومتر درشمال قریهٔ‌غورك (مربوط حکومت درجه ۳ خاکریز ولایت قندهار) کائن بوده محل وقوع آن درخط طول البلد ٦۵ درجه ۱۳دقیقه ۱۷ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۲درجه ۸دقیقه ٤۸ ثانیه شمالی میباشد .

انجیر : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۰۵ کیلو متر درشمال قریه نوزاد (مربوط حکومت اعلی کرشك) کائن وبخط ٦٤ درجه۲۸دقیقه ۲۱ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۲ درجه ۲٤ دقیقه۲۵ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع گردیده است .

انجیر : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۱۰٦ کیلو متر از مرکز حکومت درجه٤ چاه آب مربوط حکومت کلان تالقان واقع وازتوابع ولایت قطغن میباشد .

انجیر : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۱۰٦ کیلومتر درحکومت درجـه‌اول انجیل مربوط ولایت هرات وقوعدارد .

انجیران : قریه ایست که بفاصلهٔ۱۹ کیلومتر درشمال‌شرق‌شهر قندهار[مربوط‌ولایت قندهار]واقع بوده وموقعیت آن بین ٥٦ درجه ۵۳ دقیقه ٦ثانیه طول البلد مشرقی، وخط ۳۱درجه ٤۲ دقیقه۲۹ ثانیهٔ عرض البلد شمالی میباشد .

انجیران : قریه‌ایست که‌در حکومت درجه ۲ انار دره مربوط حکومت اعلی فراه و قوع دارد .

انجیرثانی : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۳۵ کیلومتر درجنوب‌شرق قریهٔ نوزاد| مربوط حکومت اعلی کرشك] کائن وبخط طول البلد ٦٤درجه ۳۹ دقیقه۵۹ ثانیهٔ مشرقی وخط‌عرض البلد ۳۲ درجه ۷ دقیقه ۱٦ ثانیهٔ شمالی واقع میباشد .

انجیرجوی : جویئیست بفاصلهٔ ۳۷ کیلو متر که در شمال شهر هرات (مربوط ولایت هرات) واقع بوده و بدریای هریرود میریزد . محل وقوع آن تخمین بخط طول البلد ۶۲ درجه ۶ دقیقهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۴ درجه ۸ دقیقهٔ شمالی میباشد .

انجیرك بابه : قریه ایست بفاصلهٔ ۰ کیلومتر در غرب قلعهٔ کرخ درعلاقه حکومت درجه ٤ کرخ [مربوط ولایت هرات] واقع و بین خط طول البلد ۶۲ درجه ۲۷ دقیقه ۵۳ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳٤ درجه ۲۹ دقیقه ٤۰ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

انجیرك تگاب : نهریست بفاصلهٔ ۳۵ کیلومتر که در جنوب قلعهٔ نو و به نهر اسمعیل تگاب درعلاقهٔ حکومت کلان بادغیسات [ولایت هرات] ریخته وموقعیت آن بین خط طول البلد ۶۳ درجه ۹ دقیقه ٤۸ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳٤ درجه ٤۶ دقیقه ۳۶ ثانیهٔ شمالی میباشد .

انجیرنك : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۱ کیلومتر درشمال غرب قریهٔ دوست آباد درعلاقهٔ فراه مربوط [حکومت اعلی فراه] واقع و بین خط طول البلد ۶۱ درجه ۲۲ دقیقه ۵۰ ثانیه مشرقی وعرض البلد ۳۲ درجه ۲۲ دقیقه ۳۷ ثانیه شمالی کائن میباشد .

انجیره : قریه ایست بفاصلهٔ ۵ ٤۰ کیلومتر درغرب قلعهٔ کرخ در علاقهٔ حکومت درجه ٤ کرخ [متعلق ولایت هرات] که درخط طول البلد ۶۲ درجه ۳۱ دقیقه ۳۵ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳٤ درجه ۲۸ دقیقه ٤۸ ثانیهٔ شمالی واقع میباشد .

انجیری : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲٤۰۵ کیلومتر درشمال غرب قریهٔ نوزاد [مربوط حکومت اعلی گرشك] واقع و بین خط ۶٤ درجه ۲۰ دقیقه ۱۲ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۲ درجه ۲۹ دقیقه ٤۱ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

انجیل : در تشکیل اداری حکومت درجه اول بوده مستقیماً مربوط ولایت هرات است و تخمین بخط ۶۱ درجه ٤۹ دقیقه ٤۸ ثانیه و ۶۲ درجه ۲٤ دقیقه ٤۷ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳٤ درجه ۲۸ دقیقه ٤۹ ثانیه و ٤۲ درجه ٤۵ دقیقه ۲٤ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن و بسمت شمال مرکز هرات وقوعداشته ازسمت شمال شرق بحکومت درجه ۲ کشك و ازجانب شرق بحکومت درجه (٤) کرخ وازطرف جنوب بمرکز ولایت هرات واز ناحیهٔ غرب بعلاقهٔ حکومت کلان غوریان محدود است، اینمنطقه دیگر حکومات وعلاقه داری مربوط در تشکیل خود ندارد اما حوزهٔ آن تقریباً سه صد قریه ودهکدهٔ خوردو بزرگ را شامل است که مشهور ترین آن عبارت است ازقریهٔ اوران ، قریهٔ جبر ئیل ، قریهٔ جغرتان ، قریهٔ شادی بره ، قریهٔ تلاب قریهٔ صوفیان ، قریهٔ ملان ، قریهٔ حوض کرباس ، قریه سروستان ، قریهٔ عقاب ، قریهٔ غور درواز ، قریهٔ بیت الامان، قریهٔ تیلام ها، قریهٔ کارته علیا ، قریهٔ کارته سفلی قریهٔ کورزان

قریه نوین علیا تعداد تخمینی خانوار آن (۵۱۳۰) خانه میباشد . طول آن از قریهٔ (ادران) الی قریهٔ (سنگ‌بست) که آخرین منطقهٔ حکومت مذکور را تشکیل داده‌است درحدود (۲۹) کیلومتر وعرض آن (۹) کیلومتر تخمین میشود ، مسافهٔ این قریه‌ها ازمرکز حکومتی ازسمت غرب (۲۳) کیلومتر وازسمت شرق (۸) کیلو متر وازسمت‌جنوب (۵) کیلومتر وازسمت‌شمال (۲) کیلومتر تقریبا میباشد .

آب‌وهوای اینمنطقه به‌نسبتی که‌سطح هموارداشته درقرب وجوارآن مناطق کوهی وجودندارد درتابستان خیلی گرم بوده گرمی‌هوا تا ۱۲۰ روز دوام دارد در زمستان باران زیادمی‌بارد باریدن برف نسبتا کم‌بوده زودتر ذوب میگردد بهار آن سرسبز وخوشگوار بوده درتیرماه کسب اعتدال میکند .

انجیل باغهای پرگل وریاحین واراضی مستعد وحاصل خیز داشته درخت های انار، تاك، بهی، سیب، زردآلو ، گرجه‌آلو، انگور، توت وازانواع سبزیجات گندنا پیاز، شلغم، زردك، کدو، کچالو ، بادنجان‌سیاه، بادنجان رومی، ترائی، مرچ سرخ پالك‌زرع وتربیه‌میشود، پیداوارزراعتی آن: گندم، جو، شالی، گالك، تریاك، ارزن ماش، نخود، کنجد، لوبیا، عدس ودیگر اقسام حبوب میباشد وازاشجار غیر مثمر درخت‌بید درمضافات اینمنطقه بکثرت غرس گردیده‌تولیدات آن همه ساله در موقع زمستان فروخته وبمصرف محروقات‌میرسد نباتات طبی‌ازقبیل: خاکشیر، گل خطمی جوانی، بادیان ، بارتنگ، کاسنی، شاتره ، عناب، گل‌عشق‌پیچان ، بنفشه، اسفرزه درهرحصه‌پیدایش دارد طیوراهلی ووحشی‌آن عبارت ازمرغ خانگی ، مرغ آبی فیل‌مرغ، سیاه‌سینه، کبك، بودنه، لك‌لك، قازسفیدبوده درا کثر قریه‌ها کبوتر های سبززیادتربیه شده وازپیخال وفضلات آن درتقویهٔ زمین‌های مزروعی آنجا استفاده میشود ، حیوانات‌اهلی‌آن‌عبارتست‌از : گوسفند، گاو، بز، شتر. پیشهٔ اهالی آنجا اکثر زراعت ومالداری وبعضا تجارت بوده صنائع دستی آنحصه‌را بافت کرباس چادرشب دستمال دست‌پاك وغیره تشکیل‌میدهد وتا اندازهٔ کرم پیله نیزپرورش و بغرض تعمیم وترویج بقسم‌فروش بدسترس‌اهالی گذاشته میشوه وازقرای نزدیك نیز پوست بره وپسته دربازار آنجا عرضه میگردد .

بطرف‌شمال انجیل کوه بزرگی بنام (کیتو) وقوعدارد که‌سلسلهٔ این کوه بمسافهٔ تخمین (۵) کیلومتر درشمال قریه های مجاور انجیل واقع واز حصهٔ سرحد جدا گردیده بنوالحی حکومت اوبه وحکومت جوی نو و انجیل اتصال پیدا میکند این کوه‌مشجر نبوده صرف‌دربعضی‌جاهای‌آن بته‌های (ترخ) بنظرمیرسد دردامنهٔ آن آهو ودیگرحیوانات وحشی‌دیده‌میشود، رودخانهٔ انجیل درحد سفلی خود با چندین

چشمه‌سارها وآب های ذوب شدهٔ برف که از کوهای سرحد سرازیر میشود مختلط وطغیان یافته مورد استفادهٔ زمینداران آنحصه میگردد ، سمت جریان این رود درنواحی‌دایزنگی چقچران ، یادگه کاسی . آهنگران ، خواجه‌چشت مربوط اوبه. کلات، مار آباد ،پښتون زرغون کمبراق مربوط گذره، ایشانها مربوط جوی نو آوران‌مربوط انجیل بوده یك قسمت آن بواسطه احداث بندها متناوبا در اراضی مزروعه حکومات گذره، جوی نو ، انجیل مصرف شده وقسمت دیگر بعد از داخل شدن دراسلام قلعه ازآنجا خارج وبالاخره درریگستانهای خاك شوروی منتهی و جذب میگردد، کاریزی‌هم بنام (نخ کاریز) درموضع پریان وجود دارد که ازآب آن برای‌زراعت استمداد میشود موقع آب‌خیزی دریای‌مذکور ازبرج ثور الی اواخر جوزا بوده دربرج سرطان تااوائل میزان قلت آب رخ میدهد .

مکاتب ابتدائی که‌درانجیل دائرمیباشد قرارذیل است :

۱ـ یکباب مکتب ابتدائی ملادان واقع مرکز حکومت انجیل

۲ـ یکباب مکتب ابتدائی بنام ابوالولید درموضع دیوانچه مربوط انجیل

۳ـ یکباب مکتب ابتدائی بنام هاتفی درموضع غیزان چشمه « «

٤ـ یکباب مکتب ابتدائی بنام سروستان درموضع خواجه سرمق « «

٥ـ یکباب مکتب ابتدائی بنام کاشفی درموضع سفید روان « «

٦ـ یکباب مکتب ابتدائی بنام کهدستان درموضع قریهٔ بدلو « «

انج : قریه ئیست درحکومت درجه ۲ درواز که‌مربوط حکومت اعلی بدخشان میباشد .

انچرك : قریه ایست درقعلهٔ نو که ازمربوطات ولایت هرات میباشد .

انچو : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۹ کیلومتر بطرف جنوب‌غرب‌شهر کابل(مربوطولایت کابل)متصل سرك واقع‌وبین خط‌طول البلدمشرقی ۶۹ درجه ٤۵ دقیقه ۵۳ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳٤ درجه ۳۰ دقیقه ۵ ثانیه کائن‌میباشد.این قریه‌درحوزه‌ریزه کوهستان‌سمت‌شمالی‌واقع‌است

اندخوی : یکی ازشهرهای‌مهم افغانستان که‌بیشتر از نقطهٔ نظر تجارت‌درصفحات شمال‌مملکت اهمیت‌دارد شهر(اندخوی) است که در تشکیلات اداری‌امروزی دارای‌یك حکومت درجه اول بفاصلهٔ ۶۳ کیلو متر درشمال غرب مرکز شبرغان و از مربوطات حکومت‌اعلی‌میمنه‌بوده بین‌خط طول‌البلد مشرقی ۶۵درجه ۶دقیقه ۶ ثانیه‌و عرض‌البلد شمالی ۳۶درجه ۵۷ دقیقه ۲٤ ثانیه کائن وبفاصلهٔ (۱٤۰) کیلو متری شرق شهر

اخیرالذکر روی جادهٔ عمومی بلخ ـ هرات بفاصلهٔ (۱۲۰) کیلو متری جنوب مجری (اکسوس) یا آمودریا واقع گردیده است ومراودات تجارتی آن بارو سیهٔ شوروی بیشتر ازراه (کلف) صورت میگیرد .

اندخوی من حیث شهرومن حیث علاقه درمحلی افتاده کهمیتوان آنرا جلگه خواند دارای تپه ها وشیله های ریگی وعلاوه بران حد بحد چند نقطهٔ مرتفع ترسنگی هم وجود دارد.رویهمرفته ارتفاع آن ازسطح بحر (۱۰۸۲ متر) بوده ورودخانهٔ بزرگ آمو درزمانهٔ که مجرای آن بطرف بحیرهٔ خزرمی گذشت در قسمت شمالی این علاقه مقدارزیاد ریگ راتهه نشین کرده است . تپه های کهدر حوالی ٤٠ کیلو متری شمال شرقی اندخوی افتاده برای للمی کاران و علف چر رمه های گوسفند خیلی مساعد است و گیاه فراوان دارد ، علاقه اندخوی را دو نهر یا دورود خانه آبیاری میکند کهیکی آن بنام آب (قلعه والی) ودیگری بنام (سنگلك) شهرت دارد اندخوی مانند شهرهای مجاور خود : اقچه ، شبرغان، سر پل ، میمنه از خود بالاحصاری داشته کهتا این اواخر بقایای آن وجود داشت . قدیمترین آثار تاریخی آن یکی زیارت (باباولی) است کهمزاریکی ازایشانها میباشد وازروی لوحهٔ آن معلوم میشود کهایشان صاحب مذکوردر ۷۸۷ هجری (۱۳۸٦م) وفات کرده است همین قسم (مزارهای بابای سنگو) درفهرست آثار تاریخی قابل ذکر است کهدر (۱۰۸۸) هجری (۱٦۷۷م) درزمان رحمت اللهخان پسر نیاز محمد خان والی اما لبلاد (بلخ) که حاکم اندخوی بود تعمیر شده است،زیارتی بهاسم (چهارده معصوم) با گنبدی وقبور چهارده گانهدراندخوی وجود دارد کهبعضی ازآن هادارای لوحهها و کیتیبه هم میباشد ومتعلق بساداتی است کهسلالهٔ نسب آنهاازروی آن معلوم میشود،موقعیت آن روی معبر تاریخی بلخ وهرات کمافی السابق پابرجاست وتغیر یافتن این معبر بجادهٔ موتر رو بهاهمیت تجارتی آنافزوده است . اندخوی درعصر ترقی تیموری ها وسپس درطی قرون ۱۷و۱۸ و۱۹ تجارت بارونقی باشهرهای آباد بخارا وسائر حصص ماوراء النهر داشت دامنهٔ آبادیهای شهر اندخوی تاپیش از جنبش اصلاحات بلدی ۲۰ سال قبل درصفحات شمال افغانستان نسبت بهشبرغان وسرپل و حتی میمنه خیلی زیاد بود وبازارهای طولانیوسر پوشیده زیاد داشت ودکانها ازنقطهٔ نظر کثرت وتنوع مال التجارة مخصوصا پوست قره قلی وقالین وابریشم باب خاملك دوزی ها وسوزن دوزی ها خیلی آباد ومجلل وپررونق معلوممیشدچنانچه ازین جنبه هنوزهم برشهرهای متذکره مزیت دارد ومرکزیت تجارتی آن بیشتر تثبیت شده است .باشندگان اندخوی عموماً مرکب ازسه صنف میباشند : مالدار ، تجارت پیشه وزارع .

چون تپه‌ها واراضی‌اطراف اندخوی برای تربیهٔ‌حیوانات خیلی مساعد است گوسفند قره قلی به‌تعداد زیاددراین ناحیه تربیه‌میشود، ومالدارهای کوچی گردونواح زمستان ها بیشتر به پیرامون شهر نزدیك میشوندوآنجارا بحیث‌شتائیه استعمال میکنند غیر از گوسفندقره‌قلی گوسفند های ترکی‌هم بتعدادزیاددر آنحدود تربیه میشودو کثرت پشم باعث رونق بافت قالین، گلیم وقاقمه‌دراین علاقه گردیده است .

در اندخوی واطراف آن اسپ های‌خوب هم نسل گیری وتربیه میشود واهالی مانند باشند گان سائر نقاط صفحات شمالی مملکت بسواری اسپ علاقه زیادی دارند .

از نقطهٔ نظر زراعت مخصوصا زراعت للمی خاك اندخوی مستعداست ، میوه‌دارد ولی فالیز کاری آن بهتر است تعداد نفوس این شهر تایك قرن قبل در حدود (۱۵) هزار نفر بودوامروز اقلاً مضاعف شده‌است وتجار آن که‌سابق به‌تجارت محلی‌منتها با ماوراء النهر علائق داشتند روابط خویش راباسائر بازار های افغانستان ودنیای خارج توسعه داده اند فاصلهٔ اندخوی از کابل ازراه مزار شریف (۸۱۹) کیلو متر از هرات (۵۸۷) کیلو متر وازشهر مزار شریف (۲۱٤) کیلو متر وازمیمنه مرکز حکومت اعلی (۱۳٦) کیلو متر فاصله دارد .

در حکومتی اندخوی علاقه‌داری های ذیل نیز مربوط میباشد :

۱ - علاقه داری درجه اول قرمقول .

۲ - « « « خان چار باغ

۳ - « درجه ۲ قرغان

همچنین چهارباب مکتب ابتدائی‌دارد که‌یکی آن‌درشهر اندخوی‌وسه‌باب‌دیگر که یکی درعلاقه داری قرمقول ودیگردرعلاقه‌داری خان چهار باغ ودیگر آن در علاقه داری قرغان دائرمیباشد .

اندر : حکومت درجه اول ومربوط حکومت اعلی غزنی‌بوده برخط طول البلد مشرقی ٦۸درجه ۱۸ دقیقه ٦ثانیه‌وخط عرض البلد شمالی ۳۳ درجه ۱٦ دقیقه ۲۳ثانیه کائن وبفاصلهٔ ۲۷ کیلو متر بطرف جنوب غزنی موقعیت دارد .

حدود آن‌شرقا متصل است بقریه‌جات مربوطهٔ علاقه داری (دهیك) و بعضی ها به علاقه‌داری (گیرو) وازجانب غرب‌ملحق‌است به‌علاقه داری (واغظ)وبعضی هابمربوطات حکومت درجه۳ (قره‌باغ) وشمالاً بقریه‌جات حکومت اعلی غزنی وجنوبا بمربوطات حکومت (قره‌باغ) وبعضاً به‌علاقه‌داری (گیرو) ملحق میباشد .

اندر ازحیث جمعیت یکی ازپرنفوس ترین مربوطات حکومت اعلی غزنی بوده در حوزه

خود حاوی یك علاقه‌داری درجهٔ ۳ بنام (گیرو) وتقریباً (۱۷٤) قریه کوچك وبزرگ میباشد که‌عمده‌ترین آنها عبارتست از : قریهٔ سرده ، نانی ،تاجکه، میری ، سرانداز ، نیاز بابا ، سلطان باغ ، پناه ، شیك ، طهره‌باز ، خاربلند ، قلعهٔ بالا ، نصرت ، دلبر چنگای علیا ، چنگای سفلی ، سردار خیل ، سرکی ، شنکی ، کرسو ، بهول رشید خیل ، نظرخان ، دلیل ، کوك ، قلعهٔ عطامحمد ، علم‌وال، جال شاه، سر فرازخان قلعهٔ تاج گدول عبدالرشید ، خانی بابا ، باکو ، غوله ، علم خیل ، عاقل وال ، بلال خیل ، گدول سلام خروتی ، ادین ،شاه جوی پناه ، غبر گول ، گدول حاجی خیر محمد ، چاردیوار محمد یعقوب، مزدور ، بنگی، رحیمه خیل چند ، سروه ،جمال علی‌جان ، دلیل چهارخانه ، قلعهٔ احمدخان ، قلعهٔ حاجی قرباغی ، قلعهٔ حکیم‌خان ، قلعه شهر ، شانه‌بلند نانی ، علی‌بیك ، آکاخیل ، چار دیوار دین محمد ، قلعهٔ علی ، کنصف ، مچن خیل ، ملك خیل ، قریهٔ خواجه ؛ نیازی علیا وسفلی ، غلام حیدر خان خانان مهربانی ، یعقوب ، جلال‌زائی : لکن خیل وغیره که‌تعداد خانوار آن تقریباً (۱۳۵۷۲) خانه میباشد ، مکاتب ابتدائی که در اندر تاسیس گردیده عبارت از مکتب (صاحب‌خان)مکتب قریهٔ(کنصف)ومکتب(حصهٔ اول‌اندر)بوده‌وهم یك‌مدرسهٔ تعالیم‌دینی مسمی به‌مدرسهٔ (فاروقیه) مشهور به‌مدرسهٔ (نور المدارس) که زیاده ازصد نفر طلبه دارد در سنه (۱۳۲۰) درآنجادائر گردیده است . آب وهوای آن بصورت اعتدال‌در زمستان سرد ودر تابستان گرم میباشد . اراضی آن قسماً هموار و قابل زراعت بوده وقسمت دیگر خاره ولامزروع است ، اندازهٔ جریبی زمین های زراعتی آن در حدود (٤۰۰۰۰) جریب تخمین‌میشود، پیداوار زراعتی‌اینحصه گندم ، جو ، جواری بوده گندم که‌محصول مهم‌اینجا میباشد یکمقدار اضافه‌ازاحتیاج بغرض فروش صادرمیکنند، اهالی بعضا تاجر ، زارع ومالداربوده گاو ، گوسفند، بز، مرکب واسپ نگاه‌میدارند. در اندر بعضی باغهای انگور احداث گردیده اهالی بغرس وتربیهٔ انگور وغیره‌اشجار مثمر ذوق دارند ، درخت‌های غیر مثمر مانند چنار ، نیله‌چنار ، بیدوعرعر نیزدر بعضی جاها دیده میشود ، برخی نباتات طبی هم درآنجا پیدایش دارد ؛طیور اهلی ووحشی‌آن عبارة ازمرغ خانگی ، بعضامرغ آبی، قاز ؛ سنگ خورك‌میباشد،سرك عمومی که‌ازطرف کابل مستقیماً به‌قندهار رفته ازسمت غربی اینحکومت میگذرد و سرك عمومی دیگری که‌ازحکومت اعلی غزنی‌جانب کتواز ممتداست حصهٔ شرقی اینمنطقه راعبور مینماید. دو دریا ازیمنطقه عبور میکنند اول‌رودخانهٔ مشهور غزنی‌است که‌از کوهای‌شمال وغرب غزنی وشمال اینعلاقه ومرکز حکومت جغتو منبع گرفته پس‌از عبور ازحصص بندسراج وعلاقهٔ اندربطرف آب ایستادهٔ مقر میرود ؛ دوم رودخانهٔ مشهور (سرده) است که‌از

علاقهٔ زرمت و کتواز بطرف آب ایستاده رفته پس ازتماس در گوشه شرقی مرکز اینحکومت ازبین علاقهٔ اندر و گیرو عبورودرحدود (سرده) منتهی میگردد گرچه کوهای اندرمرتفع نیست یك کوه بزرگی که بکوه (مرسل) موسوم است در آنجا وجود دارد که آهوی کوهی وبعضی حیوانات وحشی دران پیدا میشود .

اندراب : قریه ایست درعلاقهٔ حکومت درجهٔ ۳ کشنده مربوط حکومت کلان بلخ که از توابع ولایت مزار شریف میباشد .

اندراب : حکومتی است درجهٔ ٤ درحکومت کلان بلخمری مربوط ولایت قطغن که برخط ٦۹ درجه ٤۹ دقیقه و ۱۱ ثانیهٔ طول البلد شرقی وخط ۳۵ درجه ٤۷ دقیقه و ٤۲ ثانیهٔ عرض البلد شمالی وقوعداشته وسلسلهٔ کوه هندو کش بطرف جنوب آن کمین میباشد .

دراندراب دره‌های قشنگ ومناظر دلکش طبیعی تشکیل یافته وآب سرد وهوای خوشگوارش قابل تعریف است ، منبع آب اندراب در کوه هندو کش واقع بوده وازدره های متعددهٔ آن بطرف مغرب سرازیر شده بالاخره دریای اندراب راتشکیل میدهد دریای مذکور در علاقهٔ خنجان عبور کرده درعلاقهٔ دوشی بدریای سرخاب وصل میگردد منابع دریای اندراب عبارتست از آب خاواك وآب پارنده ، آب قاصان ، آب شاشان وآب آررو ، آب خج ، آب دره کشن ، آب آرزو ازحیث عذوبت و گوارائی خوددرسر تاسر کشور ممتاز میباشد .

نباتات زراعتی آن : گندم ، جو ، شالی ، کتان ، شرشم ، باقلا ، مشنگ .

میوه جات : سیب ، تاك ، زردآلو ، شفتالو ، انگور ، چارمغز ، پسته میباشند که شهرت عمومی دارند حیوانات اهلی آن : اسپ ، گاو ، مرکب ، گوسفند وبز میباشد ، حیوانات وحشی این علاقه دلهخفك وروباه است که از پوست آن استفاده میشود و از پرندگان خوشخوان خاصتاً بلبل اندراب برهمه معروف تر است .

در اندراب سه باب مکتب ابتدائی موسوم بمکتب بنو ومکتب سنگ بران واقع ده صلاح ومکتب قاصان تاسیس ودائر میباشند واطفال تحت تعلیم و تربیه گرفته میشوند .

اندرابی : محلهٔ پرنفوس است مربوط ناحیه ۳ بلدیه کابل .

اندرانی : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۲٫۵ کیلومتر در شمال شرق ده بالا در علاقهٔ رودات (مربوط حکومت کلان شنوار ولایت مشرقی) که بین خط طول البلد ۷۰ درجه ۳٤ دقیقه ۳۸ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳٤ درجه ۷ دقیقه ۳٦ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

اندر کوپ : قریه ایست که بفاصلهٔ ۹ کیلو متر درحکومت درجه ٤ چوکی مربوط حکومت گلان کنرها (ولایت مشرقی) واقع گردیده .

اندره : قریه ایست درحوزهٔ حکومتکلان تالقان که‌مربوط ولایت قطغن میباشد .

اندك : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۳۰۵ کیلومتر در جنوب شهر غزنی (مربوط حکومت اعلی غزنی) واقع وبخط طول البلد مشرقی ۶۸ درجه ۲۵ دقیقه ۱۰ ثانیه‌وخط عرض البلدشمالی ۳۳ درجه ۳۰ دقیقه ۵۴ ثانیه کائن میباشد .

اندك لام : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۷ کیلو متر درشمال غرب بر چغه سرای درعلاقهٔ حکومتی بر کنر (مربوط حکومت کلان کنر ها ولایت مشرقی) که‌بین خط طول البلد ۷۰ درجه ۵۶ دقیقه ۱۴ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۴ درجه ۵۷ دقیقه ۱۸ ثانیه شمالی واقع گردیده .

اندمان جلگه : جلگه وشیله‌ایست که‌بفاصلهٔ ۳۴ کیلومتر درشمال شرق بزی گنبد درعلاقهٔ پامیر خورد (مربوط حکومت اعلی بدخشان) کائن وبخط طول البلد ۷۴ درجه ۱۸ دقیقه ۴۴ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۷ درجه ۱۹ دقیقه ۴۶ ثانیهٔ شمالی واقع گردیده .

اندمان دوان : کوتلیست که‌بفاصلهٔ ۴۳ کیلومتر درشمال‌شرق بزی گنبد در علاقهٔ پامیر خورد (مربوط حکومت اعلی بدخشان) واقع وبین خط ۷۴ درجه ۱۴ دقیقه ۲۴ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۷ درجه ۲۲ دقیقه ۲۹ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

اندور : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۱۰۵ کیلو متر درچهارباغ‌مربوط حکومتکلان لغمان‌ولایت مشرقی واقع گردیده است .

انده : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۵۴ کیلومتر درجنوب غرب‌مرکز کابل (مربوط ولایت کابل) متصل‌سر کیکه بطرف وردك میرود. واقع وبخط‌طول البلد ۶۸ درجه ۴۹ دقیقه ۲۳ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۴ درجه ۱۳ دقیقه ۵۹ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

انده : قریه ایست کوهستانی که بفاصلهٔ ۲۲۰۵۸ کیلومتر درشمال شرق قریهٔ سرما قول متصل سر کیکه بطرف قره خوال (مربوط حکومت کلان دایزنگی) و لایت کابل میرود واقع شده وبین خط طول البلد ۶۶ درجه ۵۵ دقیقه ۲۵ ثانیه مشرقی وعرض البلد ۳۴ درجه ۳۸ دقیقه ۶ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

انراب : قریه ایست‌مربوط حکومت د رجه ۴ کهمرد که‌در علاقهٔ‌حکومت اعلی بر وا ن کا ئن بوده وتقریبا ازمر کز حکومت محلی ۲۳ کیلومتر فاصله دارد .

انزارقریه : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۷۰ کیلو متر درجنوب شرق مر کز (حکومت کلان کنرها مربوط ولایت مشرقی) موقعیت داشته وبخط ۶۷ درجه ۲۶ دقیقه ۲۸ ثا نیه طول البلد

مشرقی وخط ۳۲ درجه ۲۲ دقیقهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

انزر : قریه ایست کهبفاصلهٔ ۵ کیلومتر درجنوب شرقی مرکز کنر متعلق حکومت کلان کنرها (مربوط ولایت مشرقی) وقوعداشته وبین خط طول البلد مشرقی ۷۰ درجه ۵۵ دقیقه ۲۵ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۴ درجه ۳۵ دقیقه ۳۶ ثانیه کائن میباشد .

انزرگی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۷۴ کیلو متر درشرق قریهٔ جلدك درعلاقهٔ ترنك وجلدك واقع و بین خط طول البلد ۶۶ درجه ۴۹ دقیقه ۵۸ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۱ درجه ۵۷ دقیقه ۴۸ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

انزلان : کوهی است کهدرجنوب غرب قلعهٔ دوست محمد درعلاقهٔ کتواز (مربوط حکومت اعلی غزنی) واقع وتخمین بین خط طول البلد ۶۸ درجه ۱۰ دقیقه ۳۵ ثانیه و ۶۸ درجه ۱۳ دقیقهٔ ۳۶ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۱ در جه ۰۰ دقیقه ۴۰ ثانیه و ۳۱ درجه ۵۳ دقیقه ۳۹ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

انزلان : نهری است بفاصلهٔ ۴۹ کیلومتر کهدر جنوب غرب قلعهٔ دوست محمد در حکومتی درجه اول کتواز (مربوط حکومت اعلی غزنی) واقع وبدریای کنر میریزد . موقعیت آن تخمین بین خط طول البلد ۶۸ درجه ۶ دقیقه ۵۲ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۱ درجه ۴۷ دقیقه ۳۴ ثانیهٔ شمالی میباشد .

انزلك : قریه ایست کهبفاصلهٔ ۹ کیلومتر درشمال شرق قلعه حکومت شین دند (مربوط ولایت هرات) واقع وبخط طول البلد مشرقی ۶۲ درجه ۱۳ دقیقه ۵۸ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۳ درجه ۲۰ دقیقه ۲۴ ثانیه کائن میباشد .

انزواری : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۵ کلیومتر کهبطرف جنوب شرق قریهٔ گیان جدران در علاقه جدران (مربوط ولایت جنوبی) کائن وبخط طول البلد مشرقی ۶۹ درجه ۲۸ دقیقه ۱ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۲ درجه ۵۵ دقیقه ۴۳ ثانیه واقع شده است .

انساج : قریه ایست درحکومت درجه ۳ اوبه کهاز مربوطات ولایت هرات بوده واز مرکز حکومتی تقریباً ۳ کیلومتر مسافه دارد .

انغان : قریه ایست کهبفاصلهٔ ۷۶ کیلومتر درجنوب گرشك درعلاقهٔ نهر سراج (مربوط حکومت اعلی گرشك) کائن وبخط طول البلد ۶۴ درجه ۳۲ دقیقه ۵ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۱ درجه ۳۶ دقیقه ۴۸ ثانیهٔ شمالی واقع گردیده است .

انغز قریه ایست که بفاصلهٔ ۳۴ کیلو متر درشمال شرق قریهٔ چاه آب در علاقهٔ ینگی قلعه (مربوط حکومت کلان تالقان ولایت قطغن) کائن بوده بین خط طول البلد مشرقی ۶۹ درجه ۵۵ دقیقه ۲۵ ثانیه وعرض البلد شمالی ۷ درجه ۳۴ دقیقه ۱۷ ثانیه واقع گردیده است .

انگاریان : قریه ایست در علاقه داری درجه ۲ شهر بزرگ که مربوط حکومت اعلی بدخشان میباشد .

انگوزان : قریه ایست در حکومت درجه ۲ چقچران که مربوط حکومت کلان غورات و ولایت هرات میباشد

انگرولی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۳ کیلومتر در حوزهٔ کروچه مربوط حکومت درجه اول شین دند (سبزوار) که متعلق حکومت کلان غوریان ولایت هرات میباشد واقع گردیده.

انگریاد : قریه ایست درحکومت درجه ۲ دروازکه مربوط حکومت اعلی بدخشان .

انگل سر : قلعه ایست درشرق قلعهٔ شرتان که درعلاقهٔ اسمار (مربوط ولایت مشرقی) واقع بوده وبخط ۷۱ درجه ۳۱ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه ۵۸ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

انگمری : قریه ایست درحوزه حکومت کلان اغیسات مربوط ولایت هرات .

انگوزی : قریه ایست که بفاصله ۲۰ کیلو متری چهار باغ مربوط حکومت کلان لغمان واقع واز توابع ولایت مشرقی میباشد .

انگیل : کوهی است که درنواحی حکومتی درجه ۲ درواز واقع وازمربوطات حکومت اعلی بدخشان است .

انگار : قریه ایست که بفاصلهٔ ۹۰۵ کیلومتر درشمال مرکز غوربند (مربوط حکومت اعلی پروان) کائن وبخط طول البلد ۶۸ درجه ۴۷ دقیقه ۱۵ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۵ درجه ۵۶ ثانیهٔ شمالی واقع شده است.

انگارك : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۰ کیلومتر درشرق مرکز حکومت درجه ۲ خلم (مربوط حکومت کلان سمنگان) متصل سرك واقع وبخط طول البلد ۶۷ درجه ۵۴ دقیقه ۲۶ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۶ درجه ۴۳ دقیقه ۹ ثانیهٔ شمالی کائن است .

انگریزی : قریه ایست درحکومت درجه ۳ تولك مربوط حکومت کلان غورات که متعلق ولایت هرات میباشد .

انگسان : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳۲ کیلو متری مرکز حکومت درجه ۴ دهله واقع وازمربوطات ولایت قندهار میباشد.

انگشکه : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۰ کیلو متر درجنوب مرکز حکومت درجه اول سرپل (مربوط حکومت

کلان شبرغان ولایت مزارشریف) متصل سر کیکه بطرف سرپل میرود واقع و بخط طول البلد ٦٥ درجه ٥٠ دقیقه ٣٠ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ٣٦ درجه ٩ دقیقه ٥٨ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

انگوردره : قریه ایست درعلاقه‌داری درجه ۳ کوه‌صافی مربوط حکومت درجه۳ بگرام که‌ازتوابع حکومت‌اعلی پروان‌میباشد

انگورك : قریه ایست که بفاصلهٔ ٢٦ کیلو متر درحکومت درجه ۳ تولك مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات واقع میباشد .

انگوری : قریه ایست که بفاصلهٔ ٤٨ کیلومتر درجنوب‌شرق قریهٔ‌سنگ‌ماشه‌در حکومتی درجه ۳ جاغوری (مربوط حکومت اعلی غزنی) واقع بوده بین خط طول البلدمشرقی ٦٧ درجه ٣٤ دقیقه ١٢ ثانیه وعرض‌البلد شمالی ٣٢ درجه ٥٨ دقیقه ٤٨ ثانیه کائن میباشد .

انگوری : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ٢٠٠٥ کیلو متر درچهارباغ مربوط حکومت کلان لغمان ولایت مشرقی واقع شده‌است .

انوك خلطله : قریه ایست که‌بفاصلهٔ۲۳ کیلومتر درعلاقه‌داری درجه‌اول الیشنگ مربوط‌حکومت کلان لغمان ولایت مشرقی واقع‌شده است .

انهار : کوهی است که‌درجنوب غرب قریهٔ‌جلدك درعلاقهٔ‌ترنك‌وجلدك(مربوط‌حکومت کلان قلات ولایت قندهار) وقوعداشته‌بین‌خط طول‌البلد٦٦درجه ١٠دقیقه٣٧ ثانیه مشرقی وعرض البله ٣١ درجه ٤١ دقیقه ٤٨ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

انیگران : قریه‌ایست درحکومت درجه۲دره‌صوف‌مربوط حکومت‌کلان سمنگان که‌ازتوابع ولایت مزارشریف میباشد .

اوامه : قریه ایست که‌در حکومت‌درجه٤ لندی‌سین(کامدیش)مربوط حکومت کلان کنر ها درحوزهٔ ولایت‌مشرقی‌واقع وفاصلهٔ آن‌ازمرکزحکومتی تقریبا ٤ کیلو متر میباشد .

اوان‌تنگی : نهری است بفاصلهٔ ٦٢ کیلو متر که‌در جنوب غفور کلی درعلاقهٔ‌حکومت‌سپین بولدك (مربوط ولایت‌قندهار)واقع‌وبطرف‌جنوب غرب‌جریان‌داشته‌بخط طول‌البلد ٦٦درجه ٦ دقیقه ١٠ ثانیهٔ مشرقی وعرض‌البلد ٣٠ درجه ٣٤ دقیقه ١٤ ثانیه‌شمالی‌وقوعدارد .

اوانك : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۲درواز که‌متعلق حکومت‌اعلی‌بدخشان‌میباشد .

اوباتو : شیله ایست بفاصلهٔ ٤٣ کیلو متر درشمال شرق قلعهٔ‌تیواره وآب آن درتکاب غوردر علاقهٔ حکومت کلان‌غورات (مربوط ولایت‌هرات)ریخته وموقعیت آن‌بین‌خط‌طول‌البلد ٦٤ درجه ٤٤دقیقه٤١ ثانیهٔ‌مشرقی‌وعرض‌البلد ٣٣درجه٤٤دقیقه١٢ ثانیه‌شمالی میباشد .

او بار : قریه ایست که بفاصلهٔ ۸ ، ۵ کیلومتر درعلاقه اری درجه اول چهار برجك مربوط حکومت درجه اول چخانسور واقع ومتعلق حکومت اعلی فراه میباشد .

او بغن : قریه ایست که ازشهر سبز مربوط حکومت اعلی بدخشان بفاصلهٔ ۱۰۵ کیلومتر واقع واز طرف شمال بکوه چالوخ وازطرف جنوب بدریای (نج) وازسمت شرق بکوه (ناد) واز حصهٔ غرب بدشت (رحم خدا) متصل میباشد تقریبا ۱۰۰ خانوار درآنجا سکونت داشته پیشهٔ آنها عموما زراعت بوده صنعت کرباس بافی رآنجا بیشتر رواج دارد .

او بند : کوتلی است که بفاصلهٔ ٤ کیلو متر درجنوب غرب قریهٔ او دیله درعلاقهٔ دایزنگی (مربوط ولایت کابل) بارتفاع تخمین (۱۰۷۲۵) متر کائن وبخط طول البلد مشرقی ٦٨ درجهٔ ۳ دقیقه ۱۲ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳٤ درجه ۲٤ دقیقه ٤٨ ثانیه واقع گردیده است .

او به : حکومتیست دوجه ۳ که مستقیما بولایت هرات مربوط بوده وتقریبا ۱۲۲۸ متر ازسطح بحر ارتفاع دارد ، موقعیت آن بخط ٦۳ درجه ٤۳ دقیقه ۳۵ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳٤ درجه ۱۳ دقیقه ۲۵ ثانیه و ۳٤ درجه ۳۳ دقیقه ۱٤ ثانیهٔ عرض البلد شمالی قرارداشته وبفاصلهٔ ۹٦ کیلومتری شرق ولایت هرات و ۱۲۵۸ کیلومتری کابل واقع میباشد ، حدود آن ازسمت شرق بعلاقه داری درجه ۳ چشت شریف وازحصهٔ غرب بحکومت درجه ۲ پشتون زرغون وازطرف شمال غرب بحکومت درجه ٤ کرخ و ازسمت شمال به مرکز حکومت کلان باغیسات واز ناحیهٔ جنوب شرق بحکومت درجه ۳ تولك محدود ومحاط میباشد .

اوبه درحوزهٔ خود حاوی یك علاقه داری درجه ۳ به نام (چشت شریف) وقریه های زیادیست که مشهور ترین آنها حسب آتی است : قریهٔ بندبنفش ، قریهٔ فقرخم ، قریهٔ فشفر ، قریهٔ بند کوه شمال ، قریهٔ زیروك و کاریز بلوچ ، قریهٔ شوره گر ، قریهٔ کوبان ، قریهٔ تون ، قریهٔ اسفرزه ، قریهٔ رهکه ، قریهٔ انساج ، قریه شوره ، قریهٔ چهارتگاب ، قریهٔ نمك ا ، قریهٔ تگاب شور ، قریهٔ کلات ، قریهٔ تودرمراورویچ ، قریهٔ اغورچه اسفرزه ، قریهٔ چشت شریف ، قریهٔ ده ابرویشه ، قریهٔ غار سقاب ، قریهٔ فلوری ، قریهٔ ده کلی ، قریهٔ کشکك ، قریهٔ جنگلك ، قریهٔ بازوخان ، قریهٔ مسافران ، قریهٔ کتا آباد . قریهٔ اوبه ، قریهٔ گرشك ، قریهٔ ده راز ، قریهٔ پنجران ، قریهٔ طاغنده ، قریهٔ هفت گله قریهٔ پشته منجی ، قریهٔ ناب وشفه ، قریهٔ اردیج ، قریهٔ لارکه ، قریهٔ داجه ، قریهٔ ده کوب قریهٔ درشته کلان ، قریهٔ دشت کر . قریهٔ نیك ، قریهٔ یاری ، قریهٔ تحت اوبه ، قریهٔ بیدك قریهٔ مرغچه ، قریهٔ کفیل ، قریهٔ قلیب مسجد ، قریهٔ سپره ، قریهٔ سوروان ، قریهٔ تغانکوه قریه سرك آباد ، قریهٔ خیاران ، قریهٔ شهر منال ، قریهٔ رباط سرخ ، قریهٔ کشمیران

قریهٔ مارآباد . قریهٔ آهنه اداب ، قریهٔ فقیر ، قریهٔ بند و ، قریهٔ خواجه محمد استاد، قریهٔ پمه، قریهٔ کپی، که تعداد تخمینی خانوار قریه‌های مذکور به(۶۲۶۱) بالغ میباشد. منطقه اوبه بین یك جلگه وسیع وروی سطح همواری واقع گردیده، خاك آن برای تنمیهٔ هر نوع زراعت بالخاصه گندم آبی وللمی خیلی مستعداست ، زمین های زراعتی اینحصه اکثراً ازچشمه سارها وچندین تگاب که بنام های تگاب شیرشاخ، سوتی تگاب وسودتگاب شهرت دارد آبیاری میشود، زمین های قابل زرع آن تقریبا درحدود (۱۵۰۰۰) جریب میباشد .

آب وهوای آن نظر به ارتفاع وموقعیت ارضی بحد اعتدال بوده ازاواخر زمستان تااوائل بهار باران زیاد می‌بارد، درموقع سرما مقدار برف تقریبا نیم متر درجلگه اوبه پیمانهٔ زیاد تردر کوهستانها بنظرمیرسد ، درجهٔ گرمی وسردی الی(۵۰) در جهٔ فارن هیت میباشد ، در باغهای اوبه اشجار متنوعهٔ مثمر وغیر مثمر بکثرت تربیه شده و نواحیهٔ آن عبارة از انگور ، زردآلو ، سیب، بهی ، انار امردو، شفتالو، توت ، جوز، عناب وسنجد است ، انار وبادام فشفر و کریان ، بهی علاقهٔ چشت ، جوزوزردآلوی تغانکوه از حیث شیرینی وخوشگواری قابل تعریف است، ازاقسام گلها ونباتات مانند: گلاب فطنی ، نصرالدین شاهی ، داودی ، همیشه‌بهار ، لاله‌عباسی ، جعفری ، رشتی، سوسن شب‌بو ، تاج خروس ، آفتاب پرست، رواشك ، سیچ ، سماروغ، خونلق ، سرش، سماغ زیره ، پیاز کوهی در اکثر باغها و کوها پیدا میشود .

پیدا وار زراعتی آن : گندم ، جو ، جوار ، شالی ، عدس ، نخود ، لوبیا ، ارزن، لنکاش (شاخل) شملید (البه) مندو (شرشم) بوده گندم های آبی وللمی که بنام‌های زعفرانی ، شاه‌نیازی، زردخوشه ، سیاه خوشه شهرت دارد ازحیث کیفیت و نوع متفاوت است ، شالی آنجا باسم معین ، رشتی و نیلوفری وجوآن نیز بنام تروش و ناجو یاد میشود وهریك قیمت معین داردحیوانات اهلی ووحشی آن گاو ، گوسفند، شتر ، مرکب، آهو ، نخجیر ، گرگ ، خرس ، پلنگ ، شغال ، روباه ، سیاه گگ بوده طیور اهلی ووحشی آن عبارت از مرغ خانگی ، کبوتر ، زاغ ، گنجشك عقاب است ودر بعضی جاها بلبل نیز پیدا میشود . اقسام درخت های خنجك، سیاه چوب ، بیدال وغیره بصورت جنگل های طبیعی دراکثر جاها دیده‌میشود که بمصرف محروقات زمستانی میرسانند ونیز در تغانکوه یك معدن چودن ودرچندین موضع معادن سنگ مرمر وجود داشته طرف استفاده کار گران محلی واقع میگودد .

در جلگه های اینحصه نباتات طبی امثال : گل‌خطمی، گاوزبان، زیره، عنب‌الثعلب

شاهتره ، بادیان، جوانی ، شبت، خرفه ،خبازی بارتنگ، کاسنی ، زرشك ، بنفشه میروید وبعضی نباتات وگیاهای دیگر نیزمانند زلرك، عبران وغیره وجود دارد که ازساقه وریشهٔ آن شیرخشت وبرخی مواد برای رنگریزی وادویه معالجهٔ زخم حیوانات استخراج واستفاده میشود ، صنعت وپیشهٔ اهالی بعضا ماموریت واکثراصنعت ومشاغل آزاد مانند :خیاطی،حدادی، حجاری، نجاری، صباغی وغیره مـی باشد منسوجات آن کرباس، کشمیرههای رهدار وپچارخانه چادرشب ابریشمی ونخی وبرك وگلیم وغیره میباشد ازاوبه گندم وشالی پشم، پوست،زیره، تریاك، گوسفند، کشمش ،جوز، نخود جهة فروش به بازارهای ولایت هرات وبادغیسات عرضه ودرمقابل از هزارهجات وسرحدات بادغیس هرات پسته وتانهای کرك، وازغورات برك واردمینمایند دوسلسله کوه بنامهای سفید کوه وسیاه کوه کهجلگهاوبهرا ازطرف شمال وجنوب احتوامیکند یك حصهٔ آن درقسمت شمال بنام کوه (وانتر) یادمیشود وازطرف شرق الی حدود هزارهجات وازسمت غربالی کوه گازرگاه امتدادداردازسلسلهٔ کوه (ترکستان) منشعب گردیدهاست ، کوه سمت جنوبی آن درهرحصه بنام های جداگانه مانند کوه چشت، کوه گذره وغیره موسوم میگردد .

مواضعی که مناظر زیبایطبیعی ودره های سرسبز وشاداب، چشمه سارها وچمنستان پرگل وفرحت زائی راتشکیل داده تفرجگاه ومیله جای اهالی آن سامان شمرده میشود اولچشت شریف وشلاله ای کنارهٔ هریروداست کهبسمت شمال مرکز حکومتی وقوعدارد .

دوم مزارسلطان مودودچشتی وحضرات چشتیهاست که درفراز تپهٔ بلند ومرتفعی کائن میباشد ،

سوم موضع چشمهٔ آب گرم اوبه است کـه بطرف شمال حکومتی واقـع ودرعهد مرحوم امیرعبدالرحمن خان بفرمودهٔ فرامرز خان سپه سالار بنای موزون وقشنگی درانجا تعمیر گردیدهبودچشمهٔ گرم اوبه کـه آب معدنی بس مفیدی داشته معتدل وگوارا میباشد اکنون بصورت یك حمام عصری ساختهشده کـه حاوی اطاقـهای متعدد و زیبا است درپیرامون چشمهٔ مذکور چندعمارت قشنگ وزیبائی تعمیرشدهاست که بغرض آسایش واستراحت برخی سیاحین، مفروش وآماده گردیده، چشمهٔ اوبه اکنون یکیازمواضع قابـل دیداست وبسا اشخاص به آنجارجوع میکنند . چهارم آبشار فشفر است کـه یك نزهتگاه طبیعی شمردهمیشود ، پنجم چشمهٔ اسفرز وچشمهٔ ماهیان میباشد که درزیارت خواجه قراول نزدیك موضع (موروان) واقـع شده .

دریای آن کـه ازحصهٔ سرجنگـل منبع گرفته باچندین چشمهها وشلالـهها مجتمع

ودریای هریرودرا بوجود می‌آورد ، اراضی قرب وجواررا مشروب ساخته در حدود چقچران وشهرك بادیگر آبها در اوبه داخل وبرود کبکان میریزد ، سپس باجوی کمبراق ودریای پاشدان وجویهای انجیل وجوینو وجلگه هرات وغوریان یکجا گردیده بالاخره بخاك ایران منتهی میگردد، طول این دریا تخمین (۱۱٦) کیلومتر است ، موقع آبخیزی این دریا ازبرج حوت الی اوائل جوزا میباشد جویهای مشهوریکه درحصهٔ اوبه از دریای مذکور منشعب ومزارع آنجا را سیراب میکند عبارتست ازجوی وپنجان، جوی ده زیر، جوی‌لار که جوی‌اسفرز، جوی‌غورجه، جوی ارویچ، جوی کهغور، جوی ناب ،جوی‌سنگه‌جوی‌قدران، جوی نور خیلی ، جوی‌بالا جوی بیدك،جوی‌روخان، جوی شبرقان ،جوی کنا باد، جوی مرغچه ،جوی سیره جوی کرشك، جوی مارآباد ،جوی بوریاباف ، دراوبه چندین کاریز هم بنام های کاریزبلوچ ،کاریز فشفر و کاریز شیخ وغیره موجوداست که‌ذریعهٔ آن زمین‌های مزروعی آبیاری میشود .

اشخاص معروفی ازعلما ومشائخ دراینديار ظهور کرده اند ازقبیل : مصطفی خان سلیمانشاهی ازخوانین قبچاقیه ، ابوبکرخان الکوزائی ، عبدالکریم خان بازکزائی، محمداعظم‌خان فوفلزائی،حاجی محمدایوب‌خان غلزائی، نصرالدینخان ولد جرنیل عبدالاحدخان فوفلزائی ، سیدحکیم خواجه ولد مجنون خواجه ازقوم سادات .

دراوبه مزارات عرفا نیززیادبوده وآنهائیکه شهرت‌دارند قرارذیل میباشد : زیارت خواجه ابواحمد ابدال زیارت خواجه محمد ابدال پسر مذکور زیارت خواجه مردان ، زیارت خواجه ناصرالدین یوسف زیارت خواجه قطب الدین مودود ، زیارت شاه سنجان، زیارت خواجه احمد ، زیارت خواجه اسماعیل زیارت خواجه حاجی مکی چشتی، زیارت خواجه نظام الدین، زیارت خواجه مودود اسفرزی، زیارت خواجه احمد ارقم تگاب سوری ، زیارت خواجه محمد کامل زیارت امام فخرالدین،زیارت خواجه‌محمداملی، زیارت آخند زاده محمد حسن‌اوبهی زیارت‌خواجه محمداسحاق ، زیارت خواجه روشنائی زیارت شیخ‌ابوالحسن‌سیروانی زیارت‌خواجه‌شمس الدین مطهر ، زیارت ملا میرهاشم چنارانی ، زیارت خواجه ضیاءالدین هفت کله‌گی زیارت شیخ‌عبدالعزیز فشفری ، زیارت شیخ سعد تغا تکوهی زیارت گندم‌علی‌آربی زیارت خواجه ضیاء الدین یوسف ابن‌مولنا عبدالرحمن جامی زیارت صوفی عبدالکریم آربی .

علما وادبای‌صوفی مشرب اینحصه که‌مرحوم شده وازآنها آثار ومؤلفاتی بیادگار مانده است عبارتند ازملاسیداحمد که کلام عارفانه می‌سرود ، مدفن او در قریهٔ

(هفت کله) واقع شده، ملابهاؤالدین پسرمذکور که درسلك ادبا عصر شهرت داشته درشعر (قاصد) تخلص میکرد، خلیفه ایشان محمو خواجه ، قاضی ملانیك محمد که مدفن اوشان درقریهٔ کناباده میباشد ،ملا قیصر ،مولوی محمد اسماعیل درانی که بر کتاب (خلاصة الحساب) حاشیه نوشته ودلائل الخیرات راترجمه نموده درقریهٔ کرشك دفن است ، قاضی ملاعبدالعظیم که کتاب (ردالمحتار) رااختصار ودرچهار مجله جمع نموده ، ملاعبدالرؤف که رسالهٔ مولانا گندم علی رابعبارة ساده تالیف وتحریر نموده است .

درمرکز اوبه یکباب مکتب ابتدائی ودرقریهٔ سیروان مربوط اوبهٔ یکباب مکتب ابتدائی برای تربیهٔ اطفال دائر بوده وچندین مدارس علوم دینی که بمدرسهٔ شیخ عبدالعزیز مدرسهٔ پنفش ،مدرسه کناباد ، مدرسه سیروان مدرسه مار آباد ، مدرسهٔ بوریا باف شهری دارد موجودمیباشد هکذا یك مسجدجامع وحوض پخته کاری وجود داردبه تاریخ تعمیر آن سال (۱۰۴۲)است میگویند ازباهای (تاریخ میرزا) میباشد مسجد جامع دیگر که درقریهٔ (فشفر) وجوددارد تاریخ تعمیرآن سالی ۱۲۵۷ه میرسد بانی آن مرحوم سلطان علیخان محمد زائی شمرده میشود .

سرك عمومی اینحصه که ازمرکز هرات براه هزاره جات الی کابل تمدید گردیده ازمحاذ اوبه گذشته توسط آن حمل ونقل اموال التجاره ووسائل مخابراتی ازهمین راه مستقیما جریان دارد .

اوبه اولیا : قریه ایست مربوط حکومت درجه دروازکه درحوزهٔ حکومت اعلی بدخشان واقع شده است

اوبه تو : قریه ایست در۱۲ کیلومتری درجنوب قلعهٔ سرکاری معروف (مربوط حکومت در چه ۲ ارغستان (متعلق ولایت قندهار) که بخط طول البلد مشرقی ۶۷درجه ۵۴ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۱ درجه ۲۸ دقیقه ۵۴ ثانیه واقع شده است .

اوبه نو : شیله ایست بفاصلهٔ ۱۲ کیلومتر که در جنوب قلعهٔ سرکاری معروف (مربوط حکومت درجه۲ ارغستان ولایت قندهار)واقع وبخط طول البلد ۶۷درجه۱دقیقه ۱۲ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۱درجه ۲۸دقیقه ۳۶ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

اوبه سر : قریه ایست کوهستانی که بفاصلهٔ ۲۱ کیلومتر درجنوب غرب نمله درعلاقهٔ حکومت درجه اول خوگیانی (مربوط ولایت مشرقی) که بین خط طول البلد ۷۰درجه ۳ دقیقه ۵۶ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۴ درجه ۱۰ دقیقه ۳۲ ثانیهٔ شمالی واقع شده .

اوبه کارز : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۹ کیلومتر که در شمال شرق قلعهٔ سرکاری حکومتی مقر (مربوط حکومت اعلی غزنی) واقع گردیده وبخط طول البلد ۶۷درجه ۵۴ دقیقه ۱۰ ثانیه مشرقی وعرض البلد ۳۲ درجه۵۹ دقیقه ۴۴ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

اوبه گن : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۱۴ کیلومتر درشمال قریهٔ کف درعلاقهٔ درواز (مربوط حکومت اعلی بدخشان)واقع بوده وبین خط ۷۰درجه ۲۵ دقیقه۴۲ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۸ درجه ۵ دقیقه ۳۰ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

اوپیان : یکی ازشهرهای قدیم افغانستان‌است که‌درعلاقه کاپیسا(حوزهٔ کوهستان وکوهدامن) وقوع دارد این شهر بطرف شمال غربی چاریکار موجوده دربین چاریکار ومتك در دامنه کوه بصورت‌یك سلسله تپه ها افتاده‌است طوریکه‌تاریخ‌معلومات میدهد(اوپیان) در زمانه های قدیم‌هم‌اسم یك‌منطقه وهم اسم یك‌شهر بوده است . شهر اوپیان در دوره سلطنت شاهان‌مستقل‌یونان‌وباختری درزمانیکه ایشان‌ازصفحات شمال‌هندوکش بجنوب آن درحوزه کاپیسا فرود آمده (بگرام) را مرکز قرار دادند ومردم محلی دران ناحیه سکونت داشتند وبعضی‌خانواده یونانی درینجا مستقر گردیدو بااهالی بومی وصلت نمودند ولی بعد بمرور زمان‌این‌شهرعظیم کم کم انحطاط نموده‌وازشهرت آن کاست وفعلا خرابه‌های آنها بصورت تپه‌های کوچك‌وسائیده بنظر می‌آید وتا کنون حفریاتی درین شهر تاریخی وکهن صورت نگرفته است .

حاضراً مزاری بنام (سیدجعفر) دراوپیان‌معروف است که‌نه‌تنها مردم‌محلی آنجابلکه‌از نواحی‌دوردست‌حوزه‌پیروان نیز بزیارت آن‌رجوع میکنندوازبرکت آن‌استمداد می نمایند.

اوتغلی : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۰ کیلو متر که‌در جنوب چغه‌سرای متصل دریای کنر درهٔ پیچ دره (مربوط ولایت مشرقی) واقع وبخط ۷۱ درجه ۶دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه ۴۶ دقیقه ۲۹ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

اوتك تك : قریه ایست بفاصلهٔ ۴۴ کیلومتر درجنوب‌وغرب قلعهٔ مشك درداینزنگی (مربوط‌ولایت کابل) که‌متصل سرك واقع وبخط ۶۷درجه ۱۲ دقیقه ۵۰ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی کائن‌میباشد .

اوته‌قل : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۱۷ کیلو متر درشرق مرکز حکومت کلان بلخ مربوط و لایت مزار شریف واقع میباشد ،

اوته کل(اوته‌قل): قریه ایست بفاصلهٔ ۳۰ کیلومتر درجنوب‌شرق مرکز حکومت درجه۲دولت آباد (مربوط حکومت کلان بلخ ولایت مزار شریف) واقع وبخط طول البلد مشرقی ۶۷ درجه ۲دقیقه ۱۷ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۶ درجه ۵۳دقیقه ۴۴ ثانیه کائن میباشد .

اوتی‌پرغولك : قریه‌ایست‌بفاصله۱۵ کیلومتر درغرب قریهٔ نیك درعلاقهٔ یکاولنگ(مربوط‌حکومت کلان داینزنگی متعلق ولایت کابل) بین خط طول البلد مشرقی ۶۶درجه ۴۸دقیقه ۲۵ ثانیه وعرض البلد۳۴ درجه ۴۴ دقیقهٔ شمالی واقع شده است .

اوج : قریه ایست که بفاصلهٔ ۵۹ کیلومتر درحوزهٔ حکومت کلان غوریان مربوط ولایت هرات واقع شده است .

اوجك : قریه ایست مربوط حکومت درجه۲ درواز که درحوزهٔ حکومت اعلی بدخشان واقع میباشد.

اوچش : قریه ایست کوهستانی، که بفاصلهٔ ۹ کیلو متر درجنوب غرب قلعهٔ نکشی در علاقهٔ حکومت کلان غورات (مربوط ولایت هرات) کائن بوده وبخط طول البلد مشرقی ۶۵ درجه ۴۸ ثانیهٔ وعرض البلد شمالی ۳۴ درجه ۹ دقیقه ۱۶ ثانیه واقع گردیده

اوچ قدق قریه ایست درشمال دریای تالقان که ازمربوطات حکومت کلان تالقان (ولایت قطغن) بوده سمت شرق وغرب آن للمی کاری میشود .

اوچك : قریه ایست درجنوب غرب قلعهٔ مشك درحکومتی کلان دایزنگی (مربوط ولایت کابل) که بفاصلهٔ ۲۵ کیلو متر بین خط ۶۷ درجه ۲۵ د قیقه ۲۰ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه۲۰ د قیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میبا شد .

اوحصار : قریه ایست درحوزهٔ حکومت کلان شهرك (غورات) که مربوط ولایت هرات میبا شد .

اوخانه : قریه ایست بفاصلهٔ ۴۱ کیلو متر که درشمال شرق گرشك درعلاقه نهر سراج (مربوط حکومت اعلی گرشك) واقع وبخط طول البلد ۶۴ درجه ۵۷ دقیقه ۲۴ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۱درجه ۵۸ دقیقه ۳۶ ثانیه شمالی کائن میباشد

اوخك : قریه ایست مربوط حکومتی درواز که درتوابع حکومت اعلی بدخشان واقع شده است

اوخوال : قریه ایست که بفاصلهٔ ۹ کیلو متر در سمت شمال مرکز حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف واقع گردیده است .

اودره : دره ایست که بفاصلهٔ ۱۹ کیلو متر درجنوب غرب قلعهٔ سیغان سرایك (مربوط حکومت اعلی پروان) که بطرف شمال امتداد داشته و تخمین بین خط ۶۷ درجه ۲۹ دقیقه ۱۷ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه ۱۰ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده است .

اودره : دره ایست بفاصلهٔ ۹۰ کیلو متر که درغرب غزنی (مربوط حکومت اعلی غزنی) موقعیت داشته و تخمین بین خط ۶۷ درجه ۴۸ دقیقه ۳۵ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه ۴۲ دقیقه ۱۶ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع گردیده است وبطرف دشت نوار امتداد دارد .

اودره : دره ایست بفاصلهٔ ۴،۵ کیلو متر که در شمال قلعهٔ ناورك در علاقه کشنده (مربوط

حکومت کلان بلخ ولایت مزار شریف) امتداد داشته وبین خط طول البلد ٦٦ درجه ۳۹ دقیقه ۱ ثانیه مشرقی وعرض البلد ۳۵ درجه ٤٨ دقیقه ٤٧ ثانیه شمالی واقع شده است .

اودکی امرخ : قریه ایست در آقکپرك مرکز حکومت درجه ۳ کشنده مربوط حکومتکلان بلخ که متعلق ولایت مزار شریف میباشد .

اودوا : قریه ایست مربوط حکومت درجه ٤ (ازرو) متعلق ولایت جنوبی که ازمرکز حکومتی تقریبا ۸٫۵ کیلو متر مسافه دارد .

اوده گشت خانه چاشت : قلهٔ کوهی است در شرق خالدرجت درعلاقه واخان متعلق حکومت اعلی بدخشان) که بارتفاع تخمین ۵۸۳۵متر بین خط طول البلد مشرقی ٧٤ درجه ۲۲ دقیقه ۳۰ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳٦ درجه ۵۸ دقیقه ۲۹ ثانیه واقع میباشد .

اودیله : قریه ایست کوهستانی که بفاصلهٔ ۲۱ کیلو متر در جنوب غرب گردن دیوال در علاقه دایزنگی (مربوط ولایت کابل) کائن وبخط ٦٨ درجه ۵ دقیقه ۹ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳٤ درجه ۲۵ دقیقه ۳۸ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع میباشد .

اور : قریه ایست که بفاصلهٔ ۹ کیلو متر درشمال غرب قریهٔ دوست آباد درعلاقهٔ فراه (مربوط حکومت اعلی فراه) واقع بوده وبخط طول البلد مشرقی ٦١ درجه ۲٤ دقیقه ۳۰ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳۲ درجه ۲۲ دقیقه ۵۰ ثانیه کائن میباشد .

اورا بانی : قریه ایست که بفاصلهٔ ١٤ کیلومتر درجنوب غرب قریهٔ خدرخیل (مربوط حکومت اعلی غزنی) بخط طول البلد مشرقی ٦٨ درجه ۹ دقیقه ٤٦ ثانیه و عرض البلد شمالی ۳۲ درجه ۸ دقیقه ۱۹ ثانیه موقعیت دارد .

اوراض گانی سفلی: قریه ایست درعلاقه داری درجه اول چمتال مربوط حکومتکلان بلخ که متعلق و لایت مزار شریف میباشد .

اوران : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳ کیلو متر در حکومت درجه اول انجیل واقع واز مربوطات ولایت هرات میباشد .

اوربارگت : قریه ایست بفاصلهٔ ۵۹ کیلو متر بطرف جنوب غرب دهانه (دهنهٔ غوری) مربوط حکومت کلان بلخمری ولایت قطغن بین خط طول البلد ٦٨ درجه ۵ دقیقه ۲۲ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۵ درجه ۳۱ دقیقه ۳٦ ثانیه شمالی واقع شده است .

اورته‌پل : کوتلیست بفاصلهٔ ۲۸ کیلو متر که درشمال شرق، بزی گنبد در علاقهٔ پامیر (مربوط حکومت اعلی بدخشان) کائن وبخط طول البلد ۷۴ درجه ۲۹ دقیقه ۵۴ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۷ درجه ۲۴ دقیقه ۳۶ ثانیهٔ شمالی واقع گردیده است .

اورته گنج : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱٫۵ کیلومتر درجنوب مرکز حکومت کلان بلخ متعلق ولایت مزار شریف واقع شده است .

اورچی تگاب : نهریست بفاصلهٔ ۱۷ کیلو متر که درغرب قریهٔ پرجمان که به نهر پرجمان در علاقهٔ بکوا (مربوط حکومت اعلی فراه) میریزد موقعیت آن تخمین بین خط ۶۳ درجه ۴۶ دقیقه ۴ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه ۱۰ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد.

اورخت : قریه‌ایست بفاصلهٔ ۷۵ کیلو متر که درجنوب غرب قریهٔ روان درعلاقهٔ حکومت درجه۲ درواز (مربوط حکومت اعلی بدخشان) واقع وبین خط طول البلد ۷۰ درجه ۴۹ دقیقه ۶ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۸ درجه ۱۸ دقیقه ۲۲ ثانیهٔ شمالی کائن میبا شد .

اورخیل : قریه ایست بفاصلهٔ ۱٫۵ کیلومتر در جنوب قریهٔ دو شه (مربوط حکو مت رو دات ولایت مشر قی) بخط طول البلد ۷۰ درجه ۳۷ دقیقه ۴۲ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۴ درجه ۹ دقیقه ۵۰ ثانیهٔ شما لی واقع میباشد .

اورض گـابی: قریه ایست که بفاصلهٔ ۱٫۵ کیلومتر در جنوب علاقه داری درجه اول چمتال مر بوط حکومت کلان بلخ درحوزهٔ ولایت مزار شریف کائن میباشد .

اورك : چشمه‌ایست بفاصلهٔ ۴۳ کیلومتر که‌در جنوب شرق قلعهٔ چهار برجك (مربوط حکو مت درجه‌اول چخانسور متعلق حکومت اعلی فراه) واقع وبین خط طول البلد مشرقی ۶۲ درجه ۲۳ دقیقه ۱۲ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۰ درجه ۴ دقیقه ۱۲ ثانیه کائن است .

اور کن : قریه‌ایست درعلاقه داری درجه اول گلستان مربوط حکومت درجه۲ بکواه که متعلق حکومت اعلی فراه میباشد .

اور گـند : قریه ایست بفاصلهٔ ۶۰ کیلومتر که‌درجنوب غرب قلعهٔ پنجه درعلاقهٔ حکومتی واخان (مربوط حکومت اعلی بدخشان) کائن وبخط طول البلد ۷۲ درجه ۳ دقیقه ۲۴ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۶ درجه ۴۷ دقیقه ۳۱ ثانیهٔ شمالی واقع گردیده .

اور گود : قریه ایست درعلاقهٔ حصهٔ ۳ میدان خوله مربوط حکومت درجه (۳) چمکنی که ازتوابع ولایت جنوبی میباشد .

اورن : قریه ایست بفاصله ٤٢ کیلومتر که‌درجنوب غرب قریهٔ‌روان درعلاقهٔ درواز (مربوط حکومت اعلی بدخشان) کائن وبخط طول‌البلد ۷۰ درجه ٤۹ دقیقه ٥ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۸ درجه ۱۹ دقیقه ۲٤ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

اورناغه : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۲۰ کیلومتر درشمال مرکزحکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف کائن میباشد .

اورونه : قریه ایست که در علاقه‌داری درجه اول گلستان مربوط حکومت درجه ۲ بکواه وقوعداشته وازمربوطات حکومت اعلی فراه میباشد .

اوره کرقون : قریه ایست درحکومت درجه‌اول آقچه‌مربوط حکومت کلان شبرغان که متعلق ولایت مزار شریف میباشد .

اوره‌مس : قریه ایست مربوط حکومت کلان شبرغان متعلق ولایت مزار شریف که از مرکز حکومت کلان تقریبا ۱۱٫٥ کیلومتر فاصله‌دارد .

اوریا : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۷٤ کیلومتر درشمال شرق شهر فراه نزدیك رود فراه (مربوط حکومت اعلی فراه) واقع وبخط طول‌البلد مشرقی٦۲ درجه ٤۲ دقیقه ۱٥ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳۲ درجه ٤۸ دقیقه ۱ ثانیه موقعیت دارد .

اوری کبك : دره ایست درعلاقه‌داری درجه اول حصهٔ اول بهسود مربوط حکومت درجه اول بهسود که متعلق حکومت کلان دایزنگی (ولایت کابل) میباشد .

اورین : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۰ کیلومتر که‌در جنوب قریه (حکومت‌شین دند) متصل دریای ادرسکن (مربوط ولایت هرات) کائن و بین‌خط طول‌البلد٦۲درجه ۱۱ دقیقه۷ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۳ درجه ۱٤ دقیقه ۲٤ ثانیه شمالی واقع گردیده است .

اوزلنگ : قریه‌ایست که‌درحوزهٔ حکومت کلان شهرك(غورات)مربوط ولایت‌هرات واقع میباشد .

اوزدره‌خاوره : دره‌ایست‌درشرق قلعهٔ دوچینه‌ممتدبطرف شمال در علاقهٔ کتواز (مربوط حکومت اعلی غزنی) که‌تخمین‌بین خط طول‌البلد٦۹درجه ۱۰دقیقه۳۰ ثانیهٔ‌مشرقی و خط عرض البلد ۳۱ درجه ٤۸ دقیقه ۳۱ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

اوزده‌ولر : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ٤۰ کیلومتر در شرق قلعهٔ دو چینه متصل درهٔ اوزده خاوره‌در علاقهٔ کتواز (مربوط حکومت‌اعلی غزنی) واقع و بخط طول‌البلد ٦۹ درجه ۹دقیقه ۱٤ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۱ درجه ٤۹ دقیقه ۲۱ ثانیهٔ شمالی کائن است .

اوزك : قریه ایست بفاصلهٔ ۲٥ کیلومتر که درشمال غرب قریهٔ سدی گل در علاقهٔ نورستان (مربوط ولایت مشرقی)واقع بوده وبخط ۷۱ درجه۱٦دقیقه ۱٦ ثانیهٔطول‌البلد مشرقی وخط ۳٥درجه ٤۸ دقیقه ۱٤ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

اوزك ثانی : قریه ایست کوهستانی که بفاصلهٔ ۳۱ کیلومتر درشمال شرق سدی گل درعلاقهٔ نورستان مربوط ولایت مشرقی کائن و بخط طول البلد مشرقی ۷۱ درجه ۱۵ دقیقه ۳۹ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۵ درجه ۵۱ دقیقه ۱۸ ثانیه واقعست.

اوسبین : قریه ایست بفاصلهٔ ۲۱ کیلو متر بطرف جنوب شرق قلعهٔ موسی خان درعلاقهٔ کوه صافی مربوط حکومت اعلی پروان که بخط طول البلد ۶۹ درجه ۴۷ دقیقه ۱۹ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۴ درجه ۴۴ دقیقه ۳۰ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

اوسبین رود : رودیست که بفاصلهٔ ۴۸ کیلو متر بطرف جنوب شرق قریهٔ پیر محمد خان متصل سرك در توابع حکومت نجراب مربوط حکومت اعلی پروان واقع وبدریای کابل میریزد. موقعیت آن بخط طول البلد ۶۹ درجه ۴۳ دقیقه ۵۵ ثانیه مشرقی وعرض البلد ۳۴ درجه ۳۷ دقیقهٔ شمالی میباشد .

اوشان : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۰ کیلو متر درحوزهٔ حکومت کلان غورات مربوط ولایت هرات واقع شده است .

اوشلان : قریه ایست درعلاقه داری درجه ۳ آب بند متعلق حکومت درجه اول مقر مربوط حکومت اعلی غزنی که تقریبا از علاقه داری ۲۰ کیلو متر و ازمرکز حکومت محلی ۲۰ کیلومتر فاصله دارد.

اوشنان : قریه ایست که بفاصلهٔ ۵۹ کیلومتر در حکومت کلان غوریان مربوط ولایت هرات واقع میباشد .

اوشن زار : قریه ایست درعلاقه داری درجه اول خواهان مربوط حکومت درجه ۲ درواز که متعلق حکومت اعلی بدخشان میباشد .

اوشیرخیل : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۰۵ کیلو متر در حوزه حکومت کلان شنوار که از مربوطات ولایت مشرقی میباشد .

اوطل : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۷ ، ۵ کیلو متری حکومت درجه اول شین دند (سبزوار) که مربوط حکومت کلان غوریان ولایت هرات می باشد .

اوغری کوتل: کوتلی است که بفاصلهٔ ۱۷ کیلومتر در جنوب غرب قلعه علاقه داری حضرت سلطان مربوط حکومت کلان سمنگان ولایت مزار شریف موقعیت داشته بین خط طول البلد مشرقی ۶۷ درجه ۴۵ دقیقه ۵۸ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳۶ درجه ۲۴ دقیقه ۵۴ ثانیه کائن میباشد .

اوغز : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲ کیلومتر درجنوب قریهٔ ده بالا مربوط حکومت درجه ۲ رودات متعلق ولایت مشرقی بین خط طول البلد مشرقی ۶۷ درجه ۲۸ دقیقه ۳ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳۴ درجه ۴ دقیقه ۲۴ ثانیه واقع گردیده است .

اوف آباد : قریه ایست در کیمباق که ازمربوطات ولایت هرات بوده وتقریبا از موضع مذکور ٦ کیلو متر فاصله دارد .

اوفلان : قریه‌ایست‌درعلاقه‌داری درجه۳ آب‌بندمربوط حکومت درجه‌اول مقر متعلق حکومت اعلی‌غزنی که‌مسافهٔ آن‌ازعلاقه‌داری۱۷ کیلومتروازمرکز حکومتی۲۰ کیلومترمیباشد.

اوفه ملك : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۱۲ کیلومتر در جنوب قریهٔ وزیرآباد درعلاقهٔ حکومت کلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف واقع و بخط طول‌البلد ٦٦درجه ۵۲ د قیقه ٤٤ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳٦ دجه ٤۱ دقیقه ۱٤ ثانیه شمالی کائن می‌باشد .

اوق : قریه ایست درعلاقهٔ حکومت‌درجه‌اول اندخوی که‌مربوط حکومت اعلی‌میمنه میباشد.

اوقاف : قریه ایست که بفاصلهٔ ۵ ۰ ۱۷ کیلومتر درجنوب تکزار مرکز حکومت در جه اول سنگچهارك مربوط حکومت کلان شبرغان‌متعلق‌ولایت‌مزارشریف‌واقع‌وتقریبا‌ازمرکز حکومت کلان ۵ ۰ ۷۲ کیلومتر فاصله‌دارد .

اوقلعه : قریهٔ‌ایست کوهستانی که‌بفاصلهٔ ۳٦ کیلومتر درجنوب غرب قریهٔ‌چهل خانه‌درعلاقهٔ دهله مربوط ولایت قندهار واقع وبخط طول‌البلد مشرقی ٦٦ درجه ۸دقیقه ٤۸ ثانیه وخط عرض‌البلد شمالی ۳۲درجه ۵۲ثانیه کائن می‌باشد .

اوقول کشکه‌چه : شیلهٔ ایست که‌بفاصلهٔ ۳۳ کیلو متر درشمال غرب‌قلعهٔ پای کوتل در علاقهٔ حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل واقع وآب آن‌بشیلهٔ لعل‌ریخته بین خط‌طول‌البلد مشرقی ٦٦ درجه ۳۱ دقیقه ۱۲ثانیه وعرض‌البلد شمالی ۳٤ درجه۲۷ دقیقه ۲٤ ثانیه موقعیت دارد .

اوکتروی : تهانه ایست که‌بفاصله۹ کیلومتردرشمال قریهٔ‌دربنددرعلاقهٔ حکومت درجه۳ مهمندره مربوط ولایت مشرقی‌بین‌خط طول‌البلد ۷۱درجه ٤دقیقه۵۵ثانیهٔ‌مشرقی وعرض البلد ۳٤ درجه۸ دقیقه ۲۵ ثانیهٔ شمالی واقع شده است.

اوکر : دره‌ایست که‌درعلاقهٔ‌حکومت درجه۲درواز‌واقع ومربوط‌حکومت‌اعلی بدخشان‌میباشد

اوکرسفید : کوهی است که درحوزهٔ حکومت درجه ۲ درواز کائن بوده وازمربوطات حکومت اعلی بدخشان می‌باشد .

اوکل : قریه ایست بفاصلهٔ ٤ کیلومتر که‌در شمال شرق قلعهٔ مندل درعلاقهٔ حکومتی درجه‌اول شین دند مربوط و ولایت هرات متصل سر کیکه بطرف قلعهٔ شین دند میرود واقع بوده وبخط ٦۱ درجه۵۵دقیقهٔ‌طول‌البلد مشرقی‌وخط ۳۳ درجه۱۷ دقیقه ٤۳ ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی کائن‌میباشد .

اوکلان : قریه ایست بفاصلهٔ ۷ کیلومتر که‌درشرق قلعه حکومت شین دند مربوط ولایت هرات وقوعداشته‌وبخط طول‌البلد ٦۲درجه۱۲ دقیقه ۵۰ ثانیهٔ مشرقی‌وعرض‌البلد ۳۳درجه۱۸ دقیقهٔ شمالی کائن میباشد .

او کل وتره تو : قریه ایست مربوط حکومت درجه ٤ پسا بند متعلق حکومت کلا ن غو رات که در حوزهٔ ولایت هرات واقع میباشد .

او کی جی : تهانه ایست بفاصله ۱۱ کیلومتر درشمال قریهٔ دربندد رعلا قهٔ حکومت درجه۳مهمند دره مربوط حکومت کلان شنوارمتعلق ولایت مشرقی بین خطوط ۷۱درجه ٥ د قیقه ۲۲ ثانیهٔ طول البلد مشرقی و ۳٤درجه ۸دقیقه ۲٥ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

او گم فرك : قریه ایست درعلاقه داری درجه اول خانقاه متعلق حکومت درجه اول آقچه مربوط حکومت کلان شبر غان که در حوزهٔ ولایت مزارشریف واقع شده است .

درقریهٔ او گم فرك وقریهٔ همجوار آن کفگیر بهترین قالین ها ساخته میشود که از حیث رخت وپخته گی رنگ درمصنوعات قالین ولایت مزارشریف حائز اهمیت میباشد.

او گو : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۷ کیلومتر که درجنوب قریهٔ باره خیل درعلاقه حکومت کلان کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی واقع وبخط طول البلد مشرقی ٦۷ در جه ٤۷ دقیقه٦ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۲ در جه ۳ دقیقه ۳٦ ثانیه کائن میباشد .

اولاتو : شیله ایست بفاصلهٔ ٤۳ کیلو متر که در شمال شرق قلعهٔ تیواره که آب آن در تگاب غور مربوط ولایت هرات میریز د وقوعد اشته موقعیت آن بین خط طول البلد ٦٤ درجه ٤۳ دقیقه ۳۸ ثانیه مشرقی وعرض البلد ۳۳ درجه ٤۱ دقیقه ٥ ثانیهٔ شمالی میباشد.

اولاد : قریه ایست که بفاصلهٔ ۷٫٥ کیلومتردرشمال شرق قلعهٔ بنومتصل سرك در علاقهٔ حکومتی درجه٤ اند راب مربوط ولایت قطغن واقع شده وبخط طول البلد مشرقی ٦۹ درجه ۱۷ دقیقه ۲٤ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳٥ درجه ۳۸ دقیقه ۲٤ ثانیه کائن میباشد .

او لادانو : قریه ایست درعلاقهٔ حکومت درجه ٤ اند راب مربوط ولایت قطغن که از مرکز حکومت محلی تقریبا۹ کیلومتر مسافه دارد .

اولالی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳۷ کیلو متر درشمال شرق قلات غلزائی متصل دریای ترنك مربوط ولایت قندهار کائن وبین خط طول البلد٦۷ درجه۱۲دقیقه ۳٦ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۲ درجه ۱۸دقیقه ٥٤ ثانیهٔ شمالی واقع گردیده است .

اولای تو : موضعی است که بفاصلهٔ ٥٤ کیلومتر درشمال شرق قلعه سنگ ماشه در علاقهٔ جاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی واقع و بخط طول البلد ٦۷درجه۳۰ دقیقه ۲٦ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۳ درجه ۲٦ دقیقه ٥۸ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

اول بیگی آقامیرزا : قریه ایست درعلاقهٔ حکومت درجه ۳ قیصارمربوط حکومت اعلی میمنه که تقریبا ازمرکز حکومت قیصار ۱۷٫٥ کیلومتر فاصله دارد .

اول بیگی اماسره : قریه ایست مربوط حکومت اعلی میمنه که فاصلهٔ آن از مرکز حکومت تخمینا ۱۷٫٥ کیلومتر میباشد.

اول بیگی خوشنال: قریه ایست مربوط حکومت درجه۳ قیصار درعلاقهٔ حکومت اعلی میمنه که تقریبا از مرکز حکومت محلی ۱٤،٥ کیلو متر مسافه دارد .

اول بیگی علی مدد: قریه ایست درعلاقهٔ حکومت درجه ۳ قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که ازمرکز حکومت قیصار تقریبا ۹ کیلو متر فاصله دارد .

اول بیگی قوشتال: قریه ایست درعلاقهٔ حکومت درجه۳ قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که تقریبا ازمرکز حکومتی قیصار (۱٤،٥) کیلومتر مسافه دارد .

اولجتو : قریه ایست درشمال غرب مرکز حکومت درجه۲ خلم مربوط حکومت کلان سمنگان که از توابع و لایت مزار شریف بوده وازمرکز حکومتی تقریبا ۷ کیلومتر فاصله دارد .

اولم : قریه ایست بفاصلهٔ ۲ کیلومتر که درشرق قلعهٔ گدام متصل سرکیکه بطرف قلعهٔ هزار قدم درعلاقهٔ ترین مربوط و لایت قندهار میرود، موقعیت داشته وبخط طول البلد ٦٥ درجه ٥٤ دقیقه ۱۱ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۲ درجه ۳۹ دقیقه ۱۲ ثانیهٔ شمالی کائن می باشد.

اولمه : قریه ایست کوهستانی که بفاصلهٔ ۲٥ کیلومتر درجنوب شرق قلعهٔ تکزار درعلاقهٔ حکومت درجه اول سنگچهارك مربوط حکومت کلان شبرغان متعلق ولایت مزارشریف کائن وبخط طول البلد ٦٦ درجه ۳۰ دقیقه ٤٥ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳٥ درجه ٥۰ دقیقه ٤۸ ثانیهٔ شمالی واقع است.

اوله گل : قریه ایست درحکومت درجه٤ لندی سین (کامدیش) مربوط حکومت کلان کنرها متعلق ولایت مشرقی که ازمرکز حکومتی تقریبا ۲٤،٥ کیلومتر مسافه دارد .

اولیا : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳۹ کیلو متر در شمال غرب چهل خانه در علاقهٔ دهله مربوط ولایت قندهار وقوعداشته وبخط طول البلد ٦٦ درجه ٤ دقیقه ۱۲ ثانیهٔ مشرقی و عرض البلد ۳۲ درجه ۱۱ دقیقه ۱ ثانیهٔ شمالی کائن است .

اولی تپه : قریه ایست درعلاقه داری درجه اول قرمقول مربوط حکومت درجه اول اندخوی که از توابع حکومت اعلی میمنه میباشد .

اومنه : علاقه داری درجه ۲ است مربوط حکومت کلان کتواز متعلق حکومت اعلی غزنی که بخطوط ٦۸ درجه ۳٤ دقیقه و ٦۹ درجه ٥ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ٤۰ دقیقه و ۳۲ درجه ٤٥ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .اهالی ده نشین آن اقوام سلطان خیل وسلیمان خیل میباشند ،
درشرق آن علاقه گومل ومربوطات ارگون درغرب علاقه یحی خیل کتواز ودرجنوب پاینده خیل وزنگی ازشمال بهعلاقه موزائی جانی خیل مربوط است اهالی بهمالداری تجارت وزراعت شغل دارندمزروعات این علاقه پالیز، تربوز وخربوزه، گندم، جومیباشد آب آن کاریزی است وتازه برخی درخت های زرد آلوغرس شده است ومیوه سردرختی نادر است .
حیوانات آن اشتر ، گوسفند ، بز ، گاو ومرکب میباشد .

اون بای : قریه ایست درعلاقهٔ حکومت درجه۳ کشنده که مربوط حکومتکلان بلخ بوده ودرحوزهٔ ولایت مزار شریف واقع شده است.

اون پیکال : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۱۰۵ کیلومتر از مرکز علاقه داری درجه۲ فیض آباد آقچه مربوط حکومت کلان شبرغان متعلق ولایت مزارشریف واقع شده است .

اونج : قریه ایست درعلاقه داری درجه ۲ راغ که مربوط حکومت اعلی بدخشان میباشد .

اونج آب : دره ایست که درحوزهٔ علاقه داری درجه۲ راغ مربوط حکومت اعلی بدخشان میبا شد .

اونکی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۵ کیلو متر در جنوب غرب قریهٔ شیخ آباد در علاقهٔ ورد ك مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل واقع بوده وبخط طول البلد ۶۸درجه ۳۹دقیقه ۵۳ ثانیه مشرقی وعرض البلد ۳۴درجه ۲۶ ثانیهٔ شمالی کائن می باشد .

اونی : کوتلی است که بفاصلهٔ ۲۳ کیلومتر درجنوب غرب جلریز و سر کیکه بطرف دایزنگی مربوط ولایت کابل میرود وازبین آن میگذرد بارتفاع (۳۱۰۵) متر واقع گردیده وبخط۶۸ درجه ۲۱دقیقه ۴۷ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۴درجه ۲۶دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی کائن می باشد .

اونی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۷ کیلومتر درجنوب غرب جلریز نزدیك سر کیکه بطرف حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل میرود موقعیت داشته و بخط طول البلد ۶۸ درجه ۲۵دقیقه ۴۰ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۴درجه ۲۶ دقیقه ۳۰ ثانیهٔ شمالی کائن است .

اونیزار : نیزاریست که درشمال قلعهٔ گنج درعلاقهٔ نادعلی مربوط حکومت درجه اول چخانسور متعلق حکومت اعلی فراه واقع بوده وتخمین بین خط طول البلد ۶۱ درجه ۴۶ دقیقه ۲۵ ثانیه و۶۱ درجه۵۴ دقیقه ۴۲ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۱دوجه۱۲دقیقه ۵۹ ثانیه و۳۱درجه ۱۵ دقیقه ۱۵ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

اونی‌ایدن : قریه ایست بفاصلهٔ ۶ کیلومتر که درجنوب قریهٔ حصارك درعلاقهٔ حکومت کلان لوگر مربوط ولایت کابل واقع وبخط طول البلد ۶۹ درجه۱ دقیقه ۳۵ ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۳ درجه ۵۷ دقیقه ۱۱ ثانیهٔ شمالی کائن می باشد .

اوهه کی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۹ کیلو متر درسمت غرب مرکز حکومتکلان بلخ مربوط ولایت ولایت مزار شریف واقع میباشد .

اوبان : دریائی است بفاصلهٔ ۸۴ کیلومتر درشرق قریهٔ مقرد رعلاقهٔ دهله مربوطولایت قندهار که بدریای ارغنداب میریزد موقعیت این دریا درخط ۶۶درجه۳۴ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۱درجه ۵۶دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد

اوی بلاق : قریه ایست که بفاصلهٔ تخمین ۱۱٫۵ کیلومتر ازمرکز علاقه‌داری درجه ۳ چهار کنت مربوط حکومت درجه۲ نهرشاهی متعلق ولایت‌مزارشریف واقع گردیده‌است .

اوی‌قل : قریه ایست که بفاصلهٔ ۴۰ کیلومتر درشمال حکومتی اندخوی مربوط حکومت اعلی میمنه وقوع داشته وبخط طول البلد ۶۵درجه ۷دقیقه ۳۸ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۷درجه ۱۴درقیقه ۳۶ثانیهٔ شمالی کائن‌میباشد .

اویگل : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۴ کیلومتر که‌درشمال قریهٔ شیوه و نزدیك درهٔ دوگی در علاقهٔ حکومت کلان کنتر‌امربوط (ولایت‌مشرقی) واقع‌وبخط‌طول‌البلد۷۰درجه ۳۴دقیقه۳۶ ثانیه‌مشرقی وعرض‌البلد۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۴۲ ثانیهٔ شمالی کائن می باشد .

اوی‌مست : قریه ایست درعلاقهٔ حکومت درجه۳ قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که تقریبا ۲۶ کیلومتر ازمرکزحکومت محلی فاصله دارد .

اهن : قریه‌ایست که بفاصلهٔ ۱۰۵ کیلومتر درعلاقه داری درجه‌اول الیشنگ مربوط حکومت کلان لغمان متعلق ولایت مشرقی میباشد .

اهنه‌اواب : قریه‌ایست درحکومت درجه۳ اوبه که مربوط ولایت هرات‌میباشد.

ایتل‌ساق : قریه‌ایست که درعلاقهٔ حکومت درجه۳قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه واقع وتقریبا ازمرکز حکومت محلی ۲۶ کیلو متر فاصله دارد .

ایجه : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۱۹ کیلومتر درشمال شرق جبل السراج مربوط حکومت اعلی‌پروان که‌متصل سرك حکومت مذکور بوده‌بخط طول البلد مشرقی ۶۹درجه ۱۰دقیقه ۳۰ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۵درجه۱۵ دقیقه ۱۳ثانیه موقعیت دارد.

ایران : قریه ایست که‌بفاصلهٔ(۱۰۵) کیلو متر درشرق قلعهٔ ناورك درعلاقهٔ حکومت درجه ۳ کشنده مربوط حکومت کلان‌بلخ متعلق ولایت مزار شریف واقع شده وبخط طول البلد ۶۶درجه۳۹دقیقه۲۲ ثانیهٔ‌مشرقی‌وخط‌عرض‌البلد۳۵درجه۴۵دقیقه۵۸ ثانیهٔ‌شمالی کائن‌است

ایرغان : قریه ایست در علاقهٔ حکومت‌درجه۳ کشنده مربوط حکومتکلان بلخ که متعلق ولایت مزارشریف میباشد

ایرگال : کوهی‌است درشرق‌قریهٔ قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار که بین خط طول البلد ۶۷درجه ۱دقیقه ۳۶ثانیهٔ مشرقی وخط عرض البلد ۳۲ درجه ۸دقیقه ۱۰ ثانیهٔ شمالی موقعیت دارد .

ایرودروم : قریه‌ایست بفاصلهٔ ۵٫۵ کیلومتر بطرف شرق قندهارمربوط‌ولایت‌قندهاربین‌خط طول البلد ۶۵

درجه۴۶ دقیقه۱۸ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۱ درجه۳۶ دقیقه۴۲ ثانیهٔ شمالی واقع گردیده است

ایزات شینه : دره ایست درعلاقه‌داری درجه‌اول حصهٔ اول بهسود مربوط حکومت درجه‌اول بهسود که از توابع حکومتکلان دایزنگی مربوط ولایت کابل میباشد .

ایستر کلی : قریه‌ایست درعلاقهٔ حکومت کلان خوست که‌مربوط ولایت جنوبی میباشد .

ایش : کوتلی‌است بفاصلهٔ ۲۰ کیلومتر که‌درجنوب تلعهٔ کنف درعلاقهٔ درواز (مربوط حکومت اعلی بدخشان) بارتفاع تخمین (۳۶۰۰) متر بین‌خط طول‌البلد ۷۰ درجه ۲۸ دقیقه ۵۴ ثانیهٔ مشرقی وعرض‌البلد ۳۷ درجه ۵۱ دقیقه ۲۲ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

ایگی : قریه‌ایست که بفاصلهٔ ۳۰۵ کیلومتر درحکومت‌درجه۴ فادس مربوط حکومتکلان بادغیسات ولایت هرات واقع میباشد .

ایلاق : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۲۰ کیلومتر درعلاقه‌داری درجه۳ چهار کنت مربوط حکومت درجه۲ نهرشاهی متعلق ولایت‌مزارشریف واقع شده است .

ایل‌پی‌تود : قریه‌ایست درشمال‌دریای تالقان که‌درحوزهٔ حکومتکلان تالقان مربوط ولایت قطغن‌واقع شده واراضی شرق‌وغرب‌آن زراعت للمی‌می‌شود .

ایل‌تراب : قریه‌ایست بفاصلهٔ ۱۱ کیلومتر که‌درمشرق تکزار درعلاقه حکومت‌درجهٔ اول سنگچارك مربوط حکومت کلان شبرغان ولایت مزار شریف کائن وبین خط ۶۶ درجه ۳۱ دقیقه ۳۷ ثانیهٔ طول‌البلدمشرقی وخط ۳۵درجه۵۸ دقیقه ۸ ثانیهٔ عرض‌البلدشمالی‌واقع گردیده

ایله‌تن : قریه‌ایست درعلاقه حکومت‌درجه۳ کشنده مربوط حکومتکلان بلخ که ازتوابع ولایت مزارشریف میباشد .

ای‌مچ : قریه ئیست بفاصلهٔ ۱۰۵ کیلو متر که بطرف جنوب چهارآسیاب مربوط حکومت درجه۲ چهاردهی ولایت کابل) کائن وبین خط طول البلد ۶۹درجه ۹ دقیقه ۵۹ ثانیه مشرقی وعرض‌البلد ۳۴درجه ۲۴دقیقه ۳ ثانیهٔ شمالی واقع شده است .

اینك تاش : قریه ایست درحکومت درجه ۳ قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که از مرکز حکومت تقریبابفاصله ۱۷.۵ کیلومترواقع میباشد .

ایوب‌زئی : قریه‌ایست بفاصلهٔ ۱۳ کیلومتر که‌درشرق قریهٔ خوگیانی متصل‌سر کیسکه‌بطرف معروف درعلاقه‌حکومت درجه۲ ارغستان مربوط ولایت قندهار میرود واقع شده وبخط طول‌البلد ۶۶درجه۴۱ دقیقه۱ ثانیه‌مشرقی‌وعرض‌البلد۳۱ درجه۳۳دقیقه ۸ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

ایوب زئی ثانی : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۹ کیلومتر درجنوب شرق قریهٔ خوگیانی درعلاقهٔ حکومت درجه۲ ارغستان مربوط ولایت قندهار واقع وبخط طول البلد ٦٦ درجه ٤١ دقیقه ۱۳ ثانیهٔ مشرقی وعرض البلد ۳۱درجه ۳۲دقیقه ٤ ثانیهٔ شمالی کائن میباشد .

ایونك : قریه ایست بفاصلهٔ ۳٤ کیلومتر درشمال شرق قلعهٔ بار پنجه درعلاقهٔ شیوه (مربوط حکومت اعلی بدخشان) بین خط ۷۱ درجه ۳۳ دقیقه ۳۳ ثانیهٔ طول البلد مشرقی و خط عرض البلد ۳۷درجه ۵۰دقیقه ۳۷ ثانیهٔ شمالی موقعیت دارد .

ایی ایدون : قریه ایست درعلاقهٔ حکومت درجه اول اندخوی که مربوط حکومت اعلی میمنه میباشد .

(ب)

بابا برخ : قریه ایست درحکومت درجه۲ گلران مربوط حکومت کلان بادغیسات ولایت هرات .

بابا صدیق : قریه ایست درعلاقه داری درجه۳ کلدار مربوط حکومت درجه ۲ خلم که از حکومتی مذکور ۲۳ کیلومتر فاصله دارد ومتعلق حکومت کلان سمنگان ولایت مزار شریف میباشد.

بابا عیسی : قریه ایست مربوط حکومت کلان شبرغان ولایت مزار شریف که ازمرکز حکومت مذکور ۲ کیلو متر فاصله دارد.

باباولی : قریه ایست بفاصله ۷٫۵ کیلومتر درشمال غرب شهر قندهار متصل سرك باباولی بین ٦۵ درجه ٤۰ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱درجه ۳۹دقیقه ۲۲ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع ودارای موقعیت دلکش است ومنظره زیبائی داشته حاوی باغهای حاصلخیز و برومندی میباشد . این منطقه بسبب طراوت، تفرج گاه اهالی قندهار است ودر آنجا زیارتی هم درکنار تپه بنام (زیارت باباعلی ع) هم وجوددارد. که درجوار آن هوتل بسیار قشنگ وزیبائی تعمیر شده اهالی قندهار بغرض تفریح وهم تبرك وزیارة این بقعه مبارك، همیشه به آنجا میروند .

باباولی : کوتلیست بفاصله ۵٫۵ کیلومتر درشمال غرب شهر قندهار بهارتفاع نخمین ۱۲۱۵ متر که بین ٦۵درجه ٤۰ دقیقه ٤۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۸ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بابرخیل : قریه ایست بفاصله ٤۰٫۵ کیلومتر درغرب قریه سلطان خیل نزدیك سرك در علاقه وردك مربوط حکومت کلان لوگر ولایت کابل که بین ٦۸درجه ۲٤دقیقه ۲۰ ثانیهٔ طول البلد شرقی و۳۳درجه ۵۲دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بابردیش : قریه ایست بفاصلهٔ ۵۹٫۵ کیلومتر درشمال اسمار متصل قهرپتی گول مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱درجه ۳۰ دقیقه - ۱٦ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵درجه - ۲۹دقیقه - ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بابری : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۲ سرخرود مربوط ولایت مشرقی که ازمرکز حکومت ۲۰ کیلو متر فاصله دارد .

بابکر : قلعه ایست بفاصله ۲۴۰۵ کیلو متر درجنوب شرق قلعه میر رسول خان درعلاقه کامران مربوط حکومت درجه اول کتواز (حکومت اعلی غزنی) که بین ۶۸ درجه ۴۲ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۷ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بابك مری : قریه ایست بفاصله ۷ کیلومتر درغرب قریه متون درخوست مربوط ولایت جنوبی که بین ۶۹ درجه ۵۴ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۹ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بابکه : قریه ایست مربوط حکومت درجه اول بهسود که ازمرکز حکومت ۹ کیلومتر فاصله دارد از حیث تشکیلات به حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل ارتباط دارد .

بابل : قریه ایست بفاصله ۶ کیلو متر درشمال شرق چوکی متصل سر کیکه بطرف کوزچغه سرای میرود درعلاقه حکومت کلان کنرها مربوط (ولایت مشرقی) بین ۷۰ درجه ۵۸ دقیقه ۴ ثانیهٔ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۲ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بابوخیل : قریه ایست بفاصله ۱۱ کیلومتر درجنوب غرب قریه جانی خیل حکومت درجه اول کتواز (مربوط حکومت اعلی غزنی) که بین ۶۸ درجه ۲۰ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۳ دقیقه ۵۶ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بابوخیل : قریه ایست درقریب ستر کلی مربوط حکومت درجه ۳ چمکنی ولایت جنوبی).

بابوس : قریه ایست بفاصله ۲۳ کیلومتر درشرق شیخ آباد درعلاقه وردك مربوط حکومت کلان لوگر ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۸ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بابوئی زیارت : قریه ایست بفاصلهٔ ۴۴ کیلومتر درشمال شرق قلعه نو مربوط حکومت کلان بادغیسات ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۵۵ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۹ دقیقه ۴۸ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بابه : قریه ایست درحکومت درجه ۳ جاغوری (مربوط حکومت اعلی غزنی) که ازمرکز حکومت جاغوری ۱۴ کیلو متر فاصله دارد .

بابه : قریه ایست بفاصله ۱۹ کیلومتر درجنوب شرق قلعهٔ دوست محمد خان درعلاقهٔ زرمت مربوط

گردیز ولایت جنوبی که بین ۶۸ درجه ۵۷ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳درجه۲۹ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

بابه‌توده : قریه ایست بفاصله ۲۹ کیلومتر درشمال غرب جبل السراج مربوط حکومت اعلی پروان که‌بین ۶۹ درجه ۵دقیقه۱ ثانیه طول البلدشرقی و۳۵درجه ۱۴دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بابه‌حاجی : موضعیست بفاصله ۱۹ کیلو متر درجنوب غرب گرشك درعلاقه نهرسراج مربوط‌حکومت اعلی گرشك که‌بین ۶۴درجه ۲۳دقیقه ۲۴ ثانیه‌طول البلد شرقی و۳۱ درجه ۴۴ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بابه‌ریگ : موضعیست بفاصله ۲۱ کیلومتر درشمال مشرق چاه بـاراب در علاقهٔ شورابك مربوط (ولایت قندهار) که‌بین ۶۵درجه ۲۴ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۰درجه۱۸دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بابه‌عبدل : زیارتیست بفاصله ۱۸ کیلومتر درشمال شرق شبرغان مربوط ولایت مـزار شریف که بین ۶۵ درجه ۴۵دقیقه ۴۶ ثانیهٔ طول البلدشرقی و۳۶درجه۴۶دقیقه۱۰ثانیه‌عرض البلد شمالی واقع است .

بابه‌علی : کوتلیست بفاصله ۳۴ کیلومتر در شمال شرق رخه درعلاقه پنجشیر مربوط حکومت‌اعلی (پروان) که‌بین ۶۹درجه۴۰ دقیقه۵۸ ثانیه‌طول البلدشرقی و۳۵ درجه ۱۹دقیقه ۱۷ ثـانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بابه‌قره : قریه‌ایست‌بفاصله ۴۲٫۵ کیلو متر درجنوب‌شرق مرکز ولایت‌مزارشریف که‌بین ۶۷درجه ۳۱ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و۳۶ درجه ۳۳ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بابه‌قمبر : قریه ایست مربوط حکومت کـلان سـمنگـان‌ولایت مزار شریف که ازمرکز حکومتی ۳ کیلومتر فاصله دارد .

بابه‌قو : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۱٫۵ کیلومتردرجنوب مرکزبلخ واقع‌واز مربوطات حکومتـکلان بلخ متعلق ولایت مزار شریف میباشد .

بابه کاجاز : قریه ایست بفاصله ۲۵ کیلومتر درشرق قلات غلزائی متصل دریای ترنك مربوط ولایت قندهار که‌بین ۶۷درجه ۷دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲در جه ۱۴ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بابه کرچاهان : چاهیست بفاصلهٔ ۳۹۰۵ کیلومتر درجنوب‌شرق قلعه سرکاری معروف‌مربوط حکومت درجه ۲ ارغستان ولایت قندهار که‌بین ۶۷ درجه ۲۳ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۱ درجه ۲۸ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بابه کمبر : قریه‌ایست بفاصله ۱۰۵۰ کیلومتر درجنوب‌شرق مرکز سمنگان مربوط ولایت مزارشریف که‌بین ۶۸ درجه ۱۱ دقیقه ۸ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۶ درجه ۲ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بابه کم‌چی : قریه‌ایست بفاصله ۱۰ کیلومتر درجنوب‌شرق قریه شوربولاق درعلاقه‌چهار کنت مربوط حکومت‌درجه۲ نهرشاهی ولایت مزارشریف که‌بین ۶۷ درجه ۱۱ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۶ دقیقه عرض البلد شمالی موقعیت دارد

بابه نیاز بای قدق چاهیست بفاصله ۱۶ کیلومتر در غرب دولت‌آباد در علاقهٔ شیرین تگاب مربوط حکومت اعلی‌میمنه که‌بین ۶۴ درجه ۲۴ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۹ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بابه‌ولی : قریه‌ایست بفاصله ۱۷ کیلومتر درجنوب‌غرب شهرجلال آباد متصل سرکیکه بطرف کابل میرود در علاقه سرخرود مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۱۶ دقیقه ۳۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بابه‌یادگار : قریه‌ایست بفاصله ۳ کیلومتر درجنوب‌غرب مرکز ولایت‌مزار شریف که‌بین ۶۷ درجه ۴ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۱ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

بابه‌یوسف : قریه‌ایست بفاصله ۱۰ کیلومتر درجنوب‌غرب‌قریه وزیرآباد متصل نهر دولت آباددرعلاقهٔ بلخ مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۴۰ دقیقه طول البلد شرقی و ۲۶ درجه ۴۴ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بابی : قریه ایست درحکومت درجه اول اندر مربوط حکومت (اعلی غزنی) که از مرکز حکومت محلی ۵۰۵ کیلومتر و از مرکز حکومت اعلی ۱۴۰۵ کیلومتر فاصله دارد .

باتی کوت : قریه ایست بفاصله ۱۷۰۲۳ کیلومتر بطرف‌شمال غرب‌علاقه شیرزاد مربوط حکومت درجه اول خوگیانی و لایت مشرقی که بین ۶۹ درجه ۴۸ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۶ دقیقه ۳۶ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

باج‌ده : کوتلیست بفاصله ۵۲ کیلومتر درجنوب‌غرب مرکز فراه‌مربوط حکومت اعلی فراه که‌بین ۶۱ درجه ۱۴ دقیقه ۳ ثانیه‌طول البلدشرقی و ۳۲ درجه ۸ دقیقه ۱۲ ثانیهٔ‌عرض البلدشمالی واقع است .

باجده : قریه ایست درحکومت درجه۲ انار دره مربوط حکومت اعلی فراه .

باج گز : قریه ایست درعلاقه کهمرد مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۷درجه ۱۵دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵درجه ۲۱دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باجگاه : قریهٔ پر نفوسی است که بفاصلهٔ ۲۹ کیلومتر مرکز بلخ واقع و ازمربوطات حکومت کلان بلخ ومتعلق ولایت مزار شریف میباشد .

باجگاه : کوهیست درجنوب غرب (قلعه ناورك) درعلاقه کشنده مربوط حکومتکلان بلخ و ولایت مزارشریف که بین ۶۶ درجه ۳۳دقیقه ۴۰ ثانیهٔ طول البلد شرقی و۳۵ درجه ۳۹ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

باجندرا : قریه ایست بفاصله ۷٫۵ کیلومتر در جنوب قریه سیدی گل درعلاقه نورستان مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱درجه ۲۲ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلدشرقی و۳۵درجه ۳۸دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

باجه‌غار : قریه ایست بفاصله ۱۹٫۵ کیلومتر درجنوب‌شرق موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ۶۴ درجه ۵۷ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۱۷ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد

باختو : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۴دهله ولایت قندهار ، مسافه‌آن‌از مرکز حکومت ۲۰ کیلومتر می‌باشد .

باخشور : قریه ایست بفاصله ۲۴ کیلومتر درشمال غرب قریه وزیرآباد درعلاقه بلخ‌مربوط(ولایت مزارشریف) که‌بین ۶۶درجه ۴۹ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلدشرقی و۳۶ درجه ۵۵ دقیقه ۵۲ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باخود : کوهیست درجنوب قلعه (گدام) در علاقه ترین مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۴ دقیقه۳۰ ثانیه‌طول البلدشرقی‌و۳۲درجه۲۹دقیقه۲۴ ثانیه‌عرض البلدشمالی‌موقعیت‌دارد

باخه‌غی : قریه‌ایست بفاصله ۳۲ کیلومتر درجنوب قریه سلطان‌خیل درعلاقه وردك مربوط حکومت کلان لوگردولایت کابل که‌بین ۶۸درجه ۴۰دقیقه۱۲ثانیه طول البلدشرقی و۳۳درجه ۴۲دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بادارگی : قریه‌ایست بفاصله۷٫۵ کیلومتر درجنوب غرب چهاردهی درعلاقه قره‌باغ مربوط‌حکومت اعلی‌غزنی که‌بین ۶۸درجه ۳دقیقه ۳۶ثانیه طول البلدشرقی و۳۳ درجه۱۰دقیقه۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باد اسیا : قریه‌ایست بفاصله ۶٫۵ کیلومتر درجنوب قریه‌حضرت سلطان مربوط حکومتکلان‌سمنگان ولایت مزارشریف که‌بین ۶۷درجه ۳دقیقه ۳۴ثانیه طول البلد شرقی و۳۶درجه۲۳ دقیقه ۵۴ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

باد آسیا قریه ایست بفاصله ۱۰ کیلومتر درجنوب غرب (اودله) درحکومتی درجه اول بهسود مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۲۶ ثانیهٔ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

باد آسیاد گ موضعیست بفاصلهٔ ۳ کیلومتر بطرف شمال غرب (قریه سربولی) در کوهستان مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۹ درجه ۳۱ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۴ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بادام کوهیست درغرب قلات غلزائی مربوط ولایت فندهار که بین ۶۶ درجه ۲۴ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی وهمچنین بین ۶۶ درجه ۳۵ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۹ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بادام پوچ : کوتلیست بفاصله ۱۰۴ کیلومتر درشرق قلعه رووناچ درعلاقهٔ شیوه مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱ درجه ۱۱ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۵۷ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بادام تر : قریه ایست درحکومت درجه ۴ کرخ مربوط ولایت هرات .

بادام دره : قریه ایست بفاصله ۵ کیلومتر درجنوب شرق مرکز حکومتکلان تالقان متصل سرك مربوط ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۳۰ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۳ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بادام کیچر : قریه ایست بفاصله ۱۲٫۵ کیلومتر درشمال شرق قلعه سرکاری مقر متصل دریای (ترنك) مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۵۳ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۴ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بادام مزار : زیارتیست بفاصله ۸۱٫۵ کیلومتر درشمال موسی قلعه درعلاقه (باغنی باغران) مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ۶۴ درجه ۳۶ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بادامك : قریه ایست بفاصله ۸٫۵ کیلومتر درجنوب قریه (سیدگل) درنورستان مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ۲۱ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۷ دقیقه ۱۶ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بادبزك : قریه ایست درحکومتی درجه اول اندر مربوط حکومت اعلی غزنی قریهٔ مذکور از مرکز حکومت محلی ۱۴٫۵ کیلومتر وازمرکز حکومت اعلی ۲۰۳ کیلومتر فاصله دارد .

بادپخت (بادپش) : کوتلیست بفاصله۵ کیلو متر درشمال شرق صاحبزاده قلعه درعلاقه حکومتکلان (لغمان) مربوط ولایت مشرقی کهبین ٦۹ درجه ۵۳دقیقه ۷ثانیه طول البلدشرقی و۳٤ درجه ۳۸ دقیقه ۵ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بادپخت : دریائیست بفاصله۴٦،۵ کیلو متردرجنوب غرب(قلعة السراج) کهبدریای کابل میریزد. دریای مذکور درعلاقه لغمان ولایت مشرقی جریان دارد .

بادخانه : قریه ایست مربوط حکومتکلان خوست ولایت جنوبی کهازمرکز حکومتکلان ۵ ، ۸ کیلو متر فاصله دارد.

بادروك : چشمه ایست بفاصله ۱۵ کیلومتر درشمال شرق (نادس) درعلاقه حکومتکلان بادغیسات ولایت هرات کهبین ٦۳درجه ۳۰دقیقه ٤۸ ثانیه طول البلد مشرقی و۳٤ درجه ۵٤ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

بادزو : کوهیست درجنوب غرب قریهٔ جلدك درعلاقه (ترنك وجلدك) مربوط حکومتکلان قلات ولایت (قندهار) کهبین ٦٦درجه ۱۲دقیقه ۳٦ ثانیه طول البلد شرقی و۳۱درجه ۳۰ دقیقه ۳٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بادشاه امیر : قریه ایست بفاصله ۱۱،۵ کیلومتر درجنوب قریه دوشه درعلاقه چپرهار مربوط (ولایت مشرقی) کهبین ۷۰ درجه۳٦ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤ درجه ۵۸ دقیقه ٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بادشاه جهان : قریهایست بفاصله۱۲،۵ کیلومتر درجنوب غرب بغلان مربوطولایت قطغن که بین ٦۸درجه ٤۲ دقیقه٤۹ ثانیه طول البلدشرقی و۳٦درجه ۷دقیقه۱۳ ثانیه عرض البلدشمالیواقع است .

بادشاه سنگ : موضعیست بفاصلهٔ ۱۲،۵ کیلومتر درجنوب غرب قلعة السراج درعلاقه لغمان مربوط ولایت مشرقی کهبین ۷۰درجه ۵۰دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤درجه۳٦ دقیقه ٤۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بادشاهی : قلعه ایست بفاصله ٤،۵ کیلومتر بطرف شمالغرب علاقهٔ شیرزادمربوط حکومت درجهاول خوگیانی ولایت مشرقی کهبین ٦۹ درجه ۵۵دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤درجه ۱۷ دقیقه ٤۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بادشاهی قلعه : قریه ایست بفاصلهٔ ۲،۵ کیلومتر درشمالشرق شیوه درعلاقه کنر مربوط حکومتکلان کنرهای ولایت مشرقی کهبین ۷۰درجه ۳۷ دقیقه ٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه۳٦ دقیقه ۳۳ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

بادغیس : در تشکیل اداری عبارت ازحکومت کلان ومربوط ولایت هرات است که درشمال غرب ولایت مذکور واقع وباتمام نواحی خود بین دریای هریرود و آبهای علیای مرغاب وقوع دارد وبنام (حکومت کلان بادغیسات) یاد میشود که دارای ارتفاع ۸۸٤ متر از سطح بحر میباشد این علاقه تماماً ازیك سلسله جویباری آبیاری میشود که از کنار چپ دریای مرغاب کشیده شده اند ، درقسمت شمالی بادغیس که سرحد بین افغانستان وروسیه است قبائل پشتون بودوباش دارند .

مقدسی که یکی ازمورخین قدیم عرب میباشد بادغیس رابنام (باغشور) و (کنف) ذکر نموده که هیچ یك ازین نامها امروز متداول نیست . بادغیس درقرن ۷ هجری (۱۳ میلادی) به اثر هجوم چنگیزی مبدل بخرابه تحویل وغیرمسکون گردید . بادغیس در قدیم بامنازل خوش بنائی از خشت پخته واطاقهای زیر زمینی برای تابستانی و باغهای حاصل‌خیز ومزارع سبزو خرم محاط بود که ذریعه انهار وچاها آبیاری‌میشد. یاقوت که در سنه ٦١٦ هجری (۱۲۱۹م)این منطقه رازیارت کرد ثروت بادغیس راشرح داده وقصبات مجاور آن را حاصل خیز ترین نقاط گفته و جنگل پسته را بی‌حد نشان داده است وخرابیهای اخیره بادغیسات‌را در اثر عبور تیمور ازطرف هرات بسمت مرو وانمود ساخته است .

عروضی سمرقندی نیز سرسبزی دائمی آن‌را در کتاب‌خود طوری بزرگ‌جلوه داده که علف آن‌را به‌بلندی رکاب اسپ تخمین نموده وواد یهای آن را بنام ناوه های بادغیس یاد کرده است . وآنرا بحدی سر سبز وقابل توجه نشان داده که امیر نصر سامانی چندبهار وتابستان رادرینجا سپری نمود تااینکه بالاخره اراکین وی‌بتنگ آمده ازرودکی شاعر وموسیقی نوازدر باراوخواهش کردند که اگر شاه‌را بحرکت طرف بخارا وادار نماید جائزه هنگفتی باوخواهند داد روایت است که‌رودکی غزل (یاد جوی مولیان آید همی) رابحد دلچسپ خواند که پادشاه بیك پای موزه ویك پای بزهنه بصوب بخارا حرکت نمود امروز هم‌بادغیس اهمیت ثروت و شهرت تاریخی خودرا ازدست نداده وبهترین حاصلات غله، پشم ، پوست قره‌قل ، پسته ، کرك،زیرهٔ سبز،سیاه‌وسفیدوغیره ازمناطق بادغیسات بدست‌می‌آیدوسالانه مبلغ هنگفتی‌ازصادرات آن حاصل میشود .

قلعه نو که‌مرکزحکومت کلان بادغیسات‌شناخته میشود دارای قریه‌های متعددمیباشد مانند قریه مقر ، قریه ده‌برنج ، قریه‌ادبخش ، قریه‌درمان،قریه اوکمری . قریه چکو قریه خارستان ، قریه کوچه وگلخانه ، قریه تگاب اسمعیل ، قریه قبرستان، قریهٔ اوگرمك، قریه کوکچائیل ، قریه‌پده گج ، قریهٔ اوشاده ، قریه او باریك ، قریه آب

چاسنگی، قریه‌دستان، قریه‌باغك . قلعه‌نو که‌اطراف آن‌را کوهای بلند احاطه‌نموده درسمت شرقی آن سلسله کوهی است که‌از کوه‌بابا جداشده‌ومشهور به کوتل بندخره میباشد ولی این کوه خاکی‌بوده دارای اشجار پسته است و بنام پسته لیق یاد میشود هرحصه کوهای جانب غرب قلعه نو نام جدا گانه دارد ازقبیل کوتل زرمست ، کوتل سبزك ، کوتل یخك وغیره.این کوه عموما ازجنگل ارچه مستور بوده وبنام ارچه لیق یاد میشود قسمت های بلند این کوها کهاغلبا ازبرف پوشیده میباشد شیله هائی راامیسازد که‌از هر کدام آن دریاچه‌های خورد وبزرگ بهاری وتابستانی تشکیل شده وبنام دریاچه‌های رمستان ، چکو ، لامان ، کوچه زرد ، پده کج، اوکمری ، مقر خارستان وباغك یاد میشوند .

آثار تاریخی بیشتری درقلعه‌نو دیده میشود منجمله قلعه‌ئی به‌روی‌یك‌تپه بلندی‌واقع‌است که‌بنام قلعه کوهٔ نریمان یاد میشود بنای این‌قلعه ازسنگ وچونه گل اشته شده و بصورت پخته کاری دیده میشود . امااز‌حیث اینکه تحقیقات بعمل‌نیامده تاریخ بنای آن معلوم نیست ودرداخل قلعه زیارتی بنام امام اصغر شهرت دارد هکذا زیارتی بنام خواجه عبدال در کوه لامان و زیارتی بنام خواجه ابو القاسم درقریه خارستان موجود است .

حکومت کلان قلعه نوحکومات ذیل‌را تحت اثر دارد: حکومت درجه اول مرغاب که علاقه داری درجه اول غورماچ نیزتحت اثر آن میباشد، ۲- حکومت‌درجه۲ کشك که علاقه‌داری درجه اول کشك کهنه نیز مربوط آن‌است ۳- حکومت درجه ۲ گلران ٤ - حکومت درجه ٤ قادس ٥-حکومت درجه ٤ جوند . قلعه‌نو در مربوطات خود سه مکتب ابتدائی دارد یکی درخود مرکز قلعه‌نوودوم درعلاقه داری موری چاق‌مربوط حکومت درجه اول مرغاب وسوم درحکومت درجه ٤قادس تاسیس گردیده است .

بادك : کوهیست در شمال شرق قلعه شهرك بارتفاع تخمین ۲۹۸٤ متر مربوط ولایت هرات که بین ٦٤ درجه ۲۹ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳٤ درجه ۸ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

باد گاه : قریه ایست بفاصله ۲۲ کیلو متر درشرق قلعه کهنی متصل سر کیکه بطرف دولت یاردرعلاقهٔ چخچران مربوطحکومت کلان‌غورات‌ولایت‌هرات که‌بین‌خط ٦٥درجه۲۸دقیقه ۲٦ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳٤ درجه ۳۱ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض‌البلدشمالی واقع است .

بادمرغان : قریه ایست در قسمت شرقی شهر هرات که سابق به اسم بای مرغان یاد می شد منطقه پر نفوسی‌است که اکنون جزء یکی ازنواحی مربوط خودشهر بشمار میرود و درحوزه بلدیه مرکز هرات داخل شده است .

بادو : قریه ایست بفاصله ۷۳ کیلومتر درشمال شرق قریه جلدك درعلاقه ترنك وجلدك مربوط مربوط حکومتکلان قلات (ولایت قندهار) که بین ٦٦ درجه ۵۰ دقیقه ۳٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۹ دقیقه ٤۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بادوزان : قریه ایست بفاصله ۵۷٫۵ کیلو متر درجنوب شرق قریه خوگیانی در علاقه کشك نخود مربوط (ولایت قندهار) که بین ٦۵ درجه ۹ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳٤ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بادوس : قریه ایست در حکومت کلان لغمان مربوط و لایت مشرقی بعد مسافه از مرکز ٤۳٫۵ کیلومتر .

بادی زائی : موضعیست کوهستانی بفاصله ۲٦ کیلومتر درشمال شرق قلعه (حمیدخان) درعلاقه شورابك مربوط (ولایت قندهار) که بین ٦٦ درجه ۱٦ دقیقه ٤۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۸ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بادیل : علاقه داری درجه ۳ راسا بحکومت کلان کنر های ولایت مشرقی مربوط میبا شد .

بار : قریه ایست بفاصله ۱۲٫۵ کیلومتر درشرق دلارام متصل (خاش رود) مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦۳ درجه ۳۳ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۲ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باراخ خان : قریه ایست بفاصله ۳۹ کیلومتر درجنوب غرب قلعه سرکاری مقر مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦۷ درجه ۲۸ دقیقه ٤۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۸ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باراستیا (غندی) : قریه ایست بفاصله ۱۹ کیلومتر درجنوب شرق قلعه علی خیل درجاجی مربوط ولایت جنوبی که بین ٦۹ درجه ۵۳ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۳ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باران زائی : قریه ایست بفاصله ٤٤ کیلومتر درجنوب غرب قریه جلدك درعلاقه ترنك وجلدك مربوط حکومتکلان قلات ولایت قندهار که بین ٦٦ درجه ۱۷ دقیقه ٤٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ٤۸ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بارانی : قریه ایست بفاصله ٤۹٫۵ کیلو متر درشمال شرق قریه قلات غزائی متصل سرك (مربوط ولایت قندهار) که بین ٦۷ درجه ۱۷ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲٤ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بارپنجه : قلعه ایست بفاصله ۱۱۲۰۵ کیلومتر درشمال شرق قلعه (یو) درعلاقه شیوه مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱ درجه ۲۷ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۳۲ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بارچغه‌سرای : قریه ایست بفاصله ۵۰۵ کیلومتر درشمال چغه‌سرای متصل دره پیچ مربوط حکومتکلان کنرهای ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ۷ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۴ دقیقهٔ ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بارحسن‌خیل : قریه ایست بفاصله ۹۰۵ کیلومتر درجنوب علی خیل درعلاقه جاجی مربوط ولایت جنوبی جنوبی که بین ۶۹ درجه ۴۳ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۳ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بارخسو : قریه ایست کوهستانی بفاصله ۵۴ کیلومتر درجنوب غرب مشك ودایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۶ دقیقه ۷ ثانیهٔ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بارسیاب : موضعیست بفاصله ۴ کیلومتر درشرق مشك مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۵۸ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بارش‌تکبگ : قریه ایست کوهستانی بفاصله ۱۶۰۱۵ کیلومتر درمشرق لعل درحکومتی درجه ۳ لعل وسرجنگل مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۲۶ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

بارك : قریه ایست بفاصله ۱۳ کیلومتر درشمال مرکز جرم متصل نهر وردج درعلاقه جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه - ۵۲ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۵ دقیقه ۵۶ ثانیه عرض البلدشمالی موقعیت دارد.

بارکش : کوتلیست بفاصله ۲۳ کیلومتر درشمال شرق قلعه سرکاری درعلاقهٔ درهٔ صوف مربوط حکومتکلان سمنکان ولایت مزارشریف که بین ۶۷ درجه ۲۳ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۵ درجه ۹ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

بارکش : چشمه‌ایست بفاصله ۱۶۰۵ کیلومتر درشمال‌شرق قلعه‌سرکاری درعلاقه دره‌صوف مربوط حکومتکلان‌سمنگان ولایت مزارشریف که بین ۶۷ درجهٔ ۲۶ دقیقه ۳۵ ثانیهٔ طول البلدشرقی و ۳۵ درجه ۴ دقیقهٔ - ۹ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

بارکندی : قریه ایست درعلاقه داری درجه ۳ نیش مربوط حکومت درجه ۳ خاکریزولایت قندهار.

بارگندی : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ٦ کیلومتر درشمال مرکز بلخ واقع ومربوط حکومتکلان بلخ ولایت مزارشریف میباشد .

بارگیل : شیله ایست بفاصله ۱۱ کیلومتر درشمال قریه آرامتل نورستان مربوط ولایت مشرقی بین ۷۰ درجه ٥٦ دقیقه ٥۳ ثانیه طول البلدشرقی و۳٥درجه - ۲۰دقیقه ۱۲ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بارگلی : قریه‌ایست که‌درنزدی حکومتکلان خوست مربوط ولایت جنوبی موقعیت دارد .

بارگی : قریه‌ایست بفاصله ۲۱۰٥ کیلومتردرجنوب‌شرق قریه وازه درعلاقه‌جدران مربوط ولایت جنوبی که‌بین ٦۹درجه -۳۸دقیقه ٥٤ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ۱۸دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بارمزد : قریه‌ایست بفاصله ۱٦ کیلومتر درشمال شرق قریه وزیرآباد درعلاقه حکومتکلان بلخ مربوط ولایت مزارشریف که‌بین٦٦درجه - ٥۸دقیقه ٥ثانیه طول البلد شرقی و۳٦ درجه ٥٤ دقیقه - ۱۸ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بارو زقلعه : قریه ایست درعلاقه داری درجه اول دولت آباد مربوط حکومت درجه ۲ شرین تگاب متعلق حکومت اعلی میمنه) .

بارو کی : قریه ایست مربوط حکومت کلان بلخ درعلاقه ولایت مزارشریف که تقریبا در٦ کیلومتری جنوب مرکز بلخ موقعیت دارد .

باره : قریه‌ایست بفاصله ۱۱۰٥ کیلومتر درشمال مرکز رستاق مربوط حکومتکلان تالقان (ولایت قطغن) که‌بین ٦۹درجه - ٤٥ دقیقه ٥۹ ثانیه طول البلد شرقی و۳۷ درجه ۱۱دقیقه ۳٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باره‌خان کلی: قریه ایست بفاصله ٥۰٥ کیلومتر درجنوب شرق صمدخان کلی درعلاقه شورابك مربوط ولایت قندهار که بین ٦٦ درجه - ۱٥ دقیقه - ۲ ثانیه طول البلد شرقی و۲۹ درجه ٥۳ دقیقه ٥٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باره‌خیل : قریه ایست بفاصله ۲۸ کیلومتر درجنوب غرب باسول درعلاقه مهمندره مربوط حکومتکلان شنوار ولایت مشرقی که‌بین ۷۰ درجه - ٤۸ دقیقه ۷ ثانیه طول البلدشرقی و۳٤ درجه ۱ دقیقه - ٤۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باره‌خیل : قریه ایست در علاقه کتواز متصل سرك مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦۷ درجه ٥۰ دقیقه - ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه - ۱۹ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باره‌خیل(ثانی) : قریه ایست بفاصله ۵۲ کیلومتر درجنوب غرب قریه باره خیل متصل سرك کنواز مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦٧ درجه - ٣٤ دقیقه طول البلد شرقی و ٣١ درجه ٥٨ دقیقه - ٤٦ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

باره‌داری : موضعیست بفاصله ۱۵ کیلومتر بطرف شمال شرق قریه جگدلك واقع سرخرود ولایت مشرقی که بین ٦٩ درجه ٥٢ دقیقه ٤٦ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٢٨ دقیقه ٣٠ ثانیه عرض البلد شرقی واقع است .

باری : قریه ایست بفاصله ۲۷ کیلومتر درجنوب قریه متون درعلاقه خوست مربوط ولایت جنوبی که بین ٦٩ درجه ٥٦ دقیقه ١ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٣ درجه ١١ دقیقه ٢٠ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

باری‌زکی : قریه ایست بفاصله ۱۳٫۵ کیلومتر بطرف شمال غرب قریه (سربولی) متصل سرك مربوط حکومت اعلی پروان که بین ٦٩ درجه ٢٥ دقیقه ١٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٥٧ دقیقه ٥٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باریك : قریه ایست مربوط علاقه‌داری درجه ۳ فیش مربوط حکومت درجه ۳ خاکریز ولایت قندهار.

باریك : کوهیست درشمال غرب قلات غلزائی به‌ارتفاع تخمین (۲۷۰۰ متر) مربوط ولایت قندهار که بین ٦٦ درجه - ٢٢ دقیقه ٢٨ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٢ درجه ١٣ دقیقه - ٣٤ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است ،

باریکاب : منطقه‌ئی است که به‌حکومت اعلی غزنی مربوط بوده وتخمین به‌خط ٦٨ درجه - ١٨ دقیقه ١٨ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ٣٣ درجه - ٤٥ دقیقه - ٢٨ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع شده‌است، باریکاب قبل ازتشکیل جدید یك علاقه داری وشامل قریه های ذیل بوده: قریهٔ باریکاب ، قریهٔ سیدغلام، قریهٔ قلعه جن، قریهٔ اکتو، قریهٔ بابر، قریهٔ چهار باغ قریهٔ ده‌دولت ، قریهٔ نهنه ده، قریهٔ جوی آهن . اینمنطقه کوهستانی بوده زمین هموار وقابل زراعت کمتر دارد ، هوای آن درموسم تابستان معتدل و در زمستان سرد بوده ازاوائل جدی الی ثور برف وباران می‌بارد ودر کوه های آن ضخامت برف تا پنجچارك تخمین میشود

غله جات آن منحصربه گندم ، جو ، باقلی ، شاخل زمین زراعتی آن توسط کاریز ها آبیاری میشود از درخت های مثمر توت ، زردآلو ، گیلاس ، آلو ، سیب ، تاك و از اشجار غیر مثمر بید ، چنار وبعضا گل گلاب پیدایش دارد ، ازطیورخانگی و وحشی تنها مرغ خانگی و کبك وجود دارد .در پای موسوم به دریای (خواجه عمری) که از

سر آب مربوط جغتو جدا شده بوردك وخواجه عمری وارد میشود از نزدیك باریکاب واردجلگه غزنی میشود وازآنجا قسمت تاجکیه واطراف شهرغزنی‌را سیراب ساخته بعدازمرور از حدود منگور تاجکیه بطرف اندرجاری وبالاخره به‌آب ایستادهٔ غزنی داخل میشود . آب این دریا درحمل ونور زیادشده سپس متدرجا کم شده میرود . بندی‌مشهور به (بندسراج) که درموضع کلهمنار واقع شده است در حوزهٔ باریکاب می‌باشد .

باریکاب : قریه ایست بفاصله ۳۱ کیلومتر درجنوب‌شرق شهرجلال آباد مربوط ولایت‌مشرقی که بین ۷۰درجه ۴۳دقیقه ۳۷ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۹ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باریکاب : قریه‌ایست بفاصله۶ کیلومتر درجنوب قلعه‌چمکنی مربوط حکومت چمکنی و لایت جنوبی که بین ۶۹درجه ۴۸ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ۴۵ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است

باریکی : قریه‌ایست بفاصله ۲۵.۵ کیلومتر در جنوب مشك‌درعلاقه حکومت کلان‌دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۷درجه۴۵دقیقه۴۷ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۴درجه۱۵دقیقه ۳۰ثانیه عرض البلد شمالی‌واقع است .

باریکی : قریه ایست بفاصله ۱۱ کیلومتردرغرب قلعه‌سرکاری‌بامیان‌مربوط‌حکومت‌اعلی‌پروان که بین ۶۷ درجه ۳۷دقیقه ۶ثانیه طول البلدشرقی و۳۴درجه ۴۹دقیقه ۱۹ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باریکی : موضعیست بفاصله ۱۴ کیلومتر درشمال شیخ بابر در علاقه شورابك مربوط ولایت قندهار که‌بین ۶۵ درجه ۵۶دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلدشرقی و۳۰درجه۹دقیقه ۱۳ ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی واقع است .

بازار : قریه‌ایست بفاصله ۷.۵ کیلومتر درشرق مرکز خمیاب مربوط حکومت در جه ۳ قرقین ولایت مزار شریف که بین ۶۵ درجه ۴۷ دقیقه ۱۰ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳۷درجه ۳۰دقیقه ۴۰ ثانیه عرض‌البلدشمالی موقعیت دارد .

بازار : قریه ایست در شمال مرکز حکومت بغلان متصل‌سرك مربوط و لایت قطغن که بین ۶۸درجه ۴۶دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و۳۶ درجه ۱۳دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بازار : قریه‌ایست درجنوب قلعه‌نو درعلاقه حکومتکلان بادغیسات مربوط و لایت هرات که بین

که بین ٦٣ درجه ٦ د قیقه ٣٧ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤ در جه ٥٩ د قیقه ١٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بازار : قریه ایست بفاصله ٢١ کیلومتر درجنوب شرق مرکز خمیاب مربوط حکومت در جه ٣ قرقین ولایت مزارشریف که بین ٦٥درجه ٥٥دقیقه ١٨ثانیه طول البلد شرقی و٣٧ درجه ٢٧دقیقه ٢٧ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بازار : کوهیست درجنوب غرب قریهٔوزیرآباد در علاقه بلخ مربوط ولایت مزارشریف بارتفاع تخمین ٣٩٠ متر که بین٦٦درجه ٥٤دقیقه ٥ثانیه طول البلدشرقی و٣٦ در جه ٤٥ د قیقه ٤٧ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بازاریاشی : موضعیست بصورت خرابه که بفاصله ٢٠ کیلومتر در جنوب شرق سوزمه قلعه در علاقه سر پل مربوط حکومت کلان شبر غان ولایت مزار شریف که بین ٦٦ درجه ٢٥ دقیقه ٠٨ ثانیه طول البلدشرقی و ٣٦درجه ٣٣ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بازارجوی : قریه ایست بفاصله ٧٠٥ کیلومتردرغرب مرکز شورتپه مربوط حکو متکلان بلخ ولایت مزار شریف که بین٦٦درجه ٤٤دقیقه ٨ثانیه طول البلدشرقی و٣٧درجه ٢٠دقیقه ٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بازارك : دره ایست بفاصلهٔ٢٥ کیلومتر درشمال غرب قلعه بازارك درعلاقه دره صوف مربوط حکو مت کلان سنگان ولایت مزارشریف که بین٦٦درجه ٥٣ دقیقه طول البلد شرقی و٣٥ در جه ٥٤دقیقه ٥٤ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بازارك : قریهٔ ایست بفاصله ٨٠٥ کیلومتر در شمال مشرق قریه رخه متصل در یای پنجشیر مر بوط حکومت اعلی پروان که بین٦٩ درجه ٣٠دقیقه ٣٢ ثانیه طول البلد شرقی و٣٥ در جه ٣٩دقیقه ٤٤ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بازارك : کوتلیست بفاصله٢٥ کیلومتر درشمال قلعه ناورك درعلاقه کشنده مربوط حکو متکلان بلخ ولایت مزارشریف که بین٦٦ درجه ٣٨ دقیقه ٥٨ ثانیه طول البلد شرقی و٣٥ درجه ٥٨ دقیقه ١٤ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بازارك : قریه ایست بفاصله ٤٠٥ کیلومتر در جنوب غرب قریه شیوه متصل سر کیکه بطرف شهر جلال آباد میرود درعلاقه کنرهامربوط ولایت مشرقی که بین٧٠درجه ٣٣دقیقه ٣٤ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤درجه ٣٣دقیقه ١٢ ثانه عرض البلدشمالی واقع است .

بازار کوس : قریه ایست بفاصله ٢٢ کیلومتر در جنوب شرق قریه خواجه امام متصل سرك در علاقه حضرت امام مربوط حکو متکلان قندز ولایت قطغن که بین ٦٩ درجه ٨ دقیقه ٤٦ ثانیه

طول البلد شرقی و۴۷درجه ٦دقیقه ۵۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بازاری : قلعه ایست بفاصله ۹٫۵ کیلومتر بطرف شمال شرق سرای خواجهٔ کوهدامن مربوط ولایت کابل که بین ٦٦ درجه ۹ دقیقه ٤۳ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤درجه٤۸دقیقه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بازك : قریه ایست بفاصله ۱۵ کیلومتر درشمال مشرق قلعه سر کاری مقر مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦۷درجه۵۳دقیقه۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲درجه ۵۷ دقیقه۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بازکلی : قلعه ایست بفاصله ۱۱ کیلومتر درشمال قلعه علی خیل درعلاقه جاجی مربوط ولایت جنوبی که بین ٦۹درجه٤۸دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳درجه۹۵دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بازگال : قریه ایست بفاصله ٤۸ کیلومتر درشمال قلعه اسمار درعلاقه اسمار مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ۳۱ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲٤ دقیقه ۲٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بازگی : قریه ایست بفاصله ۲۰ کیلومتر درشمال شرق قلعه سر کاری مقر مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦۷ درجه ۵۵دقیقه ۲٤ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۵۹ دقیقه۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بازوخیل : قریه ایست بفاصله ۸٫۵ کیلومتر بطرف شمال شرق شهر کابل متصل سرك که بین ٦۹ درجه ۱۵ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤ درجه۲۲دقیقه۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بازی خیل : قریه ایست بفاصله ۳ کیلومتر بطرف شمال قریه سربولی درعلاقه کوهستان مربوط حکومت اعلی پروان که بین ٦۹ درجه ۳۳ دقیقه ٤ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤ درجه ۵۵ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بازی خیل : قریه ایست بفاصله ۲٦٫۵ کیلومتر درجنوب شرق جلریز درعلاقه میدان متصل دریای کابل مربوط حکومتی کلان لوگر و ولایت کابل که بین ٦۸ درجه ۵۰ دقیقه ۹ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤ درجه ۲۳ دقیقه ۲ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بازی خیل : قریه ایست بفاصله ۲۰ کیلومتر درشمال قلعه میدان خوله در علاقه منگل مربوط ولایت

جنوبی که بین ۶۹ درجه ۴۷ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ۳۹ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بازید : قریه ایست بفاصله ۲۹ کیلومتر در شمال قریهٔ عبدالرحمن درعلاقه ده راود مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۲۶ دقیقه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۴۷ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بازید : قریه ایست بفاصله ۵٫۵ کیلومتر درجنوب شرق قلعه گدام درعلاقه ترین مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۵ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و۲۲ درجه ۳۷ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بازی رباط : قریه ایست بفاصله ۷٫۵ کیلومتر درشمال غرب پلخمری که بین ۶۸ درجه ۴۱ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵ درجه ۵۸ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

باری کال : قریه ایست در علاقه داری زیروك مربوط حکومت کلان اورگون ولایت جنوبی .

بازین گنج : نهریست بفاصله ۳۹ کیلومتر در جنوب شرق قلعه دوست محمدخان درعلاقه کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۳ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۶ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .ونهرمذکور بدریای شیروال میریزد .

بازین گنج : قریه ایست بفاصله ۱۷٫۵ کیلومتر درجنوب قلعهٔ دوست محمدخان درعلاقه کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۷ دقیقه طول البلد شرقی و۳۱ درجه ۵۱ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باسورخیل : قریه ایست بفاصله ۱۷٫۵ کیلومتر درجنوب شرق قریه شین کی متصل سرك مربوط حکومت کلان قلات غلزائی ولایت قندهار که بین ۶۷ درجه ۲۸ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۴ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باسول : قریه ایست بفاصله ۴۴٫۵ کیلومتر درجنوب شرق شهر جلال آباد درعلاقه مهمندره مربوط حکومت کلان شنوار ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۵۲ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و۳۴ درجه ۱۵ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باش آباد : قریه ایست بفاصله ۴۱٫۵ کیلو متر درجنوب شرق قریه خیر آباد متصل دریای (وردج) در علاقه جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱ درجه ۲ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و۳۶ درجه ۴۳ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باش بلمس : قریه‌ایست مربوط حکومت درجه۳ قیصار متعلق حکومت اعلی میمنه که‌مسافه آن ازمرکز حکومت ۳۱ کیلومتر است

باش قان : قریه‌ایست مربوط حکومت درجه٤ بغلان ولایت قطغن

باش قلعه : قلعه‌ایست کوهستانی بفاصله ۲ کیلو متر در جنوب غرب قهرین مربوط حکومت کلان بلخمری ولایت قطغن که‌بین ٦۹ درجه ٤دقیقه ۳٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ٤دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

باشی بلماش : قریه ایست بفاصله ٦ کیلومتر درجنوب قریهٔ چهار شنبه درعلاقه قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که‌بین ٦۳ درجه ۵۹ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ٤ دقیقه ۱٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باشی بلماش ثانی : قریه‌ایست بفاصله ۱۰۰۵ کیلومتر درجنوب قریهٔ چهارشنبه‌درعلاقه قیصارمربوط حکومت اعلی‌میمنه که‌بین٦۳درجه ۵۹دقیقه۳٤ ثانیه طول البلدشرقی و۳۵درجه٤۰ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باشی گل : قریه ایست بفاصله ۳۰ کیلومتر درجنوب غرب‌قریه اسپندی درعلاقه خواجه عمری مربوط حکومت اعلی غزنی که‌بین ٦۸ درجه ۱۷ دقیقه ٤۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۹دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باغ : قریه ایست ازمربوطات حکومتی کلان شنوار ولایت مشرقی که ازمرکز حکومتی ۸۷ کیلومتر فاصله دارد

باغ : قریه ایست بفاصله ٤۱ کیلومتر درشمال غرب قلعه قلات غلزائی نزدیك دریای ارغنداب مربوط ولایت قندهار که‌بین ٦٦ درجه ۲۸ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۱۲دقیقه ۱۱ ثانیه‌عرض البلد شمالی واقع است.

باغ : کوهی است درجنوب غرب قریهٔجلدك درعلاقه ترنگ و جلدك مربوط حکومتکلان قلات ولایت قندهار که بین٦٦ درجه۹ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و۳۱درجه ۴۹ دقیقه ۲۸ ثانیه‌عرض البلدشمالی واقع است .

باغ اتب : قریه ایست بفاصله ۵۵۰۵ کیلو متر در جنوب غرب قریه اسپندی متصل سرك در علاقه خواجه عمری مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦۲ درجه ۲ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلدشرقی و۳۳ درجه ۱۷ دقیقه ۱۲ ثانیه‌عرض البلد شمالی‌واقع است .

باغ املك : موضعیست بفاصله ۲۹ کیلومتر درشمال‌قریهٔ نیك درعلاقه یکاولنگ موبوط حکومتکلان

دایزنگی ولایت کابل که‌بین ٦٦درجه ٥٢ دقیقه ٤٠ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٥٣ دقیقه ٥٥ ثانیه‌عرض البلد شمالی واقع است .

باغ امك : کوتلیست بفاصله ٤٣،٥ کیلومتر درشمال قریه‌نیك درعلاقه‌یکاولنگ مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل که‌بین ٦٦ درجه ٥٨ دقیقه ٣٤ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٥٩ دقیقه ٤٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باغ امیر : قریه ایست بفاصله ٦ کیلومتر بطرف جنوب شهر کابل که‌بین ٦٩ درجه ١٢ دقیقه ٤١ ثانیه‌طول البلدشرقی و ٣٤ درجه ٢٨ دقیقه ٥٠ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باغان تگاب : نهریست بفاصله ٤٣ کیلومتر درجنوب غرب‌قلعه تولك مربوط حکومتکلان غورات‌ولایت هرات که‌بین ٦٣درجه ٢٥دقیقه ٢٢ ثانیه طول البلد شرقی و٣٣ درجه٥٧ دقیقه ٢٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باغ بابر : باغ بابر درمدخل چهاردهی کابل ودردامنه غربی کوه‌شیر دروازه واقع‌است، این‌باغ ازبقایای آثار بابرشاه پادشاه مغلی میباشد که‌در زمان اقامت خود آنرا درموضع بسیار زیبائی که‌برتمام حوزه سرسبز وشاداب چهاردهی حاکم است بنا گذاشت این‌باغ بزرگ که‌محل تفریح ومیله اهالی کابل میباشدبذریعه‌دیواری محاط است که‌تقریبا باغ راشکل مربع داده‌است‌درقسمت‌شرقی آن که‌دامنه کوه‌وبلندترین قسمت‌باغ است خود بابرپادشاه مدفون است ، بانی این تفرج گاه یعنی‌ظهیر الدین محمد بابر پادشاه ازسلاله امیر تیمور کورگان ومؤسس سلسله مغلیه درافغانستان وهندوستان می‌باشد که‌در سال ١٤٩٣م به تخت سلطنت جلوس نمودودرسال١٥٠٤م بعد ازفتح کابل‌آن‌را پای‌تخت خویش انتخاب کرد وبانیرو وهمدستی افغانها به‌هندوستان‌حمله کرده‌پس‌ازیك سلسله جنگ ها که‌تقریبا بیست سال دوام کرد قسمت‌شمالی هندوستان‌را کاملاً به تصرف در آورد و بعد اگره را پایتخت خود قرارداد ، ولی کابل رافراموش نکرده اکثر اوقات خود را در کابل میگذرانید تااینکه درسال ١٥٣٥ م بعمر ٤٩ سالگی درهندوفات‌یافت وبعد طبق وصیت خودش جسداورا بکابل نقل داده ودر همین جا دفن کردند .

چون مرور زمان بنای مختصری‌را که‌نواده اونورالدین محمد جهانگیر درسال ١٦٠٧ م برفراز قبرش بنانهاد درهم شکسته وخراب کرده‌بود لهذادرسال ١٩٣٣ م به‌امر اعلیحضرت محمدنادر شاه شهید عمارت جدیدی‌برمدفن‌وی اعمارشد وصحن مدفن باسنگ‌های قیمتی رخام کارشده است که‌باسنگ لاجورد مرصع کاری گردیده ویك بنا ئیکه منا سب تام وبزرگی آن‌مردبودانشاء گردید درحدود ده‌مترپایانتر ازآرامگاه بابرشاه ، مسجدی بنا یافته که‌بامهارت و استادی‌تمام‌اعمارشده مظهر لیاقت وقابلیت‌معماران و نمونه کمال

معماری آن عصر است ، این مسجد کاملاً ازسنگ مرمر بنایافته‌است .ازلوحه‌سنگی که‌بران نصب‌است معلوم‌میشود که‌مسجدمذکور راشاه‌جهان ، نواده بابرشاه نزده سال‌بعداز جلوس خود برتخت سلطنت درسال ۱۶۴۶ م بمناسبت فتح بلخ وبدخشان تعمیر کرده است . ولی ازانجا که برخی شکستگی‌ها در مسجد مذکور پیش گردیده بود ، اخیراً عمارت قدیم این مسجد تخریب و سر ازنو بنای آن آغاز شده که هنوز کارآن جاریست . درین نزدیکی‌ها درباغ بابر یك حوض بزرگ آب‌بازی احداث شده که‌هنگام تابستان اهالی کابل به‌آنجارجوع‌ودرشناوری‌ازدحام میباشد لهذا باغ بابرشاه‌علاوه‌برمزایای طبیعی وموقعیت دل‌آویز خوداز‌حیث‌اهمیت تاریخی نیزجالب توجه است‌ودرفهرست دفترسیاحین مملکت ما موقع خاصی را اشغال نموده است .

باغ باگه : قریه‌ایست بفاصله ۱۳ کیلومتر درشرق قلعه شین‌دندمربوطولایت‌هرات که‌بین ۶۲ درجه ۱۶دقیقه ۱۸ ثانیه‌طول البلد شرقی‌و۳۳درجه۱۸دقیقه ۱۲ثانیه‌عرض البلد شمالی واقع است

باغ بالا : تپه ئیست بفاصله تقریباً شش کیلومتر درشمال غرب‌شهر کابل که‌ازپای‌آن سرك عمومی بین کابل وولایات شمال کشور میگذرد ، این تپه درزمان امیر عبدالرحمن خان بشکل باغ خرم وقشنگی درآورده شده‌بود که‌انواع‌اشجار میوه دران غرس و مخصوصا تاك‌های انگور بوفرت وجودداشت چندین قصر و عمارت نیزدرین باغ‌بنایافته بود وبعد از عبدالرحمن خان این بقعه بنام باغ‌بالا مشهور وتماشا گه اهالی قرارداشت تازمان انقلاب داخلی افغانستان (۱۳۰۷ش)وبعدازان‌هم‌مدتی این باغ بحالت سابق خود بودولی از چند سال به این طرف باغ بالا تدریجا رو بزوال نهاده اشجار خرم و مثمر آن که این منطقه را روح‌پرور وزیبا ساخته‌بوددراثر قلت‌آب‌وبی مبالاتی خشکید وعمارات‌آن خراب گردید به‌نحویکه اکنون ازان شادابی و زیبائی چیزی‌باقی نمانده وبصورت‌یك تپه خشك بی‌آب وعلف درآمده‌است، از عمارات نیزجز آثار ودیوارهای مخروبه‌باقی نمانده است . معهذا هنوز بنام بالا معروف می باشد .

سفارت بریتانیه مقیم کابل درپای باغ بالا قرار گرفته است .ومتصل سفارت یك قلعهٔ قدیمی واقع است که بنام « قلعه برجه » معروف بوده در وقت حمله بچهٔ‌سقو بر کابل پناگاه اشرار قرار گرفت وهنوزآثار گلله باری های توپ بردیوارهای‌آن‌هویداست . بطرف جنوب‌باغ‌بالا کوه‌بچه‌ئی واقع است که بنام « کافر کوه » مشهور است وازسمت شمال نیز بایك سلسله کوهیکه بنام « کوتل خیرخانه » معروف میباشد احاطه گردیده است . درسمت جنوب باغ بالا از پای کافر کوه سرکی به‌طرف یغمان امتداد یافته است که‌هنوز مورد عبور ومرور میباشد .

باغ بای : موضعیست بفاصله ۱۲ کیلومتر بطرف جنوب خنجان مربوط حکو متکلان پلخمری ولایت قطغن که تخمین بین ۶۸درجه ۵۵دقیقه ۵۲ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۰ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

باغ بوستان : موضعیست بفاصله ۵ کیلومتر در غرب شهر اندخوی مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۵درجه ٤دقیقه ۲٤ ثانیه طول البلد شرقی و۳۶درجه ۵۶دقیقه ٤۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باغ بهو : قریه‌ایست بفاصله ۸٬۵ کیلومتر درشمال قلعه قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶درجه ٥٤دقیقه ۹ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲درجه ۱۱ دقیقه۱٤ ثانیهٔ عرض البلدشمالی واقع است .

باغ پشس : قریه ایست بفاصله ٤۰ کیلومتر درجنوب شرق قریه خیرآباد متصل دریای وردج درعلاقه جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱درجه ۲دقیقه ٤۷ ثانیه طول البلد شرقی و۳۶درجه ٤٤دقیقه ٤۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باغت : دریائیست بفاصله ۸۷٬۵ کیلومتردرشمال‌شرق قلعه‌شین دند مربوط ولایت هرات که بین ۶۲درجه ۸٤دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ۲۶دقیقه ۲۳ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است.

باغتو : قریه‌ایست بفاصله ۲۲٬۵ کیلومتر در جنوب غرب چهل خانه متصل سر کیکه بطرف قندهار میرود درعلاقهٔ دهله مربوط ولایت قندهار که‌بین ۶۶ درجه ۳ د قیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲درجه ۲دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باغتو : دریائیست بفاصله ۵۱٬۵ کیلومتر درجنوب غرب قریه چهل خانه در علاقه دهله مربوط ولایت قندهار که‌بین۶۶ درجه ۵دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

باغتو الکوزائی: قریه‌ایست درحکومت‌دهله‌مربوط‌ولایت‌قندهار که‌ازمرکزحکومتی۳٤ کیلومتر فاصله‌دارد

باغ تی : قریه ایست بفاصله ۵ ٬ ۱۵ کیلومتر درشمال غرب قریه شهیدان در علاقه موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشك که‌بین٦٤درجه ٤۰ دقیقه ۱ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۲درجه ۳۸ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باغ چاه : قریه ایست بفاصله ۵٬۵ کیلومتر درجنوب نمله درعلاقه خوگیانی مربوط ولایت مشرقی که‌بین ۷۰درجه۷دقیقه ۱٤ ثانیه‌طول البلد شرقی‌و۳٤ درجه ۱۵دقیقه۳۰ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باغ خلیل : قریه ایست بفاصله ۳۰۵ کیلومتر درجنوب زیارت شاه مقصود در علاقه خاکریز مربوط ولایت قندهار که‌بین۶۵ درجه۲۷دقیقه ٤۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۷ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باغ داله (باغ لالا): قریه ایست بفاصله ۴۰۵ کیلومتر درشمال شهر جبل السراج مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۹ درجه ۱۱ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۹ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد واقع است.

باغدر دتر گان: قریه ایست در دره مشیه مربوط حکومت درجه ۴ اندراب ولایت قطغن مسافه از مرکز حکومت ۲۳ کیلومتر میباشد.

باغ دسره: موضعیست بفاصله ۴۰۵ کیلومتر درشمال غرب قریه چهل خانه در علاقه دهله مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۳ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۵ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

باغران: موضعیست بفاصله ۵۰۵ کیلومتر درشمال غرب قریه محمدجان درعلاقه موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ۶۵ درجه ۱۲ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۶ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

باغران: قریه ایست بفاصله ۴۸۰۵ کیلومتر درشمال قریه شهیدان درعلاقه موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ۶۴ درجه ۵۵ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۸ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

باغ رباط: قریه ایست بفاصله ۲ کیلومتر درشمال شین‌وند مربوط ولایت (هرات) که بین ۶۲ درجه ۷ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۹ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

باغرك: کوهیست درجنوب غرب قریه جلدك درعلاقهٔ ترنك وجلدك مربوط حکومت متکلان قلات ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۲۳ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۳ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

باغشور: شهر سابق گنج رستاق است که درقسمت شرقی بادغیس هرات واقع بوده بقایای آن علی الظاهر معلوم میشود که حالا بقریه (مور) موسوم است. ابن حوقل درقرن ۴ هجری باغشور را ازقشنگ‌ترین وثروتمند ترین شهرهای خراسان تذکار ورقبه آنرا مساوی رقبه فوشنج (زنده‌جان حالیه) ولایت هرات نوشته‌است باغشور خانه‌های خوشنمائی داشت واز خشت خام ساخته‌شده وهمه آنها باباغهای حاصلخیز ومزارع سبز وخرم محاط بوده زیرا علاقه مذکور آب وافری ازچاهاو کاریز هامیگرفت وباعث سرسبزی منطقه گردیده بود. یاقوت که درسال ۶۱۶ هجری شمسی مطابق ۱۲۱۹ع این مملکت را زیارت کرده

درباره ثروت باستانی باغشور وقصبات مجاور آن‌را تصدیق وتذکار مینماید که درین هنگام تمام علاقه مذکور بحالت ویران ومنهدم دیده میشود .

باغ‌صفا : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۲ سرخرود ولایت مشرقی .

باغ‌صوفی : قریه ایست بفاصله ۱۵٫۵ کیلومتر در جنوب شرق درایم مربوط حکومت اعلی بدخشان که‌بین ۷۰ درجه ۳۲ دقیقه ۱ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۶درجه ۴۷دقیقه۵۳ثانیه‌عرض البلد شمالی واقع است .

باغ‌عالم : دشتی است درشمال قره‌باغ مربوط حکومت اعلی پروان که سرك قره باغ و چهار یکار از بین آن عبور نموده وسرکی هم‌ازان‌بطرف بگرام‌رفته است وبین ۶۹ درجه ۹دقیقه ۲۴ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۴ درجه ۵۲ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است.

باغ‌عرب شاه : قلعه ایست بفاصله ۷٫۵ کیلومتر درشمال شرق شهرانقدخوی‌مربوط حکومت‌اعلی‌میمنه که بین ۶۵ درجه ۱۰ دقیقه ۳۰ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۷ درجه ۲۵ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

باغك : کوهیست درشرق‌زیارت شاه‌مقصوددرعلاقه‌خاکریزمربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۳۷ دقیقه ۴۰ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۱ درجه ۵۸ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

باغك : قریه ایست بفاصله ۲ کیلومتر درشمال غرب سلطا نخیل در علاقهٔ وردك مربوط حکومت کلا ن لو گرولایت کابل که‌بین۶۸درجه ۳۶دقیقه ۳۶ ثانیه‌طول‌البلد شرقی و۳۳درجه ۵۳ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باغك : قریه ایست‌بفاصله ۱۸٫۵ کیلومتر درشرق‌زیارت‌شاه کوهستانی درعلاقه خاکریز مربوط ولایت قندهار که‌بین۶۵ درجه ۳۸دقیقه ۴۹ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۱ درجه۵۷دقیقه ۴۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

باغك : قریه ایست بفاصله ۳۵٫۵ کیلومتر درجنوب شرق قریه نوزادمربوط حکومت اعلی گرشك که بین ۶۴ درجه ۳۷ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۶ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

باغك : قریه ایست بفاصله ۱۲٫۵ کیلو متر در شمال غرب سلطان خیل در علاقه وردك مربوط حکومت کلان لوگر ولایت کابل که‌بین ۶۸درجه ۳۳ دقیقه ۶ثانیه طول البلد شرقی و۳۳درجه ۵۱دقیقه ۲ثانیه عرض‌البلدشمالی واقع است .

باغك : قریه ایست بفاصله ۳۰۵ کیلومتر درشمال‌شرق مرکز حکومت کلان‌تالقان مربوط ولایت قطغن که‌بین ۶۹درجه ۲۹دقیقه ۱۴ثانیه طول البلدشرقی و۳۶درجه ۴۵دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باغك تنگی : شیله ایست بفاصله ۲ کیلومتر درجنوب قلعه‌نو مربوط‌حکومت‌کلان بادغیسات ولایت هرات که‌بین ۶۳درجه۷ دقیقه ۳۰ثانیه طول البلد شرقی و۳۴درجه ۵۸ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باغ‌محراب : قریه ایست بفاصله ۲ کیلومتر درجنوب‌غرب قریه غورك مربوط حکومت درجه۳ خاکریز ولایت قندهار که‌بین ۶۵درجه ۸ دقیقه ۳ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۱ دقیقه ۲۷ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

باغمرك : قریه ایست درعلاقه حکومت‌درجه۴ کرخ‌مربوط ولایت‌هرات بعدمسافه ازمرکز حکومتی ۸۰۵ کیلومتر میباشد .

باغ ملا شاه : موضعیست بفاصله ۵ کیلو متر بطرف جنوب قریه دوشی مربوط ولایت قطغن که بین ۶۸درجه ۴۲ دقیقه ۱۶ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۵ درجه ۳۵ دقیقه ۱۸ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باغ‌میر : قریه‌ایست بفاصله ۱۱ کیلومتر درغرب مرکز تالقان‌متصل‌سرك مربوط ولایت‌قطغن که بین ۶۹درجه ۱۹دقیقه ۳۰ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۶درجه ۴۴دقیقه۴۸ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باغ‌میرینز : قریه ایست بفاصله ۱۹۰۵ کیلو متر درجنوب شرق قریه خوگیانی درعلاقه کشك نخود مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۱۲ دقیقه ۵۴ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۱ درجه ۳۰دقیقه ۵۱ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

باغ نی : قلعه ایست بفاصله ۳۰۵ کیلومتر درشمال مشرق قریه شهیدان درعلاقه موسی قلعه‌مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ۶۴ درجه ۵۷ دقیقه ۲۴ثانیه طول لبلد شرقی و۳۲ درجه ۳۸دقیقه ۲۲ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

باغ نی : کوهیست درشمال‌شرق قریه‌شهیدان درعلاقه موسی قلعه مربوط‌حکومت‌اعلی گرشك که بین ۶۴ درجه ۵۶دقیقه طول البلد شرقی و۳۲درجه ۳۵دقیقه ۳۹ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.

باغنی : موضعیست در۲۱ کیلومتری جنوب قریه محمدخان درعلاقه‌موسی قلعه‌مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ۹۵ درجه ۱٤ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ٤۳ دقیقه ٤۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بغنی باغران : درتشکیل اداری عبارت ازعلاقه داری درجه اول است که مربوط حکومت در جه اول موسی قلعه ازتوابع حکومت اعلی گرشك که‌بین ٦٤درجه ۳٤دقیقه ۱۲ثانیه طول البلد شرقی و۳۲درجه ۵۷دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده شرقامحدوداست به‌حوزه حکومت درجه۲ ده راهود ،غربا به حوزه علاقه‌داری زمین داور، شمالابه پسا بند هرات وجنوبا بعلاقه ده‌راهود. این‌علاقه درتابستان بسیار گرم ودرزمستان معتدل میباشد زیرا درین‌منطقه برف نمی‌بارد وبنابراینکه زمین آن کوهستانی میباشد کشت و زراعت دران کمتر میشود و منحصر به گندم،جوو جو اری میباشد زر اعت ا ین منطقه تنها ذر یعه چشمه‌سارها آبیاری میشود ،حیوانات اهلی آن‌عبارت است ازاسپ ،گاو، بز و گو سفند وپیداوار سردرختی آن تنهاتوت،سیب، زردالو، میباشد .

باغ نی‌رود : رودیست بفاصله۸۱ کیلومتر درشمال‌شرق قلعه‌شهیدان‌مربوط حکومت‌اعلی گرشك که بین ٦٤ درجه٤٦دقیقه۵ ثانیه طول البلدشرقی‌و۳۲درجه۲۰دقیقه٦ ثانیهٔ‌عرض البلدشمالی‌واقع‌است.

باغو : کوتلیست بفاصله ۵٦،۵ کیلومتر درشمال‌شرق قلعه شین‌دند مربوط ولایت‌هرات که بین ٦۲درجه ۳٤ دقیقه ٤۸ ثانیه طول البلد شرقی و۲۸ درجه ۳٦دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد

باغوانی : قریه ایست بفاصله ٦ کیلومتر درجنوب غرب علاقه باولی درعلاقه سرخرود مربوط ولایت مشرقی که‌بین۷۰درجه ۱۲ دقیقه ۳۰ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳٤ درجه۲۳ دقیقه ۲۸ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باغی : کوتلیست بفاصله۷،۵ کیلومتر درجنوب پلخمری متصل سرك مربوط ولایت قطغن که بین ٦۸ درجه ٤٦دقیقه ۵۵ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۵ درجه ۵۲دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

باك : علاقه‌داری درجه ۳ متعلق حکومت درجه٤ جاجی میدان مربوط حکومت کلان خو ست درحوزه ولایت جنوبی میباشد .

باکر خیل : قریه‌ایست بفاصله ۱٦ کیلومتردرجنوب‌غرب قریه سلطانخیل در علاقهٔ ورد گ مربوط حکومت کلان لهوگر ولایت کابل که‌بین ٦۸درجه ۳۳دقیقه ۲٤ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳درجه ٤۵دقیقه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

باگال گروم : قریه‌ایست بفاصلهٔ ۷۲ کیلومتر درشمال قلعه‌اسمار کوهستانی درعلاقهٔ اسمار مربوطولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ۱۸ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۸ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

باگت : قریه‌ایست بفاصله ۳۹ کیلومتر درجنوب قریه شینکی متصل دریای هوتك مربوطفلات غلزائی ولایت قندهار که بین ۶۷ درجه ۱۸ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۶ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

باگی‌ریگ : ریگستانیست درشمال مشرق گلاب ناور درعلاقه گرم سیر مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ۶۴ درجه طول البلدشرقی و ۲۹ درجه عرض البلدشمالی واقع است .

بالاباغ : قریه‌ایست بفاصله ۶۰۵ کیلومتر درجنوب غرب قریه باولی درعلاقه سرخرود مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۱۲ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

بالابلوك : علاقه‌داری درجه ۲ بوده و مستقیما به حکومت اعلی فراه ارتباط دارد حدود این منطقه ازطرف شمال وشرق بعلاقهٔ کوهستانی غور وبرخی به‌علاقهٔ گلستان وازطرف شمال بجبال غور وشین‌دند هرات واز سمت غرب بعلاقه‌داری خاك سفید ومرکز حکومت اعلی فراه واز ناحیهٔ جنوب بحکومتی بکواه و کوه های علاقه گلستان وخرمالق فراه محدودمیباشد . بالابلوك در مضافات خودحاوی قریه‌های متعددیست که قراء مشهور آن عبارت است از قریهٔ شیران ، قریهٔ کرانی ، قریهٔ کنسك ، قریهٔ گنج آباد ، قریهٔ واله ، قریهٔ رباط ترکان قریهٔ برازو ، قریهٔ بخش آباد ، قریهٔ بوره‌لنگر ، قریهٔ شهرك ، قریهٔ قلعه کال ، قریهٔ خواجه خضر قریهٔ تیپه ، قریهٔ سرچشمه ، قریهٔ ازمردان ، قریهٔ دشت نصرالله ، قریهٔ ده‌سبز ، قریهٔ شیخ‌لالا ، قریهٔ زیرکوه ، قریهٔ رباط ، قریهٔ آب خرما . تعدادخانورا آن تقریبا بالغ بر (۲۰۰۰) خانه است ، ویکباب مکتب ابتدائی درمرکز علاقه داری برای تعلیم و تربیهٔ اطفال آنجا دائر میباشد . آب‌وهوای آن بادیگرمربوطات حکومت اعلی فراه تقریبا یکسان بوده نظر بکثرت باغهای مشجر و اراضی سرسبز در تابستان معتدل ودر زمستان برف بندرت نزول نموده ازبرج جدی الی حوت باران زیاد می‌بارد اما درقلل شامخهٔ کوه ها با لخصوص لر کوه (لور کوه) که نسبتا برف گیر میباشد برف بکثرت باریده الی‌برج جوزا دوام‌میکند . اراضی مناطق کوهی باوجود پستی و بلندی سطح آن توسط چشمه سارها و سرخ آبها آبیاری شده وزمین‌های مزروعی قرب وجوار مرکزعلاقه‌داری که هموار است ، صلاحیت زرع وتربیهٔ هرگونه نبات واشجار رادارد حصهٔ شمالی آن که‌دشت وسیع‌وخاره است بدون ازمواقع بارانی گیاه ونباتی دران نمی‌روید .

اهالی این منطقه اکثراً مالدار وزراعت پیشه بوده صنعت بافت قالین ، گلیم ، پلاس ، جوال ، لمد ، خورجین ، کرباس وبعضا صنعت نجاری وساختمان دروازه‌ها از چوب چنار وتوت در آنجا رواج دارد . پیداوار زراعتی اینحصه گندم ، جو ، جوار ، ماش ، خربوزه تربوز ، وشالی بوده دربعضی سالها محاصیل گندم ، پنبه ، شالی ، ماش نسبت بد یگر غله ها بیشتر میباشد .

دربالابلوك مزارهای زیاداست که مزارملاعثمان ، مزارشیخ‌لالا ، مزارشهدای کنسك ، مزار خواجه خو نخوار (درفراز لر کوه) از آنجمله میباشد علاوه بر اینکه مزارات متذکره زیارتگاه اهالی آن سامان راتشکیل میدهد نظر بموقعیت آن که با درختان انبوه ومناظر زیبای طبیعی احاطه شده محل تفرج ومیله‌جای سا کنین آنجا نیز بحساب می‌آید ، آبدات تاریخی آنجا عبارت از (قلعه کال) است که بصورت یك شهر مخروبهٔ کوچك درساحل جنوب فراه رود موقعیت‌دارد ونیز چندین رباطهای مخروبه درموضع (آب‌خرما) وجود دارد که درقدیم این شهروارباط ها آباد ومعمور بوده است .

طیور اهلی ووحشی آن : مرغ خانگی کبك ، بودنه ، کبوتر ، دراج ، شائین و عقاب می‌باشد ، حیوانات اهلی ووحشی آن عبارتست از: اسپ ، گاو ، گوسفند ، بز ، مرکب ، شتر ، آهو ، گوسفند وبز کوهی کوهی ، پلنگ ، گرگ ، شغال و روباه .

دریائی دراین علاقه بنام (فراه‌رود) وجود دارد که ازجبال غورات ، دره‌ها وچشمه‌های علاقهٔ شهرك ، تیواره ، غورمشکان ، پرچمن وغیره سرچشمه گرفته بعد ازآمیزش باآب دره‌ها وچشمه های غورات و کوه تاجیك ، بعداز داخل شدن در حدود خم شاه ولایت در علاقه فراه اراضی فراه ، بالا بلوك ولاش جوین را آبیاری کرده و بالا خره به (هامون سواران یا جهیل سیستان) میریزد . طول این دریا درحدود (٤٣٩) کیلو متر تخمین میشود ، آبخیزی آن اکثر درمواقع بارندگی یعنی برج‌جدی‌ودلو صورت گرفته بعدازان روبقلت میگذارد .

معاونین فراه‌رود ، اول‌دریای (مال‌مند) است که‌ازموضع وال وئرغر و غیره حصص علاقهٔ غورو کوهای گلستان سرازیرشده به‌فراروددمی‌آمیزد ، دوم‌دریای (ازمردان) میباشد که ازجبال از مردان ورباط‌وآبهای بیشه وتگاب‌غورجریان یافته‌بفراه‌رودملحق میشود سوم شلاله های زیر کوه رباط ودیگر شلاله ها که از وادیها و کوهستا نهای شمال وجنوب مانند : آب تلك ، آب دارستان ، آب‌خرما ، آب تخت شام وآب شو رابك است که بعد ازتشکیل دادن فراه رود ازان‌چندین نهرها منشعب وبمصرف آبیاری زمین‌های مزروعی آنجا میرسد .

کوه بالابلوك ازسلسلهٔ کوهای غورات وعلاقهٔ گلستان‌و کوهستان متشکل گردیده

وبطرف غرب امتداد دارد، قسمت شمال این کوه ازعلاقه غور جدا گردیده حصهٔ شمال اینمنطقه را احاطه مینماید، سپس مواضع زیر کوه، کشان، برازو، ازو، خارك، ازمردان، خرسکی وآب خرما را دربرگرفته الیحوالی مرکز حکومت اعلی میرسد، درواديهای این سلسله کوه، مراتع وعلف زارهای وسیعی موجود بوده بعضا اهالی ومالداران کوچی درآ جا استقامت دارند دردامنه ها ودرههای آن اقسام درخت های کوهی مانند: بادام تلخ، کسور، خنجك، آول، گز، بیاز کوهی، تمباکو وریباس بکثرت میرویند، ساکنین اینحصه ازمحصول میوه وچوب اشجار وشکار بز وگوسفند کوهی استفاده نموده پوست آنرا بعد ازدباغت بمعرض فروش میگذرانند، سلسله کوه مذکور بدوحصه منقسم گردیده، سلسله جنوبی آن بکوهای علاقهٔ گلستان متصل وبطرف غرب ممتد گشته درحدود چگاب وپنج انگشت ازعلاقه کوهستان جدا و بساحهٔ بالا بلوك میرسد، سلسله شمالی کوه مذکور که درجنوب بالابلوك وقوع یافته بنام لر کوه (لور کوه) موسوم است، دروسط بالابلوك کوه دیگری بنام کوه (صفرك) وجود دارد که ازسلسله کوه جنوبی بوده دشت مشهور کلاران که الی کوه کلاران و آب خرما میرسد درشمال آنواقع بوده دریای فراهرود ازجنوب این کوه میگذرد، کوه مذکور از شمال بطرف غرب امتداد دارد. این دوسلسله در بعضی جا بهم نزدیك وساحهرا تنگساختهودربرخیجاها ازهم دورگردیده بروسعت اراضی می افزاید. دراین دوسلسله سیاب کوه شمالی وغربی بکواه، کوه خرمالق، کوه خیرآباد، کوه انجیران، کوه رنگی، کوه کلندزده، کوهشهدای کنسك، کوه کرجی، کوه کافر قلعه، کوه خان، کوه حسن قاق، کوه تاسربند، کوه گربن، کوه تجرك، کوهجلوگیرك، کوه کاهدانك، اسفل کوه، کوه سلطان امیر و کوه بچههای بشتو وغیره شامل میباشد کوههایمشهور دیگر اینحصه کهبنامهای کوه آبخرما، کوه کلاران، کوه خواجهسربر، کوه کندسالج، کوه ازو، کوه برازو، کوه خارك و کوه واك یاد میشود سلسلهٔ آن درموضع آب خرما به کوه بچه های دیگر وبامتداد غرب بکوههای انار دره وصل وسپس بسرحدات ایران منتهی ومتصل میگردد.

معابر عمومی اینحصه عبارتست از: اول سرکیکه ازمرکز حکومت اعلی فراه در وسط قریه های مربوط تمدید گردیده مستقیما به بالا بلوك وصل میشود، دوم سرکیکه ازمواضع تل کمند، غنیمرغ، چرا، چکاب، دولت آباد ممتد وپس ازمقاطعهٔ معبر خارك، آب خرما به علاقه شین دند هرات می پیوندد، سوم سرکیست که از حدود رباط سیاب بکواه ازموضع گربن، گرماب، قلعه کال گذشته بموضع آب خرما هر دوراه یکجا میشود علاوه برین سه سرك عمومی که موتر وقافله بدرستی تردد کرده میتواند دیگر

راه های خصوصی نیز ازمرکز بالابلوك بطرف علاقه‌های گلستان، کوهستان، بکواه، غورات، خاك سفید، شین دند ومرکز حکومت اعلی فراه ممتد وموجود است، راه های دیگری نیز وجود دارد که یك راه آن ازمرکز فراه بخرمالق واز آنجا به علاقهٔ بالابلوك وخاشرود میرود، هکذا راه دیگریست که ازبکواه از موضع سیاو و کوتل خرمالق وخیر آباد گذشته بمرکز حکومت اعلی فراه اتصال پیدا میکند. سرك های حصهٔ شمال نسبت بجنوب کوه های مذکور طویل تر بنظر میرسد.

بالاپوتای : موضعیست بفاصله ۲۳ کیلومتر در جنوب شرق قلعه‌پروش در علاقه شورابك مربوط ولایت قندهار که بین ٦٥ درجه ٥٦ دقیقه ٤٥ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ٥١ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.

بالاجوی : قریه ایست بفاصله ٥ کیلومتر بطرف شمال شرق سرای خواجه در کوهدامن مربوط ولایت کابل که بین ٦٩ درجه ٨ دقیقه ٦ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٤٦ دقیقه ٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بالاحصار : بالاحصار قلعه جنگی است درقسمت جنوب شرقی شهر موجوده کابل بر سطح مرتفع کوه بچه ئی که بین ٦٩ درجه ١٠ دقیقه ٤٨ ثانیه طول البلدشرقی و ٣٤ درجه ٣٠ دقیقه ١٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

درتواریخ جزء شهر کابل وگاهی بنام بالاحصار کابل ذکر گردیده است. بالاحصار درزمان قدیم دارای ارگ مستحکم و دیوار های قوی بوده که از سنگ بنا یافته بود این حصار ازطرف جنوب‌غرب به‌دیوار مشهوروتاریخی کوه شیردروازه کابل الصاق یافته وتاامروز بروج ودیوار های سنگی بالاحصار موجود وباعث دلچسپی ناظرین می گردد. در دامنه شمالی ارگ بالاحصار شهر کوچك سابق بالا حصار در سطح مرتفع قرار داشت. که بادیوار های‌ضخیم وبروج جنگی وخندق وسیع محاط بود، معلوم می‌شود که‌ارگ بالاحصارمرکزسلطنتی ونشیمنگاه‌امراء وحکام‌ومخزن نقود واشیاء گرانبهای دولتی بوده است، شهر بالاحصار مسکن مامورین وافسران وسائر مردم ودارای خانه ها وقصور وبازار ها وحمام وامثال آن بود.

بالاخانه : قریه ایست بفاصله ١٩ کیلومتر در جنوب گرشك در علاقه نهر سراج مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ٦٤ درجه ٣٧ دقیقه ٣٥ ثانیه طول البلد شرقی و ٣١ درجه ٣٩ دقیقه ٤٠ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بالاده : قریه ایست کوهستانی بفاصلهٔ ٣٠ کیلومتر در جنوب غرب قلعه تیواره در علاقه حکومت کیلان غورات مربوط ولایت هرات که بین ٦٤ درجه ١٥ دقیقه ٣٥ ثانیه طول البلد

شرقی و ۳۳ درجه ۲۱ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بالاده : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۲ سرخرود ولایت مشرقی که از حسکو متسی ۱۱،۶ کیلومتر فاصله دارد .

بالاده : قریه ایست بفاصله ۲۰ کیلومتر درجنوب غرب ارغنده بالا درعلاقه پغمان مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۴۷ دقیقه ۴۰ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۴ درجه ۲۹ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

بالاده : قریه ایست بفاصله ۱۰،۵ کیلومتر درشرق شهر گردیز مربوط ولایت جنوبی که بین ۶۹ درجه ۱۴ دقیقه ۳ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۳ درجه ۳۵ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلدشمالی موقعیت دارد.

بالاغیل : موضعیست بفاصله ۲،۵ کیلومتر درشمال شرق مرکز چهاریکار مربوط حکومت اعلی پروان کسه بین ۱۲ درجه ۱۱ دقیقه ۶۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۱ درجه ۲ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است . نهر بزرگی ازوسط این موضع عبور مینماید که بنام « نهر بالاغیل » مشهور است و اراضی حوزه خودرا آبیاری میکند، لهذا حوزه بالاغیل مشجر ، مزروع ، خرم ومسکون میباشد .

بالاقره : قریه ایست بفاصله ۹ کیلومتر در جنوب دوقلعه در علاقه بهسود مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۳ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بالاکاریز : قریه ایست بفاصله ۱۶،۵ کیلو متر در جنوب غرب سرای خواجه در کوهدامن مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۷ دقیقه ۹ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

بالاکاریز : موضعیست بفاصله ۳ کیلومتر درجنوب مشرق شهر قندهار که بین ۶۵ درجه ۴۴ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۵ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بالاکران : موضعیست بفاصله ۱۶،۵ کیلو متر درشمال مرکز منجان در علاقه منجان مربوط حکومت اعلی بدخشان کـه بین ۷۰ درجه ۵۰ دقیقه ۹ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۶ درجه ۱۰ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بالاکم او : قریه ایست کوهستانی بفاصله ۴۶ کیلومتر درشمال غرب قلعه پای کوتل در علاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۳۵ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۴ درجه ۳۲ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بالا مرغاب : حکومتیست درجه اول مربوط حکومت کلان بادغیسات ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۵۰ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۳ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
بالامرغاب ازحیث پیداوار قالین وپوست قره قلی خیلی شهرت دارد ، صنعت قالین بافی اینجا بطرز مرو میباشد که شهرت تجارتی داشته در بازارهای خارجی اهمیت بسزائی دارد که ازحیث کیفیت و نفاست درجه اول حساب میشود. جنگل پسته نیز دارد که سالانه حاصلات آن بخارج صادر میشود ، یك باب مکتب ابتدائیه باسم مکتب ابتدائی موری چاق نیز در آنجا دائر است. فاصله مرغاب از کابل ۱۱۳۰ کیلو متر واز هرات الی مرغاب (۲۸۱) کیلومتر میباشد .

بالامرغاب قریه: قریه وقلعه ایست بفاصلهٔ ۸۰ کیلومتر درشمال قلعه نو مربوط حکومتکلان باد غیسات و لایت هرات که بین ۶۳ درجه ۱۹ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۴ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .
قلعه مذکور دربالای تپه مصنوعی بزرگی که طول آن در حدود ۱۵۰ متر و عرض آن یکصد متر میرسد درحصه فوقانی آن واقع و ارتفاع آن ۴۰ متر بوده و دروسط وادی و کنار شرقی دریای مرغاب واقع است. بالا مرغاب دروقت خود موضع مستحکمی بوده ودرحدود قلعه مذکور چندهزار نفر سکونت دارند .

بالامرغان : قریه ایست بفاصله ۲۰٫۵ کیلومتر درجنوب شرق سبزاو مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ۶۸ درجه ۲۰ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد واقع است

بالاهیر : قریه ایست بفاصله ۳۲ کیلومتر در جنوب غرب قلعه سر کاری مقر مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۳۷ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۸ دقیقه ۳۴ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بالثانه : قریه ایست بفاصله ۲٫۵ کیلومتر درشمال شهر شبرغان مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۵ درجه ۴۵ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۱ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بالده : قریه ایست بفاصله ۸ کیلومتر درجنوب شهر قندهار که بین ۶۵ درجه ۴۳ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۲ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بالغه سبز چوب: قریه ایست بفاصله ۱۳ کیلومتر درشمال قلعه سنگ ماشه در علاقه جاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۴ دقیقه ۴۲ ثانیهٔ طول البلد شرقی و ۴۲ درجه ۳۳ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بالی‌خیل : قریه ایست باصله ۲۵ کیلو متر بطرف جنوب مشرق قریه پیر محمد خان متصل سرك رود اسبین در نجراب مربوط حکومت اعلی پروان که‌بین ۶۹درجه ۴۷ دقیقه ۵۸ ثانیهٔ طول البلدشرقی و۳۴درجه ۳۹دقیقه ۱۲ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بام‌پست : قریه‌ایست که تقریبا در۱۵ کیلومتری مرکز حکومت درجه ۳ کشنده مربوط حکومت کلان بلخ واقع ومتعلق ولایت مزار شریف میباشد

بام‌دره : دره ایست بفاصله ۳ کیلومتر درجنوب قلعه ریخته که‌طرف شمال امتداد دارد مربوط حکومتکلان باد غیسات ولایت‌هرات که بین ۶۳ درجه - ۲۷د قیقه - ۳۴ ثانیه‌طول‌البلد شرقی و۳۵ درجه - ۱۵دقیقه ۲۹ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بامسرا : کوتلیست بفاصله ۸ کیلومتر در جنوب قلعه سرکاری بامیان مربوط ولایت کابل که‌بین ۶۷ درجه ۵۲ دقیقه - ۱۵ ثانیه‌طول‌البلد شرقی‌و۳۴ درجه - ۴۷ دقیقه - ۴۰ثانیه عرض‌البلد شمالی موقعیت دارد .

بامشاه‌خیل : قریه ایست درعلاقداری‌درجه‌اول‌الیشنگ متعلق حکومت کلان‌لغمان ولایت‌مشرقی

بامیان : حکومتیست درمیان دامنه‌های مرکزی دوسلسله کوه بزرگ‌افغانستان یعنی هندو کش وپارابین۶۷درجه ۲۹دقیقه - ۴۱ثانیه‌طول‌البلد شرقی و۳۴ درجه - ۳۳ د قیقه - ۲۲ ثانیه عرض‌البلد شمالی موقعیت‌دارد. بامیان از زمانه های باستان به اینطرف ازنقطه نظر آثین وآرت وصنائع مستظرفه ومراودات دارای اهمیت زیاد بوده و آثار باعظمت تاریخی وصنعتی اسباب شهرت جهانی‌آن گردیده است.بامیان از نقطه نظر تشکیلات اداری جزوحکومت‌اعلی پروان وازطرف حاکم درجه۳ که مرکز آن خود بامیان است اداره می‌شود .

بامیان ازنقطهٔ نظر آثین بودائی یکی‌از کانونهای بزرگ مذهبی افغانستان پیش ازاسلام محسوب می‌شود . چون‌روی معبر بزرگ آسیائی سرراه هند ، وچین‌واقع شده بود علما ودانشمندان وزوار همیشه ازان جاعبور ومرور داشتند ودرمعابد دیگانه آن (راهبین) بزرگ به تالیف وترجمه کتب اخلاقی ومذهبی مشغول بودند و کتابخانه هائی درآنجا وجود داشت که خوشبختانه شواهد یکی آن درسال ۱۹۳۰ع ازمعبد (G) ازقزدیکی هیکل (۳۵) متری بودا کشف شد .

مهمترین عامل‌شهرت بامیان چه‌درادوار قدیمه وچه‌امروز همان‌مجسمه‌های عظیم الجثه بودائی است که به‌ارتفاع ۵۳متروه۳متر اند وزوار چینی هر کدام‌آنهارا دیده واسباب شگفت سیاحین معاصر جهان میباشند .

علاوه بر دومجسمه بزرگ ۳۵ متری و۵۳متری درفواصل میان این دو چند مجسمه نشسته هم وجوددارد که هر کدام آن ازخوددسته‌سموچ ومعبدمربوط داردوطاق های آ نها تصاویر رنگه منقوش وملون بوده وبصورة کافی شواهدی ازآنها باقی است .

بامیان واطراف آن چه ازنقطه نظر آثار تاریخی (بودائی واسلامی)وچه از نقطه‌نظر زیبائی ورنگ آمیزی‌های طبیعت بهترین منطقه افغانستان است وشهرت عالم گیری پیدا کرده است .

از کابل به‌بامیان‌دوراه رفته‌است یکی ازراه دره غوربند و کوتل شبر که موتر رواست و۳۲۵ کیلومتر طول دارد ودیگرراه جلریز سرچشمه کوتل اونی ، گردن دیوال حاجیگک وشهر ضحاك که تقریبا (۱۳۰) کیلومتر طول دارد ونسبت به راه اولی صد کیلو متر کوتاه تر است ولی موتر روئیست وبه سواری اسپ باید طی شود .

بانداکی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳ کیلومتر درجنوب مرکز بلخ درعلاقهٔ ولایت مزار شریف واقع شده است ،

بانده : قریه ایست مربوط علاقه داری درجه ۲ چپرهار متعلق حکومت درجه ۲ رودات مربوط حکومتکلان‌شنوار ولایت مشرقی .

بانده : قریه‌ایست بفاصله ۳۹ کیلومتر درجنوب شرق جلال آباد مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰درجه ۳۳دقیقه ٦ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳٤ درجه ۱۵ دقیقه ۱۲ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بانده : قریه ایست بفاصله ۲۸ کیلومتر درجنوب غرب شهر جلال آباد متصل سرکیکه بطرف چهارتخت‌میرود مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۱۹ دقیقه ۳۲ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳٤درجه - ۱۵ د قیقه ۳۰ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بانده گی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳ کیلومتر درغرب مرکزبلخ واقع و مربوط حکومت کلان بلخ ولایت مزار شریف واقع شده است .

بانشوی : قریه ایست بفاصله ۱۵، ۲۰ کیلومتر در جنوب غرب قلعه مشك حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل که بین٦۷ درجه ۲۱ دقیقه ۱۰ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳٤ درجه ۲۰ دقیقه ٤۲ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بانشوی ثانی: قریه ایست بفاصله ۵، ۲۵ کیلومتر درجنوب غرب قلعه مشك مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۲۷ د رجه ۲۵ د قیقه ۵٦ثانیه طول البلد شرقی و۳٤ درجه ۲۱ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بانق : قریه ایست بفاصله ۲۸ کیلومتر درجنوب غرب سرخ شهر متصل دریای سرخ آب در علاقه کهمرد مربوط حکومت اعلی پروان که بین ٦٧ درجه ۳۵ د قیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۹ دقیقه ٤٧ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بانگک : قریه ایست بفاصله ۳۳ کیلومتر درجنوب غرب قلعه سرکاری مقر مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦٧ درجه ۳۳ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۹ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بای : قریه ایست بفاصله ۳۲٫۵ کیلو متر بطرف جنوب شرق قریه پیر محمد خان متصل سرك درسپین دره نجراب وتکاب مربوط حکومت اعلی پروان که بین ٦٩ درجه ٤٨ دقیقه ٤٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ٤١ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بای : قریه ایست بفاصله ۲ کیلومتر درجنوب غرب تکزار کوهستانی در علاقه سنگ چارك مربوط حکومتکلان شبرغان ولایت مزار شریف که بین ٦٦ درجه ۲ دقیقه ٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ٤۲ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بایاگشلی : موضعیست بفاصله ۳۳ کیلومتر درشرق قلعه دولت آباد درعلاقه شرین تگاب مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ٦۵ درجه ۱٤ دقیقه ٤٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ۳۰ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بایان : قریه ایست بفاصله ۳۰۵ کیلومتر درشمال شرق مرکز چاریکار مربوط حکومت اعلی پروان که بین ٤۲ درجه ۱۱ دقیقه ٦۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۵۵ درجه ۲ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد . سرکیکه از مرکز چاریکار شرقا جدا شده وبه طرف گل بهار امتداد دارد ، پیش از رسیدن بدر یای غور بند و پل سعدالله از وسط قریه بایان میگذرد - بایان آب خیلی وافر داشته ولهذا مشجر وسرسبز بوده هیچ یك قطعه خاك آن لامزروع وبی شجر دیده نمیشود . هرگونه غله باب زراعتی از قبیل گندم ، جو ، باقلی ، جواری ، پنبه ، ماش . ارزن ، نسك بو فرت درین جا زرع شده وبه مصرف احتیاجات اهالی میرسد . اشجار میوه باب از قبیل توت ، زردآلو آلوبالو و سیب نیز وجود دارد باغها و باغچه های انگوری بکثرت موجود است . هوای آن گواراست لکن آب نسبت بدیگرمناطق شمالی مزیت نداشته وقابل ستایش نیست

بایری غار : کوهیست در جنوب قریه شینکی به ارتفاع تخمین ۵۱۳ متر در علاقه قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار که بین ٦٧ درجه ۲۲ دقیقه ٤٨ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بای سکی دشت: دشتیست در غرب مرکز بغلان مربوط ولایت قطغن که بین ۶۸درجه ۳۲ دقیقه ٤٥ ثانیه طول البلد شرقی و۳٦ درجه ۱۵ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بای لغ : قریه‌ایست درعلاقه‌دای‌چوپان مربوط حکومتکلان قلات ولایت‌قندهار که بین ٦٦ درجه ٤۷ دقیقه ۲٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ٤۱ دقیقه ٥٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بای‌محمدبیك‌چاه: موضع چاه داریست بفاصله ۱۸.٥ کیلو متر در شمال کهسان متصل سرکیکه بطرف گلران میرود درعلاقه حکومتکلان غوریان‌مربوط ولایت هرات که بین ٦۱ درجه ۱۷ دقیقه ٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ٤۸ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بای‌نظر : قریه ایست بفاصله ۱٦ کیلومتر درشمال مرکز رستاق متصل سرك مربوط حکو متکلان تالقان ولایت قطغن که‌بین ٦۹ درجه ٤٥ دقیقه۲٤ ثانیه طول البلد شرقی و۳۷درجه ۱۳ دقیقه ۳٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بایه‌دشت : دشتیست در جنوب شرق قلعه چخا نسور مربوط حکومت اعلی فراه که‌بین ٦۱ درجه ۱۹ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و٦۲ درجه ٤۲ دقیقه ٤٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بچی‌دران : کوهیست درشمال غرب شهر فراه بین ٦۲ درجه ۱ دقیقه ۳٦ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۳۳ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

ببر : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۲ ازرو ولایت جنوبی

ببر : قریه‌ایست بفاصله٤۳ کیلومتر بطرف جنوب‌غرب علاقه‌شیرزاد مربوط حکومت درجه اول خوگیانی ولایت مشرقی که بین٦۹ درجه ٤۸دقیقه طول البلد شرقی و۳٤ درجه ۹دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بت : قریه ایست بفاصله ۱۳ کیلومتر درشمال مرکز منجان مربوط حکومت درجه ۲ جرم حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ٥٤ دقیقه ٥۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ۹ دقیقه ٥۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بت‌پرستی : قریه ایست بفاصله ۱۷ کیلومتر درشمال‌شرق چخانسور مربوط حکومت اعلی فراه که‌بین ٦۲ درجه ۸دقیقه ۳٦ ثانیه طول البلد شرقی و۳۱ درجه٥٥دقیقه ٥٥ ثانیه عرض البلدشمالی واقع‌است .

بتخاك : قریه ایست بفاصله ۱۵ کیلومتر درجنوب‌شرق نمله درعلاقهٔ خوگیانی مربوط ولایت مشرقی که‌بین ۷۰ درجه۱۱دقیقه٥٤ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳٤ درجه۱٦دقیقه ۲٤ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است.

بت خاك : قریه ایست بفاصله ۱۷ کیلومتر بطرف شرق شهر کابل‌مربوط حکومت بگرامی ولایت کابل که‌بین ٦۹درجه ۲۰دقیقه ٤۹ ثانیه‌طول‌البلدشرقی و۳٤ درجه ۲۹ دقیقه ٥۹ثانیه عرض البلد شمالی واقع است ، بتخاك بطرف مشرق بگرامی واقع‌و اراضی آن بواسطه یك بندیکه بنام (بند خورد کابل) مشهوراست آبیاری میشود .
در بتخاك عمارات وباغ قشنگ که‌درعصراعلیحضرت امیر حبیب‌الله خان‌آباد گشته است موجود میباشد ویك‌عمارت گمرك در آن‌نیز اعمار گردیده است .
بتخاك موضع مهمی است که‌درخط سرك کابل ومشرقی واقع بوده اهالی آن به زراعت ومالداری مصروفیت‌دارند .

بت‌خاك : قریه ایست کوهستانی بفاصله ۲۱ کیلو متر درشمال غرب شهر میمنه مربوط حکو مت اعلی میمنه که‌بین ٦٤ درجه ۳۸دقیقه ٥۰ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳٦ درجه ٥ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بت‌خانه : موضعیست بفاصله ٥٫٥ کیلومتر درشمال غرب‌آرامتل نورستان مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ٥۳ دقیقه ۳٦ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳٥درجه ۱٦دقیقه۱۳ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بت‌خانه : کوتلیست بفاصله ۳۹٫٥ کیلومتر بطرف شمال غرب مرکزغوربند مربوط حکو متکلان پلخمری ولایت قطغن که بین ٦۸ درجه ۲۱دقیقه ۳۰ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳٥ درجه ٥ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

بت‌سر : موضعیست‌درجنوب‌قلعهٔ شرتان درعلاقه‌اسمار مربوط ولایت‌مشرقی که‌بین۷۱ درجه۱٤دقیقه ۱٦ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳٤ درجه ٤۷دقیقه۱٤ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بتن : قریه ایست بفاصله ۱۳٫٥ کیلومتر در غرب قریه اچین در علاقه حکومت کلان شنوار مربوط ولایت مشرقی که‌بین ۷۰ درجه ۳۹ دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ٤ دقیقه ٤۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بته‌شاد : قریه ایست بفاصله ٦٫٥ کیلومتر درغرب‌شهر فیض‌آباد نزدیك‌سرك مربوط حکو مت اعلی بدخشان که‌بین ۷۰درجه ۳۱دقیقه ٤٥ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۷درجه ٦دقیقه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بتی : قریه ایست بفاصله ۱۲ کیلومتر درجنوب غرب قریه حوض شاه درعلاقه شیوه مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۲۷ دقیقه ٤۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ٤۰ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بتی زاری : قریه ایست درحکومت درجه ۳ کشنده که مربوط حکومت کلان بلخ ولایت مزار شریف میباشد.

بتی کوت : علاقه داری ایست درجه ۳ که راساً مربوط حکومت کلان شنوار است اراضی آن هموار وغیر کوهستانی بوده درتابستان بسیار گرم نمیباشد ودر زمستان چون برف باری ندارد معتدل است پیداوار عمده زراعتی بتی کوت عبارت از گندم، جو، جوار، نیشکر، پنبه وماش می باشد ازاشجار مثمر بجز توت دیگر نوع درخت دران جا پیدایش ندارد درخت گز هم بوفرت دیده میشود . حیوانات اهلی آن عبارت از گاو، بز، گوسفند، اسپ، مرکب و گاومیش است . ازحیوانات وحشی تنها گرگ پیدامیشود .

بتی کوت : قریه ایست بفاصله ۳۲،۵ کیلومتر درجنوب مشرق جلال آباد مربوط حکومت مهمند دره ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ٤۰ دقیقه ۱٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۱٦ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است . وتعداد خانه وار بیشتر ازهزار میباشد .

بجر کشته : قریه ایست بفاصله ۲۵،۵ کیلومتر درشمال غرب قریه چهاربرجك مربوط چخانسور حکومت اعلی فراه که بین ٦۱ درجه ٤۸ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۲۳ دقیقه ٤۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

بجر کشته ثانی: قریه ایست بفاصله ۱۱،۵ کیلومتر درغرب چهاربرجك متعلق حکومت درجه اول چخانسور مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦۱ درجه ۵۳ دقیقه ٤۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۸ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

بچ : قریه ایست بفاصله ۲،۵ کیلومتر درشمال قلعه بارپنجه درعلاقه شیوه مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱ درجه ۲۸ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۳٤ دقیقه ٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بچ : قریه ایست درجنوب غرب شرتان درعلاقه اسمار مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ۱٤ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۵٤ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بچای : قریه ایست بفاصله ۸ کیلومتر درشمال شرق چهاردهی درعلاقه قره باغ متصل سرك مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦۸ درجه ۱۰ دقیقه ٤۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱٤ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بچو : قریه ایست بفاصله ۸،۵ کیلو متر درشمال غرب قریه متون درعلاقه خوست مربوط ولایت جنوبی که بین ٦۹ درجه ۵٤ دقیقه ۱٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۳ دقیقه ۱٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بچو خیل : موضعیست بفاصله ۲۸ کیلومتر درجنوب قلعه رسول خان درعلاقه کامرانی مربوط حکومت درجه اول کتواز حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸درجه ۲۷ دقیقه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۳۰ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بچه رابید : قریه ایست بفاصله ۳۴٫۵ کیلومتر در جنوب غرب بوزاد مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ۶۴ درجه ۲۰ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۵دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بچی گرام : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۴ کامدیش (لندی سین) متعلق حکو متکلان کنرها ولایت مشرقی موقعیت داشته مسافه ازمرکز اسمار ۸۱ کیلومتر است.

بحر آباد : قریه ایست بفاصله ۶ کیلومتر درغرب قریه بهسود خاص مربوط حکومت درجه۲ سرخرود ولایت مشرقی که بین ۷۰درجه ۲۴ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و۳۴ درجه ۲۷ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بخ : کوتلیست درجنوب قریه خشك آب بفاصله ۲۸ کیلومتر از مرکز خنجان متعلق حکومت درجه۲ دوشی مربوط حکومت کلان پلخمری ولایت قطغن که بین ۶۹درجه ۱دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و۲۵درجه ۲۲ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بخت آباد : قریه ایست بفاصله ۱۱ کیلومتر درجنوب شرق قریه شین دند مربوط حکومت کلان غوریان ولایت هرات که بین ۶۲درجه ۱۱ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ۱۳ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بختگان : قلعه ایست بفاصله ۴٫۵ کیلومتر در شمال ناورك در علاقه کشنده مربوط حکومت کلان بلخ ولایت مزار شریف که بین ۶۶درجه ۳۸ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵ درجه ۴۸دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بختیار : قریه ایست بفاصله۲۸ کیلومتر درجنوب غرب جلدك درعلاقه ترنك و جلدك مربوط حکومت کلان قلات ولایت قندهار که بین ۶۶درجه ۲۶دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلدشرقی و۳۱ درجه ۵۰دقیقه ۳۱ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بختیاری : موضعیست بفاصله ۱۲٫۵ کیلومتر درجنوب قلعه سرکاری درعلاقه درمصوف مربوط حکومت کلان سمنگان ولایت مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۱۷دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵درجه ۴۷دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بخچه بند : موضعیست بفاصله ۷۴ کیلومتر درشمال اشکاشم مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱درجه ۲۵دقیقه۱۸ثانیه طول البلد شرقی و۳۷درجه ۳۶ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است

بخرسك : قریه ایست بفاصله ۵۰ کیلومتر درشمال شرق قلعه خنگ درعلاقه شیوه مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱ درجه ۲ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۵۰ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بخش آباد : موضعیست بفاصله ۱۴ کیلومتر در شمال شرق قریه دولت آباد درعلاقه بکوا خا شرود مربوط حکومت اعلی (فراه) که بین ۶۲ درجه ۴۶ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۲ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بخشی خیل : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۳ بگرام حکومت اعلی پروان که ازمرکز حکومتی مجلی ۲ کیلو متر فاصله دارد .

بخشی کیلی : قریه ایست بفاصله ۱۷ کیلو متر درجنوب قلعه دوست محمد خان متصل سرك مربوط حکومت درجه اول کتوازحکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۲ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۶ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بد : قریه ایست بفاصله ۲۳ کیلو متر درجنوب غرب مرکز غور بند پهلوی سر کیکه بطرف شبر می رود مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۲۵ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۵ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بدب : قریه ایست بفاصله ۱۶ کیلومتر درشمال غرب قریه خجوه درعلاقه درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۵۳ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه ۱۵ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بدخشان : یك حکومتی اعلی افغانستان است که درسمت شمال ولایت قطغن به خط طول البلد شرقی تخمین ۷۰ درجه ۰ دقیقه ۳۶ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۶ درجه ۵۵ دقیقه ۱۶ ثانیه وهمچنین بین ۷۱ درجه ۱۵ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲۹ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

بدخشان از جانب شمال بدریای آمو ـ ازطرف غرب بولایت قطغن ـ از سمت جنوب به هندو کش و از جهت مشرق به چترال و ترکستان شرقی محدود است . دریای پنج که دریای (امویه) نیز گفته میشود در جوار آن جریان دارد . در بدخشان یك سلسله کوهای مرتفعی موجود است که در دامنه آنها درهها ووادیهای خرم وسرسبزی زیبائی طبیعی وجود دارد . آب و هوای این منطقه در تابستان خیلی سرد بوده ومعابر کوهستانی آن تماما از برف مستور ودریاهای آن کاملا منجمد میباشد . بنا به کثرت اشجار باران زیادی در آنجا می بارد بدخشان از حیث معادن هم خیلی غنی بوده مخصوصا

معادن نمك ، یاقوت ، بلور خالص ، زغال سنگ ، طلا ، مومیا ، زاج ، سنگرف ، لاجورد کوکرد وسرب دران موجود است .

لعل بدخشان در قرون وسطی در ممالك اسلامی شهرت عمومی داشته ودردواوین اکثر شعرا ذکر شده است . معاد نیکه ازان لعل برمی آمد به خارج بدخشان خاص ، در شغنان به ساحل طرف راست دریای آمو بوده است (مارکو پولو سیاح) نیز وجود آنرا تصدیق نموده . علاقه که لعل ازان استخراج میشد در این وقت به تاجکستان متعلق است . لاجورد بدخشان مانند امروز در قرون وسطی نیز شهرت داشت ، معادن آن در مجرای علیای کوکچه و اقسع و تجارت آن منحصر بحکومت است .

در بدخشان اقسام میوه وخورا که پیدا میشود پیدا وار عمده زراعتی آن عبارت از گندم ، جو ، نخود ، باقلی ، کوکنار ، وزغر میباشد اراضی زیادی للمی کاری میشود لکن در برخی مناطق اراضی آبی نیز وجوددارد . امتیاز عمده‌ئی که اراضی بدخشان دارد این است که درزمین‌های للمی آن هر گونه نباتات زرع شده‌میتواند . در علاقه های جرم بهارك ، زردبو ، اشکمش ، وشغنان هر نوع میوه موجود بوده ومخصوصا سیب بهارك ورستاق شهرت زیاد دارد . آب وهوای بدخشان ازهرحیث صحی وخوشگوار میباشد . لذا درین منطقه امراض هم کمتر به‌نظرمیرسد .

ازجمله مواشی اهلی مخصوصا بز ، گوسفند ، اسپ ، گاومیش دربدخشان تربیه میشود . یکنوع گاومیش که خش گاو گفته میشود درین منطقه بکثرت پیدا میشود و از موی دم آن پشه‌پران (چوری) ساخته‌میشود .

گوسفند نوع گدی دربدخشان مشهور است درجنگلهای بدخشان از حیوانات درنده شیر ، پلنگ ، خرس پیدامیشود هکذا درعلاقه درواز گرگ ، روباه ، خفك که پوست آن نفیس وازامتعه تجارتی وقیمتی میباشد وجود دارد پسته وبزغنج در نواحی رستاق ودرواز بکثرت موجود است .

درحصص هموار جرم ومواضع بلند ومرتفع آن شقاقل بوفرت موجود میباشد این نبات درطب اهمیت زیادی دارد . بنفشه وسماروغ درجمیع نقاط بدخشان پیدامیشود در توابع بدخشان خصوصا زردیو زرشك زیادتر پیدامیشود (کور) که ازنباتات طبی بوده وخیلی مفید ثابت‌شده وبرای خورا که بحیث سبزی نیز ازان استفاده مینمایند دربسا نقاط بدخشان یافته میشود .

درحکومت اعلی بدخشان حکومات وعلاقه داری های ذیل متعلق است .

۱ ـ حکومت درجه۲ جرم که شامل دوعلاقه‌داری بوده یکی علاقه داری درجه ۳ بهارك دیگر علاقه‌داری درجه ۳ کران ومنجان .

۲ـ حکومت درجه ۲ درواز که علاقه‌داری درجه اول خواهان نیز به‌آن مربوط است .
۳ ـ حکومت درجه ۳ اشکاشم که علاقه داری های درجه ۲ زیباك و علاقه داری شغنان به آن ارتباط دارد .
٤ ـ حکومت درجه ۳ کشم .
٥ ـ حکومت درجه ٤ واخان .
٦ ـ علاقه‌داری درجه ۲ راغ
۷ علاقه‌داری درجه ۲ شهر بزرگ
همچنین مکاتب ذیل درعلاقه‌های مربوطه بدخشان دائر است .
۱ـ مکتب ابتدائی کشم ـ واقع قبرشاه
۲ ـ مکتب ابتدائی جرم ـ واقع مرکز حکومت جرم
۳ ـ مکتب ابتدائی شهران خاش ـ واقع شهران حکومت جرم
٤ ـ مکتب ابتدائی بهارك جرم
٥ ـ مکتب ابتدائی شغنان واقع علاقه‌داری شغنان
٦ ـ مکتب ابتدائی درواز ـ واقع مالمی حکومت درواز میباشد مرکز حکومت اعلی شهر فیض آباد بوده که ارتفاع آن ازسطح بحر ۳۵۰۰ فت(۱۰۷۷) متر و مسافه آن از کابل مرکز افغانستان ۷۳۹ کیلومتر میباشد .

بدراس : کوهیست درجنوب شرق قریه شش برجه در علاقه بامیان مربوط حکومت اعلی پروان که بین ٦۸ درجه ۹ دقیقه ٤۲ ثانیه طول البلد شرقی و تخمین ۳٤ درجه ۳۳ دقیقه ۳٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بدرزئی : قریه ایست بفاصله ۹ کیلومتر درجنوب غرب پروش در علاقه شورا بك مربوط ولایت قندهار که بین ٦٥ درجه ٤٦ دقیقه ٤٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ٥۰ دقیقه ٤۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بدری : دریائیست درشمال غرب فارسی مربوط ولایت هرات که بین ٦۲ درجه ۳۲ دقیقه ٥۸ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ٥۲ دقیقه ٥۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بدك : قریه‌ایست بفاصله ۲۷ کیلومتر درشمال مشرق ناورك درعلاقه کشنده مربوط حکومتکلان بلخ ولایت مزار شریف که‌بین ٦٦ درجه ٤۹ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٥درجه ٥۹دقیقه ٥۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بد کك : دره ایست بفاصله۲٤ کیلومتر درجنوب شرق ناورك در علاقه کشنده‌مربوط حکومتکلان بلخ و لایت مزار شریف که‌بین ٦٦درجه ٤٥ دقیقه ۳٦ثانیه طول البلد شرقی و۳٥ درجه ۳۷ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بدل زائی : قریه ایست بفاصله ۱۵ کیلو متر درشمال شرق قلعه حمید خان درعلاقه شورابك مربوط ولایت قندهار که بین ٦۱ درجه ٦ دقیقه ٤۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۳ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بدلوك : قریه ایست که درحکومت درجه٤ کامدیش یا (لندی سین) مربوط حکومتکلان کنر های ولایت مشرقی موقعیت دارد .

بدود : قریه ایست در علاقه داری درجه ۲ شغنان مربوط حکومت درجه ۳ اشکاشم متعلق حکومت اعلی بدخشان

بدور : قریه ایست کوهستانی بفاصلهٔ ۲٤ کیلومتر در جنوب غرب قریه روان در علاقه درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ٥٤ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و۳۸ درجه ۲۰ دقیقه ۳٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بدی : قریه ایست بفاصله ۱۳ کیلومتر درشمال قریه زرغون شهر نزدیك سرك درعلاقه کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦۸ درجه ۲۲ د قیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ٥۷ دقیقه ٥۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بدی : قریه ایست بفاصله ۱۵ کیلومتر درجنوب غرب قریه رسول خان در علاقه کامران مربوط حکومت درجه اول کتواز متعلق حکومت اعلی غزنی که بین٦۸ درجه ۲۵ دقیقه ٦ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۳۱ دقیقه ٤۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بدی آباد : قریه ایست بفاصله ۱۱ کیلو متر درشمال شرق قلعة السراج درعلاقه لغمان مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۱٦ دقیقه ۱٤ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤ درجه ٤٤ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بدی راز : قریه ایست بفاصله ۲٦ کیلو متر درشرق قلعه سنگ ماشه در علاقه جاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦۷ درجه ۲۱ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ۱۳ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بدی غندی : تپه ایست درجنوب شرق قلعه حمیدخان درعلاقه شورابك مربوط ولایت قندهار که بین ٦٦ درجه ۹ دقیقه ٤۸ ثانیه طول البلد شرقی و۳۰ درجه ۸ د قیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است ،

بدی کوه : قریه ایست بفاصله ۳۸ کیلو متر درجنوب غرب قلعه کف درعلاقهٔ درواز مربوط حکومت

اعلي بدخشان که بین ۷۰ درجه ۹۰ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۵۱ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بدی گال : شیله ایست بفاصله ٤٨ کیلو متر درشمال مرکز اسمار مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ۳۲ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۲۳ دقیقه ۳۸ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بدین : قریه ایست بفاصله ۲۲ کیلو متر درشرق قریه قلات غلزائی مربوط و لایت قندهار که بین ٦۷ درجه ٥ دقیقه ٤۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲ دقیقه ۱۲ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بدیوه : قریه ایست بفاصله ١٤ کیلومتر بطرف جنوب غرب قریه آرامتل نورستان مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ٥۰ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٥ درجه ۱۳ دقیقه ۱۳ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بر آباد : قریه ایست بفاصله ٦ کیلومتر در شرق چوکی درعلاقهٔ حکومتکلان کنرها مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ٥۸ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ٤۱ دقیقه ٤۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برات میرقاسم : قریه ایست از مربوطات علاقه حکومت درجه اول بهسود مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل .

براره : قریه ایست بفاصله ۲۹ کیلو متر درجنوب شرق قریه خیرآباد متصل دریای «وردج» درعلاقه جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱ درجه ۲ دقیقه ۱٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ٥۰ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

براز آب : قریه ایست بفاصله ٤۲ کیلو متر درجنوب غرب قریه آق گنبد درعلاقه چخچران مربوط حکومتکلان غورات و لایت هرات که بین ٦٤ درجه ۱۲ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۲۸ دقیقه ١٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

براز و : قریه ایست درعلاقه داری درجه ۲ بالابوك مربوط حکومت اعلی فراه، مسافه از مرکز علاقه داری ۲۳ کیلومتر میباشد

براگند : تپه ایست درشمال قریه عبدالرحمن درعلاقه ارغستان مربوط ولایت قندهار که بین ٦٥ درجه ٥۷ دقیقه ٥۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲٥ دقیقه ٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برالا : قریه ایست بفاصله ۱۱ کیلومتر در غرب جمرود درعلاقه قره باغ مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦۷ درجه ٥٦ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۹ دقیقه ۳٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برآن آباد : قریه ایست بفاصله ٥ کیلومتر درجنوب شین دند مربوط ولایت هرات که بین ٦۲ درجه ۷ دقیقه ۲٦ ثانیه طول البلدشرقی و۳۳ درجه ۱٦ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است.

برآن حیل : قریه ایست بفاصله ۷٫٥ کیلومتر درجنوب مرکز چمکنی مربوط ولایت جنوبی که بین ٦۹ درجه ٤۷ دقیقه ٤۷ ثانیهٔ طول البلد شرقی و۳۳ درجه ٤٤ دقیقه ٤۷ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

برای قلعه : قریه ایست بفاصله ۲۷ کیلو متر درشمال شرق قریه شیوه نزدیك درهٔ مزار درعلاقه حکومت کلان کنرها مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ٤٥ دقیقه ۲٤ ثانیه طول البلدشرقی و ۳٤ درجه ٤۰ دقیقه ٤۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بربیج : قریه ایست بفاصله ٤۰٫٥ کیلو متر در جنوب شرق چهار برجك متصل رود هلمند مربوط چخانسور حکومت اعلی فراه که بین ٦۲ درجه ۲٦ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۸ دقیقه ٤۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بربر : قلعه ایست بفاصله ۱٦٫٥ کیلومتر درجنوب شرق خان آباد درعلاقه دولت آباد مربوط ولایت قطغن که بین ٦٦ درجه ٤٥ دقیقه ۳٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱٥ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بربیر : قریه ایست بفاصله ۱٦ کیلومتر درجنوب شرق نمله درعلاقه خوگیانی مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۱۲ دقیقه ۳٦ ثانیه طول البلدشرقی و ۳٤ درجه ۱٦ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برپای : دریائیست بفاصله ٦۹٫٥ کیلو متر درشمال شرق مرکز حکومتی درجه اول شین دند مربوط ولایت هرات که بین ٦۲ درجه ٤۱ دقیقه ٥۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۱ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برتخت : قریه ایست بفاصله ۸٫٥ کیلومتر درجنوب شرق مرکز حکومتی درجه اول شین دند مربوط ولایت هرات که بین ٦۲ درجه ۱۳ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱٦ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برج : قریه ایست درعلاقه حکومت درجه ٤ قادس مربوط حکو متکلان بادغیسات و لایت هرات.

برج : قریه ایست بفاصله ۲۸٫۵ کیلومتر درشمال غرب مرکز هرات متصل سر کیکه بطرف غوریان میرود درعلاقه حکومت درجه اول انجیل مربوط ولایت هرات که بین ۶۱ درجه ۵۵ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برج امان : قریه ایست بفاصله ۳۴ کیلومتر درشمال شرق قریه رخه هرعلاقه پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۹ درجه ۴۴ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۷ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برج پای : قریه ایست بفاصله ۳۸ کیلومتر درجنوب غرب قلعه مشك درعلاقه حکومتکلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۱۶ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برج تاجرمن : خرابه ایست بفاصلهٔ ۴۷ کیلومتر درشمال غرب مرکز شهرك مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ۶۴ درجه ۴۵ ثانیهٔ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۸ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برج توپخانه : قریه ایست بفاصله ۱۰٫۵ کیلومتر درشمال غرب مرکز زیباك مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱ درجه ۱۷ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۳ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برج شیران : قریه ایست بفاصلهٔ ۱٫۵ کیلومتر درجنوب مرکز بلخ که در حوزهٔ حکومتکلان بلخ واقع واز توابع ولایت مزار شریف میباشد .

برج عبدالله : تقریبا در (۶۰۰) متری قلعه بگرام مربوط حکومت اعلی پروان سمت شمالی در موضعی که دریای غوربند بدریاری پنجشیر میریزد ، سنگلاخ بلندی دیده میشود که عموداً بسمت شمال وغرب این رودخانه خم گردیده وبا نشیب تندی جانب شرق بطرف ساحل راست دریای پنجشیر فرودمی آید این سنگلاخ را دیواریکه بدور آن ازخشت خام کشیده شده بود (تاامروز آثار آن دیده میشود) مستحکم نگهمیداشت که سد طبیعی راتشکیل میداد. تنها طرف جنوب وشرق این حصار خندق عریضی حفر شده وحمله ها جمین را واقع میشد وموضع مذکور رابصورت یك شهر مستحکم یاقشله عسکری محافظت مینمود . این شهر را متخصصین حفریات بنام (شهرجدید شاهی) یاد میکنند وچنان تصور میرود که این شهر در زمان سلاطین یونانی آباد گردیده باشدزیرا بروی خشت های آن حرف (تیتای) یونانی نقش است ونیز طرح حفر خندق ودفاع ازآب که از پیشرو ودیوار برج عبدالله ظاهر میشود خصوصیات تام وقرابت زیادی باتعمیرات یونانی هادارد. آبادی برج عبدالله برفراز سنگلاخ

ازنقطه نظر سوق الجیشی اهمیت بزرگی داشت، زیرا یکطرف این موضع برای مراقبت اهالی موقعیت خوبی داشت وازطرف دیگر راه های بزرگ عبور و مرور را از قبیل خاوك (اسکندریه غزنه) وجلال آباد (تاگارا دیونی) پارو پامیزاد، یعنی راهیکه باختر وتمام صفحات غرب را باپارو پامیزاد وهند ملحق میساخت کنترول ومحافظت مینمود.

خلاصه این اردو گاه، پایتخت سیار امپراطوری ومرکز ثقل وفیروئی بود که جنبش وفعالیت بزرگی ازان سرچشمه میگرفت. قراریکه مورخین ارقام میدارند و حفریات ظاهر ساخته است، قلعه بگرام (شهر جدید شاهی) تخمین دوقرن پیش از(هیوان تسنگ) متروك گردیده بود.

هیوان تسنگ در کتاب خود میگوید: (درین منطقه باد چنان بشدت می وزد که پرنده گان نمیتوانستند بر فراز سلسله کوها پرواز نمایند) ازین عبارت بر می‌آید که بگرام ازحیث بادتند خود معروف بوده وحقیقتا پرنده گان از روی اجبار بر روی تالابهائیکه ازرود خانه ها تشکیل میگردد نشسته ونشاط خاطر شکاریان را فراهم مینماید، یعنی شدت وزش باد کما کان باقیست.

برج عیاران : قریه ایست که بفاصله ٦ کیلومتر درجنوب مرکز بلخ واقع واز مربوطات حکومت کلان بلخ ومتعلق ولایت مزار شریف میباشد.

برج قلعه : قریه ایست بفاصله ۲۵ کیلو متر بطرف جنوب شرق قریه زائدآباد در لوگر مربوط ولایت کابل که بین ٦۹ درجه ۱۳ دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤ درجه ٦ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.

برج گرده : خرابه ایست بفاصله ۹۷ کیلو متر در جنوب چخانسور مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦۲ درجه ٥ دقیقه ۱٦ ثانیه طول البلد شرقی و۳۱ درجه ۲ دقیقه ٤۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

برج گل‌جان : برجیست بفاصله ۲۳ کیلومتر درشمال غرب مرکز چاریکار متصل سرك مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۲٥ درجه ۳ دقیقه ٥۹ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤ درجه ۳ دقیقه ۳٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

برج لار : برجی است بفاصله ۸۷ کیلومتر در شمال مرکز علاقه چخانسور مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦۲ درجه ۱۱ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۱ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

برج : موضعیست بفاصله ۱۳،۵ کیلو متر درشمال‌شرق صمدخان کلی درعلاقه شورابك مربوط ولایت قندهار که‌بین ٦٦درجه ۱۷ دقیقه ٦ ثانیه طول‌البلد شرقی و۲۹درجه ۵۷ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

برزاری : دریائیست بفاصله ۵۵ کیلومتر درجنوب شرق پرجمان درعلاقه گلستان‌مربوط حکومت درجه ۲ بکواه متعلق حکومت اعلی فراه که بین ٦٤درجه ۱٤ دقیقه ۳٦ ثانیه‌طول‌البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۸ دقیقه ٤۵ ثانیه عرض‌البلدشمالی واقع و برودسپی‌وش‌میریزد .

برزل‌بیك : کوهیست درجنوب قریه اتمان در علاقه خوست مربوط ولایت جنوبی که بین ٦۹ درجه ٤۵ دقیقه ٤ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۳ درجه ۷ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

برزین : کوتلیست بفاصله ۲۵،۵ کیلومتر درشمال‌قریه سدی گل در نورستان مربوط ولایت مشرقی بارتفاع تخمین ٤٦۳۷ متر بین ۷۱ درجه ۲۳ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵ درجه ٥٤ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی موقعیت دارد .

برسری : قلعه ایست بفاصله ۵ کیلو متر درشمال رود پخ درعلاقه راغ مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۲۲ دقیقه ۱۷ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۷ درجه ۳٤ دقیقه ٤۵ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

برشرتگاب : نهریست بفاصله ۵، ٦۲ کیلومتر درجنوب غرب قریه پرجمان که به رود غور میریزد درعلاقه بکوا مربوط حکومت اعلی فراه که تخمین بین ٦۳ درجه ۲٦ دقیقه ۲٤ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۳ درجه ۸ دقیقه عرض‌البلد شمالی واقع است .

برغنك : قریه ایست بفاصله ٦۵ کیلو متر درجنوب شرق شهر هرات در علاقه گذاره مربوط ولایت هرات که بین ٦۲ درجه ۲٤ دقیقه ٤۲ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۳ درجه ۵٤دقیقه ۳۰ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

برغنك : دریائیست بفاصله ۵، ۷٤ کیلومتر در جنوب شرق مرکز هرات درعلاقه گذاره مربوط ولایت هرات که‌بین ٦۲ درجه ۲۵ دقیقه ۱۲ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۳ درجه ۵٤ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع وآب‌آن برود گز می‌ریزد .

برغنه‌تل : قریه ایست‌بفاصله۵، ۱۵ کیلومتر درغرب‌قلعه‌اسددرعلاقه خاکریز مربوط ولایت قندهار که‌بین ٦۵درجه ۲٤ دقیقه ۱۸ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۲درجه ۵ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

برفك : قریه ایست درعلاقه داری درجه ۳ خنجان متعلق حکومت درجه ۲ دوشی مربوط حکومتکلان پلخمری ولایت قطغن .

برقی : قریه ایست بفاصله ۱۵ کیلومتر درغرب پای کوتل درعلاقه دایزنگی متصل شیله آق زرت مربوط ولایت کابل که بین ٦٦ درجه - ۳۹ دقیقه ۳۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۲۲ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برك : قریه ایست بفاصله ۲٤٫٥ کیلومتر درشرق مرکز حکومتکلان قلات مربوط ولایت قندهار که بین ٦۷ درجه ۱ دقیقه ٤۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه - ٤۲ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

برك : قریه ایست که در ۲۹ کیلومتری مرکز حکومتی درجه ۳ قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه واقع است .

برك : قریه ایست بفاصله ۲۰٫٥ کیلومتر درشمال شرق قریه رخه متصل در پای پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان که بین ٦۹ درجه ۳۸ دقیقه ۳٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٥ درجه ۲۳ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برکاه : کوهیست درشمال شرق قریه خوگیانی به ارتفاع تخمین ۲۳٦٦ متر درعلاقه کشکنخود مربوط ولایت قندهار که بین ٦٥ درجه ۱٦ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ٥۱ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برك ریگ : میدانیست که درجنوب مشرق قریه دختران درعلاقه چخانسور مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦۲ درجه ۲۳ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۳۹ دقیقه ۳٦ ثانیه تخمینا عرض البلد شمالی واقع است .

برکندی : موضعیست بفاصله ۹ کیلومتر درشمال قلعه چغه سرای درعلاقه پیچ دره مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه - ٦ دقیقه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه - ٥٥ دقیقه - ٥۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برکنر : اسمار دیده شود .

برکوت : قریه ایست کوهستانی بفاصله ٥٤ کیلومتر درشمال مرکز اسمار متصل سرك مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ۳۲ دقیقه ۱٥ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٥ درجه ۱۸ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برکوت : قریه ایست بفاصله ۱۱ کیلومتر در شمال قریه شیوه متصل دوگی مربوط حکومت اسمار

ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۵۰ دقیقه - ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۰ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برکه : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۳ قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه مسافه ازمرکز حکومت ۵، ۵ کیلومتر میباشد .

برکه : علاقه داری درجه۲ مربوط حکومت درجه ۳ نهرین وازتوابع حکومت کلان پلخمری است که درحوزهٔ ولایت قطغن واقع بوده وبرخط۶۸درجه ۵۸ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۶درجه -۳ دقیقه ۳۷ ثانیهٔ عرض البلدشمالی کائن میباشد حدوداینمنطقه ازجهات شرق ، غرب وجنوب بمرکز ومربوطات حکومت محلی نهرین وازطرف شمال به معبر عمومی بغلان پیوسته و فاصلهٔ آن ازمرکز حکومت مذکور تقریباً ۱۷،۵ کیلومتر است . دراینعلاقه قریه های متعددی وجود دارد که تعداد خانوار آن درحدود (۲۵۰۰) خانه تخمین میشود . بعضا قسمت های اینمنطقه کوهستانی بوده در دامنهٔ کوهای آن تپه های خاکی وزمین های صالح الزراعه موجوداست که دران زراعت للمی بخوبی بعمل می آید دیگر حصص هموار وقابل کشت بوده برخی لا مزروع وبائر است ، زمین های خاره که تحت زرع نیامده صرف دراوقات بارندگی اززراعت وعلف زارهای آن استفاده میشود. آب وهوای آن درتابستان وزمستان تقریبا معتدل بوده سرمای شدیدی ندارد مقدار بارندگی درهرسال تفاوت داشته ویکسان نیست ، چشمه سارهای که ازتپه ها ونقاط مرتفع سرازیر میشود برای آبیاری زمین های زراعتی کمک شایانی مینماید .

درباغهای آنجا اشجارسیب، تاك ،شفتالو ، زردآلو، واز اقسام گلها گل پتونی بیشتر تربیه میشود ، محصول زراعتی آن گندم ،جو، جوار ، زغر بوده اینمحصول چون بیشتر دراراضی للمی بعمل می آید اضافه ازاحتیاج آن دربرخی جاها بفروش میرسد . ازنوع سبزیجات دربعضی جاها بادنجان ، کچالو ، زردك پیدایش دارد ، درتپه ها ودامنه های جبال شرقی اینحصه جنگل های اشجا ریسته وارچه بکثرت موجود بوده اهالی بجمع وذخیره وفروش آن می پردازند ، پیشهٔ اهالی غالبا زراعت و مالداری بوده رمه های گوسفندرا درمراتع آنجا بغرض تجارت تربیه مینمایند وهکذا یك تعداد اسپ های دوند وخانه زادبرای بزکشی درمواقع میله های ملی تحت توجه وتربیه گرفته میشود .

طیور وحشی آن عبارة از : کبك ، قاز ، مرغابی است که درایام زمستان اهالی بشکار آن هامی پردازند .

شرك عمومی این منطقه همان سرك خان آباداست که بعلاقهٔ نهرین پیوسته وراهای خصوصی دیگر نیز مانند راه اشکمش وجود دارد که علاقه داری (برکه) را با حکومت محلی نهرین متصل می سازد .

درمرکز علاقه‌داری مدرسه‌ئی بنام مدرسهٔ (قاری ملول) دائر است که طلبه برای کسب علوم دینی در آنجا اشتغال دارند .

برکه : قریه‌ایست که بفاصله ۲۳ کیلومتر درشرق قلعهٔ سنگ‌ماشه درعلاقهٔ جاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی کائن وبرخط ۶۷ درجه ۱۸ دقیقه ۴۳ ثانیهٔ طول البلد شرقی وخط ۳۳ درجه ۱۷ دقیقه ۱۲ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع شده است .

برکه : کوتلیست بفاصله ۱۹ کیلومتر درغرب قریه‌ملاسر کی‌خان درعلاقه معروف ارغستان مربوط ولایت قندهار به‌ارتفاع تخمین ۲۴۲۴ متر که بین ۶۷ درجه ۳۲ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۸ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برکه‌دارسر : کوتلیست بفاصله ۱۸ کیلومتر درجنوب غرب قریه‌زاده درعلاقه خوگیانی مربوط ولایت مشرقی بارتفاع تخمین ۴۵۵ متر که بین ۷۰ درجه ۱۶ ثانیهٔ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برکی : قریه‌ایست بفاصله ۱۰۰۵ کیلومتر درغرب مرکز نهرین مربوط حکومتکلان پلخمری ولایت قطغن که بین ۶۸ درجه ۵۸ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳ دقیقه ۳۷ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

برکی : قریه ایست درحوزهٔ حکومتی درجه اول بهسود مربوط حکو متکلان دایزنگی متعلق به ولایت کابل .

برکی : قریه ایست سرسبز در گوشهٔ شمال غرب کابل ، درین منطقه باغهای انگوری وفواکه مختلفه بکثرت وجود دارد ، این قریه سابق بحکومت ده سبز مربوط بود ولی در اخیر سال ۱۳۲۶ به بلدیه کابل مربوط گردید . اهالی آن باغدار و زراعت پیشه میباشند .
چون این منطقه برجاده بزرگ که جانب شمال مملکت میرود واقع است لذا تانك تیل پطرول درآنجا موجود وباغ بالا که درسابق باغ عالی ومهمی بود واکنون آثار عمرانی آن باقی است درانجام شمالی آن واقع میباشد. فاصله آن الی بی‌بی‌مهر ومرکز حکومتی ۳½ کیلومتر بوده واز کابل ۵½ کیلومتر فاصله دارد. انگور برکی شهرت زیادی داشته ونه تنها مصارف اهالی مرکز کابل را تکافو می نماید بلکه مقدار زیادی بهند و پاکستان هم صادر میشود .

برکی برك : شهریست بفاصله ۱۱۰۵ کیلومتر درشمال شرق برکی را جان متصل سرك که مقر حکومتی کلان لوگر میباشد (مربوط ولایت کابل) که بین ۶۸ درجه ۵۸ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد

شرقی و۳۳درجه ۵۷دقیقه ۵۸ ثانیه‌عرض بلدشمالی‌واقع‌است. دربرکی برک‌غالبا طایفهٔ اورمر زندگانی دارند واهالی آن به‌لسان پښتو ودری تکلم می کنند مرکز حکومت کلان‌هم درآنجا میباشد دربرکی برک دوباب مسجدجامع موجود است که یکی آن مشهور به نام‌مسجدقاضی ودیگری‌بنام‌مسجدحضرت آخندجی‌صاحب‌علیه‌الرحمه شهرت دارد ودرهردو مسجد ازطرف مدرسین علوم مذهبی تدریس میشود. مزارات ذیل در برکی برک مشهور میباشد: مزار حضرت آخندجی صاحب که‌آن رابعضی کاکو صاحب می نامند، مزار شیخ حسن صاحب واقع ده شیخ برکی، مزار مولانا محمد عثمان صاحب علیه الرحمه، مزار میر مسعود صاحب علیه الرحمه و مزار شیخ عبد الرحمن صاحب علیه الرحمه. دربرکی برک یك باب مکتب ابتدائی نیزموجود است.

برکی راجان : قریه ایست بفاصله۱۱٬۵ کیلومتر درشمال غرب‌مرکز حکومتی کلان لوگر مربوط ولایت کابل که‌بین ۶۸درجه ۵۴دقیقه۴۹ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۳ درجه ۵۶ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض‌البلد شمالی واز مرکز حکومتی کلان تخمینا ۶ کیلومتر واقع‌است.درین جا یك باب مسجد جامع وجود دارد که‌بنام مسجد در وازهٔ کلان مشهور است. مزارات‌معروفی نیز درین‌قریه موجود میباشد ازقبیل مزار: شاه ابوالفتح علیه الرحمه یك‌تن از تابعین کرام ومزار جناب ابوالشاه علیه‌الرحمه ومزارحضرت‌میانجی‌صاحب.
یك‌باب‌مکتب رسمی هم‌درسال ۱۳۱۴ درین‌جا تاسیس گردیده.

برگام : دره‌ایست بفاصله ۲۲ کیلومتر درشمال مرکز اسمار مربوط ولایت مشرقی ممتد به طرف شمال‌غرب بین۷۱ درجه ۲۲دقیقه ۴۷ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۵ درجه ۸ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است.

برگ‌زرد : قریه‌ایست بفاصله‌یك کیلومتر در جنوب قریه (پریان‌پنجشیر) مربوط‌حکومت اعلی‌پروان که‌بین ۷۰درجه ۱دقیقه ۲۲ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۵درجه ۴۰دقیقه ۱۱ثانیه عرض‌البلد شمالی موقعیت دارد.

برگمال : قریه‌ایست‌درحوزهٔ‌حکومت درجه۴ کامدیش (لندی سین) مربوط حکومت کلان کنرهای ولایت مشرقی. قریه مذکوراز مرکز حکومت ۲۹ کیلومتر فاصله‌دارد.

برگه : خرابه ایست‌بفاصله۳۶٬۵ کیلومتر درجنوب‌شرق مرکز حکومت کلان شبرغان مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۲۴ دقیقه ۱۶ثانیه طول البلد شرقی و۳۶ درجه ۳۹ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض‌البلد شمالی‌واقع است.

برگی : موضعیست بفاصله ۲۳ کیلو متر در شمال قلعه‌اسد درعلاقه خاکریز مربوط ولایت قندهار

که‌بین ٦٥درجه ۳۳دقیقه۱۱ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۲درجه ۱۷دقیقه۲۹ ثانیه‌عرض‌البلد شمالی واقع است .

برلك : قریه‌ایست بفاصله ۱۵.۵ کیلومتر درجنوب شرق‌قریه جانی‌خیل متصل سرك‌مربوط‌حکومت درجه‌اول کتواز متعلق حکومت‌اعلی غزنی که‌بین ٦۸درجه ۳٤ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲درجه ٤۳دقیقه ۱ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

برلك ثانی : قریه ایست بفاصله ۱۷٫۵ کیلومتر درجنوب غرب جانی خیل متصل سرك مربوط حکومت درجه‌اول کتواز متعلق‌حکومت‌اعلی غزنی که‌بین٦۸درجه -۲۳دقیقه - ٥٤ ثانیه‌طول‌البلد شرقی و۳۲ در جه ۳۷دقیقه ٥٦ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برم‌بالوگری : کوتلیست‌بفاصله ٦٦ کیلومتر درجنوب‌شرق قریه‌سدی گل‌مربوط ولایت مشرقی‌به‌ارتفاع تخمین ۳٤٤٥ متر که‌بین ۷۱درجه ۳٦ دقیقه - ۱ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۵ درجه ۳۰دقیقه - ۲۵ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

برملك : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳۲ کیلومتر در غرب مرکز بلخ واقع و مربوط حکو متکلان بلخ در ولایت مزار شریف موقعیت دارد .

برمل : درتشکیلات اداری عبارت از علاقه داری درجه اول است که متعلق حکو مت کلان ارگون مربوط ولایت جنوبی میباشد .

برمل به سمت جنوب شرق ارگون‌موقعیت‌داشته‌ازطرف‌شرق بعلاقه(خط‌سرحدی) ازجانب غرب به علاقه داری سروبی مربوط حکومت کلان ارگون ازجانب شمال غرب به ارگون واز جنوب‌غرب‌به‌علاقه‌داری گومل متعلق حکو مت کلان‌ارگون محدود شده‌است .

برمه : کوتلیست بفاصله ۲۲٫۵ کیلومتر بطرف شمال غرب دهانه غوری مربوط و لایت قطغن که بین ٦۸ در جه ۱۸ دقیقه ـ ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۷دقیقه ۱٤ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

برناباد : قریه ایست بفاصله ۱۲٫۵ کیلومتر در شمال مشرق مرکز غوریان مربوط و لایت هرات که بین ٦۱ درجه ۳۵ دقیقه ۳٦ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳٤ درجه ۲۳ دقیقه ٦ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

برنجی‌رود : نهریست بفاصله ٤۸ کیلومتر در شمال قریه گنده‌لك‌مربوط ولایت هرات بین ٦۱ درجه ۵۸ دقیقه ٤۲ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳٤ درجه ۱۱ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی جریان دارد .

برنجی کوتل : کوتلیست بفاصلهٔ ۱۱ کیلومتر در شمال شرق مرکز اوبه مربوط ولایت هرات که بین ٦۳ درجه ۱۵ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۲٦ دقیقه ٥٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برنگ : دشتی است در جنوب غرب مرکز فراه که بین ٦۱ درجه ۳۰ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ٤۲ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

برنگک : قریه ایست بفاصله ۱۳ کیلومتر در شمال شرق شهر فراه متصل سر کیکه بطرف شین دند میرود مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦٦ درجه ۱۰ دقیقه ۲٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۰ دقیقه ۱٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برنوزاد : قریه ایست بفاصله ۱۸ کیلومتر درشمال غرب مرکز حکومتی درجه ۲ نوزاد مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ٦٤ درجه ۲۱ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۷ دقیقه ٤۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

برور : قریه ایست کوهستانی بفاصله ۱۲٫٥ کیلو متر در شمال غرب چوکی در علاقه حکومت کلان کنرها مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ٤۹ دقیقه ٤۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ٤٦ دقیقه ۳٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بره : شیله ایست بفاصله ۲۹٫٥ کیلومتر در جنوب قلعه سر کاری ارغستان مربوط ولایت قندهار که بین ۹۷ درجه ۲ دقیقه ۱٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲٤ دقیقه ٦ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بره : قریه ایست بفاصله ۱۹ کیلومتر در شمال قریه شنوار در علاقه نورستان مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۱۷ دقیقه ٥۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٥ درجه ۳۸ دقیقه ٥۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بره چماته : قریه ایست بفاصله ۳٫٥ کیلومتر در جنوب قریه سدی گل متصل در یای کنر درعلاقه نورستان مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ۲۳ دقیقه ٤۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٥ درجه ۳۹ دقیقه ٥٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بره گنه : قریه ایست بفاصله ۳۲ کیلو متر در جنوب چهل خانه متصل سر کیکه بطرف قندهار میرود ، در علاقه دهله مربوط ولایت قندهار که بین ٦٦ درجه ۲ دقیقه ٤۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ٦ دقیقه ۳۷ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بره ملك : قریه ایست بفاصلهٔ ۳۱ کیلومتر در شمال غرب تکزار درعلاقه سنگچارك مربوط حکومت کلان شبرغان ولایت مزار شریف که بین ٦٦ درجه ۱۲ دقیقه ۳٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٥ درجه ٤٥ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

بری : قریه ایست کوهستانی بفاصله ۲۲ کیلو متر درجنوب غرب قلعه تیواره در علاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ٦٤ درجه ۲۰ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۲ دقیقه ٥٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بری آس : کوهیست درشمال غرب نادعلی مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦۱ درجه ٥۰ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ٥٤ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بریالی : قریه ایست بفاصله ۳ کیلومتر درشمال قریه شیوه درعلاقه کنرها مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۳٦ دقیقه ٤٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۳٥ دقیقه ٥۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بریز : قریه ایست بفاصله ۱۳ کیلومتر درشمال قلعه بارپنجه در علاقه شیوه مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱ درجه ۲۹ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۳۹ دقیقه ۳٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بزاریق : موضعیست بفاصله ٥۰ کیلومتر درغرب مرکز شورتپه مربوط حکو متکلان بلخ و لایت مزارشریف که بین ٦٦درجه ٤۹ دقیقه ۲٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲۰ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بزازی : قریه ایست بفاصله ۱۷ کیلومتر درشرق مرکز حکومت درجه اول شیندند مربوط ولایت هرات که بین ٦۲ درجه ۱۷ دقیقه ۲ ثانیه طول البلدشرقی و۳۳ درجه ۱۹دقیقه ٤۱ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بزبر : قریه ایست بفاصله ۱٥ کیلومتردر جنوب مرکز بالا مرغاب مربوط حکو متکلان بادغیسات ولایت هرات که بین ٦۳ درجه ۲۲ دقیقه طول البلد شرقی و ۳٥ درجه ۲۷ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بزدره : قریه ایست کوهستانی بفاصلهٔ ۲۸ کیلومتر بشمال غرب قریه خواجه غار مربوط ولایت قطغن که بین٦۹ درجه ۲ دقیقهطول البلد شرقیو۳۲درجه ٥۸دقیقه۳٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بزرتو : کوهیست درجنوب مرکز بالامرغاب مربوط حکو متکلان بادغیسات ولایت هرات که بین ٦۳ درجه ۲۱ دقیقه ٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٥ درجه ۲۳ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بزگیران : قریه ایست بفاصله ۱۱ کیلو متر درجنوب غرب مرکز اشکاشم مربوط حکومت

اعلی بدخشان که بین ۷۱درجه ۳۰ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۷ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بزمل : کوهیست درشمال مشرق قریه رخه درعلاقه پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۲۵ درجه طول البلد شرقی و ۵درجه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بوین : قریه‌ایست بفاصله ۳۲ کیلومتر درجنوب‌غرب قریه‌روان درعلاقه درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰درجه ۵۱دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه ۲۰ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بسب : قریه‌ایست بفاصله ۳۰ کیلو متر درغرب قلعه زرنی درعلاقه بکواه و خاشرود مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۴ درجه ۹ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۰ دقیقه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بست : ساحل چپ رود هلمند (درملتقای هلمند وار غنداب) خرابه های شهر کهن و تاریخی (بست) دیده میشود که یکی ازمراکز مهم مدنیت قدیم این سرزمین بوده و درادوار کهن (اوایل قرن ۶ مسیحی) شهرت بسزائی داشته‌وبعد در اسر قشون کشی های اعراب موقعیت مهم مسلمان ها گردیده ودر مقابل کابل شاهان مقاومت شدیدی می نمود . ازآن پس شهر (بست) تازمان سلاطین غزنوی‌شهرت سابقه‌خودرا از دست داده بود ولی در زمان غزنوی ها باوج ترقی وتعالی رسیده مخصوصا باغها واشجار میوه‌دار ازقبیل زردالو، انگور، شکرپاره، خرما، خربوزه وتربوز درین منطقه بکثرت وجود داشت . تجارت (بست) بسیار بارونق بود، برروی دریای هلمند پلی ازقائق ها ساخته شده بود که‌بوسیله آن قافله‌تجارتی ازشمالی ومردم‌راه نورد ازان عبور نموده به (بست) میرسیدند. شهر (بست) نسبت به تمام مربوطات مشرقی سجستان (سیستان) بزرگترین شهر بوده مال‌التجاره هند دربازار های آن عرضه میگردید وازانجا به دیگر نقاط مملکت برده میشد، وغالبا سوداگرانی در اینجا زندگانی مینمودند که باهند تجارت داشتند . در شهر (بست) مسجد جامع ونفیسی بنا ودراطراف آن بازار های وسیع وبزرگی انشاء یافته بود که مال‌التجاره درآن بکثرت روی هم میریخت . بفاصله تقریبا یکنیم فرسخ (۹ کیلومتر) ازشهر درکنار جاده که بطرف غربی ممتد است . اردوگاهی به بزرگی یك شهر کوچك آباد شده بود که اکنون خرابه های آن کشف گردیده است وبنام (لشکری بازار) شهرت‌دارد بست مرکز (شاهراه)، بین‌خراسان وبلوچستان وهندبود . بست‌علاوه برینکه ازحیث تجارت وعسکری شهرت خاصی داشت مردان فاضل

ودانشمندان بزرگی رانیز درآغوش خود پرورده که هر کدام ازرجال برازنده فرهنگی کشورماست. بست تقریبا باندازه (۱۲۵) کیلومتر بطرف غرب قندهار و بفاصله (۸) کیلومتر بطرف جنوب شرق شهر گرشك واقع است که پل دریای هلمند آنرا بقندهار وصل میکند واکنون برروی این دریا پل بزرگ ومستحکمی ساخته شده که عبور ومرور را سهل تر کرده است.

بستان : بندریست بفاصله ۴۹ کیلومتر درجنوب غرب مرکز چخانسور مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۱ درجه ۴۸ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۴۲ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بسته : قریه ایست بفاصله ۶٫۵ کیلومتر درجنوب مرکزمیدان خوله درعلاقه منگل مربوط ولایت جنوبی که بین ۶۹ درجه ۵۵ دقیقه ۱ ثانیهٔ طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۳ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بسرنگ : موضعیست بفاصله ۸۸٫۵ کیلومتر درشمال غرب خاش درعلاقه بکواه مربوط حکومت اعلی فراه که تخمینا بین ۶۲ درجه ۲۶ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۹ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

بسکی : قریه ایست بفاصله ۳ کیلومتر درجنوب شهر فراه مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۲ درجه ۶ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۲ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بسم الله : قریه ایست بفاصله ۵۷٫۵ کیلومتر درجنوب قریه جلدك متصل سرك درعلاقه ترنك وجلدك مربوط حکومتکلان تلات ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۴۵ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۴ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بسند : قریه ایست بفاصله ۴۰٫۵ کیلومتر در جنوب شرق قریه خیرآباد درعلاقه جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱ درجه ۲ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۴ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بسوتی : قریه ایست بفاصله ۴۴٫۵ کیلومتر درجنوب شرق مرکز گرشك درعلاقه کشك نخود مربوط بولایت قندهار که بین ۶۴ درجه ۵۷ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۶ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بسه بت : موضع چاه داریست بفاصلهٔ ۱۶ کیلومتر درشمال شرق میان پشته مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ۶۴ درجه ۷ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۵۳ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بسه گر : قریه ایست درعلاقهٔ حکومتی کلان لغمان ولایت مشرقی .

بش : کوتلیست بفاصله ۳٤ کیلومتر بطرف شمال غرب دهانه غوری مربوط پل خمری ولایت قطغن که بین ٦٨ درجه ۱۳ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۸ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بشارك : قریه ایست بفاصله ۱۰۵ کیلومتر درشمال مرکز آقچه مربوط ولایت مزار شریف که بین ٦٦ درجه ۱۰ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ۵٦ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بشر : خرابه ایست بفاصله ۳۳۰۵ کیلومتر درشمال قلعه چخانسور مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦۲ درجه ۳ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱٤ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بشکان : قریه ایست بفاصله ٦ کیلومتر درشمال غرب مرکز رستاق مربوط ولایت قطغن که بین ٦۹ درجه ٤٦ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۵۹ دقیقه ٤٦ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بشکه کوچه : موضعیست بفاصله ٤٤ کیلومتر بطرف شمال شرق قریه سربولی مربوط حکومت اعلی پروان که بین ٦۹ درجه ٤۸ دقیقه ۲٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۵۸ دقیقه ٤٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بشلاگ : قریه ایست بفاصله ۱۰ کیلومتر درشمال قریه شهیدان درعلاقه موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ٦٤ درجه ٤۷ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۷ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

بشور : قریه ایست بفاصله ۱۵ کیلومتر درشمال غرب قریه خجوه در علاقه درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۵۳ دقیقه ٤۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه ۱٦ دقیقه ٤۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بشی : قلعه ایست بفاصله ۲٦۰۵ کیلومتر درجنوب غرب مرکز اندر مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦۸ درجه ٦ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۷ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بشی گزه : کوتلیست بفاصله ۳۵ کیلومتر در جنوب شرق مرکز بغلان مربوط ولایت قطغن که بین ۵۸ درجه ۵۳ دقیقه ٦۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۸ درجه ۳٦ ثانیه عرض البلد واقع است .

بغار : کرتلیست بفاصله ۱۹ کیلومتر درشرق گردن دیوال متصل کوه سنگلاخ در علاقه بهسود مربوط حکومت کلان دایر نگی ولایت کابل که بین ۶۸درجه ۲۳دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و۳۴درجه ۲۹دقیقه ۴۸ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

بغاوی نافلین : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۱،۵ کیلومتر درعلاقهٔ حکومت درجه اول سرپل مربوط حکومت کلان شبرغان متعلق ولایت مزارشریف واقع می باشد.

بغك : قریه ایست درحکومت درجه۲ دره صوف مربوط حکومت کلان سمنگان ولایت مزارشریف .

بغلان : شهریست مرکز ولایت قطغن درشمال مملکت بین۶۸درجه ۴۶دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و۳۶درجه ۱۳دقیقه ۱۶ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .شهرمذکور جدیداً از نقطه نظر صنعت وزراعت مرکزیت بزرگی حاصل نموده ،یکی ازاسباب پیشرفت عمرانی و تکامل صنعتی این شهر مهم که تازه درجمله شهر های صنعتی مملکت جلب توجه می کند همانا فابریکه قند بغلان است .

پلان فابریکه قند سازی بغلان دروقت بسیار کم عملا مورد اجرا گذارده شد ، یعنی در۱۳۱۷ شروع بکار نمود ودرماه عقرب ۱۳۱۹ به پایهٔ تکمیل رسیده وفابریکه بغلان رسما افتتاح گردید که فعلا قسمت مهم شکر مصارف اهالی را سالانه تهیه می نماید بغلان زمین حاصل خیزی دارد که برای زراعت لبلبو وغیره مواد زراعتی بسیارمساعد است. بغلان که فعلا یك شهر صنعتی وزراعتی گفته میشود دارای عمارات عالی و فابریکه و دهقان خانه ها ودکانهای عصری بوده نسبتا سرسبز شاداب و حاصل خیز بنظر می آید. فابریکه قندسازی بغلان در اطراف خود ۵۷ هزار جریب اراضی مزروعی شاداب برای زرع لبلبو دارد ودر اتصال سرك بزرگی که ازپل خمری بطرف قطغن امتداد دارد واقع است .مسافه آن از کابل ۴۴۱ کیلو متر ونفوس آن تخمینا ۲۴۴۱۰ نفر میباشد.و نسبت باهمیت آن مرکز دارا لحکومگی ولایت قطغن شناخته میشود که اغلب دوایر حکومتی ومراکز تجارتی نیز درآنجا موجود است ،دربغلان برعلاوه لبلبو، گندم، جو، برنج، جواری، خربوزه، تربوز وسائر حبوبات و سبزیجات به بهترین طریق نشو ونما می نماید . پنبه هم از محصولات مهمه زراعت آن حدود است .میوه های سردرختی بغلان شهرت زیادی دارد. همچنین دربغلان یك باب لیسه ودو باب مکتب ابتدائی که یکی آن ذکور ودیگران ابتدائی نسوان میباشد تأسیس شده .اخیرا دربغلان یك شرکت مهم پیله وری درسال ۱۳۳۱ تاسیس گردیده که نتائج آن اطمینان بخش بوده وفعلا پارچه نفیس ابریشمی از قبیل لباس های مردانه ، دستمال، لنگی، ترمه گلدارزنانه، ابرك وغیره ساخته میشود و درنظر است که این صنعت بیشتر ترقی داده شود .

دربغلان علاوه بردستگاه دینامو برق که برای بدوران انداختن فابریکه کار میکند

یك دستگاه کوچك آبی که تقریبا (۹۰) کیلوات برق میدهد بر روی نهر اجمیر آباد گردیده که برای تنویر شهر وخانه‌ها وبکار انداختن فابریکه خدمت خوبی‌را انجام‌میدهد وبر علاوه‌دستگاه‌های کوچك چیدن پنبه، آسیاب، شالی کوبی وغیره نیز بهمین‌مؤسسه‌متعلق بوده خدمت‌خوبی‌را انجام میدهد .

بغیار : قریه ایست بفاصله ۲ کیلومتر در جنوب قلعه چمکنی متصل دریای کرم مربوط حکومتی درجه۳ چمکنی ولایت‌جنوبی که‌بین۶۹درجه ٤٦دقیقه ٥٦ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۳درجه ٤۷دقیقه ۳۲ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بك : قریه‌ایست بفاصله ۲۵ کیلومتر درجنوب‌شرق مرکزمیدان خوله‌متصل سرك مربوط حکومت درجه۳ چمکنی‌ولایت جنوبی که‌بین ۶۹درجه۵۹دقیقه ٤۷ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۳درجه ۳۲دقیقه ۲۷ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بکاول : قریه‌ایست‌مربوط حکومت کلان شبرغان ولایت مزار شریف.

بك خیل : قریه‌ایست بفاصله ۱۲٫۵ کیلومتر درشرق قریه جانی‌خیل متصل‌سرك مربوط کنواز حکومت اعلی‌غزنی که‌بین ٦۸درجه ۳٤دقیقه ۱۲ثانیه طول‌البلد شرقی‌و۳۲درجه٤۷دقیقه ٦۱ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بکرآباد : قریه‌ایست بفاصله ۸ کیلومتر درشرق مرکزشین‌دندمربوط ولایت هرات که‌بین ٦۲ درجه ۱۳دقیقه٤۱ثانیه طول‌البلدشرقی‌و۳۳درجه ۱۸دقیقه۲٤ثانیه‌عرض‌البلدشمالی موقعیت‌دارد

بکك : کوتلیست بفاصله ۲۱٫۵ کیلومتر درجنوب نیك در علاقه یکا ولنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل به‌ارتفاع تخمین ۳٦۳۷ متر بین ٦٦درجه۲دقیقه ۲٤ثانیه طول‌البلد شرقی و۳٤درجه ۳۸ دقیقه ٦ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بکوا : حکومتیست درجه ۲ مربوط بحکومت اعلی‌فراه که‌بین ٦۳درجه ٥٤ دقیقه طول‌البلدشرقی و۳۳درجه ۱۰دقیقه ۱۲ثانیه عرض‌البلد شمالی موقعیت دارد .

بکواءازطرف شرق بعلاقه داری واشیر مربوط حکومت اعلی گرشك وغورات ولایت هرات وازطرف شمال به علاقه داری بالا بلوك مربوط حکومت اعلی فراه ازطرف جنوب به‌ریگزارهای ته‌گرشك وازطرف غرب به کوتل خرمالق مربوط حکومت اعلی فراه محدوداست بکواءدارای دوعلاقه‌داری‌است که‌یکی‌علاقه‌داری‌درجه‌اول گلستان ودیگری علاقه‌داری درجه۲ خاش رود میباشد. اهالی‌بکواء اکثرا مالدار کوچی بوده وبه زراعت اشتغال دارند ، اگرچه درحکومتی مذکور کاریز زیاد است لکن اهالی بزراعت کمتر توجه‌دارند . مواد صنعتی شان پشم گوسفند وپنبه وازجمله پیداوار مهم‌آن گلیم ونمد

محسوب می‌شود . اقلیم مذکور گرم است زمستان معتدل دارد ، درتابستان روز آن فوق‌العاده گرم وازطرف‌شب خیلی فرح بخش‌است ، برف درین منطقه نمی بارد ، باران درماهای جدی ،دلو حوت زیاد است ، قلعه‌ها وتپه‌های خاکی قدیمه‌درآن‌موجود است درحوزه حکومتی‌بکواء رودیست که‌از کوهای شمالی‌آن سرچشمه گرفته وازجنوب سلسله کوهای قسمت جنوبی مرکز حکومتی اعلی گذشته به جهیل پوزك یا اشکین می ریزد وازان نهری جدامی‌شود .

درحدود رباط سیاه وآخرین‌حصه غربی‌بکواء که‌رباط سراجیه درآنجا بناشده ذخیرهٔ آبی موجوداست که دربین دو کوه واقع است سرك عام فراه وقندهار ازبکواء میگذرد ونیز بعلاقه‌داری های مربوط راه‌های غیرموتررو دارد مواشی درآنجا تربیه‌می‌شوداراضی بکوا برای مالداری وتربیه گوسفند وزراعت بدرجه اعلی مساعداست اگربارندگی شود چراگاهای سرسبزی درمنطقه مذکورتهیه می‌شود . زیرا بکوا میدان وسیع وهمواریست صرف‌دوسه کوه خورد منفرده بفاصله‌خیلی بعید ازیکدیگر کائن‌است کوهای بلند وشامخ که‌طرف‌شمال میدان بکوا افتاده (بدون‌شعبه حدود جنوبی) درقدیم بنام پارو پامیس یادمی‌شد وحدودغربی آفرا نیز کوها تشکیل داده . بکوا اگرچه‌بسیار وسیع است لکن کم نفوس است تنها درکنارهای هلمند وخاشرود نفوس آن نسبتاً زیادتراست ، تمام قسمت مرکزی تقریبا بی‌نفوس است زیرا آب برای زراعت وغیره موجودنیست درسابق‌آب فراوان توسط کاریز های زیاد از کوها آورده می شد وقراء زیادداشت . لکن دراثر جدال وکشمکش های که‌درظرف دوقرن گذشته دربین ولایات هرات، قندهار درآن بوقوع پیوسته اهالی‌قراء خودرا ترك‌وبجاهای دور رفته اند که درنتیجه کاریزها خراب ومیدان‌بکوا بصورت‌دشتی‌درآمده‌است . حرارت آن شدیدلکن هوایش صحی است ، بدون بته زار های گز وامرغیلان (Mimosa) چیزی دیگر دران نمی روید . اگر نفوس آن زیاد ومیدان و سیع آن تحت زراعت آورده شود، انبار غله بزرگ افغانستان راتشکیل خواهد داد . همچنین یك باب مکتب ابتدائی به اسم مکتب ابتدائی گلستان‌دران‌دائر میباشد که‌درشاه‌توت حکومت بکواواقع است .

بکول : کوتلیست بفاصله ۳۴ ° ۵ کیلومتر درشمال شرق قریه خنگ درعلاقه شیوه مربوط حکومت اعلی‌بدخشان که بین ۷۱ درجه ۸ دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و۳۷ درجه ۳۴ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بکه کی : قریه ایست درعلاقه داری درجه ۳ سرروضه مربوط حکومت کلان ارگون که متعلق ولایت جنوبی میباشد .

بکه‌مزار : قریه ایست بفاصله ۱۰ کیلومتر درجنوب شرق قریه شوربولاق درعلاقه چهارگنبد مربوط ولایت تخار که بین ۶۷ درجه ۱۵ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۶ دقیقه ۵۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بکیار : قریه ایست بفاصله ۴ کیلومتر درشمال مرکز قلات مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۵۴ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۸ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بگ : کوهیست درجنوب شرق جلریز در علاقه میدان مربوط حکومتکلان لوگر ولایت کابل که بین تخمین ۶۸ درجه ۴۵ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۵ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بگ بلوچ : قریه ایست بفاصله ۱۸ کیلومتر درشمال قلعه گدام درعلاقه ترین مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۳ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۷ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بگرام : حکومتیست درجه ۳ که مستقیما به‌حکومت اعلی پروان مربوط بوده بر خط طول البلد مشرقی ۶۹ درجه ۱۳ دقیقه ۲۹ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳۵ درجه ۵ دقیقه ۳۱ ثانیه واقع است، حدود آن ازطرف شمال وشرق برود خانهٔ پنجشیر وقسمتی از کوه های صافی و از طرف جنوب هم به‌سلسله کوهای صافی وازسمت‌غرب به‌یك‌دسته قلعه‌های که‌بگرام‌را ازچاریکار وسرك‌عمومی جدا ساخته محاط ومتصل میباشد ، فاصلهٔ بگرام از کابل تقریبا ۶۰ کیلومتر وازچاریکار مرکز حکومت اعلی پروان ۸ کیلومتر وازجبل السراج ۱۵ کیلومتر است .

بگرام درعرف امروزی‌ها به موقعیت شهر قدیمی نسبت میشود که‌جغرافیه نگاران یونان ورومن بنام (کاپیسا) یاد نموده ومدت تقریبا (۶۲۵) سال پایتخت شاهی وامپرا طوری افغانستان بود ، اسم کاپیسا مثل اسم کابل که‌اقلا اطراف‌شش کروهی‌خودرادر برمیگیرد به‌پایتخت وعلاوة برتمام جلگهٔ کوهدامن . کوهستان وزیره کوهستان اطلاق میشد (کاپیسا) به‌معنی‌جامع خود عبارت ازجلگهٔ حاصل خیز فراخ مستطیل شکلی است که شمالا و جنوبا (۱۰۰) کیلومترطول شرقا وغربا (۵۰) کیلومترعرض دارد ، طرف‌شمال آنرا دره‌های شاخهٔ پربرف هندوکوه وسه‌طرف دیگرش را کوهای سیاه احاطه نموده است ازپغمان تاسالنگ تیغهٔ کوهستانی که حد غربی جلگهٔ کاپیسا را محدود میکند یك سلسله دره های کوچك مشجرومیوه دار وپرجمعیتی وجود دارد که ازحیث قشنگی وزیبائی ازبهترین مناظر کوهستانی بحساب میرود، درامتداد حصار شمالی آن ازگلبهار ودهن سالنگ گرفته تا کوه عاشقان نجراب درسایهٔ تیغهٔ پسر برف وبلند

(هندو کوه) و(میانشاه) یك سلسله دیره های خوش آب وهوا ویك قطعه باغ وتا کستان وسیعی افتاده که تماما سرسبز وشاداب بنظر میرسد، تنها بطرف شرق وجنوب شرق که شاخهٔ کوه صافی حد آنرا معین میکند این جلگهٔ قشنگ خشك افتاده وبگرام فعلی جزء آن شمرده میشود. بگرام ازحیث قلت آب مانند حاشیهٔ اطراف خود کوهدامن، کوهستان وریزه کوهستان صورت یك باغ وتاکستان نه بوده درخت زیادی ندارد وعبارت از چند باغچهٔ محدودیست که جسته جسته ازبین اراضی زراعتی آنجا نمایان میگردد.

آب وهوای اینمنطقه: چون ارتفاع بگرام از کابل پست تر است هوای آنهم گرمتر بوده زمستان آن نسبتا نرم وملائم میباشد باریدن برف ازبرج قوس الی حوت و ضخامت طبقه برف دربعضی جا الی ۶۰ سانتی بوده ازحمل الی جوزا باران می بارد در تابستان گرمی روزانه شدت نموده میزان الحراره درسایه ۳۵ تا ۳۸ و ۴۰ راهم نشان میدهد، باد پروان که از گوشهٔ شمال غربی برخاسته هرسال ازاول بهار تاچند ماه دوام میکند بعضی اوقات ازیکروز تا یك هفته مسلسل میوزد، خاك بگرام از نقطه نظر زراعتی خیلی حاصل خیز است.

پیدا وار زراعتی: ازنوع حبوب گندم، جو، جواری. باقلی، مشنگ وبعضا پنبه است وار حاصلات فالیزی بیشتر خربوزه وتربوز میباشد. خربوزهٔ آن زیاد شهرت داشته و اولتر ازهمه جابکابل میرسد باغهای انگوری ودرخت های توت زیادبوده وبعضا زرد آلو، سیب وبادام هم تربیه میشود وبرای پرورش اقسام گلها مخصوصا گلاب و پتونی مردم آنجا رغبت دارند ویکمقدار نباتات طبی نیز مانند جوانی، بادیان و خاکشیر هم بقسم خود و بعمل می آید.

حیوانات اهلی: ازقبیل گاو، گوسفند، بز اشتر ومرکب نگاهداشته میشود، طیور اهلی وحشی آن عبارت ازمرغ خانگی، مرغ آبی وکلنگ میباشد ومردم بشکار آهو وغیره طیور که درآنجا پیدا میشود میل زیاددارند.

بگرام باوجود اینکه از حصص شمال وجنوب بین رود خانهٔ پنجشیر محدود بوده واین دریا ازسمت شرق آن عبور میکند اراضی بگرام از ان استفاده نمیتواند زیرا این دریا مجرای خودرا خورده وازسطح عمومی پایان ترشده، همین طوررودخانهٔ (باریك آب) نیز آب زیاد نداشته ویك رودخانهٔ دائمی شرده نمیشود بلکه در برج حمل وثور جریان داشته سپس خشك میگردد با اینکه رودخانهٔ (باریك آب) چیزی از کل دره وشکر دره ویك اندازه ازدامنه های غربی کوهای صافی آمده ورود پنجشیر نیز آب سه درهٔ بزرگ مانند غوربند، شتل وسالنگ راهمراه دارد بواسطهٔ پستی مجرای خود به بگرام آب داده نمیتواند اما انهارچهار گانهٔ دیگر که بنام های نهرچاریکار، نهرخواجه، نهر ماهیگیر، نهر بگرام

موسوم بوده وازدریای غوربند که‌منبع آن کوهای شیخ علی وتر کمان‌وپارسا است جدا گردیده پس ازعبور ازعلاقهٔ غور بند به‌بگرام واصل و زمین های مزر و عی اینحصه را آبیاری میکند ، بگرام مناطق کوهستانی نداشته بلکه بروی یك سطح هموار ی کائن میباشد تنها بحصهٔ شمال آن‌متصل (برج عبدالله) کوه‌بچهٔ وجوددارد که‌بنام کوه (توپ) مشهور است .

حکومت بگرام درحوزهٔ خوددارای‌یك علاقه‌داری‌درجه۳ بنام(کوه صافی) وشامل یکصده قرأ وقصبات میباشد که‌مشهورترین آنها حسب ذیل‌است : قریهٔ بگرام ، قریهٔ‌دولت شاهی قریهٔ دیله ، قریهٔ رباط ، قریهٔ نصرو ، قریهٔ غلام‌علی ، قریهٔ‌ماهیگیر ، قریهٔ لغمانی ، قریهٔ قلعهٔ گلی ، قریه از باشی ، قریهٔ جانقدم ، قریهٔ بلند ، قریهٔ قرچه ، قریهٔ گرانشاخ ، قریهٔ خروتی ، قریهٔ شالاه ، قریهٔ نوده ، قریهٔ جعفر خیل ، قریهٔ توغچی ، قریهٔ یورچی ، قریهٔ بخشی خیل ، قریهٔ قلندر خیل ، قریهٔ ترکمان و غیره که تعداد مجموعی آن تقریبا در حدود (۱۱۰۰۰) خانوار میباشد اهالی آن اکثرا بزراعت وبرخی هم به‌صنعت وبافندگی مشغو لند ویکباب مکتب ابتدائی بغرض تعلیم وتربیه اطفال درقریهٔ ماهیگیر مربوط حکومت بگرام تاسیس گردیده و دو باب مسجد جامع که یکباب آن در قریهٔ جانقدم ویکباب دیگرآن درقریهٔ قلعهٔ بلند وجود دارد از بنا های آخند زاده تکاب شمرده میشود و همین طور زیارات مشهوریکه دربگرام میبا شد عبارتست از : زیارت صوفی باب دربگرام، زیارت میرشاه غازی در قریهٔ ماهیگیر، زیارت خواجه ورق ولی درقریه توغچی وزیارت خواجه خسرو صاحب درقریهٔ گرانشاخ .

اینمنطقه اغلبا دشت بوده را های متعددی دارد که‌برای عبور و مرورموتر مساعداست، بگرام ازنقطهٔ نظر آرکیولوژی وتاریخی اهمیت فوق‌العاده داشته و آثار تاریخی آن مشهور است این آثار ذریعهٔ متخصصین عتیقه شناسی استخراج و ملاحظه وتدقیقات شده اما خارج ازمحوطهٔ خرابه های تاریخی ازحصهٔ شرق وشمال و جنوب‌یعنی درامتداد مجرای رودخانهٔ پنجشیر درهرطرف آن بعضا آبادی ها و قلعه ها دیده میشود که چند قلعهٔ آن مشهور به‌قلعهٔ (قرچه) وچند قلعهٔ آن معروف به قلعهٔ (آکا خیل) است که دران بعضی از افغانهای غلزائی سکونت دارند، خرابه های قلعهٔ متروکی که امروز نزدیك نقاط تاریخی بگرام بنظر میرسدمسکن یکعده تاجك‌هاست که‌نسبت شغل پیدهاهی مشهور به تاجك های صیاد میبا شند .

درجلگهٔ (کاپیسا) یا کوهدامن و کوهستان امروزی درعصر یونانیها چندین شهر آباد گردیده که بهترین آنها شهر (اسکندریهٔ قفقاز) وشهر (نیکاپا) بود پس ازتدقیقات

باستان شناسان اروپائی چنین فیصله‌شد که‌محل‌شهر (اسکندریهٔ قفقاز) که در پای هندو کوه معمور بود (جبل‌السراج) فعلی ومحل (نیکایا) بگرام میباشد، خرابه ها ئیکه مربوط به عصر یونانی است عبارت از (برج عبدالله) فعلی‌است که‌آثراشهر شاهی و مناسب تر ازان قلعه ویاارگ شاهی باید گفته شود، بگرام درعصر یونانی ها و حتی پیشتر هم آبادی داشت دراواخر سلطنت (هیلو کلس) پایتخت شاهان یونانی‌جنوب هند و کوه وکابلستان گردید. ولی دورهٔ شکوه وباعظمت آن باورود کوشانی ها شروع شد وخصوصا درعصر سلطنت « کنیشکای کبیر » مرکز یاپایتخت تابستانی امپراطور بزرگ ومقتدر آسیا گردید.

بگرام دروقت (آشوکا) بزرگترین سلطان گندهارای افغانستان‌نفوذ، و اهمیت زیادی داشته ومیگویند استوپهٔ دریکی ازکوهای جنوب غرب پایتخت قدیمی بگرام ازو باقی ماند.

بگرام : دشتی است بطرف شمال غرب سربولی مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۹ درجه ۱۷ دقیقه ۳۶ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۸ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بگرامی : قریه ایست درحکومت درجه ۲ سرخرود مربوط ولایت مشرقی.

بگرامی : منطقه است درجانب مشرق شهر کابل که درتشکیلات اداری حکومت در جه ٤ متعلق ولایت کابل بوده ودرین ۶۹ درجه ۱۵ دقیقه ٤۳ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳٤ درجه و۲۹ دقیقه ۱٤ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است. از سمت مغرب بسلسله کوهای کوچك شیر دروازه،تخت زنبورك وسنگ آسیا وازسمت جنوب به سلسله کوه متوسط شاخ برنتی وچکری وازجانب شمال بدریای کابل واز مشرق با بتدای کوه لته بند محاط است طول‌آن ازغرب بشرق تخمین ۱۸ کیلو متر وعرضش تخمین ۱۳ کیلو متر می باشد اراضی آن قسما چمن زار وقسما ازگل وریگ چونه مرکب بوده خاك آن حاصل خیز است درنفس این وادی تپه های مرتجان بشکل یك خطمنکسربطول تقریبا ۹ کیلومتر واقع شده است سلسله کوه شیردروازه در اینجا آخرین دماغه خود را بنام « کاسه برج »و« پشته‌زمردبالاحصار » ترك کرده وازان‌جاازجانب شمال بسمت جنوب تبدیل استقامت میکند که طول این دماغه تقریبا یك کیلو متر میرسد و بعد ازین نقطهٔ یك گردنه ئی مرتفع رابنام (قله تخت زنبورك) تشکیل میدهد وقله‌تخت زنبورك نیز تقریبا الی یکنیم کیلومتر امتداد یافته ودماغه دیگر را بنام بینی حصار بوجود می آرد، دربین این دودماغه قلعه حشمت خان ومزارات شهدا وچمن قلعه حشمت خان

واقع است . تخت زنبورك بعد ازبوجود آوردن این دماغه استقامت خود را باجزئی خمیدگی امتداد داده قله سنگ آسیا را بوجود می آرد این قله نیز همچنان یك دماغه را بنام (سیاه بینی) تشکیل میدهد ووادی که بین این دو دماغه هست بنام (ولایتی) یا (سیاه بینی) موسوم است . سلسله کك دیگری که بنام (کوه شاخ برنتی) و (منار چکری) موسوم است ازجانب شرق بسمت غرب درجناح جنوبی این منطقه تقریبا بطول ۱۰۹ کیلومتر امتداد یافته وارتفاع آن ازسطح بحر ۱۸۳٤ متر بوده و گردنه ها و کوتل های کوچك را تشکیل میدهد که دربالای یك گردنه آن منار مشهور (چکری) که ازآثار بودائی میباشد نیز تاحال موجوداست . دریای لوگر که تقریبا بطول ۱۰ کیلومتر ازوسط این اراضی میگذرد یك قسمت بزرگ این اراضی را شاداب و چمنزارهای بزرگی بنام (چمن شیوه کی ، بگرامی ، وده خداداد) تشکیل میدهد وبادریای کابل یکجا میشود درموسم زمستان و اوائل بهارازچمنهای مزبور آب برخاسته برای شکار پرندگان آبی مساعدمیباشد . ازین حوزه دو سرك عمومی میگذرد که یکی طرف جنوبی ودیگر آن سمت مشرقی میرود .

آب وهوای این ساحه مانند شهر کابل بصورت اعتدال درزمستان سرد ودر تابستان گرم است . اشجار میوه‌جات این منطقه سیب ، ناك ، زردالو ، توت ، آلو ، سنجد، بهی انگور بوده واشجار غیر مثمر آن چنار وبیدمیباشد . حاصلات زراعتی آن گندم، جو جواری ، باقلی ، شرشم وبرنج است . وازسبزیجات پیاز ، پالك ، سیر ، گندنه ، کاهو گچالو ، بادنجان ، کرم ، کدو ، شلغم ، خیار ، گشنیز و غیره کاشته میشود . وعمده ترین حاصل زراعتی آن تربوزاست .

اهالی آن گاو ، گوسفند ، بز ، اسپ ، مرکب وشتر نگاه میدارند . یکی از عمارات باشکوه آن باغ و قصر بگرامی است که در عصر اعلیحضرت امیرحبیب‌الله خان شهیدآباد گردیده‌است. مکاتب مربوط این حکومتی یکی مکتب ابتدائیه بگرامی ودیگر مکتب ابتدائیه شیوه کی میباشد. در کوه‌های این علاقه معادن مفیدی ازقبیل معدن آهن ، مس، سنگ ریشه سنگ شاه‌مقصود ، سنگ چونه ، وسنگ زغال وجوددارد - قریه های مشهور آن قریه بگرامی ، شینه ، قلعه احمد خان ، قریه زن‌آباد ، کمری ، ادرخیل وابوخیل ، قلعه حسن‌خان ، قریه نیك ، حسین‌خیل ، ده‌یعقوب ، شیوه کی ، سهاك ، نیازی محمودزائی ولدین ، قلعچه خمدان ، سیاه سنگ ، بینی حصار ، خورد کابل ، ملنگ ، چکری، تغری علیا وسفلی میباشد. مرکز حکومتی درقریهٔ بگرامی بوده و فاصله آن از مرکز کابل ۱۱ کیلومتر میباشد .

بگل : موضعیست بفاصله ۴۳٫۵ کیلو متر در جنوب غرب مرکز اوبه مربوط ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۵دقیقه ۳۶ثانیه طول البلدشرقی و۳۴ درجه ۱۹ دقیقه ۱۳ ثانیه‌عرض البلد شمالی واقع است .

بگلا : قریه ایست بفاصله ۹ کیلو متر درجنوب غرب قریه اسپندی درعلاقه خواجه عمری مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۲ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۷ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بگلك : کوتلیست بفاصله ۴۵٫۵ کیلومتر درشمال قریه نیك‌درعلاقه یکاولنگ‌مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل که‌بین ۶۶ درجه ۵۸ دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵درجه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بگ‌لك‌قدوق : موضعیست بفاصله ۱۸٫۵ کیلومتر درشمال غرب شهر اندخوی مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۵۳ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و۳۷ درجه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بگه‌پای : قریه ایست بفاصله ۷ کیلو متر درشمال مرکز رستاق متصل سرك مربوط حکو متکلان تالقان ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۴۶ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۷ درجه ۸ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بگه‌لك : قلعه ایست کوهستانی بفاصله ۲٫۵ کیلومتر درجنوب غرب قلعه پای کوتل در علاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۴ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بگی : موضعیست بفاصله ۴۸ کیلومتر درجنوب جلدك درعلاقه ترنك وجلدك‌مربوط حکومتکلان قلات ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۴۳ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۴ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بگی : قریه ایست بفاصله ۱۶ کیلو متر بطرف شمال شرق زاهدآباد درعلاقه حکومتکلان لوگر متعلق بولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۱۶ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و۳۴درجه ۱۷ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بلاغلی : قریه ایست کوهستانی بفاصلهٔ ۹۳ کیلو متر درجنوب غرب قلعه ایبك در علاقه روئی مربوط حکومتکلان سمنگان ولایت مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۳۴ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵ درجه ۳۶دقیقه۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بلال غندی : غندی ایست درجنوب شرق قلعه بست درعلاقه نهر سراج مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ٦٤ درجه ۲۸ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۵ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بلا بگاش : قریه ایست بفاصله ٦ کیلومتر درجنوب غرب سلطانخیل درعلاقه وردك مربوط حکومتکلان لوگر ولایت کابل که بین ٦۸ درجه ۳٤ دقیقه ٤٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۲ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

بل بولی : قریه ایست بفاصله ۳ کیلو متر درجنوب سوزمه قلعه درعلاقه سرپل مربوط حکومتکلان شبرغان ولایت مزارشریف که دربین ٦٦ درجه ۱۳ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۲٦ درجه ۳ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بلت قاق : موضعیست بفاصله ۳۳ کیلو متر درشمال شرق شهر اندخوی واقع در ریگستان مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ٦۵ درجه ۲٦ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۸ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بلچی کوتل : کوتلیست بفاصله ۳۷ کیلومتر درشمال غرب تیواره درعلاقه غوارت مربوط ولایت هرات که بین ٦٤ درجه ۳ دقیقه ٤۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۳ دقیقه ٤٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بلچ : قریه ایست بفاصله ۱۰ کیلومتر درجنوب غرب قریه چاه آب درعلاقه ینگی قلعه مربوط حکومت کلان تالقان ولایت قطغن که بین ٦۹ درجه ٤۲ دقیقه ۳٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲۰ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بلچ : قریه ایست بفاصله ۱۰ کیلومتر درجنوب غرب گرشك درعلاقه نهرسراج مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ٦٤ درجه ۲۸ دقیقه ۳٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ٤٦ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بلچراغ : حکومت درجه (۲) مربوط حکومت اعلی میمنه و از سطح بحر (۱۱٦۷) متر مرتفع بوده وبرخط ٦۵ درجه ۱۲ دقیقه ۱۲ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه ٤۹ دقیقه ٦ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد این منطقهٔ ازطرف شمال بعلاقه داری درجه اول (درزاب) وازطرف جنوب بولایت هرات وازسمت شرق بحکومت کلان (شبرغان) مربوط ولایت مزارشریف وازحصهٔ غرب بمرکز حکومت اعلی (میمنه) وازناحیه جنوب غرب به حکومت درجه اول (پښتونکوت) میمنه محدود و متصل است.

بلچراغ که مرکز حکومت آنهم بهمین اسم یاد میشود عبارت ازیك جلگهٔ محدودیست که در دوطرف دریا واقع شده حاوی یك سلسله کوهستان های مرتفع ودره های سرسبز وشادابی میباشد که موقعیت این کوهها و دره ها این ساحه را بوجود آورده است، دراین منطقه باغها واحاطه‌های زیادی نیز وجود دارد که درقسمت شرقی آن باغ وعمارت حکومتی ویك رشته بازار ودکاکین جدید احداث گردیده مرجع عرضهٔ اموال واشیاء اهالی آن سامان شمرده میشود ،حکومت مذکور حاوی یك علاقه داری درجه اول موسوم به(درزاب و گرزیوان)وچندین قرأ وقصبات میباشد که مشهور ترین آنها حسب ذیل است: قریهٔ شوراب ،قریهٔ قیرمه ،قریهٔ دونگ تلمه ، قریهٔ دهن دره، قریهٔ جرقلعه، قریهٔ فرش،قریهٔ فرش، قریهٔ سرچشمه، قریهٔ نوغین، قریهٔ تگاب شان، قریهٔ یوخن ، قریهٔ مرغابی ، قریهٔ آب باریك، قریهٔ ده محمود، قریهٔ درهٔ زنگ، قریهٔ ده عامل، قریهٔ پخل سوز، قریهٔ ایشانها قریهٔ قلعهٔ تردی، قریهٔ صحرائی، قریهٔ زیقل، قریهٔ قورچق، قریهٔ سردره، قریهٔ علت تو، قریهٔ یورت، قریهٔ قره یناچ، قریهٔ تاش جواز، قریهٔ خوشتر بلاق، قریهٔ آقبلاق، قریهٔ مغل، قریهٔ حلقانی، قریهٔ خواجه تلبلاق، قریه گردقلعه ،قریه اولاد،قریهٔ یوزبیگی، قریهٔ بیرون سونه قریهٔ قرائی، قریهٔ نتو، قریهٔ گردن ،قریهٔ شیربیگ، قریهٔ خانقاه، قریهٔ چقر، قریهٔ بی سر، قریهٔ جرقدق،قریهٔ درهٔ شاخ، قریهٔ درزاب ،قریهٔ گرزیوان، قریهٔ فورچی،قریهٔ کته تاش، قریهٔ جیگدالك ، تعداد تخمینی خانوار قریه جات متذکرهٔ فوق(۵۱۰۴)خانه بوده وقصبات مشهور متعلق علاقهٔ (درزاب وگرزیوان) نیز عبارتست ازقریهٔ کولیان وقریهٔ تورجی. قریهٔ غلبیان ،قریهٔ ده میزان، قریهٔ ورزنگ، قریهٔ فرش، قریه تگاب شان، قریهٔ کاوگی که حاوی تخمین (۱۳۳۰) خانوار میباشد علاوه برمکاتب خصوصی حکومت بلچراغ یك باب مکتب ابتدائی درقریهٔ (بتو) ویك مدرسه علوم دینی درقریهٔ (غولبیان)متعلق علاقه‌داری (درزاب) ویکباب مکتب ابتدائی ودومدرسه درقریهٔ (جرقلعه) ویك مدرسه دیگر مشهور بمدرسهٔ (مولوی عبد الملك) درقریهٔ (تگاب شان) متعلق (گرزیوان) موجود است ،درحوزهٔ بلچراغ ومربوطات آن یکعده مزارات عرفا وآبدات تاریخی وجود دارد که ازمحل وقوع آنها ذیلا تذکر میرود:

(۱) خواجه‌غار ،مدفن مذکور دربین غار متصل چمن زاربزرگی واقع شده (۲) خواجه سرهنگ، خواجه سپه سالار ،ملا عبد الرحیم وشاه غیث الدین در موضع درهٔ شاخ (۳)خواجه غائب وخواجه غریب درغرب درهٔ زنگ ،خواجه‌سیف الدین خواجه ملفتی خوار درشرق درهٔ مذکور (۴) خواجه خراس درنزدیك قریهٔ پخل سوز (۵) خواجه گلگون پوش وخواجه لکن درقریهٔ کولیان .(۶) خواجه دیوانقل درسر راه درزاب (۷) خواجه میرافضل درعرض راه غولبیان (۸) چوپان آغا در موضع دهانهٔ خوشدره

(۹) خواجه آشکارا ،ملارجب، خواجه‌عبدالله وبی‌بی‌مریم درقریهٔ کولیان (۱۰) کاسه مزار د بین‌درهٔ قورچی‌و خواجه قوشقار ومیرسیدقتال درقریهٔ قورچی (۱۱) آق مزار درحصهٔ دهانهٔ ینگی (۱۲) خواجه‌تلبلاق، پسته مزار خواجه‌انجیرك ،خواجه‌میرحیدر، خواجه‌الستو ،صوفی‌دوست محمد درعلاقهٔ درزاب آبداتیکه دراین‌منطقه شهرت‌تاریخی دارد :(۱) تشرتپه بسمت‌غرب معبر عامه وقوع یافته قرار افواه وقتی آباد بوده وفعلا ازآثار مسجد جامع تاریخی آن‌محرابی باقیمانده تاچندی قبل لوحهٔ سنگ و کتیبهٔ بخط کوفی وجود داشت امادراین‌موقع اثری ازان‌بجانمانده (۲)درهٔشاخ که درسابق آبادوحصار بزرگی هم‌داشته وهنوزهم آثارحصار مخروبهٔ آن‌ازبین‌تپه ظاهراست‌بعضی سنگ‌های قیمتی ومسکوکات که‌دارای نقش گاووفیل میباشد بدست آمده . قدامت تاریخی این حصه را تائید مینماید . (۳) خواجه خضر بسمت شرقی درهٔ شاخ واقع و درسابق دارای مسجدجامع‌بزرگی بوده که‌تاحال دو گنبد ومحراب و بعضا آثار جدار آن‌پابرجااست (٤) کولات‌درشمال قریه‌واقع ودراینموضع خانه‌ه ی (سمچی) بارتفاع ده‌متر ازسطح‌زمین وجودداشته وآثار مخروبهٔ دیگرهم درقرب‌وجوارآن بنظر میرسد آب وهوای این منطقه باسائر مناطق میمنه یکسان بوده درزمستان سرد و ضخامت طبقهٔ برف‌آن درگذشته(٤)سانتی‌متر مشاهده شده درتابستان نسبتا معتدل بوده‌بادهای اینجا همیشه ازطرف‌شمال مغرب وزیده است محصولات زراعتی این منطقه عبارت از گندم ،جو، جوار، ماش، کنجد، زغر، وارزن است‌میوه وسبزیجات‌آن‌انگور، سیب، زردآلو، خربوزه ،تربوز ، ناك، شفتالو ،بهی، پالك، زردك ،شلغم ،وکچالو میباشد . درحصص کوهستانی بلچراغ بالخصوص علاقهٔ درزاب وگرزیوان اشجار پسته، بادام، ناك ، انار ، گندم جو ،زیره وهنگ طور للمی بعمل می‌آید تربوز (درزاب) گندم للمی ، ناك ، چار مغز و تنباکوی (گرزیوان) خیلی مشهور است . پیشهٔ اهالی آنجا را اکثرا زراعت تشکیل داده و بعضادرپسته‌لق‌ها برای‌جمع‌وذخیره‌نمودن پسته ودیگر میوه‌ها و نباتات کوهی اشتغال میورزند ، قسمت زیاد اراضی بلچراغ‌آبی ودیگرحصص مانندرزاب وگرزیوان للمی‌است که توسطچشمه‌ها و کاریزها آبیاری میشود اشجار غیر مثمر ازقبیل : بید، یخ بید، چنار وتیله چناردراینمنطقه‌بکثرت‌تربیه شده‌وبمصرف پوشش منازل وغیره میرسد . حیوانات اهلی مانند گاو، گوسفند، بز، اسپ، مرکب واشتر دربلچراغ وعلاقه های آن تربیه میشود،دردشت ها وکوههای درزاب وگرزیوان حیوانات وحشی امثال : گرگ، پلنگ، خرس، خوك، کفتار، شغال شگور (پشك‌دشتی) سیاگگ، تبرغان، روباه، خرگوش ، آهوی سرخه کوهی، تکه‌آهو، وازطیور وحشی کبك ، دراج کبك‌دری ، مرغ آبی مرغ دشتی وجوددارد

دراینمنطقه مناظر زیبای طبیعی ووادیهای سرسبز وخرم وچشمه سار های زیادی نیز میباشد که از آنجمله (درهٔ شاخ) متعلق گرزیوان است، ایندره خیلی شاداب وخرم بوده آبهای صاف ومقطریکه از اعماق کوها و سوراخ سنگ های آن خارج میشود بدوا ازچندین شلاله های طبیعی سرازیر گودیده درنشوونمای اشجار و تاکستانهای که درخت ها وصخره های اینحصه را درآغوش کشیده است کمك مینماید، کوه های مشجریکه از دوطرف نزدیك آمده ایندره‌را بوجود آورده‌عندلیب‌ها غچی‌ها، زاغچه ها و کبوترهائیکه دراطراف آن آشیان داشته شورو ولوله‌ایجاد میکنند موقعیت ایندره را بیك تفرجگاه دلکش وشاعرانه تبدیل داده است ونیز درهای موسوم به شیر بخت وزم، تکه سری، حوض سیجان، سیف‌الملوك بگرزیوان وجود دارد که شکارگاه مساعدی برای طیور وحیوانات وحشی شمرده میشود.

منطقه‌درزاب و گرزیوان ازان‌مناطق پر اسراریست که در خلال آن‌شگفتی های طبیعت بیشتر بملاحظه رسیده باعث استعجاب میگردد از زمرهٔ آن چشمه ها ئیست که باوجود تبصره ها وروایات فلکوری از خود خواص طبیعی هم دارند یکی از آنها چشمه عجیبی است که درشرق قریهٔ (بتو) واقع وآب آن ازبالای تپهٔ جریان دارد قرار افواه ازمنبع آن صدا های عجیبی استماع میشود، این چشمه بنام چشمهٔ (شیخ‌بلاق) موسوم است،

وهمین طور چشمهٔ بنام (آب رحمت) درسه کیلو متری باغ مشهور به (خانقاه) درگرزیوان وجود دارد که به ارتفاع ۶ متر ازیك خمی کوه که دران چندین سوراخ است قطرات آب جاری شده وبعضی اوقات خشك میشود چشمهٔ دیگری که درسمت شرق (درهٔ گاو مرد) واقع و به چشمهٔ (حیرت آور) مشهور است در حدود ۴۰ سانتی عمق دارد وبمجرد تابش آفتاب خشك شده وپس ازغروب دو باره بجریان می افتد درشرق قریهٔ (آقسوی) بلچراغ یك چشمهٔ (موملائی) وجود داشته ودرقریهٔ (تخارهٔ بلچراغ چشمهٔ دیگری است که استعمال آن برای اطفال سنگ مثانه تولید میکند.

ودرنزدیك قریه (علت تو) متعلق درزاب نیز چشمه ایست که دران ماده موملائی یا (فقرالهیو) مخلوط بوده باآب یکجا خارج میگردد، یك چشمهٔ موسوم به چشمهٔ (خواجه گرگو) درعلاقه درزاب‌میباشد کهمانند نوشا در ذائقه دارد وچشمه دیگری که به (شیرمنگو) درعلاقه مذکور شهرت دارد ازیك‌سطح هموارجاریست، آب این چشمه بکلی تلخ بود وقابل استعمال نمیباشد، کوهی نیز موسوم به (دنیا کمر) در حوالی گرزیوان وجود دارد که بعضی اوقات ازفراز آن صدا ها و غرش ها شنیده میشود زهمه مهمتر چشمه های نفت خیز ومعادن متنوعه این‌سرزمین است که در سال

(۱۳۱۸) توسط (مستر درات) پولندی متخصص طبقات الارضی ویك هیئت در بلچراغ ومربوطات آن کشف گردیده است منجمله درموضع (خوش سر بلاق) دو چشمه نفت بفاصله (۵۰) متر از همدیگر درحالت فوران دیده می شود که بمحض رسیدن آتش محترق میگردد، همچنین درقریه های آ قبلاق، آقسو، و قره یغاچ متعلق بلچراغ و برعلاوه درموضع (لاله بای) که حدفاصل میمنه و هراتست چندین چشمه های نفت وجود دارد ونیز درحوالی قریه قورچی، کولیان متعلق بلچراغ یك معدن بزرگ زغال سنگ ودرحصه خوش سربلاق معادن گوگرد ودرنزدیکی قریه (گرن) مربوط بلچراغ معدن آهن کشف گردیده است، درجلگهٔ گرزیوان که منبع آن دریای اندخوی میباشد زمین های آبی محدودبوده للمه کاری زیاداست، درحصص کوهستانی این علاقه جنگل مهمی وجود دارد که حدا کثر آنرا درخت های ارچه و شلوی وپسته لق تشکیل داده است، رقبهٔ این جنگل تقریبا (۵۸) کیلو متر و عرض آن از (۱٤ الی ۱۷) کیلو متر بوده واشجار موجودهٔ آن درحدود (۲٦۱۵۹۰) اصله تخمین میشود وعلاوة برای بزر تخم اشجار جنگلی دراینمنطقه تر تیباتی اتخاذ گردیده که عنقریب مورد عمل قرار میگیرد، درقسمت کوهستانی درزاب، نباتات طبی از قبیل: جوانی، بادیان، بارتنگ، خاکشیر، اصل السوس، خیری. گاسنی وغیره روئیده طرف استعمال اهالی آنجاست، گیاهی نیزبنام (سرخل) وجوددارد که ازشکستاندن شاخهٔ آن مائع سفید شیر ماندی خارج میگردد، این گیاه را اهالی آنجا بصورت مسهل استعمال مینمایند درمنطقهٔ (درزاب) هم جلگهٔ کم عرضی موجود است که از دوطرف باتپه های خاکی احاطه شده توسط یکمقدار آبی که ازچشمهٔ (سار دره) بجلگهٔ مذکور میریزد بعضی اراضی آنجا را سیراب مینماید.

دربلچراغ یك سرك اساسی بوده که بطرف میمنه تمدید گردیده و چندین پلهای پخته برروی آن آباد شده وسرك قریهٔ (قورچی) نیز الی سر (کوتل میرزا اولنگ) تمدید وازبین درهها وبالای تپه ها کشیده شده است.

دربلچراغ یك باب مکتب ابتدائی واقع جرقلعه مسمی به مکتب ابتدائی گرزیوان نیز دائراست.

بلخ یاباختر : در تشکیلات مملکتی حکومت گلان ومربوط ولایت مزار شریف می باشد، بلخ، مهد تمدن قدیمی و درخشان این کشور بوده و به عقیدهٔ مؤرخین مهاجرت آریائیها از همین خط شروع گردید، زردشت مشهورازهمین جا و پیدایش سرودهای اوستا نیز درخاك باخترصورت گرفته است، این شهر تاریخی ومتمدن ومعروف افغانستان است که آثار و آبدات قدیمهٔ

آن‌چه در دورهٔ اسلام وچه درادوار قبل از اسلام تا هنوز بیادگـار عظمت این شهر بزرگ موجود بوده وسیاحین وباستان شناسان خارجی برای تماشاوغور دراینحصه‌می‌شتابند مسافهٔ شهر بلخ ازمرکز ولایت مزارشریف (۲۲) کیلومتر واز کابل (۶۴۳) کیلومتر بوده ارتفاع آن ازسطح بحر (۱۱۸۵) متر است ،وبخط طول البلد مشرقی ۶۶درجه ۲۴دقیقه ۲۳ ثانیه وخط عرض البلدشمالی ۳۶درجه ۳۵دقیقه و ۵ ثانیه واقع است .

شهرت ونام باستانی آن باضبط های مختلف خود که یونانیان ،اعراب، هندیها وفارسی ها درادوار قبل وبعداسلام بنام‌های باکتریان ،باختریش، بخدی، باختر وپالهیك‌دیس، یـاد نموده واین نامها درتمام مراحل ادبی وتاریخی مملکت وانمود می‌کند که ازبدو طلوع تاریخ، مدنیتی که پدران آریائی مادرپیرامون‌رودخانهٔ اکسوس زندگـانی داشتند درتمام مراحل ازمنه یادشده ومقام مهمی داشته‌است .

نخستین بانی این شهربزرگ تاریخی بنا بر وایات متداوله (بلخ) بن بلاخ، بن سامان، بن‌سلام، بن‌حام، بن‌نوح بوده‌است وبعضا بنای آنرا به‌منوچهر بن‌ایرج بن‌فریدون پیشدادی وبرخی‌هم به کشتاسپ نسبت میدهند، که‌به‌تعمیر آن ده‌سال‌صرف‌وقت نمود، این‌شهر چندی بهمان اسم‌تاریخی شهرت‌یافت ،قراریکه مشهور بوده وبعضامنابع تاریخی هم تائیدمیکند ، بلخ‌زیبا ودارای‌بیرق‌های بلند که‌اززیباترین‌ومعمورترین بلاددنیا بحساب میرفت‌ازبسکه چشم‌حرص وآز جهانگیران به‌این‌سرزمین قشنگ دوخته‌شده بود دراثر تهاجم وحملات پی‌درپی تقریبا (۲۲) بار اشغال وتخریب شده ،علاوه بران دراثر حملهٔ‌چنگیز وسلالهٔ آن چندین مرتبه جمعیت ونفوس این‌شهر قتل‌عام گردیده وسوختانده‌شده وبخاکدان وخرابه زاری تبدیل یافته‌است ،چنانچه‌تااکنون‌هم آثار حریق وخرابه‌زارهای‌زیادی درهر کنج وکنار این شهر کهن وتاریخی پیداست ،یك قسمت مهم آن کاملا شوره زار واز قبیل خاکستر وغیره مواد محترق شدهٔ ترکیب یافته بدین مناسبت ماهیت اصلی ومزهٔ‌آب‌آن‌را تغیر داده وحتی سطح آنرا یکنوع مادهٔ چربی داری پوشانده است که قطعا قابل شرب واستعمال نمیباشد ،گرچه‌بعد ازخرابیهای غیر قابل جبرانیکه متوالیا به‌پیکر زیبای این این‌شهر وارد گردیده است ،باربار اشخاصی‌هم درازمنهٔ قدیمه به‌تعمیر وترمیم مجددآن همت گماشته اند وبعضا دراواخر برای اعمارآن کوشش نموده‌اند: ازقبیل‌عبدالمؤمن‌خان پسرعبدالله خان اوزبك پادشاه وحکمران بلخ که (قلعهٔ هندوان) و دیوار ضخیم‌تاریخی احاطهٔ این‌شهرویك‌سلسله دکاکین وبازارها ازبناهای اوبوده‌وآخرین بناهائیکه‌تاسال های‌اخیر هم‌دوام‌نمود به‌امیرحسین (ارکـانی) نسبت میشود که‌بعد آنهم مشرف بخرابی گردیده واین شهر تاسال ۱۳۱۲ شمسی بحال خرابه‌افتاده بودوازآن‌تاریخ به‌اینطرف شهر جدیدی باساس نقشه‌در کنار شهرقدیم آن گذاشته‌شد باین‌ترتیب که (مسجدخواجه‌پارسا)

مرکز قرار داده‌شده وچهار سرك مهم واساسی بچهار سمت آن امتداد یافته‌است که سرك سمت شرقی آن درمنطقهٔ حکومت نهر شاهی مربوطمرکز ولایت تماس یافته، سرك غربی آن مستقیما بطرف نصرت آباد ، آقچه وشبرغان میرود، سرك جنوبی آن که ازمحاذی مسجد مذکور عبورمی نماید الی دروازهٔ نوبهار که بدروازهٔ (بابه‌قو) مشهوراست تمدید وتسطیح شده وازآنجا تا (پل امام بکری) مربوط علاقه‌داری چمتال امتداد یافته‌است ، سرك قسمت شمالی که بصورت اساسی وپخته کاری درنظر گرفته‌شده بود الی بندر کلفت کشیده شده که بنام (سرك کلفت) شهرت دارد ، اطراف سرك‌های مذکور باساس نقشه برای حکومت کلان قوماندانی امنیه ، دوائر مامورین و شرکت های ملی تعمیرات عصری و زیبائی ساخته شده وهم یك سلسله دکاکین و سرایهای منظمی ترتیب شده که در روز های معین برای خرید وفروش امتعه واموال التجارهٔ از قبیل پوست وقالین وعرضهٔ اموال واشیاء مورد ضرورت بازار پرجوشی تشکیل میشود علاوه بر آن خانه‌های شخصی ، مغازه‌ها وحمام‌ها بترتیب منظمی وبخط مستقیمی اعمار گردیده واکثر اهالی از شهر کهنه بشهر جدید نقل داده شده اند .

تشکیل جدید حکومت کلان بلخ بامربوطات آن حسب آتی است :

اول : حکومت درجه (۲) دولت آباد حاوی تقریبا (۲۲) قریهٔ مشهور وتخمینا (۷۵۶۶) خانوار

دوم : حکومت درجه (۳) کشنده دارای یك علاقه داری درجه ۲ شو لگره وشامل (۷۵) قریه وتخمینا (۱۳۹۲) خانوار .

سوم : حکومت درجه (۳) شورتپه حاوی تقریبا (۱۲) قریهٔ مشهور و عمده و تخمین (۳۴۰۰) خانوار .

چهارم : علاقه داری درجه (۱) چمتال که مستقیما بمرکز حکومت کلان بلخ ارتباط دارد.

قرأ وقصبات عمدهٔ مرکز حکومت کلان بدین قرار میباشد: زرغون کوت، اغز اوفه‌ملك، کوشك ، بارو کی، رباط، بالده کی، موی‌مبارك، شکی، حاجی کوت ، اورته گنج ، بابه‌قو ، برج عیاران، برج شیران، مند تی، اشیوله ، ورشو ، غذان ، زوزان، ارغون ، ورغاره، سال بارون، دهنو ، کچك اریغ، کوك آباد، برمك ، قریش ، خواجه رو شنائی ، شال اریغ ، مفکولی، آبتکی، خرکی، شلخی ، استن کی، درغن ، آقته روز بگیر، استن نوی کوت ، ژنگوری ، سبزیکار ، کهنه چهاربولك، رشتی، آدینه مسجد احمدآباد ، آورناغه، قزل قلعه، قوره‌چی، شیخ‌تاش تیمور، توره تیکه، وچه ونه، دیاس خسپك، برفرو کی، غنی، کوتکی، اوهه کی، القچی ، مروندی، مهمندان ، ترقی دیوالگی، دیوه گی، تینگان سرکی ، والگی ، بوکه ، بوریاباف ، قرلق ، دندارگی، غوگی، میدان دهوالی، چارسنگ ، ثمرقندیان، سپن کوت، شنکی، سرکوت، بانرکی توجنه ، چقش ، داکو، کتوری. اصفهان ، لجن، کمکی کوره ، کمکی کوت

اوته قل، ده قاضی، زاره، چوپه وال، اوخوال، تورکوت، بارکندی، ارزن کار، زکزك، تیمورك، لبك، شهاب، زولکی، دیره کی، تروه کی. تعداد خانوار قرأ متذکرهٔ فوق درحدود (۸۰۰۰) خانه تخمین میشود.

مکاتب ومدارس: علاوه بریك عده مدارس که طلاب در آن باخذ تعالیم دینی مصروف اند مکاتب رسمی ذیل برای تعلیم وتربیهٔ اطفال مرکز حکومتکلان بلخ تاسیس ودائر میباشد:

۱ ـ یکباب مکتب ابتدائی درمرکز حکومتکلان بلخ.

۲ ـ یکباب مکتب ابتدائی واقع درقریهٔ شلخی مربوط مرکز حکومتکلان بلخ

۳ ـ یکباب مکتب ابتدائی واقع در قریهٔ وچه ونه مربوط مرکز حکومتکلان بلخ

٤ ـ یکباب مکتب ابتدائی واقع درقریهٔ مهمندان مربوط مرکز حکومتکلان بلخ

٥ ـ یکباب مکتب ابتدائی واقع در قریهٔ تیمورك مربوط مرکز حکومتکلان بلخ

٦ ـ یکباب مکتب ابتدائی واقع درعلاقه داری چمتال مربوط مرکز حکومتکلان بلخ

باشندگان وپیشهٔ عمومی: ساکنین بلخ اوزبك، تاجیك، افغان و بعضا هزاره و عدهٔ محدودی یهودی میباشند. وغالباً زراعت پیشه وبرخی هم تجار ودکاندار هستند دربلخ هر نوع کار و پیشه و جود داشته علاوه بر دیگر مشاغل یکدسته از اهالی اجیر بوده بپوست کاری وآشدادن پوست قره قل و جلابی پوست مصروف میباشند وازین ممر برای معشیت خود پول تهیه میکنند، واکثر آنها بفارسی وپښتو تکلم مینمایند.

صادرات وواردات: اقلام صادراتی اینحصه رابیشتر پوست قره قل که از پیدا وار مهم بلخ ومربوطات آنست تشکیل داده ودرمرتبهٔ ثانی بافت و استهلاك قالین هائیست که توسط زنهای ترکمان در دولت آباد وشور تپه بعمل میآید، درمقابل صادرات پوست، قالین وپشم، ازبعضی علاقه های ولایت مزار، برك، شال وابرهٔ ابریشمی، رخت باب وغیره مواد ارتزاقی مورد ضرورت اهالی وارد میشود.

اوضاع جوی: هوای اینمنطقه درزمستان خیلی سرد بوده دربرج حمل و ثور باران زیاد می بارد، از اوائل جوزا الی اخیر دلو ببرفباری ویخ بندی آغاز مینماید، اما نظر بمرطوب بودن اراضی برفها درسطح زمین دوام ندارد، گرمای تابستان آن بسیار شدید وخطرناك است، بعلت زه آبها، جبه زارها وباطلاقهائیکه در گرد وتواح این شهر وجود داشته در کثافت وغیرصحی بودن آب وهوای آن کمك میکنند امراض ملیریائی وغیره بیشتر شیوع یافته اکثر اهالی ومامورین بامراض مذکور مصاب میگردند. چنانچه در موقع تابستان ووزش بادهای مسموم اینحصه دوائر حکومتی به بعضی مناطق سردسیر وصفیه ها نقل داده میشود، دراین اواخر ازطرف ریاست مجادله ملاریا راجع بمجادله با امراض

اقدامات لازمه شده است .

وضعیت اراضی ومقدار جریبی : زمین های اینمنطقه عموما آبی بوده وعبارة ازسطح هموار یست که بلندی وتپه درآنجا وجود ندارد مقد ارتخمینی آن (۳۹۰۰۰) جریب میباشداین زمین‌ها که قسمت مهم وزیادتر آن قابل زراعت است نظر بعدم کفایت آبخوره ازان حاصلات کافی بدست نمی آید حصهٔ کمتر آن که شوره زار ودلدلی است بکلی قابل زراعت نمیباشد ، اینقسم شوره خوردگی ومرطوبیت در داخل حورهٔ مرکز بلخ بیشتر بنظر میرسد حتی سنگ‌ها وخشت‌های پختهٔ که در ساختمان عمارات قدیمهٔ آن بکار رفته اثر رطوبت وشوره دران ظاهر بوده وباعث انهدام آبا دیها گردیده است چنانچه این رطوبت در بناهای جدید نیز سرایت نموده مضاخانه‌ها و دیوار هارامنهدم وخراب گردانیده است .

پیدا وارزراعتی: دراینمنطقه غله وحبوب وسبزیجاتیکه پیدایش دارد عبارتست از: گندم جو جواری ، پنبه ماش ، لوبیا ، زغر ، نخود ، خربوزه ، تربوز ، بادرنگ بادنجان شلغم ، پیاز ، تره‌تیزك ، رشقه ، شفتل ، ترب ، زردك وغیره دربلخ ودولت آبادوشورتپه یکنوع خربوزه بنام خربوزهٔ (ارکانی) وجود دارد که بسیار بادوام وشیرین میباشد، علاوه بران یك قسم بادرنگ که درخود مرکز بلخ تربیه میشود به بادرنگ (سواره) شهرت دارد که بیاره وفالیز آن در بالای درخت‌ها ویا چیله‌هائیکه ترتیب میشود نشوونما می یابد، این نوع بادرنگ بسیار ضخیم بوده هریك آن تقریبا از ۲۰ الی ۳۰ سانتی طول دارد وقیمت آنهم چندین برابر قیمت بادرنگ های عادی میباشد این نوع بادرنگ درتیرماه بعمل آمده ببازار آورده میشود ازقسم غله وحبوب گندم، جو، پنبه محصولات مهم دارد ، تخم پنبه که همه ساله طبق مقررات ریاست شرکت پنبه بزمین داران تقسیم وزراعت آن صورت میگیرد، دراخیرهرسال پنبه مذکور جمع وذخیره شده ازطرف فابریکهٔ پنبه که دربلخ موجود است خریداری وپس ازاصلاح وسورت وعدل‌بندی درجملهٔ دیگر پنبه‌ها صادرمیگردد.

اشجارمثمر وغیرمثمر: درباغهای آنجا انواع درخت‌ها ازقبیل توت، سنجد، بادام زردآلو شفتالو، سیب، تاك، بهی، انگور، انار، سفیدار، پنجه‌چنار، پشه‌خانه، بید، بیدمشك مجنون بید تربیه میشود، علاوه براین باغها یکباغ عمومی درمرکز بلخ وجوددارد که دارای خیابان‌های مستقیم ومنظم بوده درآن هرنوع گلهاغرس وتربیه میشود این باغ چون درمنطقهٔ بلدیه است ازطرف صبح وعصر محل تفرج وتفریح اهالی ومامورین میباشد.

اقسام گلها: گلهائیکه درباغهای شخصی تربیه میشود عبارتست از: شبوی سرخ، شبوی زرد، کینا، پتونی، مرجان کشمیری، گلاب خوشه‌ئی، گلاب روسی، شقائق، نافرمان

نباتات طبی: دردشت‌های ایمنطقه علاوه بردیگر گیاه های کارآمد یك اندازه نباتات طبی نیز پیدا میشود ازقبیل: کاسنی، خاکشیر، جوانی، بادیان، ختمی، اسفند

حیوانات اهلی ووحشی: دربلخ ومربوطات آن حیوانات اهلی ازقسم اسپ، گاو، گوسفند بز، شتر ومرکب پیدامیشود ویك اندازه دردشت‌های آن آهو، روباه، خرگوش، گرگ وشغال وجوداردکه مردم این سامان بعضی اوقات بشکار حیوانات مذکور میپردازند شترهای اینحصه که بسیارقوی میباشند یکدسته برای بارو حمل ونقل اشتغال ودستهٔ دیگر محض جهت جنگ تربیه میشود.

اسپ‌های اینجا نیز فوق العاده قوی وخوبصورت وشکیل بوده برای سواری و دوندگی وبزکشی مشهوراست، ویکنوع اسپ‌های دیگرآن مخصوص کارقلبه است که دهقانها عوض گاوهای قلبه در کرشخم زمین وقلبه وچپر ازان کارمیگیرند.

طیور اهلی ووحشی: طیور ایمنطقه عبارتست از:مرغ خانگی، فیل مرغ، کبوتر، کبك بودنه، سیسی، مرغ آبی، مرغ دشتی، قاز، بغره قره، کلنگ، کلمرغ، کرگس، باز باشه، قرغی، غچی، موسیچه، مینا، اکك (عقعق) زاغ وعقاب.

آبدات وآثار تاریخی: خرابه زارهای زیادیکه ازچند کیلومتری گرد ونواح این شهر بمشاهده میرسد، شکوه وعظمت تاریخی آنرا درانظار مجسم میسازد، از آنجمله بعضی آثارباقیه که‌شهرت تاریخی دارد حسب آتی میباشد:

اول: بالاحصار قدیم بلخ که‌بعضی آنرا (قلعهٔ‌هندوان) یاد مینماید، درسابق یك بالاحصار بسیار وسیع ومتین ومجللی بوده که‌تا اکنونهم آثار برج وباره وقوائم مستحکم وبزرگ آن باآثارجدار فرسوده وازهم ریختهٔ آن مشهود میباشد، نزدیك مدخل این بالاحصار منار بزرگی نیز که‌حصهٔ فوقانی آن خراب شده استو جود دارد چون بالاحصاربسیار بزرگ وبصورت قلعه‌های مستحکم بنایافته آثار برج وبارهٔ آن برجاست ممکن ازانقلاعی باشد که اسکندر بنا کرده است چندین سال قبلبرین توسط هیئت‌های باستان‌شناس فرانسوی ازقبیل موسیو فوشه وموسیو ها کن درداخل بالاحصار مذکور اقدام به‌حفریات گردیده آثار حفریات واستوپه های متعددی دراینجا نمایان میباشد.

دوم: مدرسه‌مشهور (سجانقلی‌خان) که‌درذیل توجه این پادشاه مدرسهٔ زیبا و باشکوهی درآنعصر ساخته‌شده ووقتی اینمدرسه کانون علم ودانش ومرجع اهل فضل بوده است

فعلا پیش طاق ومدخل آن با آثار بعضی حجره‌ها ودیوارهای مندرس ومخروبه بنظر میرسد، یکحصه کاشی کاری باقیماندهٔ آن از آثار معماری ومهارت استادان آنوقت نمایندگی میکند، در نزدیك اینمدرسه تیلفونخانهٔ جدیدی احداث شده است

سوم: ساختمان زیبا ومثمن شکل قدیمهٔ که مشهور به (برج عیاران) میباشد دریکنیم کیلومتری جنوب غرب مرکز بلخ درقریهٔ برج عیاران وقوعدارد، برجیست که‌درقدیم آباد شده واکنونهم باثر توجهیکه‌بترمیمات آن بکار رفته‌همان زیبائی ومقبولیت خودرا حفظ کرده‌است. میگویندوقتیکه‌ابومسلم(خراسانی)باستشارهٔ امام جعفرصادق صندوق نعش علی کرم‌الله وجهه‌را از نجف پنهانی توسط عیاران آزمودهٔ که درهیئت دعاة خود داشت بخراسان انتقالدادند، عیاران‌مذکور صندوق‌مذکوررا ازراه (مروشاه‌جهان) چهارجوی وترمذ و کلف وعبور ازآمو به‌بلخ رسانیده پس ازتوقف یك‌شب درهمین موضع مشهور به‌برج عیاران درمرکز مزارشریف درهمین جائیکه مزارشاه ولایت نامیده میشود مدفون وبالای‌آن مختصر خظیرهٔ بنا نموده‌شدازاینجهت این برج به‌برج عیاران موسوم گردیده است.

چهارم: دیوارضخیم وخیلی طویلست که درعصر عبدالمومن‌خان پسر عبدالله خان اوزبك پادشاه‌بلخ‌به‌اطراف شهر کشیده شده، این دیوار که درجنوب بلخ موقعیت دارد یك‌حصهٔ آن‌به‌برج عیاران تماس‌مینماید،چون خیلی پخته‌ومتین‌است تاهنوز بهمان‌ضخامت خود باقیمانده، بعضا قسمت های اینه دیوار در موقع تسطیح جاده های جدید تخریب شده است.

پنجم: یك‌تپهٔ بزرگ خاکی که‌بغایت ضخیم بوده درجنوب غرب برج عیاران واقعست بنام (توپ رستم) یاد شده دربالای آن آثار عمارت وصفهٔ مربع شکلی نمودار میباشد، این آثار مخروبه نشان میدهد که‌در قدیم بروی تپهٔ مذکورعمارت وآبادی بوده است.

ششم: درجنوب شرق بلخ قدیم ازبناهای تاریخی که اکنون منهدم گردیده منارهای بزرگیست که‌متعلق بزمان (زردشت) میباشد این مناره‌ها ازخشت وگل آباد گردیده است.

مزارهای مشهور بلخ: مزارها واماکن متبرکه دربلخ خیلی زیاد است که‌قید وضبط همهٔ آن متعذرمیباشد، منجمله مزارهای عمده ومشهور آن قرار ذیل یادداشت‌میشود:

۱- مزار خواجه ابونصر پارسا، پسرخواجه‌محمد پارسا که‌در مرکز شهر واقع شده، درجوار آن مسجد جامع عالی وباشکوهی وجود دارد که در سال ۱۰۰۵ هجری آباد

شده است ، این مسجد دراثر توجه شاهان سابق باساس خیلی زیبا ومقرنس کاری و نقاشی شده، گنبدو دیوارهای اطراف آن باروا قیها وحجره ها تماما کاشی کاری شده بهترین رنگ و نقوش بدیعه دران بکار رفته است ، چون بمرور زمان در حصص فوقانی ودیوارهای آن خرابی رخ داده بود در سال ۱۳۱۲ که طرح شهر جدید ریخته شد مسجد مذکور مرکز قرار گرفت وتمام قسمت های آن ترمیم وبصورت جالب توجهی در اورده شده است .

۲ ـ مزار خواجه عکاشه که در یك کیلو متری شمال شرق شهر میباشد ، حظیره و عمارت بزرگ وعالی شانی دارد ، اما گنبدو بعضا قسمت های داخل وخارج آن اوراق ومندرس وبحال سابق مانده است .درحوالی زیارت مذکور باغ وسیعی با اشجار سایه دار و آبهای جاری وجود دارد .

۳ ـ مزار امام محمد حنیفه ابن حضرت علی کرم الله وجه که تاریخ وفات اوشان در ۱۰۳ هجری واقع ومسرقد شان در نزدیك دروازهٔ نوبهار که مشهور به (بابه قو) میباشد بصورت نا معلومی است .

٤ ـ مزار امام ابو حفص بن برعش بن یحیی بلخی که قاضی القضاة بلخ بوده وفات او در ۲٤۱ هجری ومدفن اودر کنار دریای بلخ درقریهٔ (زرغون کوت) واقعست ، مردم قریه اورا بلقب (جیلب طبیب) معرفی میکنند اما ازجملهٔ ابدال واوتاد شمرده میشود .

٥ ـ مزار امام شیخ عبدالله احمد بن نصر بن مروان بن حام بلخی نبیرهٔ ابراهیم ادهم میباشد ، وفات مذکورروزدهم محرم سال ۱۸۹ هجری بوده وزیارت مذکور در قریهٔ استن بلخ وقوعدارد .

٦ ـ مزار شیخ الاسلام امام ابوعبدالله ابن اسماعیل ابن سلیمان ابن داود ابن احمد ابن ابو هریره، عبدالرحمن دربلخ متولد گردیده فقیه ومحدث وخیلی عالم و مجتهد بزرگیست کتاب بسیط، محیط الاحادیث، اوارث الکبیر ووعظ العام ازمؤلفات اوست ، وفات مذکور در سنه ۱٤۰ هجری واقع شده .

۷ ـ مزار شیخ الاسلام امام ابوالقاسم یحیی ابن عبدالواحد ابن ابومت انصاری در بلخ تولد یافته واز احادیث نبوی هزار حدیث حفظ داشت .

۸ ـ مزار شیخ الاسلام امام ابوعمرو داور بن حسن ابن شعیب ملك بن حامد بن سلام بلخی که شاگرد امام احمد حنبل بود ، گویند تمام کتب دینی را درحفظ داشت و فات مذکور در سال ۲٤۰ هجری وقوع یافته است .

۹ ـ مزار شیخ الاسلام امام ابونصر محمد بن مراجم بن عبدالله بن سلام معروف به ابوالقاسم بلخی وملقب به (امام ضحاك) بوده از اصحاب امام ابوحنیفه کوفی است صحبت امام

جعفرصادق رادریافته است ، میگویندحافظ قرآن کریم نیز بوده روز یکبار ختم قرآن میکرد وفات مذکوردرسال ۱۹۰ه ومدفن اودرمرکز بلخ میباشد .

۱۰ - مزارشیخ شقیق بن ابراهیم الزاهدی بلخی ، کنیت او (ابوعلی) وشاگرد امام زفر واستاد امام حاتم اصم بلخی است مزاراودر سمت غرب شهر واقع شده است .

۱۱ - مزار شیخ الاسلام قاضی ابومطیع بلخی (اسم وی حکم بن عبدالله) است ، وی عالم ومجتهد بزرگی بوده وقرآن مجید رادرنمازهای تهجد همیشه ازحفظ میخواند مرقد مذکور درموضع دروازهٔ نوبهار بلخ واقع شده است .

۱۲ - مزار خواجه محمداحمالی ملقب به خواجه (شفیه) درقریهٔ مندتی درشرق بالاحصار قدیمهٔ بلخ .

۱۳ - مزار سلطان احمد خضرویه درغرب شهر واقع است .

۱۴ - مزار بابه قوی مستان درموضع دروازهٔ نوبهار، سمت شمال غرب شهر بلخ .

۱۵ - مزار خواجه خیزان درغرب شهر .

۱۶ - مزار جوانمرد قصاب در۳ کیلو متری جنوب غرب شهر .

۱۷ - مزار مولینا دوست محمد صحاف موسوم به (خواجه غولك) .

۱۸ - مزار قاضی منصور بن موسی .

۱۹ - مزار خلیفه کمال الدین حاجی پیاده موسوم به (کعب الاخبار) .

۲۰ - قدم گاه امام زین العابدین بیمار ابن علی کرم الله وجه .

۲۱ - مزار پهلوان احمد زمچی ولی ازاصحاب ابومسلم خراسانی دربالاحصار قدیم بلخ

۲۲ - مزار تضراب شاه خوارزمی ازاصحاب ابومسلم خراسانی دربالاحصار قدیم بلخ

۲۳ - مزار شیر بچه ها درة کیلومتری شمال غرب شهر واقع میباشد .

۲۴ - مزارامام یعقوب قاری بلخی درسه کیلو متری شهر ودرنزدیك دروازهٔ نوبهاربلخ

۲۵ - مزار امام ابولیث بلخی در نزدیك دروازهٔ نوبهار .

جبال : منطقهٔ بلخ چون بر روی سطح همواری کائن میباشد در قرب وجوار آن کوه وتپهٔ مهمی وجود ندارد ، لیك در منتهای جنوب آن که دارای مسافهٔ زیادیست سلسلهٔ مشهور (البرز کوه) وقوع یافته است .

رود خانه و انهار : دریای درسمت جنوب بلخ ومتصل (البرز کوه) وجوددارد که بنام (دریای چشمهٔ شفا ودریای درهٔ گز) یادشده درسابق به نام دریای بلخ ویا (بلخاب) شهرت داشت، این دریا ازبندامیر ونواحی بامیان سرچشمه گرفته بعداز آبیاری کشتزارهای پیرامون بلخ به هجده نهر منقسم وچهارصد (ده) و (قصبه) رامشروب میسازد ، انهاریکه ازین دریا منشعب گردیده باسم های ذیل موسوم میباشد :

۱- نهر شاهی ، ۲- نهر قدر . ۳- نهرسیاه گرد . ۴- نهر بلخ . ۵- نهر مشتاق ۶- نهر اصفهان . ۷- نهر عبدالله . ۸- نهر دولت آباد . ۹- نهر قرشی کنگ . ۱۰ نهر ارغنداب . ۱۱- نهر شیخشرك . ۱۲- نهر چهار بولك . ۱۳ نهر امام صاحب بلخ ۱۴- نهر پنگی قلعه . ۱۵- نهر فیض آباد . ۱۶- نهر آقچه . ۱۷ - نهر باجگیری آقچه . ۱۸ نهر خان آباد. گرچه باوضعیت فعلی ازمجرای آمودریا استفاده شده نمیتواند اما باغستانهای اطراف خرابه های بلخ که شرق و غرب واقع است توسط انهاریکه بطرف شمال دولت آباد جاری میباشد آبیاری میشود مسجد خواجه پارسا که مرکز امروزی بلخ محسوب میشود درمحلی واقع شده که تقریبا (۱۵) کیلومتر ازآخرین رشته های کوههای سمت جنوب (البرز کوه) وتخمین(۵۰) کیلو متر ازمجرای آمو دریا مسافه دارد ،

فابریکه: درسال ۱۳۱۸ یك فابریکه پنبه کشی با تمام سامان وادوات لازمهٔ آن ازطرف شرکت شمالی تاسیس وپنبه هائیکه قرار تقسیمیه ازبلخ ومربوطات آن تحویل داده می شد خریداری وصادرمیگردید ، این فابریکه مدتی معطل گردیده حتی محل آن نیز روبخرابی گذاشته است اما فابریکهٔ دیگری که درسالهای مابعد تاسیس وازطرف ریاست شرکت پنبه اداره میشود داخل فعالیت می باشد .

صیفیه جات: گرچه آب وهوای مرکز بلخ دراثر بعضی ازعوامل خراب وغیرقابل صحی است اماچندین مواضع سردسیر وخوش آب وهوارا هم دارا میباشد ازقبیل چها رسنگ ثمرقندیان، زرغون کوت ، کشك ودولت آباد منجملهٔ آن چهارسنگ وثمرقندیان بوفرة شفتالو وانگور اعلی شهرت داشته وتم دولت آباد بکثرت و خوبی انگور معروف میباشد .

بلخاب : درتشکیلات حکومتی علاقه داری درجه۳ ومربوط حکومت درجه اول سنگ چارك متعلق حکومت کلان شبرغان ولایت مزارشریف بوده وبین خطوط ۶۶درجه ۱۰دقیقه-۹ ۵ثانیه و۶۶درجه ۵۹ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵درجه ۱۸دقیقه ۱۰ ثانیه و۳۵درجه ۳۷دقیقه و۲۰ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است. فاصله آن ازمرکز حکومت سنگ چارك تقریبا (۶۰) کیلومتر میباشد . این منطقه شاداب و کوهستانی بوده و دارای باغهای اشجار مثمروچمن زارهای سرسبزاست درانجا اشجار ناك ، سیب، زردآلو، شفتالو، توت وغیره بوفرت وجودداشته ودرختهای چارمغز بسیار بزرگ که حاصل زیاد میدهد واقسام مختلف انگوردارد.زراعت آن گندم ،جو، جواری، کنجد، زغربوده اهالی آن اسپ، گاو، مرکب، گوسفند ، بزو گوسفند قره قل تربیه میکنند.ازحیوانات وحشی آهو روباه ، گرگ ، وباندازه قلیل ، خفك وسگ لاهوردردریای آن پیدا میشود .

طیور غیر اهلی آن کبك، کبك زری، کبوتر، مرغابی، کبك دشتی، وغیره بوده و بلبل هزار داستان وعندلیب آن شهرت بسزائی دارد، ازین منطقه یك دریا که سرچشمه خودرا از بند امیر حکومت یکاولنگ میگیرد عبور میکند وبه آن آب های دره کاشان ودره ابس میدان که از مناطق حکومت سرپل میباشد پیوسته وتازمانیکه بمرکز علاقه داری بلخاب میرسد آبهای دره مزار، شاخدار، ترخوج، دوشاخ، باج گاه، دره صوف ودیگر آبهای حکومت یکاولنگ باآن ملحق شده ودریای بزرگی را تشکیل میدهدوازحکومت (آقکو پرك) گذشته به علاقه داری (شولگره) وازعلاقه داری شولگره بولایت مزارشریف میرسد

وهجده نهرازان جداشده وبنام (هجده نهر) مزارشریف معروف است، دراین منطقه یك بند مشهور آب ایستاده هست که مشهور به بند (بیرغوله) میباشد طول آن تقریبا یك کیلومتر وعرض آن تخمین ۵۰۰) متر بوده وبا اندازه ده آسیاب آب ازان سرازیر شده وشکل یك آبشار بزرگی رابخود میگیرد وبلندی آن تقریبا (۲۵) متر میباشد.

راه های مشهور آن یکی راه (آب کلان) است که بحکومت سنگ چارك میرود ودیگر راه شاخدار وراه زوج میباشد که بحکومت یکاولنگ میرود وازانجا بحکومت بامیان وصل میشود ودیگر راهیست که بحکومت کلان دایزنگی پیوست میگردد راه دیگری از قریه های (الکه نگاری، امرخ، زاری، اقکو پرك وشولگره) به ولایت مزارشریف میرسد وراه دیگر آن ازقریه گلوز (بالای دره صوف) چل، اوخور گذشته به دوآب میخ زرین ملحق میشود وراه مهم دیگر آن ازقریه بیرغوله (بالای دره کاشان) به چپراس ایماقی ولعل وسرجنگل میرود.

درین منطقه دومدرسه که دران اهالی مشغول تعلیم اند وجود دارد چون این منطقه کوهستانی ودارای کوهای بلنداست آب وهوای آن درزمستان سرد ودرتابستان معتدل میباشد - وازنباتات مشهور کوه های آن هنگ زیره میباشد درخت ارچه نیز دران جا وجود دارد.

بل خوی : موضعیست بفاصله ۵، ۵ کیلومتر درجنوب شرق مرکز خمیاب مربوط حکومت درجه ۳ قرقین متعلق حکومتکلان شبرغان ولایت مزار شریف که بین ۶۵ درجه ۵۱ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲۲ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بل خیل : قریه ایست بفاصله ۲،۵ کیلومتر درجنوب میدان خوله درعلاقه منگل مربوط ولایت جنوبی که بین ۶۹ درجه ۵۲ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۴ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بلده : قریه ایست درحکومتی درجه اول پکتیا مربوط ولایت قندهار

بلس : قلعه ایست بفاصله ۸٫۵ کیلومتر درجنوب شهر فیض آباد متصل دریای کوکچه مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۱۰ دقیقه ۶۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بلسی نکره : قریه ایست درعلاقهٔ الینگار مربوط حکومتکلان لغمان ولایت مشرقی و ازمرکز حکومتی ۴۰٫۵ کیلومتر فاصله دارد .

بل غلی : قریه ایست بفاصله ۲۰٫۵ کیلومتر درغرب موزله قلعه درعلاقه سرپل متصل نهر استراب مربوط حکومتکلان شبرغان ولایت مزارشریف که بین ۶۶ درجه ۳ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۶ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بل کنا : قریه ایست کوهستانی بفاصله ۲۳٫۵ کیلومتر در جنوب غرب مرکز سرپل مربوط حکومتکلان شبرغان ولایت مزارشریف که بین ۶۵ درجه ۴۸ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بلل : قریه ایست بفاصله ۲۵ کیلومتر درشمال قریه چهل خانه درعلاقه دهله مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۱۰ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۹ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بلل : موقعیست بفاصله ۱۹ کیلومتر درجنوب شرق قریه سوزن ماندہ درعلاقه ترین مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۱۰ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۹ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بلندریگ : ریگستانیست درجنوب قریه خوگی درعلاقه گرمسیر مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ۶۳ درجه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه عرض البلد شمالی واقع است .

بلندغار : قریه ایست بفاصله ۲۱٫۵ کیلومتر درجنوب غرب مرکز سرپل متصل سرك مربوط حکومتکلان شبرغان ولایت مزارشریف که بین ۶۵ درجه ۴۷ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

بلندغر : قلعه ایست بفاصله ۲٫۵ کیلومتر درشرق قریه بهسود خاص مربوط حکومت درجه ۲ سرخرود ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۳۰ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۷ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بلندغور : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۳ قیصار متعلق حکومت اعلی میمنه که ازمرکز حکومت محلی ۲۹ کیلومتر فاصله دارد

بلندغی : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۲ سرخرود ولایت مشرقی و ازمرکز حکومت ۵، ۱۴ کیلومتر فاصله دارد .

بلندقلعه : قلعه ایست بفاصله ۲۸ کیلو متر بطرف غرب قریه سربولی نزدیك سرك واقع در کوهستان مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۶ درجه ۱۵ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۹ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بلندك : قریه ایست بفاصله ۵،۵ کیلومتر د رجنوب غرب شین دند مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۵ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۳ درجه ۱۶ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بلندی : قریه ایست مربوط حکومت کلان خوست که مربوط ولایت جنوبی میباشد .

بلوجو : موضعیست بفاصله ۵۷ کیلومتر درشرق کشنگ متصل د ریای ارغنداب در علاقه داری مالستان متعلق حکومت درجه ۳ جاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۱۲ دقیقه ۱ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۳ درجه ۳۶ دقیقه ۵۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

بلوچ : قریه ایست درحکومت درجه ۳ شرین تکاب مربوط حکومت اعلی میمنه .

بلوچ : قریه ایست واقع درحکومت درجه ۲ دره صوف مربوط حکو متکلان سمنگان ولایت مزار شریف .

بلوچ : قلعه ایست بفاصله ۱۵ کیلومتر درشمال قلعه کدام درعلاقه ترین مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۳ دقیقه ۶ ثانیهٔ طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۵ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بلوخچانه : قریه ایست درنواحی حکومت درجه اول سرپل مربوط حکومت کلان شبرغان که ازمربوطات ولایت مزارشریف میباشد .

بلوچ خاوری: موضعیست چاه دار بفاصله ۳۱،۵ کیلومتر در غرب ولی چاه درعلاقه شورابك مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۳۸ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بلوچ شاه نادر : قریه ایست دربیرون سونه مربوط حکومت اعلی میمنه .

بلوچ کشم : قریه ایست درحکومت درجه ۳ کشم مربوط حکومت اعلی بدخشان .

بلول تگاب : نهریست بفاصله ۳۹ کیلومتر درغرب قلعه‌تولك مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات که‌بین ۶۳ درجه ۳۱ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۶ دقیقه ۳۸ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بلوله : قریه‌ایست بفاصله ۶۱٫۵ کیلومتر درجنوب‌غرب مرکز غوربند مربوط حکومت اعلی پروان که‌بین ۶۸ درجه ۵ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۲ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بلوله : قولیست بفاصله ۷٫۵ کیلومتر بطرف‌شمال علاقه شیرزاد مربوط حکومت خوگیانی ولایت مشرقی که‌بین ۶۹ درجه ۵۷ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۸ دقیقه ۳۴ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بلهسن : قریه‌ایست بفاصله ۳٫۵ کیلومتر درجنوب غرب قریه غورك مربوط حکومت درجه ۳ خاکریز ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۷ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۶ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بلهو : قریه ایست بفاصله ۴۶٫۵ کیلومتر درشمال‌غرب‌شاه‌جوی نزدیك پای ارغنداب دردایه‌چوپان مربوط حکومتکلان قلان‌ولایت قندهار که‌بین ۶۷ درجه ۸ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۸ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

بیمك : قریه‌ایست درعلاقه حکومت‌کلان تالقان مربوط‌ولایت‌قطغن

بمبل کوه : کوهیست درجنوب غنور مکی درعلاقه سپین بولدك مربوط ولایت قندهار که‌بین ۶۶ درجه ۱۲ دقیقه طول البلدشرقی و ۳۰ درجه ۴۸ دقیقه ۲ ثانیهٔ عرض البلدشمالی واقع است .

بمبه کوت : قریه‌ایست کوهستانی بفاصله ۱۱ کیلومتر در شمال قریه شیوه درعلاقه کنر مربوط ولایت مشرقی که‌بین ۷۰ درجه ۳۷ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ دوجه ۴۰ دقیقه ۵۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

بنادر خورد : قریه‌ایست‌بفاصله ۱۵ کیلومتر درجنوب‌شرق قریه گل‌آباد متصل‌سر کیکه بطرف‌قلعه‌بست میرود درعلاقه گرم‌سیر مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ۶۳ درجه ۵۱ دقیقه ۵۹ ثانیهٔ طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۳۲ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

بنادر کلان : قریه‌ایست بفاصله ۱۹ کیلومتر درشرق قریه گل‌آباددرعلاقه گرم‌سیر مربوط‌حکومت اعلی گرشك که‌بین ۶۳ درجه ۵۳ دقیقه ۳۶ ثانیهٔ طول البلدشرقی و ۳۰ درجه ۳۴ دقیقه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بنادرمیانه : قریه‌ایست بفاصله ۱۷٫۵ کیلومتر درشرق قریه گل‌آباد متصل‌سرك که‌بطرف‌قلعه‌بست‌میرود در علاقه گرم سیر مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ۶۳ درجه ۵۳ دقیقه ۲۶ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۰درجه ۳۵دقیقه ٤٦ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

بند ارغنداب : این‌بندآب بدرجه دوم‌بند کچکی بوده ودرحوزه دهله بردریای‌ارغنداب ذریعه متخصصین کمپنی موریسن امریکائی آباد گردیده است . عامل بزرگیکه سبب‌اعمار این بند شد کم آبی‌است که چند سال دروادی‌ارغنداب پیش گردید وبه‌این منبع بزرگ تولیدات میوه صادراتی کشور صدمه‌زد.طوریکه اکثرباغداران بقطع اشجار باغستانهای خویش پرداختند و نزدیك بوده وادی سر سبز و شاداب ارغنداب باهمه باغستان ازبین رفته وخساره بزرگی برپیکر عوائدصادراتی واردآید ،لذا ازطرف‌حکومت کمیسیونی تعیین وبقندهار اعزام گردید که‌در نتیجه‌مفکورهٔ احداث بند رابردریای ارغنداب بوجودآورد و بدین ترتیب قدم‌بزرگ دیگری برای‌حفظ باغستان وادی‌قندهار وارغنداب وسرسبزی آینده این‌وادی مهم‌صادراتی برداشته‌شد .

کارساختمان بندارغنداب درماه‌جوزای۱۳۲۹ (جون سال۱۹۵۰)آغاز گردید ودرسال ۱۳۳۱(۱۹۵۲) خاتمه پذیرفت این بندپایان تر ازقریهٔ دهله بفاصله ۲۰ میل از قندهار واقع است .

ارقام‌ذیل میتواند بزرگی بند ارغنداب وقوه بزرگ برق‌آن را باخصوصیات‌دیگر آن معرفی نماید :

الف بند

۱- ارتفاع بند	(۵۰) متر
۲- طول بنددرقسمت فوقانی	(۵۳۰) »
۳- طول بند درقسمت تحتانی	(۲۲۰) »
٤- ضخامت بنددرقسمت تحتانی	(۲۲۰) »
۵ - خاك وسنگ ریزه که‌در پر کردن دیوار بنداستعمال شده	(۲۵۰۰۰۰۰) متر مکعب
٦ - طول‌جهیل	(۱۸) کیلومتر
۷ - عرض اوسط جهیل	(۲) کیلومتر

ب تونل

۱ - طول	(۲٦٤) متر
۲ - شعاع تونل	(۵٫٤۰) »
۳ - مجموعه سرنگ پرانی تونل	(۱۲۰٦۷)مکعب‌متر
٤ - مجموعه کانکریتی که‌بمصرف رسیده	(۲۲۰۰) » »

بنداریغ ساتق: موضعیست در علاقه داری در جه اول خانقاه متعلق حکومت در جه اول آقچه مربوط ولایت مزار شریف .

بنداسرائیل غندی: موضعیست بفاصلهٔ ۷٫۵ کیلومتر در جنوب پروش درعلاقه شورابك مربوط ولایت قندهار که‌بین ٦٥ در جه ٤٩ دقیقه ١٣ ثانیه طول البلد شرقی و ٢٩ درجه ٤٨ دقیقه ٣٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بندافضل : کوهیست درشمال غرب مرکز هرات درعلاقه انجیل مربوط ولایت هرات که‌بین ٦١ درجه ٥٩ دقیقه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٧ دقیقه ٣٧ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بندافغان : موضعیست بفاصله ٩ کیلو متر درجنوب غرب قلعه کنج در علاقه نادعلی در حکومت درجه اول چخانسور مربوط حکومت اعلی قراه که‌بین ٦١ درجه ٥٠ دقیقه ١ ثانیه طول البلد شرقی و ٣١ درجه ٣ دقیقه ٢٩ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بندالله که : کوهیست در جنوب شرق قلعهٔ تاورك به‌ارتفاع تخمین ٣٥١٨ متر درعلاقه کشنده‌مربوط حکومت کلان بلخ‌ولایت مزار شریف که‌بین ٦٦ درجه ٥٠ دقیقه ٥٨ ثانیه طول البلدشرقی و ٣٥ درجه ٢١ دقیقه ٢٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بندامیر : بند امیر درحدود (٣٤) درجه و ٥٠ دقیقه عرض البلدشمالی و ٦٧ درجه و ١٢ دقیقه طول البلد مشرقی درعلاقه یکاولنگ مربوط حکومت کلان‌دایزنگی ولایت کابل واقع است بندامیر نام پنج غدیر مسلسل و کوچك یا اگر صحیح تر بگوئیم نام پنج بندی است که غدیرهای مذکور را تشکیل داده ودربین بامیان وعلاقه یکاولنگ واقع اند . این غدیر ها ازسطح بحر تقریبا ٢٩٢٣ متر ارتفاع داشته ودرروی وادی دریای که بنام غدیر های مذکور موسوم گردیده قرار دارند . واین‌دریا پس‌ازینکه درمیان کوهای چندی میگذرد و بغتهٔ درمیادین شمالی افغانستان علاقه مزارظهور کرده به هژده نهر ملحق ومنشعب گردیده علاقه هژده نهر (توابع مزارشریف‌وبلخ)را آب می دهند . مهم ترین این بند ها (بند هیبت) نامدارد . از بامیان در موسم تابستان ودر زمستان بذریعه موتر بدون زحمت زیادی میتوان واصل شد واین فاصله ازبامیان تابند هیبت تقریبا ٧٢٫٥ کیلومتر بوده وبه ظرف چهارساعت طی می‌شود دراثنای راه بایستی ازسه کوتل عبور نموده (١) کوتل شاهدان ٣٠٦٠ متر (٢) کوتل شبر تو ٣١٤٩ متر (٣) کوتل خم‌نیل ٣٥٨٧ متر کوتل آخیر الذکر مشکل بوده در حقیقت کوتل مزبور بلند ترین قسمتی ازیك سلسله پستی ها و بلندیهای است که در فلات رفیعی افتاده اند . پستی وبلندیهای مذکور به هیچ جا صعب المرور نیست ولی موقعیکه ازجانب

مشرق به کوتل شاهدان صعودمیکند چند کج گردشی های د شوار گذاری را بایستی عبور نمایند درموسم تری خاك نرمی که دربعضی از چقری های کوه ها وجود دارد بصورت گل تبدیل شده راه را مسدود می سازد ودرزمستان تمام این علاقه ازبرف مستور میگردد . ازفلات فوق الذکر راه‌های زیادی سرازیرشده‌ازپوزه باریکی میگذرد ولحظه بعدیك قطعه صفا وتیلگونی که با نشیبهای تندی محاط گردیده بقدر ۳۰۷ متر پاینتر بمشاهده میرسداین قطعه قسمتی‌ازبند ذوالفقاراست که بلندترین وبزرگترین غدیر های پنجگانه مزبور می باشد وطول آن تقریبا ٦٫٥ کیلومتراست قدری‌پائین تر قسمت دیگری ازبند ذوالفقار که پهن و کشاده بوده در کناره های آن درختان روئیده است پدیدار میگردد وتا چشم کار می کند باستثنای آنها دیگر درختی به نظر نمیرسد .

غدیر دوم که‌بند (پنیر) نام دارد عینا بزیر بند ذوالفقار واقع شده واگر تالابش بخوانیم بجا است چه فقط قریب ۱٦۱ متر پهنائی دارد . ازینجا راه متد رجا بطرف غدیر سوم یا بند (هیبت) قریب ۲ میل طول و۵۳۸ متر عرض دارد وآب آن مانند یك دانه نیلم درپهنائی وسیع کوه های برهنه متلالا است . قسمت علیای بند هیبت را صخره‌های تند وعمودی که حاوی چندین خلیج ها ومدخل های کوچکی است محدود نموده وانجام جنوبی بندمزبور باز وآب‌ازبند طبیعی سنگلاخی آن به‌شکل آبشارهای کوچك وباریکی سرازیر گردیده‌بسطح مرتفعی که ۱۲متر پائین‌تر واقع است فرو میریزد این سطح مرتفع که‌بعضا سنگلاخ وبعضا خاك‌است از رسوب سفید یا رد کم‌رنگی که غالبا گوگردمی‌باشد پوشیده شده وآب ازروی‌آن قطره قطره سرازیر گردیده تقریبا یك کیلومتر پائین ترغدیر کوچك دیگریرا تشکیل میدهد . غدیر آخرالذکر موسوم‌به بند(قمبر) ودرحقیقت یك تالاب کم‌آب‌است .

غدیر پنجم یاآخرین بند که‌بند (غلامان) نام دارد دورتر درپائین بندقمبر افتاده بشکل مدوربه قطرسه ربع میل‌بوده و میگویند خیلی کم‌آب است غدیرهای مزبور راتایك فاصله کمی‌زمین‌های پست وبلندآن ناحیه احاطه کرده وازطرف غرب باسطح مرتفع بزرگ وزردرنگی محدود گردیده که ازسطح غدیرها قریب ٦۱۵ متربلند وازبعضی موادنرم مرکب و نیز حاوی سنگ‌های کوهی است سدا فتهای بند هیبت یك دیوار سنگلاخی است درمرکز قریب ۱۲ متر بلند بوده سر آن چندان ضخامت قابل توجه ندا شته تقریبا یك قوس کامل را تشکیل میدهد به سمت مغرب بند مزارسفیدی مشاهده می‌شود که‌به‌حضرت‌علی(رض) منسوب می‌دانند درمیان بندماهیان زردرنگ دسته‌دسته شناوربوده همه‌اینها بامزارسفید وصخره‌های‌مستقیم‌وگلابی‌رنگی

خیال را باین دنیا بل به سرزمین پریان قریب‌تر می‌باشد به‌دماغ انسان خطور می‌دهد مردم اینجا عمق بند حیبت را ناقابل پیمایش میدانند می گویند امیر حبیب الله خان خواست عمق آن را معلوم کند وتقریبا ۸۰ متر ریسمان انداخت ولی به‌انتهای آن نرسید مزاره‌ای همجوار راجع به‌چگونگی ساختمان این بند افسانه‌های عجیب دارند.

ازبند امیر به بعد فراز ونشیب چندی را دربین اراضی خشك ولامزروع عبور نموده موضع خم نیل چند آبادی مختصری رابصورت پراگنده ملاحظه می نمایند مسافر بهتر است که‌دریکی ازین مواضع شب‌را بسر برده صبح وقت حرکت نماید تا به‌بامیان رسیده بتواند. ازین موضع که صبح وقت حرکت شود تقریبا ۴ ساعت بعد به موضع شاهدان که اولین منطقه بامیان بوده وموضع پرجمعیت ونسبتا آباد تری می باشد مواصلت می نماید البته دریکی ازقریه جات این منطقه صرف نان وطعام نموده بعد از وقفه مختصری که به‌سفرخود ادامه بدهد کوتل کم ارتفاع را عبور نموده بالاخره بیك دره تنگ وطولانی داخل می‌شود. طول این دره تقریبا یازده ونیم کیلو متر بوده فقط درجوار بامیان ازدره خارج می‌شود. درحصه‌وسطی‌این دره یك راه‌بطرف شمال جداشده به‌سیغان و کهمرد میرود که‌قبل‌ازاحداث‌دره‌شکاری‌راه‌بین کابل مزارشریف وهمین‌را بوده‌است بند امیر که سرچشمه دریای بلخاب مزار شریف میباشد بکنار سرك بین یکاولنگ و بامیان واقع بوده ازیکاولنگ بطرف شمال‌مشرق بفاصله ۱۲ کیلو متر و از بامیان به جنوب غرب تقریبا ۶۷ کیلومترمسافه دارد.

لغایت سنه ۱۳۱۵ تردد موتر بین بامیان وبند امیرشروع گردیده وفاصله‌بندامیر از هوتل بامیان (۷۵) کیلو متر است. دره کوچکی که سرك بند امیر داخل آن میشود در کیلومتر اول‌خود کاملا سنگی‌بوده وعاری از زراعت است.

بندامیر درعریض ترین قسمت‌خود از ۲۰۰ متر تجاوز نمی کند ولی طول آن زیاد است واز(۱۵) کیلو متر متجاوز می باشد. بندامیر بین تمام باشندگان دره های کوه بابا معروف واراضی گرد ونواحی آن یکی ازچراگاه‌های بزرگ قسمتی از کوچیان افغانستان می باشد، بندامیر ازنقطه‌نظر توریزم سیاحت اهمیت بسیار بزرگی داشته وافکار سیاحین خارجی را بخود جلب وهمه‌ساله صدها نفر برای تماشای آن رفته واز مناظر زیبا طبیعی آن لذت می برند.

بندبابه : کوهیست در شمال شرق کهسان در علاقه غوریان مربوط ولایت هرات که بین تخمین ۶۱ درجه ۵۳ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۵ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.

بندبابه : کوهیست درغرب قلعه پای کوتل درعلاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که‌بین ٦٦درجه ۳۳ دقیقه ٥٤ ثانیه‌طول البلدشرقی و ۳٤درجه۲۳ دقیقه۳٤ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است.

بندبابه : دره ایست درشمال غرب قریهٔ بوی نقره مربوط ولایت مزار شریف که بین ٦٦ درجه طول البلد شرقی و۳٦ درجه عرض البلد شمالی واقع است .

بندبیچ : کوهیست درشمال شرق قلعه ناورك درعلاقه کشنده‌مربوط حکومتکلان بلخ‌ولایت مزارشریف که‌بین ٦٦ درجه ٤۹ دقیقه٥۱ ثانیه طول البلد شرقی و۳٥ درجه ٤٤ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البله شمالی واقع است .

بندبد کك : کوهیست درجنوب قلعه ناورك در علاقه کشنده‌مربوط حکومتکلان بلخ ولایت‌مزار شریف که‌بین ٦٦ درجه ۲۸ دقیقه ٥۸ ثانیه طول البلد شرقی و۳٥ درجه ۳٦ دقیقه ٤ ثانیه عرض البلدشمالی وتخمین ٦٦درجه٤۲ دقیقه۸ثانیه طول البلد شرقی و۳٥ درجه ۳۹دقیقه ۳٦ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بندبر : کوهیست درجنوب‌شرق قلعه شهرك درعلاقه شهرك مربوط حکومتکلان غورات ولایت‌هرات که‌بین ٦٤درجه ۳۰ دقیقه طول البلدشرقی و۳٤درجه ۱ دقیقه ۱٤ ثانیه عرض البلد شمالی وهمچنین بین ٦٤درجه ٤۱دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلدشرقی و۳٤درجه ٥ دقیقه ٦ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بندبنش : قلعه ایست بفاصله یك کیلومتر درشمال قریه‌اوبه مربوط ولایت هرات که بین ٦۳ درجه ۹دقیقه ٤۲ثانیه طول البلدشرقی و۳٤درجه ۲۲دقیقه ۳۷ ثانیه‌عرض البلدشمالی واقع است

بند بنفش : قریه‌ایست بفاصله ٥ کیلومتر درشمال‌شرق قریه‌اوبه مربوط ولایت هرات که بین٦۳ درجه ۱۲ دقیقه ۱۳ثانیه طول البلد شرقی و۳٤ درجه ۲۳ دقیقه ۳۲ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بندبیان : کوهیست درجنوب قلعه کاسی به‌ارتفاع تخمین ۳٦٥۲ متر در علاقه چخ چران مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که‌بین ٦٤درجه ٤۲ دقیقه ۲٤ ثانیهٔ طول البلد شرقی و٦٥ درجه ٥۲دقیقه عرض البلدشمالی و۳٤درجه ۱۷دقیقه ۳٦ثانیه طول البلد و۳٤ درجه ۲٤دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد واقع است .

بندتاوه : کوهیست درجنوب‌شرق قریهٔ اوبه مربوط ولایت هرات که‌بین ٦۳درجه ۳۲ دقیقه٤۸ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤درجه ۱٥دقیقه ۲٦ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بندچاه‌خشتی : تپه ایست درشمال قریه شهر خلیل در علاقه کشك وقره تپه مربوط ولایت هرات که بین ۶۲درجه ۲۵ دقیقه۴۶ ثانیه طول البلدشرقی و۳۵ درجه۱۲دقیقه۵۰ثانیه عرض البلدشمالی موقعیت دارد .

بندچشمه‌دراز : کوهیست درشمال قریه اوبه مربوط ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۱ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی ۳۴درجه۲۹دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی و نیزبین ۶۶درجه۹دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلدشرقی و۳۴درجه ۳۴دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بندچق‌مق : کوهیست درشمال شرق بلچراغ درعلاقه درزاب وگرزیوان مربوط حکومت اعلی میمنه که‌بین ۶۵درجه ۴۴دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵درجه ۵۳ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

بندچهارراه : قریه ایست کوهستانی بفاصله ۴،۵ کیلومتر درشمال بلچراغ مربوط حکومت‌اعلی‌میمنه که‌بین ۶۵درجه ۳۶دقیقه ۳۷ثانیه طول البلدشرقی و۳۵درجه ۵۹دقیقه۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بندچین گورك : قلعه ایست درجنوب غرب زیارت باباولی درعلاقه بادغیسات مربوط ولایت هرات که‌بین ۶۲درجه ۳۵دقیقه ۴۷ثانیه طول البلدشرقی و۳۵درجه ۱۴ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

بندخاره : کوهیست درشمال شرق قلعه نو درعلاقه بادغیسات مربوط ولایت هرات که‌بین ۶۳ درجه ۲۱دقیقه ۲۴ثانیه طول البلد شرقی و۳۵ درجه ۱۰ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

بندخروار : بندیست نزدیك دریای لوگر درشمال مشرق غزنی که‌سمت مقابل آن به سنگ وسمنت وعقب‌آن دیوار سنگ خشتی ساخته شده است طول بند خروار (۱۴۰) متر وبلندی آن ۳۰متر وگنجایش آن نزدهملیون متر مکعب آب است که تقریبا برای بیست هزار جریب زمین کفایت خواهد کرد .

بنددروازه : کوهیست درشمال شرق قلعه نگشی درعلاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ۶۵درجه ۵۷دقیقه ۲۰ثانیه طول البلدشرقی و۶۵درجه ۲۱ دقیقه ۳۰ثانیه عرض البلد شمالی‌و نیزبین ۳۴درجه ۱۰دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و۳۴ درجه ۱۵دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بنددوخان : کوهیست درشمال‌قلعه‌تخت درعلاقهٔ‌دای کندی‌مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل

که بین ٦٦ درجه ٢٤ ثانیه طول البلد شرقی ٣٤ درجه ١٩ دقیقه ٢٤ ثانیه عرض البلد شمالی وهمچنین بین ٦٦ درجه ٢٣ دقیقه ٨ ثانیه طول البلد و ٣٤ درجه ٢٦ دقیقه ٦ ثانیه عرض البلد واقع است .

بنددولت خان: قریه ایست بفاصله نیم کیلومتر درجنوب شرق قلعه دوست محمدخان در علاقه زرمت مربوط ولایت جنوبی که تخمین بین ٦٨ درجه ٤٦ دقیقه ٥٩ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٣ درجه ٣٣ دقیقه ٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بندذوالفقار : بندیست بفاصله ٣٠٥ کیلومتر درشمال شرق قلعه جعفر دریکاولنگ مربوط حکو متکلان دایزنگی ولایت کابل که بین ٦٧ درجه ١١ دقیقه ٤٩ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٥٠ دقیقه ٢٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بندر : قریه ایست بفاصله ٩ کیلومتر درجنوب شرق قریه اچین درعلاقه حکومت کلان شنوار مربوط ولایت مشرقی که بین ٧٠ درجه ٤٦ دقیقه ٧ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٣ دقیقه ٣٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بندر : دره ایست بفاصله ٩ کیلومتر درجنوب غرب قریه باسول امتداد طرف شمال درعلاقه مهمندره مربوط حکومتکلان شنوار ولایت مشرقی که بین ٧٠ درجه ٤٨ دقیقه ٥٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ١٢ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

بندرباط : قریه ایست بفاصله ٢٢ کیلومتر درجنوب شرق قلعه سد در علاقه خاکویز مربوط ولایت قندهار که بین ٦٠ درجه ٤٢ دقیقه ٥٠ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٢ درجه ٧ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بندرپست : موضعی ایست بفاصله ٤ کیلومتر بطرف جنوب شرق قریه ارگون مربوط ولایت جنوبی که بین ٦٩ درجه ٢٢ دقیقه ١١ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٢ درجه ٤٥ دقیقه ٣٠ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بندسبزك : کوتلیست بفاصله ٤٣ کیلومتر درجنوب قلعه نوبه ارتفاع تخمین ٢٤٤٦ متر درعلاقه بادغیسات مربوط ولایت هرات که بین ٦٣ درجه ٨ دقیقه ٤٣ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٣٧ دقیقه ٣٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بندسراج (یا بندغزنی): بند مشهوریست که بفاصله ١٨٬٧٥ کیلومتر درشمال غربی شهرغزنی بین ٦٨ درجه ٢٢ دقیقه ٤٧ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٣ درجه ٤١ دقیقه ٤١ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد این بند بامر اعلیحضرت حبیب الله خان سراج در ١٣١٨ قمری قدری پاینتر از خط دیوار بند

قدیم تعمیر شده بند قدیم نخست درعصر سلطان محمود غزنوی تعمیر شده بود (۳۸۷-۴۲۱ه) لکن درزمان حبیب الله خان سراج الملت والدین بامر اعلیحضرت موصوف درموضع مساعدی در مجرای فوقانی نهر غزنی تعمیر بند بزرگی را امر فرمودند که بنام ایشان بند سراج موسوم شد این بند طبق فن معماری انشاء گردیده است . برای جریان آب و بند مذکور سه درجه گذاشته شده اول وقتیکه آب دره وافر باشد دهنه مجرای بزرگ آن باز میشود وچون آب کمتر شود دهنه اول بسته ودهنه دوم و سوم آن باز شده ایما یکمقدار کافی آب جریان می یابد دراثر تعمیر این بند اهالی غزنی ازتکلیف ومشکلات کم آبی نجات یافتند واراضی آنها سرسبز وحاصل خیز گردید ساختمان بندسراج تحت نگرانی ومهندسی خارجی مستر (ملر) انگلیس صورت گرفت .

بند مذکور که به عرض (بند سلطان) ساخته شده ودرپهلوی بند مذکور واقعست درسال ۱۳۲۵ هق یعنی ۴۸سال قبل احداث گردیده وشامل دو قسمت میباشد یکی بند اصلی ودیگر بند خامه (ضمیمه بندسراج) .

بند اصلی : طول دیوار بند در قسمت بالا (۲۲۰) متردرحصه پائین یعنی درحصه دریاخانه (۹۰) متراست ارتفاع ازصحن دریا الی قسمت بالائی بند (۳۲) متر می باشد اصل دیوار بند باسنگ سفید سرخی دار وچونه کارشده ودرقسمت پائین بند دو خانه کوچك که دروازه بندرا تشکیل میدهد تعمیر شده واسطه نزول آب بند از کاسه بند در آنجاجریان یافته وازبند خارج وجاری میشود .

بند سراج تاسال ۱۳۱۷ آبادوچندی بعد بعضی قسمتهای آن بمنظور اصلاح نقائص تخریب وترمیم واصلاح کار بند مذکور طبق نقشه جداگانه ارچندسال باینطرف به ترکیب ذیل دوام کرده است :

۱ ـ درسال (۱۳۱۸) تهداب بند درهمین قسمتی که کار میشود ازدریا ده متر عمیق کنده شده وکانکرت شده است

۲ ـ درسال ۱۳۳۰ کار تهداب این قسمت بند جریان یافته ازحصه کانکرت سابقه کار ۱۹۴۰ دربستر دریا بطول (۹۰) متر وارتفاع آن (۶) متردر سال ۱۳۳۰ الی ۱۳۳۱ هش درحصه زیرین بند درتونلی که (۱۵۰) مترطول و (۴) متر ارتفاع دارد کارشده. درسال ۱۳۳۲ وزارت فوائد عامه کار ترمیم وتکمیل آبادی بندرا بسرعت تحت اجرا گرفت وتا اوائل میزان تکمیل شدچنانچه از ۲ میزان درظرف ۲۵ روز برای زراعت ۱۶ هزار جریب زمین آب ذخیره شده روز ۲۷ میزان درحضور جمع غفری دریچه های بند باز گردیدوآب برای آبیاری املاك مردمان آن دیار بار دیگر جریان یافت. این بند اکنون ازبیست هزار جریب زمین راسیرآب ومزروع میسازد .

دیوار بند مذکور به سه حصه منقسم و برای کانکرت وقیر ریزی مستعد میباشد این سه دیوار که پهلوی هم قرار دارد درحقیقت یك دیوار است که دارای ۱ر۷۰ متر عرض میباشد گوشه این دیوار به کوه وصل ودرقسمت اخیر آن دومتر در کوه جرزده ودیوار داخل کوه شده است. کاسه بند سراج (۲۰۰۰) متر طول و (۵۰۰) متر عرض داشته و گنجایش تقریبا بیست ملیون متر مکعب را آب دارد.

آبیکه درین بند جمع میشود ازحصه عقب دشت ناور چشمه میگیرد ودره سرسبز (جغتو) را آبیاری نموده پس ازطی تقریبا ۳۵۰۰ کیلومتر ازحصه سرچشمه به بند سراج میرسد بند سراج بیست هزار جریب زمین را آبیاری میکند.

بندسفید : دند آبیست بفاصله ۱۰۲ کیلومتر درشمال غرب انار دره درعلاقه شین دند مربوط ولایت هرات که بین ۶۰ درجه ۴۱ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۷ دقیقه ۱۸ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است.

بندشگ : موضعیست بفاصله ۱۶ کیلومتر درجنوب غرب قریه آق گنبد درعلاقه چخ چران مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ۶۴ درجه ۲۰ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۲ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بندشوی : قریه ایست مربوط حکومت درجه اول بهسود فاصله ازمرکز حکومتی تخمینا ۲۳ کیلومتر میباشد، ازحیث تشکیلات به حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل متعلق است.

بندغازی (بند بتخاك): بندیست دردهنهٔ تنگی خورد کابل که بفاصله تخمین (۹) کیلو متر از بتخاك و (۲۷) کیلومتر از کابل به سمت جنوب شرق کابل بین دوسلسله کوه تعمیر گردیده وبین خطوط ۶۹ درجه ۲۲ دقیقه ۳۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۵۷ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع ویکی ازبندهای مهم وقابل استفاده است این بند درحدود ۱۲ ملیون متر مکعب آب میگیرد وتقریبا دوهزار جریب زمین را آبیاری میکند.

این بند دروقت حکومت امانیه اعمار گردیده ومهندسین خارجی درآن کار کرده اند وچندین هزار جریب اراضی لامزروع وبائر حوزه بتخاك وقواحی آن بذریعهٔ این بند مزروع و حاصل خیز گردیده است. متاسفانه باوجود مراجعات مکرر نتوانستیم از وزارت مربوطه راجع به بندوانهار ومخصوصا درخصوص این بند معلومات مکمل فنی بدست آوریم، فقط ازروی مشاهده میتوانیم بگوئیم طول کاسه بند تخمین دو کیلومتر وعرض آن تخمین یك کیلومتر می آید.

سرك قدیم بین کابل وجلال آباد که اکنون متروك گردیده است اززیراین بند میگذشت وازراه خاك جبار وسروبی به سمت مشرقی امتداد داشت. اکنون هم این بند معمور ومورد استفاده میباشد.

بند غلامان : بندیست بفاصله یك کیلومتر در شمال قلعه جعفر در یکاو لنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که بین ٦٧ درجه ١٠ دقیقه ١٥ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٤٩ دقیقه ٢٩ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بند قره قل : قریه ایست بفاصله ١٨ کیلو متر در جنوب غرب شهر اندخوی متصل سرك که بطرف اندخوی میرود مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ٦٥ درجه ٥٠ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٦ درجه ٤٩ دقیقه ٣٥ ثانیه وعرض البلد واقع است .

بند قطغن : کوهیست در جنوب غرب مرکز حکومت کلان قندوز مربوط ولایت قطغن که بین ٦٨ درجه ٣٦ دقیقه ٤١ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٦ درجه ٢٢ دقیقه ١ ثانیه عرض البلد شمالی وهمچنین بین ٦٨ درجه ٥٣ دقیقه ٤٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٦ درجه ٣٩ دقیقه ١٠ ثانیه عرض البلد واقع است .

بند کجکی : بزرگترین بند آب است که اخیرا درحوزهٔ گرشك بنا یافته است بدین قرار که حکومت در تابستان ١٣٢٥ هش (١٩٤٦م) به متخصیصین کمپنی موریس کنودسن که برای امور عمرانات ثقیله در افغانستان استخدام شده اند هدایت داد تا موضعی را جهت ذخیره کردن آب بهای دیرمند انتخاب نمایند .

دستهٔ انجنیران کمپنی مذکور برای این منظور بکار آغاز کرده ودریك صد کیلو متر بالاتر از گرشك یك موضع مناسب طبیعی را در نزدیکی قریه کجکی کشف کردند .

بعد ازینکه پلانها وخصوصیات ساختمان بند از طرف متخصصین کمپنی مذکور تهیه وتکمیل گردید فیصله به عمل آمد که درهمین نقطه بند تعمیر شود .

کار بستن بند کجکی درسال ١٣٢٩ هـ ش (١٩٥٠م) آغاز یافت ودرسال ١٣٣٢ هـ ش (١٩٥٣م) بپایه تکمیل رسید . خصوصیات فنی این بند حسب ذیل است :

الف .

١ ـ ارتفاع بند	(١٠٠) متر
٢ ـ طول بند در قسمت فوقانی	(٢٧٥) »
٣ ـ ضخامت بند در قاعده حصهٔ تحتانی	(٤٢٠) »
٤ ـ خاك، سنگ وسنك ریزه که جهت پر کاری دیوار های بند استعمال شده	٣٬٠٠٠٬٠٠٠ متر مکعب
٥ ـ طول جهیل	(٥٨) کیلو متر
٦ ـ عرض اوسط جهیل	(٢) »
٧ ـ مواد خاکی وسنگی که در بند استعمال شده	(٣٬٢٢٥٬٠٠٠) متر مکعب

ب . تونل آبیاری :

۱ ـ طول تونل	(۷۱۷) متر
۲ ـ ارتفاع	(۱۰٬۶۰) متر
۳ ـ عرض	(۱۰٬۴۰) »
٤ ـ مقدار سرنگ پرانی	(۷۰۸۰۰) متر مکعب

ج ـ تونل برق :

۱ ـ طول	(۵۷۵) متر
۲ ـ ارتفاع	(۱۰٬۶۰) »
۳ ـ عرض اکثری	(۱۰٬۳۶) »
٤ ـ مقدار سرنگ پرانی	(۵۶۷۰۹) متر مکعب
۵ ـ مجموعه کانکریتی که بمصرف هر دو تونل رسیده	(۱۲۱۱) متر مکعب
۶ ـ قوه که از بند کجکی حاصل میشود	(۱۲۰ ۰۰۰) کلیوات

بند کوتل : کوتلیست بفاصله ۲۲ کیلو متر درشمال قلعه حمید خان به ارتفاع تخمین ۱۰۸۹ متر درعلاقه شورابك مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۸ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۸ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بندلخی : بندیست بفاصله ۱۰ کیلو متر درشمال خاش درعلاقه بکواه مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۲ درجه ۵۵ دقیقه ٤۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۵ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بندمدیره : کوهیست درشمال قلعه شین دند مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ٤ دقیقه ۳٤ ثانیهٔ طول البلد شرقی و۳۳ درجه ۵۰ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

بندمزار : کوتلیست بفاصله ۱۱ کیلومتر بطرف جنوب مرکز خنجان مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۶۸ درجه ۵۱ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۱ دقیقه ٤۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بند نمنی : کوهیست درغرب قلعه تکزار درعلاقه سنگ چارك مربوط حکومتکلان شبرغان ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۶ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۶ دقیقه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بندوارث : موضعیست بفاصله ۳جده کیلو متر در جنوب غرب سلطان رباط در علاقه دای کندی مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ٤۶ دقیقه ۱٤ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤ درجه ۷ دقیقه ٤۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بندود کز : کوهیست که درجنوب قریه (تنور) درعلاقه درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان بین ۷۰ درجه ۴۷ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۴ درجه ۵۶ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بندی : قریه ایست بفاصله ۱۵ کیلو متر درشرق قلعه شرتان درعلاقه اسمار مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ۲۹ دقیقه ۵ ثانیهٔ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۹ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بندی : موضع چاه داریست بفاصله ۳۷ کیلومتر درجنوب غرب شاه کرم ریگستان درعلاقه شورابك مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۲۰ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۳۰ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بندی زرناب : موضعیست بفاصلهٔ ۳۹ کیلومتر درشرق بلچراغ مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۵ درجه ۳۸ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۹ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بنو بای : قریه ایست درحکومت درجه ۳ کشنده که مربوط حکومت کلان بلخ ولایت مزارشریف میباشد .

بن سوی : قریه ایست فاصله ۵ کیلومتر درغرب قریه منون درعلاقه خوست مربوط ولایت جنوبی که بین ۶۹ درجه ۵۵ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۰ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بنشی کنداد : کوتلیست که بفاصله ۱۴٫۵ کیلومتر درشرق قلعه اسمار به ارتفاع تخمین ۲۴۷۴ متر درعلاقه اسمار مربوط ولایت مشرقی که بین ۱۷ درجه ۳۲ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بنعلی : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۱٫۵ کیلومتر درحکومت درجه اول سرپل مربوط حکومت کلان شبرغان که درحوزهٔ ولایت مزارشریف واقع شده است .

بنفش : موضعیت بفاصله ۱۹٫۵ کیلومتر درجنوب شرق موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ۶۴ درجه ۵۷ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۸ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بنفش : قریه ایست درعلاقه داری درجه اول زمینداور مربوط حکومت درجه اول موسی قلعه حکومت اعلی گرشك

بنگاو : قریه ایست که بفاصله ۱۹ کیلومتر درجنوب غرب مرکز کنر مربوط حکومتکلان کنر های ولایت مشرقی نزدیك دریای کنر بین ۷۰ درجه ٤۰ دقیقه ۳٦ ثانیه طول البلدشرقی و ۳٤ درجه ۳٤ دقیقه ۳٤ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است

بنگرقرس : موضعیست مربوط حکومت درجه۲ رستاق متعلق حکومتکلان تالقان ولایت قطغن .

بنگه شهر : قریه ایست بفاصله ۱۹ کیلومتر درغرب قریه « اولی » در علاقه سر خرود مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ٥ دقیقه ٥٥ ثانیه طول البلدشرقی و ۳٤ درجه ۲٥ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

بنگی : قریه ایست درحکومت درجه اول اندر مربوط حکومت اعلی عزنی .

بنگی خیل : قریه ایست بفاصله ۲٤ کیلومتر درشمال شرق قریه شیوه درعلاقه کنر مربوط حکو متکلان کنرها ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ٤٥ دقیقه ۳٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۳۹ دقیقه ۱٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بنگی دریا : دریائیست بفاصله ۱٤۳ کیلومتر درجنوب مرکز تالقان مربوط ولایت قطغن که تخمین بین ٦۹ درجه ۱۱ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلدشرقی و ۳٦ درجه ٤٤ دقیقه ٥۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است دریای مذکور از کوه خواجه محمد سرچشمه گرفته و بدریای تالقان میریزد .

بنگی وسیاب : علاقه داری درجه۳ متعلق حکومت درجه٤ اشکمش مربوط حکو متکلان تالقان درحوزهٔ ولایت قطغن میباشد بنگی بسمت شمال اشکمش واقع بوده طرف شمال مشرق آن تالقان جانب غرب آن حکومت درجه۲ خان آباد وبجنوب شرق آن علاقه داری چال وبجانب شرق آن حکومت درجه٤ فرخار کشن است .

بنو : قریه ایست درعلاقه اندراب مربوط ولایت قطغن که بین ۳٤ درجه ۱٤ دقیقه ٥۹ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۱ درجه ۳۷ دقیقه ۳٥ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بنو باش : قریه ایست درحکومت درجه ۲ دره صوف مربوط حکو متکلان سمنگان ولایت مزارشریف.

بنیادخان : قریه ایست بفاصله ۲۷ ، ٥ کیلومتر درشمال کهسان درعلاقه حکو متکلان غوریان مربوط ولایت هرات که بین ٦۱ درجه ٤ دقیقه ٤۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۲ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بنی بد : قریه ایست بفاصله ۳۹ کیلومتر درشمال شرق قلعه کف در علاقه درواز مربوط حکومت

اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۳٤ دقیقه ۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۸ درجه ۱٤ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بوارسه : قریه ایست بفاصله ٦ کیلومتر درشرق سوزمه قلعه در علاقه سرپل متصل سرك مربوط ولایت مزار شریف که بین ٦٦ درجه ۱۷ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ٤ دقیقه ۱٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بوتن : دریچه ایست بفاصله ٦۷ کیلومتر درشمال غرب مرکز هرات که بدریای پنج آب میریزد درعلاقه انجیل مربوط ولایت هرات که بین ٦۱ درجه ٥٥ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۲۹ دقیقه ٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بوتین دره : دره ایست بفاصله ۳۳ کیلومتر درجنوب غرب مرکز غوربند بهامتداد طرف جنوب مربوط حکومت اعلی پروان که بین ٦۸ درجه ۱۷ دقیقه ٤۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ٥۸ دقیقه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

بوجاوه : قریه ایست مربوط حکومت پنجشیر متعلق حکومت اعلی پروان .

بوجر : موضع چاداریست بفاصله ۲٥٫٥ کیلومتر در جنوب غرب شاه کرم درعلاقه شورابك مربوط ولایت قندهار که بین ٦٥ درجه ۱۳ دقیقه ٥٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۹ درجه ۲٥ دقیقه ۳۰ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بوجرغان : قریه ایست بفاصله ۲۰ کیلومتر درغرب مرکز هرات مربوط ولایت هرات که بین ٦۱ درجه ٥۹ دقیقه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۲۱ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بوجیته : قریه ایست بفاصله ٥٦٫٥ کیلومتر درجنوب شرق قلعه خم متصل سرك درعلاقه درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱ درجه ۱۸ دقیقه ۱٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه ۱٦ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بوچها : قریه ایست درحکومت درجه ۳ تولك مربوط حکومت کلان غورات و ولایت هرات .

بوخر : قریه ایست بفاصله ۳۸ کیلومتر درجنوب غرب قریه تنور درعلاقه درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۳٤ دقیقه ٥۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ٥٥ دقیقه ۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بودن : قریه ایست درعلاقه داری درجه اول ناوه بار کزائی مربوط حکومت اعلی کرشك .

بورسی : کوتلیست بفاصله ٦۱ کیلومتر درجنوب شرق قلعه خم بارتفاع تخمین ۳۳٤٤ متر درعلاقه دروز

مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱ درجه ۱۶ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه ۱۴ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بورغن هرك : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۳ قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه مسافه از مرکز حکومت ۲۶ کیلومتر می باشد .

بورك : کوتلیست بفاصله ۳۳ کیلومتر درشرق مرکز نهرین مربوط حکومتکلان پلخمری ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۲۶ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بورکوت : قریه ایست درعلاقهٔ حکومت کلان خوست که مربوط ولایت جنوبی میباشد .

بورکیها : قریه ایست درحکومت درجه اول مرغاب مربوط حکومتکلان بادغیسات ولایت هرات .

بوره گی : قریه ایست بفاصله ۳۲۰۵ کیلومتر درجنوب شرق قریه قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار که بین ۶۷ درجه ۲ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۷ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بوری : نهریست درغرب قلعه چهاربرجك مربوط چحانسور حکومت اعلی فراه که بین ۶۱ درجه ۲۶ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۷ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بوری : قریه ایست درحکومت درجه ۳ کشنده که مربوط حکومتکلان بلخ ولایت مزار شریف میباشد .

بوری : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۴ دائره ولایت قندهار مسافه از مرکز حکومتی ۲۴ کیلومتر میباشد .

بوری : خرابه ایست بفاصله ۹۰۵ کیلومتر درغرب چهاربرجك مربوط حکومت درجه اول چحانسور متعلق حکومت اعلی فراه که بین ۶۱ درجه ۵۶ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۸ دقیقه ۱۶ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بوری : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۳ قیصار حکومت اعلی میمنه، مسافه ازمرکز حکومت ۱۰۵ کیلومتر میباشد .

بوریایاف : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۴۰۵ کیلومتر درشمال مرکز بلخ واقع وازمربوطات حکومتکلان بلخ ولایت مزار شریف میباشد .

بوریابافها : قریه ایست مربوط حکومت درجه۳ اوبه ولایت هرات مسافه ازمرکز اوبه ۲۹ کیلومتر میباشد .

بوریالی : قریه ایست مربوط ولایت مشرقی .

بوزی‌سینا : قریه ایست بفاصله ۵۰ کیلومتر درجنوب قلعه سرک‌ری بامیان مربوط حکومت اعلی پروان که‌بین ٦٧درجه ٤٧دقیقه ٣٤ثانیه طول البلدشرقی و ٣٤درجه ٤٨ دقیقه ٥٢ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بوزبیگی : قریه ایست مربوط حکومت درجه۳ قیصر متعلق حکومت اعلی میمنه .

بوزه : موضعیست بفاصله ۲۵ کیلومتر درجنوب قلعه دوست‌محمدخان متصل سرك در علاقه کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که‌بین ٦٨درجه ٢١دقیقه ٥٦ثانیه طول البلد شرقی و٣١درجه ٥٤دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

بوستان : قریه ایست بفاصله ۲ کیلومتر درجنوب شرق گرشك درعلاقه نهر سراج مربوط حکومت اعلی گرشك که‌بین ٦٤درجه ٣٥دقیقه ٨ ثانیه طول البلد شرقی و٣١درجه ٤٨ دقیقه ١٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

بوستان : قریه ایست بفاصله ۱۹ کیلومتر درشمال شهر قندهار بین ٦٥ درجه ٥٣ دقیقه ٣ ثانیه طول البلد شرقی و٣١درجه ٣٩دقیقه ٢٥ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بوستان : موضعیست بفاصله ۲۰ کیلومتر درجنوب قریه شین کی‌مربوط قلات غلزائی ولایت قندهار که‌بین ٦٧درجه ٢٨دقیقه٥٣ ثانیه طول البلدشرقی و٣١درجه٥٢ دقیقه٢٦ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بوستان‌نزائی : قریه ایست درعلاقه داری درجه۲ ساربان‌قلعه مربوط حکومت درجه ۲ نهر سراج متعلق حکومت اعلی گرشك.

بوسرگات : کوهیست درشمال قلعه‌اسمار بارتفاع ٣٥٢٢متر مربوط ولایت‌مشرقی که بین ٧١درجه ٢٥دقیقه ٤ثانیه طول البلدشرقی و٣٤درجه ١٩دقیقه ٤ ثانیه‌عرض البلد شمالی واقع است

بوسنج : کوتلیست بفاصله ۲۵ کیلومتر در شمال مشرق قلعه خنسگ درعلاقه شیوه مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ٧١ درجه ٢ دقیقه ١ ثانیه طول البلد شرقی و٣٧ درجه ٣٦ دقیقه ٢٧ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بوغی : قریه ایست بفاصله ۱۱٫۵ کیلو متر در شمال غرب قلعه کهستانی سوزمه قلعه در علاقه سرپل مربوط حکومت کلان شهر غان ولایت مزار شریف که بین ٦٦ درجه ٤ دقیقه ٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ۱۰ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بو کان : کوتلیست بارتفاع تخمین ۳۲۸۷ متر بفاصله ٤ کیلو متر درشمال قلعه جمعه‌علی درعلاقه بهسود مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل که بین ٦۸ درجه ٥ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ٥۷ دقیقه ٤۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بو کان : چشمه ایست بفاصله ۲٥ کیلو متر در شمال شرق بالامرغاب مربوط حکومتکلان بادغیسات ولایت هرات که بین ٦۳ درجه ۳۱ دقیقه ۳٦ ثانیه طول البلد شرقی و۳٥ درجه ٤ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بو کان : قلعه ایست بفاصله ۹ کیلو متر درغرب قلعه جمعه‌علی درعلاقه بهسود موبوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل که بین ٦۸درجه ٥دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۳ درجه ٥۷ دقیقه ٤۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بو کان شوره دره ایست بفاصله ۲٥٫٥ کیلو متر درشمال‌شرق بالامرغاب مربوط حکو متکلان بادغیسات ولایت هرات که بین ٦۳ درجه ۳۱ دقیقه ٥۸ ثانیه طول البلد شرقی و۳٥ درجه ٤٤دقیقه ۱٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بو کن : قریه ایست درعلاقه‌مرغاب مربوط‌حکومت کلان بادغیسات ولایت هرات که از مرکز حکومت ۲۳ کیلو متر فاصله دارد .

بو که : قریه ایست که بفاصله ٦ کیلو متردرغرب مرکز بلخ‌وتوعداشته و ازمربوطات حکومتکلان بلخ درعلاقه ولایت مزار شریف میباشد .

بو گر : قریه ایست بفاصله ۱۰ کیلو متر درشمال شرق قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار که‌بین ٦٦ درجه ٥۹ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۸ دقیقه ۳٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بولاغان : قریه ایست بفاصله ۲۲ کیلو متر درشرق شهر جبل‌السراج مربوط حکومت اعلی پروان که بین ٦٦ درجه ۲۷ دقیقه ۲٤ ثانیه طول البلد شرقی و۳٥ درجه ۷ دقیقه ۳٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بولاق : قریه ایست بفاصله ٦۷ کیلومتر درجنوب شرق شهر فراه مربوط حکومت اعلی‌فراه که بین ۹۲ درجه ٤٦دقیقه ٥٤ثانیه طول البلدشرقی و۳۲درجه ۱۲دقیقه٤۸ثانیه‌عرض البلد شمالی واقع است .

بولاقی : موضعیست بفاصله ۱۵ کیلومتر در شمال‌غرب شهر فیض‌آباد مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۲۶ دقیقه ۲۵ ثانیه طول‌البلدشرقی و ۳۷ درجه ۱۰ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بولان : کوتلیست بفاصله ۳۱ کیلومتر درشمال غرب شهر قندهار مربوط ولایت قندهار که‌بین ۶۵ درجه ۳۲ دقیقه ۴۵ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۷ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی موقعیت دارد .

بولان : کوتیست درجنوب قلات غلزائی مربوط ولایت‌قندهار بارتفاع تخمین ۲۰۴۱ متر بین ۶۶ درجه۵۶دقیقه۱۸ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۲درجه۳۷ثانیه عرض‌البلد شمالی موقعیت‌دارد

بولان(علیاوسفلی) قریه ایست درعلاقه چهارباغ لغمان مربوط ولایت مشرقی

بولك : قریه ایست بفاصله ۳۹ کیلومتر درشمال غرب قریه وزیرآباد درعلاقه بلخ مربوط ولایت مزارشریف که بین ۶۶درجه ۲۳ دقیقه ۱۲ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۶ درجه ۵۵ دقیقه ۳۹ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بولکمراد : قریه ایست درحکومت بغلان مربوط ولایت قطغن .

بولی(بوری): قریه ایست مربوط حکومت کلان خوست ولایت‌جنوبی . قریه مذکور ازمرکز حکومتی ۵۰۵ کیلومتر فاصله دارد .

بوم : قریه ایست بفاصله ۲۰ کیلومتر درشمال شرق قلعه اسد درعلاقه حکومت درجه۳ خاکریز مربوط ولایت قندهار که‌بین ۶۵ درجه ۳۷دقیقه ۲۴ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۲ درجه۷ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بوور : قریه ایست بفاصله یك کیلومتر در جنوب قلعهٔ ملا پنجه دعلاقه شیوه مربوط حکومت اعلی بدخشان که‌بین ۷۱ درجه ۲۷ دقیقه ۴۰ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۷ درجه ۳۲ دقیقه۱۷ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بوئی گی : قریه ایست درجنوب‌غرب اندر متصل سرك مربوط حکومت اعلی غزنی که‌بین ۶۸درجه۱۵ دقیقه ۱۳ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۳درجه ۱۴دقیقه ۵۲ ثانیه‌عرض‌البلدشمالی واقع است .

بوی نقره : به کلمه « شولگره » مراجعه شود

بویه‌تگاب : نهریست که‌بفاصله ۶۵ کیلومتر درجنوب‌شرق قلعه‌نو جریان‌داشته وبه کرچه غی تگاب می‌ریزد درعلاقه بادغیسات مربوط ولایت هرات که‌بین ۶۳ درجه ۲۱ دقیقه ۱۳ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۴ درجه ۴۸دقیقه ۲۴ ثانیه عرض‌البلدشمالی واقع است .

بویه‌جان‌دوست: قریه ایست درعلاقه‌داری درجه۳ فرسی متعلق حکومت درجه۳ تولك مربوط حکومتکلان بادغیسات ولایت هرات

بویه‌راهول : قریه ایست درعلاقه‌داری درجه۳ فرسی متعلق حکومت درجه۳تولك مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات بعدمسافه ازمرکز علاقه‌داری ۱۱ کیلومتر میباشد .

بویه زردالوگ : قریه ایست درحکومت درجه٤ قادس مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات .

بویه‌خشمنی : قریه ایست درحکومت‌درجه٤ قادس مربوط حکومتکلان بادغیسات ولایت هرات مسافه آن ازمرکز حکومت ٥ کیلومتر میباشد .

بویه گ‌رونگ: قریه ایست درحکومت درجه٤ قادس مربوط حکومتکلان بادغیسات ولایت هرات که‌ازمرکز حکومت ۸ کیلومتر فاصله‌دارد .

بهادر : قریه ایست فاصله۷۷ کیلومتر درشمال‌شرق قریه کبل‌آباد درعلاقهٔ گرم سیر مربوط حکومت‌اعلی گرشك که بین۶۳ درجه ٤۸ دقیقه ۱۲ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳۰ درجه ۳۳دقیقه ۳٦ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بهادرخان : موضع چاه داریست بفاصله۷ کیلومتر درشمال‌غرب شاه کرم ریگستانی درعلاقه شورابك مربوط ولایت قندهار که بین ٦٥ درجه ۲۲ دقیقه ٥٦ ثانیه طول‌البلد شرقی و۹ درجه ٤۰ دقیقه ٥۰ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بهادرخان : قریه ایست بفاصله ۱۰ کیلو متر بطرف جنوب غرب شهر کابل مربوط حکومت درجه۲ چهاردهی ولایت کابل که‌بین ٦۹ درجه ٥دقیقه ٤۸ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳٤درجه ۲۸دقیقه ٥٥ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بهادرخیل : قریه‌ایست مربوط حکومت درجه ٤ درهٔ‌پیچ مربوط ولایت مشرقی مسافه ازمرکزحکومتی ۲ کیلومتر می‌باشد .

بهارسفلی : قریه‌ایست مربوط حکومت درجه اول خوگیانی ولایت مشرقی که دارای قلعه‌های متعدد می باشد .

بهار-علیا : قریه‌ایست درحکومت درجه اول خوگیانی مربوط ولایت مشرقی که قلعه های متعدد درآنجا موجود است .

بهارك : قریه ایست بفاصله ۱۷ کیلومتر در جنوب تگزار در علاقه سنگچارك مربوط حکومت کلان شبرغان ولایت مزارشریف بین ٦٦ درجه ۲٤ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٥درجه ٥۳ دقیقه ٤۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بهارك (بهارستان) : از فیض آباد بفاصله ۲۹ کیلومتر تقریبا بجنوب شرق (بین جرم و فیض آباد) منطقهٔ خوش فضا و وائی بنام بهارستان (بهارك) بشکل یك جزیره نمائی واقعست که طرف شمال این دریای (زردیو) و (سرغیلان) و بسمت جنوب دریای (دو رووج) و جانب مغرب آن دریای (کوکچه) قرار گرفته است.

بهارستان (یا بهارك) منطقه شاداب وسرسبز یست کوهستانی که زیبائی وجمال طبیعی آن قابل توصیف است. قلل شامخه، کوهای بلند، تپه ها و دامنه آن زگیاهای زمردین، گلهای خودرو واشجا دائما سرسبز ومستور دیده میشود. جنگلهای کوهی آن راغالبا اشجار مثمر ازقبیل چهارمغز، بادام، گیلاس وغیره تشکیل میدهد که مورد استفاده اهالی میباشد. زراعت آن عبارت از گندم، جو، جواری وغیره حبوب است. علاوتا برنج نیز به پیمانه بیاری زرع میشود. بیشه مرتع اکثر زراعت میباشد.

بهارستان درتاریخ این کشور شهرت بسزائی داشته وآنرا ازبناهای زمان اسکندر حساب میکنند. درابتدامعبد بزرگی ازلاجورد نیز درآنجا ساخته شده بود که بعداً دردوره های اسلامی بمسجد تبدیل گردید، ودردوره مظالم چنگیز قسمتی ازآن تخریب شدودروقت امیرتیمور کورگانی سنگهای لاجورد آن را به بخارا نقل دادند. ازجمله آثار باستانی آن مزار حکیم ناصر خسرو بلخی است که اریادگارهای سلاطین غزنی بوده وفعلاهم درآنجا موجود است

بعضی خرابه های دیگری نیزدرآنجا دیده میشود که تا اکنون حفریات نشده وبر علاوه آثار زیادی ازقبیل چینی ها کاسه، بشقاب، صراحی های مینا کاری ازانجا یافت شده که نزدبعضی ازاهالی دیده میشود.

بهارك درتشکیل اداری علاقه داری درجه۳متعلق حکومت درجه۲جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان میباشد دربهارك یك مکتب ابتدائی نیزدائر است.

بهاك : قریه ایست مربوط حکومتکلان تالقان ولایت قطغن.

بها ؤ الدین : موضعیست بفاصله ۵ کیلومتر درشرق قلعه وزیر آباد درعلاقه بلخ مربوط ولایت مزارشریف که بین ۶۶درجه ۵۸دقیقه ۵۸ثانیه طول البلد شرقی و۳۶درجه ۶دقیقه ۳۶ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بهائی خان وال : موضعیست بفاصله ۱۰ کیلومتر درشمال غرب شاه کرم ریگستانی در علاقه شورابك مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵درجه ۱۶دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و۲۹درجه ۴۰ دقیقه ۱۸ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است.

بهراب چاه : قریه ایست بفاصله ۵۵ کیلومتر درجنوب شرق ماموددرعلاقه گرم سیر مربوط حکومت اعلی

گرشك که‌بین ٦٤درجه ۲ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و۲۹درجه ۲٦ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بهرام : قریه ایست بفاصله ۲ کیلومتر درجنوب بالا مرغاب مربوط حکو متکلان بادغیسات ولایت‌هرات که‌بین٦۳درجه ۱۹ دقیقه ۲٦ ثانیه طول البلدشرقی و۳۵درجه ۳۳ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بهرام : قریه ایست بفاصله ۲ کیلومتر درشمال قریه غورك مربوط حکومت درجه ۳ خاکریز ولایت‌قندهار که‌بین ٦۵درجه ۱۰دقیقه ۱۷ثانیه طول‌البلدشرقی‌و۳۲درجه ٤دقیقه۱۱ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بهرام‌چاه : موضع چاه داریست بفاصله ۹۲ کیلومتر درجنوب شرق خرمنك درعلاقه گرمسیر مربوط حکومت اعلی گرشك که‌بین ٦٤درجه ۵۳دقیقه ٤۲ ثانیه طول‌البلدشرقی و ۳۰درجه۱۵دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلدشمالی موقعیت دارد .

بهرام‌خان کلی: قلعه ایست بفاصله ۲۰۵ کیلومتر درغرب قریه لوی درعلاقه کامه مربوط ولایت مشرقی که‌بین ۷۱درجه ۲دقیقه ۲۲ثانیه طول‌البلدشرقی و۳٤درجه ۱۲دقیقه ۵۰ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بهرام‌خیل : قریه ایست بفاصله ۸ کیلومتر درشمال غرب قریه اچین در علاقه شنوار مربوط ولایت مشرقی که‌بین ۷۰درجه ٤۱دقیقه ۸ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳٤ درجه ٦ دقیقه ٤۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بهرام‌شاه : شیله ایست بفاصله ۳۲ کیلو متر در شمال مشرق بوی نقره مربوط ولایت مزار شریف که‌بین ٦٦درجه ۵۵دقیقه ۲٤ثانیه طول‌البلدشرقی ۳۲درجه ۲٦ دقیقه ۳۸ثانیه‌عرض‌البلد شمالی واقع است .

بهزادی : قریه ایست بفاصله ۱۲ کیلومتر بطرف جنوب سرای خواجه مربوط ولایت کابل که‌بین ٦۹ درجه ۱ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ٤۲ دقیقه ۲٦ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

بهسود : حکومت درجه اول مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل می باشد که درتحت اثرخوددرعلاقه‌داری بنام حصه‌اول وحصه‌دوم دارد که‌هر کدام‌آن علاقه‌داری درجه اول می باشد .

الف :علاقه‌داری حصه‌اول‌عبارت‌از قراءوقصباتی‌است که‌طول‌آن‌ازسرچشمه‌الی‌سرتاله‌تقریبا چهل‌ودو کیلومتر وعرض‌آن ازقریه سیاسنگ‌الی‌قریه کجاب تخمینا بیست وهشت کیلومتر

میباشد سرزمین آن اکثر کوهستانی بوده بعضا هموار وخاك حاصل خیز دارد اما قسمتی از نقاط آن خاره ولامزروع میباشد

جاهاهیکه زراعت کرده می شودمحصولات آن عبارت ازگندم، جو، مشنگ، عدس، باقلا، کلول، شاخل وغیره میباشد و زسبزیجات دربعضی حصص آن کچالو، شلغم، ترب، زردك زراعت کرده میشود اما رواج عمومی ندارد میوه جات درین جا عمومیت نداشته وبرای تربیه آن اقدام کرده نشده وهکذا گلهای تربیوی نیز وجود ندارد تنها گلهای وحشی دربهار بکوه های آن دیده میشود .

حیوانات اهلی آن عبارت ازگوسفند، بز، خر، اسپ بوده وازحیوانات وحشی در کوه‌های آن زیاد دیده میشود مانند گرگ آهو وغیره .

آب وهوای آن درتابستان معتدل ودرزمستان سرد است برفباری آن عموما ازماه قوس شروع شده وتاماه حوت راه ها ازبرف پوشیده میباشد وبالاخره دراخیر ماه حوت بذوب شدن آغاز ودرماه حمل بغیر کوهای آن برفهای روی زمین تما ما ذوب می شود اما کوهای آن برف دایمی دارد .مردم زراعت خودرا ذریعه آب چشمه آبیاری مینما یند .

اهالی علی‌العموم زراعت پیشه ومالدار بوده تجارت گوسفند، برك، گلیم، روغن و غیره را مینمایند .

ب . علاقه داری حصه دوم عبارت ازقرا وقصبا تی است مساحه آن بین ۱۸ ـ الی ۷۲ کیلومتر تخمین کرده‌میشود قراء مذکور خیلی ها ازهمدیگر متفرق وپراگنده افتاده است وغالبا هرقریه وده دربین یك دره که از پای آن چشمه های آب جاری سرازیر گردیده وزمین اطراف و نواحی خود را تحت‌زراعت قرار داده ودرهمانجا توسعه پیدا نموده اند که آمد وشد بین قریه درتابستان بواسطه خر و اسپ صورت میگیرد اما درزمستان بواسطه کثرت برف بکلی غیرقابل عبور دیده می شود هوای آن درتابستان معتدل ودردیگر فصول سال بکلی سرد است که درماه‌های زمستان برفباری آغاز ودربهاربارانهای متواتر میبارد واغلبا تاآخر ماه جوزا دوام می نماید .

اراضی آن عموما زراعتی بوده وبرای کشت هرگونه نباتات مساعداست کوهای آن‌ریگی اما برای زراعت للمی مزیت خاصی دارد گندم، جو، مشنگ، بدرجه اعلی کشت و زراعت کرده میشود سبزیجات مانند شلغم، کچالو، دراکثر نقاط آن زراعت میشود اشجار میوه دار کمتر رواج دارد بااینهمه درختهای سیب، نك، زردالو، شفتالو، بهی، توت دیده میشود ومردم به‌تربیه آن علاقه مند می باشند .

حیوانات‌اهلی آن اسپ، بز، گوسفند، گاو، خربوده ودر کوهای آن آهو، بز وگوسفند کوهی وگرگ زیاد است .

اهالی عموما زراعت پیشه ومالدار بوده‌وماتند حصه الف اکثرا به شغل تجارت گو سفند روغن، برك، گلیم وغیره مصروفند .

درحکومت بهسود یك مکتب ابتدائی موجود است که درآن متعلمین مشغول تعلیم میباشند .

بهسود : دو علاقه‌داری است درحکومت درجه‌اول بهسود که‌بنام علاقه‌داری حصه‌اول وعلاقه داری حصه‌دوم یاد میشود وازحیث تشکیلات متعلق به‌حکومت کلان دایز نگی ولایت کابل میباشد . ودرتعریف حکومت بهسود ازین‌ها تذکار گردیده .

بهسود(مشرقی): این علاقه مرکزیت بین دره لغمان، دره کنرها، سرخرود وجلال آباد قرارگرفته ، درتشکیلات اداری، علاقه‌داری درجه۲ بوده‌ومربوط حکومت‌درجه۲ سرخرودمتعلق ولایت شرقی می باشد . حدود آن شرقا بدریای کنر وغربا به کوة (برجه) شمالا به‌تل‌بهسود جنوبا به دریای‌بهسود (آن حصه را که‌دریای کابل ودیگر معاونین‌آن ازان‌میگذرد دریای بهسود میگویند) واقع ومحدود است، دراخیر علاقه بهسود، نقطه تقاطع دریای کابل ودریای کنر میباشد .

پیشه وحرفه مردم اکثرا زراعت بوده وعده قلیلی‌هم به‌نساجی مشغول‌اند . زمین بهسود هموار وقابل زراعت است که دارای خاك حاصلخیز میباشد مزروعات آن ذریعه دو نهریکه ازدریای بهسود کشیده شده است آبیاری میشود باغچه های مثمر نیز دارد همچنان از کاریز مشهوری به نام (کاریز شاهمرد خان) به سبب صفائی آبش توسط تمدید نل ها بغرض شرب اهالی شهر جلال آباد استفاده میشود .

آب وهوای بهسود دربهار نزدیك ساحل دریا معتدل وخوشگوار است اماحصص دیگران گرم است ودر زمستان برف نمی بارد .

پیداوار زراعتی منطقه عبارت است ازگندم، جو، جواری، ماش، پنبه، تیشکر، مخصوصا برنج محصول عمده آنرا تشکیل میدهد وبه اکثر نقاط مملکت صادر میشود . وازحیث نوعیت بهترین برنج محسوب میشود . سبزیجات آنهم عبارت از کرم، کدو، بادنجان‌سیاه، شلغم‌وپیازاست .میوه جات - عبارت ازنارنج، لوکات، انگور، شفتالووتوت میباشد . حیوانات اهلی عبارت ازبز، گوسفندقچ، گاو، گاومیش است . وازحیوانات وحشی تنها آهویافت‌میشود ازجنس طیورمرغابی، کبك، سی‌سی‌پیدا میشودو شکار خوبی داردو مرغ‌خانگی‌نیز پیدا می‌شود .چراگاهای آن خالص نیزاراست وبرای سوخت هم‌ازان استفاده‌میشود .

درعلاقه داری بهسود یك باب مکتب ابتدائی نیز تاسیس گردید که درمحل « بلند غـر » واقع است .

بهیسودخاص قریه ایست بفاصله ۳ کیلو متر درشمال شهر جلال آباد درعلاقه بهسود مربوط حکومت درجه ۲ سرخرود ولایت مشرقی که‌بین ۷۰ درجه ۲۸ دقیقه ۵۵ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳٤ درجه ۲۷ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

به کك : قریه ایست کوهستانی بفاصله ۱۵ کیلومتر درجنوب غرب قریه نیك درعلاقه یکاو لنـگ مربوط حکومت کلان‌دایزنگی ولایت کابل که‌بین٦٦ درجه ۵۱ دقیقه ٤ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳٤ درجه ۳۹ دقیقه ۱٦ ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی واقع است .

بهگرت : قریه ایست بفاصله ۱۰ کیلومتر درجنوب شرق قریه گـل آباد در علاقه گرم سیر مربوط حکومت اعلی گرشك که‌بین ٦۳ درجه ٤۹ دقیقه ۱۲ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳۰ درجه ۳۱ دقیقه ٥٤ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بهمان‌بیگ : قلعه ایست کوهستانی بفاصله ۱۱ کیلومتر درشرق قلعه پای کوتل در علاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که‌بین ۱٦ درجه ٥٦ دقیقه ٤۷ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳٤ درجه ۲۲ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بهمن : موضع چاه داریست بفاصله ۱۳ کیلومتردرغرب کریم خان چاه‌درعلاقه شورابك مربوط ولایت قندهار که‌بین ٦٤ درجه ۵۲دقیقه ۱۸ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۰ درجه ۱۲ دقیقه ۳٦ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بهوخان : قریه ایست بفاصله ۳۰ کیلومتر در جنوب شرق قریه قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار که‌بین ٦۷ درجه ٤دقیقه طول‌البلدشرقی و۳۱درجه ۵۸دقیقه ۵۵ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بهول : قریه ایست درحکومتی درجه‌اول اندر مربوط حکومت اعلی غزنی که‌از مرکز حکومت محلی ۸ کیلومتر فاصله دارد .

بیابان‌دره : قریه ایست‌بفاصله ۱٤ کیلومتر درشمال قریه‌عبدالرحمن درعلاقه ارغستان مربوط‌ولایت قندهار که‌بین ٦۵درجه ۵۵ دقیقه۲۵ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۱درجه ۲٦دقیقه ۵۵ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بیابانك : قریه‌ایست بفاصله ٤۳ کیلو متر درجنوب‌شرق گرشك نزدیك گرم‌آب درعلاقه کشك‌نخود مربوط ولایت قندهار که‌بین ٦٤ درجه۵۷دقیقه ۳۵ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۱ درجه ۳٦ دقیقه۳۷ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بیابانك : دریائیست که‌بفاصله۹۱ کیلومتر درشرق‌شین دند مربوط ولایت هرات جاری بوده به نهر خار بندان میر یزد وبین ۶۲ درجه ۵۲ دقیقه ۲۴ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۳ درجه ۱۹ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بیاسچمس : موضعیست بفاصلهٔ ۴۳ کیلومتر درجنوب شرق مرکز خلم مربوط حکو متکلان سمنگان ولایت مزارشریف که‌بین ۶۸درجه ۲ دقیقه ۲۰ ثانیه‌طول‌البلدشرقی و۳۶درجه ۳۱ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بیان‌چر : کوهیست در جنوب شرق شبرغان مربوط ولایت مزار شریف که‌بین ۶۶ درجه ۳ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و۳۶درجه ۲۹دقیقه ۵۶ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بیان‌خیل : قریه ایست بفاصله ۵ کیلومتر درشمال علی‌خیل در علاقه جاجی مربوط ولایت جنوبی که بین ۶۹ درجه ۴۵ دقیقه ۴۷ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۳ درجه ۵۷ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بیانخیل‌غندی : قریه ایست مربوط حکومت‌درجه۲ جاجی مربوطولایت جنوبی . فاصله ازمرکز حکو متی تقریباً ۳ کیلومتر بوده نبا تات زراعتی آن گندم ، جو ، جواری ، شالی ، شر شف ، رشقه ، اشجار ازقبیل توت ، زردآلو ، جلغوزه ، بید ، چنار ، نشتر ، بلوط ، ارچه . حیوانات اصلی بیشتر گاو ، گوسفند ، بز . اسپ ، مرکب تربیه شده . حیوانات وحشی چون پلنگ ، روباه .خرس ، بوزینه دیده میشود .

بیان‌دور : دشتی است درجنوب غرب قلعه تولك مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین۶۳ درجه ۱۵ دقیقه ۷ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۳ درجه۴۴ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بیانی : قریه ایست مربوط علاقه‌داری درجه۳ (زنه‌خان) مربوط حکومت اعلی‌غزنی که از مرکز علاقه‌داری ۵ کیلومتر فاصله دارد .

بیانی : قریه ایست کوهستانی‌بفاصله ۱۰ کیلومتر درشرق سیغان نزدیك آب‌سیغان مربوط حکومت اعلی پروان که‌بین ۶۷ درجه ۴۶ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۵ درجه ۱۱ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بی بی : دره ایست که‌بفاصله ۳۶ کیلومتر به‌جنوب مرکز دوشی مربوط ولایت قطغن که بین ۶۸ درجه ۴۱ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۴ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بی بی آنه : قریه‌ایست بفاصله ۲۱ کیلومتر درجنوب‌غرب مرکز بغلان مربوط ولایت قطغن که بین ۶۸ درجه ۳۸ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۶ درجه ۴۵ دقیقه ۱۰ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بی بی بادام : قریه‌ایست کوهستانی که‌بفاصله ۵۶ کیلومتردرجنوب‌غرب مرکز کابل مربوط ولایت کابل بین ۶۸ درجه ۴۷ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۴ درجه ۱۰ دقیقه ۳۵ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

بی بی دزدپوجری: نهریست بفاصله ۱۱۰ کیلومتر درشمال‌شرق قلعه‌چارراه وبرودملمان میریزد، در علاقه یکاولنگ و خاشرود مربوط ولایت قندهار که‌بین ۶۳ درجه ۲۳ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۰ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بی بی سنگ : قریه‌ایست بفاصلهٔ ۴۴ کیلومتر درجنوب‌غرب‌قریه سلطانخیل متصل‌دریای غزنی در علاقه وردك مربوط حکومتگلان لوگر ولایت کابل که‌بین ۶۸ درجه ۲۴ دقیقه ۵ ثانیه‌طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۱ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

بی بی گوهر : قریه‌ایست بفاصله ۱۶ کیلومتر درشمال‌شرق اسد در علاقه خاکریز مربوط ولایت قندهار که‌بین ۶۵ درجه ۳۴ دقیقه ۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۶ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بی بی گوهر : کوهیست درعلاقه خاکریز متعلق ولایت قندهار درین کوه‌معدن سرب‌وجست وجود دارد موقعیت جغرافیائی این‌معدن بخط ۳۲ درجه ۷ دقیقه عرض البلدشمالی و ۶۵ درجه ۳۳ دقیقه طول البلد شرقی وقوعداشته وبمسافه ۸۲ کیلومتری قندهار در کنار سرك جدید بین قندهار و کجکی درموضع (قلعه‌اسد) بسمت شمال‌غرب کوه بی بی گوهر قرار دارد .

کشفیات وتدقیقات اساسی‌ازدسامبر ۱۹۴۹ الی جنوری ۱۹۵۰ (مطابق ۱۳۲۸) ۴۱۱ متر توسط کمپنی‌موریسن قندهار به‌مصرف وزارت‌معدن تحت نگرانی‌دوایدلیمن جیالوجست اداره‌سروی جیالوجیکی امریکا براساس امداد تخنیکی بصورت‌معاونت متر برمه کاری ونمونه گیری‌شده وتجزیه آن درتجزیه‌خانهٔ (بیروآف‌ماینز) امریکا بعمل آمده‌است، در اثر این عملیات برمه کاری ونمونه گیری علمی وتدقیقات مکمل جیالوجی وتجزیه های اساسی که درین معدن بعمل آمده است نتیجهٔ ذیل بدست آمده :

ذخیره یقینی وتخمینی‌سرب وجست قابل استخراج ۶۹۰۰۰ تن‌متریك جست ۳۰،۴ فیصد سرب ۷،۸ فیصد کتمیوم ۰،۲ فیصد نقره ۱۸۷ گرام فی‌تن‌متریك طلا ۰،۲ گرام فی‌تن‌متریك.

وجود نقره نیز درر گ سرب وجست تثبیت گردیده ولی‌هنوز نه‌معدن‌سرب و جست مذکور

بکار افتاده ونه باستخراج نقره مذکور اقدامی شده . بعد ازین معدن در طول سه صد الی پنجصد متر قبلا حفریات زیادی بعمل آمده است که به عمق ۵ الی ۱۰ متر و قطر یك متر می باشد که لابد بغرض استحصال کانسترات سرب استحصال نقره از بین آن صورت گرفته است.

بی بی لانی : قریه ایست بفاصله ۲۲ کیلومتر درشمال غرب قلعه اسد در علاقه خاکریز مربوط ولایت قندهار که بین ٦٥ درجه ۲۲ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۹ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بی بی مهرو : قریه ایست در علاقه داری درجه ۲ چپر هار متعلق حکومت درجه ۲ رو دات، مربوط حکومتکلان شنوار ولایت مشرقی .

بی بی مهرو : قریه ایست که بفاصله ۳ کیلومتر بطرف شمال شرق کابل دردامنه شرقی تپه ئی که بعین همین اسم معروف است قرار داشته و بین خط ٦۹ درجه ۱۱ دقیقه ۱٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۳۲ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است. قریهٔ مذکور مرکز حکومتی درجه٤ ده سبز مربوط ولایت کابل میباشد .
پیشه اهالی عموما زراعت ودکانداریست یك باب مکتب ابتدائی هم در آنجا دائر است .
دردامان تپه بی بی مهرو زیارتی بنام «زیارت سیدمهدی» وبالای تپه مذکور زیارت دیگری به اسم «زیارت بی بی مهرو» موجود است که زیارتگاه اهالی می باشد .
پیداوار زراعتی منطقه بی بی مهرو عبارتست از : گندم ، جو، جواری .
وسبزیجات آن عبارت از پیاز، شلغم، زردك، سیر، گندنا، ترب و لبلبو میباشد . بعضا خربوزه نیز زرع میگردد، خربوزه آن شیرین است .

بیت الامان : قریه ایست درحکومت درجه اول انجیل مربوط ولایت هرات .

بی تانه : قریه ایست درعلاقه پشتون زرغون مربوط ولایت هرات .

بیخوار : قریه ایست درحکومت درجه۲ رستاق مربوط حکومتکلان تالقان (ولایت قطغن) .

بیداد : قریه ایست بفاصله ۵ کیلومتر درجنوب شرق اسمار مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ۲۷ دقیقه ۲٤ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۵ درجه ۱ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بیداد کلی : قلعه ایست کوهستانی بفاصله ۲۷ کیلومتر درجنوب شرق چمکنی مربوط ولایت جنوبی که بین ٦۹ درجه ۵۰ دقیقه ٥٦ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۳ درجه ٤۰ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بیدپر : قریه ایست مربوط علاقه داری حصه۲ حکومت درجه اول بهسود مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل وازمرکز حکومتی ۵ کیلومتر فاصله دارد .

بیدخواه غوزان: قریه ایست درحوزهٔ علاقه داری خواهان متعلق حکومت درجه۲ درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان نباتات زراعتی گندم، جو، پنبه، خربوزه، تربوز اشجار مثمر توت، زردالو سیب، انگور بوده، حیوانات اسپ، گاو، گوسفند، مرکب وازجنس طیور کبوتر، کبك موجود میباشد.

بیدره: قریه ایست بفاصله ۲٤ کیلومتر درشمال مشرق قریه‌چاه آب درعلاقه ینگی قلعه مربوط حکومتکلان تالقان ولایت قطغن که بین ٦۹ درجه ۵۱ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و۳۷ درجه ۳۰ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بیدستان: قریه ایست کوهستانی بفاصله ٦۰ کیلومتر درجنوب غرب تکزار درعلاقه سنگ چارك مربوط حکومتکلان شبرغان ولایت مزارشریف که‌بین ٦۵ درجه ٤ دقیقه طول البلدشرقی و۳۵ درجه ۵۰ دقیقه ٤۸ ثانیهٔ عرض البلدشمالی واقع است.

بیدقول: دره ایست بفاصله ٤۳ کیلومتر درجنوب‌غرب مرکز غوربند مربوط حکومت اعلی پروان که‌بین ٦۸ درجه ۱٦ دقیقه ۱٤ ثانیه طول البلدشرقی و۳٤ درجه ۵۰ دقیقه ٤٤ ثانیه‌عرض البلد شمالی واقع است.

بیدقول: قریه ایست مربوط حکومت درجه‌اول بهسود مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل قریه‌مذکور ازمرکز حکومتی ٤۳٫۵ کیلومتر فاصله‌دارد.

بیدك: قریه ایست بفاصله۱۰ کیلومتر بطرف‌غرب سرای‌خواجه‌در کوهدامن مربوط ولایت کابل که‌بین ٦۹ درجه ۱ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلدشرقی و۳٤ درجه ٤٤ دقیقه ۱۲ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است.

بیدك: موضعیست بفاصله ٤۹ کیلومتر بطرف شمال شرق قریه گرداب دارای ارتفاع تخمین ۱٦۰٦ متر مربوط حکومتکلان سمنگان ولایت مزارشریف که‌بین ٦۸ درجه ۳۳ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلدشرقی و۳۵ درجه ۳۰ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بیدك: قریه‌ایست بفاصله ۱۷ کیلومتر درشمال‌شرق سرپل درعلاقه‌بلخاب مربوط حکومت درجه‌اول سنگ‌چارك ولایت‌مزارشریف که‌بین٦٦ درجه ٤۷ دقیقه ۲ ثانیه طول البلدشرقی و۳۵ درجه ۳۵ دقیقه ٤۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

بیدك: قریه ایست درعلاقه‌داری درجه۳ فرسی متعلق‌حکومت درجه۳ تولك مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات

بیدك : قریه ایست کوهستانی بفاصله ۹ کیلومتر درجنوب قلعه‌مشك علاقهٔ دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۴۰ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بیدك : قریه ایست بفاصله ٤ کیلومتر درشمال‌غرب قریه‌شهبان درعلاقه نهرسراج مربوط حکومت اعلی گرشك کـه‌بین ٦٤ درجه ٤٤ دقیقه ٥٩ ثانیه طول البلـدشرقی و ۳۲ درجه ۸ دقـیقه ٤٠ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بیدك : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۳ کیلومتر درجنوب‌شرق قریه حصارك درعلاقه لوگـر مربوط ولایت کابل کـه بین ٦٩ درجه ٥ دقیقه ٦ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۳ درجه ۵۳ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بیدك : کوهیست درجنوب‌مرکز خلم به‌ارتفاع تخمین ۲۱٤۲ متر مربوط حکومت کـلان سمنـگان ولایت مزارشریف کـه‌بین ٦۷ درجه ٤٤ دقیقه ٥٩ ثانیه طول البلدشرقی و ۳٦ درجه ۳۷ دقیقه ٤۲ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

بیدك تنگی : شیله ایست بفاصلهٔ ۱۷ کیلومتر درشمال‌مشرق قریه گـذرپام درعـلاقه غورات مربوط ولایت‌هرات کـه‌بین ٦٤ درجه ٤۹ دقیقه ۲٥ ثانیه طول البلـد شرقی و ۳٤ درجه ۱۰ دقـیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقـع است .

بیدك سفلی : قریه ایست درحکومت درجه۲ گلران مربوط حکومتگلان بادغیسات و لایت هرات .

بیدك علیا : قریه ایست درحکومت درجه۲ گلران مربوط حکومتـگلان بادغیسات ولایت هرات .

بیدمبارك : قریه ایست بفاصلهٔ ۷۹ کیلومتر درشمال شرق‌شین‌دند مربوط حکومتـگلان غوریان و لایت هرات کـه‌بین ٦۲ درجه ۳٥ دقیقه ٤٦ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۳ درجه ٤٥ دقیقه ٤۷ ثـانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بیدمشك : قریه‌ایست بفاصله ۳٥،٥۰ کـیلومتر درجنوب‌غرب قریه‌سلطانخیل در عـلاقه وردك مربوط حکومتـگلان لوگر ولایت کـابل که بین ٦۸ درجه ۲۳ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ٤٤ دقیه ٥٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بیدو : قریه ایست در۵۸ کـیلومتری‌مزارشریف و۲۸ کـیلو متری‌بلخ به کنار راست‌معبرعمومی مزار شریف و کـلفت، درعلاقه‌دولت آبادمربوط حکومتـگلان بلخ‌ولایت مزارشریف موقعیت داشته ودرین قریه کـنار سرك مرکز تیلفون نیز موجوداست وبعضا اشجار مثمروغیرمثمر هم بمشاهده می‌رسد .

بیدوان : قریه ایست بفاصله ۸ کیلومتر درشمال‌غرب قریه‌غورك مربوط حکومت درجه ۳ خاکریز ولایت قندهار که‌بین ۶۵درجه ۵ دقیقه ٤ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۲درجه ۳ دقیقه ٤٦ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بیر کما : قریه ایست بفاصله ۱۵ کیلومتر درشمال‌غرب قریه شیوه درنورستان مربوط ولایت مشرقی که‌بین ۷۰درجه ۱۳دقیقه ۱۰ثانیه طول‌البلدشرقی و۲۵درجه ۳٤دقیقه ٤٦ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بیرم گلی : قریه‌ایست‌مربوط‌حکومت‌درجه٤ دره‌پیچ‌درعلاقه‌حکومتکلان کنرها‌ولایت‌مشرقی که‌بین ۷۱درجه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵ درجه ۱٦ دقیقه ٤۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

بیزه : قریه ایست کوهستانی بفاصله یك کیلومتر درجنوب ناورك در علاقه کشنده مربوط حکومتکلان بلخ‌ولایت مزار شریف که‌بین ۱٦درجه ۳۸دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵درجه ٤٤دقیقه ٤٤ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بی‌سر : قریه ایست بفاصله ٤ کیلومتر درشمال قریه متون درعلاقه خوست مربوط ولایت جنوبی که‌تخمین‌بین ۶۹درجه ۹ ۵دقیقه ۲٤ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۳درجه ۲۱ دقیقه ۹ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بی‌سود : قریه ایست بفاصله ٤٤ کیلومتر درجنوب شهر شبرغان مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۵درجه ٤۵دقیقه ۵۰ثانیه طول‌البلد شرقی و۳٦درجه ۱٦دقیقه ۳٦ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی واقع است .

بیش‌دریغ : قریه ایست درحکومتی درجه اول آقچه مربوط حکومتکلان شبرغان ولایت مزارشریف.

بیش کپه‌سرخ : قریه ایست درعلاقه‌داری درجه‌اول خانقاه متعلق حکومتکلان درجه اول آقچه مربوط حکومتکلان شبرغان ولایت‌مزار شریف.

بیش کپه‌وطنی: قریه ایست در علاقه داری درجه اول خانقاه متعلق حکومت درجه اول آقچه مربوط حکومتکلان شبرغان ولایت مزارشریف.

بیش کفه : قریه ایست درحکومت درجه ۳ قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه .

بیشه : قریه ایست بفاصله ۱۷ کیلومتر درشمال‌غرب قریه‌مرغه درعلاقه شهرك مربوط حکومتکلان غورات ولایت‌هرات که‌بین۶۳درجه ٤٤دقیقه ۳٦ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳٤ درجه۲۰دقیقه ۱ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بیگ توت : قریه ایست درحکومت درجه۲ پغمان مربوط ولایت کابل

بیگ توت : دره‌ایست که‌بفاصله ۱۶ کیلومتر درجنوب غرب مرکز پغمان به‌امتداد طرف جنوب شرق مربوط ولایت کابل بین‌تخمین ۶۸درجه ۵۵دقیقه ۵۲ ثانیه طول‌البلدشرقی و ۳۴درجه ۳۳دقیقه ۲۴ ثانیه عرض‌البلدشمالی واقع است .

بیگ‌زاده : قریه ایست که‌بفاصله ۱۰ کیلومتر درجنوب‌غرب مرکز بغلان متصل سرك مربوط ولایت قطغن بین۶۸درجه ۴۲دقیقه ۲ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۶درجه ۸دقیقه ۳۶ثانیه‌عرض‌البلد شمالی واقع است .

بیگ‌سمند : دره ایست بفاصلهٔ ۷۸ کیلومتر درجنوب‌غرب مرکز کابل مربوط ولایت کابل که بین ۶۸درجه ۳۷دقیقه ۲۴ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۴درجه ۱۰دقیقه ۵۰ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بیگم : قریه ایست کوهستانی که‌بفاصله ۴۰ کیلومتر درشمال غرب شهرغزنی متصل سرك مربوط حکومت اعلی‌غزنی بین ۶۸درجه ۸ دقیقه ۵۸ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۳ درجه ۴۲دقیقه ۵۸ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بیگم : قلعه ایست بفاصله ۹ کیلومتر درغرب قریه‌جوز خیل درعلاقه خروار مربوط حکو متکلان لوگر ولایت کابل بین۶۸ درجه ۵۱دقیقه ۳ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۲ درجه ۴۰ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بیگی‌خوشال : قریه ایست درحکومت درجه۳ قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که از مرکز حکومتی ۱۴٫۵ کیلومتر فاصله‌دارد .

بیله : قریه‌ایست که بفاصله ۴۰ کیلومتر درجنوب چارباغ درعلاقه لغمان مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰درجه ۱۵ دقیقه ۴۷ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۴ درجه ۲۹ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بیله : قریه‌ایست بفاصله ۶ کیلومتر درجنوب غرب قریه‌شاه کوت درعلاقه کامه مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۵۳ دقیقه طول‌البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۶ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بیله : قریه‌ایست بفاصله ۳ کیلومتر درجنوب اسمار نزدیك دریای کنر مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ۲۲دقیقه ۵۴ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

بیله : قریه‌ایست درحکومت درجه ٤ کوز کنر مربوط ولایت مشرقی .

بیله گل محمدخان: قریه‌ایست بفاصلهٔ ٤ کیلومتر درجنوب قلعة السراج لغمان مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۱۲ دقیقه ٤٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۳٦ دقیقه ٥٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بیمك : قریه‌ایست درحوزه حکومتکلان تالقان متعلق ولایت قطغن .

بینه : قریه‌ایست بفاصله ۳٥ کیلومتر درشمال شرق شهر میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه بین ٦٤ درجه ٥۲ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ۷ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بینی حصار : قریه‌ایست بفاصله ٥ کیلومتر بجنوب شهر کابل در سرك کابل ولوگر بین ٦۹ درجه ۱۲ دقیقه ٤۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۲۹ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است . باغهای متعدد انگوری ومیوه جات دارد . قریه بینی حصار صورت یك دماغه را تشکیل نموده زمین آن زراعتی وحاصلخیز واهالی آن اکثراً زراعت پیشه و بعضا دکاندار میباشد یك بازار کوچك نیز درآنجا میباشد . دریای لوگر ازقرب این قریه گذشته آب وهوای آنرا خوشگوار می‌سازد ودرفصل بهار برای اهالی یك صیفیه خوبیست قریه مذکور مربوط به حکومت درجه ٤ بگرامی ولایت کابل میباشد .

بینی سفید : قلعه‌ایست کوهستانی بفاصلهٔ ۱۳ کیلومتر درشمال برکی راجان درعلاقه لوگر مربوط ولایت کابل که بین ٦۸ درجه ٤۸ دقیقه ٥۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بینی شیوك : قریه‌ایست کوهستانی که بفاصله ۱۹ کیلومتر درجنوب مرکز غوربند مربوط حکومت اعلی پروان که بین ٦۸ درجه ۲۸ دقیقه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ٥٦ دقیقه ٤۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بینی قمر : قریه‌ایست که بفاصله ٥۳ کیلومتر درجنوب شرق خم متصل سرك درعلاقه درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱ درجه ۱۷ دقیقه ٤۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۸ درجه ۱۸ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بینی گاو : کوهیست درجنوب غرب قلعه پای کوتل در علاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ٦٦ درجه ٤۳ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۱٥ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی و نیز بین ٦٦ درجه ٤۸ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد و ۳٤ درجه ۱٦ دقیقه ٤٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

بیوه : قریه‌ایست درحکومت درجه ۳ دایچوپان مربوط حکومت‌کلان ولایت قندهار .

بیهوده : دره‌ایست که بفاصله ۱۰ کیلومتر در غرب مرکز غوربند مربوط حکومت اعلی پروان که بین ٦۸ درجه ۳۵ دقیقه ۳۲ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳٤ درجه ۵۹ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

(پ)

پابد : قریه ایست که بفاصله ۳۷ کیلومتر در جنوب غرب تولك مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات وقوع داشته که بخط ٦۳ درجه ۱۷ دقیقه ـ ۵۵ ثانیه طول‌البلد شرقی و٤۳ درجه ۵٤ دقیقه ـ ۳۳ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

پابدتگاب : شیله ایست که بفاصله ۵، ۳۷ کیلومتر در جنوب غرب تولك مربوط حکومت کلان‌غورات ولایت هرات وقوع داشته به نهر سفیدان میریزد .

پاپین : دریائیست در غرب انارقلعه درعلاقه شنوار مربوط ولایت مشرقی .

پاپین : دریائیست که بفاصله ۱۱ کیلومتر در شمال غرب قریه ده بالا مربوط حکومت رودات ولایت مشرقی واقع بوده که بخط طول‌البلد شرقی ۷۰ درجه ـ ۲۷ دقیقه ـ ۲٤ ثانیه وعرض‌البلد شمالی ۳٤ درجه ۱۰ دقیقه ٤۸ ثانیه میباشد که آب آن برود حصارك میریزد.

پاپین : قریه ایست بفاصله ۱۱ کیلومتر در شمال غرب قریه ده بالا مربوط حکومت رودات ولایت مشرقی و بین ۷۰ درجه ـ ۲٤ دقیقه ۳۸ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳٤ درجه ٦ دقیقه ٤۲ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

پاتل : قریه ایست که بفاصله ۵، ۱۵ کیلومتر در شمال میدان‌خوله در علاقه منگل مربوط حکومت کلان خوست ولایت جنوبی بین ٦۹ درجه ٤۵ دقیقه ۱۱ ثانیه‌طول‌البلدشرقی و ۳۳ درجه ٤۲ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض‌البلد شمالی وقوع دارد .

پاتین : قریه ایست که بفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال منك در علاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل بین ٦۷ درجه ۳۵ دقیقه ۱۲ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳٤درجه۲۹ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی موقعیت دارد .

پاجك : قریه ایست که بفاصله ۵، ۱۵ کیلومتر در شرق شهر غزنی بین ٦۸ درجه ۳۲ دقیقه ۳۷ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۹ دقیقه ٤۲ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

پاجه : قریه ایست در شمال جبل السراج مربوط حکومت اعلی پروان بین ۶۹ درجه ۱۲ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۲ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی

پاچه گریه : موضعیست که بفاصله ۹۸ کیلومتر درشمال غرب قریه نیک دریکاولنگ مربوط حکومت متکلان ایزنگی ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۱۷ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۴ درجه ۵۴ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

پادخواب شانه: علاقه‌داری درجه۳متعلق حکومت کلان لوگرمربوط ولایت کابل بوده بفاصله۳ کیلومتر بسمت شرقی سرك عمومی یلعلم بین کابل وگردیز واقع می‌باشد تعداد خانوار آن سه‌صدخانه می‌باشد اهالی آن زارع وبعضا تجارت پیشه می‌باشند مزاری بنام (مزار میرسیداحمد صاحب) درین‌جا کائن است یك‌چشمه که‌ازآب‌آن آسیاها شب وروز در گشت‌است درینجا وجوددارد آب‌چشمه‌خیلی صفا وگوارا است ماهی به کثرت دران وجود دارد ولی از صید آن اهالی جدا خوداری میکنند اهل هنودهنوز در روزهای ویاك به‌آن‌جا می‌آیند ومعتقداند که‌شانه بابه‌نانك ازگندگا درین‌چشمه ظاهرشده . علمای‌ذی‌شان وبابرکت مانند میرزکریا آقای‌مرحوم وملاسیدبهادرشاه آقا که ازخلیفه های‌حضرات صوفیه بشمار میروند درینجا مدفون‌اند فعلا در قریه مذکور سه‌مدرسه علوم‌شرعیه ویك‌باب مکتب‌ابتدائی موجوداست غیر ازچندخانه سادات دیگر اهالی‌آن مهمند . استانکزائی ،آخند خیل، غزنی‌خیل وخیرالله‌خیل نامیده میشوند پیداوار آن ازانواع حبوبات گندم،جواری، ارزن، گل‌ومشنك می‌باشد، اراضی‌آن حاصل‌خیزاست اراضی‌واحی قریب آن‌ازگندم فی جریب تخمین یکنیم خروار واز جواری ازدوالی دونیم خروار حاصل میدهد مواشی گاو ، گوسفند، مرکب واسپ بکثرت میباشند .

پارچ : قریه ایست بفاصله ۱۲ کیلومتر درجنوب مرکز زیباك مربوط (حکومت اعلی بدخشان) که بین ۷۱ درجه ۲۰ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلدشرقی و۳۶ درجه ۲۶ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پارسا : قریه ایست بفاصله ۳۵،۵ کیلومتر درشمال تیواره درعلاقه غورات مربوط (ولایت‌هرات) که‌بین ۶۴ درجه ۱۶ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳درجه ۴۴ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی وقوع دارد .

پارساپای‌حصار: قریه‌ایست درشمال قلعه تیوان درعلاقه غورات (ولایت هرات) که‌بین ۶۴درجه ۱۶ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ۴۳ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وبه‌فراه رود می‌ریزد .

پارعمبران : قریه‌ایست مربوط علاقه‌داری خواهان متعلق حکومت درجه۲ درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان .

پارکلی : قریه ایست مربوط حکومت کلان خوست مربوط ولایت جنوبی .

پالر : قریه ایست مربوط حکومت درجه۲ درواز متعلق حکومت اعلی بدخشان .

پاروچاه : چاهیست بفاصله ۱۶۶ کیلومتر درجنوب‌غرب شهرهرات درعلاقه غورات که‌بین ۶۰ درجه ۳۸ دقیقه ۵۰ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۳ درجه ۴۶ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پاروخیل : موضعیست بفاصله ۳۹٫۵ کیلومتر درشمال‌میدان خوله درعلاقه‌منگل مربوط‌حکومتکلان خوست (ولایت جنوبی) که‌بین ۶۹درجه ۵۵دقیقه ۴۰ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۳ درجه ۳۸دقیقه ۴۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

پاروں : منطقهٔ ایست درعلاقه چپه‌دره متعلق حکومتکلان کنرها مربوط ولایت مشرقی میباشد منطقه پاروں خیلی‌وسیع وعلف‌زار وسرسبز می‌باشد آب وهوای آن درتابستان معتدل امادرزمستان خیلی سرد بوده برف‌هم می بارد این‌ناحیه به پنج ده منقسم است پشکی کشتکی، دیوه . پرنس، اشتوی .

پاسانی : قریه ایست بفاصله ۱۰٫۵ کیلومتر بطرف جنوب ارگون متصل‌سرك مربوط ولایت جنوبی که‌بین ۶۹ درجه ۵ دقیقه ۴۸ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۷ دقیقه عرض البلد شمالی وقوع دارد .

پاش‌خینه : قریه ایست بفاصله ۵۳ کیلومتر در جنوب شرق ارگون مربوط ولایت جنوبی که بین ۶۹درجه ۱۶دقیقه ۴۸ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۲درجه ۳۱ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی وقوع دارد .

پاش‌غور : قریه ایست بفاصله ۳۱٫۵ کیلومتر درشمال شرق رخه‌متصل دریای پنجشیر مربوط حکومت اعلی‌پروان که‌بین ۶۹درجه ۴۳دقیقه ۵۶ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۵ درجه ۲۵ دقیقه ۴۲ثانیه عرض‌البلد شمالی وقوع دارد .

پاشونن ناری : کوتلیست بفاصله ۷٫۵ کیلومتر درشمال سردارخان کلی به‌ارتفاع ۱۷۲۴ متر درعلاقه خوست مربوط ولایت جنوبی که بین ۶۹درجه ۵۴دقیقه۹ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۳درجه ۱۰دقیقه ۱ ثانیه عرض‌البلدشمالی واقع است .

پالتودریا : یائیست که درجنوب غرب جانی خیل درحکومت کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی جریان داشته وبین ۶۸ درجه ۲ دقیقه ۶ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۲ دقیقه ۳۰ درجه ۳۷ ثانیه عرض البلدشمالی واقع بوده وآب آن به جهیل آب ایستاده میریزد .

پالوزخاور : دره ایست بفاصله ۲۵٫۵ کیلومتر بطرف شمال شرق جلدك درسرخرود مربوط (ولایت مشرقی) که بین ۶۹ درجه ۴۷ دقیقه طول البلدشرقی و ۳۴ درجه ۳۸ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی وقوع دارد .

پالوسی : قریه ایست بفاصله ۶۰۵ کیلومتر درشمال غرب قریه منون درعلاقه خوست مربوط ولایت جنوبی که بین ۶۹ درجه ۵۴ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۲ دقیقه ۱۳ ثانیهٔ عرض البلدشمالی واقع است .

پالوسی : قریه ایست بفاصله ۱۹ کیلومتر درشمال قریه لوی دکه مربوط (ولایت مشرقی) که بین ۷۱ درجه ۹ دقیقه ۴۵ ثانیهٔ طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلدشمالی کائن است .

پالوئی ثانی : قریه ایست بفاصله ۲۵٫۵ کیلومتر درشمال غرب متون در علاقه خوست مربوط (ولایت جنوبی) که بین ۶۹ درجه ۴۳ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۳ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی وقوع دارد .

پاملتی خون : قریه ایست بفاصله ۴۰٫۵ کیلو متر درشمال غرب پای کوتل در علاقهٔ دایزنگی مربوط ولایت کابل .

پامیر : این نام ازدو کلمه فارسی « پای » و« میر » اشتقاق یافته ومفهوم (پای قلل کوه) را افاده میکند پامیر سطح مرتفعی است که دروسط ایشیا شکل عقدهٔ رابخود گرفته واز محل اتصال مهمترین سلسله جبال ایشیا (تیانشان التائی، قراقرم، همالیه، هندو کش)تشکیل گردیده است . نظر به ارتفاع بزرگ اشکال نسبتا هموار این قلات خیلی وسیع ومرتفع است که آنرا بنام « بام دنیا » یاد کرده اند. ازنقطه نظرساختمان ، پامیر رامیتوان بدو ناحیه مشخص و مختلف تقسیم نمود که یکی راپامیر شرقی (یاپامیر بزرگ) ودومی را پامیر غربی (یاپامیرخورد) مینامند .هردوپامیر نظر به تقسیمات سیاسی امروزه بین افغانستان روسیه شوروی و چین منقسم گردیده است .

پامیر شرقی عبارت ازیك سلسله سطوح مرتفعی است که بین ۶۰۰۰ و ۷۰۰۰ متر ارتفاع واقع وتوسط دره های نسبتا عمیقی (از ۱۵۰۰ تا ۲۰۰۰ مترعمق)ازهمدگر جدا گردیده است وهم یکتعداد قله های شامخی در بعضی حصص این سطوح مرتفع بر آمده است که بیشتر از

۷۰۰۰ متر ارتفاع دارد . مثلا قله ستالین که در سلسله جبال اکادمی سیانس ودرمنطقه روسیه واقع است بیشتر از ۷۵۰۰متر بلندی دارد .

وجود این اختلافات درارتفاع، توپوگرافی پامیررا ازنقطه نظر علم طبقات الارض خیلی مهم ساخته است چه این اختلافات درحقیقت شاهددو رهای مختلف تشکیل وتخریب پامیرات میباشد. پامیر غربی یا پامیر خورد دارای اشکال جوانی داشته و عمل ائتکال دره های عمیق وخیلی متعدد رادر بالای این سطوح مرتفع ترسیم وتشکیل نموده است .

تاثیر عمل ائتکال یخچالی برهردو پامیر خیلی مهم بوده است وامروزهم پامیر باهمالیه وتیانشان بزرگترین یخچالهای زندهٔ دنیارا دارا میباشد مثلا یخچال Febtchenko که فعلا دارای ۷۵ کیلومتر طول بوده ویخ آن ۵۰۰ الی ۶۰۰ متر ضخامت دارد دومین یخچال دنیامیباشد

بقایا وآثار یخچالی ابتدائی عهد چهارم طبقات الارضی در تشکیل توپوگرافی موجودهٔ پامیرات مهمترین رولی را بازی کرده است :اگرحجم بزرگ یخچالهای نوع « کلابارانی » ابتدای عهد چهارم طبقات الارضی، شکل هوار سطوح مرتفع پامیر شرقی را برای چندین هزارسال درمقابل عمل سریع آبهای جاری حمایه کرده است یخچالهای دورههای مابعد که ازنوع یخچال دره میباشد آثارزیادی راازقبیل صفهها، جهیل‌های یخچالی، بندهاوغیره درپامیرات گذاشته است .جهیل‌های زورقول ، قره‌قول ، سری‌قول وغیره تماما یخچالی بوده اند که امروز دراثرذوب یخ وعقب نشینی های یخچال‌های موجوده، آب آنها تقویه‌میکردد وهمین جهیل هااست که‌سرچشمهٔ بسا دریا های ایشیای مرکزی را تشکیل نموده‌است .

واخان که حصهٔ ازپامیر غربی‌است بین ۳۶ و ۳۰ و۳۷درجه ۲۷ دقیقه عرض البلد شمالی وبین ۷۲ و ۷۵ درجه‌طول‌البلد شرقی واقع‌است متعلق به سرزمین افغانی می‌باشد که‌ناحیهٔ شمال شرقی وپیش برآمدگی خاك افغانی راتاولایت (سیکیانگ چین) در شرق تشکیل نموده است . درین ناحیهٔ کوهستانی باآنکه بارندگی امروز خیلی کم‌است وجود برف های دائمی و یخچالها باعث دریاها و سیلابها می گردد در پای (آق‌سو) وپامیر خورد وهکذا (آب واخان) یا اکسوس ، ازیخچالهای واخان وپامیر یا ازجهیل های یخچالی ازقبیل چقمق تین‌قول وسری قول (جهیل و کتوریا)منبع میگیرد. بادهای‌منطقوی‌ودورهٔ طولانی زمستان درسرزمین‌واخان برای‌امرارحیات انسانی ، نباتی وحیوانی مانع بزرگی است تنها در بعضی دره های نسبتا وسیع، علی الخصوص دره های که‌روبجنوب بوده وآفتاب بیشتر دارد ،زندگی‌انسانی ممکن میباشد . کثرت مراتع وچراگاه، حیات شبانی ورمه‌داری رابیشتر رواج‌داده است ،بااین‌هم قریه‌ها بسیار کوچك و تعداد نفوس درواخان افغانی خیلی کم‌است .(۱)

(۱) مضمون پامیر را دانشمند دکتور محمد اکرم نوشته اند .

پانام : قریه ایست بفاصله ۱۷٫۵ کیلومتر بطرف جنوب غرب قریه غازمنجان مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۴۹ دقیقه ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۰ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پانی رك : موضعیست که بفاصله ۲۴ کیلومتر درشرق بالامرغاب مربوط حکومتکلان باد غیسات ولایت هرات بین ۶۳ درجه ۳۲ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۶ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پاو بیدعلیا : قریه ایست درعلاقه فرسی درحوزهٔ حکومت درجه ۳ تولك مربوط حکومتکلان غورات متعلق ولایت هرات .

پاورز : نهریست بفاصله ۹۳٫۵ کیلومتر در شرق شین دند مربوط ولایت هرات بین ۶۲ درجه ۵۶ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۴ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وبه نهر خاربندان میریزد .

پاو گر : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۲ درواز متعلق حکومت اعلی بدخشان .

پائین : قریه ایست درحوزهٔ حکومت کلان شنوار متعلق ولایت مشرقی .

پائین تور : قریه ایست که بفاصله ۱۲٫۵ کیلومتر درشمال قریه بیرم کلی درپیچ دره اسمار مربوط ولایت مشرقی بین ۷۱ درجه ۳ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۲ دقیقه ۷ ثانیهٔ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پائین خان : قریه ایست بفاصله ۱۲٫۵ کیلومتر درشمال شرق قلعه حمید خان در شورابك ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۷ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۴ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پائین خیل : قریه ایست که بفاصله ۱۹ کیلومتر درشمال شرق شیخ آباد درعلاقه وردك مربوط ولایت کابل بین ۶۸ درجه ۵۷ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۷ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پائین دارخیل : قریه ایست که بفاصله ۴۰٫۵ کیلومتر درجنوب جلریز درعلاقه میدان مربوط ولایت کابل بین ۶۸ درجه ۳۹ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پائین ده : قریه ایست که بفاصله ۱۷٫۵ کیلومتر درشرق جلریز درعلاقه میدان مربوط ولایت کابل بین ۶۸ درجه ۴۶ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پائین کته خاك: قریه ایست که‌بفاصله ۵٫۵ کیلومتر درشمال مشك در علاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل بین ۶۷ درجه ۳۶دقیقه ۵۹ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۷ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع‌است .

پائین کجك : قریه ایست که بفاصله ۲۰ کیلومتر درشمال غرب مشك دایزنگی مربوط ولایت کابل بین ۶۷درجه۲۸ دقیقه۴۶ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۴ درجه۲۹دقیقه ۴۹ ثانیه عرض‌البلد شمالی وقوع دارد .

پائین میدان : قریه ایست که‌بفاصله ۲۹ کیلومتر درجنوب شرق‌چلریز متصل دریای کابل‌درعلاقه میدان مربوط ولایت کابل‌بین۶۸ درجه ۵۰دقیقه ۲۳ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۴ درجه ۲۲دقیقه ۳۴ ثانیه عرض‌البلد شمالی وقوع دارد .

پای‌امام : قریه ایست بفاصله ۲٫۵ کیلومتر درجنوب‌غرب شین‌دند مربوط ولایت هرات که‌بین۶۲ درجه ۶دقیقه ۴۸ ثانیه طول‌البلد شرقی‌و۳۳ درجه ۱۷ د قیقه ۳۶ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

پایان : قریه ایست مربوط علاقه‌داری شهر بزرگ حکومت اعلی بدخشان .

پایان باغ : قریه ایست مربوط حکومت درجه۴ کهمرد متعلق حکومت اعلی پروان .

پای‌بانا : دند آبیست بفاصله ۲۶٫۵ کیلومتر درجنوب غرب قریه‌تنگی درعلاقه سپین بولدك‌مربوط ولایت قندهار که‌بین۶۵ درجه ۴۴ دقیقه ۱۲ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۰ در جه ۴۴ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض‌البلد شمالی وقوع دارد .

پای‌پلی : موضعیست بفاصله ۴۲ کیلومتر بطرف جنوب شرق اورگون مربوط ولایت‌جنوبی که‌بین ۶۶ درجه ۲۷ د قیقه . طول البلد شرقی و ۳۲ در جه ۵۰ د قیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پای تاوه : ده کده‌ایست درشش کیلومتری شرق سرای خواجه‌حوزه کوهدامن مربوط ولایت کابل درین موضع دراثر حفریات باستان شناسی آثار خیلی قیمتد ار بودائی استخراج‌شده ودر موزهٔ کابل موجود است .

پای تنگی : قریه ایست بفاصله ۴۳ کیلومتر درشمال شرق سرخ‌شهر درعلاقه کهمرد مربوط حکومت اعلی پروان که‌بین ۶۷درجه ۵۲دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵ درجه ۳۲ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

پای دهك : قریه ایست بفاصله ۲٫۵ کیلومتر درجنوب شرق بل‌چراغ مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۵درجه ۳۹دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵درجه ۳۸ دقیقه ۲۷ ثانیه‌عرض البلد شمالی واقع است .

پای قول : قریه ایست بفاصله۱۳٫۵ کیلو متردرشرق مشك درعلاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که‌بین ۶۷درجه۴۲دقیقه ۲۵ثانیه طول البلدشرقی و۳۴ درجه۲۵ دقیقه۳۵ ثانیه‌عرض البلد شمالی واقع است .

پای کشك : قریه ایست بفاصله‌یك کیلو متردر جنوب شین دند مربوط ولایت هرات که‌بین ۶۲درجه ۸ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی‌و۳۳ درجه ۱۷دقیقه ۳۶ ثانیه‌عرض البلد شمالی‌واقع است.

پای کوتل : قریه ایست بفاصله۱۹٫۵ کیلومتر درغرب قلعه‌پای کوتل مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۳۷ دقیقه طول البلد شرقی و۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پایگه : کوتلیست بفاصله ۲۱ کیلومتر درشرق مرکز سمنگان مربوط ولایت مزارشریف که‌بین ۶۸درجه ۵ دقیقه۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و۳۶درجه ۱۱دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

پای مشك : قریه‌ایست‌بفاصله‌یك کیلومتردرغرب‌مشك‌دایزنگی‌مربوط‌ولایت کابل که‌بین۶۷درجه۳۷ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلدشرقی و۳۴درجه ۲۵ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلدشمالی‌واقع‌است .

پای‌مشهد : قریه ایست که‌بفاصله ۴٫۵ کیلومتر درجنوب دولت آباد مربوط حکومتکلان بلخ ولایت مزار شریف بین۶۶ درجه۴۹ دقیقه ۴۸ثانیه طول البلدشرقی و۳۶ درجه۵۶ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی وقوع دارد .

پای‌موری : قریه ایست که‌بفاصله ۱۰ کیلومتر درجنوب شرق قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلی پروان‌بین۶۷درجه ۹۵دقیقه ۴۶ثانیه طول البلد شرقی و۳۴ درجه ۴۷ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پایند : قریه ایست که‌بفاصله۵۸ کیلومتر درعلاقه ترنك‌وجلدك‌مربوط حکومتکلان قلات ولایت قندهار بین ۶۶درجه ۴۳دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و۳۱ درجه ۴۴ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پاینده خیل : علاقه ایست در کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که‌بین ۶۸ درجه ۴۱ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲درجه ۴۴ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پاینده کوت : قریه ایست که بفاصله ۲۱٫۵ کیلومتر درجنوب اورگون مربوط ولایت جنوبی بین ۶۹ درجه ۷دقیقه ۲ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۴۹ دقیقه۵۶ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پپرنگ : چشمه ایست که بفاصله۱۵ کیلومتردرجنوب پروش درعلاقه‌شورابك مربوط ولایت قندهار بین ۶۵ درجه ۴۸ دقیقه۰۰ ثانیه طول البلدشرقی و۲۹درجه ۵۰دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پپروك : قریه ایست مربوط حکومت درجه۴ کامدیش(لندی‌سین)متعلق حکومت کلان کنر ها مربوط ولایت مشرقی .

پپل زئی کلی : قریه ایست که‌بفاصله ۳۰ کیلومتر درجنوب قریه عبدالرحمن درعلاقه ارغستان مربوط ولایت قندهار بین۶۵ درجه ۵۶دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و۳۱ درجه ۲۰ دقیقه۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پتاب : قریه ایست‌مربوط حکومت‌درجه‌اول بهسود متعلق حکومت کلان دایزنگی مربوط‌ولایت کابل فاصله آن ازمرکز حکومتی تقریباً ۱۴ کیلومتر میباشد .

پتان : قریه ایست که بفاصله ۱۷٫۵ کیلومتر درشرق قریه‌شیوه متصل سرکیکه‌بطرف چغه‌سرای میرود درعلاقه کنرمربوط ولایت‌مشرقی بین ۷۰درجه ۴۷دقیقه ۴۲ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۴ درجه ۳۶ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض‌البلد شمالی وقوع دارد .

پتان : قریه ایست که بفاصله‌یك کیلومتر درشمال شرق نوزاد مربوط حکومت اعلی گرشك بین ۶۴ درجه ۲۹ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۳ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

پتان‌خیل : قریه ایست که‌بفاصله ۱۷٫۵ کیلومتر درشمال شرق قریه سپین‌بولدك مربوط ولایت‌قندهار بین ۶۶ درجه ۳۲ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴ دقیقه عرض‌البلد شمالی واقع است .

پتان‌ریگ : ریگستانیست درجنوب قریه خوگی در علاقه گرمسیر مربوط حکومت اعلی گرشك بین ۶۳ درجه طول‌البلد شرقی و۳۰ درجه عرض‌البلد شمالی واقع است .

پتانه : موضعیست که‌بفاصله ۲۱ کیلومتر درشمال شرق یوسف خیل حکومت کتوازمربوط حکومت اعلی‌غزنی بین۶۸درجه ۴۸دقیقه طول‌البلدشرقی و۳۳درجه۱۱دقیقه ۱۲ ثانیه عرض‌البلد شمالی موقعیت داره .

پتاو : قریه ایست مربوط علاقه داری شهر بزرگ متعلق حکومت اعلی بدخشان .

پتچك : دشتی ایست درجنوب قلعه نو د علاقه بادغیسات مربوط ولایت هرات که بین ٦٣ درجه ٢٠ دقیقه ٢٤ ثانیه و ٣٤ درجه ٤٢ دقیقه ٣٤ ثانیه عرض البلد شمالی وقوع دارد .

پتاك : قریه ایست که بفاصله ٤٩ کیلومتر درشمال غرب میدان خوله درمنگل مربوط حکومتکلان خوست ولایت جنوبی بین ٦٩ درجه ٣٨ دقیقه ٤٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٣ درجه ٤٣ دقیقه ٢٢ ثانیه عرض البلد شمالی وقوع دارد .

پتك : کوتلیست که بفاصله ٤٧ کیلومتر درجنوب شرق قلعه خم درعلاقه درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان بین ٧١ درجه ٦ دقیقه ٤٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٨ درجه ٧ دقیقه ٤٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پتکندبرو : کوتلیست که بفاصله ٥٦٫٥ کیلومتر درشمال شرق اسمار مربوط ولایت مشرقی بین ٧١ درجه ٣٩ دقیقه ١٥ ثانیه طول البلد شرقی و ٢٥ درجه ٢٧ دقیقه ٤٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پتکی سر : قریه ایست بفاصله ٦٧ کیلومتر درشمال مرکز خلم مربوط حکومتکلان سمنگان ولایت مزار شریف که بین ٦٧ درجه ١٢ دقیقه ٤٣ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٧ درجه ١٠ دقیقه ٤٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پت لخان : قریه ایست بفاصله ١٧٫٥ کیلومتر درجنوب شرق قلعه حمیدخان در شورابك مربوط ولایت قندهار که بین ٦٦ درجه ٧ دقیقه ٤٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٠ درجه ٦ دقیقه ٣٧ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پتن : قریه ایست بفاصله ١٣٫٥ کیلومتر درشمال شرق چمکنی مربوط ولایت جنوبی که بین ٦٩ درجه ٥٥ دقیقه ٢٥ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٣ درجه ٤٨ دقیقه ١ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پتن ریگ : موضعیت بفاصله ٥٠ کیلومتر در جنوب شرق قریه تخت دخنران درحکومت چخانسور مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦٢ درجه ٢٧ دقیقه ٣٧ ثانیه طول البلد شرقی و ٢٩ درجه ٣٣ دقیقه ١٢ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پتنه : قریه ایست مربوط حکومت درجه ٢ شرن متعلق حکومت کلان کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی .

پتنی : موضعیست که ۵۹ کیلومتر ازعلاقه زرمت مربوط ولایت جنوبی فاصله داردوبین ٦۸درجه ۵۲ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ۲۱ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی وقوع دارد .

پتوالی : قریه ایست بفاصله یك کیلومتر درجنوب شرق حکومت چمکنی متصل دریای کرم مربوط ولایت جنوبی که بین ٦۹ درجه ٤۷ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳درجه ٤۷ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پتور : قریه ایست بفاصله ۷۰ کیلومتر درشرق اشکاشم متصل سرك مربوط حکو متکلان زیباك بدخشان که بین ۷۱ درجه ٤۰ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ۳۹ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پتور : قریه ایست بفاصله ۳٤ کیلومتر درجنوب شرق پنجه درعلاقه واخان مربوط حکومت زیباك حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۲ درجه ۵٦ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و۳٦ درجه ۵٦ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پتی : قریه ایست که بفاصله ۲ کیلومتر در شمال شرق قلعه حمید خان در شورا بك مربوط ولایت قندهار بین ٦٦ درجه ۵ دقیقه ۵٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۲ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پتی جندره : قریه ایست بفاصله ۱۱ کیلومتر درجنوب قریه بهسود خاص مربوط حکو مت سر خرود ولایت مشرقی که بین ۷۰درجه ۲۹دقیقه ٤۵ثانیه طول البلد شرقی و۳٤ درجه ۲۵دقیقه ٤۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پتی گل : قریه ایست بفاصله ۵۱ کیلومتر درجنوب شرق قریه سدی گل در علاقه نورستان مربوط حکومتکلان کنرها ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ۳۱ دقیقه ٤۹ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵ درجه ۳۰ دقیقه ٤۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پتی گل : قریه ایست که بفاصله ٦۲ کیلومتر درشمال شرق اسمار مربوط ولایت مشرقی بین ۷۱ درجه ۳۱ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵ درجه ۲۹ دقیقه ۵٤ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پتی گل : نهریست که درشمال اسمار و لایت مشرقی جاری بوده بدریای لندی سین میریزد و بین ۷۱ درجه ۲۸ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵ درجه ۲۵دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پتی گل : قریه ایست مربوط حکومت درجه ٤ کامدیش لندی سین متعلق حکومت کلان کنر ها مربـوط ولایت مشرقی .

پچ فلان : کوتلیست بفاصله ۱۲ کیلومتر درجنوب شرق قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلی پروان که بین ٦۷ درجه ٦۱ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ٤۸ دقیقه و ٤۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پچ گاه : قریه ایست بفاصله ۱٦٫۵ کیلومتر درجنوب غرب سنگ ماشه درجاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦۷ درجه ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۸ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پچ دره : دره ایست بفاصله ۱۲٫۵ کیلومتر درشمال غرب برچفه سرای درعلاقه کنر مربوط حکومت کلان کنر ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۵۹ دقیقه ۱۸ ثانیه و ۳٤ درجـه ۵٦ دقیقه ٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پچ لوه : قلعه ایست بفاصله ۱٫۵ کیلومتر درشمال بست درعلاقه نهر سراج مربوط ولایت قندهار که بین ٦٤ درجه ۱۸ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۹ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی وقوع دارد .

پچیر : قریه ایست بفاصله ۲٦٫۵ کیلومتر درشمال غرب ده بالا درعلاقه رودات متصل سرک مربوط حکومت کلان شنوار ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۱٦ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۹ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پچیرواگام : علاقه داری درجه ۲ مربوط حکومت درجه اول خوگیانی ولایت مشرقی است . پچیرواگام منطقه ایست که درحصه فوقانی رودچیرهار واقع بوده وازچهارطرف متصل است بهمناطق ذیل . درشمال آن چپرهار وقوعداشته وبطرف جنوب آن سپین غر طرف مشرق آن بهچغر ویك حصه ازچیرهاروصل بوده وبطرف مغرب آن مناطق خوگیانی واقع میباشد پچیرواگام منطقه مرتفع و کوهی است که ازلحاظ تقسیمات قومی بهسه حصه تقسیم شده است ،

(۱) منطقهٔ اگام . (۲) منطقه پچیر . (۳) منطقهٔ فنگزائی .

اگر چه تاحال مساحت صحیح ودرست این منطقه معلوم نیست امابطور تخمین میتوان گفت که طول آن تقریبا (۵۰) کیلومتر وعرض آن درحدود ۳۰ کیلومتر میباشد .

چنانچه گفتیم پچیرواگام یك منطقه کاملا کوهی است میدان های وسیع دران به نظر نمیخورد حصص زراعتی این منطقه عبارت است از گودالهای تقریبا وسیعی که درین کوها و باخارج آن وقوع دارد چون آب برف از سپین غر ازراه تنگی آگام که موسوم

به‌سلیمانخیل است سرازیر می‌شود و یا از راه تنگی فنگزائی بطرف پایان جریان می‌یابد و برخی ازاراضی را آب‌یاری می‌کند درچنین اراضی اقسام میوه‌ها پیداشده‌وزراعت خوبی نیز صورت می‌گیرد. جاهای بزرگ‌ومهم این حصه عبارت است ازمیا کلی، لندیخیل، پام‌خیل، مورگی، گریخیل، کوزبچیر، بربچیرو فنگزائی‌وصبروته درین ناحیه رودمشهوراست که‌همه‌از حصص تحتانی سپین غرسرچشمه‌میگیرند. یکی‌رودتنگی آگام‌دیگر رود بچیروسومی‌رود فنگزائی اما باید گفت که‌درآب رودهای موصوف هم‌درزمستان وهم در تابستان قلت رو میدهد، چه‌در زمستان دراثر برف‌باری وسرمای‌شدیدآب این‌رود خانه‌ها کم میشود ودر تابستان چون سرچشمه این رودها درحصص تحتانی سپین غر وقوع دارد وبرف آن زود ذوب میشود آب این رودخانه‌ها کم می گردد. وازین‌رهگذر نمی‌شود چنانچه‌شاید ازان استفاده نمودوهم اکثر درقلت آب بین مسکونین‌چپرهاروباشندگان بچیروا گام‌منا قشاتی رخ می‌دهد. چون منطقهٔ بچیروا گام در دامنه سپین غرواقع است ازان جهت زمستان سرد وشدیدی دارد مناطق بلندآن‌درزمستان بابرف پوشیده‌می‌شود اما حصهٔ کمی ازمناطق پائین آن‌نسبتا زمستان گرم‌دارد مثلا حصه صبروته. این‌ناحیه چنانچه درزمستان دارای برف‌زیادی‌است درتابستان تقریبا هوای خشك‌دارد و باران زیاد درآن نمیبارد تادرمورد کشت وزراعت آن مفید واقع گردد زراعت گندم، جو، جواری کمی‌برنج، ماش درین ناحیه مروج است. اقسام سبزیجات آن‌هم زیاد میباشد نباتاتی که‌ازان تیل‌بدست می‌آورند مانندشرشم، کنجد، کوکنار درحصص بچیروا گام زرع می‌شودزراعت پنبه‌هم درین اواخر درین ناحیه رواج یافته‌است که‌اکثر درساختن کرباس به‌مصرف می‌رسد تنباکو هم‌در جمیع حصص بچیروا گام زرع‌میشودسندهم درینجا پیدا میگردد که‌ازچوب در محروقات وازپوست آن‌درساختن ریسمان استفاده می کنند زرع کچالو هم درین اواخر عمومیت پیدا کرده‌است مردم‌این ناحیه به‌باغداری‌هم‌شوق زیادی‌دارند ومیوجات آن عبارت است ازتوت، چارمغز، زردالو، بهی، انار، انجیر، لوکات، وامثال آن.

اقسام گلها ونباتات دیگری هم درین ناحیه به وفور پیدامیشود کثرت واقسام گلهای وحشی سفید کوه مشهوراست وچون بچیروا گام هم‌در دامنه‌آن وقوع‌دارد ازین گلها بی‌بهره نمی‌باشد اهالی ازبرخی گلها ونباتات اقسام دارو می سازند نباتات مشهور که بایدازان نام برد ازین قرار است که‌بایدآن رانباتات خودروی این ناحیه‌خواند.

پیرگی، بادیان: ترخه، سك انگورك، گل ختمی، شاه بنفشه، گل گاوزبان، داتوره، تعناع، اسفرزه، خاکشیر، شیرخشت، زیره و امثال‌آن.

مردم این ناحیه به‌مالداری هم‌میلان دارند واکثر چوپان هایشان بارمه‌های بزوگوسفند خود چندین ماه تابستان رادور ازخانه های خود بین علفزار های سفید کوه بسرمی‌برند

ودرزمستان واپس به دهات خود مراجعه می کنند حیوانات اهلی که درین ناحیه زیاد بنظر می خورند عبارت است ازبز گوسفند گاو خرو قاطر که ازان جمله خر و قاطر مخصوصا برای بارکشی وحمل ونقل به کار برده می شود وباوجود کارزراعت از گاو هم دربار برداری استفاده می کنند و حیوانات و حشی که در جنگلات دیگر حصص این ناحیه پیدا می شود عبارت است از پلنگ، کفتار، خرس، گرگ، روباه، جیره، شغال آهو، خرگوش، موش خرما، اقسام طیور صحرائی هم درین ناحیه به کثرت دیده می شود. اهالی این ناحیه چون داری جنگلات طبیعی و کوهی می باشند لذا در جنب زراعت بفروش چوب وزغال هم می پردازند. بنابر احصائیه که درین اوا خر گرفته شده است تعداد نفوس که به ایشان تذکره توزیع شده عبارت است از ۵۴۱۴ تن البته می دانیم که ازیك جانب تعداد فوق متضمن طبقات اناث نمی باشد وازجانب دیگر چون اکثر اهالی این منطقه کوهی بصورت متفرق زندگانی می کنند نیز شامل شماره فوق نمی باشند. وهمچنان دهاتی هم موجود است که بعکس سایر دهات این ناحیه قو می می دهند چون برپچیروفنگزائی می توان بصورت تخمین سر جمیع تمام نفوس پچیر واگام را به (۷۰۰۰) تن تعیین نمود که هرسال رو به تزائد است زبان اقوام مسکونه پچیر واگام پشتو است. در حالت موجوده پچیر واگام دارای یك علاقه داری درجه ۲ است وچنانچه پیشتر هم گفتیم از نقطه نظر تقسیمات دهات به ٤ حصه منقسم شده است که عبارت از آگام - پچیر - فنگزائی، سلیمان خیل.

۱ - آگام ساکنین آگام همه افغان وازنقطه نظر قومی به «وزیر» منسوب می باشند که قوم وزیر یکی ازاقوام بزرگ خوگیانی می باشندقریه جات آگام قرارذیل است.

صبرو نه، لندخیل، پام خیل، زمرخیل، مورك، گریخیل. اهالی آگام مردم زیرك و فعال اندو مشاغل عمدهٔ شان را دهقانی تشکیل می دهد.

۲ - سلیمان خیل این قوم ازجمله اقوام خوگیانی نبوده چنانچه از نام ایشان معلوم است وگویند که ایشان بصورت همسایگی درجوار اقوام اصلی این ناحیه جا گزین گردیده اند وچنانچه رواج است ایشان همه ساله مقدار قروت روغن گوسفند وامثال آن را به قسم تحفه همسایگی به موی سفیدان وروشناسان اقوام مجاور خود می دهند رسم ورواج وحتی لهجه زبان این قوم باسائر باشندگان آگام فرق دارد مردمی هستند شجاع پرزور

۳ - پچیر: پچیر به دوحصه تقسیم شده است.

الف بر پچیر (پچیر علیا)

ب - کوز پچیر (پچیر سفلی)

ساکنین این دو ناحیه هم درقومیت منسوب قوم بزرگ وزیری خوگیانی است و مردم جنگجو و فعال هستند .

٤ ـ فنـگزائی ایشان درقومیت به شیرزاد خوگیانی منسوب بوده ودر رسـم ورواج بـا مردم پچیر وآگـام فرق دارند به سه دسته تقسیم می شوند .

لوره مینه ـ مرغه ـ خرکی .

پخ : قریه ایست بفاصله ۳۳ کیلومتر درشمال شرق رخهمتصل دریای پنجشیر مـربوط حکومت اعلی پروان که بین ٦۹ درجه ٤٤دقیقه ۲۹ثانیه طول البلد شرقی و۳۵درجه ۲٦ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

پخ : قریه ایست بفاصله ٦٫۵ کیلومتر درجنوب قلعهپنجه درعلاقه واخان مربوط حکومت اعلی بدخشان کهبین ۷۲درجه ۳٤دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلدشرقی و۳٦درجه ۵۹دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پخال ساج : قریه ایست بفاصله ۸٫۵ کیلومتر درجنوب بلچراغ درعـلاقه درزاب گـرزیوان مربوط حکومت اعلی میمنه که دربین ۱۵ درجه ۱٤ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلـد شرقی و۳۵درجه ٤۰ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پخر کرونه : موضعیست بفاصله ۱٤ کیلومتر درجنوب شرق مرکز کنر کوهستانی مربوط حکومتکلان کنرهای ولایتمشرقی که بین ۷۰ درجه ۵۸دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤ درجه ۳۳دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پخه : دره ایست بفاصله ۳ کـیلومتر درجنوب غرب قریه اچین درعلاقه شنوار ولایت مشرقی کهبین ۷۰درجه ٤۰دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلدشرقی و۳۲درجه ۳دقیقه ۲٤ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پخه : قریه ایست بفاصله ۳ کیلومتر درجنوبقریه اچین متصل دره پخه درعلاقـه شنوار مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ٤۰دقیقه ٤۵ ثانیه طول البلد شرقـی و۳٤ درجه ۳ دقـیقه ۳۰ ثانیه عرض البلدشمالی موقعیت دارد .

پخه پنه : دره ایست بفاصله ٤ کیلومتر درجنوبغرب قریه اچین درعلاقهٔ شنوار مربوط ولایت مشرقی کهبین ۷۰درجه ٤۰دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلدشرقی و۳٤درجه ۳ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پداکاپین : موضع چاداریست بفاصلـه ۷۹٫۵ کیلومتر درغرب جوین مـربوط حکومت اعـلی فـراه

که‌بین ۶۰درجه ۵۰دقیقه ۵۴ثانیه‌طول البلدشرقی و ۳۱درجه ۳۳دقیقه ۳۶ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پده‌خانه : موضع مخروبه ایست بفاصله ۷۲ کیلومتر درشمال غرب مرکز خلم مربوط حکو متکلان سمنگان ولایت مزارشریف که‌بین ۶۷درجه ۱۰دقیقه ۱۸ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱دقیقه ۵۰ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پدی : قلعه ایست بفاصله ۱۳ کیلومتر درجنوب چخانسور مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۲درجه ۶ دقیقه ۱۷ثانیه طول البلدشرقی و ۳۱درجه ۴۰دقیقه ۲۶ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

پدیو : قریه ایست بفاصله ۳۰ کیلومتر درجنوب عرب‌شاه درعلاقه شیوه مربوط حکومت اعلی بدخشان که‌بین ۷۰درجه ۱۸دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۳۷ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلدشمالی وقوع دارد .

پدیو : قریه ایست بفاصله ۱۴ کیلومتر درجنوب کف درعلاقه‌درواز مربوط حکومت‌اعلی‌بدخشان که‌بین ۷۰درجه ۳۰دقیقه ۲۶ثانیه طول البلدشرقی و ۳۷درجه ۵۵ دقیقه عرض البلدشمالی وقوع دارد .

پراچی : قریه ایست‌شاداب‌وسرسبز درحوزهٔ‌حکومت‌درجه۲ پغمان‌مربوط‌ولایت کابل این‌قریه‌بذریعه دریای پغمان آبیاری شود .

پراچی : قریه ایست مربوط حکومت درجه۴ جوند متعلق حکومت کلان باد غیسات مربوط ولایت هرات .

پرادین : قریه ایست بفاصله ۶۰ کیلومتر درعلاقه ترنک وجلدك مربوط حکو متکلان قلات ولایت قندهار که‌بین ۶۶درجه ۴۲دقیقه ۱۲ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱درجه ۳۹ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پران : قریه ایست بفاصله ۸ کیلومتر درشرق متون نزدیك‌دریای کیتو درعلاقه خوست ولایت‌جنوبی که‌بین ۷۰درجه ۱ دقیقه ۱ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ۲۰ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پرانداز : کوهیست بطرف جنوب‌شرق حوض‌خاص در علاقه سرخ پارسا مربوط حکومت اعلی پروان که‌بین ۶۸درجه ۵۳دقیقه ۳۸ثانیه‌طول البلدشرقی و۳۴درجه ۴۰دقیقه۲ ثانیه‌عرض البلد شمالی واقع است

پراوبر : قریه ایست بفاصله ۸۹ کیلومتر درشمال شرق قلعه رووئچ درعلاقه شیوه مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱درجه ۳ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و۳۷ درجه ۵۳ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پراود : دریائیست درجنوب شرق کلاب ناور درعلاقه گرمسیر مربوط حکومت اعلی گوشك که بین ٦٤ درجه ۳۰ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلدشرقی و۲۹درجه ۳۹دقیقه ۱۲ ثانیه‌عرض البلد شمالی واقع است .

پراه : موضعیست بفاصله ۳٤ کیلومتر درجنوب شرق قلعه حمیدخان در شو را بك ولایت قندهار که بین ٦٦ درجه ۱۵ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پرتوس تاور : دند ابیست بفاصله ۲۷ کیلو متر درجنوب غرب قریه پروش در علاقه شو رابك مربوط ولایت قندهار که بین ٦۵ درجه۳۹ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و۲۹ درجه ٤۲ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پرچمان : قریه ایست بفاصله ۱۷٫۵ کیلومتر درشمال کوتل لخت در علاقه بکواه مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦۳ درجه ۵۰ دقیقه ٤۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۸ دقیقه ۳٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پرچمان تگاب: قریست درعلاقه بکواه مربوط حکومت اعلی فراه بفاصله ٤۹ کیلو متر درشمال قریه پرچمان جاری بوده برود غور می‌ریزد وبین ٦۳ درجه ٤۱ دقیقه ٦ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ۱۲ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پرچمن : درتشکیلات اداری حکومت درجه ٤ ومربوط حکومت کلان غورات ولایت‌هرات میباشد. حدود آن ازطرف شرق به غور ازطرف شمال به ساغر، مرسی، تولك، واز طرف غرب به شین دند وبعضی حصه فراه وازطرف جنوب کاملا بکو هستان فراه محدود است . سیاه کوه که یکی ازشاخهای کوه بابا حساب میشود ازین منطقه میگذرد وبنابرین که برف دایمی دارد هوای آن درزمستان بسیار سرد ودرتابستان نیز خنك است وتقریبا در ٤ ماه جوزا، سرطان، اسد وسنبله نسبتا معتدل بوده ودرباقی ماها سرد شده میرود، علاقه پرچمن کاملا کوهستانی بوده وزمین زراعتی‌دران کمتردیده میشود، درتمام‌علاقه تقریبا سی هزارجریب زمین زراعتی تخمین شده ودران گندم ،جو،جواری، شالی، کنجد فالیز ، رشقه ، شبدر ، پیاز ، شلغم‌وغیره کاشته میشود ، در کوهای آن‌بادام شرین‌وتلخ

زیره ، خنجك ، سیاه‌چوب ، آول ، وغیره زیاد وجود دارند وازمیوه جات تنها انار آن شهرت دارد وبرای فروش بهرات برده میشود .

زنبور عسل ازپیداوار مهم آن بوده ومردم برای تربیهٔ آن کوشش مینمایند وسالانه مقدار زیادی محصولات عسل خودرا دربازار هرات وقندهار برده به‌فروش میرسانند . حیوانات اهلی آن عبارت ازگاو ، بز ، گوسفند ، اسپ ، وخربوده ودر کوهای آن گرگ ، روباه ، شغال ، خرگوش وآهو بکثرت پیدامیشود اهالی در موقع شکار شکار مینمایند . صنعت گلیم بافی (پشمی وپنبه‌ئی) کرك ، برك ، کرباس ، چادرشب ، جراب وغیره صنائع دستی درپرچمن رائج بوده ومخصوصا حوائج خود اهالی را تکافو میکنند مواضع تاریخی درپرچمن زیاداست آثار سلاطین غوری که اکثر خراب وویران گردیده زیاددیده میشود مخصوصا قلعه بنام قلعهٔ دختر درآنجاموجودوآثار برجوباره آن تاا کنون باقی مانده ، یك مسجد سنگی نیز ازیاد گارهای آن زمان وجوددارد ، سکه‌های سلطان غیاث‌الدین وشاهرخ وتیمور اکثراً درین جایافت میشود ، درپرچمن دوزیارت یکی بنام (سلطان ابراهیم قتال) معروف به (خواجه زور) واقع در کوه‌زور وزیارت دیگر بنام (شیخ شهاب) در کوه پاسك موجود ومعروف است .

پرچو : قریه ایست بفاصله ۱٤ کیلومتر درشمال قریه اوی د که در علاقه کامه ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ٦ دقیقه ٤۲ ثانیه طول البلدشرقی و ۳٤ درجه ۱٦ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پرخه : قریه ایست بفاصله ۷٫۵ کیلومتر درشمال جوین مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦۱ درجه ۳٦ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ٤٦ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پردره : قریه ایست بفاصله ۳۱ کیلومتر درشمال مرکزمنجان مربوط جرم حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ٤۹ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلدشرقی و ۳٦ درجه ۱۸ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پردل : قریه ایست بفاصله ۳۳ کیلومتر درجنوب غرب قلعه سرکاری مقر مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦۷ درجه ۳۷ دقیقه ۲٤ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۲ درجه ۳۷ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پردلخان : قریه ایست بفاصله ۱٤ کیلومتر درشمال شرق شهرغزنی متصل سرك که دربین ٦۸ درجه ۳۲ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۸ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی وقوع دارد .

پردی : قریه ایست بفاصله ۱۵ کیلومتر درشمال شرق قریه نیازی خیل درعلاقه کنر مربوط حکومت کلان اسمار ولایت مشرقی که بین ۷۰درجه ۲۶ دقیقه ۱۴ ثانیه و۳۴ درجه ۵۳ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پرستم : قریه ایست بتاصله ۱۵ کیلومتر درجنوب قریه سدی گل مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ۲۰ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵درجه ۳۴ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پرستی : نهریست بفاصله ۶۴ کیلومتر درجنوب شرق شین دند مربوط ولایت هرات که بدریای غدیر می ریزد و بین ۶۲ درجه ۲۹ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ۶ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پرشی کوتل (سورکی): کوتلیست بتاصله ۳۶،۵ کیلو متر درشرق قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار که بین ۶۷ درجه ۱۵دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲درجه ۴ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پرگش : قریه ایست بفاصله ۱۷ کیلومتر درشمال مرکز منجان متصل دریای منجان مربوط جرم حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۵۳ دقیقه۳۷ ثانیه طول البلدشرقی و۳۶ درجه۱۱ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پرنجان : قریه ایست بفاصله ۵ ، ۶۴ کیلومتر در جنوب شرق شهر هرات که بین ۶۲ درجه ۴۴ دقیقه ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۴ د قیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی وقوع دارد .

پرنجیر : قریه ایست بفاصله ۵ ، ۲۳ کیلومتر درجنوب مرکز خلم مربوط حکومت کلان سمنگان ولایت مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۴۱ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۱ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی و قوع دارد .

پروا : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۳ کران منجان متعلق حکومت اعلی بدخشان .

پروان : نام قدیمی یك علاقه ایست که در وقت حکومت امیر حبیب الله خان شهید ازطرف امیر موصوف به اسم «جبل السراج» تسمیه گردید (جبل السراج دیده شود)

صورت تشکیل : پروان اکنون در تشکیلات اداری کشور ، حکومت اعلی میبا شد که مرکز آن درچاریکار قرار گرفته است .

حکومت اعلی پروان در حوزه خود شامل یك حکومتی کلان دو حکومتی درجه۲، چهار

حکومتی درجه۳ چهارحکومتی درجه٤ ، سه‌علاقه‌داری درجه۲ وده علاقه داری درجه ۳ میباشد بدین قرار :

الف - حکومت کلان کاپیسا .

ب - حکومت درجه ۲

۱ - حکومت تگاب

۲ - حکومت کوهستان

ج - حکومت درجه ۳

۱ - حکومت بامیان .

۲ - حکومت غوربند .

۳ - حکومت بگرام.

٤ - حکومت پنجشیر .

د - حکومت درجه ٤

۱ - حکومت سرخ وپارسا .

۲ - حکومت کهمرد .

۳ - حکومت جبل‌السراج .

٤- حکومت نجراب .

ه - علاقه داری ها .

۱ - علاقه‌داری درجه ۲ قره‌باغ مستقیما مربوط حکومت اعلی .

۲ - علاقه داری درجه ۲ شبر مستقیما مربوط حکومت اعلی .

۳ - علاقه داری درجه۲ چهار قریه‌مربوط حکومت پنجشیر .

٤ - علاقه داری درجه۳شنواری مربوط حکومت غوربند .

٥ - علاقه داری درجه۳ کوه‌صافی مربوط حکومت بگرامی .

٦ - علاقه داری درجه۳ درۀهزاره مربوط حکومت پنج شیر.

۷ - علاقه داری درجه۳ شیخ‌علی مربوط حکومت سرخ‌وپارسا .

۸ - علاقه داری درجه۳ سیغان مربوط حکومت کهمرد .

۹ - علاقه داری درجه۳ روئی ودوآب مربوط حکومت کهمرد .

۱۰ - علاقه داری درجه۳ گلبهار مربوط حکومت جبل‌السراج .

۱۱ - علاقه داری درجه۳ الهسای مربوط حکومت درجه۲ تگاب متعلق بحکومت کاپیسا

۱۲ - علاقه داری درجه ۳ محمود عراقی مربوط حکومت کوهستان متعلق بحکومت کلان کاپیسا .

۱۳ - علاقه داری درجه۳ درنامه‌مربوط حکومت کوهستان متعلق به‌حکومت کلان کاپیسا مرکز حکومت اعلی‌پروان که‌در شهرچاریکار که۱۶۰۳ متر از سطح بحر ارتفاع دارد قائم است ازمرکز کابل ٦٤ کیلومتر فاصله‌دارد وبا سرك عمومي که از کابل آغاز وبه‌سمت شمال کشورامتداد یافته ازمرکز حکومت اعلی‌میگذرد وبه‌طرف ولایات شمالی کشور امتداد می‌یابد ،بکابل وصل گردیده است .

اوضاع زراعتی : حوزهٔ‌حکومت اعلی پروان طوری‌مشجر وشاداب ،مزروع و حاصل خیز می‌باشد که‌جز کوه‌پایه های هندو کش دیگر هچ یك منطقه ئی‌درین وادی ،بائر و خشك به‌نظر نمی‌رسد، درین‌حوزه انواع‌حبوب‌وغله ازقبیل گندم،جو، جواری. باقلی، ارزن ، نسك، برنج‌لك، تربك، زغر وشرشم که‌ازان‌هاتیل استخراج می نمایند ،پنبه ، پته کتان وغیره‌خیلی‌وفرت‌زرع‌وفرت حاصل میدهد که غالبا احتیاجات اهالی‌این حوزهٔ وسیع را کفایت می‌نماید .

فواکه وحاصلات سر درختی حوزهٔ حکومت‌اعلی پروان نسبت به محصولات مزروعی آن بمراتب بیش‌تر وبهتراست ،درین ساحهٔ پهناور هر نوع‌میوه ازقبیل‌اقسام انگور ، بادام ، چارمغز، زردالو، سیب،شفتالو،آلوبالو، گیلاس،آلوگرجه،آلو بخاراتمسق،،تاك،خربوزه وتربوز بحدی حاصل می‌آید که‌بزرگترین قلم‌صادراتی کشور راتشکیل داده چه بصورت خشك‌وچه‌تازه‌بخارج ومخصوصا به‌هندوستان صادرمیگردد .پروان رابرخی ازهمین لحاظ باغ‌افغانستان نامیده اند کهواقعا اسمیست تطابقی .جلگهٔ پروان از هر طرف با سلسله کوها احاطه‌شده شتل، پنجشیر، سالنگ ،غوربندونجراب هر یك دره‌ئی میباشد که بین دورشته کوه قرار گرفته‌است .

حوزه‌حکومت اعلی پروان بنابرمساعدت آب‌وهوا وسازگاری شروط طبیعی و اقتصادی حیات‌خیلی پرنفوس میباشد .این مردم فطرتا جنگجو، شجیع وبل متهور اند ، لهذا بعضا دشمنی‌ها و کشت وخون‌ها نیزدربین خود دارند .ازانجا که اهالی‌پروان تما مابه شکار عادت داشته وازآغاز بلوغ به‌این شغل می پردازند ، لذا هرفرداین‌تفنگدست‌ونشانچی بوده و در مواقع ضرورة بالعموم یك عسکر تربیه دیده وآزموده ئی را تشکیل میدهند که می توانند در میدان محاربه بخوبی از عهده برایند ، بنابرین قسمت بیش‌تر نظامی کشور را اهالی پروان تشکیل میدهند . در یاهای معروف پروان همانا دریای پنجشیر ، سالنگ و دریای غور بند میباشد کـه هریك در حوزه و آبریزهٔ خود ساحهٔ وسیعی از حوزهٔ پروان را شاداب میگردانند ، این سه دریا هریك ازدره‌ئی که بنام‌خودش‌یادمیگردد باولوله وغرش رعد آسائی برآمده و در موضعیکه بنام برج عبدالله مو سوم میباشد، باهم آمیخته وبطرف تنگی غارو جریان می یابد .

مناطق مربوطه : مناطق عمده حکومت اعلی پروان عبارت است از : حوزهٔ چاریکار ، غوربند ، جبل السراج ، کوهستان ، تگاب ، بامیان ، بگرام ، پنجشیر ، سرخ پارسا ، کهمرد وسیغان ونجراب که ریگ درردیف خودش می‌آید .

آب‌وهوای مناطق پروان بسیار معتدل بوده نه‌درموسم زمستان سرمای‌شدید ومهلك دارد ونه‌درتابستان گرمای طاقت فرسا ومضر صحت . معذالك بارندگی بصورت برف‌وباران‌بحد کافی بوده ودریاهای آن بسبب ذوبان برف درتلل‌جبال درطول‌موسم گرماخروشان‌میباشد

مکاتب : سیستم تعلیم و تربیه عصری وتاسیس مکاتب رسمی درحوزهٔ پروان از اوائل حکومت امانیه‌آغاز یافته است تعداد مکاتبیکه حاضرا درحوزهٔ‌پروان‌وجوددارد واطفال دران تربیه میشوند حسب ذیل است :

الف - لیسه :

۱ - لیسهٔ پروان واقع مرکز چاریکار .

ب : مکاتب ابتدائیه :

۱ - ابتدائیه لیسه چاریکار واقع مرکز چاریکار (مرکز حکومت اعلی) .

۲ - مکتب ابتدائی سید خیل واقع هیبت خیل بحکومت جبل السراج :

۳ - مکتب ابتدائی‌تگاب‌واقع قورغل بحکومت کاپیسا (مرکز کاپیسا)

٤ - مکتب ابتدائی محمودعراقی‌واقع‌ده‌بالا علی علاقه‌داری‌محمودعراقی بحکومت کوهستان

٥ - مکتب ابتدائی قره‌باغ واقع قریه‌سردار بیك علاقه‌داری قره‌باغ .

٦ - مکتب ابتدائی مرکز نجراب واقع چار دره نجراب .

۷ - مکتب میانشاخ واقع‌میان شاخ‌بحکومت اعلی پروان (مرکز)

۸ - مکتب ابتدائی چهاردهی‌غوربند واقع‌چهاردهی غوربند .

۹ - مکتب ابتدائی بامیان واقع به‌حکومت بامیان .

۱۰ - مکتب ابتدائی سیاه گرد به‌حکومت غوربند .

۱۱ - مکتب ابتدائی جبل السراج واقع جبل السراج

۱۲ - مکتب ابتدائی گلبهار واقع علاقه داری گلبهار .

۱۳ - مکتب ابتدائی رخه پنجشیر بحکومت رخه پنجشیر .

۱٤ - مکتب ابتدائی خارجدره واقع خارجدره به‌حکومت نجراب

۱٥ - مکتب ابتدائی بازارك پنجشیر به حکومت پنجشیر

۱٦ - مکتب ابتدائی بگرام‌واقع قریه ماهی گیر بگرام به حکومت بگرام.

۱۷ - مکتب ابتدائی اشتر گرام بعلاقه داری جمال آغه .

۱۸ - مکتب ابتدائی تتم دره به‌حکومت اعلی پروان .

پروش‌قلعه : قلعه‌ایست در علاقه شورابك مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵درجه ۵۱ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلدشرقی و۲۹درجه ۵۱دقیقه ۴۶ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پره‌داب : موضع چاه‌داریست بفاصله ۱۱ کیلومتر درشمال شرق گنبد سوریز درعلاقه‌پشت‌رودمربوط حکومت موسی قلعه ولایت قندهار که‌بین۶۲درجه ۴۸ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱درجه ۱۳دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پریان : قریه‌ایست درحوزه‌حکومت درجه۳ پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان .

پریان : قریه‌ایست بفاصله ۶ کیلو متر درشمال غرب شهر هرات که‌بین۶۱درجه ۵۷ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و۳۴درجه ۲۴ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی‌موقعیت‌دارد .

پری‌خم : قریه‌ایست بفاصله ۴۴ کیلومتر در جنوب غرب کف مربوط حکومت (اعلی بدخشان) که‌بین ۷۰ درجه ۱۳ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و۳۷درجه ۵۳ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پریرك : تپه‌ایست در شرق قریه خدر خیل درعلاقه سلیمان خیل به ارتفاع تخمین۹۳۰ فت مربوط کتواز حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸درجه ۵۹دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲درجه ۵۹دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی‌و۳۲درجه ۲دقیقه ۲۹ ثانیه‌عرض البلد شمالی‌واقع است.

پریشان : دره‌ایست بفاصله ۹،۵ کیلومتر بطرف جنوب مشرق گرداب درعلاقه دوآب مربوط ولایت قطغن که‌بین ۶۸درجه ۴۱ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵درجه ۱۶ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پریشان تپه : تپه‌ایست درشرق‌قعه آقچه مربوط ولایت‌مزار شریف به‌ارتفاع تخمین (۳۴۱) متر که بین ۶۶درجه ۱۸دقیقه طول البلد شرقی و۳۶درجه ۵۳دقیقه۵۵ثانیه‌عرض البلدشمالی‌واقع‌است

پری لام : موضعیست بفاصله۴۰،۵ کیلومتر بطرف شمال‌شرق‌قریه‌سر بولی‌مربوط‌حکومت‌اعلی پروان که‌بین ۶۹درجه ۴۶دقیقه۴۲ ثانیه طول البلدشرقی‌و۲۴درجه۵۷دقیقه۳۰ثانیه‌عرض البلدواقع‌است.

پری‌نای : موضعیست بفاصله ۴۲ کیلومتر در جنوب شرق قریه شنکی در علاقهٔ قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار که بین ۶۷ درجه ۴۸دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و۳۱درجه ۳۶دقیقه ۵۲ثانیه عرض البلد شمالی وقوع دارد

پرینو : قریه ایست بفاصله ۳۰ کیلومتر درجنوب شرق قریه خیرآباد درعلاقه جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان که‌بین ۷۱ درجه ۲ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و۳۶درجه ۵۰ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.

پرینه خم : قریه ایست درحوزهٔ علاقه داری خواهان متعلق حکومت درجه۲ در واز مربوط حکومت اعلی بدخشان .

پزبیا : قریه ایست بفاصله ۲۵ کیلومتردرشرق‌خم در علاقه درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان که‌بین ۷۱ درجه ٤۱ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۸ درجه ۲٦ دقیقه و۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

پزگران : موضعیست بفاصله ۳۰٫۵ کیلومتردرشمال قریه رخه‌درعلاقه‌پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان که‌بین٦۹درجه ۳۸دقیقه ۳۱ ثانیه طول‌البلدشرقی‌و۲۵ درجه ۲۰ دقیقه ۵۹ثانیه ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

پزمامشی : کوهیست درشرق جاربرجك مربوط چخانسور حکومت اعلی فراه که ٦۲ درجه ۲۵ دقیقه ۳٦ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۱دقیقه ۲۰ثانیه عرض البلد شمالی‌واقع است .

پزوان : قریه ایست بفاصله ٤۲٫۵ کیلومتر درجنوب شرق قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار که بین ٦٦درجه ۵۵دقیقه۱۸ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۱ درجه ۵٦ دقیقه ۲۷ ثانیه‌عرض‌البلد شمالی واقع است .

پژغور : قریه ایست درحوزه حکومت درجه۳ پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان .

پسابند : حکومت درجه ٤ ومربوط حکومت کلان غورات ولایت‌هرات است، آب‌وهوای کوهستانی دارد وقراء مشهور آن قرارذیل میباشد : قریه کاکری ، قریه خانه بکی ، قریه‌او کل قریه غارك ، قریه سرخ دیوال . قریه غرغراب قریه سرخ‌سرای قریه مشنکان و مربوطات قریه سرخك ومتك ، قریه شلك ، قریه غجورباش ، قریه بجکه ، این قریه ها که‌درجوار همدیگر بفاصله کم‌وزیادی واقع‌اند تماماتحت اداره حکومت پسابند اداره میشوند وهر قریه ازحیث جمعیت نفوس تفاوت داشته نفوس بعضی زیاد و ازبعضی آن قلیل میباشد . زمین آن‌عموما ناهموار‌وپست وبلند بوده‌وزراعت آن اکثرا دردامنه کوها میباشدوغیر از گندم وجو دیگر حبوب کاشته نمیشود .

دربعضی قریه‌ها درختان‌زرد آلو ، بیدوچنار‌دیده‌میشود . جون منطقه مذکور کوهستانی است درهرقریه یك یادوچشمه کوچك‌وجوددارد که مصرف اهالی‌وآب‌یاری زراعت‌بدان وسیله صورت میگیرد. درپسابند بته‌های کتیرا که‌یك‌مادهٔ مهم تجارتی است پیدامیشود اما استفاده ازان طور ناقص است و برای استفاده مزید اصلاحاتی لازم است . پیشه اهالی‌زراعت و دهقانی بوده وصنعت دربین مردم دیده نمیشود .

حوزه پسابند بااینکه کوهستانی است اما کوهای آن چندان مشهور نیست تنها یك کوه بنام سنگان معروف است که‌ازوسط حکومتی گذشته شرقا وغربا امتداد دارد چون کوه مذکور بلنداست برف گیر نیز میباشد ودرتابستان که برفها ذوب میشود آب‌آن بطرف دره راه وفراه سرازیر میشود وبالاخره بدریای هلمندمی‌ریزد. درین کوه اغلبا گوسفند وحشی دیده شده ولی‌دیگر نوع حیوانات وحشی دران کمتر بمشاهده میرسد.
حیوانات اهلی آن عبارت ازگاو، گوسفند، بز، خر واسپ میباشد. درین جا هنوز مکتب رسمی تاسیس نشده است.

پس‌او : قریه ایست بفاصله ۳۹٫۵ کیلومتر درشمال شرق‌فراه مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۲ درجه ۲۴ دقیقه ۳۵ ثانیه طول‌البلد شرقی‌و۳۲ درجه ۳۹ دقیقه ۷ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.

پستکه‌بلوچ : قریه ایست مربوط‌حکومت درجه ۲ رستاق‌متعلق حکومتکلان تالقان مربوط ولایت قطغن

پسته زار : قریه ایست مربوط حکومت درجه۲ رستاق متعلق حکومتکلان تالقان مربوط ولایت قطغن

پسته‌مزار : قریه ایست بفاصله ۳۰ کیلومتر درجنوب غرب مرکز سرپل مربوط‌حکومت شبرغان‌ولایت مزار شریف که بین ۶۵ درجه ۴۷ دقیقه ۵۴ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۶ درجه ۲ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض‌البلد شمالی وقوع دارد.

پستی : قریه ایست بفاصله۹ کیلومتر درجنوب‌قلعه بارپنجه درعلاقه شیوه مربوط حکومت‌اعلی اعلی. بدخشان که‌بین ۷۱ درجه ۲۳دقیقه ۱۲ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۷ درجه ۲۹دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

پسرلی : قریه ایست بفاصله ۴٫۵ کیلومتردر جنوب عرب قریه اتمان درعلاقه خوست مربوطولایت جنوبی که‌بین ۶۹ درجه ۴۷ دقیقه ۵۱ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳۳ درجه ۷ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است.

پس شاه : قریه ایست بفاصله۸٫۵ کیلومتر درجنوب شرق کف درعلاقه‌درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان که‌بین ۷۰ درجه ۳۰دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلدشرقی و۳۷ درجه ۵۷ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض‌البلد شمالی وقوع دارد.

پس‌قدوق : قریه ایست بفاصله ۷۵ کیلومتر درشمال‌شرق بوینه قره مربوط ولایت مزار شریف که‌بین ۶۷ درجه ۱۸ دقیقه ۴ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۶ درجه ۲۱ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.

پسك : کوهیست در جنوب غرب ده‌تیتان درعلاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۲۸ دقیقه ۳۶ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۳ درجه ۱۵ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پس کران : موضعیست بفاصله ۱۷٫۵ کیلومتر در شمال‌مرکزمنجان مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰درجه ۵۵دقیقه ۲۵ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۶درجه ۱۲دقیقه ۱۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

پس کران : کوهیست درشمال شرق‌مرکز منجان مربوط جرم حکومت اعلی بدخشان که‌بین ۷۱درجه ۵دقیقه ۵۰ثانیه‌طول‌البلد و۳۶درجه ۱۴دقیقه ۳۶ثانیه‌عرض‌البلدوهمچنین بین ۷۱ درجه ۱دقیقه ۳۶ثانیه طول‌البلد و۳۶درجه ۱۳دقیقه ۱۲ثانیه عرض البلد موقعیت دارد .

پسکران : قریه‌ایست مربوط حکومت درجه ۲ پنجشیر متعلق حکومت اعلی پروان

پس کنده : قریه‌ایست بفاصله۷٫۵ کیلومتر درجنوب مرکز سنگان مربوط ولایت مزارشریف که بین ۶۸درجه ۴دقیقه ۸ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۶درجه ۱۰دقیقه ۵۷ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پس کندی : قریه‌ایست دردره پیشه مربوط حکومت درجه ۴ اندراب متعلق ولایت قطغن مسافه آن ازمرکز حکومتی تقریبا ۶۱ کیلومتر است .

پس کوچه : موضعیست بفاصله ۲۶ کیلومتر درشمال سرخ‌شهر در علاقه کهمرد مربوط حکومت اعلی پروان که‌بین ۶۷درجه ۴۸دقیقه ۴ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۵درجه ۲۹ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض‌البلد شمالی موقعیت دارد .

پسکوه : قریه‌ایست درحوزهٔ‌علاقه‌داری حصه۲ بهسود متعلق حکومت دایزنگی مربوط ولایت کابل بوده فاصله آن‌ازمرکز علاقه‌داری تخمینا ۱۰ کیلومتر میباشد .

پسنگر : قریه‌ایست بفاصله ۳۴ کیلومتر در شمال اسمار مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ۳۲ دقیقه ۱۱ثانیه طول البلد شرقی و۳۵ درجه ۱۷ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پس نی : قریه‌ایست‌بفاصله ۷۷٫۵ کیلومتر در شرق بلچراغ مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۵درجه ۴۶ دقیقه ۹ثانیه طول البلد شرقی و۳۵ درجه ۴۶ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پسی کو : کوهیست در شرق چکمك در علاقه اجا رستان واقع دای کندی مربوط حکومت کلان دایز نگی ولایت کابل که بین ٦٧ درجه ٧دقیقه ٥٣ ثانیه طول البلد شرقی و٣٣ درجه ٤٣دقیقه ١٧ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پسی گرام : قریه‌ایست درعلاقه‌منجان مربوط حکومت‌اعلی بدخشان که بین٧١درجه ١٢دقیقه ٦ثانیه طول البلد شرقی و٣٥درجه ٤٨دقیقه ٥٣ثانیه عرض البلدشمالی موقعیت دارد .

پسین : کوهیست درجنوب شرق قلعه‌سر کاری درعلاقه‌ارغستان مربوط ولایت قندهار که بین ٦٧ درجه ٢٦ دقیقه ٤٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣درجه ٢٢ دقیقه ٤٤ثانیه عرض البلد شمالی واقع‌است .

پسین بور : دریا ئیست بفاصله ٢٧٫٥ کیلومتر درجنوب شرق ملاسر کی‌خان در علاقه معروف مربوط ارغستان ولایت قندهار که‌بین ٦٧درجه٣٣ دقیقه ٣٠ثانیه طول البلد شرقی و ٣١ درجه ١٦دقیقه عرض البلد شمالی مو قعیت دارد .

پشاش گال : شیله ایست بفاصله١٦٫٥ کیلومتر درشمال قریه منجان مربوط حکومت اعلی بد خشان که بین ٧١درجه ١١دقیقه ٤٨ ثانیه طول البلد شرقی و٣٥درجه ٥٨ دقیقه ٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پشاور : قریه‌ایست مربوط حکومت درجه٤ لندی سین (کامدش) متعلق حکومت کلان کنر ها مربوط ولایت مشرقی .

پشاور گال : شیله‌ایست بفاصله ١٤ کیلومتر درشمال‌قریه سدی گل‌مربوط‌ولایت‌مشرقی که‌بین١٧ درجه ٢٤دقیقه ٢٥ ثانیه طول البلد شرقی و٢٥ درجه٤٩ دقیقه ٣٠ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پشپر : قریه‌ایست بفاصله ٧٣ کیلومتر درشرق هرات که‌بین٦٢درجه ٥٤ دقیقه ٥٩ثانیه طول البلد شرقی و٣٤درجه ١٩دقیقه ١٢ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پشپلاق : قریه ایست بفاصله ٩٫٥ کیلومتر در جنوب غرب باسول در علاقه مهمند ره مربوط شنوار و لایت مشرقی که‌بین ٧٠درجه ٤٨دقیقه ٢٤ثانیه طول البلد شرقی و٣٤درجه ١١دقیقه ٥٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پشت : قریه‌ایست درشرق کنر مربوط ولایت مشرقی که‌بین ٧١ درجه ١دقیقه ٢٣ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤درجه ٤٢ دقیقه ٥٢ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پشت توپ : قریه ایست بفاصله ٤٦ کیلومتر درشمال شرق مرکز بوینه قره مربوط ولایت مزارشریف که بین ٦٧ درجه ٧ دقیقه ٧ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٦ درجه ٢٤ دقیقه ١٤ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پشت رودوزمینداور علاقه ایست مربوط حکومت موسی قلعه ولایت قندهار که بین ٦٢ درجه ٤٣ دقیقه ١٢ ثانیه طول البلد شرقی ٣١ درجه ٢٤ دقیقه ٣٥ ثانیه عرض البلد و ١٤ درجه طول البلد و ٣٠ درجه ٢٥ دقیقه ٢٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پشت زوار : کوهیست درجنوب غرب تولك مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات که بین ٦٣ درجه ٣٢ دقیقه ٢٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٢ درجه ٤٩ دقیقه ٤ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پشت سبز : کوهیست درشمال شرق قریهٔ دوست آباد به ارتفاع ٧٣٢ متر مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦١ درجه ٣٩ دقیقه ٣٥ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٢ درجه ٣٩ دقیقه ١٧ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پشت سبز : تپه ایست درشمال قریهٔ دوست آباد درشمال فراه مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦١ درجه ٢٩ دقیقه ١٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٢ درجه ٢٣ دقیقه ٣٧ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پشت شهر : قریه ایست بفاصله ٢ کیلو متر درشمال شین دند متصل سرکیکه به طرف هرات میرود مربوط ولایت هرات که بین ٦٢ درجه ٨ دقیقه ٤٩ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٣ درجه ١ دقیقه ٢٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پشتك : قریه ایست بفاصله ١٠٥ کیلومتر درجنوب شرق پغمان مربوط ولایت کابل که بین ٦٨ درجه ٥٥ دقیقه ٣٥ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٣٥ دقیقه ١ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پشت لور : موضعیست بفاصله ١٤ کیلومتر درشمال قریه دولت یار درعلاقه چخچران مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ٤٨ دقیقه ٤٨ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٤٠ دقیقه ٣٠ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پشتون پل : پلیست بفاصله ٥ کیلومتر درجنوب شهرهرات برروی دریای هریرود مربوط ولایت هرات که بین ٦٢ درجه ١٢ دقیقه ١٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ١٦ دقیقه ٤٠ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد . این پل درسال ١٣١٥ و ١٣١٦ دراسر توجه بیغمی

غلام فاروق خان نائب الحکومه هرات تعمیر و به پایهٔ تکمیل رسید ولی متاسفانه در سال ۱۳۱۸ در اثر سیلابهای موسمی مجددا خراب و بکلی ازین رفت که تا کنون تعمیر نگردیده .

پشتون زرغون : حکومت درجه (۲) محلی مربوط مرکز ولایت هرات بوده دارای آب و هوای مساعد و زمین حاصلخیز میباشد که هر گونه نباتات واشجار در آنجا تربیه و پرورش می یابد پشتون زرغون باقراء مربوط خود که تقریبا (۱۱۱) قریه میباشد پر نفوس ترین حکومات مربوط ولایت هرات بوده وازحیث اینکه مسافه آن ازمرکز بعید نیست همه وقته محصولات زراعتی خود را بمرکز رسانیده میتواند . قریه های مشهور آن عبارت از رمان آباد، سراج آباد، دهشکر، شاه آباد، دوغ آباد، بندآباد، لنگرخواجه، هارون، میرآباد یحی آباد، گل بی بی، لنگر، طاقچه، بلندآب، بوریاباف، حسن آباد، جوی نو، سیدآباد، دهشیخ، ذوق آباد، رباط حافظ، خسرو، خواجه محمدچنار، نهر نوا، کاریز سلطان وغیره میباشد .

محصولات زراعتی آن عبارتست از گندم، برنج الك، ماش، لوبیا، نخود، باقلی، خربوزه، تربوز، خیار، بادنجان سیاه و غیره که بوفرت تربیه وزرع میشود . در اینجا باد غستان زیاد است وهر نوع میوه ازقبیل انگور، سیب، بهی، آلوبالو، شفتالو پیدا میشود . درخت غیر مثمرمانند بید، چنار، عرعر، توت، نیز بخوبی درآنجا نشوونما یافته ونباتات علوفه ئی ازقبیل رشقه، شبدر نیز برای خورا که مواشی کاشته میشود منطقه مذکور چون آب وافر وزمین حاصل خیز دارد برای زراعت نهایت مساعد وموزون است حیوانات اهلی آن بز، گاو، گوسفند، اسپ خر میبا شد که بکثرت تربیه میشود .

درسابق حکومتی مذکور بامربوطات خود بنام (شافلان) یاد میشد اما درسال (۱۳۲۰) اسم آن به پشتون زرغون تبدیل گردید، دراین حکومتی یك مکتب ابتدائی درقریه (سنگر کوچه) تاسیس شده که بنام حکومتی مذکور (پشتون زرغون) یاد میشود .

پشتون کوت : منطقه ایست شرقا به بعضی علاقه جات حکومت بلچراغ وتگاب شیرین ازحصه زرشوی الی ده کنده اسلیم وتپه های علف چر مربوط آن حکومت، شمالا به خاك شوروی وغربا بحکومتی قیصار وولایت هرات از کفترخان الی بندر وجنوبا به ولایت هرات وحکومتی بلچراغ ازحصه بندر الی تگاب ماغ محدود بوده وازحیث مساحهٔ سطحیه، تعداد نفوس وقریه جات نسبت به دیگر حکومتی های مربوط این ولایت وسیع تر وزیاد تر بوده واکثرا حصص آن شاداب ودارای جلگه های حاصل خیز وتپه های للمی کاری

میباشد تنها علاقه‌داری کوهستانات بنابه‌اینکه سرد وبرف گیر می‌باشد قسمت زراعتی و مالداری آن نسبت بدیگر جاها قابل‌تعریف نمیباشد درین منطقه به‌تعداد تقریباده‌هزار خانه‌وار مردم که‌عموما به‌مالداری وزمقانی وصنایع بافندگی مصروف می‌باشند سکونت پذیر بوده قسمت عمده‌شان ده‌نشین وخانه‌دارمی‌باشند . شهر تاریخی میمنه یابعبارهٔ‌دیگر مرکز حکومت اعلی میمنه دروسط مربوطات حکومتی پشتونکوت واقع میباشدنظربه‌افواه فولکوری درپشتونکوت موضعیست که‌به‌غار زرمت شهرت دارد این مغاژه در بین مردم شهرت عجیب و غریب دارد وجانب شرق قریه دهن دره واقع ومدخل غار مذکور خیلی تنگ وداخل آن وسیع وطویل میباشد .

میگویند این موضع سابق برای پناگاه عسکری برده دربین آن‌چندین هزار نفرامکان گنجایش داشته است .

اشخاصیکه درپی کشف ومعلومات حقیقی این غار برامده وداخل غار شده اند باچراغ وغیره وسائل ممکنه تاحصهٔ دربین غار پیش رفته ومشاهده کرده اند که‌ازبین غار راهای متعددی بهرطرف منشعب شده است لهذا بدون کشف حقیقت واپس ازغار بر آمده اند . دریك حصه این غار نسبت به عدم هوا چراغهای دستداشته شان خاموش گردیده‌وحالت خفه کننده به‌آنها مستولی شده وهم از ورصدائی رامشابه به آواز رود بار شنیده‌اند .

سپورت اهالی‌این‌منطقه مانند سائر نقاط میمنه پهلوانی وبز کشی‌است.درمنطقه پشتونکوت حیوانات وحشی ارقبیل کفتار ، گرگ ، خرس . خوك ، شغال ، پشك کوهی ، روباه سیاه‌گك ، خرگوش ، آهوی سرخه کوهی وحیوانات‌اهلی آن عبارت ازاسپهای بزکشی دونده . بارکش ، شتر ، گاو ، گوسفند ، بز ، مرکب وغیره میباشد .

وطیور آن منطقه عبارت است ، ازمرغ خانگی ، کبك ، بودنه ، گلنگ ، قره‌سینه ، گنجشك ، لك‌لك ، قاخته ، سائره ، عقه ، زاغ قره‌قوش وغیره .

پشتون کوت ازحیث‌آب‌وهوا معتدل واراضی آن حاصل خیز است . اشجار مثمر وغیر مثمر بدارداز‌غله‌جات گندم ، جو ، بیشتر زرع می‌شود دشت‌ها وتپه‌های علف چر ، زمین مزروعی‌آبی واللمی‌بوده اراضی اللمی کاری آن‌بیشتراست در موسم بهار علوفه‌وانواع نباتات وگلها وحبوبات‌وگیاهای طبی‌می‌روید که‌ازیك‌طرف‌برای تربیه حیوانات‌مساعد وازجانب دیگر مناظر زیبا وقشنگ را درین منطقه بوجود می‌آرد .

درپشتون کوت‌علاوه براشجارمثمر که‌میوه های لذیذ را حاصل میدهد منطقه جنگل دار نیزوجوددارد که‌جنگل‌موزچه‌غال‌وتر گلی نامیده می‌شود،جنگل مذکور مربوطحکومت پشتون کوت بوده وبطرف شرق‌واقع وبه‌حصص علاقه‌داری درزاب مربوط حکومت بلچراغ وصل میشودتپه‌های آن خاکی ونسبتا گرم‌سیر و دربین اراضی حکومت محلی‌تشکیل‌یافته

دراوان قدیم موضع مذکور جنگل بزرگ پسته‌زار بوده که‌ازحیث بی‌احتیاطی اشجار آن‌را از بیخ قطع نموده و از بین برده بودند ازروی علائم اشجار در سنه (۱۳۲۰) یك مقدار پسته به موضع مذکور بذر و بعضی حصص آن ازتردد مواشی ممنوع قرارداده تحت تجربه گرفته شد ازیك‌طرف پسته مبذوره روئیده وازطرف دیگر ازبیخ اشجار قدیم نهالهای پسته نمو نموده است و نتیجهٔ که ازان بدست آمده است به طول (٥) گروه وعرض نیم گروه بوده واگرتوجه شود درآینده هم امکان توسعه دارد .

درپشتون کوت یك باب مکتب ابتدائی نیز وجود دارد . مکتب مذکور درسنبله ۱۳۱٥ افتتاح وابتدا اطفال درمسجد خانقاه سرگرم تحصیل ولی بعدا برای‌مکتب عمارت‌عصری درقریه انجیلا تعمیر شد .

پشتون کوت من حیث تشکیلات حکومتی حکومت درجه اول وشامل دوعلاقه داری است یکی آن علاقه داری اکار ودیگری علاقه داری کوهستانات میباشد که هریك بنام خودش جدا گانه شرح داده شده .

پشته چل : موضعیست بفاصله ٦٠٥ کیلومتر درغرب سوزمه قلعه درعلاقه سرپل کوهستانی مربوط حکومتکلان شبرغان ولایت مزارشریف که بین ٦٦ درجه ۹ دقیقه ٤ ثانیه طول البلدشرقی و۳٦ درجه ٤ دقیقه ٥٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پشته‌حسن : قریه ایست بفاصله ١٦ کیلومتر درجنوب غرب خاش درعلاقه بکواه مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦٢ درجه ٤٢ دقیقه ٣٦ ثانیه طول البلد شرقی و۲۱ درجه ۲۹ دقیقه ١٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پشته‌منجی : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۳ اوبه متعلق ولایت هرات بوده مسافه از مرکز حکومتی ۹ کیلو متر میباشد .

پشتی : قریه ایست بفاصله ۱۳ کیلو متر بطرف شمال غرب گیان جدران متصل دریای متوی مربوط ولایت جنوبی که بین ٦۹ درجه ۱٥ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ٥۹ دقیقه ۹ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پشتی‌میدوج : کوهیست درجنوب شرق خم درعلاقه درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان .

پشدان : قریه ایست بفاصله ٥ ، ۲۳ کیلو متر درشمال شرق هرات که بین ٦۲ درجه ۲٤ د قیقه ٥٤ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤درجه ۲۳دقیقه ٤۱ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.

پشسه قاصان : قریه ایست دردره قاصان مربوط حکومت درجه ٤ اندراب متعلق ولایت قطغن که مسافه آن ازمرکز حکومتی تخمینا ۲٦ کیلو متر است .

پشمل : موضعیست بفاصله ۴۵٫۵ کیلومتر درجنوب شرق خوگیانی مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۲۵ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۳ دقیقه ٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پشمه قلعه : قلعه ایست بفاصله ٤۷ کیلومتر درجنوب غرب قریه وزیرآباد مربوط حکومت کلان بلخ ولایت مزارشریف که بین ٦٦ درجه ۲۲ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ۳۹ دقیقه ٤٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پشن جان : قریه ایست بفاصله ۴۵٫۵ کیلو متر درشمال غرب موندل درعلاقهٔ شین دند مربوط ولایت هرات که بین ٦۱ درجه ۲٤ دقیقه ۲٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۸ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پشوکی : تپه ایست درشمال شرق جوین مربوط حکومت اعلی فراه بارتفاع ۱۰۳۲ متر که بین ٦۱ درجه ۵۷ دقیقه ۱٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۰ دقیقه ۳٦ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پشه : قریه ایست بفاصله ۳۷ کیلومتر درجنوب شرق قریه خیرآباد درعلاقه جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱ درجه ۲ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ٤٤ دقیقه ٤۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پشه خاور : شیله ایست بفاصله ۳۲ کیلومتر جنوب شرق قلعه دوچینه در علاقهٔ کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦۹ درجه ۷ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۰ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پشه ئی : قریه ایست بفاصله ٤٫۵ کیلومتر درجنوب مرکز پغمان متصل دره بیگ توت مربوط ولایت کابل که بین ٦۸ درجه ۵۵ دقیقه ۳٦ ثانیه طول البلد شرقی و ٤۳ درجه ۳۳ دقیقه ٤۱ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پشه ئی : قریه ایست بفاصله ۳۲ کیلومتر درشرق قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار که بین ٦۷ درجه ۱۳ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ٤ دقیقه ٤۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پشه ئی : قریه ایست بفاصله ۱۱٫۵ کیلومتر بطرف شمال شرق قریه سربولی درعلاقه کهستان مربوط حکومت اعلی پروان که بین ٦۹ درجه ۳۹ دقیقه ٤۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۵۷ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پشی کوتل : کوتلیست بفاصله ٤۲ کیلومتر درشمال غرب شهر قندهار که بین ٦۵ درجه ۳۰ دقیقه ۵۰ ثانیه

طول البلد شرقی و ۳۱درجه ۴۸دقیقه ۳۰ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

پغدر : قریه‌ایست بفاصله ۲۷ کیلومتر درجنوب قریه خرمنك درعلاقه گرم‌سیر مربوط حکومت اعلی گرشك که‌بین ٦٤درجه ٤٤دقیقه ۲۲ثانیه طول البلد شرقی‌و۳۰درجه ۱۷دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پغران : موضعیست بفاصله ۱۵٫۵ کیلومتر درجنوب شرق چاه‌باراب درعلاقه شورابك مربوط ولایت قندهار که‌بین ٦٦ درجه ۲۵ دقیقه ۲٤ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۰درجه ۱۳دقیقه ٦ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پغمان : مرکز حکومتیست بفاصله ۲۷ کیلومتر بطرف غرب شهر کابل بین ٦۸ درجه ۳٦ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلدشرقی و۳٤درجه ۲٤دقیقه ٤۲ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد پغمان دره‌بزرگیست که‌دردامنهٔ کوه پغمان واقع‌بوده وبه‌وسیله دریای که‌به‌اسم‌خودش (دریای‌پغمان) نامیده می شود آبیاری‌می‌شود. دریای مذکور کشت زار های قریهٔ پراچی ، چندلبائی وخالداری، دره زرگر وقلعه ملك پشه‌ئی وسیسی‌خیل را آبیاری وخواجه مسافر علیه‌الرحمه و کشك راعبور نموده بطرف چهاردهی گذشته بدریای چمچه‌مست وصل وجانب کابل میرود . ودیگر رود پشه‌ئی وبیگ توت وبعضی حصص اوریاخیل و خواجه لکن وخالداری را آبیاری‌نموده درحصه خواجه مسافر برود پغمان یکجاشده بطرف چهاردهی میروه . وهمچنین رود ارغنده ازدرهٔ ارغنده جاری وزمین های ارغنده علیاوچوکی را آبیاری کرده درحصه فاضل بیگ بدریای‌چمچه مست یکجا می‌شود وهم‌دارای کاریزها وچشمه‌سار های فراوانی‌میباشد . اشجارمیوه جات‌از قبیل چارمغز ، توت ، زرد آلو ، گیلاس و غیره داشته اشجار غیر مثمر از قبیل چنار بید عرعر و غیره بفراوانی دارد . گندم لملمی و آبی ، خربوزه تربوز و غیره نیز به فراوانی میباشد ، حیوانات اهلی ازقبیل اسپ، گاو، مرکب وگوسفند وحیوانات وحشی مانند آهو، روباه، پلنگ وغیره بوده اراضی هموار و کوهستانی‌را داراست آب‌آن ازباعث خوشگواریش بکابل برای نوشیدن اهالی بواسطه نل ها تقسیم شده علاوتا باغها و تفریح گاه های دلفریب را نیز دارا میباشد .رو عمارات قشنگ دارد که صیفیه تابستانی اهالی متمول کابل است (طاق ظفر) ومنارهای یادگار جنگ استقلال دران موجوداست ازپیداوارمهم نباتی آن گیلاس ، آلوبالو رواش زیاد ومشهور است وآبشارها ودیگر مناظر طبیعی بکثرت موجود است ارگ شاهی عالی نیز در پغمان وجوددارد یکی ازبناهای مهم‌آن (بندقرغه) است که بفاصله تقریبا ۱٦ کیلو متر برای ذخیره آب تحت‌تعمیر گرفته‌شده که‌درثانی نتیجه‌خوبی‌ازان گرفته‌خواهدشد (حوض‌خاص)

که یك آب ایستاده و در بلندترین قلهٔ آن واقع و در حصه شمال غرب واقع شده. کوه آن سلسله کوه هندو کش است پیشهٔ اهالی بیشتر سنگ تراشی ، تجاری نساجی میباشد پغمان از حیث تشکیلات حکومتی ، حکومت درجه ۲ و مربوط ولایت کابل بوده و از سطح شهر کابل ۹۵٤ متر و از سطح بحر به ارتفاع ۳۱٦۵ متر واقع است .

پغمان از حیث اینکه در تابستان نهایت معتدل و خوشگوار است یك صیفیه بس زیبا میباشد و کوتی های قشنگ و عصری در اینجا زیاد ساخته شده و یك باغ عمومی نیز دارد . کسانیکه در آنجا منزل دارند برای سپری نمودن ایام گرما در انجا میروند و بر علاوه اکثر اهالی کابل برای گذشاندن گرمابط رمیله و تفریح به آنجا میروند در پغمان مزارات عرفاء مانند پیر بلند (در فراز یك تپه واقع قریه پراچی) و خواجه لکن (در قریه خواجه لکن) و خواجه مسافر) وهمچنان مقبره شاه نعمت الله ولی نیز در قریه خواجه مسافر موجود است و بر علاوه مقبره (خواجه عبدالواحد(بدره چهل تن و مزار حضرت چهل تن نیز در همان قریه موجود است و قبر جوانمرد قصاب در حصه ارغنده شهرت دارد . در پغمان و مربوطات آن سه باب مکتب ابتدائی تاسیس شده که یکی آن در خود مرکز پغمان ودو باب دیگر در قریه خواجه لنکن و قریه خواجه مسافر موجود است و بر علاوه یك مکتب عالی بنام (مدرسه علوم شرعیه) در مرکز پغمان موجود است که از طرف شب نیز اعاشه میشوند و تمام مصارف طلاب از طرف حکومت پرداخته میشود . اهالی پغمان عموما زراعت پیشه و باغدار میباشند . اوضاع جوی پغمان از سال ۱۳۳۱ طوریکه شعبه مترو لوژی خبر داده است قرار ذیل میباشد . آب و هوای پغمان در تابستان بهتر و در زمستان نسبت به غزنی ، گردیز ، کابل و بعضی نقاط دیگر افغانستان خوبتر میباشد . اما سطح پغمان نسبت به اکثر نقاط افغانستان بلند تر بوده درموسم زمستان برف زیاد میگیرد وضخامت طبقه برف بلند میگردد ـ بلند ترین درجه حرارت در تابستان ۱۳۳۱ (۲۹) درجه سلسیوس و پست ترین درجه حرارت از (۳۱) درجه تحت الصفر تجاوز نکرده است . باد عموما از سمت شمال مشرق بسرعت فی ثانیه (٤) متر وزیده است . رطوبت نسبتی که حد نهائی آن بمشاهده رسیده در موسم زمستان(۹۹) فیصد بوده است مقدار مجموعی بارندگی درین سال به پیمانه (۲۳۸) میلیمتر رسیده است ضخامت طبقه برف حد نهائی بالغ بر ۸۸ سانتی بوده است . دره پغمان زیباترین صیفیه ئی است که در حوزه ولایت کابل از جمال طبیعی وصنعی برخوردار میباشد .

پکش : قلعه ایست بفاصله ٤۰ کیلومتر درجنوب غرب قلعه پنجه درعلاقه واخان مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۳ درجه ۱۳ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ۵۳ دقیقه ۳٦ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پـگل : قریه ایست بفاصله ۱۵ کیلومتر درغرب قلعه پنجه‌درعلاقه واخان مربوط زیباك حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۲ درجه ۲۸ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۵۹ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پلاس‌پوش : قریه ایست بفاصله ۷ کیلومتر درجنوب قریه وزیرآباد مربوط حکومتکلان بلخ ولایت مزارشریف که بین ٦٦ درجه ٥٦ دقیقه ٢٦ ثانیه طول البلد شرقی و٦٣درجه ٤٥ دقیقه ٢٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پل امام‌بکری : پلیست درجنوب قریه وزیرآباد ودر۱۸ کیلومتر شهر مزار شریف در علاقه دهدادی متعلق حکومتکلان بلخ مربوط ولایت مزار شریف که بین ٦٩ در جه ٥٥ دقیقه ٤٦ ثانیه طول البلد شرقی و٣٦ درجه ٣٨ دقیقه ٤٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پل‌بابه‌زنگی : پلیست بفاصله ۱۱ کیلومتر درشمال غرب بلچراغ مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ٦٥ درجه ٨ دقیقه ٥٨ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٥ درجه ٥٢ دقیقه ١ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پل‌پرامداز : کوهیست درشمال غرب قریهٔ کفتار خانه درعلاقه قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ٦٤ درجه ٢ دقیقه ٣٦ ثانیه طول البلد شرقی و٣٦ درجه ٤دقیقه ٩ ثانیه‌عرض البلد شمالی واقع است .

پل‌پیری : قلعه ایست بفاصله ۱۹ کیلومتر درشرق شهر هرات متصل سرکیکه بطرف اوبه میرود مربوط ولایت هرات که بین ٦٢ درجه ٢٣ دقیقه ٦ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٢٠ دقیقه ٥٢ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پل تاج : موضعیست بفاصله ٤٢ کیلو متر در غرب قلعه تگزار در علاقه سنگ چارك مربوط حکومتکلان شبرغان ولایت مزارشریف که بین ٦٦ درجه ٣ دقیقه ٥٢ ثانیه طول البلد شرقی و٣٥ درجه ٥٨ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

پل خشتی : پلیست بفاصله یك کیلومتر در جنوب آقچه مربوط ولایت مزار شریف که بین ٦٦درجه ٩ دقیقه ٣٦ ثانیه طول البلد شرقی و٣٦ درجه ٥٥ دقیقه ١٤ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پل‌خمری : شهر کوچك صنعتی است است مربوط حکومت کلان پل‌خمری‌متصل‌سرك مربوط ولایت قطغن که بین ٦٨ درجه ٤٤ دقیقه ١٣ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٠ درجه ٥٥ دقیقه ٣٨ ثانیه عرض البلد شمالی‌واقع است .

پل خمری : طوری که معلوم است بنا یك پل خشتی که از ازمنه سابقه دران جا وجود داشته و اکنون قسمت مهم آن زیر آب رفته و بجای آن پل جدیدی بنا شده است موسوم ، ومرکز حکومت کلان بهمین اسم است .

موقعیت ووضعیت جغرافیائی پلخمری ازطرف شرق وغرب برتپه‌های محاط است که صورت آن بطور یك دره درحدود یازده میل تخمین شده وپهنای آن دربعضی حصص به اندازه یك میل یا بیش و کم میرسد . پل خمری ازسطح کابل (۱۱۵۰ متر) پایان تر بوده واز کابل ٤٠٤ کیلومتر فاصله دارد . ازبین دره پلخمری یك دریا میگذرد که از حدود بند امیر وشبر وغیره منا طق سر چشمه گرفته درحدود دوشی دریای اندراب با آن یك جا میشود وازین دره عبور نموده بالاخره بدریای آمو منتهی میگردد . این دریا موسوم (دریای غوری) است یك نهر نیز ازسابق درین منطقه وجود داشت که به نهر (گهرگان) ویا (گورگان) موسوم بود واکنون آثاری ازان بنظر میرسد مگر آب دران جریان ندارد . دریای غوری درحصه پل خمری یك آبشاری دارد که ۱۰۰۰×۳/٦ متر تخمین شده است فرش دریا پر از ریگ وسنگ پارچه است . مگر درزمان بارانها دراثر سیلابهائی که پیدا میشود گل وخاك از شیله هائی که سیل ازآنها سرازیر میشود یك اندازه بردریا می آمیزد . پلیکه در ین موقع بردریای غوری وجوددارد واسم خودرا براین منطقه میدهد عبارت از پلی است که از خشت پخته بنا شده و ماده که ازان درزمان تخریب بدست آمده بود خیلی پخته وطوری جوش خورده به نظر میرسد که گوئی سمنت ویا کدام ماده دیگر دارای کیفیت سمنت بوده است. اصلا این پل برسر کی بنا یافته که از کابل به پل خمری وازان جا بجانب مزار شریف میرود

مختصر داستان پل خمری و نهر گوهرگان : تاریخ پل خمری را در حدود چهار صد سال تخمین ولی این تخمین هنوز مستند بر کدام سند تاریخی نیست وجه تسمیه آن روشن نیست لکن روایت میکنند که (خماری) نام دختر یکی از ثروت مندان بوده وسرمایه هنگفتی از پدر به ارث گرفته بود . در زمان او غوری به علاقه جات جانب مشرق خودرا بطه داشته حیثیت یك مرکز تجارتی را حایز بود واین دختر نیز بهمان سمت تجارت مینمود . برای تسهیل عبور ومرور قوافل اموال ، پل خشتی مستحکمی را که بالفعل به پل خمری (باحذف الف خماری) اشتهار دارد بنا نمود . وچندی بعد گوهرگان نام دختر یکی ازامرا این خدمت خماری را شنیده ازروی غبطه خواست او نیز ازخود چیزی بیادگار بگذارد وهمان بود که نهری را باسم نهر (گوهرگان) حفر نموده و اکنون هم اثار آن درهمانجا وجود دارد .

حیوانات ونباتات : درموضع حیوانات ونباتات نمیتوان از پل خمری بطور جداگانه بحث نمود . چونکه پل خمری درواقع آنقدر مساحه ندارد که اوضاع محیط آن سبب

امتیا زاتی ازغوری ومقامات دیگر مجاورآن شده بتواندوهم پل خمری ازنقطه‌نظر تنگی ساحه‌محل خوبی برای پرورش یا نسل گیری حیوانات وحفظ رمه ها و غیره ندارد اکثر اشجار که دراطراف پل خمری مانندغوری وغیره موجوداست در خود پل‌خمری نیز پیدا میشود . عرعر دران جا خوب نشو ونما میکند زمین آن برای شالی کاری خوب مساعد میباشد ولی بغرض جلوگیری ازملاریا زرع آن اکنون ممنوع است ازحیوانات درنده گرگ وپلنگ دران جا دیده شده‌است ازطیور کبك وسی سی خیلی زیاد دارد کوه های مجاور آن ازبته وجنگل برهنه‌است . خربوزه وتربوز وسیب وتاك وغیره ازجمله پیداوارآن است . طوریکه امتحان شده پنبه امریکائی نیز درپل خمری خوب حاصل میدهد .

آب وهوا : پل‌خمری‌در سابق زمین دلدل زار بوده‌و صحی گفته نمیشد بالخاصه ملاریا یکی ازامراض عمومی آنجا بود . ملاریائی بودن آن علاوه برچگونگی وضعیت خاك عامل دیگری‌هم داشت‌وآن‌عبارت‌ازآمیزش آبهای شالی کاریهای‌اطراف‌با آب نهرآن بود لکن حاضراً وضعیت آن بسیار خوب و صحی وعوامل ملریا برطرف‌ساخته‌شده .

اوضاع سابقه وحالیه : معلوم نیست که پل خمری در تاریخ وطن اهمیت از حیث مرکزیت داشته است‌یا نه؟ چیزیکه بالفعل باید بان توجه شود عبارت از تفصیل وضعیتی است که قبل ازانتخاب بحیث مرکز نساجی دران‌جا وجود داشت لذا باید گفت پل‌خمری قبل از موسسات جدیده محض یك خطه‌خاره وبی زراعت وبدون آبادانی بود وبیش ازیك رباط کهنه وچند دکان گلی آنهم به اثر رفت وآمد مسافرین دیگر آبادی وجود نداشت وقشلاق پل‌خمری مرکب از (کپه) هائی بود که به حیث خانه های موقت کارمیداد . کپه‌هارا این مردم عموما بصورت گنبدی ازنی میسازند اهالی قشلاق پل‌خمری‌نیز درزمستان درین گونه کپه‌ها زندگانی‌داشته ودربهار برنقاط سردتری که برای مالداری ایشان چراگاه میسر میگردید میرفتند وضمنا ازشدت گرمی هوای ملاریائی آن‌جا نجات‌میافتند تمام‌این‌خطه پراز نباتات وبته های هرزه بود اخیرا حکومت بفکر استفاده از ابشار پل خمری برای تاسیس بندبرق وبرق ابی افتاده در ماه ثور ۱۳۱۵آنرابنانمودبااینکه موسسه‌برق‌وضمنا تاسیس‌یك‌فابریکه نساجی نیز درین نقطه به‌عمل آورده شود طوریکه فیصله شد ماشین و لوازم برق آبی از شرکت (زیمنس) جرمنی ولوازم نساجی ازانگلستان خریداری‌شده وپل‌خمری بحیث مرکز این‌دوفابریکه قرار داده شد .

بند وفابریکه برق : دراواخر ثور ۱۳۱۵ تهداب بندبرق از طرف یك نفر متخصص جرمنی

و متخصصین وطن نهاده شد نهر فابریکه برقی تقریبا پنجصد متر بطرف شمال پل سابق پل خمری در یك پوزه کوبنا نهاده شده است . طوریکه ثبت شده است بند برق در پای غوری را (۱۰۰۷ متر) بلند ساخته باین صورت آبشاری تشکیل میکند که درحوضه آن چهار ملیون متر مکعب آب جمع میگردد . تعمیر بند بطرف دریا ۶۵ متر و عرض آن بسمت جریان دریا ۳۳،۵۰ متر است و بر چهار درك مساوی تقسیم شده که عرض حصه یکی از انها ده متر است و باسمنت تعمیر شده است . روی پخته کاری درك های فوق الذکر چهار دروازه کلفت آهنی نصب شده که سطح آب را ۱۰۷۰ متر بلند ساخته آبشار تشکیل میدهد و حرکت دروازه‌ها توسط برق اجرا میشود . در پشت درك ها دو قطار دندانه های کانکریتی مخلوط به آهن بصورت توان ساخته شد که از سرعت جریان آب مانع میگردد . به‌جانب راست دریا متصل فابریکه یك تپه مصنوعی ساخته‌شده که ازیکطرف به‌متانت بند می‌افزاید وازطرف دیگر مانع از نفوذ آب بر حصه‌های بالا و پایان حصص جوار فابریکه میگردد. درجانب چپ دریا متصل حوضه‌بند یك تپه طبیعی مرتفع وجود دارد و برای حفظ ما تقدم از سیلها و طغیان‌های محتمله پیوسته با تپه مصنوعی بعرض هشت متر یك دیوار خاکی بنا شده که روی آن باسنگ پارچه‌ها کار شده است و از تپه مصنوعی تا به بازار پل خمری ممتد میباشد . بعداز آنکه آب بنابر تکمیل بند دمه نموده ارتفاع گرفت چون ارتفاع آن تا به ۱۳ الی ٤ کیلومتر عقب میرفت پل سابق (پل خمری اولین) نیز تحت تاثیر آن وارد شد .لذا لازم آمد که آنرا خراب کنند باین صورت پل خمری تاریخی از بین رفت مگر عوض آن در نزدیکی بند فابریکه پل جدید مستحکمی بعرض ٦ متر از کانکریت وآهن بنا شده است که دو طرف آن ۱۰۷ متر کناره سمنتی دارد و چراغهای برق بران نصب شده است .راه کابل-مزار شریف ازروی همین پل عبور میکند ساختن بند برق آب دریارا آنقدر بلند برده است که فابریکه نساجی (واقع درسمت چپ دریا) با اراضی مجاور آن از آب آن استفاده میکند .از قسمت غربی حوضه بند برق یك نهر جدیدی به منظور آبیاری کشیده شده است و مبداء انشعاب آن رایك دروازه تشکیل میدهد که ظرفیت چهار متر مکعب را دارد. این نهر جدیدیکه ۱/۵۰ متر عمق و ۷ متر عرض دارد گرچه درعین موضع نهر گوهرگان سابق تمدید نشده است مگر بازهم وظیفه آنرا ایفا میکند و دشت مزچانی و دهنه غوری را آب میدهد .

فابریکه : فابریکه برق پل خمری که از جدید ترین فابریکه ها است از جرمنی خریداری شده است .ازین فابریکه در حدود شش هزار و دوصد اسپ قوه برق حاصل میشود که توسط یك سیم زیرزمینی (کیبل) شش هزار و شش صد ولت و پنجا سایکل از جنریتر (ماشین مولد) جریان نموده به فابریکه نساجی میرسد .رویهمرفته قوه فعلیه برق را چنین تخمین میکند که فابریکه دارای سه ماشین مولد برق و هر مولد برق (۱۶۰۰) کیلو ات برق تولید میکنند

ومجموماچهار هزار وهشتصد کیلووات برق ازان بدست می‌آید . مصارف و قیمت تمام شد برق و پل‌وغیره (۹٬۸۱۸٬۹٤۹) افغانی شده ومصارف حفر وروی کار آوردن نهری را که قبلاذ کرآن رفته‌است (۱۲۸٬۹٦٦) افغانی نشان داده‌اند .

فابریکه نساجی پل‌خمری : این فابریکه بمسافه یك کیلومتری یا کمتر درشمال فابریکه برق درسنه۱۳۱۷آغازشده‌است‌وعرض وطول‌زمینی که‌اشغال‌مینمایدهژده هزارمتر مربع است این فابریکه برای‌شصت‌هزار چرخه‌نخ ریشی‌داردوهزارودوصد دستگاه بافت بناشده‌بود شروع کار تعمیر آن درسنه۱۳۱۷ ومقدمات‌آن ازقبیل‌هموارنمودن اراضی‌وغیره‌روی دست گرفته شدودرسنه ۱۳۱۸ ماه‌دلوبه کار تعمیر اقدام‌وعمارت‌آن‌درسنه۱۳۱۹تمام‌شد . علاوتا برای‌سرسبزی این‌مقام بغرض‌اشجاروغیره نیز توجهی بعمل‌آمده ویك باغ‌ذخیره بزرگ ازسنه۱۳۱۷ ترتیب گردیده است که۱٦۰۰ - ۵۰۰ متر مساحت دارد ویك باغ عمومی ویك هوتل عصری باباغ مربوطه آن نیز ساخته شده است .

این فابریکه بتاریخ ۱۰ میزان ۱۳۲۰ مطابق ۱۲ اکتوبر ۱۹٤۱ افتتاح شد و باساس (۱۵ هزار) کارگاه نساجی بکار افتاد . و در ظرف هشت ساعت کار باندازه (۲٤۰۰۰)وار حاصل میدهد .

در پل‌خمری‌یك باب‌مکتب‌ابتدائی‌ذکورویك‌باب‌مکتب‌ابتدائیه نسوان تاسیس شده پلخمری از نقطه نظر تشکیلات اداری حکو متکلان بوده وحکومات و علاقه داری های ذیل به‌آن مربوط میباشد :

۱ - حکومت درجه ۳ نهرین که علاقه داری‌بر که به آن مربوط است .

۲ - حکو مت درجه ٤اندراب .

۳ - حکومت درجه ۲ دوشی که علاقه داری تاله وعلاقه داری خنجان مربوط آنست .

٤ - علاقه داری غوری که راسا بمرکز حکومت کلان مربوط است .

پل‌رستم : قریه ئیست مربوط حکومت درجه ٤ اندی سین (کامدیش) متعلق حکومت کلان کنرها مربوط ولایت مشرقی .

پل‌زر افشان : قریه ایست بفاصله ٦۱ کیلومتر در جنوب شرق یون در علاقه شیوه مربوط حکو مت اعلی بدخشان که بین ۷۱ درجه ٦ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۹ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

پل‌سلطان : قریه ایست بفاصله ۵٬۵ کیلومتر درشرق سنگ‌ماشه مربوط حکومت‌اعلی‌غزنی که بین ٦۷ درجه ۱۰ دقیقه ۲۲ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۵ دقیقه ٤۲ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پل سنگی : پلیست بفاصله ۱۲٫۵ کیلومتر در جنوب غرب قریه دولت مایه در علاقه قخچران مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات که بین ۶۵ درجه ۴۰ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پل شده : قرایست مربوط حکومت درجه ۲ پشتون زرغون متعلق ولایت هرات مسافه از مرکز حکومتی تخمین ۸ کیلومتر میباشد .

پل علم : پلیست در جنوب غرب حصارك در علاقهٔ لهو گرد که برای دریای لهو گرد بنا نهاده شده و اکنون در ترانسپورت جنوبی وغزنی موقعیت مهمی را حائز شده و بین ۶۹ درجه ۲ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۹ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پل فرناگی : موضعیست بفاصلی ۱۸٫۵ کیلومتر در شمال غرب قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۷ درجه ۴۰ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۴ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پل لوی ناب : پلیست بفاصله ۵ کیلومتر درغرب بلچراغ د علاقه درزاب و گرزیوان مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۵ درجه ۹ دقیقه ۴۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۹ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پل مالان : پلیست بفاصله ۶٫۵ کیلومتر درجنوب شهر هرات وبر روی دریای هریرود واقع وبین ۶۲ درجه ۱۰ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۷ دقیقه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پل محب الله : پلیست روی دریای خان آباد ودریای مذکور ازبین شهرخان آباد گذشته وپل مزبور روی دریا درمعبر عمومی قندوز وخان آباد وبدخشان قرار گرفته است .

پلنگان : خرابه ایست بفاصله ۳۳ کیلومتر درغرب شهرك مربوط ولایت هرات که بین ۶۴ درجه ۸ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳ دقیقه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پلنگی فخری : دره ایست مربوط حکومت درجه ۳ جدران متعلق ولایت جنوبی .

پلنگی : موضعیست بفاصله ۴۱٫۷۶ کیلومتر درجنوب چخانسور مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۱ درجه ۵۳ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۳۶ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پلنگی تگاب: نهریست .... در غرب قریه پرجمان در علاقه بگواه مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۳ درجه ۳۶ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۱ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پلواته : قریه ایست بفاصله ۴۰۷ کیلومتر درجنوب علاقه داری علی‌شنگ درحکومت لغمان ولایت مشرقی که‌بین ۷۰درجه ۸دقیقه ۵۵ثانیه طول‌البلدشرقی و٦درجه ۳۱دقیقه ۳٤ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

پلوچ‌بابه : شیله ایست بفاصله ۲۳ کیلو متر در جنوب غرب بالا مرغاب مربوط حکومتکلان بادغیسات ولایت هرات که‌بین ٦۳درجه ۱٤دقیقه ۱٤ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۲دقیقه ٤۸ثانیه عرض‌البلدشمالی موقعیت دارد .

پله‌وان‌ناور : دهدآبیست بفاصلهٔ ۷۵، ۱۸ کیلومتر درجنوب‌غرب قریهٔ تنگی درعلاقه سپین‌بولدك‌مربوط ولایت قندهار که‌بین ٦۵درجه ٤٦دقیقه ۱۳ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳۰ درجه ٤٤ دقیقه ٤۰ثانیه عرض‌البلدشمالی واقع است .

پناه : قریه ایست بفاصله ۸۳ ٤۳ کیلومتر درجنوب اندر متصل‌سرك مربوط حکومت اعلی‌غزنی ولایت کابل که‌بین ٦۸درجه ۲۱دقیقه ۱۸ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۳ درجه ۷ دقیقه ۳٦ ثانیه عرض‌البلدشمالی واقع است .

پنبه : قریه ایست بفاصله ٤٤، ۱٤ کیلومتر درجنوب غرب قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار که‌بین ٦٦درجه ۵۰دقیقه ۲٤ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۲درجه ۱۱ثانیه عرض‌البلد شمالی موقعیت دارد .

پنجه : قریه ایست بفاصله ٦٦، ۲۲ کیلومتر درشرق قریه قلات مربوط و لایت قندهار که‌بین ٦۷ درجه ۲ دقیقه ٤۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱دقیقه ٤۸ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پنجاب : مرکز حکومت کلان دایزنگی‌بوده‌دریك موضع تنگ ومحصور بین کوهای بلندی واقع و از جهتهای مختلف از پنج دره پنج رود بار باین موضع باهم تلاقی مینماید که‌وجه تسمیه‌پنجاب ازین رهگذر میباشد عمارات حکومتی بصورت قلعه مستحکمی برفراز پوزه یك کوه واقع بوده وعمارات ومنازل رعیتی و زمین مزروعی به استثنای چندجریب محدود باطراف قلعه‌حکومتی بمشاهده نمیرسدآبادی این‌حصه رافقطعمارات حکومتی شفاخانه گدام ، عمارات تلگرافخانه بیسیم و چند دکان محدودی که بداخل یك‌رباط کهنه ومربعی که‌اضلاع‌آن از۵۰ مترمربع بیش نمیباشد تشکیل میدهد علاوتا درین اواخر یك‌تعداد دکانهای جدیدرا هم‌بصورت منتظمی برای‌رفع احتیاجات اهالی احداث نموده درنظر دارند تانقشه شهر جدیدی راهم طرح نمایند . بطرف شمال دره (تلاب برگ) وشمال مغرب دره (غرغری) وبشرق جنوب سیاه آب کنداب

وطرف مغرب دره (غوچك) واقع بوده که اگر شخصی بداخل دره ها پیش میرود به آبادیهای خورد وبزرگ مصادف میشود درینجا دوسرك دیگری یکی بطرف غرب یعنی کرمان ولعل تمدید یافته که راه هرات و کابل (پیاده رو) میباشد و سرك دیگر بشمال غرب ازدره غرغری عبورنموده بحکومتی یکاولنگ وازآنجا به بامیان تمدید یافته که راه دوم بین کابل ودایزنگی میباشد .

پنج آب : محلیست بفاصلهٔ ٤٣٠٥ کیلومتر در شمال غرب قریه شیخ بابر در علاقه شورابك مربوط ولایت قندهار که بین ٦٥ درجه ٤١ دقیقه ٣٤ ثانیهٔ طول البلد شرقی و ٣٠ درجه ١٤ دقیقه ٣٢ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پنج آسیاب : قریه ایست بفاصله ٤٠٠٥ کیلومتر د رجنوب شرق قریه شش برجه درعلاقه بامیان مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل که بین ٦٨ درجه ٧ دقیقه ١٠ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٢١ دقیقه ٢٣ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پنج اوگاو : موضع خرابه ایست بفاصله ١٨٠٥ کیلومتر درشمال شهر فراه مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦٢ درجه ٦ دقیقه ٥٤ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٢ درجه ٣٢ دقیقه ٣٥ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پنج انگشت : محلیست بفاصله ٤٣٠٥ کیلو متر درجنوب شرق دوست آباد در علاقه بکواه وخاشرود مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦٢ درجه ٥٧ دقیقه ٢٤ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٢ درجه ٢٩ دقیقه ٣٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پنجاو : قریه ایست بفاصله ٦٤٠٥ کیلومتر درغرب مشك درعلاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ٦٧ درجه ٣٠ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٢٢ دقیقه ٤١ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پنجاو : موضع مخروبه ایست بفاصله ٢١ کیلو متر در جنوب غرب گرشك در علاقه قهرسراج مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ٦٤ درجه ٢٥ دقیقه ١٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣١ درجه ٤٠ دقیقه ٥٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پنجاو : محلیست بفاصله ١١ کیلو متر در جنوب شرق قریه ریخته در علاقه بادغیسات مربوط ولایت هرات که بین ٦٣ درجه ٣٢ دقیقه ٣٨ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٥ درجه ١٥ دقیقه ٤٨ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پنج پای : محلیست بفاصله ٣٢ کیلو متر در جنوب شرق قریه شش برجه متصل سر کیکه بطرف

دایزنگی میرود درحوزه حکومت بامیان مربوط حکومت اعلی پروان که بین ٦٨ درجه ١٣ دقیقه ٣٦ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٢٩ دقیقه ٢٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پنج خوله : قریه ایست بفاصله ٥٧ کیلو متر درجنوب غرب تیواره مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٤ درجه ١٠ دقیقه ١٢ ثانیه طول البلدشرقی و ٣٣ درجه ١١ دقیقه ٤٧ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پنجده : قریه ایست بفاصله ٦ کیلومتر درشمال غرب جرین متصل رود فراه مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦١ درجه ٣٤ دقیقه ٣٠ ثانیه طول البلدشرقی و ٣١ درجه ٤٤ دقیقه ١٤ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد

پنجده کهنه کاریز : محلیست بفاصلهٔ ٥، ١٠ کیلو متر درشمال جوین مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦١ درجه ٣٣ دقیقه ٤٨ ثانیه طول البلد شرقی و ٣١ درجه ٤٧ دقیقه ١ ثانیه عرض البلدشمالی موقعیت دارد .

پنجران : قریه ایست مربوط حکومت درجه ٣ او به متعلق ولایت هرات .

پنج شهر : قریه ایست بفاصله ٢٠ کیلو متر درجنوب شرق فیض آباد متصل سرك مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ٧٠ درجه ٤٦ دقیقه ١٨ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٧ درجه ٣ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

پنجشیر : حکومت درجه ٣ ومستقیما مربوط حکومت اعلی پروان بوده وبین خطوط ٦٩ درجه ٢٤ دقیقه ٢٢ ثانیه و ٦٢ درجه ٥٩ دقیقه ٢٢ ثانیهٔ طول البلد مشرقی و ٣٥ درجه ١٠ دقیقه ٢٧ ثانیه و ٣٥ درجه ٤١ دقیقه ٤٨ ثانیهٔ عرض البلدشمالی واقع است . واز کابل بفاصله (١٢٠) کیلومتر به سمت شمال قرارداد مرکز اینحکومت بنام (رخه) یادمیشود، درحوزهٔ خوددارای دوعلاقه داری میباشد که یکی علاقه داری درجه ٢ چهارقریه ودیگری علاقه داری درجه ٣ درهٔ هزاره میباشد. قراءمشهور آن حسب آتی است : قریهٔ عمرص، قریهٔ ملیمه، قریهٔ تنبنه ، قریهٔ خنج ، قریهٔ تال ، قریهٔ سنگی خان ، قریهٔ تنخوه ، قریهٔ عبدالله خیل ، قریهٔ حصارك ، قریهٔ قلعهٔ اسفند یار ، قریهٔ جهرعلی ، قریهٔ اعنابه، قریهٔ زمان کور ، قریهٔ هزاره خانه ، قریهٔ درخیل ، قریهٔ مرشتان، قریهٔ پریان ، قریهٔ فراج ، قریهٔ آبدره ، قریهٔ تاواخ . قریهٔ فربال ، قریهٔ کاوات ، قریهٔ منجو ، چارقریه ، قریهٔ کاچو ، قریهٔ بازارك ، قریهٔ قلات ، قریهٔ دنگه نه ، قریه گلناری قریهٔ گدرین ، قریهٔ دولانه ، قریهٔ کند ، قریهٔ پرندیو ، قریهٔ بالااسپ ، قریهٔ وات کول قریهٔ آستانه ، قریهٔ ارو ، قریهٔ سنگناه ، قریهٔ برك ، قریهٔ سفید جر ، قریهٔ نما نچو ، قریهٔ ساوی سنگ ، قریهٔ کاسور ، قریهٔ پیاورش ، قریهٔ کابه زال ، قریهٔ خواجه ، قریهٔ

خاواك ، قریهٔ منگسر ، قریهٔ تاواك ، قریهٔ ملك خیل ، قریهٔ پاز گران، قریهٔ دوست علی ، قریهٔ پوچاوا ، قریهٔ بارارر باط ، قریهٔ غوزه ، قریهٔ پاش غور ، قریهٔ زینی ، قریهٔ پخ ، قریهٔ برخ امال ، قریهٔ متاح ، قریهٔ آسانه کلان ، قریهٔ شصت ، قریهٔ قابضان، قریهٔ بخشی خیل. علاوه بران حکومت مذکور حاوی دو علاقهٔ مهم دیگری بنام هزاره خانهٔ بالا و هزاره خانهٔ پائین نیز میباشد که هر یك آن شامل چندین قریه های کوچك دیگر است، پنجشیر درسابق دارای هفت هزار خانه بود که بنام هفت هزار خانهٔ پنجشیر تا اکنون یاد میشود اما حال از پانزده هزار خانه هم متجاوز است : علاقه های متذکره تقریباً (۲۹) کیلومتر ازمرکز حکومت مسافه دارد پنجشیر عبارة ازوادی ایست تنگ که میان دو کوه واقع شده شمالاً وجنوباً ممتد است ودرمیان این وادی رودیست بنام (دریای پنجشیر) که ازآغاز تا انجام وادی مذکور دربین آن جریان داشته سبب خوبی وطراوت هوای آن میگردد ودربیشه خرم وسر سبز وپهناوریکه بنام گلبهار مشهوراست ازدره پنجشیر خارج میگردد . درپنجشیر دره های متعددی بنامهای ذیل نیزوجوددارد : درهٔ هزاره ، درهٔ جرملی ، درهٔ عبدالله ، درهٔ غار ، درهٔ جارویش ، درهٔ خنج ، درهٔ غوزه ، درهٔ زریا ، درهٔ ولاندر ، درهٔ ریوات ، درهٔ در نومه . درهٔ تکه ویز ، درهٔ خاواك ، درهٔ پریان، درهٔ ماسکی چل ، درهٔ مارستان، درهٔ آبدره که همه سرسبز وشاداب بوده وچشمه های ازاعماق وشگافته گیهای کوها ازان جریان دارد . مردم اینمنطقه بامور مختلفه ازقبیل زراعت وغیره مصروف بوده بعضا بغرض مزدوری و غریب کاری بکابل آمده زیست مینمایند . صنعت مهم آنها را بیشتر بافند گی مانند برك ، گلیم ، کرباس وساختن یکنوع چکمن وبرزو تشکیل میدهد ، درقریهٔ رخه مرکز پنجشیر یکباب مکتب ابتدائی ودرقریهٔ بازارك یکباب مکتب ابتدائی برای تعلیم و تربیهٔ اطفال دائر میباشد همچنین یکباب مکتب دهاتی درقریه پریان نیز تاسیس گردیده است .

اشجار مثمر وغیر مثمر آن عبارتست از : توث ، زردآلو ، تاك ، چارمغز ، اما درخت توت آن قابل تعریف است، زیرا یکی ازو سائل مهمهٔ معیشت اهالی پنجشیر توت تازه و توت خشك وتلخان میباشد که آرد توت است . استعمال توت و قوهٔ آب وهوای پنجشیر تاثیر بارزی درصحت وفعالیت مردم این سامان دارد ، هوای آن درزمستان خیلی سرد وبرفباری آن زیاد است طوریکه عبورومرور دراین اوقات مشکل میگردد درقلل کوها تاموسم تابستان هم برف ذوب نگردیده بعضاً دره های آن فقط پنجماه (جوزا ، سوطان ، اسد ، سنبله ، میزان) اززیر برف برمی آید ، تابستان آن معتدل است ، موسم باران پنجشیر برج حمل وثوراست وبعضاً درجوزا هم بارندگی وجوددارد حیوانات اهلی آن عبارتست از : گاو، گوسفند گدی ، بز ، اسپ ، خر ، حیوانات وحشی آن آهو ، روباه ، پلنگ ، گرگ دله خفك، وندك وسگ آبی است. طیور آن منحصر به کبك وقره قوش میباشد . در کوهای پنجشیر بعضی حیوانات مانند خرس وپلنگ نیز وجوددارد .

زمین پنجشیر کوهستانی وسنگ زاراست خاك آن برای زراعت آ نقدر مساعد نبوده باآنهم گندم، جو، جواری، باقلی، مشنگ، وشاخل کاشته میشود، تنها جو وجواری باثر کوشش مردم حاصل خوب میدهد. بعضا گیاها ونباتات که خواص طبی دارد نیز دراینجا پیدامیشود.

دریای پنجشیر از کوه خاواك و کوتل مارزو سرچشمه گرفته با نهرهای خوردیکه ازدره های جبال سرازیر میشود یکجاشده دریای بزرگی را تشکیل میدهند، معاونین مهم ایندریا شوربه، نهر پارنده وآب پیاوشت است. این دریاوقتیکه ازدره پنجشیر خارج شد در جلگه کوهستان سمت شمالی کابل منتهی میگردد ودر آنجا نهر های برای آبیاری زمین های قابل زراعت جدا میگردد. طول این دریا تخمینا به۱۰۱ کیلومتر میرسد موقع آبخیزی دریای پنجشیر برج جوزاست وبعدا آب آن کمتر میشود، سرك جدیدی نیز بموازی دریای مذکور تمدید گردیده که از گلبهار تا بازارك بحدود تقریبا ۳٤ کیلومتر امتداد یافته وبرای عبور ومرور انواع نقلیات مساعداست، لیکن اینراه بصورت پیاده رو بحالت سابق خود تا کوتل خاواك راه رفت وآمد را بین پنجشیر وقطغن تشکیل میدهد کوه بزرگی دراخیر قریه پریان پنجشیر که بحدود انجمن مربوط بدخشان اتصال دارد بنام کوه (مهرسمبر) شهرت داشته ومزاری هم بالای این کوه وجود دارد که اهالی سال یکبار بزیارت آن میروند، دربعضی حصص کوها درختان بلوط یافت میشود خصوصا درهٔ فراج که درآغاز درهٔ پنجشیراست بادرخت بلوط مشجراست، دیگر قسمت هاخشك وسنگ زار میباشد. بازیهای تفریحی اهالی پنجشیر عبارتست ازنیزه کشی، نشان زنی تفنگ بازی، تفنگ زنی وبیت خوانی، شعر خواندن پنجشیری ها نوع مخصوصی است که در دیگرجاها مشاهده نشده وغالبا بصورت دسته جمعی میباشد. درپنجشیر یك دشت وسیعی موسوم به دشت ربوات وجود دارد. وچند کوتل آن بنام های ذیل یادمیشود: کوتل بابه علی، کوتل نیل گاو، کوتل فرجغان، کوتل شابا، کوتل پرندیو، کوتل جنگلك و کوتل سکی چال.

وجه تسمیه پنجشیر بین عوام: شبهٔ نیست که کلمهٔ پنجشیر که امروز در موردتمام درهٔ (ازدربند تاپریان) استعمال می کنیم درآثار عموم جغرافیه نویسان ومؤرخین عرب وماخذ فارسی قرون وسطی بصورت پنجهیر یا (پنجهیر) ضبط شده واین کلمه تنها اسم خاص بوده. مردم پنجشیر عموما به این عقیده هستند که پنجشیر قبل از ظهوو غزنویان (کچکن) یا (کچکنه) خوانده می شد دردورهٔ سلطنت سلطان محمود غزنوی موقعیکه بندمعروف «سلطان» راآباد می کردند اهالی را از دور و نزدیك برای کار جمع میکردند و وکسان سلطان بدرهٔ پنحشیر هم برای جلب نفری آمده بودند. مردم پنجشیرجمع نشدند

رفتند فقط ازمیان خود پنج نفر نماینده فرستادندچون ایشان کنار بند رسیدند سلطان فرمود که چرا باقی اهالی نیامدند این پنج نفرعرض کردند که چون منظورسلطان کار است ازروی ما پنج نفر کار بسیار می‌شود وآنگاه بیل و کلنگ گرفته وواقعا بصورت حیرت آوری کار کردند وپر گنه‌های بزرگ اشجاررا می کندند و درنتیجه سلطان فرمود که اینها مانند (پنج‌شیر) هستند ومانندشیران مشهوراند کار می کنند. سپس این نام شهرت یافت ودره کوچکی من بعد به (پنجشیر) وباشندگان آن به پنجشیری معروف شدند . این پنج نفر بعداز انجام کارهای محوله به دره خویش بر گشتند ودر آغاز دره میان‌خود عهد بستند که درموارد مشکل همیشه جمع شوند و به مشورت هم کار کنند ایشان در نزد عوام به پنج پیران پنجشیر شهرت دارند و آرامگاه های زیارتگاه تمام اهالی است اسامی پنج پیران ومدفن آنها قرار آتی است :

۱ــ خواجه ابراهیم دردربند .
۲ــ خواجه صفا در دوآب .
۳ــ خواجه کل ولی در تل (طول) .
٤ــ خواجه‌عارف در اریب .
٥ــ خواجه احمد بشارا درآستانه کلان .

پنجشیر ازنظر سیاحت (توریزم) آینده بسیاردرخشان‌دارد . این درهٔ‌زیبا ازنقطهٔ نظرآب وهوا مناظر بدیع‌طبیعی آب های‌خروشان‌وشفاف . کوه گردی‌وشکارآهو وکبك‌وکبك زری آبهای معدنی . احجار و طبقات الارض در حوالی کابل نظیر ندارد و دهکده های قشنگ آن برای گذرانیدن ایام تفریح ورخصتی مناسبت تام دارد .

معادن : پنجشیر ازحیث ذخائر معدنی نیز بی‌بهره نیست و معادن آن‌قرار ذیل است :

۱ ـ معدن نقره : وجودمعادن نقره بطور محقق تاکنون معلوم نیست و لی میتوان گفت که‌در ساحه پنجشیر ازحصهٔ عموص مربوط علاقه داری حصه‌اول پنجشیر تا کوتل خاواك درطول ٤٨ کیلومتر بین رگهای کلینیت (یعنی‌فلزمعدنی سرب) استخراج صورة گرفته است این حفریات شاید به‌دوره های‌قبل ازحمله چنگیز (متصد الی هزارسال‌قبل) مربوط‌باشدقراریکه درسنه۱۳۲۷و۱۳۲۸ ازطرف وزارت‌معادن تحقیقات شده‌نقره پنجشیر ازبین همین‌رگهای سرب معدنی استحصال شده واین رگها حاوی یکمقدار نقره میباشد .

۲ــمعدن‌مس‌زمان کور: در زمان کور پنجشیر جنس معدن کاپیر پیرت است که دراثر تماس « میتامورفزم » باسنگ آهك که‌به‌مرمر تبدیل شده است ، دربین‌سنگ مرمر مذکور بوجود آمده . اصل رگ‌معدن بضخامت چهل الی‌پنجاه سانتی باستقامت تخمینا هشتاد درجه ازغرب بشرق امتداد دارد، درسطح رگ‌مذکور ترکیب (مالاخیت) یعنی

کاربوناتمس برنگ مخصوص سرخ وسبز نموداراست مگراصل رگ مس از ترکیب کاپر پیریت بوده ونظر به سنجش ابتدائی مقدار فیصدی مس درین معدن قابل توجه میباشد ولی هنوز تحقیقات اساسی جیالوجیکی وتجزیهٔ کیمیاوی مس مذکور بعمل نیامده .

۳ـ معدن مس پسگران : این معدن بمسافه ٦ میل ازمرکز علاقه داری حصه (۲) پنجشیر بین دره هزاره دریه تیم میلی سمت جنوب قریه پسگران به ارتفاع تخمیل چهل الی پنجاه متر ازسطح دره واقع است . ضخامت رگ معدنی درحدود بیست سانتی و طول رگ (تاحدیکه اوت گروپ آن نشان میدهد) پنج متر میباشد مابقی حصه آن درجوف کوه فرورفته جنسیت معدن (کاپر پیریت) بوده ومقداری فیصدی مس درینجا بیشتر از معدن مس زمان کوراست طرز پیدایش آن مثل زمان کور بوده ولی تجزیه آن هنوز دردست نیست

٤ـ معدن مس جنگلك درپازارك پنجشیر : این معدن که دوازده میل طرف شمال غرب رخه واقع است درغرب اهالی پازارك پنجشیر بنام « طلا کان » جنگلك معروف است این معدن بمسافه ٦ میل بشمال عرف پازارك خاص بارتفاع هشت صدمتر ازقریه جنگلك در کوه ناوه پیچ واقع است وعبارت ازدو رگ معدنی است که بضخامت ۳ الی ٤ متر درفاصله پنجاه متر زیك دیگر بالای هم دیگر درجناح شرقی این کوه وقوع دارد دررگ بالائی ، یك دهنهٔ صوف که اخیرا مسدود شده وبنام کان عبدالقادر معروف است دیده میشود ورگ معدنی کاپر پیریت مس دران دومتر ضخامت دارد در رگ مس تحتانی سه عدد صوف مسدود بنام « کان ملا » و« کان کلان » و« کان ناشناس » وجود دارد ودران بطول بیست متر وعمق دومتر وعرض یك متر حفریات بعمل آمده است می توان گفت این معادن غنی ترین وبزرگترین معدن های مس میباشد که تا اکنون درافغانستان دیده شده است

۵ـ معدن سرب : درپنجشیر نیز وجود دارد که درسابق ازان استفاده بعمل آمده است

٦ـ معدن سنگ ابرك : دررخه پنجشیر وجود دارد که درسنوات ۱۳۲۲ و۱۳۲٤ وقبل ازان بحدود یك صد تن ازان استخراج شده است کریستل های ابرك مذکور که عموما ازجنس « مسکووایت » یعنی ابرك سفید میباشد بعرض وطول (٦ × ۸) سانتی و ضخامت ۲ الی ٤ ملی متر میباشد که ورقه های نازك هم از ن بدست آمده میتوانند .

پنج کره : خرابه ایست بفاصله ۱٦۰ کیلومتر درشمارغرب شیوه درعلاقهٔ کنر مربوط حکومتکلان اسمار ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۲۷ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۳٦ دقیقه ٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پنج کش زیارت : زیارتیست بفاصلهٔ ۳٦ کیلومتر در جنوب شرق چار بر جك مربوط حکومت اعلی فراه

که بین ۶۲ درجه ۲۴ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۱۰ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پنج گرام : قریه ایست بفاصله ۱۲ کیلو متر در شمال غرب قریه شیوه نورستان مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۱۴ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۳ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پنجگیو : قریه ئیست مربوط سرغیلان بسمت شرقی بهارك علاقه جرم بدخشان که فاصله آن ازمرکز بهارك تقریبا ۱۴ کیلومتر می باشد اهالی آن عموما زراعت پیشه بوده وبعضا بافنده گی نیز می نمایند که منسوجات آنها عبارت از کرباس ، الاچه ، چپك ، قاقما و غیره می باشد . پیداوارزراعتی آن عبارت از گندم ، جو ، نخود ، مشنگ ، وباقلی بوده واشجار مثمر آن عبارت ازتوت ، تاك ، سیب ، زردآلو ، امرت ، گیلاس ، شفتالو می باشد زاك که برای رنگ آمیزی چرم بکارمی رود درینجا یافت می شود .

حیوانات اهلی آن اسپ ، خر ، گاو ، بز ، گوسفند بوده وعلف چرطبعی درینجا زیاداست که برای تربیه حیوانات مفید است . تفرجگاها ومناظر طبعی خیلی زیبا درینجا دیده میشود .

پنجن کو : منطقه ایست درحصه سرغیلان بهسمت شرقی علاقه داری درجه ۳ بهارك مربوط حکومت درجه ۲ جرم متعلق حکومت اعلی بدخشان که فاصله آن ازمرکز علاقه داری بهارك تقریبا ۱۴ کیلومتر میباشد وبطول البلد شرقی ۷۱ درجه ۵ دقیقه ۲ ثانیه وعرض البلد شمالی ۳۶ درجه ۵۸ دقیقه و ۴۵ ثانیه واقع است .

آب وهوای آن در زمستان سرد وبرف گیر ودرتابستان معتدل و گوارا است درین حصه دو کوه یکی بطرف راست ودیگری بطرف چپ ، باسم کوه سرغیلان ، که ازحصه سرغیلان وزردیو شروع وتا انتهای شهر بهارك ختم میشود ، وجوددارد دردوجناح این کوها زمین متمایل وهمواری که خاك آن برای زراعت مساعداست مزارع را تشکیل میدهد اهالی این منطقه عموما بهزراعت ومالداری اشتغال دارند زراعت آن عبارت ازگندم ، جوجواری مشنگ ، زغر ، ارزن ، وغیره بوده ازاشجار مثمر سیب ، تاك ، توت ، زردآلو ، گیلاس شفتالو ، وجوددارد . وازغیرمثمر بید وچنارو غیره میباشد . ازنباتات طبی زاك که برای رنگ آمیزی چرم وپشم بکارمیرود یافت میشود . حیوانات اهلی آن گاو ، اسپ ، مرکب ، گوسفند وبز برده وازحیوانات وحشی شیر ، پلنگ ، خوك ، روبا ، آهو ، گرگ ، شغال ، سیاه گوش پیدامیشود . طیورخانگی آن مرغ خانگی ومرغابی است . وازطیوروحشی باز ، باشه عقاب گرگس ، غالبك ، کبك ، سیسی ، بلبل . عندلیب ، بودنه ، هدهد ، وغیره زیاداست .

ازاین منطقه یك رودخانه بنام رودخانه (سرغیلان) میگذرد که ازپای کوتل (آغوره) از صبه

(ورسش) منبع میگیرد و در بین این دره سراشیب میشود و در امتداد خط سیر خود از آب چشمه سارها قوة گرفته و تمام دره سرغیلان از آب آن استفاده میکنند و در حصه (شش پل) بهارك دریای (کوکچه) را تشکیل میدهد. طول این رودخانه تخمینا سی کیلو متر بوده و دو نهر بزرگ ازان جدا میشود، یکی نهر (سرشهر) که تقریبا ده هزار جریب را آبیاری میکند و دیگر نهر بهارك که تقریبا هفت هزار جریب از آب آن کشت و زرع میگردد.

سرك عمومی موتر رو درین حصه نیست مگر راه های پیاده رو که بطرف زیبا ك، وردوش شغنان و درخلال دره‌های سرغیلان میرود موجود است و هم یك مدرسه خانگی در مرکز (پنجن گو) برای تعلیم اطفال اهالی دایر است.

پنجوائی : حکومت درجه ۳ است که مستقیما مربوط بولایت قندهار بوده دارای ۳۳ قریه میباشد ازمرکز قندهار تقریبا ۲۷ کیلومتر مسافه دارد دریای ارغنداب از حصه شرقی محال مذکور شروع شده واز گوشه شمالی آن عبور نموده بسمت جنوب جریان دارد و دریای (دوری) بسمت مغرب جریان داشته و اکثر حصص اراضی آنرا آبیاری مینماید در پنجوائی حبوباتی ازقبیل گندم، جو جواری، وحتی شالی زرع میشود و انواع سبزیجات کارآمد اهالی نیز درخود منطقه کاشته میشود، باغهای میوه مانند انار، انگور، سیب، تاك زردالو، انجیر، شکرپاره، وشفتالو دران کثرت داشته و انگور درجمله اقلام صادراتی بحساب میرود آلوبالو، شلیل وآلوبخارا نیز موجود است ولی تجارت ندارد حیوانات اهلی آن بطورعموم اسپ، گاو، بز، گوسفند، خرمیباشد که بر ی کاروبار زراعت تربیه میشوند. درعلاقه های پنجوائی کوه بزرگی وجود ندارد، تنها دو کوه بچه موجود است که یکی بنام (مارکو) ودیگری بنام (خیبر) موسوم است. در کوه بچه (مار کوه) مغاره معروفی بنام (شمشیرغار) موجود است که مردم برای دیدن آن میروند. بعضی روایات افسانوی نسبت باین غار بین اهالی متداول است. درحکومت پنجوائی سه باب مکتب ابتدائی افتتاح شده که یکی بنام (پنجوئی) ودیگری باسم (خواجه احمدمیمندی) رسوم بنام (سلیمان ماکو) یاد میشوند.

مالیات حوزه حکومت پنجوائی سالانه درحدود (۱۲،۳۵۰) افغانی میباشد مزارات مشهور این علاقه عبارة از مزار شیخ قلندر علیه الرحمه ومزار حاجی کلون بابا در قریه سفیدروان، است. هکذا مزار ملاحسن آخندزاده درقریهٔ تولوکان مشهور میباشد مرکز حکومت پنجوائی بصورت یك شهر عصری اعمار شده ودکان های زیبائی دران آباد گردیده است. عمارت مکتب ابتدائی این حکومت که از سنگ وسمنت تعمیر شده قابل تعریف وبطور عصری می باشد.

قلم دیگر صادرات پنجوائی میوه آ بجوش است که بخارج میرود. این شهر کوچك که

روی همرفته بزیبائی خود افزوده میرود، درپای یك تپه کم ارتفاع و کوچکی واقع شده است. درین جا یك باغ عمومی بساحه ۲ جریب تحت عمران است هکذا یك عده اپارتمان تعمیر گردیده، برای شعبات مالیه ومقام حکومتی نیز عماراتی آماده شده است. یك باغ ذخیره هم درین جا احداث گردیده. ازبین پنجوائی یك نهر هم میگذرد، چون برای آب کافی گنجایش نداشت لذا درسنه ۱۳۳۰ توسعه داده شد.

پنجه : قریه ایست بفاصله ۷۷ کیلو متر در شمال اسمار متصل دریای لندی مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱درجه ۱۸دقیقه ۵۳ثانیه طول البلد شرقی و۳۵درجه ۳۰ دقیقه ۵۰ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.

پنجه : قریه ایست بفاصله ۳ کیلو متر در جنوب قریه اچین متصل دره پیچ مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰درجه ۴۰دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و۳۴درجه ۳دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.

پنجه : قلعه ایست در علاقه واخان مربوط زیباك حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۲درجه ۳۶ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و۳۶ دوجه ۵۹ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلدشمالی موقعیت دارد.

پند گرام : قریه ایست بفاصله ۱۶٬۵ کیلو متر در علاقه برکی راجان مربوط چرخ لوگر ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۶ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳درجه ۴۷دقیقه ۵۰ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

پیش مودگ : خرابه ایست بفاصله ۱۶ کیلو متر در جنوب غرب قلعه السراج درعلاقه لغمان مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰درجه ۳ دقیقه۲۴ ثانیه طول البلدشرقی و۱۶ درجه ۳۶دقیقه ۴۴ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

پنگنی : قریه ایست بفاصله ۳۷ کیلو متر در جنوب غرب مرکز فیض آباد مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۱۶ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۶ درجه ۵۶ دقیقه ۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

پنگی : قریه ایست بفاصله ۳۶ کیلو متر در جنوب شرق قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار که بین ۶۷ درجه ۳ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۱ درجه ۵۵ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

پوجاوه : قریه ایست بفاصله ۲۵٬۵۴ کیلومتر درشمال شرق رخه در حکومت پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۹ درجه ۲۹ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۵درجه ۲۳دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

پورانر : نهریست بفاصله ۵۰ ٤ کیلو متر درجنوب قریه وازه درعلاقهٔ جدران ولایت جنو بی که بین ٦۹درجه ۳۰دقیقه طول البلد شرقی و۳۳درجه ۱ دقیقه ۳٦ ثانیه عرض البلد شما لی واقع بوده ونهر مذکور از کوه اوغار سرچشمه گرفته بطرف شرق جریان دارد .

پوری قلعه : قلعه‌ایست بفاصله ۸ کیلو متر در جنوب شرق شین دند مر بوط و لایت هرات که بین ٦۲درجه ۱۳ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد و۳۳ درجه ۱٦دقیقه ٤۲ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

یوز زرد : موضعیست بفاصله ۱۳ کیلومتر درشمال شین دند مربوط ولایت هرات که بین ٦۱درجه ٥٤ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ۲۳ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پوزکم : کوهیست درجنوب غرب جوین بارتفاع تخمین ٥۷٥ متر مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦۱درجه ۱۲دقیقه ٤۸ ثانیه طول البلد شرقی و۳۱درجه ۳٥دقیقه ۳٥ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پوزمیر آباد : کوهیست درشمال غرب چار برجك مربوط چخانسور حکومت اعلی فراه که بین ٦۱درجه ٥۲ دقیقه ۳٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۲۸ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پوزه‌اچ : قریه ایست بفاصله ٦ کیلو متر درشرق کاسی متصل سر کیکه بطرف دولت یار میرود درعلاقه چخچران مربوط ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ۱۸ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤درجه ۳۲ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

پوزه‌لنگر : قریه ایست بفاصله ٥٦ کیلومتر درشمال شرق فراه مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦۲ درجه ۳٥ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ٤۰ دقیقه ۳۰ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پوزه‌محمداسمعیل‌خان : چاهیست بفاصله ۱۷ کیلومتر در جنوب غرب قریه شیر بخش در علاقه شین دند مربوط ولایت هرات که بین٦۱درجه ٤٤دقیقه ۱۳ثانیه طول البلدشرقی و۳۳درجه۳۰دقیقه ٦ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پوستین : قریه‌ایست بفاصله ٤۱٫٥ کیلومتر درشرق‌هرات متصل قهرسبزوار مربوط ولایت هرات که بین ٦۲درجه ۳٦دقیقه ۲۲ثانیه طول البلدشرقی و۳٤درجه ۱۷ دقیقه ۳۰ ثانیهٔ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پولین تاور : آب دندیست بفاصلهٔ ۱۱ کیلو متر درشرق قریه تخت دختران درعلاقهٔ چخا نسور مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۲ درجه ۳۰ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۲ درجه ۵۸ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پونیاك زائی : قریه ایست متعلق حکومت کلان خوست مربوط ولایت جنوبی مسافه از مرکز حکومتی تخمینا ۳ کیلومتر میباشد.

پهره : قریه ایست بفاصله ۴۰ کیلومتر درجنوب غرب هرات مربوط حکومت گذره ولایت هرات که بین ۶۱ درجه ۵۵ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۴ درجه ۹ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

پهزك : قریه ایست مربوط حکومت درجه اول مرغاب درحوزهٔ حکومت کلان بادغیسات متعلق ولایت هرات .

پیاوان : قریه یست بفاصله ۶۰۵ کیلومتر درغرب رخه درعلاقه پنجشیر مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۹ درجه ۲۶ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۵ درجه ۱۷ دقیقه ۶ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

پیای دین : قریه ایست بفاصله ۳۹۰۵ کیلومتر درجنوب شرق اورگون مربوط ولایت جنوبی که بین ۶۹ درجه ۲۷ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۰ دقیقه ۱۹ ثانیهٔ عرض البلدشمالی موقعیت دارد .

پی تازدم : کوهیست در شمال شرق اسمار ولایت مشرقی به ارتفاع ۳۲۰۱ متر که بین ۷۱ درجه ۳۹ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۶ دقیقه ۴۲ ثانیهٔ عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پیتاو : موضعیست بفاصله ۶۰۵ کیلو متر درغرب قلعه سر کاری مقر مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۴۲ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۲ دقیقه ۲ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است

پیتاو : موضعیست بفاصله ۱۸۰۵ کیلومتر درجنوب مرکز کنرمربوط حکومت کلان کنرها ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۵۷ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۱ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پیتاو : قریه ایست بفاصله ۳۸ کیلو متر بطرف جنوب غرب قریه سر بولی مربوط حکومت اعلی

پروان که بین ۹ درجه ۱۵ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۳ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پیتاو پیر : قریه ایست بفاصله ۸ کیلو متر درجنوب غرب غازه درعلاقهٔ کهدامن مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۵۵ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۴ درجه ۳۱ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پیتاو دره : نهریست بفاصله ۲۱ کیلو متر در شمال شرق قریه دو ست آباد مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۱ درجه ۲۴ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۳ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت داشته و نهرمذکور بهرود (هاروت) میریزد .

پیتاو قول : قولیست بفاصله ۳۰۵ کیلومتر درشرق سلطان رباط درعلاقه دای کندی مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۵۷ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۰ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پیتاوه عربان : قریه ایست بفاصلهٔ ۹ کیلومتر در جنوب شرق شهر جلال آباد مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۳۱ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۵۹ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

پیتری : قریه ایست بفاصله ۲۳٫۸۱ کیلومتر در جنوب غرب شهر جلال آباد که نهر کمبوخوار از نزدیکی آن می گذرد مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۱۸ دقیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۸ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پیچ پای : قریه ئیست مربوط حکومت درجه ۴ شورابك متعلق ولایت قندهار .

پیراخ : دره ایست بفاصله ۵۰ کیلومتر بطرف شمال شرقی دوشی مربوط ولایت قطغن که بین ۶۸ درجه ۵۵ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۵ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پیران قلعه : قلعه بفاصله ۹ کیلو متر در شمال غرب قریه متون در علاقه خوست مربوط ولایت جنوبی که بین ۶۹ درجه ۵۳ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۲ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پیرانو کلی : قلعه ایست بفاصله ۱۲٫۴۱ کیلومتر درشمال علی خیل مربوط ولایت جنوبی که بین ۶۹ درجه ۴۸ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۹ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پیراور : قریه ایست بفاصله ۸ کیلومتر در جنوب شرق قریه بهسود خاص مربوط حکومت سرخرود ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۳۱ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۵ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پیرحسین : قریه ایست درحوزهٔ علاقه‌داری حصه ۲ بهسود متعلق حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل فاصله‌ازمرکز علاقه‌داری ۹ کیلومتر میباشد .

پیرخان : قریه ایست بفاصله ۱۴٫۵ کیلومتر درجنوب غرب گرشك درعلاقه‌نهرسراج مربوط ولایت قندهار که‌بین ۶۴ درجه ۲۲ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۱ درجه ۴۴ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پیردل‌خان : قریه ایست بفاصله ۱۱٫۵ کیلومتر درجنوب غرب گرشك درعلاقه نهرسراج مربوط ولایت قندهار که‌بین ۶۴ درجه ۲۷ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۱ درجه ۴۵ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پیردنباله : قریه ایست بفاصله ۳۷ کیلو متر درشمال شرق شهر فراه مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۲ درجه درجه ۲۴ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۲ درجه ۶ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پیرزاده : قریه ایست بفاصله ۳ کیلو متر بطرف جنوب شهر غزنی متصل دریای غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۶ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۳ درجه ۳۰ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۰ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پیرسبز : قریه ایست بفاصله ۲۶ کیلومتر در شمال شرق چخانسور مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۲ درجه ۱۶ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۱ درجه ۱۷ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پیرسرخ : زیارتیست بفاصله ۳۸٫۵ کیلومتر درشمال‌شرق قریه‌دوست آباد مربوط حکومت اعلی فراه که‌بین ۶۱ درجه ۳۶ دقیقه ۴ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۲ درجه ۳۷ دقیقه ۳۷ ثانیه‌عرض البلد شمالی واقع است .

پیرشاه باز : قریه ایست بفاصله ۱۸ کیلو متر در شمال غرب ابراهیم زائی متصل‌دریای غزنی‌درعلاقه شل گر مربوط حکومت اعلی غزنی که‌بین ۶۸ درجه ۱۶ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۸ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شرقی واقع است .

پیرك : خرابه‌ایست بفاصله ۵ ، ۲۵ کیلو متر درشمال‌شرق شین‌دند مربوط ولایت‌هرات که‌بین ۶۲ درجه ۲۳دقیقه ۱۴ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۳درجه ۲۴دقیقه ۲۵ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

پیر کلی : قلعه‌ایست درشمال‌چمکنی‌مربوط جاجی وچمکنی ولایت جنوبی که‌بین۶۶ درجه۴۷ دقیقه ۳۶ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۳درجه ۴۸دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پیر کندل : قریه ایست بفاصله ۱۶ کیلو متر در شمال جوین مربوط حکومت اعلی فراه که‌بین ۶۱ درجه ۳۳دقیقه ۵۰ ثانیه طول‌البلدشرقی و ۳۱ درجه ۵۰دقیقه۲۳ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

پیرمحمد : قریه ایست بفاصله ۵، ۱۲ کیلومتردرجنوب شرق قلعه‌حمیدخان‌در شورابك مربوط ولایت قندهار که‌بین۶۶ درجه ۹دقیقه ۵۶ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۰ درجه ۱۰ دقیقه ۲۱ثانیه عرض البلد شمالی واقع‌است .

پیرمحمد : قریه ایست بفاصله ۵ ، ۱۹ کیلومتر درشمال‌غرب قریه خوگیانی درعلاقه ارغستان‌مربوط ولایت قندهار که۶۶درجه ۲۸ دقیقه ۴۹ ثانیه‌طول‌البلد شرقی‌و۳۱درجه ۳۶دقیقه ۴۱ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع‌است .

پیرمحمدخان : قریه ایست بفاصله ۵ ، ۲۵ کیلومتر درشمال قریه سربولی نجراب وتگاب مربوط‌حکومت اعلی پروان که‌بین ۶۹درجه ۴۰دقیقه ۲۴ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۶دقیقه ۲۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

پیرو : قریه ایست بفاصله ۸۱ کیلو متر در جنوب شرقی خم درعلاقه درواز مربوط حکومت‌اعلی بدخشان که‌بین ۷۱ درجه ۱۳دقیقه ۸ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۸درجه ۳ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

پیره : قریه ایست بفاصله ۱۸،۲۴ کیلومتر درشمال‌میدان‌خوله درعلاقه منگل مربوط حکومتکلان خوست ولایت‌جنوبی که‌بین۶۹درجه ۴۷دقیقه۴۵ ثانیه طول‌البلدشرقی و۴۳درجه ۴۳دقیقه ۳۸ثانیه عرض البلدشمالی‌واقع است .

پیری : قریه ایست بفاصله ۱ ، کیلومتر در جنوب قلعه سرکاری در علاقهٔ دره سوف مربوط حکومتکلان سمنکان (ولایت‌مزارشریف) که‌بین ۶۷درجه۱۵ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵درجه ۵۳ دقیقه ۲۸ثانیه عرض‌البلد شمالی‌واقع است .

پیری تاور : دندآ بیست بفاصله ۲۶ ۰ ۵ کیلومتر درشرق قریه خرمنك درعلاقه گرمسیر ولایت قندهار که بین ٦٤درجه - ٤٢دقیقه ٤٧ثانیه طول البلد شرقی و۳۰درجه ۲٦ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

پی ستر : قریه ئیست مربوط علاقه‌داری راغ مربوط حکومت اعلی بد خشان .

پی سی : موضعیست بفاصله ۸٤ ۰ ۰ کیلومتر درجنوب چخانسور مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦١درجه ٥٥دقیقه ۲۷ثانیه طول البلدشرقی و۳۰درجه ۳۳دقیقه ٤٧ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

پی شرب : قریه ایست بفاصله ۸۲ کیلو متر در جنوب شرق خم درعلاقه‌درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱درجه ۱۲دقیقه ٥۲ثانیه طول البلدشرقی و۳۸درجه ۳ دقیقه ۱٦ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پیشه : قریه ایست بفاصله ٦ کیلو متر در جنوب چغه سرای متصل سرك درپیچ دره اسمار مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱درجه ۷دقیقه ۱۰ثانیه طول البلدشرقی و۳٤درجه ٤۹دقیقه ٤ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

پی غویه : قریه ایست بفاصله ۳٥ کیلو متر در جنوب غرب سرپل درعلاقه بلخاب مربوط سنگچارك ولایت مزارشریف که بین ٦٦درجه ۲۲ دقیقه ۲٦ثانیه طول البلدشرقی و۳٥ درجه ۲۲دقیقه ٤٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پی کاکی : کوتلیست بفاصله ۸۹ کیلو متر در غرب جوین مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦۰درجه ٥٦دقیقه ٥۷ثانیه طول البلدشرقی و۳۱درجه ٤۷دقیقه ۳۰ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

پیك کوتل : کوتلیست بفاصله ٤۷ کیلومتر درجنوب‌غرب شهرمیمنه بارتفاع تخمین ۱۲٤۷ متر که بین ٦٤درجه ۱۹دقیقه ۲٤ثانیه طول البلد شرقی و۳٥ درجه ٤٤ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پیکم‌دره : قریه ایست بفاصله ۲۰ کیلو متر در شمال قریه بوی اسقره متصل سرك مربوط ولایت مزارشریف که بین ٦٦درجه ٥٦دقیقه ٤٤ثانیه طول البلدشرقی و۳٦درجه ۳دقیقه۳ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پی کوتنگی : کوتلیست بفاصله ۷۰ کیلومتر درشمال شرق بهسود به ارتفاع تخمین ٦٤۷متر مربوط

سرخرود ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۳۲ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۴ درجه ۴۹ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پیتاکی قلعه ایست درجنوب غرب قلعه غلام حیدر درعلاقه مه‌می مربوط‌ولایت جنوبی که بین ۶۷ درجه ۲۹ دقیقه ۲ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۱ درجه ۴۶ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

پیتی‌مور : قریه ایست درعلاقه پنکی قلعه مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۹ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۲۷ درجه ۲۹ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پیتی‌مور : قریه ایست بفاصله ۱ کیلومتر درغرب قریه رود پخ درعلاقه راغ مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۱۰ دقیقه ۲۱ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۷ درجه ۳۲ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

پیتی‌هام : قریه ایست بفاصله ۵۳٫۵ کیلومتر درجنوب قریه خرمنك در علاقه گرم‌سیر مربوط ولایت قندهار که بین ۶۴ درجه ۴ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۲۳ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پیو : کوتلیست بفاصله ۱۰۰ کیلو متر در جنوب شرق مرکز تالقان مربوط ولایت قطغن که بین ۷۰ درجه ۱۴ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۶ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پیوار : کوتلیست بفاصله ۱۶ کیلومتر در شمال شرق علی خیل در علاقه جاجی مربوط ولایت جنوبی که بین ۶۹ درجه ۲۵ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۳ درجه ۵۸ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پیوار : قریه ایست مربوط حکومت درجه ۴ قادس متعلق حکومتکلان بادغیسات ولایت هرات

پیوك : قریه ایست بفاصله ۷ کیلومتر درشمال شرق قریه واشیر درعلاقه نوزاد مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ۶۳ درجه ۵۵ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۷ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

پی‌هو : قریه ایست بفاصله ۳۹ کیلومتر در شمال شرق فراه مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۲ درجه ۲۳ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۳۸ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

(ت)

تابتاش : قریه ایست مربوط حکومت درجه۲ رستاق تعلق حکومت کلان تالقان درحوزه ولایت قطغن

تابوت : موضعیست بفاصله ۹۳٫۵ کیلومتر درشرق چکمك درعلاقه‌دایکندی مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت (کابل) که‌بین ۶۷درجه ۲۰دقیقه طول‌البلد شرقی و۳۳درجه ۵۰دقیقه ۲۰ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تابین : موضعیست بفاصله ۱۱ کیلو متر در شمال غرب شهر قندهار مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۳۹ دقیقه ۶ثانیه طول البلد شرقی و۳۱ درجه ۴۰دقیقه ۳۵ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تاتاری : قریه ایست بفاصله ۱۲ کیلومتر درشمال شرق قریه متون در علاقه خوست مربوط ولایت (جنوبی) که‌بین ۷۰درجه ۴دقیقه ۵۴ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۳درجه ۲۴دقیقه ۲۶ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تاتاریز : قریه‌ایست بفاصله ۲۵ کیلومتر درجنوب غرب چهل خانه نزدیك دریای‌ارغنداب در علاقه دهله مربوط ولایت قندهار که‌بین ۶۶درجه ۱۰دقیقه طول‌البلد شرقی و۳۲ درجه۱ دقیقه ۳۲ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تاتکرام : قریه‌ایست مربوط حکومت‌درجه ۴ دره پیچ متعلق‌حکومت کلان کنرهادرحوزه‌ولایت مشرقی

تاجك : قریه ایست بفاصله ۴۸ کیلومتر درجنوب غرب فراه مربوط حکومت اعلی (فراه) که بین ۶۱درجه ۴۷ دقیقه ۵۴ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تاجکان : قلعه‌ایست بفاصله ۳۴ کیلومتر درشرق‌بنو درعلاقه اندراب مربوط ولایت (قطغن) که بین ۶۹درجه ۳۴ دقیقه ۲۶ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۵ درجه ۳۵دقیقه ۵۴ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

تاجکان : قریه ایست بفاصله ۳٫۵ کیلومتر درجنوب غرب مرکز بغلان مربوط ولایت قطغن که بین ۶۸درجه ۴۴دقیقه ۴۳ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۶درجه ۱۲دقیقه ۱ثانیه عرض‌البلد شمالی موقعیت دارد .

تاجك بلوچ : قریه ایست بفاصله ۵۵٫۵ کیلومتر درجنوب غرب مرکز بغلان مربوط ولایت قطغن که‌بین ۶۸درجه ۴۴دقیقه ۲ ثانیهٔطول البلد شرقی و۳۶درجه ۱۱دقیقه ۸ثانیه‌عرض‌البلد شمالی واقع است .

تاج کوه : قریه‌ایست بفاصله ۱۱ کیلومتر درجنوب قلعه مشك متصل رود هلمند مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت(کابل) که‌بین ۶۷درجه ۴۱دقیقه ۴۵ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۴ درجه ۲۳دقیقه ۱ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تاجکه : قریه ایست بفاصله ۲۲ کیلو متر در جنوب غرب جبل السراج مربوط حکومت اعلی پروان که‌بین ۶۹درجه ۳۰ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۵درجه ۵ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

تاج‌محمد : قریه‌ایست بفاصله ۵۹ کیلومتر در شمال قلات غلزائی مربوط ولایت (قندهار) که بین ۶۶ درجه ۴۵دقیقه ۲۴ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۲۶ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

تاج‌محمد : قریه‌ایست بفاصله ۳۱٫۵ کیلومتر درجنوب غرب چخانسور مربوط حکومت اعلی قراه که بین۶۱درجه ۵۱دقیقه ۱۳ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۰درجه ۵۸دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تاج محمد : قریه ایست بفاصله ۱۱ کیلومتر در شمال غرب قلعه کنج در علاقهٔ تادعلی در چخانسور مربوط حکومت اعلی قراه که‌بین ۶۱درجه ۴۸دقیقه ۳۵ثانیه طول البلدشرقی و۳۱درجه ۹دقیقه ۱۱ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

تاخ چی : قریه‌ایست‌بفاصله ۱۵ کیلومتر درجنوب غرب قلعه‌تکزار متصل دره کرم خواجه در علاقه سنگ چارك مربوط حکومت کلان شبرغان ولایت مزار شریف که‌بین ۶۶ درجه ۱۲ دقیقه ۵۸ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۵ درجه ۵۱دقیقه ۲۸ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تاخم : قریست بفاصله ۶۶٫۵ کیلومتر درغرب علاقه غلزائی که‌بدریای ارغنداب می ریزد مربوط ولایت قندهار که‌بین ۶۶ درجه ۲۷دقیقه ۸ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۱۰ دقیقه ۲۶ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تاخم‌خواجه : قریه‌ایست بفاصله ۳۰ کیلومتر در جنوب شرق قریه تولك مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات که بین ۶۳درجه ۴۹ دقیقه ۴۸ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳۳درجه ۴۹ دقیقه ۵ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع .

تادیولی : قریه ایست بفاصله۱۶ کیلو متردرجنوب قلعه‌مشك درعلاقه دایزنگی‌مربوط ولایت کابل که‌بین ۶۷درجه ۴۲دقیقه۵۷ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۴درجه ۲۰دقیقه ۳۵ثانیه‌عرض‌البلد شمالی واقع است .

تاربولاق : موضعیست بفاصله۳۹ کیلومتر درجنوب‌غرب یکاولنگ مربوط حکومت کلان‌دایزنگی ولایت کابل که‌بین ٦۷ درجه۳ دقیقه ۲۵ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳٤درجه۲۳ دقیقه۳٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تارخانان : قریه ایست بفاصله ۹ کیلو متر درشرق‌شهر گردیز مربوط ولایت‌جنوبی که‌بین ۶۹ درجه ۱۳ دقیقه ٦ثانیه طـول البلد شرقی و۳۳ درجه ۳٦ دقیقه ۵۲ ثانیه عرض البلد شمـالی واقع است .

تاروستی‌منگل : قریه ایست بفاصله ۱۵ کیلومتردرجنوب قریه‌علی‌خیل درعلاقه جاجی مربوط ولایت‌جنوبی که‌بین ٦۹درجه٤٦دقیقه ۵٦ثانیه طول‌البلدشرقی‌و۳۳درجه ۵۱ دقیقه ٤۲ ثانیه‌عرض‌البلد شمالی واقع است .

تاری‌رئی : قریه ایست بفاصله ۲۱ کیلو متر درشمال شـرق قلعه متون مربوط و لایت جنوبی که‌بین ۷۰ درجه ٦دقیقه ۷ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۳درجه ۲٦دقیقه ۳۸ ثانیه‌عرض‌البلد شمـالی واقع است ،

تاریك‌دره : دره ایست بفاصله ۹٤٫۵ کـیلومتر درجنوب غرب تکزار در علاقهٔ سنـگ چارك مربوط حکومت کلان شبرغان ولایت مزارشریف که‌بین٦۵ درجه ٤۷ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵درجه ۳۲ دقیقه ۵ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تاز : قریه ایست بفاصله۲۵ کیلومتر درجنوب‌قلعه‌سر کاری مقر مربوط حکو مت اعلی غز نی که بین ٦۷ درجه ٤٤ دقیقه ٤۸ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ در جه ۳۸ د قیقه ٤۱ ثا نیه عرض‌البلد شمالی واقع ا ست .

تازگی : چشمه ا یست بفاصله ۸۲ کیلومتر درغرب جوین مربوط حکومت اعلی فراه که‌بین ٦۰ درجه ۲۵دقیقه ۱٦ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۱درجه ۳۸دقیقه ۲۵ ثانیه عرض ا لبلد شمالی واقع است.

تازی : قریه ایست بفاصله٤٦ کیلومتر درشمال شرق قریه قلات غلزائی‌متصل دریای ترنك مربوط ولایت قندهار که‌بین ٦۷درجه ۱٦دقیقه ٤۹ ثانیه طول‌البلدشرقی‌و۳۲در جه ۲۳ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تاش‌تره : شیله ایست بفاصله ٤۱٫۵ کیلو مستردر شمال شرق بوزای گنبد در علاقه پامیر مربوط حکومت اعلی بدخشان که‌بین۷٤ درجه ۲۳ دقیقه ٤۸ ثانیه طول البلد شرقی و۳۷ درجه ۲۰ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تاس تره بیت : مقبره ایست بفاصلهٔ ۳۷ کیلومتر درشمال شرق بو زای کنبد متصل سرك درعلاقه واخان پامیر مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷٤ درجه ۲۱ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۲۰ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است ،

تاسنگ : قریه ایست بفاصله ۱٦ کیلومتر درجنوب شرق غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦۸ درجه ۳۲ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۹ دقیقه ٤۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تاش بل : موضعیست بفاصله ۵۱ کیلومتر درجنوب شرق مرکز خلم مربوط حکومتکلان سمنگان ولایت مزارشریف که بین ٦۸ درجه ٦ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ۲۹ دقیقه ٥٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تاش بلاق : قریه ایست در دره نمك آب مربوط حکومت کلان تالقان متعلق ولایت قطغن .

تاش تپه : قریه ایست بفاصله ۳ کیلومتر درشمال مرکز سمنگان متصل سرك مربوط ولایت مزارشریف که بین ٦۸ درجه ۱ دقیقه ۳۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ٥ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تاش حوض : موضعیست بفاصله ۱۹ کیلومتر درشمال غرب قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ٦٤ درجه ۳ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ٤۹ دقیقه ۲٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تاشقرغان : کوهیست درشمال قریه شیخ راضی درعلاقه قرقین مربوط ولایت مزار شریف که بین ٦٦ درجه ۱٤ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۹ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

تاشقرغان (خلم): در تشکیلات دولتی حکومت درجه ۲ مربوط حکومت کلان ایبك (سمنگان) بوده از سطح بحر (٤٥٤) متر ارتفاع دارد وبه طول البلد شرقی ٦۷ در ٤۰ دقیقه ۲۲ ثانیه و ٦۷ درجه ٤۲ دقیقه ٤۲ ثانیه و عرض البلد شمالی ۳٦ درجه ٤۰ دقیقه ٤۲ ثانیه ۳٦ درجه ٤۳ دقیقه ٤۸ ثانیه واقع است حدود اربعه آن شرقا به (ایرگنسك) قطغن غربا (ابدو کوتل) مزارشریف شمالا علاقه داری (کلدار) جنوبا (غزبیدك) متعلق علاقه داری حضرت سلطان متصل می باشد. مسافه آن از مرکز حکومتی کلان تقریبا (٦٤) کیلومتر واز مرکز نائب الحکومگی مزار شریف که در شرق آن واقعست (۵۸) کیلو متر واز مرکز کاسل بفاصله ٥٦۳ کیلو متر واقع است ، و دارای یك علاقه داری درجه ۳ (کلدار) میباشد .

الف - خلم وموقعیت طبیعی آن : خلم شهر زیبا و سر سبز یست از مربوطات ولایت مزارشریف این شهر دردامنهٔ کوه تکه‌زارو کوه کنج یا (تنج) واقع است کوه تنج از تنگی تاشقرغان به سلسله غرب درجنوب مزار وبلخ الی آقچه و کوه تکه‌زاز تنگی مذکور جانب شرق تا نواحی بغلان امتداد دارد .

یك برید گی طبیعی وحیرت انگیزی که جزدست قدرت وصنعت الهی دیگر هر صنعت وقدرتی از تصنیع آن عاجز است تقریبا درفاصله چهل الی هشتاد متر این دو کوه بزرگ ومرتفع را ازهم شق نموده وبنام تنگی تاشقرغان موسوم است که شاهراه عمومی کابل ومزار شریف ازان میگذرد ومدخل آب‌رود بارخلم نیز می باشد آبادی خلم ازمخرج شمال تنگی مذکور بلافاصله ازیك دره کوچك وقشنگ آغاز شده تقریبا درفاصله ۳ الی ٤ کیلومتر جانب شمال پیش میرود و کم کم دامنه آن وسیع شده اخیرا به وسعت شهر منتهی میگردد .

منظره بدیع این درهٔ زیبا ومسیررود خانه تندولی کوچك آن مخصوصادر موسم بهار وایام شکوفه برای عابرین کیف غریب ونشه آوری دارد مساحت عمومی این شهر که صورت یك حدیقه واحد ومثلث نمای را تشکیل داده واز مواقع حاکمه مانند یك باغ وسیع درنظر جلوه میکند تخمین به اندازه ده یادوازده هزار مربع متر بالغ خواهد شد دامنه شمال آن را یك سلسله اراضی مزروع وپس ازان صحرای وسیع وریگستان عظیمی احتوا کرده که به فاصله تخمین شصت الی هشتاد کیلومتر به ساحل دریای آموخانمه می یابد ازطرف شرق سرك عمومی ولایت قطغن از قندز به مسافه (۱۱٦) واز جانب غرب شوسه عمومی مزارشریف به مسافه (۵۸) کیلومتر بدان توصل میکند گویا خلم منطقه ئیست که مرکز مواصلت و نقاط شاهراه سه ولایت بوده واز هرحیث اهمیت بسزا را حائز می باشد .

شهر موجوده خلم قبلا بنام (تاشقرغان) مسما بود، مگر درسال ۱۳۲۵ آوانیکه اعلیحضرت معظم همایونی برای اولین بار ازخطه باستانی ولایت مزارشریف دیدن فرمودند حینیکه درباغ جهان نمای خلم تشریف داشتند نام اصلی وتاریخی آنجارا که هنوزیك قریه کوچك درشمال شهر موجوده به نام (کهنه‌خلم) وجود دارد دوباره زنده ساخت که ازان به بعد نام تاشقرغان بخلم مبدل گشت .

ب - تعداد نفوس خلم ووضعیت اقتصادی آن : نفوس داخل احصائیه خلم با مربوطات آن زائد ازشانزده هزار نفر خواهد بود که تخمین دوازده هزارآنرا ساکنین مرکز شهر ومابقی را اهالی قراء وقصبات مربوطه آن تشکیل میدهد رویهمرفته تعداد عمومی ذکور واناث آن متجاوز از (۲۵) هزار تخمین شده می تواند قبل ازسی سال خلم یك

شهر بزرگ تجارتی بود و گمرك آن تشکیل وسیعی داشت تقریبا تمام مال التجاره وارداتی وصادراتی مزارشریف درگمرك مذکور محصول یا به اصطلاح آن وقت (چهل یك) می شد یعنی ازهر حیث چلند بازارش خوب بود ومردم وضع راحتی داشتند لهذا پیشه و صنعت هم دران جا ترقی داشت چنانچه هنوز هم روح صنعت در آنجا ازهرحیث باقی است وصنائع دستی باوجود ضعف وعدم چلش رونق خود را از دست نداده پیشه وران بعنعنه وتوارث بکار خود ادامه داده اند .

ج – انواع پیشه وخواص طبیعی مردم : مردم خلم بالطبع سخاوت پسند،مهمان نواز زحمت کش وحساس ند اندوختن را کمتر یاد دارند زیرا عاید قابل اندوختن ندارند چون ثروت کم است ذوق تعمیر هم درآنها کمتر سراغ میشود خانه ها و منازل بالعموم گنبدی و گلی است منازلشان اگرچه غریبانه وبی سلیقه می باشد اما نظافت وطهارت درخانه ولباس وخوراك شان نهایت مرعی دیده میشود بازار کهنه ومخر وبه دارد که ازهرحیث قابل اصلاح است این مردم بیشتر به زراعت مایل اند لهذا طبقه زارع و کشاورز تقریبا درصف اول آنها قرار دارد مدارس متعدد وعلمای متبحریکه درگذشته وحال درآنجا موجود بوده وهستند از علم دوستی واستعداد فطری آنها نمایندگی میکند . صنائع دستی ازقبیل بافندگی، دباغی، معماری، نجاری، آهنگری مسگری، کفدوزی درآنجا به پیمانه وسیعی وجود دارد کههرصنف آنها ازقبیل نجار ومسگر وآهنگر وچرمگر وغیره دربازار یك رسته یاسلسله مطولی را تشکیل داده اند خصوصا صنعت دباغی دران محیط حایز اهمیت بسزای می باشد که درصورت اعانت واصلاحات فنی قابل هرگونه پیشرفت به نظر می آید چنانچه فعلا پیمانه زیادی محصولات پخته آن درمرکز کابل وارد وبه استهلاك می رسد . هکذا صنعت بافندگی طبقه غربا و کشاورزان اکثرا پوشا که آنهاازپیراهن تا کفن وازچموش پای (یك نوع موزه کلفتی است که دهاقین وچوپانها استعمال میکنند) تالنگی سرازمحصول کاروزحمت خودشان تهیه میشود دیگر صنائع خلم راهم ازحیث نفاست و استحکام ودوام مردم می خرند ودر داخل بنام تجارت وتعارف انتقال می دهند (مانند اشیای مصنوعه آهن باب ومس باب) تربیه مواشی هم تقریبا ازممیزات آنهاست بالخاصه گاو های شیری ونسل های بهترین اسپ درآنجا خوب تربیه می شود گوسفند عربی وقره قلی راهم برخی بای های افغانه ومردم بادیه نشین تربیت می کنند چنانچه یکی ازمنابع بزرگ محصول قره قل وپشم دشت خیرآباد که دربین راه قندز وخلم واقع است می باشد دشت مذکور که در موسم تول (زای گوسفند) چراگاه عمومی مردم مالدار وطنی وقندهاری است ازنقطه نظر اقتصادی اهمیت خاصی دارد که قابل توجه مزید است .

د ـ محصولات کشاورزی واستعداد طبیعی آن : ساحه ورقبه زمین‌های قابل زرع درخلم نهایت وسیع اما نظر به قلت آب، زمین تحت زراعت بسیار قلیل و ناچیز است که آنهم همواره به قلت آب مواجه بوده تنها و فقط مساعدت فصول و بارندگی‌های موسمی به آن کمک می نماید یعنی زراعت خلم را باران های نافع و ورود سیلاب‌های موسمی که دربرج حمل و ثور از منابع دوردست سرازیر می‌شود به حاصل می‌رساند، آنهم درصورتیکه ورود سیلاب‌ها منظم و متوازن باشد والا دربعضی سالها که آب به‌حالت طغیان وطوفان درآمده از وضع طبیعی خارج می‌شود عوض فایده نقص وارد میکند .

خاك آن نهایت عمیق ومستعد هر نوع زراعت است مگر به اصطلاح (زرد گل) وبسیار آب طلب می‌باشد یعنی اگر آب رود درمواقع معین به آن نرسد سریعا خشکیده وسخت می‌شود وحاصل زرع را هرچه هست می‌سوزاند وهم‌هرگاه آب به‌اندازه کافی به آن برسد باشد حاصل را هم فوق‌العاده خوب وخاطرخواه بار می‌آید .

محصولات زراعتی درآنجا عبارت اند از گندم، جو، ارزن، جوار، کنجد، زغر فالیز (اراضی که دران خربوزه وتربوز میکارند) ماش، نخود، مشنك وغیره .

زردك، شلغم، وپیاز که نسبتا آب کافی لازم دارد بقدر کفایت خود شهر در باغها زرع میشود ودر صورت تربیه فوق العاده حاصل خوبی می‌دهد ازین جهت در موقع وفور آب ممکن است بهترین وشیرین ترین نوع لبلبو را نیز از زراعت آنجا بدست آورد .

زرع کچالو درخلم چندان عمومیت ندارد البته یاخوب حاصل نمی‌شود و یا غالبا مردم بطریقه زراعت واستحصال آن بلد نیستند .

حاصل پنبه نیز درخلم نوعیت ومزیت خاصی دارد لکن از قلت آب زراعت آن بسیار وسیع نیست .

دیگر ازمحصولات مهم وجالب توجهی که بخشی ازصادرات تجارتی مارا تشکیل داده (بادام) است که بهترین نوع آن ازخلم به‌بازار عرضه می‌شود وممکن است سالانه پیش ازیك هزارخروار محصول آن خواهد بود هرگاه درین باره توجه ودر تکثیر اشجار بادام اقدامات موثری به‌عمل آید یعنی منابع آب‌های جدید برای توسیع زراعت خلم کشف وباغهای تازه احداث گردد البته به محصولات آن افزایش بعمل آمده و بنیه اقتصادی عمومی راتقویه‌خواهد کرد . هکذا محصول میوه‌جات ازقبیل انگور، خربوزه، تاك زرد آلو، شفتالو، انار، انجیروغیره هم درمحیط خلم ومربوطات آن قابل هرگونه تعریف است که‌می توان دراثر توسعه باغ‌ها وتحت شرایط لازمه برای صادرات ازان استفاده نمود .

خلاصه خلم که ازهرجهت یك مرز مساعدبرای توسیع زراعت است در صورت رسیدن به‌موقعیت حقیقی خودش شك نیست محصولات آن به‌مراتب بلندتر رفته حصه بزرگ

ازاحتیاجات عمومی مملکت رافراهم ونفوس کثیری را درداما**ن** بسیط خو یش پرورش خواهدداد .

ه - **محصولات طبیعی** : ازمحصولات طبیعی خلم پسته وهنگ است که هرساله به‌مقدارزیادی مردم از کوهاو جنگلات آن جمع آوری نموده به‌بازارعرضه‌می‌دارندواین هم بخش بزرگی ازصادرات مملکت می‌باشد (بیخ‌چو کری) نیز کـه دباغان برای پخت چرم بکار می برند در موقعش یك‌وسیله خوبی برای اعاشه مـردم غریب کـاروزحمت کش است کـه از کوها حصول می نمایند(هرگاه به‌صورت فنی مطالعه وتدقیقات راجع به آن به‌عمل آید شاید برای رنگ‌دادن هرگونه چرم ودیگر اشیا نیز استعمال شده بتواند) منجملـه از همه اولتر ترتیب استحصال پسته ومراقبت جنگلات آن دقیقا قابل توجه واصلاحات است که بایست ازخرابی وبربادی آن جلوگیری بعمل آید بلکه‌درتوسعه آن تدابیر لازمه بخرج داده شود دواستحصال محصول آن را کـه مردم دراثر بیشدستی وبی انتظامی اکثـرا خام می‌چینند وبازار خارجی آن‌را هم به‌این صورت خراب‌می‌سازند ازدست بردها وخسارت ها وقایه ومحافظه کنند .

و - **معادن درخلم** :

۱ - یك سلسله چاه‌های معدن نمك دوره بفاصله تخمین ۲۱ کـیلومتر جانب شمال غرب خلم دروسط ریگستان ساحل آمو واقع است کـه‌هرسالـه به‌پیمانه‌معتنابهی ازان نمك استخراج‌می نمایندواهالی‌اطراف‌چاه های مذکوررا ازهمان گل‌خودمعدن‌می‌آلایند که‌نهایت سخت شده‌ازخرابی چاه ها دربرابر آب وباران وغیره تاحدممکن‌جلوگیری میکنند .

۲ - یـك نوع سنك سوخت به‌استثنای سنگ زغال درسلسله کوه تـکه زار و کوه سنج متصل تنـکی مشهور تاشقرغان یافت می‌شود کـه اگر قدری ازروی خاك عمیق تر گرفته شود بسیارخوب وبادوام می‌سوزد ولی‌بوی تندو زننده‌دارد .

۳ - درداخل تنـکی تاشقرغان یعنی مدخل جنوبی آن یك خاك سرخی موجود است کـه بعضی اشخاص معمر وموسیفدان خلم‌میگویند در زمانه سابق مسکـرها به وسیله کوره ودیگر اسباب وادوات معموله ازخاك های مذکور (مس) استحصال می کرد ند اماچون هزینه مصارف آن برمحصولش غالب‌آمد لهذا ازان دست کشیدند .

علاوتا حکایت می کنند که‌درسال ۱۳۰۱ شمسی زما نیکه مرحوم محمد ابراهیم خان وزیر عدلیه رئیس تنظیمه آنولا بودند چندنفر رزگرهارا جمع ودر حالیکه میرزا محمد قاسم‌خان مرحوم وبرخی دیـگر ازمعاریف خلم حضور داشتند بو سائـل معمولـه خاك مذکوره راتحت تجزیه وتجربه قرار دادند درنتیجه ثابت شد کـه‌خاك مذکور دارای (مس) بوده وهرقدر عمیق‌تر ازسطح زمین گرفته شود محصول آن هم بیشتر است .

ز ـ امکان توسیع زراعت و انکشاف منابع جدید آب در خلم :

قبل ازینکه بدادن معلومات منابع آبهای جدید درخلم پرداخته شود لازم است راجع بهساحت اراضی لم یزرع آن محیط معلومات مختصری تقدیم گردد :

سواحل دریای آمو (حصه خاك افغانستان) ازنواحی حضرت امام صاحب قطغن الی (خم آب) وپس ازان متصل بسرحدات خشکه افغانی باخاك شوروی الی اندخوی میمنه دشت عظیم وپهناوری درمرز مملوکهٔ افغانستان وجوددارد که بهاستثنای حصص ریگستانی آن باقی کاملا محتاج آب ومستعد زراعت میباشد ولی فعلا راجع بیك حصه آن که منطقه خلم بدان مشرف است بحث میشود .

درین ناحیه ازشرق کوتل (ابدو) الی غرب کوتل (شباغلی) به فاصله تخمین شصت کیلومتر و ازخط امتداد سرك قطغن ومزارشریف بدامنه شمال شهر الی حصص ریگستان ساحل آمو بفاصله تخمین ۳۰ کیلومتر یك قطعه اراضی مسطح وهموار وجود دارد که در صورت وجود آب ازهرحیث قابل زرع دیده میشود از جمله این ساحت وسیع تقریبا به تعداد سه صدو پنجاه پیکال (یك پیکال ۳۲ جریب) مزروعی به نواحی اطراف شهر وجوددارد ، که آنها هم آب کافی نداشته وطوریکه قبلا تذکر دادیم زارعین و مالکین پیکال های مذکور همواره به مشکلات قلت آب دچار می باشند .

ازملاحظه آثار باستانی وخرابه ها و ابنیه تاریخی آن معلوم میشود که در قدیم الایام این نواحی کاملا معمور ومسکون بوده و یك نهر بزرگی ازدریای قندز این مناطق را آبیاری میکرده است .

چنانچه ازسلسله خرابه های ممتد وآثار نهر کهنه که درحصص مختلف آن موجود است معلوم میشود که ازحدود قلعه زال قطغن الی کهنه شهرك سیاه گرد مزار شریف که تقریبا ۱۱۶ کیلومتر ازهم مسافه دارد یك سلسله آبادی های بوده که دراطراف یك نهر بزرگ علائم زیست وزندگانی رانشان میدهد واکنون هم چند اثر تاریخی آن که در نواحی شمال خلم ودرسطح اراضی مذکور وجوددارد ازین قرار اند :

(شهر بانو) تخمین به فاصله هجده یا بیست کیلومتر درست به استقامت شمال خلم یك سلسله خرابه های افتاده است که آثار مجدوتمدن مردم آن سامان رادرعصر خودشان نمایندگی میکند چنانچه درفصل بهار (برج حمل وثور) که باران های بهاری قشرز مین را می شوید کسانیکه برای تماشا وغیره بدانجا میروند بعضا دانه های قیمتی را از قبیل فیروزه و یاقوت وعقیق وامثالهم دراثردرخشندگی که پرتوخورشید به آنها می بخشد بدست می آورند وهم بعضی مسکوکات قدیمه ومجسمه های کوچك تاریخی نیز دستیاب می نمایند اما مردم چنین روایت میکنند که آبادی های مذکور معاصر بلخ قدیم یا (باختر) بوده واین شهر بنام

زنی که موسس وملکه آن بوده‌است مسمی گردیده ، درین اواخر در موضع مذکور حفریاتی هم ازطرف هیئت باستان شناسی دولت بعمل آمده وآثاری کشف گردیده .

چتر آباد . (بکسرچ وت وسکون ر) قلعه مخروبه ایست بشمال شرق شهر موجوده خلم تخمین بفاصله سی کیلومتر این قلعه‌دروسط راه (غیرموتررو) بین خلم و قلعه زال واقع گردیده که آثار قلعه وابنیه‌های ماحول آن بخوبی مشاهده میشود . همچنان بسا آثار دیگری ازبناهای قدیمه درنواحی مختلفه این دشت وجود دارد که نام ونشان آنها بکلی ازخاطره‌ها محوشده جز توده‌های خاك ودیوارهای بهم افتاده ازآنها چیزی باقی نیست .

نهر چترآباد . مجرای نهر وسیعی که اصلا از دریای قندز منبع میگیرد بفاصله تخمین ۳۰ کیلو متر جانب شمال شهر خلم از استقامت شرق بغرب میگذرد که اکثر حصص آن را دراثر طوفان های باد ریگ احتوا کرده ولی باوجود آن آثار نهر مذکور جسته‌جسته درحدود چترآباد وغیره مواضع مختلف الی (کهنه‌شهرك) مزار شریف درست مشاهده می‌شودحتی آثار این نهر تانواحی شمال اندخوی نیز امتداد دارد ازعلائم نهر مذکور . که بنام (ظلم آباد) نیز یادمیشودیکی این است که نهرمذکور ازحصه قلعه زال یك سر جانب غرب میلان داشته از شمال دشت خیرآباد وآبدان میر علم وخلم ونواحی سیاه گرد خط سیر خودرا ادامه داده بیشتر به‌حصص ریگستان هم داخل است چنانچه دربعضی حصه های ریگ علایم تذر یا تونل‌های خشت پخته هم به‌نظر میرسد بنابران اگر آب آن مجددا هم جاری شود اراضی سواحل جنوب خودرا درنواحی خلم که زمین های قابل زراعت زیاد میباشند کاملا مستفید وسیر آب ساخته نخواهد توانست .

سطح زیر اراضی طرف جنوب که بدامنه کوه مشرف است سطح آن طبعا نسبت به‌سطح نهر مذکور بلند تر بوده وممکن است درحدود خلم قسمتی ازسواحل نزدیك نهرمذکور ازآب آن مزروع شده بتواند . اما این نهر دشت‌های شمال مزارشریف وبخصوص اراضی لم یزرع سیاه گرد و کهنه شهرك را کاملا آبیاری خواهد کرد .

سرچشمه آب موجوده خلم وانکشاف منابع جدید آن : برای افزایش آب موجوده خلم ومزروع ساختن تقریبا تمام ساحت اراضی لم‌یزرع آن که قبلا تعریف آن گذشت منابع جدید دیگری هم موجود است که میتوان به‌آسانی آب‌های مذکوررا نیز شامل نهر خلم وسمنگان نمود .

آب‌های موجوده خلم وسمنگان که ازحصص سرخ قلعه مربوط علاقه‌داری روئی ودوآب سرچشمه میگیرد پس ازسیر آب ساختن زراعت آبی (روئی ودوآب) واراضی زراعتی سمنگان وعلاقه سرقیه (بیرون تنگی تاشقرغان) اخیرا به‌خلم وارد وبزراعت آنجا منتهی می‌شوداین آب هم بین خلم وسمنگان به‌نوبت تقسیم شده وطبق قرارداد ومقرراتیکه بین آنها قائم است بایدهیچ کدام به

حق آبه دیگری تشبث ودست درازی نکند لهذا در مواقعیکه نوبت حقابه سمنگان میبا شد کاملا آب رودخانه‌را از آنجا خشك می سازند ودرین اوقات ازآب مذکور محروم بوده تنها چندچشمه ایست که دربیرون تنگی خلم واقع وبخوراك آبه و زراعت خلم کمك شایانی می نماید گویا مردم سمنگان هم ازنقطه نظر سر آب بودن شان وهم ازحیث محدودیت وتنگی ساحت اراضی آنقدر بهزیادت آب احتیاج حس نمی کنند .

تاش کوتل : کوتلیست بفاصله ۱۲۰۵ کیلومتر درجنوب شرق مرکز سمنگان مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۸درجه ۷دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و۳۶درجه ۹دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تاش گذر : گذرآبیست بفاصله ۱۶ کیلومتر درغرب میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴درجه ۱۶ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵ درجه ۵۵ دقیقه ۲۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تاش تك : شیله‌ایست بفاصله ۲۴ کیلومتر درشمال زیارت بادام مزار درعلاقه بغنی باغران مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ۶۴درجه ۳۶دقیقه ۳۵ثانیه طول البلد شرقی و۳۳درجه۹ دقیقه ۵۴ثانیه عرض البلد شمالی واقع است آب شیله مذکور به‌رودخاش می ریزد .

تاغروری سنگ: قریه‌ایست مربوط حکومت درجه۴ کهمرد متعلق حکومت اعلی پروان .

تاغ قزل کوچه: کوهیست درجنوب غرب حضرت امام مربوط ولایت قطغن که بین ۶۸درجه ۲۲دقیقه۳۶ثانیه طول البلد شرقی و۳۷درجه ۳دقیقه ۵۷ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است.

تاغمان کوه : کوهیست درجنوب قریه کوغان درعلاقه گذره مربوط ولایت‌هرات که بین۶۳درجه۱دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۴ درجه ۳دقیقه ۴۸ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

تاغمه : قریه‌ایست بفاصله ۵۴ کیلومتر درشرق هرات مربوط ولایت‌هرات که بین۶۲درجه ۳۴دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و۳۴درجه ۱۹دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تاق چشمه : چشمه‌ایست بفاصله ۵۵ کیلومتر درجنوب غرب تکزار در علاقه سنگ چارك مربوط ولایت مزارشریف که بین۶۵درجه ۵۴دقیقه۵۲ثانیه طول البلد شرقی و۳۵درجه ۵۲دقیقه ۵۸ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

تاك : دریائیست بفاصله ۸۷ کیلومتر در جنوب شرق مرکزهرات که‌برودگز می ریزد در علاقه گذره مربوط ولایت‌هرات که‌بین ۶۲درجه ۳۰دقیقه طول البلد شرقی و۳۳درجه ۵۴ دقیقه ۳۴ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تا کك : قریه‌ایست مربوط حکومت درجه٤ قادس متعلق حکومت کلان بادغیسات ولایت هرات .

تاگ رجرود : رودیست بفاصله ٤٦٠٥ کیلو متر در شمال قریه گنبد سوریز در علاقه پشت رود مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ٦٢ درجه ٣٩ دقیقه ٤٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣١ درجه ١١ دقیقه ٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تالاب اشکمش : تالابیست در ٦٠ کیلومتری جنوب خان آباد مربوط ولایت قطغن محیط آن ١٥ کیلومتر عمق آن ازیك تاسه متر بوده شرقا و غرباً ممتداست. اطراف آن چمن زار ودارای طیور آبی می باشد.

تالاب بغلان : تالابیست در ٩٠ کیلومتری جنوب غرب قندز مربوط ولایت قطغن واقع بوده محیط آن ٨ کیلومتر وعمق آن از ٢ تا ٣ متر وآب آن خوش مزه واطراف آن نیزار وچمن است طیور آبی دران زیاد است .

تالاب غور : تالابیست بفاصله تقریباً ٦ کیلومتر درشرق مجرای علیای خاش رود متعلق حکومت اعلی فراه به طول ٧ وعرض ٥ کیلومتر وقوع دارد اطراف آن چمنزار وسرسبز ودارای مرغابی های متنوعه می باشد .

تالاب غوری : تالابیست در حوزه ولایت قطغن در ٣٠ کیلو متری غرب بغلان بکنار چپ غوری ازشمال به جنوب به طول ٧ کیلو متر ممتد است عرض آن از یك و نیم تا دو کیلو متر می رسد در شمال آن جنگل انبوی و جوداشت طیور مختلفه و گرازهای وحشی شکار می شود.

تالاب محمد : دند آبیست بفاصلهٔ ٣١ کیلومتر درشمال قریه شیخ بابر درعلاقه شورابك مربوط ولایت قندهار که بین ٦٥ درجه ٥٢ دقیقه ٣٠ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٠ درجه ١٥ دقیقه ٢٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تالاب ناهور : تالابیست درشمال دشت هموار ناهور بفاصله ٤٥ کیلومتر درغرب غزنی واقع، از آبها تشکل می شود طول آن ١٠ و عرض آن ٢ الی ٤ کیلومتر وعمق بین آن ٣ متر است .

در اطراف آن سبزه تا یك متر قدمیکشد آبش سیاه رنگ با لوش مخلوط و طیور آبی ازقبیل قو، قاز، کلنگ ومرغابی دران موجود می باشد ازاجتماع آبها کوهای طرف شمال وجنوب آن پیداشده .

تالاب (جهیل) نور : تالابست درغرب قره باغ در علاقه حکومت اعلی غزنی ، در دامنه گل کوه در ٦٠ کیلومتری شهر غزنی و از آبهای محیط آن بیش از ١٠ کیلومتر ودارای ٣ متر عمق بوده سبزهای زیاد دران می روید وطیور متنوعه از آشکار می شود .

تالاب هستی : موضعیست بفاصلهٔ ۵۹ کیلومتر در جنوب شرق فراه مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۲درجه ۴۳دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲درجه ۱۳دقیقه ۴۴ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تالانی : قریه ایست درحوزهٔ حکومت درجه۳ ترین متعلق ولایت قندهار .

تال پیچ : شیله ایست بفاصله۸٫۵ کیلومتر درشمال شرق قلعه شین پاتخت در علاقه دای کندی مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که بین۶۶درجه ۱۱دقیقه ۵۷ثانیه طول البلد شرقی و۳۴ درجه ۱۷دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تال پیچ : قریه ایست بفاصله ۹ کیلومتر درشمال شرق قلعه شین پاتخت درعلاقهٔ دای کندی مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۶درجه ۱۲دقیقه ۱۲ثانیه طول البلد شرقی و۳۴درجه ۱۸دقیقه ۱۲ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

تال خاك تگلو : نهریست بفاصله ۳۶ کیلومتر در شمال شرق قلعه شین پاتخت در علاقه دای کندی مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که بین تخمین ۶۶درجه ۸دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و۳۴ درجه ۱۲ دقیقه ۴۴ثانیه عرض البلد شمالی واقع است آب نهر مذکور به آب بغل کندی میریزد .

تالقان : حوزهٔ حکومتی کلان است که موقعیت جغرافی آن بین خطوط ۶۹درجه ۱۶ دقیقه ۴ثانیه و ۷۰درجه ۱۳دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد مشرقی و۳۶ درجه ۶دقیقه ۱۶ ثانیه و۳۶ درجه ۱۱دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی بوده وازسطح بحر (۵۲۰۳) متر ارتفاع دارد این منطقه درتشکیلات ملکیه حکومت کلان بوده ومربوط ولایت قطغن میباشد ، حکومت مذکور درحوزهٔ خود دارای حکومات وعلاقه داریها وشامل یکعده قراء وقصبات ذیل است :

الف- قراء مشهور تالقان باتعداد خانوار طور تخمین عبارتست از قریهٔ (مهتر) مرکز تالقان ۱۴۷ خانه ، قریهٔ بهاك ۴۵۰ خانه ، قریهٔ آهندره ۲۶۹ خانه ، قریهٔ سرای سنگ ۲۸۰ خانه ، قریهٔ قلبرس ۲۶۲ خانه قریهٔ قره باغی ۲۲۴ خانه ، قریهٔ شوشدره ۲۲۶ خانه ، قریهٔ نهرچمن ونهرسعید ۱۹۱ خانه ، قریهٔ بادام دره ۱۳۹خانه ، قریه خطایان۱۹۲ خانه ، قریهٔ پس مغل ۱۱۰خانه ، قریهٔ شوراب ۱۹۱خانه ، قریهٔ پشت رود تربز ۱۶۴خانه ، قریهٔ پرچاب ۱۱۳ خانه ، قریهٔ سورتو۱۸۵ خانه ، قریهٔ هزارشمع ۱۱۸خانه ، قریهٔ چشمه شیر ۱۷۸ خانه ، قریهٔ چهار باغرای ۵۷ خانه ، قریهٔ شوره شو ۱۸۵ خانه ، علاوتا یکعده قریه جاتیکه درحصص شمال و جنوب دریای تالقان ودرهٔ نمك آب وقوع دارد ۷۶ قریه و حاوی ۳۴۵۶ خانه می باشد .

ب - حکومت درجه۲رستاق که‌مشتمل بر ۱۲قریه‌مشهور وحاوی۱۲۱۲خانه است رو یهمرفته با ٦۷ قریهٔ خورد وبزرگ دیگر جمله ۱۹۱۲ خانوار میباشد .

ج - حکومت درجه٤ اشکمش دارای یك‌علاقه داری درجه ۲ چال ویك‌علاقه داری درجه ۳ بنگی وسیاب میباشد که‌اولی حاوی ۱٦قریه‌وتعدادخانوار آن تخمین ۱۳٤۰ خانه ودومی دارای٤ قریه مشهور وحاوی ۳٦۰خانه وبایکعده قرای دیگر جمله۵۱۰خانه است .

د - حکومت درجه ٤چاه‌آب (چیاب) تقریبا حاوی ٤٦قریه و تعداد تخمینی خانوار آن ۳۵۰۰ خانه‌میباشد .

ه - حکومت درجه٤ بنگی قلعه شامل‌یك‌علاقه‌داری درجه‌اول‌درقدوحاوی۳۸٤خانه است.

و - حکومت درجه٤ فرخار شامل علاقه داری درجه ۳ کلفگان دارای یکعده قراء خورد وبزرگ حاوی ۹۵٤ خانه وشامل علاقه داری درجه ۳ ورسج که‌نیز شامل قریه جات پرنفوس می‌باشد .

ز - حکومت درجه٤ خوست وفرنگ دارای ۱۰ قریهٔ مشهور وحاوی ۱٦۱۰ خانه با دیگر قرای خوردوبزرگ که‌جمله‌حاوی تخمین ۲۵۱۰ خانه‌است .

ح - علاقه داری درجه اول خواجه غار دارای چهار قراء مشهور: هزار باغ ، مامه ئی ، دشت ازچی ، خوشکلانی ، میانه بوده وبالجمله حاوی تخمین ۱۱۰۰ خانوار اند .

این‌منطقه ازطرف‌شمال‌شرق به‌علاقه‌داری‌درجه۳ کلفگان‌وازسمت‌جنوب‌غرب به‌علاقه‌دارای درجه۳بنگی وسیاب وازسمت شمال به‌علاقه‌داری درجه‌اول خواجه‌غار وازناحیهٔ جنوب‌به علاقه‌داری درجه۲ چال محاط بوده وفاصلهٔ آن ازبغلان مرکز ولایت قطغن ۱۰۹ کیلومتر واز کابل الی‌تالقان ۵۵۰ کیلومتر میباشد . کوهای تالقان عبارت از عنبر کوه ، لته بند ، نمك‌آب ونیزه کوتل بوده ودریای آن که‌مسمی بدریای‌تالقان است ازطرف فرخار بخط پل‌تنگ وارد مرکز تالقان شده اراضی‌مجاور آنرامشروب میسازدوسپس ازوسط شهرعبور نموده درغرب آن بحصهٔ چوغه مربوط علاقه‌داری بنگی به‌دریای بنگی سرازیرمیشود.ازین دریا چندین نهر مشهور منشعب گردیده‌است که‌یك‌نهرآن‌درحدودآهن‌دره ازدریای مذکور جدا واراضی سمت‌شمال دریاوقسمت های‌علاقه داری خواجه غار وآبیاری میکند و دیگر انهاریکه بنامهای نهرچمن ، نهرسعید ، نهرزرگر ، نهر کجل باغ شهرت دارد اراضی سمت جنوب دریا راسیراب‌میسازد . بعضی حصص که‌للمه کاری‌است به‌آب‌انهاراحتیاجی ندارد. درتالقان درهٔ کوچکی بنام‌دره نمك‌آب وجوددارد که‌آب‌های آن ازمجرای غربی کوهای فرخار سرچشمه گرفته واز آنجا بجنوب تالقان از راه شوراب وسر بند نهر شهروان مستقیما بدریای تالقان میریزد درین‌دره‌دومعدن نمك‌نیز موجوداست . یکی درغرب رودخانه ودامنهٔ تپه واقع است ودیگر آن در گوشهٔ شمال شرقی

تالقان کائن بوده بنام (معدن قزلق) یاد میشود. وعلاوه بردرهٔ مذکور بعضی چشمه سارها نیز بنام زمج آب و کوکرد آب وغیره آبهائیکه ازمواد معدنی مرکب بوده برای امراض جلدی مفید اند موجوداست دراکثر قریه جات متعلق تالقان باغهای سرسبز وخرمی وجوددارد که دارای اشجار مثمر وغیرمثمر اند تپه‌ها واراضی آبی وللمی که به‌دوطرف آنها واقع اند موقعیت زراعتی آنجارا تشکیل میدهند. پیداوارزراعتی آن که بصورت آبی وللمی بدست می‌آید عبارت است از گندم جو جواری، زغر، کنجد، شرشف، شالی، رشقه، حربوزه، وتربوز وازهمه بیشتر برنج باریك وبرنج انك آن نواحی شهرت دارد میوه جاتیکه درمرکز تالقان ودره نمك آب پیدایش دارد عبارت ازانگور، سیب، شفتالو، تاك بهی زردآلو، آلوبالو، آلوچه، آلوبخارا، گیلاس، بادام، فره‌آلو، چارمغز توت، سنجد میباشد درحصص للمی کاری آن درخت پسته، زیره، شیرخشت، آلوبالوی کوهی، بادام تلخ ودیگر نباتات طبی وقابل استفاده نیز پیدا میشود.

آب‌وهوای مرکز تالقان وبرخی قصبات آن ازقبیل باغ‌میری، خواجه چنگال چین‌زائی به‌سبب وقوع تپه‌ها در سمت شمال ووسعت اراضی مرطوب‌وشوره زار وشالی کاری هاچندان مساعد نیست تنها دره نمك آب‌وتپه های مجاور ودامنه های (عنبر کوه) خیلی‌سرسبز وشاداب ودارای چشمه‌سار است وساکنین آن ازین مواهب طبیعی استفاده نموده مواشی خویش را ازچشمه‌ها وقدق های آن سیراب می‌سازند واین ناحیه ازهرحیث خوشگوار و قابل تعریف میباشند.

درجلگه‌ها ومراتع دره نمك آب، حیوانات گاو گوسفند، اسپ، مرکب زیاد تربیه‌میشود ومردم (چین‌زائی) اشتر زیاد نگهداشته کارحمل ونقل راتوسط آن اجرا میکنند.

درتالقان ومربوطات آن حیوانات وحشی ازقبیل پلنگ، گرگ، شغال، آهو، روباه خرگوش وجوندا فته طیور اعلی ووحشی آن عبارت ازمرغ خانگی، مرغ آبی، مرغ دشتی، فاخته وچیره است. بر علاوه ساکنین آنجا دردرهٔ نمك آب عدهٔ محدودی اهل هنود نیز سکونت دارند.

مکاتب ابتدائیه که درمرکز ومربوطات حکومت کلان تالقان دائر میباشد حسب ذیل است

۱ ـ یکباب مکاتب ابتدائیه درمرکز تالقان

۲ ـ یکباب مکتب ابتدائیه درسرای سنگ

۳ ـ یکباب مکتب ابتدائیه درمرکز حکومت درجه ۲ رستاق

٤ ـ یکباب مکتب ابتدائیه درمرکز حکومت درجه ۲ فرخار.

٥ ـ یکباب مکتب ابتدائیه درمرکز حکومت درجه ٤ ینگی قلعه.

٦ ـ دوباب مکتب ابتدائیه درمرکز حکومت درجه ۲ خوشك وفرتنك.

۷ ـ درحکومت تالقان یك شعبه صحیه ویك محکمه عدلیه نیز دائر است.

تالقان : قریه ایست مرکز حکومتکلان تالقان متصل سرك مربوط ولایت قطغن که بین ٦٩ درجه ۲۷ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ۲٤ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تالقان : دریائیست بفاصله ۳۹ کیلومتر درجنوب تالقان مربوط ولایت قطغن که بین ٦٩ درجه ۲ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ٤۲ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تال قشلاق : قریه ایست بفاصله ۷۰۵ کیلومتر درشمال غرب مرکز سمنگان مربوط ولایت مزار شریف که بین ٦۸ درجه ۵۹ دقیقه ۲٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ۱۷ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تالك : قریه ئیست مربوط حکومت درجه ۲ رستاق متعلق حکومتکلان تالقان درحوزهٔ ولایت قطغن

تاله و برفك : علاقه داری ایست درحوزه حکومت درجه ۲ دوشی متعلق حکومتکلان پلخمری درحوزهٔ ولایت قطغن بین معبر عمومی کابل وقطغن مخصوصا بین دوشی ودوآب میخ زرین بجانب جنوب غرب حکومتی محلی دوشی واقع گردیده وطرف جنوب غرب آن دوآب میخ زرین کائن است. مسافه آن از دوشی ۷۱ کیلومتر واز پلخمری مرکز حکومتکلان ۱۱۹ کیلومتر میباشد واز کابل ۲۸۵ کیلومتر مسافه دارد . وهمچنین مسافه بین تاله وبرفك ودوآب میخ زرین ۲۹ کیلومتر میباشد درتاله و برفك چندین دکان برای صرف چای ویك مرکز تیلفون موجود بوده وازینجا سرکی جداشده که به موضع (ایش پشته) بمعدن زغال سنگ میرود .

تالی مارگیست: قریه ایست بفاصله ۱۳ کیلومتر درشمال شرق بنو در اندراب مربوط ولایت قطغن که بین ٦۹ درجه ۱۹ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ٤۱ دقیقه ۱۱ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

تالی میرغازی: قریه ایست درشمال شرق بنو دراندراب مربوط ولایت قطغن که بین ٦۹ درجه ۱۷ دقیقه ۵٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ٤٤ دقیقه ٤۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تانه سبزچوب : قریه ایست بفاصله ٦۷ کیلومتر درشمال سنگ ماشه درعلاقهٔ جاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦۷ درجه ۸ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۸ دقیقه ۵۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تانه‌میدان : قریه ایست بفاصله ۵۳ کیلومتر درجنوب قریه سنگ ماشه جا غوری مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦۷ درجه ۹ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۵۲ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تانی : موضعیست بفاصله ۱۹ کیلومتر درجنوب غرب قریه اتمان در علاقه خوست مربوب ولایت جنوبی که بین ٦۹ درجه ٤۱ دقیقه ۲٦ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳درجه ۸دقیقه ۳۰ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

تاواخ : قریه ایست موبوط حکومت درجه ۳ پنجشیر متعلق حکومت اعلی پروان .

تاوا کوتل : کوتلیست بفاصله ٤۰٫۵ کیلومتر طرف گرداب در علاقه دوآب مربوط ولایت قطغن که بین ٦۸ درجه ۳۲ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۱۵ درجه ۱۰ دقیقه ٤٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تاورشاه : کوتلیست بفاصله ۵٫۵ کیلومتر درشمال مرکز نهرین مربوط بلخمری و لایت قطغن که بین ٦۹ درجه ٤ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و۳٦ درجه ۷دقیقه ٤٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تاوه‌چی : قریه‌ایست بفاصله ۷ کیلومتر درشرق شهر اندخوی مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ٦۵ درجه ۱۰ دقیقه ۲٤ ثانیه طول البلد شرقی و۳٦ درجه ۵۷دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تائی‌ده : قریه ایست مربوط حکومت کلان خوست متعلق ولایت جنوبی .

تای : قریه‌ایست بفاصله ۳۸ کیلومتر درجنوب غرب زرنی درعلاقه بسکوا و خاشرود مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٤ درجه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شما واقع است .

تای‌توب : قریه ایست بفاصله ۲۱ کیلومتر در جنوب غرب قریه جمعه علی در علاقه بهسود مربوط حکومت‌کلان دایزنگی ولایت کابل که بین ٦۸ درجه ۱ دقیقه ۷ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ۵۲ دقیقه ٤۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تبای کنداو : کوتلیست بفاصله ۱۳ کیلومتر درشرق انار قلعه درعلاقه شنوار مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ٦۵ دقیقه ٤۹ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤ درجه ۲دقیقه ٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تبیخ دره : دره ایست بفاصله ۳۰ کیلومتر درشمال شرق ناورك درعلاقه کشنده مربوط حکو متکلان بلیخ ولایت مزارشریف که بین ٦٦ درجه ٤٧ دقیقه ٤٢ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۹ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تبرغانك خواجه‌علی : قریه‌ایست مربوط حکومت در ۳ جاغوری متعلق حکومت اعلی غزنی ، مسافه آن از مرکز حکومتی تخمین ۷۰ کیلو متر میباشد .

تبك سار : موضعیست بفاصله ٤٢ کیلو متر درشمال غرب قلعه تیواره در علاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ٦٤ درجه ۱۲ دقیقه ۳٦ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ٤۵ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تبك سر : قریه‌ایست درعلاقه بکوا وخاشرود مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦۳ درجه ۱٦ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و۳۱ درجه ۵۳ دقیقه ٥٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تپلغو : قریه‌ایست مربوط حکومت درجه اول خوگیانی متعلق ولایت مشرقی .

تپه کن : قریه‌ایست بفاصله ۲۰٫۵ کیلومتر درشمال مرکز نهرین مربوط حکو متکلان پلخمری ولایت قطغن که بین ٦۸ درجه ۵٦ دقیقه ٤٦ ثانیه طول البلد شرقی و۳٦ درجه۷۸ دقیقه٤۳ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

تپی کوتل : کوتلیست بفاصله ۲٦٫۵ کیلومتر درجنوب باسول بارتفاع ۲۱٤۲ متر در علاقه مهمند دره مربوط حکومتکلان شنوار ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۵۵ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤ درجه ۱ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تپك : قریه‌ایست بفاصله ٤۹ کیلو متر درشمال غرب میدان خوله درعلاقه منگل مربوط ولایت جنوبی که بین ٦۹ درجه ۳۸ دقیقه ٤۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ٤۳ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تپو راب : نهریست درجنوب غرب قلعه تیواره مربوط ولایت هرات که بین ٦٤ درجه ۲۱ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ۳۰ دقیقه ۳٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تپه : قریه ایست بفاصله ۷٫۵ کیلومتر درجنوب شهر جلال آباد مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۲۸ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤ درجه ۲۱ دقیقه ٤۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تپه تاج بیگ : تپه کوچکی است بفاصله تخمین یازده کیلومتر درسمت جنوب شهر کابل که تقریبا به اندازه یك کیلومتر ازقصر بزرگ دارالفنون بطرف جنوب دردامنه کوه کرخ واقع شده

است بالای این تپه یك قصر بسیار باشکوه پی درعصر اهالی آبادشده است که هنوزهم آثار عظمت ازان هویداست و بهسبب همین قصر تپه تاج بیك شهرت یافته است اطراف این قصر بصورت یك پارك ساختهشده و نواحی خودتپه تماما مشجر وسرسبز میباشد ، لهذا ازبالای تپه بهر طرف چشم انداز دلآویزی دارد .

تپه تیلی : تپهایست درشمال غرب قلعهٔ کنج درعلاقه نادعلی مربوط چخانسور حکومت اعلی فراه که بین ۶۱ درجه ۴۶ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۵ دقیقه ۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تپه جوت : تپه ایست درشمال کنددرعلاقه شورابك مربوط ولایت قندهار که بین ۶۴ درجه ۵۸ دقیقه ۵۷ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۲ درجه ۵۴ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تپه خاك بلخ : تپهٔ کوچکی است بفاصلهٔتخمینا سه کیلومتر درشرق شهر کابل درحوزهٔ بلدیه که درمنطقهٔ کارته شاه شهید علیه الرحمه واقع گردیده است سرك بین کابل وولایت مشرقی ارپای این تپه میگذرد . دراطراف آن تماما منازل وتعمیرات اهالی قرارگرفته است . فولکلوری (افسانه) هم راجع بهاین تپه وجودداردکه میگوید باری بین یکی ازپادشاهان کابل وپادشاه بلخ جنگی واقع گردید ، درنتیجه بلخ فتح شدوبامر پادشاه فاتح عساکر یك یك توبره خاك ازشهر بلخ باخود برداشته آوردند ودرهمین موضع انباشتند که تپه موجودهرا تشکیل داد ، لهذا تپه بنام «تپه خاك بلخ» نامزد گردید .

تپه خوان : تپهایست درجنوب قلعه جوین مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۱ درجه ۳۷ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲۳ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تپه خزینه : تپهٔ خزینه درپوزه غربی شهر ، فراز قلعهٔ هزارههای چنداول شهر کابل واقع است از گوشهٔ غربی حصار کوهستانی تپه آثاری معبد کشف شده که باعث رونق اطاق آثار کابل گردیده . این معبد قراریکه ازحفریات آن معلوم شده است تاهنگام ورود مسلمین معمور بوده وبدست آنها آتش زده شده است چنانچه تمام مجسمههای آنجا که ازمواد گلی میباشند بهاثر آتش بهتیلر پخته تبدیل شده وحتی بعضی را دود حریق سیاه هم نموده است این آثار امروز بصورت سرهای کوچك واشکال مراغ ها بهتعداد تقریبا (۵۰) عدد دراطاق دوم آثار کابل چیده شده وتاریخ ساختمان آنهارامی توان بین قرن ۴ و ۵ مسیحی قرارداد .

تپه زرکرك : قریه ایست بفاصله ۲۷ کیلومتر درغرب وزیرآباد درعلاقه بلخ مربوط ولایت مزارشریف که بین ۶۶ درجه ۳۹ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۵ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تپه‌سیاه : تپه ایست درشمال قلعه کنج درعلاقه نادعلی مربوط چخانسور حکومت اعلی فراه که‌بین ۶۱ درجه ۵۳دقیقه ۳۳ثانیه طول البلدشرقی و۳۱درجه۱۱ دقیقه ۸ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

تپه‌شاعره کی : تپه‌ایست درشمال‌غرب قلعه کنج درعلاقه نادعلی به ارتفاع تخمین ۴۸۹ متر مربوط چخانسور حکومت اعلی فراه که‌بین ۶۱ درجه ۴۷دقیقه ۱۷ثانیه طول البلد شرقی و۳۱درجه ۱۵دقیقه ۴۸ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تپه‌شاگلك : تپه‌ایست درجنوب قلعه‌جوین مربوط حکومت اعلی‌فراه که‌تخمین بین ۶۱درجه ۳۴دقیقه ۲۶ثانیه طول طول البلدشرقی و۳۱ درجه ۲۴دقیقه ۳۶ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است.

تپه‌شور : تپه ایست درغرب غوریان مربوط ولایت هرات که‌بین ۶۰درجه ۳۹دقیقه ۱۱ ثانیه‌طول البلد شرقی و۳۴درجه ۹دقیقه ۳۰ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تپه صالحان : تپه ایست درجنوب غرب گلاب ناور درعلاقه گرم سیر مربوط ولایت قندهار که بین۶۴ درجه ۱۲ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و۲۹درجه ۳۸دقیقه عرض البلد شمالی واقعی است .

تپه‌لوی ناب : تپه ایست بفاصله ۵ کیلومتر درشمال شهر مزارشریف که‌بین ۶۷درجه ۶دقیقه ۲۴ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۶درجه ۴۳ دقیقه ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تپه‌ماران : تپه‌بسیار کوچکی است درمنطقه و قریه شهرآرا که درحوزه بلدیه کابل تخمینا در یکنیم کیلومتری غرب شهر واقع میباشد .

هنگامیکه افغانستان دردورهٔ فتوربوده و عساکر انگلیس درجنگ‌دوم افغان وانگلیس برشهر کابل قبضه کرده بودند امیر عبدالرحمن خان ازخارج بوطن مراجعه نموده وبا انگلیسها درهمین‌تپه معاهده ئی عقدنمود که‌بموجب آن عبدالرحمن خان پادشاه وعساکر انگلیس ازافغانستان‌خارج‌شدند این‌تپه کوچك تاآنوقت بنام‌تپه ماران معروف بود ، بعد بیادگار این رویداد بالای این‌تپه عمارتی آباد و در کنار آن‌برجی بنایافت که‌بنام «برج شهرآرا» تسمیه گردید . آثار مخروبه برج مذکور هنوز موجود است (شهر آرا دیده شود .)

تپه مرنجان : یك رشته تپه ئی است که بفاصله تقریبا ۳ کیلو متر درحاشیه شرقی شهر کابل واقع میباشد . دامنهٔ جنوب شرقی این تپه بنام سیاه سنگ مشهور است که درسابق میله‌گاه اهالی درآغاز هرسال بود وبنام «جبه» معروف بود . ولی‌اکنون متروك شده .

تپه مرنجان بطرف شمال امتداد یافته وسلسله آن به یك دهکدهٔ که بنام (ده خدیداد)

شهرت دارد میرسد، وشعبه دیگر این تپه بجانب شرق رفته وبقریهٔ قلعه احمد خان میرسد که کنار جنوبی تپه مذکور بنام کوتل یك لنگه مشهورشده وسرك عمومی بین کابل وولایت مشرقی ازین‌جا عبور میکند . ودر کنار شمالی آن قریه قلعه احمد خان واقع گردیده است وازدامنهٔ شرقی آن جلگه هموار بگرامی آغازمی‌یابد. درگوشه‌جنوبی این تپه مقبرهٔ اعلیحضرت شهید واقع است .

ازین‌لحاظ آنرا تپه (مرنجان) گویند که به اساس داستانهای فولکوری مرنجان جادو گری بوده وپول وثروت سرشاری داشت وچون طلسم اوشکست دارائی افسانه‌ئی اومبدل به‌تپه خاك شد . باستان شناسان که یکسانه کلید این گونه معماهای فولکلور اند دراطراف این‌تپه وخاطرات مربوطه‌آن موفق به کشف یك سلسله حقائق شده اند که دانستن آن ازنقطه نظر مراتب‌تاریخی پای تخت مملکت خالی ازدلچسپی نیست چندین سال دردامنه های غربی تپه مرنجان درمحوطه‌ئی که‌روزهای جشن استقلال مبدل به کول‌آب میشود حین‌عملیات تسطیح اراضی وساختن پل‌های کوچك یك دیگ گلی پیداشد که ازمسکوك نقره‌ئی وبعضی‌پارچه‌های ذوب‌شده نقره مملو بوده و بوجودیك دکان زرگری شهادت میداد . این کولکسیون که امروز درموزه کابل بنام خزانه (کول چمن حضوری) شهرت‌دارد وعبارت ازسکه‌های بسیارزیبا ونفیس و بزرگ زیرزمینی‌است که وزن بعضی ازان ازه گرام تجاوز میکند از نقطهٔ نظر سکه شناسی آنها را مسکوکات یونانی (انیك) گویند که درحوالی قرن ۵ و۶ق.م دریونان‌ضرب زده‌شده وبرروی یك دسته آن شکل‌بوم و درروی دیگر صورت اتنا یاآتنه دختر زوس رب‌النوع اندیشه وتفکر که‌بحیث حامی شهر آتن تلقی میشد بضرب رسیده است . قرار تحقیقات‌اخیره این‌مسکوکات درعصر هخامنشی از طرف شاهان این دودمان در اقطار امپراطوری مورد استعمال داشت زیرا سکه های ضرب خودشان هنوز آنقدر انبساط نیافته‌بود ومجبوربودند مسکوکات یونانی مقدم ترازخود را معمول ومتداول سازند . چیزیکه این نظریه‌را تقویت میکند یك پارچه بسیار کوچك نقره است که‌روی آن بعضی حروف میخی دیده میشود بناءً علیه‌این‌مسکوکات حتما دراثر مبادلات‌تجارتی پیش ازفتوحات‌اسکندر در زمان‌نفوذ هخامنشی‌ها ازسواحل‌مدی ترانه به کابل‌رسیده است. درماه‌جون‌سال۱۹۳۳م مطابق‌جوزا ۱۳۱۲ بالای‌تپه‌مرنجان‌درحصه که‌مشرف به سرك کابل وجلال آباد میباشد ، دردو نقطه که‌بفاصله تقریبا دوصد متر ازهم فاصله دارند دومعبد بودائی مکشوف‌شد که‌شاید اصل‌بنا درقرن۳ مسیحی درعصر کوشانیهای بزرگ آبادشده باشد ولی‌جریان حفریات ثابت‌ساخت که‌معبد در دوره اخیر تر طی قرون ۵و۶ مرمت کاریهای زیادی دیده چنانچه بهمین علت ازمیان دودیوار از تحت رواق

مجسمه‌بزرگ بودیس اتوا کشف شد که ازنقطه نظر هیکل تراشی کمال اهمیت دارد ومراتب معلومات فنی استادهیکل ساز کابل رانشان میدهد . این مجسمه کلان ترین هیکل موزه کابل است تا گفته نماند که‌دراثر آخرین تغیراتی که‌به این معبد واردشده‌بود شکل آن به اندازه‌ئی تغییر کرده که‌میتوان گفت بعدازاواخر قرن ۵م شکل یك نوع قلعه را بخود گرفته‌بود . از گوشه دیوار متصل به‌زینه که بمنزل اول رهنمونی میکرد درحدود (۳۷۳) سکه نقره‌ئی ساسانی و۱۲ عدد سکه های بزرگ مخدب و مقعر طلائی کوشانو ساسانی بدست آمد که‌بنام خزانه تپه مرنجان دراطاق مسکوکات موزه کابل موجود است . قسم اعظم مسکوکات ساسانی مربوط به شاپور دوم ۳۱۰ - ۳۷۹م ویك‌عده هم به اردشیر دوم وشاپور سوم تعلق‌دارد وسکه‌های طلا از طرف بهرام وقبادبه ضرب رسیده است وفقط درافغانستان از شمال وجنوب هندوکش پیدا میشود ومحصول نیمه‌دوم قرن چارم مسیحی است که دولت کوشانی های کوچك زیرنفوذ ساسانی آمده بودند . این مسکوکات حتما بحیث ثروت در اینجا مخفی ساخته شده ودرحفاظت مسکوکات طلائی طوری مواظبت به خرج داده شده بود که میان دوره های آن یك بار چه دو دو تکه قرار داده شده بود.

تپه مسجدك : تپه‌ایست درجنوب قلعه جوین‌مربوط حکومت اعلی فراه که بین‌نخمین ۶۱درجه ۳۰ دقیقه ۳۳ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۱درجه ۲۴دقیقه ۳۰ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تپه‌موچی : قریه ایست بفاصله ۵٫۵ کیلو متر درجنوب قریه وزیر آباد در علاقه بلخ مربوط ولایت مزارشریف که‌بین ۶۶ درجه ۵۵ دقیقه ۳۸ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳۶ درجه ۴۵ دقیقه ۲۳ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تپه‌میرزاعلی : کوتلیست بفاصله ۱۲ کیلومتر درشمال قلعه‌نو درعلاقه باد غیسات مربوط ولایت هرات که بین ۶۳درجه ۹دقیقه ۲۹ثانیهٔ طول‌البلدشرقی و۳۵ درجه ۵دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگ پیچ : قریه‌ایست مربوط حکومت درجه۲ درواز متعلق حکومت اعلی بدخشان .

تتم‌دره : قریه ایست بفاصله ۲٫۵ کیلومتر در جنوب جبل‌السراج متصل سرك مربوط حکومت اعلی پروان کوبین ۶۹درجه ۱۲دقیقه ۱۲ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۵ درجه ۶ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

درین جا بردریای غور بند یك پل آهنی در زمان امیر حبیب‌الله‌خان شهید آباد گردیده که بنام پل متك یاد میشود ، ولی حوزهٔ که پل دران اعمار شده‌و هردو ساحل دریارا « متك » می نامند .

تنمدره سرپشته واقع شده که بروادی دریای غور پند حاکم است . این منطقه سرسبز وهاداب برده هر نوع زراعت از قبیل گندم جواری ، باقلی ، پنبه ، ارزن نسك ، رشقه و شبدر رائج است این منطقه کل ملا مشجر وانواع درخت میوه و غیر میوه وجود دارد . نسبت به تمام مناطق حوزه کوهستان درین منطقه توت اولتر پخته میشود. فاصله تنمدره از مرکز چاریکار تخمینا ۱۰ کیلومتر واز کابل ۷۶ کیلومتر میباشد

تنمك : قریه ایست مربوط حکومت درجه اول خوگیانی متعلق ولایت مشرقی .

تنگ : قریه ایست بفاصله ۱۰ کیلومتر در شمال قریهٔ باولی درعلاقه سرخرود مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۱۵ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۵ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگ وزیر : قلعه ایست بفاصله ۲۱٫۵ کیلومتر در جنوب قریه باولی در علاقه سرخرود مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۳ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنج : کوهیست درشمال غرب بازارك درعلاقه دره صوف متعلق حکومت کلان سمنگان مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۳۲ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۳ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی و نیز بین ۶۶ درجه ۵۹ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد و ۳۵ درجه ۵۵ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنجاو : قریه ایست بفاصله ۲۰ کیلومتر در جنوب غرب قریه خوگیانی در علاقه ارغستان مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۱۹ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۲ دقیقه ۱۸ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است

تجوین : دریا ایست بفاصله ۶۸ کیلومتر درجنوب شرق پرجمان در علاقهٔ گلستان مربوط حکومت بکواه درحکومت اعلی فراه که بین ۶۴ درجه ۱۶ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۷ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

تجوین : قریه ایست بفاصله ۴۸ کیلومتر در جنوب شرق پرجمان درعلاقهٔ گلستان مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۴ درجه ۱۸ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۹ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تخاره : قریه ایست بفاصله ۱۳ کیلومتر درجنوب شرق بلچراغ در علاقه درزاب وگرزیوان مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۵ درجه ۱۶ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۲ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تخاره ثانی : قریه ایست بفاصله ۱۷ کیلومتر در جنوب شرق بلچراغ متصل یخ دره در علاقه درزاب وگرزیوان مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ٦٥ درجه ۱۷ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٥ درجه ٤۰ دقیقه ٤۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تخت : قریه ایست بفاصله ۱۹ کیلومتر در جنوب قریه وزیر آباد در علاقه بلخ مربوط ولایت مزارشریف که بین ٦٦ درجه ٥٥ دقیقه ٥٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ٤۰ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تخت : قریه ایست بفاصله ۳۹ کیلومتر درجنوب غرب مرکز فراه متصل سرك که بطرف فراه میرود مربوط حکومت اعلی (فراه) که بین ٦۱ درجه ٥۳ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۷ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تخت : کوهیست درشمال غرب قلعه سپین بولدك مربوط ولایت قندهار بارتفاع تخمین ۱٦۱٥ متر بین ٦٦ درجه ۱۸ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ٤ دقیقه ۲٤ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

تخت ترای : کوهیست در شمال قریه جوی نو مربوط ولایت هرات که بین ٦۲ درجه ۲٤ دقیقه ٤۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۳۸ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

تخت ترکمن : کوتلیست در علاقه سرخ وپارسا مربوط حکومت اعلی پروان بین ٦۸ درجه ٥۲ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ٤۱ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تخت خاتون : چشمه ایست بفاصله ٤۷٥ کیلومتر درشرق بالامرغاب مربوط ولایت هرات که بین ٦۳ درجه ٤۸ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٥ درجه ۳۷ دقیقه ۳۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

تخت خان : قریه ایست بفاصله ۲۰ کیلومتر در شرق قریه شوربولاق کوهستانی درعلاقه چهار گنبد مربوط ولایت مزارشریف که بین ٦۷ درجه ۱٥ دقیقه ٥٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ۲۹ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تخت خانم : کوهیست درشمال غرب جوی نو مربوط ولایت هرات که بین ٦۲ درجه ۳٦ دقیقه ٤۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۳۸ دقیقهٔ ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

تخت خراسان زیارت : قریه ایست بفاصله ٤۷ کیلومتر درغرب ده تیتان مربوط حکو متکلان غورات ولایت هرات که بین ٦۳ درجه ۲٥ دقیقه ٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۸ دقیقه ٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تخت خورد : کوهیست در غرب قریه گلران مربوط حکومت کلان باد غیسات ولایت هرات که بین ۶۱درجه ۱۱ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵ درجه ۱۰دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تخت دختران : قریه ایست درعلاقه چخانسور مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۲ درجه ۲۵ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و۲۹درجه ۵۸دقیقه ۲۴ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تخت دره : دره ایست بفاصله ۵۵ کیلو متر درشمال غرب قلعه شهرك مربوط ولایت هرات که بین ۶۴درجه ۲دقیقه ۶ثانیه طول البلد شرقی و۳۴درجه ۲۰دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تخت رستم : کوهیست درجنوب شرق قلعه جوین مربوط حکومت اعلی فراه بارتفاع تخمین ۸۲۴ متر بین ۶۱درجه ۴۶دقیقه ۱ثانیه طول البلدشرقی و۳۱ درجه ۳۴دقیقه۵۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تخت رستم : قریه ایست بفاصله ۱۴٫۵ کیلومتر در جنوب مرکز سمنگان متصل سرك مربوط ولایت مزارشریف که بین ۶۸ درجه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و۳۶درجه ۱۰دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است ،

تخت رستم آبده بودائی ایبك (سمنگان) : اولین کس ازمسافران اروپائی که شرحی را بهمعبد واستوبه بودائی ایبك نوشته (میجریات) انگلیس است که تحقیقات خویش رادر ۱۸۸۸ در کتابی بنام افغانستان شمالی نشر کرده است و بار اول به اسناد عرف عوام استوپه آنجارا بهنام (تخت رستم) یاد کرده است بی شبهه عامل مهمی که جلب نظر پیروان بودائی رانموده شکل طبیعی اراضی است. چنانچه دربامیان وهمچنین درهند وستان مثل (احانتا) شکل طبیعی جدار های کوه سبب شده است که هیکل تراشان بودائی معابد واستوپه خویش را درآنجاها بسازند پیروان بودائی بهتقلید از مغاره های قبل التاریخ بفکر افتادند تادربرخی نقاط معابد خود را درداخل بدنه های دیوار های کوه نقر کنند ودرایبك هم این کار را کردند. همانطور که برای ساختن معابد از کندن سوچ ها در داخل کوه ها وتپه ها استفاده کرده اند برای شکل دادن استوپه ها بعضی اوقات از تراشیدن بعضی برجستگی های سنگی کار گرفته اند واستوپه بودائی معروف به (تخت رستم) ایبك یکی ازین برجستگی های طبیعی و قدرتی است که اطراف آن راتراشیده وآن را شکل استوپه داده اند .استوپه تخت رستم ۸۵ متر احاطه دارد .

چون معمولا در داخل استوپه بعضی یادگارهای ازقبیل مسکوکات و چیز های دیگر می گذاشتند درتخت رستم که استوپه ازبدنه سنگی تشکیل شده است برای نهادن ودیعه یادگار اطاق کوچکی ازخود سنگ استوپه فراز تخت تراشیده اند که شکل اطاق کوچك

هنوزهم موجود است وبداخل آن رخ آن بطرف شرق قرار گرفته . موسیو فوشه باستان شناس فرانسوی باین عقیده است که بعدازتراشیدن اطاق کوچك کار ساختمان استوپه بعلت نا معلومی متوقف شده وبه پایان نرسیده است لکن وقفه آن را بظهور یفتالی ها در ۴۲۵ مسیحی نسبت می‌دهد ولی این نظریه چندان صحیح به‌نظر نمی‌خورد زیرا باوجودیکه یفتلی هم دراوائل مخالف آئین بودائی بودند بعد تر خود به آئین مذکور گرائیده اند متصل استوپه تخت‌رستم تپه کوچکی افتاده وبودا پرستان درداخل آن یك سلسله سموچ های خورد وبزرگ دهلیز وسیعی حفر کرده اند که روی یك خط ازغرب بشرق افتاده و مدخل های آنها بطرف جنوب درپای تپه کشیده شده است .

تعداد مجموعی سموچ های داخل تپه به پنج میرسد وسموچ پنجمی نا مکمل است چون تپه ازاحجار آهکی تشکیل نموده چندان مقاومت ندارد به مرورزمان صفحات داخل سموچ ها ریخته وپاشیده ورنگ ریزی داخل آن عموما ازمیان رفته شبهه نیست که دردهلیز وسیعی که ذکر گردید وهمچنین درداخل چهار سموچ اولی جای نصب بعضی مجسمه ها دیده میشود که درزمان تهاجمات درخرابی آنها بی‌دخیل نیست .

سموچ اولی اطاقی بوده مدور که قطر آن در روی زمین به ۱/۷۵ متر می‌رسد سقف سموچ با برگ های گل نیلوفر زینت یافته بود درمدخل اطاق در طاقی به ارتفاع ۳/۶۰ متر مجسمه بزرگی نهاده شده بود که از کلکین مقابل روشنی بدان تابش می کرد . اطاق دومی هم سموچ بوده مدور و اصلا ازدو دهلیز تشکیل نموده بود که دران ۳ حجره حفر شده بود ودراوقات اخیر مردم حجره های مذکوررا دکان ساخته بودند .

اطاق سومی ازنظروسعت وشکل وشباهت باطاق اولی داردولی دارای چهار طاق بوده پیشتر ازین اطاق مربع دیگر قراردارد واین دواطاق رادهلیز بطول ده متر بهم وصل می کند .

اطاق چهارم که مدخل مستقل دارد از ۵ متر حجره تشکیل شده است ومردم محلی آن را حمام می‌خوانند .

احتمال می‌رود مذکوره تراش وحفر آنها درقرن چهارم مسیحی پیداشده باشد سیاح چینی (هیوان تسنگ) درامتداد (بلخ آب) و(دره گز) آنهارا بنام (کی پخه) خوانده ازده معبد بودائی یادآوردمی کند که معبدا یبك واستوپه سنگی آن نیز لابد درجمله معابدمذکورمی آید .

تخت سلطان : رباطیست بفاصله ۱۳ کیلومتر درشرق شهراندخوی مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۵ درجه ۱۵ دقیقه طول البلد شرقی و۳۶ درجه ۵۶ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تخت سلیمان : کوهیست درجنوب غرب مرکز کشم مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۶۹ درجه ۴۱ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و۳۶ درجه ۳۹ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع ست .

تخت شیرك : کوهیست درغرب قریه گلران مربوط حکومتکلان بادغیسات ولایت هرات بارتفاع تخمین ۸۰۰ متر بین ۶۱ درجه ۱۷ د قیقه ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵ درجه ۸ دقیقه۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تخت صفر : باغ وتفرجگاهی است بطرف شمال پارك عمومی شهر هرات که بفاصله تخمیناً ٤ کیلومتراز شهر درپای کوه بچهٔ که بهمین نام معروف گردیده است واقع وبرفراز پشتهٔ مرتفعی قرار گرفته است . این موضع بردورنمای خرم وشاداب جلگه حوالی شهر هرات حاکم بوده و چشم انداز بسیاردلچسپ وفرحت انگیزی را برای تماشاچی عرضه میکند . باغ باخیابانهای منظم ترتیب یافته واشجار این باغ را غالباً درخت های زیبای ناجو وارغوان زردوا کاسی تشکیل میدهد .

این باغ دروقت نائب الحکومگی محمد قاسم خان پیش تر مورد اعتنا قرار گرفته ودوعمارت زیبائی دران تعمیرشد کنونی آن بهحیث کافی میباشد . دروقت عبدالله خان نائب الحکومه یك حوض آببازی نیز دران احداث شد اهالی شهرهرات بروزهای تعطیل مخصوصاً هنگام میله های موسمی که دربرج حوت واوائل سال صورت میگیرد به تخت صفر رفته باگرمجوشی روزخودرا بسر می برند وازمنظره دشنگ این باغ ودورنمای دلفریب جلگه خرم وسرسبز وادی شهر هرات محفرظ میشوند .

تخت غال : شیله ایست بفاصله ۲۵.۵ کیلومتر درشمال شرق قلعه تیواره درعلاقه غوران مربوط ولایت هرات که بین ٦٤ درجه ۳۷ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ۳٦ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است ، آب شیله مذکور به تگاب غور میریزد .

تخت قاس : قریه ایست مربوط حکومت درجه٤ قادس درحوزه حکومتکلان بادغیسات متعلق ولایت هرات.

تخت قروغ : کوهیست بارتفاع ۲۹٦۵ متر در جنوب بالاارغنده درعلاقه پنجمان مربوط ولایت کابل که بین ٦۸ درجه ۵۷ دقیقه ۳۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۲۵ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تخت گل : قریه ایست بفاصله ۵۸ کیلومتر درشمال مشرق قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار که بین ٦۷ درجه ۷۸ د قیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ۱۹ دقیقه ۳۰ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

تخت مرغاب : قریه ایست درحوزهٔ حکومت کلان با دغیسات متعلق ولایت هرات .

تخت میرزا : کوهیست درجنوب مرکزسرپل بارتفاع ۲۸۵٦ متر مربوط حکومت کلان شبرغان ولایت

مزار شریف که‌بین ٦٦درجه ٥١ دقیقه طول البلد شرقی و ٣٥درجه ٥٧ دقیقه ٣٠ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تخت نور : نهریست بفاصله١٥ کیلومتر درشمال قریه‌دولت آباددرعلاقهٔ بکوا وخاشرود مربوط‌حکومت اعلی فراه بین٦٢ درجه ٩ ٤دقیقه طول البلد شرقی و٣٢ درجه١٦دقیقه ٢٤ ثانیه‌عرض البلد شمالی واقع است . نهر مذکور برود فراه میریزد .

تخته‌پل : موضعیست که‌بفاصله ٨٫٥ کیلومتر درغرب شهر مزار شریف بین ٦٧درجه ١دقیقه٢ ثانیه طول البلد شرقی و٣٦ درجه ٤٣دقیقه ٨ثانیه‌عرض البلد شمالی واقع است .

تخته‌پل : قریه ایست که‌بفاصله ٥٫٥ کیلو متر درجنوب شرق قریه عبدالرحمن درعلاقه ارغستان مربوط ولایت قندهاربین ٦٥درجه ٥٧دقیقه ٤٤ ثانیه‌طول البلد شرقی و٣١ درجه ١٩دقیقه ٤٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تخته گرد : قریه ایست بفاصله ١٨٫٥ کیلومتر درجنوب‌غرب دهانه کاشان درعلاقه یکاولنگ‌مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل بین ٦٦ درجه ٥٧دقیقه ٢٥ ثانیهٔ طول البلد شرقی و٣٥ درجه ٤دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

تخسنه : قریه ایست بفاصله ٣٦ کیلومتر درشمال غرب قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار که‌بین ٦٦درجه ٤٢دقیقه٤٩ ثانیه طول البلد شرقی و٣٢ درجه ٢٥ دقیقه ٤٩ ثانیه عرس البلد شمالی واقع است .

تخم‌دره : دره ایست بفاصله ١٩ کیلومتر درجنوب غرب بالا مرغاب مربوط ولایت هرات که بین٦٣ درجه ١٢ دقیقه ٣٠ ثانیه‌طول البلد شرقی و٣٥درجه ٢٩دقیقه ٥٧ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

تخن آباد : قریه ایست‌بفاصله٤ کیلومتر درجنوب قریه چاه‌آب متصل سرك درعلاقه بنگی قلعه‌مربوط تالقان ولایت قطغن که‌بین ٦٩ درجه٤٦ د قیقه ١٢ ثانیه طول البلد شرقی و٣٧ درجه٢١ دقیقه٤٨ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

تخوه . قریه ایست مربوط حکومت درجه٣ پنجشیر متعلق حکومت اعلی پروان .

تراگر : کوهیست در جنوب شرق چاربا غ بارتفاع ١١٤٣ متر درعلاقه لغمان مربوط ولایت‌مشرقی که‌بین ٧٠ درجه ١٩ دقیقه ٥٨ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤ درجه ٢٩ دقیقه ١٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تربت : قریه ایست بفاصله ١٦ کیلومتر درشمال مرکز جرم در علاقه جرم مربوط حکومت اعلی

بدخشان که‌بین ۷۰ درجه۵٤ دقیقه ۲٤ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳٦ درجه ۵۵ دقیقه۲۵ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تربت : قریه ایست بفاصله‌یك کیلومتر درجنوب قلعه‌اشکاشم مربوط حکومتی اشکاشم درحکومت اعلی بدخشان که‌بین ۷۱درجه ۳٦دقیقه۵۰ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳٦ درجه ۱۰ دقیقه۲٦ ثانیه عرض‌البلدشمالی واقع‌است .

تربك شم : قریه ایست بفاصله ۱٦ کیلومتر درجنوب‌شرق‌حضرت‌امام‌متصل سرك درولایت‌قطغن که‌بین ٦۸ درجه ۵۲ دقیقه ۱۲ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳۷ درجه ۷ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تربولك : تنگی ایست بفاصله ۲٦ کیلومتر درغرب قلعه پای کوتل درعلاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که‌بین٦٦درجه ۳۳دقیقه ۳۵ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳٤ درجه ۲۲ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع‌است .

تربولك : قریه‌ایست بفاصله ۲٦ کیلومتر درشمال‌غرب‌قلعهٔ‌پای کوتل متصل سر کیکه بطرف قلعه‌لعل میرود در علاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل بین٦٦درجه ۳۲دقیقه ۱٤ثانیه طول‌البلد شرقی و۳٤درجه ۲۳ دقیقه ۳۳ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی واقع‌است .

ترپ گال : کوتلیست بفاصله ۲۱ کیلومتر درجنوب ده تیتان درعلاقهٔ غوریات مربوط ولایت هرات بین ٦۳ درجه ٤۹دقیقه ٤۸ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۳درجه ۱٦ دقیقه ۱٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

ترتته : قریه ایست بفاصله۲۵ کیلومتر درشمال شهرقندهار نزدیك دریای ارغنداب مربوط ولایت قندهار که‌بین٦۵ درجه ٤۹ دقیقه ۳۰ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۱درجه ٤۸دقیقه ۲۷ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

ترخه : نهریست بفاصله ۷۰ کیلومتر درجنوب مشرق قریه شین کی مربوط حکومت کلان قلات ولایت قندهار بین٦۷ درجه ۵۲دقیقه ۵٤ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۱ درجه ۳۷ دقیقه ٤۲ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است وآب نهرمذکور بدریای کنند میریزد .

ترخه : قریه ایست بفاصله ۲۰٫۵ کیلومتر درجنوب غرب‌باسول مربوط حکومت‌کلان شنوار ولایت مشرقی که‌بین ۷۰ درجه ۲۸دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلدشرقی و۳٤ درجه ۵دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

ترخه‌اوبه : نهریست بفاصله۶۹٫۵ کیلومتر درجنوب شرق اتمان در کتوازمربوط حکومت اعلی غزنی

که بین ۶۹ درجه ۱۳ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۰ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

ترخه‌زاور : نهریست بفاصله ۴۴ کیلومتر درجنوب قلعه دوست محمد درعلاقهٔ کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۸ درجه ۲۰ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۷ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

ترخه‌نری : نهریست بفاصله ۲۳٫۵ کیلومتر درغرب قلعه دوست‌محمد درعلاقهٔ کتوازمربوط حکومت اعلی غزنی که‌بین ۶۸ درجه ۱۷ دقیقه ۱۴ ثانیهٔ طول البلدشرقی و ۳۱ درجه ۵۶ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

ترخینه‌سیر : قریه ایست بفاصله ۵٫۵ کیلومتر درجنوب غرب سردار خان کلی درعلاقه خوست مربوط ولایت جنوبی که‌بین نخمین ۶۹ درجه ۵۶ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۷ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

ترش‌بهی : قریه‌ایست بفاصله ۲۷٫۵ کیلومتر درجنوب غرب تیواره درعلاقه غوراق مربوط ولایت هرات که‌بین ۶۴ درجه ۱۶ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۲۱ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

ترغان : کوتلیست بفاصله ۳۶ کیلومتر درعلاقه فیض‌آباد مربوط حکومت‌اعلی بدخشان که‌بین ۷۰ درجه ۴۶ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۷ درجه ۲۰ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

ترک آبادور باط آخند: قریه ایست مربوط حکومت درجه ۳ اوبه متعلق ولایت‌هرات .

ترکزئی : قریه ایست بفاصله ۱۹ کیلومتر درشمال شرق قلعه‌سپین بولدك مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۳۴ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۱ درجه ۶ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

ترکزئی : قریه ایست بفاصله ۳۳ کیلومتر درجنوب قریه خوگیانی درعلاقه ارغستان مربوط ولایت هندهار بین ۶۶ درجه ۳۳ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۱ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

ترک کچ : قریه ایست بفاصله ۱۹ کیلومتر درجنوب‌غرب سرپل بعلاقه بلخاب‌مربوط ولایت مزارشریف که‌بین ۶۶ درجه ۳۳ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۱ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

ترك گرگان : قریه‌ایست بفاصله ۱۰٫۵ کیلومتر درشمال‌شرق مرکز درایم درعلاقه درایم مربوط حکومت اعلی بدخشان که‌بین ۷۰درجه ۲۹ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و۳۶ درجه ٥٤ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض‌البلدشمالی واقع‌است .

ترکمان : قریه‌ایست مربوط حکومت درجه۲ بگرام متعلق حکومت اعلی‌پروان که‌فاصله‌آن‌ازمرکز حکومتی تخمین ٦ کیلومتر میباشد .

ترکی : قریه ایست مربوط علاقه داری چپرهار متعلق حکومت درجه۲ رودات در حوزهٔ حکومت کلان شنوار ولایت مشرقی .

ترکی : کوتلیست بفاصله۵۳٫۵ کیلومتردرغرب‌انارقلعه درعلاقه‌شنوار بارتفاع تخمین ٤٤١٥ متر مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۱۸ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ۵۸دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع‌است .

ترگنك : دره‌ایست بفاصلهٔ ۱۱ کیلومتر درشمال‌مشرق قلعه‌مشك درعلاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که‌بین ٦۷درجه ٤۳درجه ٤۳دقیقه ۵۹ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳٤درجه۲دقیقه ۱۷ ثانیه عرض‌البله شمالی واقع‌است .

ترگی : قریه ایست بفاصله ۳ کیلومتر در جنوب قریه دوست آباد مربوط حکومت اعلی فراه که بین٦۱درجه ۲۹ دقیقه ۱۸ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۲درجه ۱۷دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

ترگینی : قریه ایست‌بفاصله۱۱ کیلومتر درجنوب مشرق مرکز درایم مربوط حکومت اعلی‌بدخشان که‌بین ۷۰درجه ۲۸دقیقه ۱۹ ثانیه طول‌البلدشرقی و۳٦درجه ٤۸دقیقه ٤۹ ثانیهٔ‌عرض‌البلد شمالی واقع است .

ترلی : قریه‌ایست بفاصله ۳۵ کیلومتر در جنوب شرق شهر جلال‌آباد مربوط‌ولایت‌مشرقی که‌بین ۷۰درجه ٤۰ دقیقه ۳٤ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤ درجه ۱٤دقیقه ٤۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

ترمز : نهریست درشمال تاشقرغان (خلم) مربوط حکومت کلان سمنگان ولایت مزار شریف که بین ٦۷درجه طول‌البلدشرقی و۳۷درجه عرض البلد شمالی واقع است .

ترمو : قریه ایست بفاصله ۹٫۵ کیلومتر در جنوب غرب نمله در علاقه خوگیانی مربوط ولایت مشرقی که‌بین ۷۰درجه ۳دقیقه ۳۰ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳٤ درجه ۱٤ دقیقه٦ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

ترن : قریه ایست بفاصله ۳۰،۵ کیلومتر درجنوب غرب مرکز کنر مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰درجه ۳۷دقیقه ۱ثانیه طول البلدشرقی و۳٤درجه ۳۰دقیقه ۱۲ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

ترنك : دریائیست درجنوب غرب قلعه‌سر کاری مقر مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦٥ درجه ۳۰دقیقه ۲۵ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱درجه ۲۵دقیقه ۳۸ثانیه عرض البلد شمالی واقع است ، آب دریای مذکور به‌دریای دوری میریزد .

ترنك وجلدك : حکومتی ایست درجه٤ مربوط حکومت کلان قلات متعلق ولایت قندهار که‌بین ٦٦ درجه طول البلد شرقی و۳۱درجه ۳۹دقیقه ۲۵ثانیه عرض البلد شمالی واقع است ، ترنك بجانب جنوب غربی قلات بین معبر عمومی کابل وقندهار موقعیت دارد .

ترنگ : قریه ایست بفاصله ۲۳ کیلومتر درجنوب شرق خیر آباد درعلاقه جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان که‌بین ۷۱درجه۳دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ۵۳ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

ترنی بالا : قریه‌ایست بفاصله ۵۹ کیلومتر درجنوب شرق قلعه یون کوهستانی در علاقه شیوه مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۱ درجه ۲۵ دقیقه ٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱۲دقیقه ۱۳ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

ترنی کوتل : قریه‌ایست بفاصله ٦ کیلومتر درشرق قریه گذرباش درعلاقه دایکندی مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که بین ٦٥ درجه ٦ ۵دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۱٤ دقیقه ۳۷ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

ترودنین کول: جهیلیست بفاصله ٤٤،۵ کیلومتر درشمال مشرق بزی گنبد در علاقه واخان مربوط حکومت اعلی بدخشان که‌بین ۷٤درجه ۲٦ دقیقه طول البلد شرقی و۳۷درجه ۲۰ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تروه : نهریست بفاصله ٤۳ کیلو متر در جنوب قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار که‌بین ٦٦درجه ۵۰دقیقه ٤۱ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۱دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است ، دریای مذکور بدریای ترنك میریزد .

تره باز : موضع چاه داریست بفاصله ٤۷ کیلو متر در جنوب غرب قریه سیف الله ریگستانی در علاقه سپین بولدك مربوط ولایت قندهار که بین ٦۵ درجه ۵۱ دقیقه ۵ ثانیه‌طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۹ دقیقه ٤۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تره خون : تپه ایست درغرب قلعه‌چاربرجك مربوط حکومت چخانسور حکومت اعلی فراه بارتفاع ۵۵۰ متر بین ۶۱ درجه ۳۲ دقیقه ۵ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۰ درجه ۱۷ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تره کی : قریه ایست بفاصله ۷۹ کیلومتر درشمال غرب قلعه میدان خوله در علاقه منگل مربوط ولایت جنوبی که بین ۶۹ درجه ۱۵ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۳ درجه ۳۵ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تره کی : کوتلیست بفاصله ۵۲ کیلومتر بطرف جنوب علاقه شیرزاد مربوط ولایت مشرقی که بین ۶۹ درجه ۵۰ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تره کی : موضعیست بفاصله ۱۱۵ کیلومتر بطرف جنوب شیرزاد مربوط ولایت مشرقی که بین ۶۹ درجه ۵۶ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۱ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تره کی : قریه ایست بفاصله ۴۲ کیلومتر بطرف جنوب غرب قریه سروبی مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۲۶ دقیقه ۴۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۴۸ ثانیهٔ عرض البلدشمالی واقع است .

تره کی : قریه ایست بفاصله ۱۵ کیلو متر درجنوب شرق قلعه یروش درعلاقه شورابك مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۶ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۴۷ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

تره کی : موضعیست بفاصله ۱۷۵ کیلو متردرشرق شهر قندهار متصل سر کیه که بطرف قلات غلزائی می‌رود مربوط ولایت قندهار که بین ۶۵ درجه ۵۲ دقیقه ۱۶ ثانیهٔ طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۶ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تره کی : موضعیست بفاصله ۷۸ کیلومتردرشمال شرق قریه قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار که بین ۶۷ درجه ۴۳ دقیقه ۲۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۹ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تره کی : دریائیست بفاصله ۲۱ کیلومتر در جنوب میدان خوله درعلاقه منگل مربوط ولایت جنوبی که بین ۶۹ درجه ۵۵ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۰ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است . وآب آن بهزمبار دریا می‌ریزد .

تره کی : کوتلیست بفاصله ۵ کیلومتر در شمال قلعه میدان خوله درعلاقه منگل مربوط ولایت

جنوبی که بین ٦۹ درجه ٤۹ دقیقه ٥ ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ۳۷ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

ترکی سفره : قریه ایست بفاصله ۱٤٫٥ کیلومتر بطرف شرق جکدلك درسرخ رود مربوط ولایت مشرقی که بین ٦۹ درجه ٥٤ دقیقه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۲٦ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

ترهنگ : قریه ایست بفاصله ۸٫٥ کیلومتر درشمال شرق قریه چوکی مربوط حکو متکلان اسمار وولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ٥٦ دقیقه ۳٤ ثانیه طول البلدشرقی و ۳٤درجه ٤۳ دقیقه ٤۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تری : قریه ایست بفاصله ٦ کیلومتر درجنوب شرق قریه چهل خانه مربوط ولایت قندهار که بین ٦٦ درجه ۱۷ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۷ دقیقه ۳٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تریاك : قریه ایست بفاصله ۱٦٫٥ کیلو متر درجنوب شرق شهر هرات مربوط ولایت هرات که بین ٦۲ درجه ۱٥ دقیقه ٤۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤ درجه ۱٥ دقیقه ٥۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تریخ جری : نهریست بفاصله ۳٤ کیلومتر درجنوب قلعه دوست محمد درعلاقه کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦۸ درجه ۱۹ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و۳۱ درجه ۲۷ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تری زائی : علاقه داری ایست متعلق حکو متکلان خوست مربوط ولایت جنوبی ، این علاقه داری بطرف شمال شرقی مرکز حکومتکلان خوست واقع وجانب شمال آن حوزه حکومتی جاجی میدان وجانب شرق آن به حاشیه سرحدی منتهی می شود .

پیدا وار زراعتی آن ازقبیل گندم، جو، جواری، ماش، شالی شبدر، نی شکر، ارزن، خربوزه، تربوز، کنجد، کدو، اشجاو مثمر، سیب، تاك، زردالو، شفتالو، آلوچه، توت سنجد، اشجار غیر مثمر بید، پنجه چنار، ارچه، حیوانات اهلی اشتر، گاو، گوسفند، بز، اسپ، مرکب قاطر، حیوانات وحشی روب، شغال، خرگوش، خرس، طیور، کبك، مرغ آبی، مرغ خانگی، ساج، کبوتر، قاز یافت می شود .

تری غار : تپه ایست درشمال غرب قلعه سپین بولدك مربوط ولایت قندهار که بین ٦٦ درجه ٥۹ ثانیه طول البلد شرقی و۳۱ درجه ۸ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

ترین : حکومت درجه۳ ومربوط ولایت قندهاراست حوزه ترین‌سرسبز وشاداب ودارای هرگونه اشجار مثمر وغیر مثمر بوده وحدود آن ازطرف شمال بحکومت گیزاب و از طرف شرق بحکومت کلان ارزگان وازجانب مغرب بحکومت محلی ده را هرد وازسمت جنوب بعلاقه داری (نیش) مربوط حکومت خاکریز محدود میباشد. این‌علاقه آب وهوای مساعد داشته درزمستان قدری سرد ودرتابستان معتدل وخوشگوار است، نهر ترین از بین آن میگذرد وازان جویها جدا شده وتمام علاقه مربوط را آبیاری مینماید، خاك آن برای هرگونه زراعت مساعد بوده وباغهای زیادی دارد که دران اشجار وفواکه ازقبیل شکر پاره، بادام، زردالو، اقسام قیسی، چارمغز، انار، بهی، انجیر، آلوبالو، شفتالو، انگور، توت زیادمیباشد خربوزه وتربوز بسیاراعلی درانجا کاشته میشود. اقسام غله مانند گندم، جو جواری، شالی، برنج‌لك، باریك وانواع سبزیجات مانند پالك گندنا، بادنجان سیاه ورومی، کدو، وخیارپیدامیشود. بادام وشکرپاره آن بخارج نیز صادرات دارد، حیوانات آن‌عبارت ازگاو، اسپ، قاطر، گوسفند، بز میباشد ازجنس طیور، بلبل، کبك، بودنه، مرغ خانگی، بکثرت پیدامیشود، درصحرا گوسفند های کوهی وآهو نیزوجوددارد. ترین علاوه بردریاثیله ذریعه آن آبیاری میشود بعضی‌چشمه‌ها نیزدارد وازان استفاده میشود مشهورترین آنها عبارت ازچشمه سر آب چشمه‌میران، وچشمه گرماب‌است، مخصوصا چشمه گرماب مهم‌بوده آب آن بسیار گرم‌است ومردم برای‌غسل درآنجا میروند وبرخی امراض‌جلدی را ازقبیل بشور رفع مینماید علاوتا کاریز زیاد نیزوجوددارد که درآبیاری کمك مینماید کوهای ترین نهایت خویش منظربوده دربهار سماروغ، رواش، چکری دران میروید مردم‌عموما زراعت پیشه وباغدار میباشند. درحکومت ترین یك باب مکتب ابتدائی افتتاح شده که‌بنام مکتب (سیدال‌خان) معروف است.

ترین : نهریست درجنوب غرب هزار قدم مربوط ولایت‌قندهار که به‌نهر هلمند می‌ریزد وبین ۶۶ درجهٔ طول‌البلدشرقی و۳۲درجهٔ عرض‌البلدشمالی واقع است.

ترینی : قریه ایست بفاصله ۶ کیلومتر درشرق قریه گذرباش درعلاقه‌دایکندی مربوط حکومت‌کلان دایزنگی ولایت (کابل) که‌بین۶۵درجه ۵۷دقیقه ۱۲ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۰درجه ۱۴دقیقه ۳۶ثانیه عرض البلدشمالی واقع است.

تریو : قریه ایست بفاصله ۵ کیلومتر درشمال قلعه بارنجه درعلاقه‌شیوه مربوط حکومت‌کلان اعلی بدخشان که‌بین ۷۱درجه ۲۸دقیه ۱۱ ثانیهٔ طول‌البلدشرقی و۳۷ درجه ۳۵ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است.

تسپلی کنداو : کوتلیست بفاصه ۳۸ کیلومتر درشرق قلعه متون درعلاقه خوست مربوط ولایت جنوبی که بین ۷۰درجه ۱۸دقیقه ۱۰ثانیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ۲٤ د قیقه ۳٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

تستای کوه : کوهیست درجنوب شرق قریه وازه بارتفاع ۳۰۱٦ متر درعلاقه جدران مربود ولایت جنوبی که بین ٦۹درجه ۳۵ د قیقه ۳۷ ثا نیه طول البلد شرقی و۳۳ درجه ۱۲ دقیقه ۱۱ ثا نیه عرض البلد شمالی واقع است .

تست سوپ کوتل: کوتلیست بفاصله ۹٦ کیلووتر درجنوب غرب قلعه میدان خوله درعلا قه منگل مربوط ولایت جنوبی که بین ٦۹درجه ۳۰دقیقه ۵۰ثانیه طول البلدشرقی و۳۳ درجه ۲۰ دقیقه ٤۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تست صوبی : قریه ایست بفاصله۱۰ کیلومتر درجنوب قریه دربند متصل سرك درعلاقه مهمندره مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ۱ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۴ درجه ٤ دقیقه ۲۳ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تست صوبی : کوتلیست بفاصله ۷٬۵ کیلو متر درجنوب قریه دربند بارتفاع تخمین ۱۳۱٦متر در علاقه مهمندره مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱درجه ۲ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤ درجه ۳ دقیقه۱۳ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

تسرای کچ : قریه ایست بفاصله ۱٦ کیلومتر درجنوب شرق قریه علی خیل مربوط ولایت جنوبی که بین ٦۹درجه ۵۲ دقیقه ۱٤ ثانیه طول البلدشرقی و۳۳ درجه ۵۳ دقیقه ٤۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تسرغی : قلعه ایست بفاصله ۱۷٬۵ کیلومتر درجنوب شرق قلعه کانسی درعلاقهٔ چخچران مربوط حکومتکلان عورات ولایت هرات، که بین ٦۵درجه ۲٤دقیقه ۳۰ثانیه طول البلدشرقی و۳٤ درجه ۲۹ دقیقه ۵٦ثانیهٔ عرض البلدشمالی واقع است .

تسگی : چشمه ایست بفاصله ۱۵ کیلومتر در شرق قلعه سپین بولدك مربوط ولایت قندهار که بین ٦٦درجه ۳۳ دقیقه ٤۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۳۱ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تسه پری : قریه ایست بفاصله ۳٦ کیلومتر در جنوب غرب قلعه شرتان کوهستانی در علاقه اسمار مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ۱۲دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ٤٦ دقیقه ۲۱ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

تسه گی : قریه ایست بفاصله ۳۲ کیلومتر بطرف جنوب غرب قریه سروبی مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۳۱ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۷ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تشخراك : قریه ایست بفاصله ۱۹ کیلومتر درجنوب شرق خواجه امام سید متصل سرك در علاقه حضرت امام مربوط ولایت قطغن که بین ۶۹ درجه ۶ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۷ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تش گان : قریه ایست بفاصله ۱۶٫۵ کیلومتر درغرب مرکز درایم مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۱۱ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۵ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تانگ : قریه ایست بفاصله ۵۵ کیلومتر درشمال غرب میدان خوله درعلاقه منگل مربوط ولایت جنوبی که بین ۶۹ درجه ۳۶ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۰ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تغان : قریه ایست بفاصله ۴۰ کیلومتر بطرف جنوب غرب شیرزاد مربوط ولایت مشرقی که بین ۶۹ درجه ۴۴ دقیقه ۲۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۶ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تغر (باقلعه نو) : قلعه ایست بفاصله ۱۹ کیلومتر درجنوب شرق حصارك درعلاقه لوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۸ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۲ دقیقه ۴۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تغس : قریه ایست بفاصله ۲۱ کیلومتر درغرب قریه گل آب درعلاقه گرم سیر مربوط حکومت اعلی فراه که بین ۶۳ درجه ۳۳ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۰ درجه ۳۴ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تغامه : موضعیست بفاصله ۴٫۵ کیلو متر درشمال شرق بلچراغ درعلاقه درزاب و گرزوان مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۵ درجه ۱۴ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۰ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تغن چی : قریه ایست بفاصله ۸ کیلومتر درشمال شرق قریه وینقره متصل نهر اغارسی مربوط ولایت مزارشریف بین ۶۶ درجه ۵۵ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۲۴ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تغنی : دریائیست بفاصله ۹۱ کیلومتر درجنوب شرق مرکز هرات درعلاقه گذره مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۳۰ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۶ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تك : قریه ایست بفاصله ۱۶ کیلومتر درجنوب قریه جبرئل مربوط حکوت کلان غورات ولایت هرات که بین ۶۵ درجه ۴۶ دقیقه ۴۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۸ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تك : قریه ایست بفاصله ۲۹ کیلومتر درجنوب تولك متصل سرك مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۲۵ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۰ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تکانه : کوتلیست بفاصله ۴۲ کیلومتر در جنوب غرب سرپل مربوط حکو منکلان شبر غان ولایت مزارشریف که بین ۶۹ درجه ۵۰ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۷ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تکانه : قریه ئیست مربوط علاقه داری درجه ۳ جلریز متعلق حکومت درجه ۲ میدان درحوزهٔ ولایت کابل . درین قریه از مزروعات گندم ، جو ، جواری ، ارزن ، باقلی ، ماش وعدس . مشنگ ، مسور ، تریك شرشم زراعت میشود . رشقه و شبدر نیز برای علوفه حیوانات میکارند .

از انواع سردرختی ، زردالو ، سیب ، سنجد ، وجود دارد .

اهالی تکانه غالبا دهقان ، مالدار و غریب کار میباشند .

چون مردم این قریه و قریه ممجوار آن جلریز بکابل رفت و آمد داشته بهشغل خیاطی وآرد فروشهٔ می پردازند لهذا هردو قریه مشهور می باشند .

تکچی : قریه ایست بفاصله ۱۸ کیلومتر درشرق دهانهٔ کاشان درعلاقه یکاولنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۲۵ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۳ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تکزار : قریه ایست درحوزهٔ حکومت درجه اول سنگچارك متعلق حکومت کلان شبر غان مربوط ولایت مزار شریف .

تك لاغر : تپه ایست درجنوب غرب قلعه خانجك مانه درعلاقه شین دند مربوط ولایت هرات که بین ۶۱ درجه ۳۵ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۷ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تکو : قریه‌ایست بفاصله ۱۰ کیلومتر بطرف جنوب‌غرب قریه چهارآسیاه مربوط ولایت کابل که بین ۶۹درجه ٤دقیقه طول البلد شرقی و۳٤درجه ۲۱ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع‌است .

تـکه‌باغر : موضعیست در شمال قلعه نکشی در علاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ٤ دقیقه ٢٤ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤ درجه ١٣ دقیقه ٢٠ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تکه‌بلوچ : کوتلیست بفاصله ۱۹ کیلومتر درشمال شرق‌بلچراغ درعلاقه درزاب وکسر زوان مربوط حکومت اعلی‌میمنه که‌بین ٦٥درجه ۲۱دقیقه ۵۷ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۵درجه ۵۲دقیقه ٤١ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع‌است .

تکی : موضعیت بفاصله ۳۰ کیلومتر درجنوب‌قلعه جوین مربوط حکومت اعلی فراه که‌بین ٦١درجه ۳۰ دقیقه ٤٨ ثانیه طول البلد شرقی و۳۱ درجه ۲۷ دقیقه ۲٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تـکیر : قریه‌ایست بفاصله ۲۲ کیلومتر درشمال‌غرب‌قلات‌غلزائی مربوط ولایت قندهار که‌بین٦٦درجه ۳۱ دقیقه ٢٤ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۱۲ دقیقه ۲۲ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

تکیه : موضعیست بین معبر عمومی کابل و غزنی بین سید آباد وشش گاو در حوزهٔ حکومت اعلی غزنی .

تکیه میانه : قریه‌ایست بفاصله ۹ کیلومتر درشمال غرب‌شهر مزارشریف مربوط به‌ولایت مزارشریف که بین ٦٧درجه ۳دقیقه ۱۲ ثانیهٔ طول البلد شرقی و۳٦درجه ٤٤ دقیقه ٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع‌است .

تـگ : قریه‌ایست‌بفاصله ٦٤ کیلومتر درجنوب قریه سنگ‌ماشه در جاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦٧ درجه ۲دقیقه ٢٤ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۵۲دقیقه ٤٢ ثانیه عرض‌البلدشمالی واقع‌است .

تـگ : دره ایست بفاصله ۱۱ کیلومتر درشمال قریه نیازی خیل در علاقه الینگار لغمان مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۲۲ دقیقه ۳٦ثانیه طول‌البلد شرقی و۳٤درجه ۵۲ دقیقه ٤٨ ثانیه عرض‌البلدشمالی واقع است .

تـگـاب : حکومتیست درجه۲متعلق حکومت کلان کاپیسا مربوط حکومت‌اعلی‌پروان است، مسافه تگاب از کابل تخمینا ۱۲۰ کیلومتر وازچاریکار مرکز حکومت‌اعلی تخمین ٦٦ کیلومتر

می باشد تگاب دربین یك رشته کوهائی قرار یافته که اصلا ازشاخه های هندو کش بوده و بنام کوهای تگاب و نجراب معروف است راه نسبتا عمده ئی از کوتل سولانگ وتگاب گذشته درحصهٔ سروبی باسرك (ورینبمین) ملحق میشود ومورد عبورومرور می باشد .

درهٔ اله سای ودرهٔ بدراو درتگاب معروف است .ارتفاع تگاب ازسطح بحر ۲۹۵۳ متر تخمین شده

قراء مشهور : قریه ها وقصبات معروف تگاب قرارذیل است :

قریه کوره ، قریه لندر خیل . قریه جا لو خیل ، قریه جو یبار ، قریه قلعه ، قریه صالح ، قریه صدیق خیل ، قریه سین زائی ، قریه انار جوی ، قریه تترخیل ، قریه میره خیل ، قریه شکوت ، قریه ملایان ، قریه ادی زئی ، قریه غنی خیل ، قریه کرم خیل ، قریه محب خیل ، قریه مشوانی ، قریه سه پدر ، قریه شامی خیل ، قریه پشه کړی ، قریه جنگلی ، قریه نوروزخیل ، قریه عمرخیل ، قریه پاینده خیل ، قریه غازی خیل ، قریه شینکی ، قریه غیرت خیل ، قریه آ کاخیل ، قریه بهادرخیل ، قریه میاخیل ، قریه اسکین ، قریه اشپی وقریه کچا .

تگاب درحوزهٔ خوددارای یك علاقه داری است که بنام « علاقه داری اله سای » یاد میشود ومقر آن درهٔ اله سای می باشد .دربین اهالی تگاب زبان های پشتو ، پشه ئی وفارسی متداول است . در کوه های آن جنگل های جلغوزه و بلوط بکثرت وجود دارد که ازمیوه وچوب آن استفاده می شود .

حیوانات : همچنین در کوهای تگاب آهو ، کبك ، سی سی وجود دارد . ازحیوانات درنده : پلنگ ، گرگ ، خرس ، روباه پیدا میشود . مردم بصورت عموم به تربیه حیوانات خانگی ازقبیل گاو، بز ، گوسفند ، اشتر ، اسپ ، مرکب وگدی می پردازند .

شغل وپیشه : مردم غالبا به تجارت انار اشتغال دارند و محصول اناریك قلم عمده صادراتی تگاب را تشکیل میدهد . انار هم دانه دار وهم بی دانه می باشد و از هردو نوع مذکور هم ترش وهم شیرین است وبعضا می خوش نیز می باشد .

فواکه : علاوه برانار که فوقا ذکر شد دیگر انواع میوه نیز در تگاب وجود دارد وعبارت از تاك ، سیب ، انجیر ، توت ، چار مغز ، جلغوزه ، بادام ، بهی ، آلوچه ، هملك زرد آلو ، آلوبالو ، آلو بخارا وشفتالو است . امااین فواکه صادرات نداشته وبمصرف اهالی میرسد . انگور تگاب هم انواع مختلف دارد از قبیل کشمشی ، حسینی ، سیاه قندهاری ، منقه ، آبجوش و کنده دانه اما صادرات ندارد .

زراعت : زراعت تگاب را کشت گندم ، جو ، جواری ، شالی ، شاخل پنبه وماش تشکیل میدهد وزرع ترکاری باب از قبیل بادنجان سیاه وبادنجان رو می پالك ، پیاز ، شلغم ترائی ، بامیا ، کدو ، زردك ، و کچالو نیز رواج داره .

اقلیم : هوای مرکز تگاب در تابستان گرم و در زمستان سرد است، اما در دره ها هنگام تابستان هوای گوارا می باشد. زمین تگاب در زمستان بر فگیر است. در تگاب یك دریاچه نیز جاریست که به اثر تجمع آب های دره های پچغان، الهسای، جراب و بدر آب بوجود می آید. این دریاچه در حصهٔ کج کشف بدر یای کابل میریزد.

معابر : بین لغمان و تگاب را پیاده رو از طریق میاخیل و اسکین موجود بوده و مورد عبور و مرور است به تگاب از راه کوه صافی به ده سبز کابل هم راه می باشد از چاریکار هم سر کی به طرف گلبهار، کوهستان و نجراب و تگاب امتداد دارد و تا خود تگاب موتر حرکت میکند.

بقعات متبرکه: در تگاب زیارات مشهوری وجود دارد که از جمله زیارت آخند زاده صاحب تگاب، زیارت پاینده خان غازی، زیارت میا صاحب و زیارت خواجه بلند ولی می باشد آخندزاده صاحب تگاب در بدر او یك باب مسجد جامع بنا کرده ایشان یکی از روحانیون بزرگوار این خطه بودند در قریه بد رآب تگاب نیز یك مدرسه علمی بنام مدرسهٔ حمیدیه دائر است، این مدرسه راهم آخندزاده مرحوم تاسیس کرده بود مدارس رسمی تگاب حسب آتی است :

الف : یکباب مکتب ابتدائیه در خود تگاب.

ب : یکباب مکتب ابتدائیه دهاتی در قریه اشکوت.

۱ ـ یکباب مکتب ابتدائیه دهاتی در قریه میل.

۲ ـ یکباب مکتب ابتدائیه دهاتی در قریه احمد زائی.

۳ ـ یکباب مکتب ابتدائیه دهاتی در قریه پاینده خیل.

تگاب یك نفر نمائندهٔ در شورای ملی کابل و یك نفر نمائنده در مجلس مشوره حکومت کلان کابینه می فرستد. تعداد خانوار این منطقه ده هزار خانوار تخمین شده.

تگاب احتم : نهریست بفاصله ۳۴ کیلومتر در شمال شرقی قریه گذر پام در علاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ۶۴ درجه ۴۸ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۹ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است و آب آن به نهر تربولك میریزد.

تگاب ارت : نهریست بفاصله ۹٬۵ ۵ کیلومتر در قریه اشلان مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۵ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۶ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است و به نهر هفت قلعه میریزد.

تگاب ارخ : نهریست بفاصله ۳۹ کیلومتر در جنوب غرب قلعه تولك مربوط حکومتکلان غورات ولایت

هرات که بین ۶۳ درجه ۲۷ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۷ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است وآب آن به تگاب توله میریزد.

تگاب اروج : نهریست درشرق قریه اوبه مربوط ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۲۹ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است و آب آن به هریرود میریزد.

تگاب اروزك : شیله ایست بفاصله ۳۰ کیلو متر درغرب قلعه شهرك مربوط ولایت هرات که بین ۶۴ درجه ۲ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۹ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است وآب آن به نهر اشلان میریزد.

تگاب اسپ سوات: شیله ایست بفاصله ۱۶٫۵ کیلومتر درشمال غرب قریه اشلان مربوط حکو متکلان غورات ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۲۷ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی ۳۴ ودرجه ۹ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است وآب آن به نهر اشلان میریزد.

تگاب اشلان : نهریست که بفاصله ۸۸٫۵ کیلومتر درغرب قلعه شهرك مربوط ولایت هرات که آب آن به تگاب هفت قلعه میریزد وبین ۶۴ درجه ۳۱ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۶ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

تگاب اشلان : نهریست بفاصله ۶۵ کیلومتر درجنوب قریه اشلان در علاقه تولك مربوط حکو متکلان غورات ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۳۱ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۶ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

تگاب آقسو : نهریست بفاصله ۵۰ کیلو متر در جنوب غرب خواجه قلعه درعلاقه سمنکان مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۸ درجه ۱ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۶ دقیقه ۳۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

تگاب اهمیلار : نهریست بفاصله ۱۸ کیلو متر درغرب قلعه کانسی درعلاقه چخچران مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ۶۵ درجه ۵۴ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است.

تگاب امه خی : نهریست بفاصله ۶۸ کیلومتر درغرب میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۲ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۳ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است ونهر مذکور بدریای قیصار می ریزد.

تگاب اوجوش : شیله ایست بفاصله ۵۲ کیلومتر درشمال شرق تگشی درعلاقه غورات مربوط ولایت هرات

که بین ۶۵ درجه ۲۴ د قیقه ۴۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ د قیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب اوشلوج : شیله ایست بفاصله ۳۰ کیلومتر درشمال غرب قریه شهرك مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات. که بین ۶۴ درجه ۱۵ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۲ د قیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب ایل بزان : دره ایست بفاصله ۵۸ کیلومتر درجنوب غرب قلعه تکزار درعلاقه سنگ چارك مربوط حکومت کلان شبرغان ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۱ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۹ دقیقه ۱۴ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب بادباز : کوهیست درشمال غرب میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۰ درجه ۵۸ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۹ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب بالوه : نهریست بفاصله ۱۹ کیلو متر درجنوب غرب قریه اشلان درعلاقه تولك مربوط حکو متکلان غورات ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۲۸ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۶ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است وبه نهر اشلان میریزد .

تگاب برگ : شیله ایست بفاصله ۶۹ کیلومتر درغرب قلعه مشك مربوط حکو متکلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب پلواری : نهریست بفاصلهٔ ۳۲ کیلومتر درشرق (آوبه) مربوط ولایت هرات که به هریرود میریزد وبین ۶۳ درجه ۲۴ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب تاچاك : قریه ایست بفاصلهٔ ۵ کیلومتر درجنوب قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۷ درجه ۲۷ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۸۰ ۴ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب تربولك : نهریست بفاصله ۳۸ کیلومتر درشمال شرق قریهٔ گذرپام دزعلاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ۶۴ درجه ۴۱ دقیقه ۴۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۷ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب ترغسی : نهریست بفاصله ۲۳ کیلومتر درشرق قلعه کاسی درعلاقه چخچران مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات که بین ۶۵ درجه ۲ د قیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی

و ٣٤درجه ١٣ دقیقه ٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است . آب آن بدریای هری رود میریزد .

تگاب تمازن : نهریست درعلاقه دای کندی که به‌دهانه قول میریزد درعلاقه‌دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ٦٦ درجه ٥ دقیقه طول البلد شرقی و٣٣ درجه ٣٦ دقیقه ٥٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب تیمور : نهریست بفاصله ٥ ٢٩ کیلومتر درجنوب غرب قلعه کانسی درعلاقه چخچران مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ٥ دقیقه طول‌البلد شرقی و٣٤ درجه ٣٠دقیقه عرض‌البلد شمالی واقع است ، وبدریای هریرود میریزد .

تگاب جناور : نهریست بفاصله ٥٥ کیلومتر درشمال شرق قریه‌اوبه وبه هریرود می ریزد مربوط ولایت هرات که بین ٦٣ درجه ٤ ٢دقیقه ٤٧ ثانیه طول‌البلد شرقی و٣٤ درجه ٢٣ دقیقه ٣٠ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تگاب جنگل : شیله ایست بفاصله ٥ کیلومتر درجنوب‌شرق قریه مرغه که آب آن به هریرود میریزد درعلاقه شهرك مربوط ولایت هرات که‌بین ٦٣ درجه ٥٨ دقیقه ٤٩ ثانیه طول‌البلد شرقی و٣٤ درجه ١٨دقیقه ٣٦ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب جنگل باز :شیله ایست بفاصلهٔ ١٨ کیلومتر درشمال‌شرق قریه‌اوبه مربوطولایت هرات که‌بین ٦٣درجه ١٨دقیقه ٦ثانیه طول‌البلد شرقی و٣٤ درجه ٢٧دقیقه ٢٦ثانیه عرض البلد شمالی واقع است وآب مذکور به‌تگاب یاری میریزد .

تگاب جورا : شیله ایست بفاصله ٢١ کیلومتردرشمال‌غرب شهرك مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که‌بین ٦٤درجه ١١دقیقه طول‌البلدشرقی و٣٤درجه ٩ دقیقه ٢٥ثانیه عرض البلد شمالی واقع است وبه نهر اشلان میریزد .

تگاب جوی‌میرهزار : نهریست بفاصله ١٧ کیلومتر درجنوب غرب دولت یار در علاقه چخچران مربوط ولایت هرات که‌بین ٦٥ درجه ٤٩ دقیقه طول البلد شرقی و٣٤ درجه ١٣ دقیقه ١٩ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تگاب چبری : نهریست بفاصله ٦٣ کیلومتر درجنوب غرب دولت یار در علاقه چخچران مربوط حکومتکلان غورات ولایت‌هرات که‌بین ٦٥ درجه ٢٥ دقیقه ٣٠ ثانیه طول‌البلد شرقی و٣٤درجه ٢٧ دقیقه ٣٧ثانیه عرض البلد شمالی واقع است . وبه نهر تگاب نسرغی میریزد

تگاب چشت : دریائیست بفاصلهٔ ٥٢ کیلو متر در شمال شرق دهانهٔ چشت درعلاقه یکه و لنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که بین ٦٦ درجه ٣٠ دقیقه ٤٨ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٥ درجه ٥٨ دقیقه ٣٠ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است ، و بدریای غوربند میریزد .

تگاب چشت : نهریست بفاصله ٥٣ کیلومتر درشمال غرب قریه مرغه در علاقه شهرك مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٣ درجه ٤٣ دقیقه ٢٨ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب چشمه دراز: نهریست بفاصلهٔ ٨٠٥ کیلومتر درغرب شهرك مربوط ولایت هرات که بین ٦٣ درجه ٥١ دقیقه ٣٤ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٤ دقیقه ١٧ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب چوی تاك: نهریست بفاصله ٢٩ کیلومتر درجنوب غرب قلعه کهنی درعلاقه چخچران مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ٢ دقیقه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٢٩ دقیقه ٣٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب چهارراه: نهریست بفاصلهٔ ٧٠ کیلومتر درغرب قلعه شهرك مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٣ درجه ٤٩ دقیقه ٤٩ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٦ دقیقه ٣٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقع وآب آن به تگاب گزك میریزد .

تگاب حوت : شیله ایست بفاصله ١٥ کیلومتر درشرق قریه سذرپام درعلاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ٦٤ درجه ٤٨ دقیقه ٥٣ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٩ دقیقه ٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب حوض : نهریست بفاصله ٣٠ کیلومتر درشمال شرق چمن بید درعلاقه چخچران مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٤ درجه ٤ دقیقه ٦ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٥ درجه ١٢ دقیقه ٤٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب خارستان: نهریست بفاصله ٣٦ کیلومتر درجنوب قلعه نو درعلاقه بادغیسات مربوط ولایت هرات که بین ٦٣ درجه ٨ دقیقه ٤٨ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٥٧ دقیقه ٣٣ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است وبدریای کرمك میریزد .

تگاب خرس خانه: نهریست بفاصلهٔ ٢٨ کیلومتر درجنوب قلعه نکشی در علاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ٤ دقیقه ١٤ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ١ دقیقه ٢٠ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب خواجه : نهریست درجنوب غرب قلعه تکزار درعلاقه سنگ چارك مربوط حکومتکلان شبرغان ولایت مزار شریف که بین ٦٦ درجه ١٩ دقیقه ٢٤ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٦ درجه ٢ دقیقه ٤٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب خواجه : نهریست درشمال شرق سوزمه قلعه درعلاقه سرپل مربوط حکومتکلان شبرغان ولایت مزارشریف که بین ٦٦ درجه ١٥ دقیقه ٤٥ ثانیه طول البلد شرقی و٣٦ درجه ٦ دقیقه ٥٨ ثانیه عرض البلدشمالی واقع بوده وآب آن به نهرشوراب میریزد .

تگاب خواجه هروی: شیله ایست بفاصلهٔ ١٨ کیلومتر درشمال غرب قریه اشلان مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات که بین ٦٣ درجه ٢٦ دقیقه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٩ دقیقه ٢ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است وبه نهر اشلان میریزد .

تگاب خوش مرگ: قریه ایست بفاصلهٔ ١٩ کیلومتر درجنوب قلعه نو درعلاقه بادغیسات مربوط و لایت هرات که بین ٦٣ درجه ٥ دقیقه ٥ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤ درجه ٥٠ دقیقه ١ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب خیاکاك: شیله ایست بفاصله ٢٢ کیلومتر درجنوب شرق قلعه کاسی در علاقه چخچران مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ٢٣ دقیقه طول البلد شرقی و٣٤ درجه ٢٧ دقیقه ٢ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب دای : نهریست بفاصلهٔ ٣٣ کیلومتر درشمال غرب قریه اشلان مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٣ درجه ٣١ دقیقه ٤٦ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤ درجه ٨ دقیقه ٢٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است ونهر مذکور به نهر اشلان میریزد .

تگاب دران : نهریست بفاصله ١٩٫٥ کیلومتر درجنوب شرق قزیه مرغه در علاقه شهرك مربوط ولایت هرات که بین ٦٣ درجه ٥٧ دقیقه ٥٦ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٢٠ دقیقه ٢٧ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است وبه هریرود می ریزد .

تگاب دربندسفید: موضعیست بفاصله ٨ کیلومتر درجنوب شرق دولت یاردرعلاقه چخچران مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ٥٠ دقیقه ٣٨ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٢٩ دقیقه ٥٧ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب دره نی : شیله ایست بفاصله ٥٢ کیلومتر درشمال غرب شهرك مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٣ درجه ٥٣ دقیقه ٣٩ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤ درجه ٩ دقیقه ٣٧ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است . وبه نهر اشلان می ریزد .

تگاب دوتای : نهریست بفاصله ۵، ۳۸ کیلومتر درجنوب شرق قلعه کاسی در علاقه چخچران مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ۶۵ درجه ۲۵ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۷ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است وآب آن به نهر تگاب تسرغی می ریزد .

تگاب دوکی : نهریست بفاصله ۵۴ کیلو متر درشمال غرب قریه شهر خلیل وبدریای کشك می ریزد ، مربوط بولایت هرات بین بین ۶۲ درجه ۱۸ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵ درجه ۵ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب دیک : شیله ایست بفاصله ۳۰، ۵ کیلومتر درشمال غرب شهرك مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ۶۴درجه ۹دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و۴۳ درجه ۱۲ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است وبه نهر اشلان می ریزد

تگاب ذره دن: شیله ایست بفاصلهٔ ۷۳ کیلو متر در غرب قلعه شهرك مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ۶۳درجه۴۸ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد شرقی و۴۳ درجه ۶ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .وآب آن بتگاب گزك می ریزد .

تگاب رباط : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۹، ۵ کیلومتر درشمال شرق قریهٔ جوینو متصل نهر سبحان مربوط ولایت هرات که بین ۶۲درجه ۵۱ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلدشرقی و۳۴ درجه ۳۷دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

تگاب زران: نهریست بفاصله ۱۵،۵ کیلومتر در جنوب قریه مرغه درعلاقه شهرك مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات که بین ۶۳ درجه۵۵ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۸دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است ، وبه هریرود می ریزد .

تگاب زرگی: شیله ایست بفاصله ۹ کیلو متر در شرق اشلان درعلاقه تولك مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ۶۳درجه ۲۴ دقیقه۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳۴درجه ۸دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

تگاب سبزك: شیله ایست بفاصله ۳۹ کیلو متر در شمال شرق قلعه تگشی در علاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ۶۵ درجه ۲۳ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلدشرقی و۳۴ درجه ۱۶ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب ست سیان : نهریست بفاصله ۵، ۵۰ کیلومتر درغرب دولت یار درعلاقه چخچران مربوط حکومتکلان

غورات ولایت هرات بین ٦٥ درجه ٢٧ دقیقه ٥٥ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٣١دقیقه ٤٧ثانیه عرض البلدشمالی واقع است.

تـگاب‌سرتر : نهریست بفاصله ٩٠ کیلو متر درغرب قریه گـاوار درعـلاقـه چخچران مـربوط حکومتکلان غورات ولایت‌هرات که‌بین ٦٤درجه طول‌البلد شرقی و٣٥ درجهٔ‌عرض البلد شمالی واقع است .

تـگاب‌سفك : نهریست بفاصله ١٤ کـیلو متر در غرب قلعه کـاسی‌درعلاقه چخچران مربوط حکومت کلان غورات ولایت‌هرات که‌بین ٦٥درجه ٧دقیقه ٣٦ثانیه طول البلد شرقی و٣٤درجه ٣٠دقیقه ٤٠ثانیه عرض البلد شمالی واقع است . وبه‌دریای هریرود می‌ریزد .

تگاب سنگ‌سوخته : شیله ایست بفاصله ٥٣ کیلو متر درجنوب غرب قـلعه مشك در دایز نـگی مربوط ولایت کـابل که بین ٦٧درجه ١٣ دقیقه ١٤ثانیه طول البلد شرقی و٣٤ درجه ٨دقیقه ١٤ ثانیه عرض‌البلدشمالی واقع است .

تـگاب سنی : شیله ایست بفاصله ٤٢ کیلو متر در شرق قریه اوبه مربوط ولایت هرات که‌بین٦٣درجه ٣٦دقیقه ٥٧ثانیه طول‌البلد شرقی و٣٤ درجه ٢١ دقیقه ٢٤ ثانیه عرض البلـد شمالی واقع است .

تگاب سوخته : نهریست بفاصله ٧٣،٥ کیلو متر در جنوب شرق قریه دای کندی مربوط حکومتکلان دایز نـگی ولایت کـابل که‌بین٦٦درجه ١٦دقیقه ٥٨ ثانیه طول‌البلـدشرقی و ٣٣ درجه ٥٦دقیقه ٤١ثانیه عرض البلد شمالی واقع است نهر مذکور ازتگاب سربولـك سرچشمه گرفته وبدریای کوخراب می‌ریزد .

تـگاب‌سور : شیله ایست بفاصله ٢٦ کیلو متر درشرق قریه او به مربوط ولایت هرات کـه بین ٦٣ درجه ٢٦دقیقه ٥٥ثانیه طول‌البلدشرقی و٣٤ درجه ٢٣دقیقه ٦ ثانیه عرض‌البلد شمـالی واقع است .

تگاب‌سیاه‌دره : دره ایست بفاصله ٦٢ کـیلومتر در جنوب قلعه مشك در علاقه دایزنگی مربوط ولایت کـابل کـه‌بین ٦٧درجه ٤٣ ثانیه طول البلدشرقی و٣٤درجه ٢٠ دقیقه ١ ثانیه‌عرض‌البلد شمالی واقع است .

تگاب‌سید آباد: قریه ایست بفاصله ٩ کیلو متر درجنوب قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلی پروان کـه‌بین ٦٧درجه ٤٩ دقیقه ٥٦ ثانیه طول البلـدشرقی و٣٤ درجه ٤٧ دقـیقه ١٣ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تگاب سیزار : شیله ایست بفاصله ٤ کیلو متر در شمال قلعه نکشی در علاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ۲۵ درجه ۲ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۱۲ دقیقه ٥٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب شتر راه : شیله ایست بفاصله ٥ ، ۸۰ کیلو متر درغرب شهرك مربوط ولایت هرات که بین ٦۳ درجه ٤۷ دقیقه ٤۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۸ دقیقه ٤۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب شرشر : نهریست بفاصله ۲۵ کیلو متر در غرب قلعه دولت یار در علاقه چخچران مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ٤۲ دقیقه ۳٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۳۲ دقیقه ٤۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است و نهر مذکور بهٔ هریرود می ریزد .

تگاب شمرك : نهریست بفاصله ٥ ، ۸۳ کیلو متر درشمال غرب قریه گاوار در علاقه چخچران مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٤ درجه ۲٥ دقیقه ٤۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٥ درجه ۱۳ دقیقه ٤۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب شور : قریه ئیست مربوط حکومت درجه ۳ اوبه متعلق ولایت هرات که مسافه آن ازمرکز حکومتی تخمین ۹ کیلومتر میباشد .

تگاب شهرك . نهر یست بفاصله ۳۹ کیلو متر در جنوب قلعه شهرك مربوط حکو متکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٤ درجه ۲۲ دقیقه ٥٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ٦ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب شیبار : شیله ایست بفاصله ۳۷ کیلو متر درشرق قلعه نکشی در علاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ۲٤ دقیقه ۱٤ ثانیهٔ طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۹ دقیقه ٤٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وآب آن به نهر کرغان می ریزد .

تگاب شیخ امان : نهریست بفاصله ۱۷ کیلو متر در شرق کانسی درعلاقه چخچران مربوط حکو متکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ۱٦ دقیقه ۲۳ ثانیهٔ طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۳۱ دقیقه ٤۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وبه هریرود می ریزد .

تگاب شینا : نهریست بفاصله ۳۲ کیلو متر در جنوب غرب دولت یار در علاقه چخچران مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ۳۹ دقیقه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۳۱ دقیقه ۲۸ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع بوده وآب آن بدریای سرجنگل می ریزد

تگاب صباراز : شیله ایست بفاصله ۳۹ کیلو متر در شرق او به مربوط ولایت هرات که بین ٦٤ درجه ٤ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۲۱ دقیقه ۳٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب علم : قریه ئیست مربوط حکومت درجه اول مرغاب متعلق حکو متکلان باد غیسات ولایت هرات .

تگاب علم : نهریست بفاصله ٥٥٫٥ کیلومتر درشمال شاهشهید مربوط حکومتکلان باد غیسات ولایت هرات که بین ٦۳ درجه ۹ دقیقه ۳٦ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٥ درجه ۱۲ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت داشته وبدریای مرغاب میریزد .

تگاب غوربند: نهریست درشمال غرب دهانهٔ چشت درعلاقه یکاولنگ مربوط حکو متکلان دایزنگی ولایت کابل که بین ٦٦ درجه ۱٤ دقیقه ۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٥ درجه ۱۳ دقیقه ۳٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است وبرود بند امیر میریزد .

تگاب قره غشتو: شیله ایست بفاصله ٤ کیلو متر در جنوب قلعه نو مربوط حکومتکلان بادغیسات ولایت هرات که بین ٦۳ درجه ۹ دقیقه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ٥۸ دقیقه ۳٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است وآب آن به نهر خارستان می ریزد .

تگاب کابولك : نهریست بفاصله ۲۹٫٥ کیلومتر درغرب قلعه کانسی در علاقه چخچران مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ۳ دقیقه ۳۲ ثانیهٔ طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۳۰ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است وبه هریرود می ریزد .

تگاب کانسی: نهریست بفاصله ۷ کیلومتر در شمال قلعه کانسی درعلاقه چخچران مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ۱٤ دقیقه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۳۱ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وبه هریرود میریزد .

تگاب کتس: دره ایست بفاصله ۸٫٥ کیلو متر در شمال شرق قلعه کانسی در علاقهٔ چخچران مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ۱۹ دقیقه ٤۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۳۲ دقیقه ۱٦ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

تگاب کرغان: نهریست بفاصله ۷۹ کیلو متر در شرق قلعه منشی مربوط ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ٤۰ دقیقه ٤٥ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب کرمان: شیله ایست بفاصله ۸٦٫٥ کیلو متر درغرب شهرك مربوط ولایت هرات که بین ٦۳ درجه ٥۲ دقیقه ٥۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب کزه : شیله ایست بفاصله ٤٧٠٥ کیلومتر بشرق اوبه مربوط ولایت هرات کابین ٦٣ درجه ٤٠ دقیقه ٤٠ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٢٠ دقیقه ٥٩ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب گلجنك : شیله ایست بفاصله ٣٤ کیلو متر در شمال شرق قلعه تکشی درعلاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ٢٢ دقیقه ٣٧ ثانیه طول البلدشرقی و ٣٤ درجه ١٣ دقیقه ٢٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وآب آن بهشیله سبز جوی میریزد .

تگاب کنده سوخته: شیله ایست بفاصلهٔ ٣١ کیلو متر در شمال شرق تکشی درعلاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ١٨ دقیقه ٥٦ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ١٣ دقیقه ٢٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب کندی بال: نهریست بفاصلهٔ ٨ کیلو متر در شرق کانسی در علاقه چخچران مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ١٤ دقیقه ٢٤ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٣١ دقیقه ٣٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است و به هریرود می ریزد .

تگاب کنك : نهریست بفاصلهٔ ٨١ کیلو متر در شمال قلعه کانسی در علاقه چخچران مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٥٥ درجه ١١ دقیقه طول البلدشرقی و ٣٤ درجه ٥٩ دقیقه ٣٠ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب کی چك : شیله ایست بفاصلهٔ ٣١٠٥ کیلومتر درجنوب شرق قلعه کانسی درعلاقه چخچران مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ٢٤ دقیقه ٣٤ ثانیه طول البلدشرقی و ٣٤ درجه ٢٢ دقیقه ١٣ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وآب آن بهنهر تگاب نسرغی میریزد .

تگاب گاوزان : دره ایست بفاصلهٔ ٣٦٠٥ کیلومتر در جنوب غرب شهر میمنه که بین ٦٤ درجه ٣١ دقیقه ٢٦ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٥ درجه ٤٤ دقیقه ٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب گاو کش : نهریست بفاصله ٤٨ کیلو متر در غرب شهرك مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٤ درجه ١٦ ثانیه طول البلدشرقی و ٣٤ درجه ٩ دقیقه ٢٤ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است وبه تگاب اشلان می ریزد .

تگاب گرخك : شیله ایست بفاصله ٢٦ کیلومتر درشمال قلعه سیاه چوب درعلاقه غزاو مربوط حکومتکلان ارزگان ولایت قندهار که بین ٦٥ درجه ٣٤ دقیقه ١١ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٧ دقیقه ٥٩ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاب گرمابه بالا: شیله ایست بفاصله ٢١ کیلو متر در جنوب شرق دولت یار در علاقه چخچران مربوط

حکومتگلان غورات ولایت هرات که‌بین٦٥ درجه ٥٦ دقیقه ٦ ثانیه طول‌البلد شرقی و٣٤ درجه ٢٥ دقیقه ٢ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تگاب گزك : نهریست بفاصله ٥، ٦٢ کیلو متر درغرب قریه‌شهرك‌مربوط حکومتگلان غورات و ولایت هرات که‌بین٦٣ درجه ٤٨ دقیقه ٢٢ ثانیه طول‌البلد شرقی و ٣٤ درجه ٨ دقیقه ٣٦ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع بوده وبه‌نهر اشلان می‌ریزد .

تگاب گزگ : نهریست بفاصله ٥، ٣٠ کیلومتر درشرق قریه کوغان‌مربوط حکو متگلان غورات ولایت هرات که‌بین٦٣ درجه٣٠ دقیقه١٦ ثانیه‌طول‌البلدشرقی و٣٤درجه١١دقیقه٦، ثانیه‌عرض‌البلد شمالی واقع است و به‌نهر هفت‌قلعه‌می ریزد .

تگاب گنجك : شیله ایست بفاصله ٥،٥٣ کیلو متر درشمال شرق تگشی‌درعلاقه غورات‌مربوط‌ولایت‌هرات که‌بین ٦٥ درجه ٢٤ دقیقه ٤٥ ثانیه طول‌البلد شرقی و ٣٤ درجه ٢١ دقیقه عرض‌البلد شمالی واقع بوده وآب آن به‌شیله تگاب دونای می‌ریزد .

تگاب گنداو : نهریست بفاصله ٤٢ کیلو متر در جنوب غرب دولت یار در علاقه چخچران مربوط حکومتگلان غورات ولایت هرات که بین ٦٥درجه ٣٤ دقیقه ٢ ثانیه طول‌البلد شرقی‌و٣٤ درجه ٣٢ دقیقه ٤٨ ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی واقع بوده وبه هری‌رود می‌ریزد .

تگاب گوباتك: شیله ایست بفاصله ١٢ کیلو متر در شمال شرق قریه مرغه در علاقه شهرك مربوط حکومتگلان غورات ولایت هرات که‌بین ٣٦درجه ٥٧ دقیقه ٤٩ ثانیه طول‌البلدشرقی‌و٣٤ درجه ٢٠ دقیقه ٣١ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تگاب لامان : نهریست درجنوب قلعه نو در علاقه بادغیسات مربوط ولایت هرات که‌بین٦٣درجه ٤٤ دقیقه ١٢ ثانیه طول‌البلد شرقی و٣٤ درجه ٥٢ دقیقه ١٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده و به نهر کرمك می‌ریزد .

تگاب لشکرراه: نهریست‌بفاصله ١٣ کیلو متردرجنوب شرق‌دولت‌یاردرعلاقهٔ چخچران‌مربوط‌حکومت کلان غورات که‌بین ٦٥درجه٤٩ دقیقه ٣٧ ثانیه‌طول‌البلدشرقی و ٣٤درجه٣٢ دقیقه ٤٨ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع بوده وبه نهر سر جنگل می‌ریزد .

تگاب لشوه : شیله ایست بفاصله ٣٢ کیلو متر در شمال غرب قلعه شهرك مربوط حکومتگلان غورات ولایت هرات که بین٦٤درجه ٤دقیقه١٤ ثانیه طول‌البلد شرقی و٣٤درجه٩ دقیقه٢٤ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است وآب‌آن به‌نهر اشلان می‌ریزد .

تگاب لعل : شیله‌ایست بفاصله ١٢ کیلومتر در جنوب شرق لعل و سر جنگل مربوط حکو متگلان

دایزنـگی ولایت کـابل کهبین ٦٦ درجه٢٢دقیقه ٣٥ ثانیه طول البلدشرقی و٣٤ درجه ٢٨ دقیقه ١٠ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وآب آن بدریای لعل میریزد .

تـگاب مچ : شیلهایست بفاصله ١٤ کیلو متر درشمال شرق قریه اوبه مربوط ولایت هرات که بین٦٣ درجه ١٦دقیقه ١٢ ثانیه طول البلدشرقی و٣٤درجه ٢٧دقیقه ٤٧ ثانیه عرض البلدشمالی واقع میباشد .

تگاب محمدجان: شیله ایست بفاصله ٢٧ کیلو متر در شمال شرق قریه جوئیو مربوط ولایت هرات که بین ٦٢درجهٔ ٥٧دقیقه ٨ ثانیهٔ طول البلدشرقی و٣٤درجه ٣٥دقیقه ٤ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.

تـگاب معلومه : شیلهایست بفاصلهٔ ٢٤ کیلو متر در جنوب شرق کرخ مربوط ولایت هرات که بین٦٢درجه ٤١ دقیقه ٩ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤درجه ٢٥ دقیقه ٢٤ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت داشته وآب آن برود معلومه میریزد .

تـگاب منجان : قریهایست مربوط علاقهداری کران منجان متعلق حکومت درجه٢ جرم در حوزه حکومت اعلی بدخشان .

تـگاب موشان : شیلهایست بفاصله ٢٥ کیلو متر در شمال غـرب قلعه فرسی در علاقه سه درخت مربوط حکومت شین دند ولایت هرات که بین٦٢ درجه ٥٩دقیقه طول البلدشرقی و٣٣درجه ٥٠دقیقه ٤٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وبدریای سهدرخت میریزد .

تـگاب نارین : نهریست بفاصله ٧٤ کیلو متر در جنوب غرب میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که بین٦٤ درجه ٥٩دقیقه ١٢ثانیه طول البلدشرقی و٣٥درجه ٢٦ دقیقه عرض البلد شمالی واقع بوده وبدریای قیصار می ریزد .

تگاب نخچیرستان: نهریست بفاصلهٔ ٣١ کیلو متر در غرب قریه اشلان مربوط حکو متگلان غورات ولایت هرات که بین٦٣ درجه٢٢ دقیقه ٣٠ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤درجه ٨دقیقه ٤٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است وآب آن بهنهر هفت قلعه میریزد .

تگاب نهاله : شیله ایست بفاصله ٧٢.٥ کیلومتر درغرب قلعهشهرك مربوط حکو متگلان غورات ولایت هرات که بین ٦٣ درجه ٤٨دقیقه٥٣ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤ درجه ٧ دقیقه ٤٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وآب آن بهتگاب کزك میریزد .

تگاب نیك : نهریست بفاصله ٥٢ کیلو متر درشمال شرق قریهاوبهمربوط ولایت هرات که بین٦٣درجه ٨دقیقه طول البلدشرقی و٣٤درجه ٢٧دقیقه ٣٠ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

تگاب نیك : نهریست بفاصله ٤٠ ٥ کیلومتر درجنوب قلعه‌نو در علاقه با دغیسات مربوط ولایت هرات که‌بین ٦٣ درجه ٤ دقیقه ١٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٥٢ دقیقه ١٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده و به‌تگاب لامان میریزد .

تگاب وردوج : از علاقه‌های حکومت درجه٢ جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان بوده شرقاً غرباً بشکل دره افتاده که‌ازبهارك تازیباك بدرازی ٨١ کیلومتر امتداد دارد. در عرض دره تقریباً یکنیم کیلومتر میباشد .

جو ، گندم ، باقلی ، ارزن ، مشنگ ، کلول درحمل وثورزرع ودرسنبله درومیشوند .

ازپشم گوسفند پلاس ،چکمن ، جراب می‌سازند .

تگاب وردوج بدوقسمت منقسم گردیده که‌یکی آن رباط چاکران که‌ارتفاع آن ازسطح بحر ٢٠٣٣ متر ودیگری رباط سفید دره که‌ازسطح بحر ٢٥٦٦ متر بلندی دارد .

تگاب هفت قلعه: نهریست بفاصله ١٣٠٥ کیلو متر درشمال غرب قریه اشلان مربوط حکومتگلان غورات ولایت هرات که‌بین٦٣ درجه٥٦دقیقه ٤٨ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤ درجه ١٥دقیقه٥٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده و به هریرودمی‌ریزد .

تگاب هنود : نهریست بفاصله ١١٩ کیلومتر درجنوب‌غرب قریه فرسی در علاقه سه‌درخت مربوط ولایت هرات‌بین ٦٣درجه٣٥دقیقه٣٦ ثانیه‌طول البلدشرقی و٣٣درجه ٤١دقیقه ٢٧ ثانیه‌عرض البلد شمالی جریان داشته وبدریای ادرسکن می‌ریزد .

تگاب یاری : نهریست بفاصله ٤١٠٥ کیلو متر در شرق قریه اوبه مربوط ولایت هراب که‌بین ٦٣ درجه ١٤دقیقه ٤٠ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤ درجه ٢٢ دقیقه ٤٣ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

تگاب یوسف : موضعیست بفاصله ٤٠٠٥ کیلو متر در شمال قلعه کاسی در علاقه چخچران مربوط حکومتگلان غورات ولایت هرات که‌بین٦٥درجه ١٤دقیقه طول البلدشرقی و٣٤درجه٥٢ دقیقه ٣٩ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاوخورل : شیله‌ایست بفاصله ١٥٠٥ کیلومتر درغرب قلعه‌پای کوتل درعلاقه‌دایزنگی‌مربوط ولایت کابل که‌بین٦٦درجه ٣٦ دقیقه ٥٥ ثانیه طول البلدشرقی و٣٤درجه ٢٣ دقیقه ٢٨ ثانیه عرض البله شمالی واقع بوده وآب آن به‌شیله آق‌زرت می‌ریزد .

تگاوسفیده : قریه ایست بفاصله ١٠٢ کیلو متر در جنوب غرب قلعه چیرس در علاقه چخچران مربوط حکومتگلان غورات ولایت هرات که‌بین٦٥درجه ٣دقیقه ١٩ ثانیه طول البلدشرقی و٣٥ درجه ٩دقیقه ٤ ثانیه عرض البلدشمالی واقع بوده وبه‌قسمت علیای دریای مرغاب می‌ریزد .

تگاوله : قریست بفاصله ۲۷٫۵ کیلومتر در جنوب شرق بلچراغ درعلاقه درزاب و گرزیوان مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ٦٥ درجه ١٤ دقیقه ٤٨ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٥ درجه ٤٣ دقیقه ١٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگاوملنگ : دره ایست بفاصله ۷۲ کیلو متر در جنوب غرب قریه جبرئیل مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ١ دقیقه ١١ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٥ درجه ٩ دقیقه ٣٥ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

تگری (بترگرهی): قریه ایست بفاصله ٦ کیلومتر در جنوب شرق قلعة السراج متصل سرکیکه بطرف جلال آباد می‌رود درعلاقه لغمان مربوط ولایت مشرقی که بین ٧٠ درجه ١٣ دقیقه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٣٨ دقیقه ٣٧ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

تنگنگ : کوتلیست بفاصله ۲۲ کیلو متر درشمال غرب قریه خوگیانی بارتفاع ١٤٨٢ متر درعلاقه ارغستان مربوط ولایت قندهار که بین ٦٦ درجه ١٨ دقیقه ٣٥ ثانیه طول البلد شرقی و ٣١ درجه ٣٨ دقیقه ٣٩ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تگنك : کوهیست در غرب صیالیان کاریز به ارتفاع ١٧١٣ متر در علاقه گرمسیر مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ٦٢ درجه ٣١ دقیقه ٥٠ ثانیه طول البلد شرقی و ٢٩ درجه ٣٢ دقیقه ٥٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تلاو : قریه ایست بفاصله ۱۵٫۵ کیلومتر درغرب شهر هرات مربوط ولایت هرات که بین ٦٢ درجه ٣ دقیقه ٤٤ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ١٩ دقیقه ٣٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

تلخ آب : موضع چاه داریست بفاصلهٔ ٤٧ کیلو متر در شمال شرق صالیان کاریز درعلاقه گرمسیر مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ٦٣ درجه ٤ دقیقه ٥٤ ثانیه طول البلد شرقی و ٢٩ درجه ٤٥ دقیقه ٤١ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تلخ آب : قریه ایست بفاصله ۶۳٫۵ کیلومیتر درشمال غرب سیستانی چاه در علاقه پشت رود مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ٦٣ درجه ٤ دقیقه ٥٦ ثانیه طول البلد شرقی و ٣١ درجه ٣٠ دقیقه ٢٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تلخ آب کوتل: کوتلیست بفاصله ۳۵٫۵ کیلو متر درشمال غرب قلعه شهرك بارتفاع تخمین ٢٥٢٥ متر مربوط ولایت هرات که بین ٦٤ درجه ٧ دقیقه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ١٤ دقیقه ٤٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تل فیچ : دره ایست بفاصله ٣٠٤ کیلومتر درجنوب غرب دهانه کاشان درعلاقه یکاولنگ بهامتداد طرف شمال مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل بین٦٦درجه ١٢ د قیقه ٤٢ ثانیه طول البلد شرقی و٣٥درجه ١١ دقیقه ٣٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تلکان : قریه ایست بفاصله ٥٧،٥ کیلومتر درجنوب شرق قلعه سر کاری معروف مربوط ارغستان ولایت قندهار که بین ٦٧ درجه ٢٦ دقیقه ٣٨ ثانیه طول البلد شرقی و ٣١ درجه ١٥ دقیقه ٩ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تل موکی : قریه ایست بفاصله ٣٠٥ کیلومتر درشمال قلعة السراج متصل سرك در علاقه لغمان مربوط ولایت مشرقی که بین ٧٠ درجه ١٢ دقیقه ٤٨ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٤٠ دقیقه ٣٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تلوان : قریه ایست مربوط علاقه داری شهر بزرگ متعلق حکومت اعلی بدخشان .

تلة تو : موضعیت بفاصله ٢٨ کیلو متر در غرب قریه سرما قول در علاقه گرم آب مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که بین٦٦درجه ٢٥دقیقه ٣٨ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤درجه ٣٥دقیقه ١٠ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تله تو کوتل : کوتلیست بفاصله ٢٤ کیلو متر در جنوب غرب قریه سرما قول بار تفاع ٥٦٣ متر درعلاقه گرم آب مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل بین ٦٦ درجه ٢٨ دقیقه ٦ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤درجه ٣٣دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

تلیره کاریز : کاریزیست بفاصله ٩ کیلو متر در جنوب شرق صمد خان کلی درعلاقه شورابك مربوط ولایت قندهار که بین ٦٦ درجه ١٦ دقیقه ٥٥ ثانیه طول البلد شرقی و٣٩ درجه ٥٤ دقیقه ٣٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تلی گگ : قریه ایست ازمربوطات حکومت درجه٢ دولت آباد که متعلق حکومت کلان بلخ و در حوزهٔ ولایت مزارشریف بوده درشمال غرب مرکز حکومتی مذکور به مسافه تخمین٥ کیلومتر وقوع دارد ، حدود آن شرقا به اراضی چهار باغ سیدان وبعضا بقریهٔ جوی عرب ، غربا بزمین های دهنو و حیاتان شمالا بقریه قرشی گگ ، جنوبا به قلعه بربر وبعضا به حیاتان ملحق میباشد .

هوای آن در تابستان گرم ودرزمستان بسبب وزیدن بادها سرد است فصول بهار وایام خزان این قریه اعتدال داشته بارندگی ازبرج جدی تقریبا الی اخیرثور صورت میگیرد ، مقدار ضخامت برف در سطح اراضی تخمینا ٤٥ سانتی بوده سردی طور متوسط دودرجهٔ

تحت صفر تخمین میشود اراضی آن هموار بوده منطقهٔ کوهی ندارد، خاك آن مستعد وحاصل خیز میباشد زمین های قابل زراعت در اینجا (۷۱۲۱) جریب تخمین میشود. پیدا وار زراعتی آن گندم، جو، کنجد وپنبه میباشد، گندم و پنبهٔ آن که حاصل زیاد میدهد اضافه از احتیاج آن صادر هم میشود، خربوزه وتربوز نیز کشت میشود اما مردم به باغهای انگوری ذوق زیاد دارند، حاصل انگور اینجا بیش از دیگر فواکه است علاوتا توت، زردآلو، بادام سیب بعضا انجیر، آلوبالو، شفتالو نیز در باغهای آن پیدا میشود یك اندازه نباتات قابل استعمال مردم اینجا درگرد و نواح باغها ودشت های آن پیدایش دارد. حیوانات اهلی آن عبارت از گاو، گوسفند، بز، اسپ، مرکب اشتر میباشد، مردم اینجا اشتر را برای بار کشی وحمل ونقل غله واسپ را برای دومقصد یکی برای بز کشی ودیگر جهت قلبه تربیه میکنند علاوه بر گوسفندهای گوشتی، جنس گوسفند قره قلی نیز دراینجا نگاهداشته وتحت تربیه گرفته میشود و از فروش پشم وپوست که بانقد وجنس مبادله میگردد منفعت زیاد حاصل میکنند حیوانات وحشی آن عبارتست از گرگ، شغال آهو، خرگوش وروباه، مردم اینقریه که اکثر تازی وسگ های شکاری دارند به شکار آهو، روباه و خرگوش می پردازند. طیور اهلی آن منحصر به مرغ خانگی، کبوتر وبودنه بوده یك اندازه طیور وحشی مانند مرغ دشتی، مرغ آبی کلنگ، مینا، موسیچه، اکاك (عقعق)، هدهد، باز، شاهین، کرکس، غال موش پیدامیشود. مردان اینقریه غالبا بزراعت ومالداری ودکانداری می پردازند بعضا بشغل آهنگری وجولائی اشتغال دارند، بافتن الاچه، کرباس وگلیم که صنعت دستی را تشکیل میدهد مخصوص اناثیهٔ آنجا است که بامهارت انجام میدهند. یکباب مسجد جامع و چندین مسجد وقتی وجود دارد که دربعضی آن اطفال بتعلیم خصوصی می پردازند. آبخورهٔ اراضی زراعتی این قریه از نهر دولت آباد و یك حصهٔ نهر ارغنداب میباشد نهر های مذکور از دریای چشمهٔ شفاجرا شده است. علاوه برراه خصوصی که ازمرکز حکومت دولت آباد باینقریه وصل شده یك راه دیگر هم بطرف حکومت کشنده تمدید گردیده است که مورد تردد اهالی واقع میباشد.

تلی یك : دند آبیست بفاصله ۶۸، ۱۳ کیلومتر درجنوب شرق قریه خان آباد درعلاقه دولت آباد مربوط ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۴۵ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ۱ دقیقه ۵۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

تمرغ : قریه ایست مربوط علاقه داری شهر بزرگ متعلق حکووت اعلی بدخشان.

تمکی : موضع ایست بفاصله ۴۱ کیلو متر دو غرب علاقه قره‌باغ مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۴۰ دقیقه ۱۲ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۳ درجه ۱۲ دقیقه ۲ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تن‌انداز : کوهیست درغرب بالا ارغنده درعلاقه پغمان مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۴۲ دقیقه ۱ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۴درجه ۳۰دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی‌واقع است.

تنبینه : قریه ایست مربوط حکومت‌درجه ۳ پنجشیر متعلق حکومت اعلی پروان .

تنج : علاقه‌ایست درشمال غرب بازارك درعلاقه دره صوف مربوط حکومتکلان سمنگان‌ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۴۶ دقیقه ۴۸ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۵ درجه ۴۷ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تندان : قریه ایست بفاصله ۹ کیلو متر در شمال غرب اسپین قلعه مربوط حکومت اعلی‌غزنی که بین ۶۹ درجه ۸دقیقه ۴۷ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۳ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تندره : دره‌ایست بفاصله۱۶٫۵ کیلو متر بطرف جنوب غرب دهانه غوری مربوط ولایت قطغن که بین ۶۸ درجه ۳۰ دقیقه ۳۵ ثانیه طول‌البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۹ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تندشمنك : قریه ایست بفاصله ۷۵٫۵ کیلو متر در شمال غرب قلعه میدان خواه در علاقه منگل مربوط چمکنی ولایت جنوبی که بین ۶۹ درجه ۲۷ دقیقه ۵۹ ثانیه طول‌البلد شرقی و۳۳ درجه ۴۰ دقیقه ۵۳ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

تندورك : قریه ایست بفاصله ۱۳٫۵ کیلومتر دو جنوب قریه شور بولاق مربوط ولایت مزار شریف که‌بین۶۷ درجه ۶ دقیقه ۸ ثانیه طول‌البلدشرقی‌و۳۶ درجه ۲۵دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی‌واقع است

تندو کی گاریز : کاریزیست بفاصلهٔ ۳۳٫۵ کیلومتر درشمال غرب قلعه سپین بولدك مربوط حکومت کلان قلات‌ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۱۱ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۱۵ دقیقه ۲۶ ثانیهٔ عرض‌البلد شمالی واقع است .

تندی‌چینه : چشمه‌ایست بفاصله ۲ کیلومتر درجنوب قریه دربند علاقه مهمندره‌مربوط ولایت‌مشرقی که بین ۷۱ درجه ۴ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی‌واقع است.

تندی کلی : قریه ایست درحوزهٔ حکومت درجه۲ ورداک متعلق حکومتکلان لوگر و لایت کابل.

تنزبل : قریه ایست بفاصله ۷٫۵ کیلومتر درجنوب سوزمه قلعه درعلاقهٔ سرپل مربوط ولایت مزارشریف که بین ٦٦ درجه ۱۲ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ٥٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنکشو : قریه ایست مربوط حکومت درجه۲ درواز متعلق حکومت اعلی بدخشان .

تنگ : قریه ایست بفاصله ۳۰ کیلو متر درجنوب غرب قلعه کف درعلاقه درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ۷۰ درجه ۲۲ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۷ درجه ٤٨ دقیقه ۳۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگاه : قریه ایست بفاصله ۷ کیلو متر درجنوب شرق اسمار مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ۲۷ دقیقه ۲٥ ثانیهٔ طول البلد شرقی و ۳٥ درجه ٤۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

تنگای : قریه ایست بفاصله ۱۱ کیلومتر در شمال قلعه سرکاری مقر مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦۷ درجه ٤٥ دقیقه ۲۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ٥٦ دقیقه ٤۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

تنگ ریز : قریه ایست بفاصله ۱۱ کیلومتر در جنوب غرب زیارت شاه مقصود درعلاقه خاکریز مربوط ولایت قندهار بین ٦٥ درجه ۲۳ د قیقه ٤۸ ثانیه طول البلد شرقی ۳۱ درجه ٥۰ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگ سار : شیله ایست بفاصله ۲۷٫۷۱ کیلومتر درجنوب قلعه سرکاری معروف مربوط ارغستان ولایت قندهار که بین ٦۷ درجه ۳ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۱ درجه ۲٥ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

تنگ غارو : تنکی ایست بفاصله ۳۱٫٥ کیلومتر در شمال شرق کابل که بین ٦۹ درجه ۲۹ دقیقه ٤۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۲٤ دقیقه ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

: که ازحصه دهانه ماهیپر آغاز می یابد جبال دوطرفه این دره خیلی بلند افتاده راهیکه بین دره ازپهلوی دریا می گذرد تا یك حد بطرف راست امتداد یافته وبا لاخره از پلیکه بالای دریا بنا یافته میگذرد وبطرف چپ ممتد و تا جائیکه امتداد یافته است ذریعه سرتک پرانی وخورد کردن سخرها صورت گرفته وسرك وسیعی را تشکیل داده است سرك تنگ غارو بمقصد کوتاه کردن مسافرت وسهولت حمل و نقل بین ولایت مشرقی و کابل کشیده شده وبنابراینکه

از نقاط غیر برف گیر عبور میکند احتمال دارد در تمام طول سال آمد و شد مسافرین مال التجاره بین کابل و مشرقی معطلی روی ندهد طول این سرك از ابتدا تا انتها ١٥٥ کیلومتر بوده و در حصص مختلف تونل های کشیده شده که ذریعه ماشین ها، سنگهای سخت و صخره ئی را درهم شکسته و معبری را برای عبور عراده ها ولاری ها باز نموده است که قرار ذیل است

١- تونل وریشمین بطول ده متر .

٢- تونل ماهیپر بطول ٣٤ متر

٣ - تونل دوم ماهیپر بطول ١٨ ونیم متر .

٤ - تونل دره، انتهائی گولائی ماهیپر ٣٥ - ٤٠ متر

این سرك حاضراً برای عبور ومرور آماده شده وبرخی موتر های تیز رفتار وسرویس ها رفت وآمد مینماید الی بصورت رسمی عبور ومرور از آن هنوز افتتاح نگردیده و شاید بزودی مفتوح شود این سرك فقط در خود سروبی جائیکه مؤسسه فابریکه برق تاسیس شده است باسرك قدیمی که از لته بند میگذرد یکجا میشود .

تنگك : دره ایست بفاصله ٣٦،٥ کیلو متر درجنوب مرکز خلم مربوط حکومتکلان سمنگان ولایت مزارشریف که بین ٦٧ درجه ٢٨ دقیقه ٤٧ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٦ درجه ٢٨ دقیقه ٢٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگ نخی : قریه ایست بفاصله ٣٥،٥ کیلو متر در شمال شرق شهر فراه مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦٢ درجه ٢١ دقیقه ٣٩ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٢ درجه ٣٧ دقیقه ١ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگه خواله : کوتلیست بفاصله ٥٠،٥ کیلومتر درجنوب غرب قلعه دوست محمد در کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦٨ درجه ٤ دقیقه ٥ ثانیه طول البلد شرقی و ٣١ درجه ٤٢ دقیقه ١٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی : قریه ایست بفاصله ٣ کیلومتر در غرب قلعه ده بالا مربوط رودات ولایت مشرقی که بین ٧٠ درجه ٢٧ دقیقه ٢٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٥ دقیقه ١٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنـگی : قریه ایست بفاصله ١٩٠ کیلو متر در جنوب شرق مرکز ولسوالی مربوط حکومتکلان تالقان ولایت قطغن که بین ٦٩ درجه ٥٧ دقیقه ٤٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٦ درجه ٥٨ دقیقه ٢٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنـگی : منطقه ایست درحوزه حکومتی درجه اول سپین بولدك مربوط ولایت قندهار که بین ٦٥ درجه ٥٥ دقیقه ٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٠ درجه ٥١ دقیقه ٢٣ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

این منطقه زمین ریگستان بوده و نفوس آن بسیار کم است زیرا مردم آن مالدار و بادیه نشین بوده و حاصلات زراعتی آن قلیل است ساکنین دایمی درین جا نمیباشد اهالی کوچی آن به نگهداری و تربیه بز، گوسفند و اشتر می پردازند .

تنگی : موضعیست بفاصله ۱۴ کیلو متر در جنوب غرب نوزاد مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ۶۴ درجه ۲۰ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۲۰ دقیقه ۲۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی : قریه ایست بفاصله ۱۲ کیلو متر در شمال غرب چهل خانه مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۱۱ دقیقه ۴۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۲ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی : قریه ایست بفاصله ۴۱ ، ۵ کیلو متر در جنوب شرق نمله مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۱۵ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۰ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی : موضعیست بفاصله ۵۱ کیلو متر در جنوب قریه وازه درعلاقه جدران مربوط ولایت جنوبی که بین ۶۹ درجه ۲۵ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۱۳ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی : تنگی ایست بطرف شمال شرق قریه سربولی مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۹ درجه ۵۲ دقیقه ۲۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۷ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی آب غواص: نهریست بفاصله ۲۵ کیلو متر در شمال قلعه مشك در علاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۲۸ دقیقه ۴۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۹ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی آرزو : تنگی ایست بفاصله ۱۹ کیلو متر در غرب قلعه شهرك مربوط حلو متکلان غورات ولایت هرات که بین ۶۴ درجه ۱۱ دقیقه ۴۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۷ دقیقه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی آغوجان: تنگی ایست بطرف جنوب غرب زائد آباد دراهوگر مربوط ولایت کابل که بین ۶۹ درجه ۴ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۶ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی آق سی عرب: شیله ایست بفاصله ۱۵ کیلو متر در شرق شهر میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۳۷ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۷ دقیقه ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است وآب آن بدریای قیصار می ریزد .

تنگی اختهخانه: شیله ایست بفاصله ۱۳ کیلو متر در جنوب شرق قلعه کاسی در علاقه چخچران مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات که بین ۶۵ درجه ۱۱ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۱۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است وآب آن بدریای هریرود می ریزد .

تنگی استی میدان: شیله ایست بفاصله ۱۲ کیلو متر در شمال غرب دهانه کاشان در علاقه یکا ولنگ درحکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۸ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۶ دقیقه ۴۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است وآب آن برود بندامیر میریزد .

تنگی الکنزار: قهریست بفاصله ۵۹ کیلومتر درجنوب شرق قلعه هزارقدم درعلاقه ارزگان مربوط ولایت قندهار که بین ۶۶ درجه ۴۹ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵۱ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است وآب آن به نهر چله خور می ریزد .

تنگی اوتاله : تنگی ایست بفاصله ۷۶ کیلو متر درجنوب شرق قریه سنگ ماشه درجاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ۶۷ درجه ۲۰ دقیقه ۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۴۷ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی باروبی : شیله ایست بفاصله ۹ کیلومتر درغرب شهرک مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ۶۴ درجه ۱۸ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۶ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وآب آن به نهر اشلان می ریزد .

تنگی باغ الث: دره ایست بفاصلهٔ ۲۲ کیلو متر درعلاقه فیك مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۴۸ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی بانشوی: تنگی ایست بفاصله ۲۱ کیلومتر در جنوغرب قلعه مشك درعلاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۲۹ دقیقه ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۱ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی برک : شیله ایست بفاصله ۱۵ کیلومتر درشرق قلعه پای کوتل درعلاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۵۸ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۳ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی برك : تنگی ایست بفاصله ۱۱ کیلومتر درشمال غرب پنج در علاقهٔ دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۵۸ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی ۳۴ درجه ۲۷ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

تنگی برنجی : شیله ایست بفاصله ۲۰۵ کیلومتر درشمال شرق قریه کدنام در علاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ۶۴ درجه ۵۲ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۱ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است وآب آن به نهر سربولك میریزد .

تنگی بکك : شیله ایست بفاصله ۱۶ کیلو متر درجنوب غرب قریه نیك در علاقه یکا و لنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۵۰ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وآب آن به بند امیر میریزد.

تنگی باوچ : موضعیست بفاصله ۱۶٫۵ کیلو متر درجنوب شرق قریه فتح مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۳۶ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی بینی گرو : نهریست بفاصله ۳۵٫۵ کیلومتر درجنوب قلعه پای کوتل درعلاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که تخمین بین ۶۶ درجه ۵۲ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۵ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البله شمالی واقع بوده وآب آن به نهر پنج آب می ریزد .

تنگی پای دلدل : شیله ایست بفاصلهٔ ۶۱ کیلومتر درجنوب غرب قریه تکزار درعلاقه سنگچارك مربوط حکومتکلان شبرغان ولایت مزارشریف که بین ۶۶ درجه ۲ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۳۷ دقیقه ۱۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی پنجاب : نهریست بفاصله ۲۴ کیلو متر در جنوب شرق پای کوتل مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۵۲ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۲ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی تاجرمن : تنگی ایست بفاصله ۴۶ کیلو متر در شمال غرب قلعه شهرك در علاقه شهرك مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ۶۴ درجه ۱ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۹ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی تاشقرغان: تنگی ایست درچوزهٔ حکومت درجه ۲ خلم درحوزهٔ حکومتکلان سمنگان ولایت مزارشریف که سرك عمومی مزارشریف کابل درحوزهٔ خلم ازهمین تنگی عبور مینماید. طول تنگی ازسیاد الی خلم ۳ کیلومتر بوده پنجصد متر اخیر آن بدرجه ضیق وبه جدار عمودی سنگی

بهم نزدیك شده که تنها سرك ومجرای آبی که باندازه یك سرك موقع رااشغال نموده ازان عبور کرده میتواند وبس .

تنگی تدو گل: قریه ایست بفاصله ٤٠ کیلو متر در جنوب غرب مرکز غوربند مربوط حکومت اعلی پروان که بین ٦٨ درجه ١٦ دقیقه ٢٤ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٥٤ دقیقه ٣٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی ترخپای: تنگی ایست بفاصله ٧٣٠ کیلو متر درغرب قلعه مشك درعلاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ٦٧ درجه ٦ دقیقه ١٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٢٧ دقیقه ٢٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی تله تو : شیله ایست بفاصله ٣٣ کیلومتر درغرب قریه سرماقول درعلاقه گرم آب مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل که بین ٦٦ درجه ٢٣ دقیقه ٥٣ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٣٧ دقیقه ٣٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی تنورتك (لورك): موضعیست بفاصله ٥ کیلومتر درشمال قریهٔ دولت یار در علاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ٤٧ دقیقه ٤١ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٣٣ دقیقه ١ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی ثانی : قریه ایست بفاصله ٣ کیلو متر در شمال قلعه ده بالا مربوط ولایت مشرقی که بین ٧٠ درجه ٢٨ دقیقه ١٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٧ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی جاده : شیله ایست بفاصله ٥ کیلو متر در شمال دهانه کاشان در علاقه یکاولنگ مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل که بین ٦٦ درجه ١٢ دقیقه ٥٤ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٥ درجه ١٤ دقیقه ٤١ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی جنگو : تنگی ایست بفاصله ٢١٠٥ کیلو متر در شرق قلعه شین پاتخت درعلاقه دای کندی مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل که بین ٦٦ درجه ١٧ دقیقه ٥٩ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ١٤ دقیقه ٣٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی جوی مائل : تنگی ایست بفاصله ٩ کیلومتر درشرق قریه دولت یار درعلاقه چخچران مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ٥٣ دقیقه ٤٥ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٣٤ دقیقه ٢٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی چاشت : شیله ایست بفاصله ٥٥ کیلو متر در شمال غرب قلعه نیك درعلاقهٔ یکاولنگ مربوط

حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل که بین ٦٦ درجه ٣٠ دقیقه ٤٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٥٨ دقیقه ٢٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده و آب آن بدریای غوربند میریزد.

تنگی جاهك : کوتلیست بفاصله ٧ کیلو متر در شمال قلعه تیواره درعلاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ٦٤ درجه ٢٤ دقیقه ٥ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٣ درجه ٢٤ دقیقه ١٣ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی چپه چپل: تنگی ایست بفاصله ٦ کیلومتر درجنوب غرب سرپل در علاقه بلخاب مربوط سنگ چارك ولایت مزار شریف که بین ٦٦ درجه ٣٩ دقیقه ٢٨ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٥ درجه ٢٦ دقیقه ٣٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی حسنی : تنگی ایست بفاصله ١٤٫٥ کیلو متر در جنوب قلعه سرکاری درعلاقه دره صوف مربوط حکومتکلان سمنگان ولایت مزار شریف که بین ٦٧ درجه ١٧ دقیقه ١٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٥ درجه ٤٥ دقیقه ٥٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

تنگی حوض نو: شیله ایست بفاصله ٣٢ کیلومتر در شمال شرقی قریه گذرپام در علاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ٦٤ درجه ٥٢ دقیقه ٢٠ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ١٧ دقیقه ١٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است وآب آن به نهر تربولك می ریزد .

تنگی حوض مرغان: یله ایست بفاصله ٣٥٫٥ کیلو متر در شرق قلعهٔ نکشی در علاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ٢٦ دقیقه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ١٣ دقیقه ٢٧ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است وآب آن به شیله سبز جوی می ریزد .

تنگی خشکك : شیله ایست بفاصله ٢٧٫٥ کیلومتر در جنوب قلعه نکشی درعلاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ٨ دقیقه ٤١ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ١ دقیقه ٤٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وآب آن بدریای فراه می ریزد .

تنگی خواجه : شیله ایست بفاصله ٧٫٨٥ کیلومتر در غرب قلعه شهرك درعلاقه شهرك مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٤ درجه ١٩ دقیقه ٢٥ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٦ دقیقه ١١ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وآب آن به نهر اشلان می ریزد .

تنگی خوردك تخته: دره ایست بفاصله ٩ کیلو متر در جنوب غرب قلعه پای کوتل در علاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ٦٦ درجه ٤٢ دقیقه ٥١ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٢٠ دقیقه ٣٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی دولانه : تنگی ایست بفاصله ١٩٫٥ کیلومتر درغرب قلعه مشك درعلاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل

که بین ٦٧ درجه ٣٠ دقیقه ٢٩ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٢٥ دقیقه ٥١ ثـانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی دیلی : نهریست بفاصلـه ٣٠ کیلومتر درجنوب قریه فتح درعلاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ٦٣ درجه ٢٣ دقیقه ٢٦ ثانیه طول البلد شرقی و٣٣ درجه ٢١ دقیقه ٢٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقـع بوده و برود فراه می ریزد .

تنگی دیوار یارخان: شیله ایست بفـاصله ٣٢ کیلـومتر درجنوب شرق قلعه نگشی در علاقه غورات مربـوط ولایت هرات که بین ٦٥ درجه ٢٢ دقیقه ١٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٦ دقیقه ٤٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وآب آن به نهر کرغان می ریزد .

تنگی رابدی : تنـگی ایست بفاصلـه ٨ کیلومتر درجنوب غرب قلعه مشك درعلاقه دایزنـگی مربوط ولایت کـابل که بین ٦٧ درجه ٣٤ دقیقه ٣٦ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٢١ دقیقه ٥٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی راجان : تنـگی ایست بفاصله ٢٦ کیلومتر در جنوب غرب تیزین مربوط ولایت مشرقیاً که بین ٦٩ درجه ٢٦ دقیقه ٤٨ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤ درجه ١٨ دقیقه ٢٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی راقول : تنـگی ایست بفـاصله ٢٧٫٥ کیلومتر درجنوب شرق قلعه مشك مربوط حکومتکلان دایزنـگی ولایت کـابل که بین ٦٧ درجه ٥٠ دقیقه ٥٧ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤ درجه ٢٤ دقیقه ١٩ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی رباط : قریه ایست بفاصلـه ٩ کیلو متر در شرق فیض آباد متصل سرك مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ٧٠ درجه ٣٩ دقیقه ٥ ثانیه طول البلد شرقی و٣٧ درجه ٤ دقیقه ٤٦ ثـانیه عرض البلد شمالی واقـع است .

تنگی زردسنگ: تنـگی ایست بفـاصله ٢١ کیلومتر درشرق قلعه لعل درعلاقه لعل وسر جنـگل مربـوط حکومتکلان دایزنـگی ولایت کـابل که بین ٦٦ درجه ٢٨ دقیقه ٢٤ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤ درجه ٢٨ دقیقه ٢٤ ثـانیه عرض البلد شمالی واقـع است .

تنگی زراوچ : شیله ایست بفاصله ٥٣ کیلو متر در شمال غرب قریه نیك در علاقه یـکاو لنـگ مربوط حکومتکلان دایزنـگی ولایت کـابل که بین ٦٦ درجه ٣١ دقیقه ٥ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤ درجه ٥٨ دقیقه ١٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقـع بوده وآب آن به بند امیر می ریزد .

تنگی سبزجوی : شیله ایست بفـاصله ٢٦ کیلومتر درشرق قلعه نـگشی درعلاقه غورات مربوط ولایت هرات

که بین ۶۵ درجه ۲۴ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۰ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وآب آن به نهر کرغان می ریزد .

تنگی ستاره : دره ایست بفاصله ۳۹٫۵ کیلومتر درغرب انار قلعه در علاقه شنوار مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۳۸ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۹ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی سرحوض: شیله ایست بفاصله ۴ کیلومتر درشمال شرق قریه گذرپام در علاقه غورات مربوط ولایت هرات که بین ۶۴ درجه ۴۱ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۷ دقیقه ۵۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وآب آن به نهر تگاب تربولك میریزد .

تنگی سرخ جوی : تنگی ایست بفاصلهٔ ۵۲ کیلومتر درجنوب غرب قلعه مشك درعلاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۹ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی سفلی : قریه ایست بفاصله ۱۳٫۵ کیلومتر درجنوب غرب قریه نوزاد مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ۶۴ درجه ۲۱ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۱۹ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی سقاوه : شیله ایست بفاصله ۲۵ کیلومتر درجنوب غرب قلعه لعل درعلاقه لعل وسرجنگل مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۱۵ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۴ درجه ۳۰ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وآب آن بدریای لعل می ریزد

تنگی سوخته قول: تنگی ایست بفاصلهٔ ۳۰ کیلو متر درغرب سلطان رباط در علاقه دای کندی مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۳۵ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلدشرقی و ۳۴ درجه ۱۰ دقیقه ۵۹ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

تنگی سیاه خاك: شیله ایست بفاصلهٔ ۱۳ کیلومتر در جنوب شرق قلعه شهرك درعلاقه شهرك مربوط ولایت هرات که بین ۶۴ درجه ۱۱ دقیقه ۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۷ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی سیدان : قریه ایست سرسبز وشاداب درعلاقه چهار آسیاب متعلق حکومت درجه ۲ چهار دهی درحوزهٔ ولایت کابل .

تنگی شادیان : تنگی ایست بفاصله ۱۵ کیلومتر درجنوب شهر مزار شریف که بین ۶۷ درجه ۷ دقیقه ۱۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۳۴ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی شادیان : تنگی ایست بفاصله ۵ کیلو متر درجنوب غرب سرپل در علاقه بلخاب مربوط ولایت مزارشریف که‌بین ٦٦ درجه ۳۹ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۷ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی شورك : شیله ایست بفاصله ٤٤ کیلومتر در شمال غرب شهر ك مربوط ولایت هرات بین ٦٤ درجه ۲ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۱۷ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع وآب آن به هریرود می ریزد .

تنگی غلام‌پرند: شیله ایست بفاصله ۳۸ کیلو متر درشرق قلعه تکشی در علاقه غورات مربوط ولایت هرات که‌بین ٦۵ درجه ۲٦ دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلدشرقی و ۳٤ درجه ۱۰ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی فرخار : تنگی ایست بفاصله ۵ کیلو متر در شمال غرب مرکز حکومت فرخار مربوط حکومت تالقان ولایت قطغن که‌بین ٦۹ درجه ٤۳ دقیقه ۵۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٦ درجه ۳۸ دقیقه ۱٤ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

تنگی فقیر آباد : شیله ایست بفاصلهٔ ۳ کیلو متر در شرق قلعه شهرك در علاقه شهرك مربوط ولایت هرات که‌بین ٦٤ درجه ۲٦ دقیقه ۳۲ ثانیه طول البلدشرقی و ۳٤ درجه ٦ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی قبرستان : تنگی ایست بفاصله ۵ ، ۲٦ کیلومتر درغرب قلعه لعل درعلاقه لعل وسرجنگل مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل که‌بین ٦٦ درجه ۱ دقیقه ۳٦ ثانیه طول البلدشرقی و ۳٤ درجه ۲۹ دقیقه ۵٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی قلاچه : تنگی است بفاصله ۱۷ کیلو متر در غرب قلعه لعل در علاقه لعل وسرجنگل مربوط حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل که‌بین ٦٦ درجه ۵ دقیقه ۲۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۲۸ دقیقه ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی قلعه‌چشمه: شیله ایست بفاصله ۵ کیلومتر در شمال قلعه تکشی درعلاقه غورات مربوط ولایت هرات که‌بین ٦۵ درجه ٦ دقیقه ۵۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۱۳ دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی قلعه‌قصاب : تنگی ایست بفاصله ۱۰ کیلو متر در غرب میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که‌بین ٦٤ درجه ۳۹ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ٦ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی کاریز : شیله ایست بفاصله ۱۵ کیلو متر در غرب قلعه شهرک مربوط ولایت هرات که بین ۶۴ درجه ۱۰ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۶ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده و آب آن به نهر ارسلان می ریزد .

تنگی کانک : تنگی ایست بفاصله ۱۴٫۵ کیلو متر دوجنوب غرب قریه نیک در علاقه یکاولنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۵۱ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۹ دقیقه ۵۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی کرخ : تنگی ایست بفاصله ۲۲ کیلو متر در جنوب غرب مرکز خلم مربوط حکومت کلان سمنگان ولایت مزارشریف که بین ۶۷ درجه ۳۷ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۳ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی کرسنک: شیله ایست بفاصله ۲۸ کیلو متر در شمال سرپل در بلخاب مربوط سنگچارک ولایت مزارشریف که بین ۶۶ درجه ۴۴ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۲۹ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده و آب آن برود بند امیر می ریزد .

تنگی کشک : قریه ایست بفاصله ۶ کیلو متر در جنوب قلعه ریخته در علاقه بادغیسات مربوط ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۲۸ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۱۳ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی کلاغا : کوتلیست بفاصله ۶۸ کیلو متر در غرب مرکز غوربند مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۵ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۹ دقیقه ۴۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی گذر : تنگی ایست بفاصله ۳۰۵ کیلومتر درغرب قلعه پای کوتل درعلاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۴۷ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی گرمابه پایان: شیله ایست بفاصله ۱۴ کیلو متر در جنوب شرق دولت یار درعلاقه چخچران مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات که بین ۶۵ درجه ۵۴ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۵ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی گل بره: تنگی ایست بفاصله ۱۰ کیلو متر در جنوب غرب قلعه شین یا تخت درعلاقه دای کندی مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۶ دقیقه ۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۱ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی کنداب : تنگی ایست بفاصلهٔ ۲۰ کیلو متر درشرق شهر میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ٦٤درجه ۵۸دقیقه ۳۰ثانیه طول البلدشرقی و۳۵درجه ٥٦دقیقه ۳۸ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی گنداو : دره ایست بفاصله ٥ کیلومتر در شمال غرب قلعه پای کوتل در علاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین٦٦درجه ٤٦دقیقه١٤ثانیه طول البلدشرقی و۳٤درجه ۲۱دقیقه۳۱ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

تنگی گنده سنگ: شیله ایست بفاصله ۱۹٫٥ کیلو متر درجنوب غرب قلعه نکشی مربوط حکومت کلان غوراتّ ولایت هرات که بین ٦٥درجه ۳ دقیقه ۳۷ثانیه طول البلدشرقی و۳٤درجه ٤٠ ثانیه عرض البله شمالی واقع بوده وآب آن بدریای فراه می ریزد .

تنگی لش : قریه ایست بفاصله ۷ کیلو متر در جنوب غرب جلریز نزدیك سرك که بطرف دایزنگی می رود مربوط ولایت کابل که بین ٦٨درجه ۳۳دقیقه ۳۷ثانیه طول البلد شرقی و۳٤درجه ۲۷دقیقه ۳۰ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی لعل : دره ایست بفاصله ۲۰ کیلو متر در جنوب غرب قلعه لعل در علاقه لعل و سرجنگل مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که بین٦٦درجه ۳دقیقه ۳٦ثانیه طول البلد شرقی و۳٤درجه ۲۷دقیقه ۱۲ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی لوله : شیله ایست بفاصله ٥ کیلومتر درشرق سرپل در علاقه بلخاب مربوط سنگ چارك ولایت مزارشریف که بین٦٦درجه ٤۲دقیقهٔ ۳٤ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٥ درجه ۲۹ دقیقه ٤ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وآب آن برود بندامیر می ریزد .

تنگی مار : تنگی ایست بفاصله ٦۲ کیلو متر در غرب قلعه مشك در علاقهٔ دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین٦۷درجه ۱دقیقهٔ ٤۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۲۱ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی محمد اشرف: شیله ایست بفاصلهٔ ۱۳ کیلو متر در جنوب غرب قریه نیك در علاقه یکاولنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که بین٦٦درجه ۵۳دقیقه ۱۸ثانیه طول البلد شرقی و۳٤درجه ۳۹دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی مرغ : قریه ایست بفاصله۳۸ کیلومتر در شمال غرب مرکز قهرمان مربوط حکومت کلان پلخمری ولایت قطغن که بین٦۸ درجه ٥۸ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد شرقی و۳٦درجه ۱٦ دقیقه ٥۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی مرغ : کوتلیست بفاصله ۴۲٫۵ کیلومتر درشمال غرب مرکز نهرین در کوه حسن تال مربوط حکومت کلان پلخمری ولایت قطغن که بین ۶۸ درجه ۵۶ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۱۵ دقیقه ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی مرغ : دره ایست بفاصله ۵۷٫۶۷ کیلومتر درشمال غرب قریه نیك در علاقهٔ یکاولنگ مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۲۸ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۷ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی مینار : تنگی ایست بفاصله ۷ کیلو متر درجنوب شرق قلعه لعل درعلاقه لعل وسرجنگل مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۱۹ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی ناوه دره : دره ایست بفاصلهٔ ۴۳ کیلو متر درشمال غرب قلعهٔ پای کوتل در علاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۳۶ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی تنگیس : قریه ایست بفاصله ۱۵٫۲۰ کیلومتر درشرق قریه پای کوتل درعلاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۵۸ دقیقه ۵۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنگی نیتی : تنگی ایست بفاصله ۴۴ کیلو متر درجنوب غرب قلعه پای کوتل در علاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ۶۶ درجه ۳۶ دقیقه ۱ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۲۰ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنور : موضعیست بفاصله ۹۴ کیلو متر در شرق چکمك در علاقه دایکندی مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۷ درجه ۱۴ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۵۰ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنورسنگی : شیله ایست بفاصله ۱۵ کیلو متر در شمال بالا مرغاب مربوط ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۳ دقیقه ۳۰ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۰ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنوره کوتل : کوتلیست بفاصله ۳۶ کیلو متر در جنوب شرق تولك مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات که بین ۶۳ درجه ۹ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۵ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنه‌چوی : دشتیست بفاصله ۳۳ کیلومتر درشمال غرب چهل‌خانه درعلاقه دهله مربوط ولایت قندهار که بین ٦٦ درجه ٤ د قیقه ٤٢ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۱۸ د قیقه ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تنه‌چوی : قریه ایست درشمال غرب چهل خانه درعلاقه دهله مربوط ولایت قند هار که بین٦٦ درجه ۲٤ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۱٦ دقیقه ٤٦ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

تنی : حکومتی است درجه۳ متعلق حکومتگلان خوست مربوط ولایت جنوبی که‌دارای قریه‌های متعدد بوده وعمده ترین آنها قرار ذیل است :

قریه دهرگی ، قریه کوخه، قریه لغوری پیرانی ، قریه‌حصارك . قریه خندکی ، قریه‌طورحل قریه روشان ، قریه بندرخیل ، قریه کوچان ، قریه سورکوبت ، قریه تریزی، قریه‌سنه کی قریه رطمان ، که‌هر کدام آنها ازیك دیگر بفاصله کم یا زیادی واقع است درسمت مشرق وجنوب تنی کوهای بلندی واقع است که‌بنام چیته، پشرلی یادمیشوداز نقاط بلند کوهای مذکور یك رود سرازیر گردیده وازبین قریه‌های تنی‌عبور نموده که از آن نهرها کشیده شده و اراضی قریه‌هارا آبیاری می‌نماید نباتاتیکه‌درین منطقه میروید عبارت از گندم، جو، جواری ، ماش ، ارزن ، ودیگر حبوبات بوده اشجاریکه درین‌جا پیدا میشود صرف توت وسنجد میباشد میوه جات کمتر پیدا میشود .

حیوانات مشهور این‌منطقه گاو ، بز ، گوسفند ، اشتر ، خر واسپ‌بوده ودر کوهای‌آن حیوانات وحشی نیز پیدا میشود .

این حکومتی تحت اثر خود یك علاقه‌داری دارد که‌بنام علاقه‌داری گربزیا دمیشود .

درتنی یك مکتب ابتدائی موجود است که‌در قریه دهره گی واقع بوده و دران متعلمین مشغول تعلیم میباشند ازطرف این حکومتی بشورای ملی یك نفر نماینده نیز موجود است .

در کوهای آن جنگل بلوط ، زیتون ، ومعدن کوکرد ،موجوداست که‌ازجنگل های آن استفاده کرده میشود درتنی صنعت خشت تراشی برای آسیا رواج زیادی‌دارد ومردم درین کار مهارت کاملی دارند .

توبی تك : قریه ایست بفاصله ۱۰۹ کیلومتر درجنوب شرق قلعه‌یون درعلاقه شیوه مربوط‌حکومت اعلی بدخشان که‌بین ۷۱درجه ۲۸ دقیقه ٤ ثانیه‌طول البلدشرقی و ۳۷درجه ۱۷ دقیقه۳٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

توپ : قریه ایست بفاصله ٤۹ کیلو متر درغرب شاه‌جوی کوهستانی درد ای چوپان مربوط حکومتگلان دایزنگی ولایت کابل که بین٦۷ درجه ۱دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲درجه ۳٤ دقیقه۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

توپ : قریه ایست بفاصله ۹ کیلومتر درشمال غرب سبزاو در بهسود مربوط حکو متکلان دایزنگی ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۶ دقیقه ۳ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۱۲ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

توپچی : قریه ایست بفاصله ۱۱٫۵ کیلومتر درجنوب شرق قلعه سرکاری بامیان مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۷ درجه ۵۶ دقیقه ۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۴۸ دقیقه ۵۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

توپخانه : قریه ایست بفاصله ۸ کیلو متر در جنوب غرب قلعه تگزار در علاقه سنگ چارك مربوط حکومتکلان شبرغان ولایت مزار شریف که بین ۶۶ درجه ۲۰ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۵۴ دقیقه ۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

توپخانه‌قلعه : قریه ایست بفاصله ۱۰ کیلو متر در جنوب قلعه دولت آباد در علاقه شیرین تگاب مربوط حکومت اعلی‌میمنه که‌بین ۶۴درجه ۵۴دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶درجه ۲۳ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

توپ‌دره : قریه ایست بفاصله ۵۶٫۵ کیلومتر بطرف شمال‌غرب قریه سربولی درعلاقه حکومت درجه ۲ کوهستان متعلق حکومتکلان کاپیسا مربوط حکو مت اعلی پروان که بین ۶۹ درجه ۸ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۴ درجه ۵۹ دقیقه ۲۴ ثانیهٔ عرض البلدشمالی واقع است . توپ دره ازجائیکه در حوزه کاپیسایکی‌ازنقطه نظر آبدات بودائی (مخصوصاً آبدات کنیشکای کبیر) قابل ملاحظه است. توپ دره‌می‌باشدبقایای استوپه معروفی که کنیشکا به مشکلات زیاد آباد نموده بود درینجا موجود است . مشکلاتی که امپراطور بزرگ کوشانی درآبادی این استوپه ومعبد مربوط بان برخورده بود درداستانهای محله انعکاس افگنده وخاطرات آن تاقرن ۷ مسیحی باقی بود وهیوان تسنگ‌آنرا دربگرام شنیده بود . بهرحال‌بقایای این استوپه بزرگ کنیشکا هنوز موجود وقسمت استوانه‌ئی بدن آن (۷۵) متراحاطه دارد و طوریکه موسیو فوشه باستان شناس فرانسوی مطالعه کرده است دورادور آنرا یك قطار کمان ها و پایه ها به سبك (هندو کورنت) و (هندو فارس) احاطه کرده است . این استوپه اوستوپه های که درحوالی پشاوربود ویادگار بزرگ امپراطور کنیشکا است که از جوار دوپای تخت تابستانی وزمستانی خاطرات عمرانی آن دوره در خشان را ثابت می سازد .

درتوپ دره نزدیك قریه موجوده بقایای دومعبد کامل دیگر بصورت تپه های مربع شکل باقی مانده است .

توپه‌قلعه : موضعیست بفاصله ٤٢ کیلو متر در غرب چار برجك مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦١ درجه ٣٦ دقیقه ١٢ ثانیه طول‌البلد شرقی و ٣٠ درجه ١٦ دقیقه ٢٩ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

توت : قریه‌ایست بفاصله ١١ کیلومتر درجنوب‌غرب قریه‌جلدك نزدیك‌دریای ترنك در علاقه ترنك وجلدك مربوط حکومتکلان قلات ولایت قندهار که‌بین ٦٦ درجه ٣٨ دقیقه ١٢ ثانیه طول‌البلد شرقی و ٣١ درجه ٥٥ دقیقه ١٤ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

توت‌خطی : چشمه ایست بفاصله ٣٥٫٥ کیلو متر درجنوب مرکز غوریان مربوط ولایت هرات که بین ٦١ درجه ٣٠ دقیقه ٦ ثانیه طول‌البلد شرقی و٣٤ درجه ٣ دقیقه ٤٣ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

توت‌دره : قریه ایست بفاصله ١٣ کیلومتر درجنوب شرق مرکز درایم درعلاقه درایم مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ٧٠ درجه ٣١ دقیقه ٥ ثانیه طول‌البلد شرقی و ٣٦ درجه ٤٨ دقیقه ٨ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

توت‌شاه : قریه ایست بفاصله ٦ کیلو متر در جنوب غرب قریه واشیر مربوط حکومت‌لوزاد ولایت قندهار که بین ٦٣ درجه ٤٨ دقیقه ٢٢ ثانیه طول‌البلد شرقی و٣٢ درجه ١٤ دقیقه ٢٤ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

توتك : دره ایست بفاصله ١٧٫٥ کیلومتر درجنوب مرکزخلم مربوط حکومتکلان سمنگان ولایت مزار شریف بین ٦٧ درجه ٤١ دقیقه ٣٥ ثانیه طول‌البلد شرقی و٣٦ درجه ٣٣ دقیقه عرض‌البلد شمالی واقع است .

توتك : قریه ایست بفاصله ٣٢ کیلومتر در شرق میدان خوله در علاقه منگل مربوط ولایت جنوبی که بین ٦٩ درجه ٥٦ دقیقه ١٦ ثانیه طول‌البلد شرقی و٣٣ درجه ٣٥ دقیقه ٢٤ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

توتك گرمان : چشمه ایست بفاصله ٣ کیلو متر در شمال قلعه چار راه درعلاقه بکواه وخاشرود مربوط حکومت اعلی فراه که بین ٦٣ درجه ١٣ دقیقه ٥١ ثانیه طول‌البلد شرقی و٣٢ درجه ٣٢ دقیقه ١٢ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است .

توتك‌شور : نهریست بفاصله ٢٩٫٥ کیلومتر درجنوب غرب قریه چهار شنبه در علاقه قیصار مربوط حکومت‌اعلی میمنه که تخمین بین ٦٣ درجه ٤٣ دقیقه ٤٨ ثانیه طول‌البلدشرقی و٣٥ درجه ٥ دقیقه ٥٢ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع بوده وبه نهر چیچکتو شور می‌ریزد .

توت کلی : قریه ایست بفاصله ۹٫۵ کیلو متر درشمال شرق قلعه سپین بولدك مربوط ولایت قندهار که بین ٦٦ درجه ۲۸ دقیقه ٤۵ ثانیه طول البلد شرقی و۳۱ درجه ٤ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

توتهچی : قریه ایست بفاصله ۱۹٫۵ کیلومتر ردشمال عرب کاریز آفتاب درعلاقه کشك وقره تپه مربوط حکومتکلان باد غیسات ولایت هرات که بین ٦۱ درجه ۵۵ دقیقه ۲٤ ثانیه طول البلدشرقی و۳٤ درجه ۵۹ دقیقه ۳٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

توخا : قریه ایست مربوط حکومت درجه۳ اوبه متعلق ولایت هرات .

توخه : قریه ایست بفاصله ۳۰٫۵ کیلومتر در شمال غرب رستاق مربوط تالقان ولایت قطغن که بین ٦۹ درجه ۲۷ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلدشرقی و۳۷ درجه٦ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تودره تخت : موضعیست بفاصله ٤۳ کیلو متر درجنوب غرب قریه آق گنبد درعلاقه چخچران مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات که بین ٦٤ درجه ۱۲ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤ درجه ۳۳ دقیقه ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

توده چشمه : چشمه ایست بفاصله ۵۰ کیلومتر درجنوب شرق اتمان مربوط کتواز حکومت اعلی غزنی که بین ٦۹ درجه ۸ دقیقه ۲۵ ثانیه طول البلد شرقی و۳۲ درجه ۱۱ دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

توده چینه : قریه ایست بفاصله ۱٦ کیلومتر درجنوب باسول در علاقه مهمندره مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۰ درجه ۵۲ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد شرقی و ۳٤ درجه ۱۰ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

توده چینه : چشمه ایست بطرف جنوب شرق قریه جکدلك درسرخرود مربوط ولایت مشرقی که بین ٦۹ درجه ۵۲ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد شرقی و۳٤ درجه ۲۲ دقیقه ۱٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

توران : قریه ایست بفاصلهٔ ۳۳٫۵ کیلومتر درشرق هرات مربوط ولایت هرات که بین ٦۲ درجه ۳۳ دقیقه ۱ ثانیه طول البلدشرقی و۳۰ درجه ۱۹ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

تور اوبه (وریز کلی): قریه ایست بفاصله ۱٤ کیلومتر در شرق قلعه متون درعلاقه خوست مربوط ولایت جنوبی که بین ۷۰ درجه ۷ دقیقه ۲٤ ثانیه طول البلدشرقی و۳۳ درجه ۲٤ دقیقه ۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

توربخش : موضعیست بفاصله ۱۸ کیلو متر در شمال غرب مرکز حکومت قندوز مربوط ولایت قطغن که بین ٦٨ درجه ٤٣ دقیقه ١٨ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٦ درجه ٥٠ دقیقه ٣٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

توربرغی : قریه ایست بفاصله ۱۰ کیلومتر درشمال شرق غفور کلی درعلاقهٔ سپین بولدك مربوط ولایت قندهار که بین ٦٦ درجه ١٨ دقیقه ٤٨ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٠ درجه ٥٤ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

تور بلدك : کوهیست درشمال غفور کلی سپین بولدك مربوط ولایت قندهار بارتفاع ۱۳۲۷ متر تخمین بین ٦٦ درجه ١٧ دقیقه ٥٤ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٠ درجه ٥٦ دقیقه ٣٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تورخم : تهانه ومنطقه ایست در ۹٫٥ کیلومتری جنوب شرق سرحدداری دکه وبفاصله ۱۰ کیلومتر درشمال قریه دربند بدامن کوه معروف شمشاد درعلاقه وحکومت درجه ۳ مهمندره درحوزه حکومت کلان شنوار ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ٤ دقیقه ٤٨ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ۷ دقیقه ٤٠ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است . مسافه تورخم از جلال آباد مرکز ولایت مشرقی ۷۸ کیلومتر واز کابل ۲٦۲ کیلومتر میباشد . تورخم یك دره مشهور یست که تماما صفحات آن ازخون های پاك شهدای معو که استقلال لاله زار بوده مزارات متبرکهٔ این شهدا درهرحصه بهریك فرد افغانی درحین عبور ومرور از درهٔ مذکور درس جانبازی وحفاظهٔ ناموس ووطن داده است درهٔ تورخم ازحدود څوکی غندی شروع شده بهامتداد ٦٫٥ کیلومتر هردو طرف دره را کوهای شامخی مثل دیوار تشکیل نموده و در انتهای ٦٫٥ کیلومتر طرف جنوب درهٔ مذکور یك باغ سرسبز وعمارات متعدد احداث واعمار شده وعمارات مذکور عبارت از ادارهٔ تلگراف پوسته وما موریت ویزه وپاسپورت وشعبه گمرکی وبارك های محافظین حدودی که بصورت عصری تعمیر شده باغ مذکور دارای اشجار مثمر وغیرمثمر از قبیل نارنج ،چکوتره، لکات ، توت، شیشم، چنار ، بید وغیره میباشد . درین منطقه غیر ازمامورین ومحافظین سرحدی دیگر اهالی سکونت پذیر نمیباشند .

تورسر : کوهیست درجنوب شرق قریه دربند بارتفاع تخمین ۱۸۰٤ متر مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ٤ دقیقه ٢٥ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٤ دقیقه ٤٩ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

تورسر . تهانه ایست بفاصله ٥ کیلو متر در جنوب قریه دربند در علاقه مهمندره مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ٤ دقیقه ٢٠ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٣ دقیقه ٤٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تورسر : کوهیست درشمال شرق قلعه حمید خان درعلاقه شو رابك مربوطولایت قندهار که بین ٦٦درجه ۱۳دقیقه ٤٧ ثانیه طول البلد شرقی و۳۰ درجه ۲۲ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تور شیخ : قریه ایست بفاصله ۹ کیلومتر درشمال زیارت بابا ولی مربوط ولایت قندهار که بین ٦۲درجه ۵۷دقیقه ٤۸ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵ درجه ۲٤ دقیقه ۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

تورغار : کوهیست درشمال قریه لوی دک درعلاقه کامه بارتفاع تخمین ۱۳۸۳ متر مربوطولایت مشرقی که تخمین بین ۷۱درجه٦دقیقه ۳۵ ثانیه طول البلدشرقی و۳٤درجه ۲۰دقیقه۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تورغار : کوهیست درشرق قلعه دوچینه بارتفاع ۲۵۵۰ متردر کتواز مربوط حکومت اعلی عزنی که بین ٦۹درجه ۱و۳دقیقه ۲و۲٤ ثانیه طول البلدشرقی و۳۱درجه ٤۱ و٤۸دقیقه و۲٤و۳۰ ثانیه عرض البلدشمالی موقعیت دارد .

تورغر : کوهیست درشمال قلعه سپین بولدك بارتفاع ۱۷۳٤ متر مربوطولایت قندهار که بین ٦٦درجه ۲٤دقیقه ٤۷ ثانیه طول البلدشرقی و۳۱درجه ۱۳ دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

تورغندی : موضعیست بفاصله ۳٦ کیلو متر در شمال قریه شهر خلیل درعلاقه کشك وقره تپه مربوط ولایت هرات که بین٦۲درجه ۱٦دقیقه۳٦ ثانیه طول البلد شرقی و۳۵درجه ۱٤دقیقه ۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تورغندی کوتل: کوتلیست بفاصله ۱۱ کیلو متر در جنوب شرق شهر قندهار مربوط ولایت قندهار که بین ٦۵ درجه ٤۹دقیقه ۵۷ ثانیه طول البلد شرقی و۳۱درجه ۳٤دقیقه ۲۱ ثانیه عرض البلدشمالی واقع ست .

تورغی تپه : کوهیست درجنوب غرب قریه چاه آب مربوط تالقان ولایت قطغن که بین ٦۹درجه ۳٦دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلدشرقی و۳۷درجه ۲۱ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است

تور کاچ : قلعه ایست بفاصله ۱٦٫۵ کیلومتر در شمال شرق قلعه سرکی خان متصل نهرالاجرغه درعلاقه معروف مربوط ارغستان ولایت قندهار که بین٦۷درجه ٤٦دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلدشرقی و۳۱ درجه۲۲دقیقه ٤٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تور کاریز : قریه ایست بفاصله ٦٫۵ کیلومتردرجنوب قریه سیف الله درعلاقه سپین بولدك مربوط ولایت

قندهار كه‌بين ٦٥ درجه ٥٩ دقيقه ١٠ ثانيه طـول البلد شرقی و ٣١ درجه١٥دقيقه ٢٦ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است .

تورك كاريز : قلعه ايست بفاصله ١٦ كيلومتر در جنوب قلعه غلام حيدردرعلاقه مه‌می مربوط وازه‌خواه حكومت اعلی‌غزنی كه‌بين ٦٨ درجه٤٢دقيقه٤٥ ثانيه طول البلد شرقی و ٣١ درجه ٥٣دقيقه ٤٢ ثانيه‌عرض البلدشمالی واقع است .

تور كوتل : كوتليست بفاصله ١٫٥ كيلو متر درشمال قريه عبدالرحمن درعلاقه‌ارغستان مربوط ولايت قندهار كه‌بين ٦٥درجه ٥٤دقيقه ٣٧ ثانيه طول البلد شرقی و ٣١درجه ٢٢دقيقه ٣٤ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است .

تور مانده : قريه ايست بفاصله ٥٥ كيلومتر در جنوب قريه وازه درعلاقه جدران مربوط ولايت‌جنوبی كه‌بين ٦٩درجه٢٦دقيقه ٣٧ ثانيه‌طول البلدشرقی و٣٣ درجه٦دقيقه٤٦ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است .

تورمه : قريه ايست بفاصله ٣٠٫٥ كيلومتردرشمال‌شرق گرشك‌متصل سرك درعلاقه تهرسراج‌مربوط حكومت‌اعلی گرشك كه بين ٦٤درجه٤٧دقيقه٢٧ ثانيه‌طول البلدشرقی‌و٣١درجه ٥١دقيقه٤١ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است .

توروام : موضعيست بفاصله ١٢٫٥ كيلو متر در شمال شرق قلعه‌دوست محمد درعلاقه كتوازمربوط حكومت اعلی غزنی كه‌بين٦٨درجه ١٧دقيقه٢ثانيه طول البلد شرقی و٣١درجه ٥٤ دقيقه ٢٠ ثانيه عرض البلدشمالی واقع است .

توره تيكه كنداو : كوتليست بفاصله ٣٫٥ كيلو متر در جنوب غرب انار فلعه‌مربوط شنوار ولايت مشرقی كه بين ٧٠درجه ٣١ دقيقه ١ ثانيه طول البلد شرقی و٣٣ درجه ٥٦دقيقه ٣١ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است .

توره‌خواه : كوهيست درجنوب غرب جمروخيل درعلاقه لغمان بارتفاع تخمين١٢٧٦ مترمربوط‌ولايت مشرقی كه‌بين ٧٠ درجه ٢ دقيقه ١٤ ثانيه طول البلد شرقی و٣٤ درجه ٢٧دقيقه٤٨ ثانيه عرض البلد شمالی واقع است .

توره شاه : موضعيست‌بفاصله ٣٦٫٥ كيلومتر در جنوب‌قلعه غلام‌حيدر درعلاقه‌مه‌می مربوط‌وازه‌خواه حكومت اعلی غزنی كه‌بين ٦٨ درجه ٤٦دقيقه ١٢ ثانيه طول البلدشرقی و٣١ در جه ٤١ دقيقه ٨ثانيه عرض البلد شمالی واقع است .

توره غندی : تپه‌ايست درغرب قلعه‌سپين بولدك مربوط ولايت قندهار كه‌بين ٦٦ درجه ١٣ دقيقه٣٠ ثانيه طول البلد شرقی و٣١درجه ٢٥ دقيقه عرض البلد شمالی واقع است .

تورغندی (قره تپه) : بندر سرحدیست درعلاقهٔ حکومت درجه ۲ کشك درحوزهٔ حکو متکلان بادغیسات متعلق ولایت هرات
ازین بندر اموال وارداتی وصادراتی که ازراه هرات بین افغانستان ودولت روسیه ازراه خشکه صورت می گیرد فاصله آن ازمرکز ولایت هرات ۱۲۰ کیلومتر واز کابل ۱۲۸۲ کیلومتر فاصله دارد .

توری بانده : قریه ایست بفاصله ۱۱ کیلومتر در شمال اسمار مربوط ولایت مشرقی که بین ۷۱ درجه ۲۵ دقیقه ۲۶ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۷ دقیقه ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

توری کوتل : کوتلیست بفاصله ۳۱٫۵ کیلو متر بطرف شمال غرب مرکز غوربند مربوط حکومت اعلی پروان که بین ۶۸ درجه ۲۶ دقیقه ۱۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۸ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

توس خیل : قریه ایست بفاصله ۱۷ کیلومتر در جنوب غرب قریه جوز خیل درعلاقه خروار مربوط ولایت کابل که بین ۶۸ درجه ۴۷ دقیقه ۵۴ ثانیهٔ طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۳۶ دقیقه ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

توشی : قریه ایست بفاصله ۱۴ کیلومتر درشمال شرق چمکنی مربوط ولایت جنوبی که بین ۶۹ درجه ۵۳ دقیقه ۵ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۳ درجه ۴۷ دقیقه ۵۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

توغچی : قریه ئیست مربوط حکومت درجه ۳ بگرام متعلق حکومت اعلی پروان که فاصله آن ازمرکز حکومتی تخمین ۳ کیلومتر میباشد .

توغه کف : قریه ایست بفاصله ۹ کیلومتر درشمال مرکز منجان متصل دریای منجان درعلاقه منجان مربوط حکومت جرم (بدخشان) که بین ۷۰ درجه ۵۴ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۶ درجه ۷ دقیقه ۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

توغی : موضعیست بفاصلهٔ ۱۰ کیلومتر در جنوب شرق قریه شجبان درعلاقهٔ نهر سراج مربوط حکومت اعلی گرشك که بین ۶۴ درجه ۵۲ دقیقه ۲۹ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۲ درجه ۵ دقیقه ۴۷ ثانیه عرض البد شمالی واقع است .

تو کاله : قریه ایست بفاصله ۲۲ کیلومتر درجنوب غرب میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ۶۴ درجه ۹ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد شرقی و ۳۵ درجه ۴۸ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

توکل : قریه ایست بفاصله ۸ کیلومتر درشرق قریه بسرکی راجان مربوط ولایت کابل که بین ٦٨ درجه ٩ ٥دقیقه ٣ ثانیه طول البلد شرقی و٣٣درجه ٥٦ دقیقه ٢٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

توکل : قریه ایست بفاصله ۱۰ کیلومتر بطرف شمال شرق شیرزاد مربوطخوگیانی ولایت مشرقی که بین ٦٩ درجه ٥٩ دقیقه ٢٧ ثانیه طول البلدشرقی و٣٤درجه١٧ دقیقه ١٠ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

توگك : کوتلیست بفاصله ٢٤ کیلومتر درجنوب غرب قریه نماز گاه درعلاقه میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ٦٤درجه ٣٥ دقیقه ١٤ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٥ درجه ٢٦دقیقه ٢٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تول بار : قریه ایست بفاصله ۱۷ کیلومتر درجنوب غرب قریه علی خیل مربوط ولایت جنوبی که بین ٦٩درجه ٣٨دقیقه ٥٥ ثانیه طول البلد شرقی و٣٣ درجه ٤٩ دقیقه ١٣ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تولپوست : قریه ایست بفاصله ٢١٫٥ کیلومتر در جنوب شرق فیض آباد متصل دریای کوکچه مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ٧٠درجه ٤٥ دقیقه ٤٢ ثانیه طول البلد شرقی و٣٧ درجه ٢دقیقه ٣٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تولك : قلعه ایست بفاصله ۳۵ کیلومتر درشمال غرب تیتان درعلاقه تولك مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٣درجه ٤٢ دقیقه ٤٨ ثانیه طول البلدشرقی و٣٣ درجه ٥٨دقیقه ٢٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تولك : قریه ایست بفاصله ٦ کیلو متر درغرب قریه تولك مربوط حکومتکلان غورات ولایت هرات که بین ٦٣درجه ٤٠ دقیقه طول البلد شرقی و٣٣درجه ٥٧ دقیقه ٧ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است

تولك : قریه ایست بفاصله ۱۱٫٥ کیلومتر درشمال رستاق مربوط تالقان ولایت قطغن که بین ٦٩درجه ٤٦دقیقه ٢ ثانیه طول البلدشرقی و٣٧درجه ١١ دقیقه ٣ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است

تولک : حکومتیست درجه۳متعلق حکومتکلان غورات د ر حوزه ولایت هرات که درگوشهٔ جنوب غرب شهرك مرکز حکومتکلان غورات که بین ٦٣ درجه ١٥د قیقه٢ ثانیه طول البلد شرقی و٣٣درجه ٤٤ دقیقه ١٠ ثانیه عرض البلد شمالی واقع و بجنوب غربی آن علاقه داری فرسی که مربوط بحکومتی تولك میباشد کائن وده وجانب شمال آن علاقه داری

چشت شریف درحوزهٔ حکومتی اوبه وقوع دارد . از طرف تولك یك نماینده درشورای ملی میباشد .

تو لك تگاب: نهریست بفاصله ٥٣ کیلو متر در غرب قلعه تو لك مر بوط حکو متکلا ن غورات ولایت هرات که بین ٦٣ درجه ٢٧ دقیقه ١٤ ثانیه طول البلد شرقی و٣٣ د ر جه ٥٧ دقیقه ١٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وبه تگاب بلواه می ریزد .

تو لك سندا : کوتلیست بفاصله ١٣ کیلو متر د ر غرب قر یه پستی گرام د ر علاقه منجان مربوط حکومت اعلی بدخشان بالای سلسله هندو کش بین ٧١ درجه ٥ د قیقه ٦ ثانیه طو ل البلد شرقی و٣٥ درجه ٤٠ دقیقه ٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تو لی کوتل : کو تلیست بفاصله ٧ کیلو متر د ر شما ل غر ب قر یه علی خیل مربوط ولایت جنو بی که بین ٦٩ درجه ٢٨ دقیقه ٨ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٣ درجه ٥٨ دقیقه ٥٣ ثا نیه عرض البلد شمالی واقع است .

تومانکی : قریه ایست بفاصله ٧٦ کیلو متر د ر جنو ب شرق اتما ن مربوط کتواز حکومت اعلی غزنی که بین ٦٩ درجه ١٨ دقیقه ٦ ثانیه طول البلد شرقی و٣٢ درجه ٢٧ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تومای : قریه ایست بفا صله ٥ ، ٤٠ کیلومتر در شمال قلعه کف درعلاقه درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ٧٠ درجه ٣٣ دقیقه ٩ ٤ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٨ درجه ١٧ دقیقه ٤٣ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تونگه : خرابه ایست بفاصله ٢٣٠٥ کیلو متر درجنوب شرق باسول در علاقه مهمند ره مربوط ولایت مشرقی که بین ٧٠ درجه ٥٩ دقیقه ١٧ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤ درجه ٥ دقیقه ٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تونیان : قریه ا یست بفاصله ٢٩ کیلو متر در شرق هرات مر بو ط و لایت هرا ت که بین ٦٢ درجه ٣٠ دقیقه ١٣ ثانیه طوال البلد شرقی و ٣٤ درجه ١٨ د قیقه ٥٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

توی آب : قریه ایست بفاصله ٥ ، ٣١ کیلو متر در شمال غرب فیض آ باد مر بوط حکومت اعلی بدخشان که بین ٧٠ درجه ١٨ دقیقه ٣٧ ثا نیه طول البلد شرقی و ٣٧ د رجه ١٢ د قیقه ٣٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

توی سبز : کوهیست درجنوب قلعه تولك مربوط حکومتکلان غوران ولایت هرات که بین ٦٣ درجه ٤٣ دقیقه ٢٤ ثانیه طول البلد شرقی و٣٣ درجه ٥١ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

توی مست : قریه ایست بفاصله ٥ ، ١٤ کیلومتر درجنوب قریه قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ٦٤ درجه ١٣ دقیقه طول البلد شرقی و٣٥ درجه ٣٦ دقیقه ٣٦ ثانیهٔ عرض البلدشمالی واقع است .

تویمه : قریه ایست بفاصله ٥ ، ٧١ کیلو متر د رشرق شهرمیمنه نزدیك نهر شرین تگاب مربوط حکومت اعلی میمنه که بین ٦٤ درجه ٥٤ دقیقه ٣ ثانیه طول البلدشرقی و٣٥ درجه ٥٦ دقیقه ٥٩ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

ته ته ونه : قریه ایست بفاصله ١٣ کیلو متر در جنوب شرق قلعه مشك در علاقه دایزنگی مربوط ولایت کابل که بین ٦٧ درجه ٤٥ دقیقه ٣٦ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤ درجه ٢٣ دقیقه ٥١ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تهی بل : شیله ایست بفاصله ٣٤ کیلو متر د ر شمال شرق سوز مه قلعه د ر علاقه سر پل مربوط ولایت مزارشریف که بین ٦٦ درجه ٣٠ دقیقه ٥٠ ثانیهٔ طول البلد شرقی و٣٦ درجه ١٠ دقیقه ١٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تیر : کوتلیست بفاصله ٦ کیلو متر در شرق قلعه شر تان در علاقهٔ اسمار مربوط ولایت مشرقی که بین ٧١ درجه ٢٤ دقیقه ٢٣ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤ درجه ٥٨ دقیقه ٣٣ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تیرانداز : کوهیست بطرف شمال مرکز غوربند مربوط حکومت اعلی پروان که بین ٦٨ درجه ٤٥ دقیقه ٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٥ درجه ١١ دقیقه ١٢ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد

تیراندازمینار : قریه ایست بفاصله ٥ ، ٢٣ کیلومتر در جنوب غرب قریه بلوك متصل سرك که بطرف قندهار می‌رود درعلاقه ترنك وجلدك مربوط حکومتکلان قلات ولایت قندهار که بین ٦٦ درجه ٣٠ دقیقه ٤٦ ثانیه طول البلد شرقی و ٣١ درجه ١٥ دقیقه ٤٦ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

تیراه : دره ایست بفاصله ٥ ، ٢ کیلو متر درجنوب غرب اسپین قلعه مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦٩ درجه ١٠ دقیقه ١٢ ثانیه طول البلد شرقی و٣٣ درجه ٣٩ دقیقه ٤١ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تیرپل : موضعیست بفاصله ٨٠٥ کیلو متر درجنوب شرق کهسان در علاقه غوریان مربوط ولایت هرات که بین ٦١ درجه ١٤ دقیقه ٥٠ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٣٥ دقیقه ٣٧ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تیرك : موضعیست بفاصله ٢٥،٥ کیلومتر درجنوب شرق قلعه‌سر کاری درعلاقه‌دره صوف مربوط حکومت‌کلان سمنگان ولایت مزارشریف که بین ٦٧ درجه ٢٨ دقیقه ٥٩ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٥ درجه ٥١ دقیقه ٤١ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تیر کشت : میدانیست درغرب غوریان مربوط ولایت هرات که بین ٦٠ درجه ٥٧ دقیقه ١٨ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٢٣ دقیقه ٣٩ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تیرگوان : قریه ایست بفاصله ٣٠ کیلو متر درجنوب شرق بنو در علاقه اندراب متصل دریای تگنك مربوط ولایت قطغن که بین ٦٩ درجه ٢٨ دقیقه ١٨ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٥ درجه ٢٤ دقیقه ٣٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

تیرگوان : قریه ایست بفاصله ٥١ کیلو متر درجنوب شرق خیر آباد در علاقه جرم مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ٧١ درجه ٦ دقیقه ٣٥ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٦ درجه ٣٩ دقیقه ٤٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تیروا : دریائیست بفاصله ٧٧،٥ کیلومتر درجنوب شرق قلعه‌دوست محمد درعلاقه کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦٨ درجه ٣٣ دقیقه ١٤ ثانیه طول البلد شرقی و ٣١ درجه ٤٢ دقیقه ٣١ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وبطرف جنوب جریان دارد .

تیرواچنه : چشمه ایست بفاصله ١٩ کیلو متر در جنوب قلعه دوست محمد در کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦٨ درجه ٢١ دقیقه ٦ ثانیه طول البلد شرقی و ٣١ درجه ٤٥ دقیقه ٤١ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تیره‌گاه : موضعیست بفاصله ١٠ کیلومتر در جنوب قریه شوربولاق درعلاقه‌چهار کند مربوط ولایت مزار شریف که بین ٦٧ درجه ٨ دقیقه ٤٢ ثانیه طول البلد شرقی و ٣١ درجه ٢٥ دقیقه ٤٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تیزاو : شیله‌ایست بفاصله ٢٢،٥ کیلو متر درشمال غرب قریه تیك در علاقه یکاولنگ مربوط حکومت‌کلان دایزنگی ولایت کابل که بین ٦٦ درجه ٤٦ دقیقه ٤ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٤٧ دقیقه ٢٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع بوده وآب آن به بند امیر می‌ریزد.

تیزك : قریه ایست بفاصله ١١ کیلو متر در شمال غرب قریه سبزاو درعلاقه بهسود مربوط

حکومتکلان دایزنگی ولایت کابل که‌بین ٦٨ درجه ٤ دقیقه ٤٠ ثانیه طول البلد شرقی و٣٤ درجه ١٢ دقیقه ٢١ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تیزین : علاقه ایست درغلزائی مربوط ولایت مشرقی که‌بین ٦٩ درجه ٣٤ دقیقه ٢٤ ثانیه‌طول البلد شرقی و٣٤ درجه ٢١ دقیقه ٣٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تیشك : موضعیست بفاصله ٣٢ کیلو متر در شرق سوزمه قلعه در علاقه سرپل مربوط ولایت مزار شریف که‌بین ٦٦ درجه ١٩ دقیقه ٤٨ ثانیه طول البلد شرقی و٣٦ درجه ٩ دقیقه ٢١ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تیشه : قلعه ایست بفاصله ٥ کیلو متر در جنوب قلعه چغه سرای متصل سرك درپیچ‌دره مربوط ولایت مشرقی که‌بین ٧١ درجه ٧ دقیقه ٢٩ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٤٩ دقیقه ٣٩ ثانیه عرض البلدشمالی واقع است .

تیك : قریه ایست بفاصله ١١،٥ کیلو متر درجنوب زیارت شاه مقصود درعلاقه خاکریز مربوط ولایت قندهار که‌بین ٦٥ درجه ٢٦ دقیقه ٤٣ ثانیهٔ طول البلد شرقی و ٣١ درجه ٥٣ دقیقه ١٩ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تیگرمنسودوان : قلعه‌ایست بفاصله ٨٨ کیلو متر در شرق بزی گنبد در علاقه واخان بارتفاع تخمین ٥٥٠٣ متومربوط حکومت اعلی بدخشان که بین ٧٤ درجه ٩ دقیقه ٢٩ ثانیه‌طول البلد شرقی و٣٧ درجه ١٦ دقیقه ٤٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تیگوز : قریه ایست بفاصله ٢٤ کیلو متر در جنوب شرق سنگ ماشه در جاغوری مربوط حکومت اعلی غزنی که بین ٦٧ درجه ١٥ دقیقه ٣٠ ثانیه طول البلد شرقی و٣٣ درجه ١١ دقیقه ١٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تیل : قریه ایست بفاصله ٥٦ کیلومتر در علاقه پنجشیر مربوط حکومت اعلی‌پروان که بین ٦٩ درجه ٥٣ دقیقه ١٨ ثانیه طول البلد شرقی و٣٥ درجه ٣٤ دقیقه ٤٠ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تیلان : موضعیست بفاصله ٤٩،٥ کیلومتر درجنوب شهر میمنه با رتفاع تخمین ٢٠٥٨ مترمربوط حکومت اعلی میمنه که بین ٦٤ درجه ٤٧ دقیقه ٢٩ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٥ درجه ٣٢ دقیقه ١٦ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع است .

تیلان‌چی : قریه ایست بفاصله ٣٠،٥ کیلومتر در جنوب شرق چهاریکارمربوط حکومت اعلی پروان که‌بین ٦٩ درجه ١٢ دقیقه ٥ ثانیه طول البلد شرقی و٣٥ درجه ٥٩ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تیموران : کوهیست درعلاقه دای کسندی بارتفاع تخمینا ٤١٤٠متر مربوط حکومت کلان دایزنگی ولایت کابل که بین ٦٦ درجه ٥٠ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٣ درجه ٤٤ دقیقه ٣٧ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تیمورسرای : قریه ایست بفاصله ٢ کیلو متر در جنوب غرب و زیر آباد در علاقهٔ بلخ مربوط ولایت مزار شریف که بین ٦٦ درجه ٥٠ دقیقه ٣٧ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٦ درجه ٤٣ دقیقه ٤٣ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تیمورك : قریه ایست بفاصله ٥٠ / ٥ کیلومتر در غرب قریه و زیر آباد در علاقه بلخ مربوط ولایت مزارشریف که بین ٦٦ درجه ٣٤ دقیقه ٣٧ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٦ درجه ٤٥ دقیقه ٤٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است.

تیموریان : موضعیست بفاصله ١١ / ٥ کیلومتر در جنوب غرب شهر قندهار مربوط ولایت قندهار که بین ٦٥ درجه ٣٩ دقیقه ٣٠ ثانیه طول البلد شرقی و ٣١ درجه ٣١ دقیقه ٤٠ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

تیوار : قریه ایست بفاصله ٤١ کیلو متر در جنوب غرب قریه اشلان در علاقه تولك مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات که بین ٦٣ درجه ١٦ دقیقه ٤٣ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٤ درجه ٣ دقیقه ٣٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

تیواره : قلعه ایست بفاصله ٦٧ کیلومتر درشمال شرق پرچمان درعلاقهٔ غورات مربوط ولایت هرات که بین ٦٤ درجه ٢٣ دقیقه ٥٦ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٣ درجه ٢١ دقیقه ٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

(ج)

جابه : قریه ایست که بفاصله ٤٧ کیلومتر درجنوب شهر جلال آباد متصل سرك مربوط ولایت مشرقی موقعیت داشته و بخط ٧٠ درجه ٣٨ دقیقه ٥٤ ثانیه طول البلد شرقی وخط ٣٤ درجه ١١ دقیقه ٤٨ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

جاجی : حکومتیست درجه ٢ مربوط ولایت جنوبی که بخط ٦٩ درجه ١٤ دقیقه ٣٦ ثانیه طول البلد شرقی و ٣٣ درجه ٤٨ دقیقه ٣٠ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است . جاجی در قسمت جنوبی سپین غر که یکی از کوهای مشهور افغانستان است موقعیت دارد که حدود آن شرقاً به علاقه کرم (پاره چنار) پښتونستان وسطی غرباً به مچلغری احمدزائی ، طوطاخیل ، میرز که منسلك مربوط حکومت محلی سید کرم وقسما منطقه لوگر ولایت کابل شمالاً سپین غر ، کوه تختکی

مربوط حکومت محلی ازرو، جنوبا اقوام منگل وچمکنی میباشد. حکومت محلی جاجی ازمرکز گردیز تقریبا ۳٦ کیلومتر فاصله دارد که در وسط واقع است.

وقریه جات مربوطه آن عبارت ازعمرخیل، احمد خیل، سور گل، گل غندی، کوتکی شریف کلی، بلوط، پطله، علی سنگی، بیا نخیل، غندی احمدخیل، بیدن، استیاخوله میباشد. پیدا وار زراعتی آن گندم، جو، جواری، برنج لك، ماش، لوبیا واز سبزیجات زردك، شلغم کچالو، وبعضی اقسام دیگر ترکاری پیدامیشود اشجارمیوه دار مانندتوت، زردآلو، آلو انگور، شلیل، شفتالو، ناك، سیب، سنجد، چارمغز، بادام وغیره پیدامیشود. در کوهای آن جنگلات ارچه، جلغوزه، بلوط، شنگ، نشتر، ناجو، غورشتی، غواشنه، غونجه، تاغه، تباتاتیکه بصورت خودروی درینجا نشو ونمامی نماید عبارت اززیره، رواش، سیچ، گندوله پیاز کی، زملی، مامیره، سپاندی، غوجیره، ترخه، کرشیه، مروخه، بنیسره، سپینی گ کو، گل بخور.

کوها:

درمنطقه جاجی اغلبا کوهای زیادی میباشد که عمده ترین آنها قرار ذیل است:

۱ - سپین غر، از بزرگترین کوهای این منطقه بوده وازجمله کوهای مشهور افغانستان حساب میشود این کوه حوزه ولایت مشرقی را ازحوزه ولایت جنوبی مجزی میسازد. ودر فارسی بنام «سفید کوه» معروف است.

۲ - کوه منداثر که دارای درختهای متنوعه جنگلهای غلو بوده وازحیث پیداوار بزرگترین کوهای افغانستان بحساب میرود.

۳ - کوه منگیار که خط فاصل بین جاجی وچمکنی میباشد.

٤ - کوه کته سنگ که بطرف غرب وشمال غرب جاجی واقع ومنطقه لوگر را از ولایت جنوبی مجزا میسازد وبرعلاوه کوهای دیگری هم می باشد که بنامهای کوه شورت کرکین، بجوالگده، حسن خیل وغیره یاد میشود.

دریاها:

۱ - رود ستور گل که ازدامنهٔ کوه سپین غر منبع گرفته وباآبیکه از کوتل پیوارسرازیر میشود یکجاشده بطرف غرب حرکت می کند وهمچنان رود دیگری بنام لولی دار که آنهم از سپین غر سرخشمه میگیرد وبادورود فوق الذکر یکجاشده بطرف غرب جریان داردودرینجا بارود سوا گل پیوست گردیده وبه سمت مرکز جاجی سرازیر میگردد. که حکومت محلی ومرا کز عسکری واراضی گرد ونواح آنها سیراب میکردد.

درین منطقه مواضع تاریخی زیادی وجودندارد تنها درحصه احمدخیل کلی دریك موضع که آنرا احمد بزغندی میگویند بعضی آثار قدیمه بمشاهده میرسد چنانچه باثر کندن بعضی ازحصه اراضی خشتهای پخته یافت شده که بضخامت ۵ × ۵۰ × ۵۰ سانتی متر میباشد ولی این که آیا از کدام زمان است معلوماتی در دست نیست موضع دیگری که بنام

خرخی و لویادمیشود قرارگاهی‌است که‌مردمان جاجی دران جاجمع شده عهد و پیمان می‌نمایند وجرگه های‌قومی ومعاهدات اولسی درهمین جاصورت میگیرد.

حیوانات وطیور : حیوانات اصلی این منطقه عبارت ازگوسفند ،گاو، بز اسپ خر قاطر می‌باشد ودر کوهای‌آن آهو ، گرگ، روبا، خرگوش‌جیره وغیره پیدامیشود .

طیوریکه ازگوشت آن‌استفاده‌میشود کبك ، کبوتر مرغابی، مرغ خانگی، مرغ دشتی گنجشک وغیره وطیوریکه خورده نمی شود کل‌مرغ، زاغ، قجیر، شینه، از با که وغیره می‌باشد به‌حکومت جاجی دوعلاقه داری مربوط است که یکی علاقه‌داری دری درنگ ودیگر علاقه‌داری حسن‌خیل یااحمدخیل نام دارد

مسافه جاجی از کابل ۲۹۱ کیلومتر وارتفاع آن ازسطح بحر تخمین ٤٠٥٩ متر میباشد درجاجی دوباب مکتب ابتدائی که یکی باسم مکتب ابتدائی جاجی ودیگر باسم مکتب ابتدائی قلعه شریف‌جاجی مسمی‌است دائرمیباشد همچنین یکنفر وکیل ازطرف اهالی جاجی مانندسائر حکومتی‌های ولایات انتخاب وبمجلس شورای ملی فرستاده می‌شود .

جاجی‌میدان : حکومتیست درجه ٤،مربوط حکومت کلان‌خوست متعلق‌ولایت جنوبی که‌بخط ۷۰درجه۱۱دقیقه ۵۳ ثانیه‌طول‌البلد مشرقی‌وخط ۳۳ درجه ٤٤دقیقه۱۱ ثانیه‌عرض‌البلدشمالی‌وقوعدارد .

وحدود آن شرقا به تهانه لکه تکه برج خرابهٔ کوه چشن شویه ، غربا به غندی منگل ، سروی پان صبری ، شمالا به سرحد څرئی کنند وبعضی به تپه کوه لندغړی جنوبا بقریه خیسات وبعضی‌آن ملحق بجونه غند زرخرید خوست که طول آن تخمینا ۲۷ کیلومتر وعرض آن ۱۸ کیلومترمی‌باشد اراضی آن بعضا تپه، کوه‌وبلندی بوده و برخی‌هموار وزمین‌زراعتی‌می‌باشدهوای‌آن‌درتابستان گرم ودرزمستان خیلی سرد بوده دربهار وخزان معتدل میباشد درزمستان برفباری زیادی داشته وبه همین واسطه سردی شدیدی محسوس میگردد .

کوهاودریاها : کوهائیکه‌ازین منطقه میگذرد یکی کوه الکه‌مسمی‌به‌شرپری کوه‌است که ازقریه متصل گذشته وتاموضع قریه اسکندره امتداددارد.دوم کوه کلان‌سویه‌می‌باشد که ازقریه‌های جاجی میدان گذشته تا خونه کوی ، سرحد تریزائی امتداد یافته‌است دریاهائیکه درین منطقه می‌باشد یکی نهر اسکندره است که از کوی شیر پری جداشده وقریه اسکندره الما کهول وباك را آبیاری نموده اخیرا به‌علاقه لندر وصادق مربوط علاقه‌داری‌تریزائی میرود ۲-رود کوه حرام که‌ازعلاقه‌جاجی میدان گذشته‌وبه‌علاقه کرم میرود آب رودهای مذکور درماه های حمل وثور زیاد بوده ودرتابستان خیلی کم میشود .

نباتات وحیوانات : زمین جاجی میدان اکثرا کوهستانی وبرخی هموار و قابل زراعت است بااینهم گرچه زمین کمی برای زراعت دارندمگر دراثر زحمت کشی و فعالیت مردم مقدار زیادی گندم جو ، جواری، ماش ، شالی ، جودر ، و غیره کاشته میشودودربعضی جاها یالك، ترب ، پیاز، گندنا، وغیره نیز زرع می‌شود . درختهای میوه دار ازقبیل زردآلو ، شفتالو ، انار، چهارمغز ، انگور ، سیب، توت ، درباغهای آن زیاددیده می‌شود حیوانات اهلی آن عبارت ازاسپ خر ، قاطر، گاو، بز، گوسفند ، واشتر، بوده ودر کوهای آن حیوانات وحشی زیاد دیده می‌شود . در کوهای آن جنگل گز گز، بلوط زیتون، یك قسم علف موسوم به سرگری یافت می شود سنگ این کوه برای ساختن سنگ آسیاب شهرت زیادی دارد واهالی به‌ساختن آن مهارت کافی دارند. وبر علاوه صنعت بوریا بافی و ریسمان سازی درینجا زیاد رواج داردمال الاجاره خود را بالای کوچی‌ها بفروش میرسانند ودیگر نوع صنعت درآنجا دیده نمی شود مردم غلبا به زراعت مشغولیت دارند .

یکنفر وکیل نیزازطرف اهالی حکومتی جاجی میدان در شورای ملی فرستاده می‌شود

جادو ناور : دندابیست ، بفاصلهٔ ۹ کیلومتر درجنوب قریهٔ تنگی درعلاقهٔ سپین بولدك مربوط ولایت قندهار که‌بین خط ٦٥ درجه ٥٧دقیقه ١٢ ثانیه طول البلد شرقی وخط ٣٠ درجه ٤٧دقیقه ٥ ثانیه‌عرض البلد شمالی موقعیت دارد

جاده : کوتلی است بفاصله ٤ کیلومتر درشمال شرق قریهٔ آرامتل درحکومت درجه٤ نورستان مربوط ولایت مشرقی که‌بین خط ٧٠ درجه ٥٨ د قیقه ١٣ ثانیه طول البلدمشرقی وخط ٣٥درجه ١٥ دقیقه ٤٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

جارتر کهن : قریه ئیست بفاصلهٔ ٧ کیلومتر درشمال‌غرب شبرغان نزدیك نهر سفید مربوط ولایت مزار شریف که بخط ٦٥ درجه ٤٠ د قیقه و٣٧ ثانیه طول البلد شرقی وبخط ٣٦ درجه ٤٢ دقیقه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

جارگش : قریه ئیست بفاصلهٔ ٤٤ کیلومتر درشرق قلعهٔ خواجه امام‌سید درعلاقهٔ حضرت امام‌مربوط ولایت قطغن که بخط ٦٩ درجه ١٩ دقیقه ٥٤ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣٧درجه ٦دقیقه . ٥٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع گردیده است .

جاروکی : قریه‌ئیست بفاصله ٣٢ کیلومتر در جنوب غرب مرکز حکومت درجه اول چخانسور مربوط حکومت اعلی‌فراه که‌بین خط ٦١ درجه ٥١ دقیقه ٣٦ ثانیه طول البلد شرقی وخط ٣٠ درجه٥٧دقیقه ٢٠ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد.

جاش لی : قریه ئیست که بفاصلهٔ ۱۲ کیلومتر درجنوب شرل قریهٔ شهبان مربوط و لایت قندهار واقع وبخط ٦٤ درجه ٥٣ دقیقه ٥ ثانیه طول البلد شرقی و خط ۳۲ درجه ٦ د قیقه ٦ ثانیه عرض البلدشمالی کـ ئن میباشد .

جاغوری : حکومتی است درجه ۱ مربوط حکوه ، اعلی غزنی که بخط ٦٦ در جه ۳۱ د قیقه ۳٦ ثانیه طول البلد شرقی وخط ۳۲ درجه ٥٤ دقیقه ۳٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده است . وحدود آن ازطرف شرق متصل است به کوی پـهن ، کوه تاهور، کوه داغ و طرف شمال شرق آن کوه تاوه سنگ واقع وازطرف شمال به کوه کوتل خون که سلسلتا ، الی حدود زرفـگ متصل و کوه خواجه عمران علاقه پشه ئی وسر داغ وازسمت غـرب بکوه مرد چی وارطرف جنوب به کوه رسته و کوه ماگو واقع است این حوزه که بصورت مجموعی به یك سلسله کوها و کوه چه ها محاط است تماما صورت یك کوه بند یا کوهستان حقیقی را تشکیل میدهد. کوهای مشهوریـکه مربوط این علاقه است بنام کوه ماگو، کوه چهارگ ، کوه هود که بعضی کـهن سالان آن را بنام صمد کوه یاد میکنند کوه قیلو تو کوه دقعده کوه اخته ، کوه نکل، کوه خاك ربز، کوه هود کوه ماکو، از جملـه کوهای بـزرگ آن می باشد .

رودهای جاغوری :

۱ - رودسنگ ماشه کـه ابتدای آن از آبشارهای طبیعی دره ها وچشمه سارهای اجرستان معروف بـه (دایه) سرچشمه گرفته واز دره قوسانگـ عبوروبخاك مالستان داخل میشود ورود دیگری کهازدره سنگ توی پشت بوم ودره سبـز تالـه شش پرآغاز و بـدره مشعـله بارود اولی یـکجا شده وبه اندازه سه کـیلومتر روبجنوب رفته بالاخره خاك جاغوری را عبورمی نماید کذا رود کوچکتر دیگری کـه ازقریه الیادپشه ئی وقریه سرداغ سرچشمه گرفته وهردوقریه را آبیاری نموده ازجاغوری میـگذرد و در حدود قریه غوغه خارج منطقهٔ جاغوری با رود کلان سنگ ماشه ملحق و بسمت قندهار میرود .

هوای جاغوری : هوای قریه جات سرحد مالستان پشه ئی وسر داغ و باقی قراء سرسبـز جاغوری درزمستان بسیارسرد وباردبوده و درتابستان نسبتا معتدل میباشد تنها چندقریه پایان جاغوری که به نسبت پستی هوای آن نسبتا مرطوب و درایام تابستان مسبب تبهای موسمی بوده وخیلی گرم میباشد .

زراعت ونباتات: طوریکه دیده شده درمنطقه جاغوری ومالستان نباتات زراعتی مانند گندم جو ، با قلا ، مشنگ وغیره زیاددیده شده وخاك آن برای زرع هر گونه نباتات مساعد

است واشجارمثمر ازقبیل زردآلو ،توت، سیب، بادام، ودرنقاط گرمسیر آن انگور سنجد آلو، چارمغز دیده میشود ودرین اواخر خربوزه ،تربوز، کدو، بادرنگ بیاز، گندنا شلغم بادنجان رومی بادنجان سیاه زیاد دیده شده واز گلها پتونی، گلاب، وبعضی گلهای دیگری نیزدرین تازه گی‌ها رواج یافته است .

راه‌ها ومعبرها: یك راه پیاده رو کلان در زمان حکومت امیر عبدالرحمن خان از طرف غزنی تجدید وازسمت قریه نمکی بکوتل لومان جاغوری واصل وازآنجا به قریه شش برجه سنگ ماشه که‌ازیادگارهای تاریخی سردار شیرعلی‌خان مرحوم است و تا کنون موضع نشیمن حکومت محلی می باشدوصل گردیده است. ودرداخل جاغوری راه‌های دیگری هم موجود است که بداخل قریه‌های مربوطه بوده وآمد وشدبین قراءوقصبات ازهمین راه می باشد. ولی بطور عموم این راها موتر رونبوده بسواری اسپ وخر وپیاده رو عبور ومرورشده می‌تواند .

قلاع جاغوری: درجاغوری ومالستان قلعه‌ها وقصبه هائیکه از زمانهای قدیم به یادگار باقی‌مانده باشد موجودنیست. تنها آثاریکه در کمتر ازیك قرن بدین طرف بظهورپیوسته وباقیمانده عبارت انداز ۱ قلعه شش برجه سردار شیرعلی‌خان مزاره که‌درزمان امیردوست محمدخان بصورت عصری آن وقته بدرجه‌عالی تعمیرشده‌بود فعلاخرابه‌های آن دیده میشود

۲ قلعه سه‌برجه بنیادخان مالستانی که‌تا کنون موضع سکونت می‌باشد .

۳- قریه‌چهاربرجه‌میرقربان بیك که‌ازبین رفته‌است اما آثاربرج وباره آن تا کنون موجوداست.

٤- قلاع چهار برجه ترکی سلطان درقریه بوسعید وقلعه میرزا محمد بیك‌خان در حدود عجوز خدادره وقلعه خداینظر خان مالستانی درقریه خوردك که‌هر کدام آنها در وقت وزمان خود ازبهترین آثارتاریخی بوده وامروز قسمتی‌ازان ازبین رفته است .

حیوانات جاغوری مانندحیوانات دیگرمناطق افغانستان عبارت ازگاو، بز، گوسفند اسپ خربوده عموما برای استفاده ازشیر، پشم پوست آن تربیه کرده‌میشود. همچنان درامور کشت و کار وقلبه رانی نیز ازحیوانات مذکور کارگرفته می‌شود درکوهای آن آهو گرگ، شغال زیادپیدا میشود .

صنائع وتجارت : درجاغوری صنعت بافنده گی برك گلیم‌جوال در بین زنها رواج داشته واین‌صنعت ترقی زیادی نموده که محصولات آن بدیگر نقاط افغانستان صادرمیشود کذا چون مالداری زیادی دارند تجارت روغن وقروت نیز رواج داشته وبرای فروش بدیگر نقاط افغانستان فرستاده میشود .

در جاغوری انواع سنگ مرمر خیلی خوب پیدا می‌شود که فعلا ذریعهٔ فابریکه‌حجاری وتجاری کابل این مرمرها تحت عملیات برش وصیقل قرار گرفته است و بقیمت خوب فروش می گردد .

یك باب مکتب ابتدائی درسنگ ماشه مربوط حکومت جاغوری دائر میباشد . یك علاقه داری که مالستان نامیده میشود نیز بحکومت جاغوری مربوط است ، علاوتا یکنفر وکیل ازطرف اهالی حکومت جاغوری به شورای ملی فرستاده می شود .

جا کن : قریه ئیست بفاصلهٔ ٦١ کیلومتر درجنوب غرب جلدك درعلاقه حکومت درجه ٤ ترنك وجلدك (مربوط ولایت قندهار) که بین خط طول البلد مشرقی ٦٦ درجه ، ٧ دقیقه ، ٤٢ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ٣١ درجه ، ٥٤ دقیقه ، ٣٠ ثانیه واقع گردیده است .

جا کن : کوهی است درجنوب غرب قریهٔ بلوك بارتفاع تخمین ٢٠٧٠ متر درعلاقهٔ حکومت درجه ٤ ترنك وجلدك مربوط ولایت قندهار که بخط ٦٦ درجه ٥ د قیقه ٥٥ ثانیه طول البلد مشرقی و خط ٣١ درجه ٣٧ دقیقه ٢٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

جاغو کوتل : کوتلی است بفاصلهٔ ٣٧ کیلومتر درجنوب غرب باره خیل درعلاقهٔ حکومت کلان کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که بخط طول البلد مشرقی ٦٧ درجه ، ٣٤ دقیقه و ٤٨ ثانیه و خط عرض البلد شمالی ٣٢ درجه ٥ دقیقه و ٥٨ ثانیه واقع شده است .

جام : کوهی است درجنوب غرب قلعه زرنی درحکومت درجه ٢ بکواه وخاشرود مربوط حکومت اعلی فراه که بارتفاع تخمین ٤١٧٨ متر کائن و بین خط ٦٤ درجه ١١ دقیقه و ٢٤ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ٣٣ درجه ٦ دقیقه و ٢٢ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده است .

جام قلعه : قریه ایست بفاصله ٢٥،٥ کیلومتر درجنوب غرب زرنی درعلاقه حکومت درجه ٢ بکواه وخاشرود مربوط حکومت اعلی فراه که بخط طول البلد مشرقی ٦٤ درجه ٧ دقیقه ٤٢ ثانیه و خط عرض البلد شمالی ٣٣ درجه ٧ دقیقه و ٢٤ ثانیه واقع شده است .

جامن : قریه ایست بفاصلهٔ ٢٨ کیلومتر در شمال قندهار مربوط ولایت قندهار که بخط ٦٥ درجه ٥٠ دقیقه ٣٦ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣١ درجه ٤٩ دقیقه ١٠ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده است .

جامو : قریه ایست بفاصلهٔ ١٤ کیلومتر در شمال شرق گرشك مربوط حکومت اعلی گرشك که بین خط طول البلد مشرقی ٦٤ درجه ٤٢ دقیقه ١٤ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ٣١ درجه ٥١ دقیقه و ٤٠ ثانیه واقع شده است .

جامی تنگی : تنگی ایست بفاصلهٔ ٢١ کیلومتر درجنوب غرب صاحبزاده قلعه درعلاقه حکومت کلان لغمان مربوط ولایت مشرقی که بین خط طول البلد مشرقی ٦٩ درجه ٤٨ د قیقه و ٥٢ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ٣٤ درجه ٢٣ دقیقه و ٢٥ ثانیه موقعیت دارد .

جانسن‌خان : قریه‌ایست بفاصلهٔ ۱۱٫۵ کیلو متر درشمال‌شرق‌مندل‌درعلاقهٔ‌شین‌دند مربوط ولایت هرات که‌بین خط طول‌البلد مشرقی ۶۱درجه۵۷دقیقه وخط‌عرض‌البلد شمالی ۳۱درجه ۱۹ دقیقه ۳۳ثانیه واقع گردیده است .

جان‌می : کوهی است درشمال شرق قلعهٔ نو در حکومت کلان بادغیسات مربوط ولایت هرات که بخط ۶۳درجه ۱۳دقیقه و۱۲ثانیه‌طول‌البلد مشرقی وخط۳۶درجه ۱۰دقیقه و۲۴ثانیه‌عرض‌البلد شمالی وقوع دارد .

جانی : قریه‌ایست بفاصلهٔ ۱۰۵ کیلومتر بطرف جنوب حکومت کلان اورگون مربوط ولایت جنوبی که‌بخط ۶۹درجه ۹ دقیقه ۲۹ ثانیهٔ طول‌البلد مشرقی وخط ۳۲درجه ۵۱دقیقه ۱۳ ثانیه عرض‌البلدشمالی واقع گردیده‌است

جانی‌خیل : علاقه‌داری ایست درجه‌اول که‌بفاصلهٔ تخمین ۲۸ کیلومتر در شمال شرق ادین خیل متعلق حکومت کلان کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی‌بین۶۸درجه ۲۶دقیقه ۲۰ ثانیه‌طول‌البلد شرقی وخط۳۲درجه ۴۶دقیقه و۳۶ثانیه عرض البلد شمالی واقع است . جانی خیل بسمت جنوب غرب زرغون‌شهر مرکز حکومت کلان کتواز ،بشرق‌آن حوزهٔ علاقه‌داری اومنه ، بجنوب‌غرب‌آن منطقه علاقه‌داری ناوه‌از مربوطات حکومت کلان کتواز ،بجانب غرب‌آن حوزهٔ‌علاقه‌داری آب‌بند مربوط حکومت مقر موقعیت دارد .

جانی‌خیل‌منگل: حکومتیست درجه ۲ متعلق ولایت جنوبی ، جانب شمال شرق آن حکومتی چمکنی وبسمت شرقی گردیز مرکز ولایت جنوبی موقعیت دارد . از طرف اهالی جانی‌خیل یکنفر وکیل درشورای ملی نیز فرستاده می شود .

جاه شهرك : قریه‌ایست که‌بفاصله۴۲ کیلومتر درشمال‌مشرق شهر فراه مربوط حکومت‌اعلی فراه کائن وبین خط ۶۲درجه ۰۷ دقیقه طول البلد مشرقی وخط ۳۲درجه ۳۸ دقیقه ۹ ثانیه‌عرض‌البلد شمالی واقع شده است

جای بر : قریه‌ایست بفاصلهٔ ۳ کیلومتر بطرف جنوب‌موسی‌خان درعلاقهٔ کوه‌صافی مربوط ولایت مشرقی که‌بخط ۶۹درجه ۳۸دقیقه ۱۴ ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط۳۴ درجه ۴۸ دقیقه و ۳۱ثانیه عرض‌البلد شمالی وقوع دارد .

جای حوض : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۱۷٫۵ کیلومتر درشمال غرب پنجاو متصل‌سرك در علاقهٔ دایزنگی مربوط ولایت کابل کائن بوده وبین‌خط۶۶درجه ۵۸دقیقه و۱۲ثانیه طول البلدمشرقی‌وخط ۳۴درجه ۳۰دقیقه و۳۲ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع شده .

جای درگ : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۷ کیلومتر درجنوب غرب قلعه علاقه‌داری درجه اول **جوین** مربوط حکومت اعلی فراه واقع وبخط ۶۱ درجه ۲۸ دقیقه و ۵۸ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۱ درجه ۳۵ دقیقه و ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

جبار دره : دره ایست که بفاصله ۱۰۳ کیلومتر درغوب میدان خوله درعلاقهٔ منگل مربوط حکومت کلان خوست ولایت جنوبی کائن وبخط طول البلد مشرقی ۶۹ درجه ۴۲ دقیقه ۱۳ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳۳ درجه ۳۲ دقیقه ۳ ثانیه واقع شده است .

جبار قلعه : قلعه ایست بفاصلهٔ ۶ کیلومتر درشمال میدان خوله درعلاقه منگل مربوط حکومت کلان خوست ولایت جنوبی که بخط ۶۹ درجه ۴۸ دقیقه و ۱ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه و ۴۰ دقیقه عرض البلد شمالی واقع شده است :

جبار منگل : موضعی است که بفاصلهٔ ۲۱ کیلومتر درشمال غرب میدان خوله درعلاقهٔ منگل مربوط حکومت کلان خوست ولایت جنوبی واقع وبخط ۶۹ درجه ۴۴ دقیقه ۴۹ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه ۳۸ دقیقه و ۲۴ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن است .

جبجه : شیله ایست بفاصلهٔ ۲۴ کیلومتر درشمال شرق تیواره در علاقه غورات مربوط ولایت هرات که به تگاب غورات میریزد وموقعیت آن بین خط ۶۴ در جه ۴۳ دقیقه و ۳۸ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه ۳۹ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .

جبر : قریه ایست بفاصله ۸ کیلومتر بشمال غرب پلخمری مربوط ولایت قطغن که بخط ۶۸ درجه ۴۰ دقیقه و ۴۹ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه ۵۸ دقیقه و ۴۳ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده است .

جبر داغ تگاب: نهریست بفاصله ۲۱٫۵ کیلومتر درشمال مرکز حکومت درجه ۳ نهرین (نارین) مربوط حکومت کلان پلخمری ولایت قطغن واقع و بخط ۶۹ درجه ۳ دقیقه و ۵۰ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۶ درجه ۱۶ دقیقه و ۲۳ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد.

جبره تگاب : نهریست درغرب قریهٔ پرجمان درعلاقه غورات مربوط ولایت هرات که در رود فراه میریزد محل وقوع آن بین خط ۶۳ درجه ۱۷ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه ۱۰ دقیقه و ۲۴ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .

جبرئیل : قریه ایست که بفاصله ۷٫۵ کیلومتر درشمال غرب شهر هرات مربوط ولایت هرات واقع وبخط ۶۲ درجه ۶ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه و ۵۹ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

جبل السراج : جبل السراج درتشکیلات اداری حکومت درجه ٤ ومربوط به حکومت اعلی پروان است ودرحدود بیست هزار خانه تخمین میشود . یك علاقه داری نیز در حوزه خود دارد که مرکز آن گل بهاراست . موقعیت جغرافیائی آن بین خط ٦٩ درجه ١٣ دقیقه و١٨ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣٥ درجه ٧ دقیقه و٢٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده است .

حوزه حکومت جبل السراج ازطرف شمال وغرب بکوه هندو کش، ازسمت جنوب بدریای غوربند، ازجانب شرق بدریای پنجشیر محدود میباشد . اسم قدیم جبل السراج « پروان » است که امروز برتمام حوزهٔ حکومت اعلی شمالی کابل اطلاق شده .

امیر حبیب الله خان شهید ملقب به « سراج الملة والدین » تخمینا شش سال بعد ازجلوس خود درین منطقه ازیکطرف اساس یك فابریکه برق را گذاشت که ذریعه یکنفر انجنیر امریکائی اکمال شد وازطرف دیگر یك حصار مستحکمی را بنا نمود که بنام « ارگ جبل السراج » معروف است این ارگ درحاشیه سطح بلندی بنایافته که بروادی ومسیر دریای جبل السراج حاکم است ودارای برجها وبارو ها بوده دیوار های مرتفعی دارد، ودرضلع جنوبی آن که مشرف بروادی بستر دریامیباشد، عمارت با شکوهی اعمار گردیده است . این ارگ علاوه بردیوار های بلند که اضلاع اساسی آن میباشد، بایك دیوار برج وباره دار دیگریکه پست بوده وشکل سنگر دفاعی را دارد احاطه گردیده است . ازین وقت است که امیر موصوف نام قدیمی و تاریخی آن « پروان » را متروك ساخته وبه اسم « جبل السراج » تسمیه نمود که معنی « کوه چراغ » را افاده میکند . مراد از لفظ « جبل » همان رشته کوهی است که این منطقه در دامن آن واقع شده و لفظ « سراج » از لقب امیر موصوف « سراج الملة والدین » ماخوذ است .

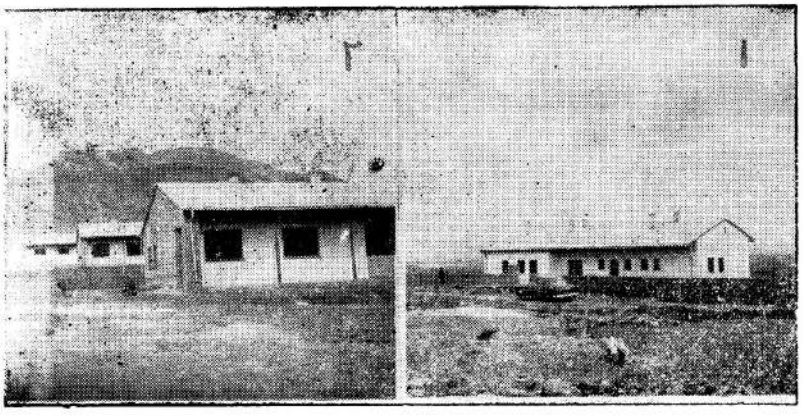
یگانه چیزیکه سبب دلچسپی وعلاقه مندی امیرموصوف شد، آب وهوای گوارا و موقعیت زیبا و نظر ربای آن است که درداماں مرتفع هندو کش قرار گرفته و دور نمای دلفریبی دارد که تاحدود ده سبز کابل هم چشم انداز آن میرسد

فابریکه های جبل السراج :

الف - فابریکه برق : طوریکه گفته شد درجبل السراج یك فابریکه برق دائر است که تقریبا ازسی سال است شهر کابل راتنویر وماشین خانه کابل را بکار انداخته، و اکنون هم قسمتی ازشهر کابل، جبل السراج وچاریکار را تنویر نموده و همچنان فابریکه نساجی کابل را بکار می اندازد .

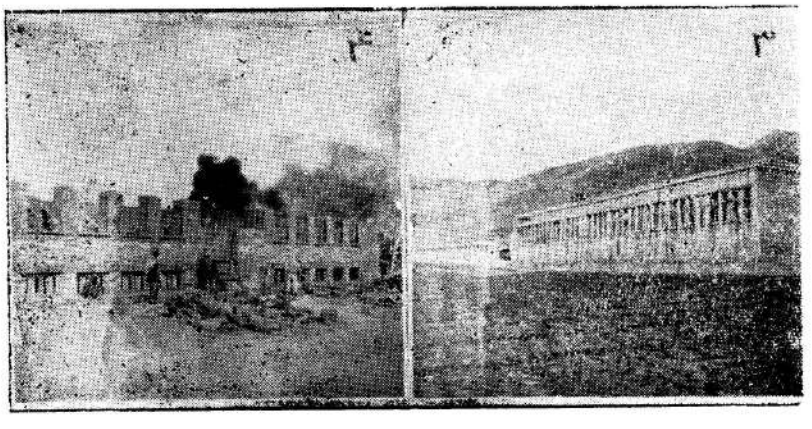
ب - فابریکه نساجی : فابریکه دیگر فابریکه نساجی میباشد که در عصر حاضر تاسیس گردیده و به پیمانه بزرگی ازقبیل صحن سفید ورنگه، کشمیره های نخی، دستمال وغیره قماشهای نخی تولید میکند وبه استهلاك میرسد .

ج - فابریکه سمنت سازی : تخمینا دربرج سرطان ۱۳۳۳ ش ه تهداب یك فابریکه سمنت هم درجبل السراج بدامنه کوه بچهٔ که بنام « کوه‌غار » معروف است گذاشته شد ، ریاست این فابریکه‌را حاضراً محمد حکیم نوری به عهده دارد .



(۱) یکی از ده عمارتیکه برای اقامت متخصصین خارجی ومامورین مسوسه در سال ۱۳۳۳ ساخته شده
(۲) یکی از عمارات اقامتگاه مامورین

مقدار تولید سالانه این فابریکه ۳۶ هزار تن سمنت تخمین شده است ازجمله ۲۵ عمارت نشیمن مامورین که‌زیر نظر است تا کنون ۱۰ عمارت آن از سنگ وسمنت ساخته وآماده شده است که‌خیلی زیبا وبالوازم عصری مجهز میباشد .



(۳) عمارت بزرگ ورکشاب ودور نمای گراجها که متصل آن
(٤) عمارت دوطبقه ای لابراتوار

تعمیر خود فابریکه ، ورکشاپ ، لابراتوار ، گراج ها و غیره هنوز تحت کار بوده وروزانه تخمین ٤٥٠ نفر عمله تحت نظر ده نفر متخصصین و انجنیر خارجی مصروف کار میبا شد .

برخی ازین عمارات به‌پوشش نزدیك است .

حجم « ورکشاب » ۷۲/۵۰ مترطول ۱۵/۷۰ متر عرض و ۷۵ / ۱۰ مترارتفاع ، تخمین شده .
حجم « گراج » برای (۱۱) موتر لاری ظرفیت دارد حجم لابراتوار به ۱۰ /۲۸ طول ٦ /۱۲ عرض میرسد .

یك پل آهنی هم درزمان امرحبیب‌الله‌خان هنگامیکه کارسا ختمان بندبرق وارگ آن جاری شدبردریای جبل السراج بنایافت که تا اکنون ثابت میباشد دردو انجام بدوطرف سرك دورشته دو کانهای گلی تعمیر گردیده که‌بازار خرید و فروش اهالی میبا شد .

دریای جبل السراج که از درهٔ سالنگ می آید درحدود سه کیلومتر مستقیما بطرف جنوب در بین وادی عمیقی جریان دارد. سپس یك قوس تشکیل داده درحدود یك کیلومتر به سمت غرب جاری و درحصهٔ که بنام «سعدالله» معروف است بدریای غوربند میریزد درحصهٔ سعدالله یك پل آهنی بردریای غوربند تعمیر شده که بنام پل سعدالله مشهور است این پل نیز دروقت امیر حبیب الله خان شهید بنا یافت.

وادی یعنی زمین بستر دریا از سطح هموار جلگه جبل السراج تخمینا درحدود پنجاه متر عمق داشته و اراضی دوطرفه دریا کاملا مزروع، شاداب وسرسبز میباشد، دورشته خمیده گی پشته که فی الواقع دوضلع وادی را تشکیل میدهد عموما مشجر بوده واشجار آن هم غالبا باغهای توت میباشد، باین صورت دریای پرشور وخروشان جبل السراج که در بین این وادی خرم جریان می یابد، منظره بس قشنگ وشاعرانه را ایجاد نموده وبیننده راساعت های متوالی مشغول ودچار بهت ساخته وازخود می برد.

قراء مشهور حوزهٔ خودجبل السراج عبارتست از: ده بالا، میرخان، میانه گذر، تاجکان شنرت، مناره بالا، منارهٔ پایان، سبسی، عشق آباد، مددخیل، چنکی، بینی اشترکر. علاقه های مشهوریکه بحلومت محلی جبل السراج ارتباط دارد عبارتست از: سید خیل، گلبهار، شتل وسالنگ.

شتل وسالنگ دودرهٔ زیبا وقشنگی است که هر کدام بین دورشته کوه واقع شده است. مدخل درهٔ سالنگ قریه تاجکان جبل السراج بوده ودره ازین جا آغاز می یابد. نخستین قریه سالنگ بنام «باغ لالا» مشهور است.

دریای جبل السراج ازهولنگ وچشمه سارهای آن نواحی سرچشمه گرفته تجمع آبها بشکل دریا در آمده ودره سالنگ را عبور کرده به جلگه هموار جبل السراج برمی آید آب این دریا خیلی گوارا وسرد است.

اقلیم: جبل السراج گرچه درزمستان برفگیر میباشد اما بسیار سرد نبوده ونسبتا ملایم است لکن بعضا بادهای شدیدی میوزد که برف رابرداشته ازیکجا بدیگرجا انتقال میدهد. این انقلاب جوئی درزبان اهالهٔ آنجا بنام «باد کویه» معروف است.

درتابستان بادخیلی شدیدموسمی دارد که درحدودسه ماه دوام میکند (سرطان، اسد، سنبله) ازین لحاظ اشجار آن منطقه عموما بیکطرف خمیده اند.

چون دریای جبل السراج دائما پرآب است وهم تمام اراضی آن مزروع ومشجر میباشد لذا هوای این حوزه مرطوب است.

در تابستان گرمای شدیدی نیز دارد، ولی تنها وقتی این گرمی محسوس میگردد که باد تند آن موقتا خاموش میشود.

زراعت : گرچه اراضی جبل السراج طوریکه شاید قوی نیست معذالك انواع حبوب از قبیل گندم ، جو ، جواری ، ماش ، ارزن ، باقلی ، نخك ، تربك ، شرشم ، برنج لك ، مشنگ و پنبه زرع میشود ، هکذا شبدر و رشقه نیز برای خورا که بهائم کاشته میشود . این مزروعات تماما بمصرف خود اهالی میرسد .

اشجار وخورا که : از نوع اشجار میوه ، زردالو ، سیب ، آلوبالو ، انگور ، شفتالو ، انار ، بادام ، توت ، بهی و سنجد درین منطقه وجود دارد ، اما حاصل آن به پیمانه ئی نیست که صادرات داشته باشد . درخت توت از همه بیشتر است و ارطرف زمستان توت خشك و یا تلخان که آرد توت میباشد تقریبا غذای اکثریت مردم را تشکیل میدهد زیرا غله بمقدار کافی نمیباشد .

پیشه اهالی : مردم جبل السراج غالبا زراعت پیشه وزمیندار اند . عده ئی هم به غریب کاری و دهقانی ملا کین می پردازند اما حرفهٔ که بیشتر قابل توجه و تذکر است این است که یك عده مردم از سالیان قدیم به صنعت نساجی و بافندگی اشتغال داشته و دارند . این مردم بنام « جولا » مشهور اند و هر کدام از خود یك دستگاه کوچك بافندگی داشته کرباس ، صحن دستمال های دست یکنوع شال سر شانه که بنام « کیش » معروف است ، و تکه های سندی می بافند این نساجان انفرادی حتی کشمیره های پشمی و نخی هم بافته میتوانند که در نفاست هم مرغوب است . از وقتیکه فابریکه نساجی جبل السراج بنا گردیده برای این طائفه کمك شایانی بعمل آمده و اکثر تفری در فابریکه مذکور کار میکنند .

حیوانات : حیوانات آن عبارتست از گاو ، گوسفند مرکب و اسپ .

طیور : طیور عبارتست از مرغ اهلی ، مرغابی کبوتر ، فاخته ، گنجشك ، بغره قره ، قره قوش لك لك ، پتول ، کبك و بودنه شکار در بین مردم جبل السراج بسیار رواج دارد خصوصا وقت شکار از ماه حوت شروع و تا اواخر تور دوام میکند ، وسائل شکار زیاد است اما تفنگ زدن و دام شانی عمومیت دارد

در جبل السراج یك باب مکتب ابتدائی نیز دائر میباشد .

معدن : یك معدن در ٦ میلی شمال شهر صنعتی جبل السراج واقع است معدن مذکور تقریبا ٢٠ متر عمق ٥٠ متر عرض و ٦٠ تا ٧٠ متر طول دارد و آهن را از ترکیب « همیتایت » استخراج کرده اند که در حدود (٦٠٠٠٠) متر مکعب و وزن آن بحدود (٤٨٠٠٠) تن متریك تخمین شده است .

ساختمان جیالوجی : این معدن در بین رگ های همیتایت که از حصه حاجی گك بهسود هزاره جات در غرب تا کوتل خاواك در شمال دره پنجشیر بطول چند صد میل و بضخامت

بیش ازپنجاه متر امتداددارد ، واقع است. بـه‌عصر دیفونیان جیالوجی مـر بوط میباشد جنسیت آن هماتیت است ومر کبات لیموبیت وزید ریت نیز درآن دیده می شود تاریخ استخراج معدن آن خیلی قدیمی‌بوده وتخمین درحدود دوهزار سال قبل نیز شهرت داشته است چنانچه هیوان تسانگ زائر چینی از(٦٢٩ - ٦٤٥) میلادی هنگام زیارت و سیاحت اماکن بودائی افغانستان وعبورازام البلادبلخ بسوی کاپیسا ازین معدن دیدن نموده در کتاب سیاحت‌خود ذکر نموده ونوشته‌است که‌اهالی کاپیسا ازین‌معدن مقدار زیادی آهن استحصال کرده اسلحه وغیره افزار آهنی می‌ساخته‌اند ، بعد ازان در سال ١٦٠٢ الی١٦٠٣ سیاح عیسوی بنام (بینی‌دیکت گیوز) هم‌این‌معدن‌را دیده ونسبت به‌استخراج آهن ازان سخـن رانده است همچنان ابن بطوطه وياقوت حموی نیز در قـرن چهارده عیسوی افغانستان راسیاحت وهمگان ازین معدن نام بـرده اند حفریات خیـلی و سیـع درین‌معدن دیده‌می‌شود که کـار کردگی های سابقه را اثبات می نماید اهالی چهاریکار که درچاقوسازی وآهنگری وافزارآهنی بیل‌و کلند وغیره شهرة زیادی دارند تا اکنون ازین معدن استفاده می نمایند .

انهار مشهور : از فابریکه برق جبل السراج تخمینا بفاصله دو کیلومتر در داخل درهٔ کهبه سالنگ امتداد می‌یابد ونسبت به سطح جلگه جبل‌السراج بلنداست جهته بـکـار انداختن فابریـکه برق همان وقتیکه کـار تعمیر این فابریـکه جریان داشت ذریعه یك‌قطعه معابر کهبنام «سفرمین ها» معروف بود وهکذا بوسیله یك عده نفری بیکاری مردم سالنـگ وجبل‌السراج ، ازدریای جبل‌السراج یك‌نهر بزرگی کشیده شد این نهر درحاشیه پشته که‌بروادی دریامشرف‌است احداث وتاپشت ارگ موضعیکه در زیر پشته یعنی درخود وادی فابریکه بنا یافته است امتداد گردیده فابریکه را بکار می اندازد وآب فضلـه آن درمجری خود ارگ را بشکل نیم دائره دور زده درزیـر بـرج جنوبی ارگ بفاصله تخمینا پنجاه‌متر بوادی سرازیرشده وبدریا میریزد ، این آب در آبیاری مقدار زیادی اراضی که‌درسابق آب نداشت کـمك‌نمود .

علاوه‌برین نهر دونهردیگرهم جلـگه‌جبل‌السرج راآبیاری می نماید که یکی‌بنام نهر بخشی ودیگر بنام نهر کـلان معروف میباشد .

راههای مواصلات : جبل‌السراج از کابـل (٩٢) کـیلومتر واز چاریـکـار مـرکـز حکومت اعلی پروان (١٧) کـیلومتر فاصله‌دارد جبل‌السراج باچاریکار ذریعه دو سرك وصل گردیده است یـك‌سرك همان‌است کـه ازمرکـز چاریـکـار بطرف تمدره ممتد وازپل متك گـذشته بـدوشعبه منشعب میـگردد کـه یـکی بطرف دره غور بندمتوجه وبه سمت ولایات قطغن ومزار میرود ودیـگر مستقیما بطرف جبل‌السراج امتداد یافته

بمرکز حکومتی آنجا یعنی ارگ منتهی میشود
سرك دیگر از مرکز چاریکار بطرف شرق ممتد واز بسا قراء وقصبات و بالاخره از پل سعدالله گذشته به سیدخیل میرسد و اخیراً به گلبهار و ریزه کوهستان امتداد می یابد . از حصهٔ سیدخیل در وقت حبیب الله خان سرك دیگری مستقیما به جبل السراج احداث شده که بدروازه بزرگ سمت جنوبی ارگ انتها می یابد .
از جبل السراج بطرف گل بهار یکی همین سرك است و دیگر یك راه در دامنه سلسله کوهیکه از جبل السراج تا گل بهار ممتد و فقط ذریعه دره پنجشیر وشتل قطع میشود ، رفته است که فی الواقع پیاده رو میباشد ولی گادی نیز حرکت می تواند .
مزارات: درجبل السراج مزارهای متعددی موجوداست که نزد اهالی متبرك میباشد مشهور ترین این مزارات عبارت است از : زیارت صوجی نزدیك ارگ به سمت شمال متصل به قلعهٔ مشهور محمدسرورخان پروانی ، مزار میرمیران صاحب درپای برج جنوبی ارگ بین احاطه خودارگ ، زیارت سیدزیورشاه وزیارت خواجه شیرخور علیه الرحمه . قرار نظریهٔ تاریخی ، اسکندر کبیر درین منطقه قلعه ئی بنانهاد که بنام اسکندریه کاپیسا شهرت یافت . درجبل السراج یك باب مکتب ابتدائی دائر بوده ونیز یکنفر نماینده درشورای ملی از طرف اهالی آنجا انتخاب وفرستاده می شود .

جبه : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۸٫۵ کیلومتر درجنوب شرق قریهٔ سرپل درعلاقهٔ بلخاب مربوط حکومت درجه اول سنگجارك درحکومت کلان شبرغان ولایت مزارشریف که موقعیت آن بین خط ٦٦ درجه ٥٠ دقیقه ٢٠ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ٣٥ درجه ٢٢ دقیقه و ٤ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .

جبه : قریه ایست بفاصلهٔ ١٣ کیلومتر درجنوب شهر قندهار واقع وبخط ٦٥ درجه ٤٥ دقیقه و ٢٤ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ٣١ درجه ٣٠ دقیقه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

جبهه دار : قریه ایست که بفاصلهٔ ٥٨٫٥ کیلو متر در شمال شرق قریهٔ خوگیانی در حکومت در جه ٢ ارغستان مربوط ولایت قندهار کائن وبخط طول البلد مشرقی ٦٢ درجه و ٥ دقیقه وخط عرض البلد شمالی ٣١ درجه ٢٨ دقیقه و ٥ ثانیه واقع است .

جتی : موضع جاه داریست که بفاصلهٔ ٤٨ کیلومتر در شمال غرب شاه کرم درعلاقهٔ شورابك مربوط ولایت قندهار کائن وبخط ٦٥ درجه ٥ دقیقه ١٠ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٢٩ درجه ٥٦ دقیقه و ١٩ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده است .

ججی : کوهی است درعلاقهٔ شین دند مربوط حکومت کلان غوریان متعلق ولایت هرات که بین ٦٢ درجه

۹ دقیقه ٤٨ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۲ درجه ۵۸ دقیقه و ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده است .

جدان : قریه‌ایست بفاصلهٔ ٤٠٫٥ کیلومتر در شمال غرب تیك متصل بند امیر در علاقهٔ یکاو لنگ مربوط حکومت کلان‌دایزنگی ولایت کابل که‌بخط ٦٦ درجه ۳۹ دقیقه و ۳۵ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳٤ درجه ۵۳ دقیقه و ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده است .

جدران : حکومت ایست درجه(۳) مربوط ولایت جنوبی دارای زمین کوهستانی وبلند که‌اکثرحصه های آن خاك زراعتی وحاصلخیز داشته و درسال دو فصل حاصل میدهد اما بعضی نقاط آن دشت‌لامزروع می‌باشد هوای آن درتابستان گرم ودرزمستان سرد ودربهار وخزان معتدل می‌باشد برف‌باری آن درزمستان خیلی‌شدید بوده ودربهار که‌باران می‌بارد برفهارا ذوب نموده وآب آن ازدره‌ها سرازیر میشود . نباتات این منطقه عبارت از گندم، جو، جواری، ماش، مشنگ ،شالی سبزیجات رشقه وغیره‌می‌باشد درباغهای آن سیب،زردآلو ،چهارمغز، شفتالو، توت، انگور، زیاداست درختهای بی‌میوه بید، سفیدار نیز فراوان است .

جدران ازحیث اینکه کوهستانی است کوهای بلند وحاصل خیزی دارد که برف دائمی نیزدر کوه‌های آن دیده میشود وبرعلاوه جنگلات انبوه ازقبیل ارچه ،جلغوزه، نشتر ،بلوط زیادپیدا میشود که‌مردمان آن‌علی‌العموم تجارت چوب‌را می‌نمایند . حیوانات اهلی آن عبارت ازاسپ ،قاطر ، خر، بز، گوسفند، گاو، بوده‌وحیوانات وحشی آن،آهو ،خرگوش می‌باشد گاهی پلنگ‌هم در کوهای آن‌دیده شده‌است . ذخایر سنگ ریشه (سبست) در جدران پیدایش دارد که‌به‌سبب‌قلت‌مقدار ذخایرآن (طبق تحقیقات‌متخصصین‌معدن) مورد توجه‌واقع نگردیده‌است. ارتفاع جدران ازسطح بحر تخمین ۳۷۲۵ متر بوده‌ویکنفرو کیل ازطرف‌اهالی جدران بشورای‌ملی فرستاده میشود .

جر : موضعی است بفاصلهٔ ۱۲٫٥ کیلو متر در شمال مرکز بغلان مربوط ولایت قطغن که‌بخط طول‌البلد مشرقی ٦۹ درجه ۵۰ دقیقه و ۱۳ ثانیه‌وخط عرض البلد شمالی ۳٦ درجه ۱۸ دقیقه و۳٦ ثانیه واقع میباشد .

جربشی : قریه‌ایست بفاصلهٔ ۱۱٫٥ کیلومتر که در شمال‌غرب حکومت‌درجه٤ چاه‌آب مربوط حکومت کلان تالقان ولایت قطغن واقع وبخط ٦۹ درجه ۳۹ دقیقه و۲۵ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۷ درجه ۲٦ دقیقه و ۱۱ ثانیهٔ عرض البلدشمالی‌واقع گردیده است .

جرس : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۳٤ کیلومتر درجنوب‌شرق قلعهٔ‌سرکاری در علاقهٔ‌درهٔ صوف حکومت کلان سمنگان مربوط ولایت مزار شریف کائن و بخط طول البلد مشرقی ٦۷ درجه ۳۱ دقیقه ۳٦ ثانیه وخط عرض‌البلد شمالی ۳۵ درجه ٤٦ دقیقه و۲ ثانیه‌واقع‌میباشد .

جرسو : کوهی است که درشمال شرق قلعهٔ حمیدخان بارتفاع تخمین ۱۸۳۲ متر در علاقهٔ شورابك مربوط ولایت قندهار واقع وبین خط ٦٦ درجه و ١٤ دقیقه و ٣٥ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣٠ درجه ٢١ دقیقه و ٣٧ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میبا شد .

جرغان : قریه ایست بفاصلهٔ ٥٢٠٥ کیلومتر درغرب تکزار در علاقهٔ سنگچارك مربوط حکومت کلان شبرغان متعلق ولایت مزارشریف که بخط طول البلد مشرقی ٦٥ درجه و ٥٥ دقیقه و ٢٤ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ٣٥ درجه ٥٥ دقیقه واقع شده است .

جرقلعه : قریه ایست بفاصلهٔ ١٢٠٥ کیلومتر در جنوب شرق سوزمه قلعه درعلاقهٔ سرپل متصل نهر تگاب خواجه مربوط حکومت کلان شبرغان ولایت مزار شریف که بخط ٦٦ درجه ٢٠ دقیقه ١٦ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ٣٦ درجه ٢ دقیقه و ٨ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد

جرك : دندآبیست که بفاصلهٔ ٨٣٠٥ کیلومتر در شمال شرق قلعهٔ قلندر نادر در علاقهٔ گرم سیر مربوط حکومت اعلی گرشك کائن وبخط ٦٤ درجه ٤٥ دقیقه ٥٨ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣١ درجه ١٨ دقیقه ٥٥ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

جرگ : قریه ایست که بفاصلهٔ ٧٦ کیلومتر درجنوب غرب مرکز فراه مربوط حکومت اعلی فراه واقع وبخط ٦١ درجه ٣٤ دقیقه ٥٢ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣٢ درجه ١٠ دقیقه و ٢٤ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میبا شد .

جرم : قریه ایست بمرکز حکومت درجه ٢ جرم متصل سرك مربوط حکومت اعلی بدخشان که بخط ٧٠ درجه ٥١ دقیقه و ١٣ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣٦ درجه ٤٩ دقیقه و ١ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میبا شد .

جرم : حکومت درجه ٢ مربوط حکومت اعلی بدخشان بوده بین خط ٧١ درجه ١٥ دقیقه ٦ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣٦ درجه ٣١ دقیقه ٨ ثانیه عرض البلد شمالی کائن است وبه ارتفاع تخمین (١٥٣٩) متر ازسطح بحر واقع وازفیض آباد مرکز حکومت اعلی بدخشان تقریبا ٣٩٠٥ کیلومتر واز کابل (٧٩٧) کیلومتر مسافه دارد، حدود آن ازطرف شمال ویك قسمت شرق به علاقه داری درجه ٣ بهارك وازسمت شرق به حکومت درجه ٣ اشکاشم وازحصه غرب به حکومت درجه ٣ کشم وازناحیه جنوب شرق به علاقه داری درجه ٢ زیباك وازسمت جنوب به علاقه داری درجه ٣ کران ومنجان محدود میبا شد حکومت جرم حاوی دو علاقه داری درجه ٣ که بنام های علاقه داری بهارك وعلاقه داری کران ومنجان موسوم است میباشد ، قریه های مربوط جرم عبارتست از : مرکز جرم خاش دره، یمکان فرغا میرو، کهیب، ستیب، لاریب، خوستك، درهٔ بزرگ، جوخوان

حضرت سعید، یرغسك، روشنگان، غرمی سینه، سوچ ریباب، جنگ بالاچنگ پایان، خرنداب، دشتك، ده سنگان، اصل جرم، حصارك، قلعه گنبد، نوجرم، سر حوض، دو باب، مکتب ابتدائی یکی درمرکز حکومتی جرم ودیگری در قریهٔ (شهران خاش) مربوط جرم تاسیس گردیده که اطفال دران تربیه میشوند درجرم مزارات متعددی وجود دارد که مشهور آن ها مزار خواجه ابدال درپایان شهر جرم، مزارخواجه انان درموضع سرپل سوچ، مزار شاه ناصر خسرو درقریه حضرت سعید مزار چهل تن در کوه هزاره مزار حضرت خلیفه خان درمرکز جرم مزار خواجه قوام الدین دربهارك، مزارخواجهٔ حمیدالدین حریری که یکعالم متبحر درعلم عقائد میباشند درقریه سر غیلان، مزار سید فقیرالله پسر حضرت میر غیاث الدین درمرکز جرم، قدم جای میرسیدعلی همدانی درجرم میباشد. منطقهٔ جرم تماما کوهستانی بوده واراضی هموار آن نسبتا کمتراست چون ازسه طرف بین در های وردوج، زردیو وسرغیلان که دوطرف دریای کوکچه واقعست احاطه شده شامل چندین قرأ دیگر ویکمقدار اراضی زراعتی است که اراضی مذکور اوسط بوده آنقدر حاصل خیز نمیباشد، هوای آن درزمستان سرد نبوده درتابستان نیز زیاد گرم نیست در جا های سرد سیر ومنطقه های کوهی ضخامت طبقه برف باندازهٔ نیم متر تخمین شده تااواخر جوزا برف آن ذوب نمیگردد ازحمل تاثور موقع باریدن باران است هوای جرم چون مناسب وخوشگوار است، هرنوع طیور ازقبیل بلبل، کبك، کبك زری، کبوتر خانگی و وحشی مرغ آبی، سیسی، باز، باشه، گرگس، عقاب، زاغ، بوم وجود دارد خاصتا از حیث بلبل های هزار داستان این وادی خرم مشهور است. پیدا وارزراعتی آن عبارة از گندم جو، شالی، برنج لك، ارزن، زغر جواری، مشنگ، باقلی، پیاز، کچالو، با دنجان، بادرنگ وخربوزه میباشد، تریاك، نیز درسابق کاشته می شدولی پس ازاینکه صادرات آن ممنوع قرار داده شد کشت آن هم منع گردید. باغ و جنگل دراینجا کمتر دیده میشود باآنهم اهالی که غالبا دهقان ومالدار بوده برای احداث باغها ذوق دارند اشجار مثمر وغیر مثمر ازقبیل: توت، زردآلو، سیب، ناك، گیلاس، بادام، شفتالو، چار مغز، انگور، بید، چنار وغیره دربعضی جاها تربیه میشود واز گلها گل گلاب وپتونی وبعضا نباتات طبی نیز پیدایش دارد، صنائع دستی اهالی عبارت از برك بدخشی جراب پشمی وتخی وبنیان پشمی، گلیم وغیره است که عموما بذریعه نسوان صورت میگیرد. حیوانات اهلی آن عبارة ازاسپ، گاو، گوسفند وبز بوده حیوانات وحشی آن ازقبیل: آهو، بز کوهی، روباه، خرگوش، شغال، گرگ پلنگ. خرس، خفك، سیاه گوش وخشگاواست. دوسلسله کوهای مشهوریکه درشرق وغرب منطقه جرم واقع واز کوه هندوکش و کوه زیباك منشعب گردیده بنامهای کوه دره وردوج، کوه زردیو، کوه سر غیلام، کوه سرخ،

کوه کمانك، کوه کرگسی، کوه پیازی کوه چهل‌تن، کوه کهیب، کوه ختك ها و کوه خنجان یاد میشود ارتفاع کوهای مذکور ازسطح پامیرات پست واز دیگر حصص ولایت قطغن بلندتر میباشد، درعلاقهٔ کران مربوط جرم یکمعدن سنگ لاجورد وچندین معادن خاك سفید، خاك سرخ، خاك سیاه که کارآمد تعمیر میباشد موجوداست ومعدن یکنوع سنگ دیگر درقریه آستانه که به (حضرت سعید) شهرت دارد کشف‌شده وازان تسبیح وبعضا مهرهای کار آمد ساخته میشود . درجرم چندین دریاوجود دارد که مشهورآنها (کوکچه) میباشد این دریا از کوتل انجمن مربوط کران ومنجان وچندین دره‌هاوآبهای ذوب شدهٔ برف که از کوهای مجاور سرا زیر میشود سرچشمه گرفته بطرف قریهٔ سفید وبهارك جریان می‌یابد. اما نظر به عمیق بودن درجرم ازان استفاده نشده صرف در حصه دشت قلعه مربوط ینگی قلعه اراضی قلیلی را آبیاری نموده سپس به دریای آمو میریزد وطول این دریا الی دشت قلعه که محل انصباب آن بدریای آمو است تقریبا (۲۹۰) کیلو متر است، دریای وردوج نیز که ازحصه سنگلیج مربوط زیباك منبع گرفته ازآنجا بطرف دودوج وبهارك میرود کذا دریای دیگری که موسوم بدریای سر غیلام است از کوتل آغرده که درشرق جرم وقوع یافته منبع گرفته بطرف بهارك جاری میگردد. این دودریای اخیرالذکر اندك اراضی را درساحل خود سیراب نموده بعدا بدریای کوکچه داخل میشود . سرك عمومی وموترو اینمنطقه همان سرکیست که ازمرکز جرم الی سرك داخله حکومت اعلی بدخشان تمدید ووصل گردیده علاوه بران چندین راههای خصوصی موجود است که‌علاقه جرم را باقریه های مربوط وحکومات مجاور آن اتصال می‌بخشد. ازطرف اهالی جرم یکنفرو کیل نیز انتخاب وبه‌مجلس شورای ملی فرستاده‌می‌شود.

جزغره : دریائیست که‌بفاصلهٔ ۸۲،۵ کیلومتر در شمال شرق‌شین‌دند مربوط حکومت کلان غوریان متعلق ولایت هرات‌وقوع‌داشته وبین‌خط ٦٢ درجه ۵۱ دقیقه و۲۷ ثانیه طول البلد مشرقی وخط۳۳درجه ۲۷دقیقه و۳٤ ثانیه عرض‌البلد شمالی کائن میباشد .

جسر : قریه‌ایست که بفاصلهٔ ۲۱ کیلومتر درشمال‌شرق گرشك درعلاقهٔ نهرسراج مربوط حکومت اعلی گرشك واقع وبین‌خط٦٤ درجه ٤۵ دقیقه و۱۲ ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط۳۱درجه ۵٤دقیقه ۲۲ ثانیه عرض‌البلد شمالی کائن میباشد .

جعفرخیل(سرکی‌قلعه): قلعه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۱۲،۵ کیلو متر درجنوب‌شرق قلعه رسول‌خان‌متصل سرك درعلاقهٔ کامرانی، مربوط حکومت کلان کتواز حکومت اعلی غزنی موقعیت‌داشته‌وبخط٦٨درجه ۳٦دقیقه و۱ ثانیه طول‌البلدمشرقی وخط۳۲درجه ۳۰دقیقه و۱۷ ثانیه عرض البلدشمالی کائن می باشد .

جعفرقلی : قلعه ایست که بفاصلهٔ ۳۵٬۵ کیلومتر درشمال شرق قلعهٔ نومتصل نهر آب شو رمه در علاقهٔ بادغیسات مربوط ولایت هرات واقع و بخط ۶۳ درجه ۱۶ دقیقه و ۴۲ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه ۳ دقیقه و ۴۹ ثانیه عرض البلد شمالی کائن است .

جعفر کوتل : کوتلی است بفاصله ۱۵ کیلومتر درجنوب شرق قلعهٔ رسول خان مربوط حکومت کلان کتواز حکومت اعلی غزنی که بین خط ۶۸ درجه ۳۷ دقیقه و ۳۰ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۲ درجه ۲۹ دقیقه و ۵۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده است .

جغتو : منطقه جغتو در تشکیلات اداری حکومت در جه ۳ مربوط حکومت اعلی غزنی میباشد حدود اربعه آن ازطرف شمال متصل است به (جغتوی) وردك و (دایمیرداد) وردك ، وطرف جنوب آن حکومت درجه ۳ قره باغ ، طرف جنوب شرق آن علاقه داری واغظ ، طرف جنوب غرب آن علاقه داری درجه اول مالستان وقوع دارد . طرف شمال آن حکومت کلان دایزنگی وطرف شمال شرق آن علاقه داری خواجه عمری واقع است . ازسمت شرق بحکومت اعلی غزنی ، وازطرف مغرب ملحق است به قریه جات (قرناله) بهسود و (کوره له) بهسود و (داله کندی) مالستان . فاصله آن ازمرکز حکومت اعلی غزنی تقریبا (۲۷) کیلومتر می آید . کوه های بزرگ و کوچك بشکل متوازی ازشرق بغرب و ازشمال بجنوب ، دره های این منطقه را از هم مجزا ساخته و به هفت دره منقسم کرده است . زمین آن ناهموار بوده ولی حاصل خیز است . آب وهوای آن درزمستان سرد ودر تابستان معتدل میباشد . زراعت آن عبارت از گندم ، جو ، جواری ، باقلا ، شرشم . تربك ، شبدر ، وغیره بوده واهالی به تربیه گوسفند وبزو گاو توجه دارند واز روغن وپشم آن استفاده میکنند . از نباتات طبی ، بوی مادران ، کرم بته ، زیره ، بارتنگ ، گربه خورك وغیره در کوهای آن می روید ، از حیوانات اهلی اسپ ، گاو ، بز ، گوسفند ، مرکب و ازطیور اهلی مرغ خانگی و کبوتر زیاد است . از حیوانات وحشی آهو ، روبا ، گرگ وخرگوش پیدا میشود وطیور وحشی آن مرغابی ، کبك ، قاز ، بودنه وغیره است . کوه ها درین منطقه ازشرق بغرب وازشمال بجنوب امتداد یافته ، سلسله کوهای که ازشرق بغرب رفته است از کوه های مالستان وبهسود جدا شده دربعضی جاها بصورت متوازی و در برخی حصص بصورت غیر متوازی واقع بوده ودرحصه شهر غزنی خاتمه می پذیرد و کوهای که ازطرف جنوب بطرف شمال امتداد یافته سلسله کوه (گل کوه) را با (کوه بابا) وصل میکند این کوه دارای معادن آهن . مس وسرب بوده وهم سنگ مرمر دران وجود دارد . درین منطقه دریای بزرگی وجود نداشته وزراعت آن از آب چشمه سارها آبیاری میگردد . در خود این علاقه بنابراینکه کوهستانی است سرك عمومی امتداد نیافته ، مگر دوسرك موتر رو ازحصه غزنی جدا شده ، یکی آن ازدره (قیاق) و (جرم تو) و (سراب) عبور نموده به (ناور)

منتهی میگردد ، ودیگر آن بدرهٔ (گل بوری) امتداد می‌یابد . یك مکتب ابتدائی بنام مکتب جغتو درین جا تاسیس یافته است که اطفال دران مشغول تحصیل میباشند. دره‌های مشهور این منطقه عبارت است از دره قیاق ، دره جرم تو ، دره سر آب ، دره ناور ، دره علو دانی دره قریه یوسف ، دره گل بوری . وجه تسمیه جغتو قرار روایت اهالی آن این است که درایام قدیم یکی ازسر کردگان این منطقه برسر خودجغه میزد ومردم آن جاشخص جغه‌دار ویا (جغه بسر) را (جغه‌تو) یاد میکنند ، مثلا شخص کلاه‌دار را (کلاه تو) میگویند ، رئیس خودرانیز که جغه‌دار بود (جغه‌تو) یادمیکردند ، وبدان سبب این منطقه بنام منطقه (جغه‌دار) ویا (جغه‌تو) مسمی گردیده است. دره (قیاق) بین دو کوه تقریبا در (۹) کیلومتری شهر غزنی واقع بوده و کوه‌های دوطرفه آن ازمشرق بطرف مغرب بصورت متوازی امتدادیافته وبکوه دره (جرم تو) وصل میشود . دره (جرم تو) متصل به جنوب غرب دره (قیاق) بوده و کوه های مذکور ازشمال غرب به جنوب غرب بصورت متوازی ممتداست ، طول این دره که ازدره (قیاق) شروع وبدره کوتل (کبك پران) ختم میشود تقریبا ٦/٥ کیلومتر می‌آید ، وجه تسمیه آن طبق روایت اهالی آن چنین است که چون شخص کلان ومالك این حصه لباس چرمه را دربر میکرد مردم آنرا (چرمه‌تو) میگفتند وبدان سبب این منطقه بنام دره (چرمه‌تو) مسمی شده وبمرور زمان (چ) آن به (ج) تبدیل و (ه) آن حزف گردیده واکنون آن را (جرم تو) می گویند . درین حصه گنبدی بنام گنبد (بیگم) وجود دارد ومردم می گویند درزمان سلطان محمود غزنوی ، روزی شخص سلطان ازاین دره می گذشت ، وخیلی تشنه وخسته شده بود ، در کنار این چشمه زنی رادید که مشغول رخت شوئی بود ، وازوی آب خواست تا رفع عطش نماید زن جامی را در دست داشت بدون اعتنا درآب فرو برده وازآب گل آلود باسلطان پیش کرد - سلطان آب را نگرفته وگفت قدری آب پاك بده ، بار دیگر زن مذکور آب گل آلود بسلطان تقدیم کرد ، این مرتبه نیز سلطان آب را مسترد نموده گفت ازچشمه ، آب پاك بیار نه آب گل آلود - این مرتبه زن مذکور آب پاك آورده وبه بسیار احترام بسلطان تقدیم کرد وگفت : چون شما خیلی مانده وخسته بودید واز سیمای شما خستگی هویدا بود ، اگر من بمجرد رسیدن شما آب میدادم احتمال مریضی میرفت ، لذا اهمال کردم تا کمی خستگی رفع گردد - اینك که اندکی استراحت نمودید آب نوش فرمائید . سلطان راسخن وی خوش آمد وهدایت داد تامبلغی ویك اندازه زمین بوی اعطا شود وهم بعداز مرگ بقبر وی گنبدی بنا کنند . امر سلطان عملی شد وگنبد مذکور بنام گنبد (بیگم) معروف گردید . دره (سرآب) ازجمله وسیع ترین دره‌های جغتو بحساب رفته وسلسله کوهای خوردوبزرگ اطراف آنرا بصورت غیرمنظم احاطه کرده است و کوه (گل کوه) درسمت جنوب غربی آن واقع است ، طول این دره ازشمال به جنوب تقریبا (۸۱) کیلو متر و عرض

آن ازشمال بغرب تقریبا نیم کیلو متر می‌آید. این دره دارای چشمه‌سارهای زیاد بوده وآب وافری ازهر گوشه و کنار آن جاریست ، زراعت آن عموما دردامنهٔ (درهٔ گل کوه) بعمل آمده وازللمی آن حاصل خوبی میگیرند فاصله آن ازمرکز حکومت تخمین ١٤ کیلومتر است وبدان سبب سرآب گفته میشود که آب ازاین منطقه بجانب شهرغزنی می‌آید . دره ناور ، بطرف غرب منطقه سرآب واقع گردیده وطول آن ازجنوب به‌شمال تقریبا ٥٥ کیلومتر میباشد واز دامنه گل کوه شروع گردیده وبسلسله کوه بابا ختم می گردد و عرض آن تخمین ١٥ کیلومتر می‌آید وازچهارطرف کوهای خوردوبزرگ آنرا احاطه کرده وسطح آن مرتفع است، آب‌وهوای آن در زمستان خیلی سردودرتابستان گوارا است زمین این منطقه جبه‌زار بوده ودراوایل بهار تمام این منطقه راآب فرا می گیرد وشکل یك جهیل‌را اختیار می کنند وجزچار اطراف دامنه کوه مابقی تماما پرآب میشود وتاماه ثور آب آن دوام می نماید این منطقه کاملا علف‌زاربوده‌وچراگاه‌خوبی برای‌مواشی است، ومالداران زیاد کوچی جهت چرای مواشی‌خویش به این جا رجوع میکنند . طیور وحشی زیادی جهت شکار دارد ،می گویند درقدیم شهزادگان خراسان برای شکار درین‌جا می آمدند وآثار وعلایم زیاد قدیمه‌درآنجا یافت میشود ،شایداین حصه‌را (ناور) ازان گویند که تالاب بوده وموقعیت شکاردارد (دره‌علودانی) ازحصه‌جنوب شرقی دره (ناور) بصورت نیم‌دائره ویاقوسی شکل جانب جغتوی وردك امتداد دارد ودر همین حدود یك دره خیلی باریك بصورت یك‌شاخه ازین‌دره جداشده وبطرف شمال تاحصهٔ (دایمیرداد) وردك پیش‌میرود وجه‌تسمیه آن قراریکه اهالی روایت میکنند این‌است چون درزمان قدیم اسم رئیس این دره (علاوالدین) بودلذا دره مذکور بنام (علاوالدانی) یعنی جای علاوالدین یادمیشد . طول آن ازجنوب بشمال‌شرق تقریبا ١٤ کیلومترمیباشد .درهٔ(قریه یوسف) ازشمال جغتوی وردك شروع شده وطرف جنوب تامنطقه دره‌سرآب امتداد می‌یابد و بدوطرف آن کوهای خورد وبزرگ بصورت متوازی واقع‌شده‌است، طول‌این‌دره‌تقریبا ٨ کیلو متر وعرض آن $\frac{1}{4}$ کیلو متر تخمین شده .درهٔ (گل‌بوری) بفاصلهٔ تقریبا ٤ کیلومتر از طرف غرب شهر غزنی شروع شده وبطول‌تقریبا ١٦ کیلومتربکوهای‌سرآب ختم‌میگردد وعرض آن $\frac{1}{4}$ کیلو متراست جغتو دارای یك علاقه داری که‌باسم واعظ شهرت داشت بود ولی درنصف اول سال ١٣٣٤ علاقه‌داری مذکور دراثرصوابدید وزارت داخله لغوشد . درجغتویك باب مکتب ابتدائی مسمی به مکتب ابتدائی قیاق ویك باب مکتب دهاتی نیز درین منطقه دائر است . همچنین ازطرف اهالی جغتویکنفر وکیل به‌شورای ملی فرستاده میشود .

جغتو : علاقه‌داری است درجه ٢ درحکومت درجه ٢ وردك از متعلقات حکومت کلان لوگر که مربوط ولایت کابل میباشد حدود آن قرارذیل است :

طرف شرق آن علاقه‌داری چرخ ، غرب آن حوزهٔ حکومتکلان دایزنگی: شمال شرق آن سیدآباد جنوب آن علاقه‌داری خواجه عمری مربوط حکومت اعلی غزنی میباشد . جفتو بکناراست جاده عمومی که‌از کابل به غزنی میرود موقعیت دارد .

جفت‌سرد : قریه ایست که درعلاقهٔ گرم سیر مربوط حکومت اعلی گرشك واقع بوده و بین خط ٦٥ درجه و٧ دقیقه و٢٤ ثانیهٔ طول البلد مشرقی و خط ٣٠ درجه ٥٩ دقیقه و ٣١ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

جفت‌سرد محمداکبر : دندابیست درعلاقهٔ گرم سیر مربوط حکومت اعلی گرشك که بین خط٦٥درجه ٩ دقیقه و٢٤ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣١ درجه ١٣ ثانیهٔ عرض البلد شمالی واقع میباشد .

جگدلك : قریه‌ایست بفاصلهٔ ٥، ٢٣ کیلومتر درجنوب حکومت درجه ٤ سروبی مربوط ولایت کابل که‌بخط ٦٩ درجه ٤٥ دقیقه و٤٨ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣٤ درجه ٢٦ دقیقه و٢٥ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

جلاد : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ٣٣ کیلومتر درجنوب غرب خوگیانی‌درعلاقهٔ ارغستان (مربوط ولایت قندهار) واقع وبخط ٦٦ درجه ١٧ دقیقه و٥ ثانیهٔ طول البلد مشرقی و خط ٣١ درجه ٢٩ دقیقه و٣٣ ثانیه عرض البلد شمالی کائن است

جلال : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ٥، ٦ کیلومتر درشمال شرق سپین بولدك مربوط ولایت قندهار کائن وبین خط ٦٦ درجه ، ٢٧ دقیقه و٥٧ ثانیه طول البلد مشرقی و خط ٣١ درجه ١ دقیقه و٣٦ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است

جلال آباد : مرکز ولایت‌مشرقی که‌از کابل بمسافه تقریبا (١٨٢) کیلومتر برسر راه کابل وپشاور بکنار دریای‌بهسود که‌آن‌را دریای کابل هم‌می‌نامند واقع وبین خط ٧٠درجه و٢٧ دقیقه و٥٤ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣٤ درجه و٢٦ دقیقه و ٢ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشدوازمواضع زیبای شتائیه افغانستان بشمار می رود منطقه ئیست که درموسم زمستان سرسبز بوده برف کمیر نمی باشد آب وهوای آن درتابستان بسیارگرم ودرزمستان معتدل وخوش گوار است‌ندرآیخ بندی خفیفی هم بمشاهده میرسددرزمستان بادهای سرد ودرتابستان بادهای گرم ازسمت جنوب ومغرب از دامنه کوه سفیدبرخواسته واز اراضی شنزار ومیادین خشك ولامزروع جبهه جنوب وجنوب غربی گذشته‌ریگ‌های زیادی را بهرطرف منتشر میگرداند وازین لحاظ که میدانهای وسیع وبی‌آب درحواشی

ومتصل این وادی واقعست سموم‌جنوب غربی تا جلال آباد نمی رسد . درتابستان باران ندارد زمستان واوائل بهار موسم بارانی است. چون سطح جلال‌آباد پست بوده آب های رودبار کابل ومعاونین آن ازقبیل آبهای غوربند ، پنجشیر، لوگر، تگاب ، الیشنگ الینگار سرخاب ، کنر وغیره به‌این منطقه واصل می‌شود وارآبهای فراوان وداثمی رودخانه های متذکره استفاده میشود. اراضی جلال آباد ازحاصل خیزترین ومعمور ترین علاقه های افغانستان بشماررفته سالانه بمقدار زیادی غله‌باب خصوصا برنج باریك ولك گر ، شکر (یکنوع گرمیده است نه پوره) به پیمانه وسیع ازین منطقه به کابل ودیگر مناطق مملکت صادرمی شود واراضی جلال‌آباد دوفصل حاصل می‌دهد درزمستان هم نباتات ازنشوونمای خود بازنمی ماند به این سبب در جلال‌آباد باغ های مشهور یکه ازحیث قشنگی وسرسبزی نظیر ندارد احداث گردیده درختان سروغیره اشجار مثمر وغیرمثمر مخصوص مناطق گرم سیررونق وزیبائی منطقه را دوبالا گردانیده است هرقسم میوه مثل نارنج ، مالته، متهٔ، سنتره، لیمو، خرما، وغیره بر علاوه برنج، نیشکر وپنبه ازحاصلات عمده این منطقه بشمار می‌رود .

شهر قدیم جلال‌آباد دارای فصیل‌بوده خانه‌های داخلی آن‌غالبا دومنزله و ازخشت‌وگل بصورت خامه آباد گردیده است کوچه‌های آن بی انتظام مانند شهر کهنه کابل وآبادی های شهر توسط دوسرك وبازار که یکدیگر را عمودا قطع می نماید به چهار حصه تقسیم وانجام هریك بازار های مذکور بیکی از چهار دروازه فصیل منتهی می شود طرف شمال‌را دروازه بهسود ، جنوب‌را دروازه هده، شرق را دروازه پشاوری ومغرب را دروازه کابلی‌می‌نامند درخارج شهر به‌سه طرف شرق ، شمال ، وغرب باغ های متعدد وعمارات دولتی که‌دربین باغها تعمیر گردیده جالب دقت‌است که از جمله‌باغ کوکب باغ‌سراج العمارت وباغ‌شاهی مشهور است برعلاوه‌آن اساس یك‌شهر جدیدی بطرف‌غرب شهر (یعنی خارج دروازه) کابلی زیر نظر است

شهر قدیم‌آن بین دیوارهای محصوروتجار و کسبه درداخل شهراند درخارج شهرعمارات باغ ها، بستانها وجاهای تفریح‌قرار گرفته است که‌برای تماشا خیلی موزون می‌باشد .

درجلال آباد یك‌هوتل عصری بنا یافته‌بود تا مسافرین در آنجا راحت نمایند لکن اخیرا بکثرت وازدحام مراجعین ایجاب نموده که یك هوتل وسیعتر مجهز تری تحت تعمیر گرفته‌شود اکنون کارآن جاری‌ونزدیك‌بختم‌است برای تفریح شهرجلال‌آبادواطراف آن ازقبیل لغمان ،سرخرود، کامه بهسود وغیره از اوائل‌ماه‌عقرب اواخرحوت بهترین وخوشترین موقعی بوده اشجار سرسبز ، گلها ، ریاحین در آنجا بوفرت‌تربیه میکردد .

چیزیکه برای تماشا بیشتر موزون است آثار تاریخی هده در بیست کیلومتری جلال آباد است که تمدن قدیم بودائی را در آنجا نمایندگی می کند ، درجلال آباد از نماینده های خارجی تنها قونسلگری ولتین پاکستان وهندوستان موجود میباشد ، مسافرینیکه از جلال آباد قصدسفر کابل رامی نمایند نخستین منزل وهوتلیکه در ان استراحت کنند یاشب بگذرانند باغ نمله بود. در سابق نمله بین معبر عمومی سابق کابل وجلال آباد واقع بود باغ نمله در ۳٦ کیلومتری جلال آباد بطرف کابل واقع است درین باغ نیز هوتلی با لوازم بنا یافته بود موقعیت جغرافیائی جلال آباد بین ۷۰ درجه ۲۷ دقیقه ٥٤ ثانیه طول البلد شرقی ۳٤ درجه ۲٦ دقیقه ۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد وازسطح بحر تقریبا (٦۰۰) متر ارتفاع دارد .

در جلال آباد یك باب مکتب لیسه بنام لیسه ننگرهار درمرکز ویك باب مکتب مسلکی بنام (نجم المدارس) مشرقی دائر است .شهرجلال آباد یك نفر وکیل به شورای ملی می فرستد مرقد امیرحبیب الله خان شهیددر شهر جلال آباد واقع است باغ سراج العمارت که در حین انقلاب داخلی ۱۳۰۷ شمسی بدست اشرار آتش زده شد تنها اسکلت آن باقی مانده است .بهدوطرف راهیکه ازجلال آباد بطرف پای تخت میرود درخت های بلندسرو غرس شده و جاده را از شعاع گرم آفتاب محافظه می نماید جلال آباد چندین بار خراب ودوباره آبادشده است اصلاجلال آباد ازطرف بابرشاه بنا یافته اما جلال آباد کنونی درزمان اکبر شاه هنشاه هند تعمیر گردید واسم جلال الدین را بخود گرفت (سال ۱۵۰۷).در سال ۱۸۳٤ ازطرق اعلیحضرت امیردوست محمدخان اشغال گردید بعدازان درجنگ اول افغان وانگلیس صدمه دید ودرجنگ دوم انگلیس و افغان از طرف قوای انگلیس اشغال شد در سال ۱۸٤۲ زلزله شدید نیمهٔ زیاد آن راخراب وتباه ساخت اززمان تعمیر مجدد تاامروز خیلی کم تغیرشکل داده است امیرحبیب الله خان شهید بهشتائیه جلال آباد علاقه مندی زیاد داشته اخیرا مواسم زمستان را درجلال آباد سپری می ساخت لکن بعد از مرگ امیر حبیب الله خان جلال آباد نیز اهمیت سابق خود را ازدست داد . جلال آباد نه تنها به تجارت ترانزیت شهرت دارد بلکه ازمواد زراعتی اطراف آن صدهاتن میوه خشك بادام ، سنتره ، مالته ، نارنج ، لیمو ، وغیره بهدیگر شهر های افغانستان خصوصا کابل صادرمی شود .اهالی مرکز کابل از برنج جلال آباد استفاده زیادمیکنند صنائع دستی آن حتی بهرات ومیمنه نیز میرسد دوبین صنائع دستی خصوصا لنگی آن که ازنخ وابریشم ساخته میشود خیلی شهرت دارد وهمچنین کارهای دستی خیلی نازك آن از سنگ های نیمه قیمتی وچوب نیز مقام بلندی رادارا می باشد. استاسیون برق آبی که قوه آن (۳۰) کیلوات می باشد درین شهر موجود است تعمیر فابریکه قند سازی آغاز گردیده است که عنقریب تولید شکر شروع خواهد گردید بهسمت جنوب شهر دشت ریگزاری واقع است که بنام «ریگ شاه مردخان» معروف میباشد ، این ریگ بسیارمیده وسرمه ریگ میباشد ، در انتهای این ریگزار مخزن آب نیز

احداث شده وچشمه آب ودرختی چندنیز درآنجا قرار گرفته‌است . بطرف شمال‌غرب‌شهر نیزاری واقع شده که‌طبعا منشاء ملاریا وجایگاه شغال ها می‌باشد وصحت عامه را تحت تاثیر میگیرد . اراضی هموار جلال آباد دارای آب وهوای تحت منطقه حاره بوده هوای مرطوب تری‌دارد . درجه حرارت درتابستان تا ۴۵درجه سانتی گراد ودر زمستان درحدود ۲۰درجه میباشد .هوای این منطقه ازباد های‌مرطوب وبحری که ازهند می وزد تا حدی مرطوب می گردد و امکانات توسعه‌زرع نباتات منطقه‌حاره (لیمو،مالته ، مته) را زیاد تر میسازد حصص‌شرقی جلال‌آباد میدان وسیع‌ولامزروع است. کهارتفاع وسطی‌آن ۶۰۰متر میباشد بطرف غرب ارتفاع بیشتر می شود و دارای نقاط سبز و خرم است از قبیل قلعه فتح آباد، سرخ‌پل وغیره .هرقدر بطرف شمال مشرق شهر برویم ارتفاع زیاد تر می‌شود وضعیت جغرافیائی شکل کوهستانی را می گیرد ونیز هرقدر بلند برویم آثار جنگلات طبیعی‌زیاد می‌شود .حصص‌مرتفع گرد ونواح جلال‌آباد مثل چپریار، ماماخیل،خوگیانی، کنرها آب‌وهوای‌سردتری‌دارند، درچپریارو کجه خوگیانی وماماخیل درخت‌توت فراوان وتربیه کرم‌پیله معمول است .

جلال آباد : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۴/۵ کیلومتر در شمال شرق شبرغان مربوط ولایت مزارشریف متصل سرکیکه بطرف شبرغان میرود واقع شده وبین خط ۶۰ درجه ۵۲ دقیقه ۲۵ ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط۳۶درجه ۴۵دقیقه ۲۵ثانیه عرض البلد شمالی کائن است.

جلال‌تنگی : شیلهٔ آب است که بفاصلهٔ ۱۳ کیلومتر درشمال‌شرق قریهٔ گذر پام درعلاقهٔ غورات مربوط ولایت هرات وقوع یافته وآب آن بدریای تر بولك میریزد . موقعیت این شیله بین ۶۴ درجه ۴۶ دقیقه ۵۳ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه ۹ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی میباشد.

جلال‌خان‌ناور : دندابیست که بفاصله ۴۱ کیلومتر درجنوب شرق قریه خوگی در علاقه گرم سیر گرشك مربوط حکومت اعلی گرشك کائن وبین خط ۶۳ درجه ۲۶ دقیقه ۵۴ ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط ۳۰ درجه ۲ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض‌البلد شمالی موقعیت دارد .

جلال‌خیل : موضعی است‌درعلاقه سلیمان خیل‌مربوط حکومت‌اعلی غزنی که بخط ۶۸ درجه ۳۸دقیقه و۵۲ ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط ۳۲ درجه ۲۰ دقیقه و ۵۴ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع شده است .

جلالزئی : قریه‌ایست‌بفاصله ۵ کیلومتر درجنوب قریه‌جانی خیل‌مربوط حکومت درجه اول کتواز ازملحقات حکومت اعلی غزنی که‌بین خط ۶۸درجه ۲۶ دقیقه و ۲ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط ۳۲ درجه ۴۴ دقیقه و۱۲ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقعدارد .

جلال زئی : قریه ایست که بفاصله ٢٦/٥ کیلومتر درشمال شرق قریه خدرخیل در علاقه سلیمان خیل مربوط حکومت اعلی غزنی کائن و بخط ٦٨ درجه ٢٤ دقیقه و ٤٢ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣٢ درجه ١٣ دقیقه و ١٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقوعدارد .

جلاله : قریه ایست بفاصله ١٠/٥ کیلومتر درشمال قریه اسماربین سرك ودریای کنر مربوط ولایت مشرقی که موقعیت آن بین خط ٧١ درجه ٢٣ دقیقه و ٣٨ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣٥ درجه ٦ دقیقه و ٤٩ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .

جلجل : موضع چاه داری است که بفاصله ٤٦ کیلو متر در جنوب غرب سالیان کاریز در علاقه گرمسیر مربوط حکومت اعلی گرشك واقوعداشته وموقعیت آن بین خط ٦٣ درجه ١٨ دقیقه ١٧ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٢٩ درجه ٢٨ دقیقه و ٣٢ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .

جلجی : قریه ایست که بفاصله ٩/٥ کیلومتر درشرق موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشك واقع وبین خط ٦٤ درجه ٥٢ دقیقه و ٣٥ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣٢ درجه ٢١ دقیقه و ٤٢ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

جلجی ثانی : قریه ایست بفاصله ١٠/٥ کیلومتر درشرق موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشك که بین خط طول البلد مشرقی ٦٤ درجه ٥٢ دقیقه ١٤ ثانیه و عرض البلد شمالی ٣٢ درجه ٢٠ دقیقه و ١٠ ثانیه واقع شده است .

جلجی ثالث : قریه ایست بفاصله ١٠ کیلومتر درجنوب شرق موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشك که بین خط ٦٤ درجه ٥١ دقیقه و ٤٢ ثانیه طول البلد مشرقی و خط ٣٢ درجه ١٩ دقیقه و ١٨ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

جلدك : قریه ایست بفاصله ٩/٥ کیلومتر درجنوب غرب قلات غلزائی در علاقه حکومت درجه ٤ ترنك وجلدك متعلق حکومتکلان قلات ولایت قندهار که بین خط ٦٦ درجه ٤٩ دقیقه و ٤٨ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣٢ درجه ٥ دقیقه و ٧ ثانیه عرض البلد شمالی وقوع دارد . واز سطح بحر تخمین ١٤٧٢ متر ارتفاع دارد . در زمستان هوای معتدل داردوبرف باری زیاد واقع میشود لکن درتابستان هوای آن خیلی گرم است . حبوب این منطقه عبارت از گندم، جو، جواری، میباشد میوه سردرختی آن انگور وبادام است وبعضا توت هم تربیه میشود . جز بادام دیگر میوه جات آن صادرات ندارد حیوانات اهلی عبارت ازبز، گوسفند، اسپ، گاو، خر میباشد. آهو نیز در کوهای آن زیادبوده وشکار میشود. اهالی تماما زراعت پیشه ومالدار ند صنعت درین جا رواج ندارد . زراعت جلدك غالبا ذریعه کاریز و آب چشمه سار آبیاری میشود. رود ترنك که ازین منطقه میگذرد در بهار آب فراوان داشته اما درتابستان خشك میشود . پیدا وار آب وهوای جلدك عیناشبیه به ترنك میباشد .

جلده خان : کوهی است که درجنوب غرب قلعه غلزائی بارتفاع تخمین ۱۷۳۳ متر مربوط ولایت قندهار وقوعداشته وبین خط ٦٦ درجه ٥٠ دقیقه و ٥٣ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۲ درجه ٦ دقیقه و ۱ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

جلریز : علاقه داریست درجه ۳ که بفاصله ٦۳ کیلومتر درغرب کابل در حکومت درجه ۲ میدان مربوط حکومت کلان لوگر ولایت کابل کائن وبخط ٦٨ درجه ۳۷ دقیقه و ٤٨ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳٤ درجه ۲۸ دقیقه و ٥۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد . طول علاقه داری شرقا وغربا ۹ کیلومتر وعرض آن را شمالا وجنوبا سه کیلومتر تخمین نموده اند . زمین آن بعضاً کوهستانی وقسمتی هموار است که زراعت درهمین حصه ها کرده میشود خاك آن حاصل خیز است .

کوها ودریاها : کوهیکه بنام البند یادمیشود درشرق جلریز واقع وازسلسله کوه پغمان جداشده وبطرف غرب امتداد یافته است که به حصه کوتل اونی ملحق میشود دریاهائیکه ازین منطقه میگذرد مشهور برود سنگلاخ ورود سرچشمه است که از کوه پغمان منبع میگیرد پس ازینکه هر کدام آن این منطقه را جداگانه آبیاری می نماید درحصه زیرین قریه جلریز باهم یکجاشده بطرف کابل سرازیر میشود و زمین های چهار دهی کابل نیز ازهمین دریا آبیاری می شود .

نباتات وحیوانات: نباتات زراعتی این منطقه گندم، جو، جواری، باقلی ودیگر حبوبات است اشجار مثمر آن عبارت ازسیب، زردالو، توت، چهار مغز میباشد . اشجار غیر مثمر مانند بید، وچنار، نیز بکثرت پیدامی شود حیوانات اهلی آن عبارت از گوسفند، بز، گاو، خر، اسپ، اشتر. می باشد مرغ و کبوتر خانگی نیز زیاد است در جلریز یك معدن ابرك درحصه تکانه سفلی کشف شده که از چندیست بکار افتاده و ازان استفاده میشود

جلك : قریه ایست بفاصلهٔ ۸ کیلومتر در غرب قلعهٔ کرخ مربوط ولایت هرات که بخط ٦۲ درجه ۲۹ دقیقه و ۱۲ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳٤ درجه ۲۹ دقیقه و ۳٥ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

جلگه : دریای کوچکی است که بفاصلهٔ ۱۱٥ کیلومتر درشمال غرب قلعهٔ اندر که بدریای غزنی میریزد مربوط ولایت کابل بوده موقعیت آن بین خط ٦٨ درجه ۲۰ دقیقه و ٤ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه ۱٥ دقیقه و ٤۱ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .

جلگه : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۳/٥ کیلومتر درشمال غرب چاه آب متصل سرك درعلاقه پنگی قلعه درحکومت کلان تالقان مربوط ولایت قطغن کائن و بین خط ٦۹ درجه ٤۱ دقیقه و ٦ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۷ درجه ۲۸ دقیقه و ٥۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

جلگه : چشمه‌ایست که بفاصلهٔ ۵٬۵ کیلومتر درغرب قلعه‌آق کپروك مربوط حکومت درجه ۳ کشنده درعلاقهٔ بلخ‌ولایت مزار شریف کائن وبین خط ۶۶درجه ۴۷ دقیقه و ۳۶ ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط ۳۶درجه ۵دقیقه و۳۲ثانیه عرض‌البلدشمالی‌واقع‌میباشد ،

جلگه : دریائیست که بفاصله ۵٬ ۶۸ کیلومتردرشمال غرب‌حکومت درجه ۴چاه آب درعلاقه‌حکومت کلان تالقان مربوط ولایت قطغن واقع وبدریای آمو میریزد، محل‌وقوع آن‌بین‌خط۶۹ درجه ۲۷دقیقه۲۴ ثانیه طول‌البلدشرقی وخط۳۷درجه و۳۰دقیقه‌عرض‌البلدشمالی‌میباشد.

جلگه‌قلعه : قلعه ایست که بفاصله ۷٬۵ کیلومتر درجنوب غرب‌شهر هرات‌مربوط ولایت هرات کائن وبخط ۶۲ درجه ۷ دقیقه و۴۸ ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه ۱۸ دقیقه و۴۶ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع میباشد .

جلگه‌میرزا : قریه ایست بفاصله ۵٬۵ کیلومتر درجنوب غرب قریه آق گنبد در علاقه‌چخچران مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات که بین خط ۶۴ درجه ۲۰ دقیقه و۴۴ ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط۳۴ درجه ۳۴ دقیقه و۵۰ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع میبا شد .

جلگه‌میرزا : موضعی است که بفاصله ۱۸ کیلومتر درجنوب غرب قریه آق گنبد در علاقه‌چخچران مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات واقع وبخط ۶۴ درجه ۲۰دقیقه و۳۶ ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه ۳۹ دقیقه و۴۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی کائن میباشد.

جلمش : قریه ایست بفاصله ۸٬۵ کیلومتر بطرف جنوب غرب گرداب متصل سرك ولایت قطغن که بخط ۶۸ درجه ۴۸ ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط ۳۵درجه ۵دقیقه و ۱۲ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع شده است .

جل‌منگ‌قلعه : قریه ایست که بفاصله ۸ کیلومتر درجنوب‌شرق سرزمه‌قلعه درعلاقه‌سرپل مربوط حکومت کلان شبرغان ولایت مزارشریف واقع وبخط ۶۶ درجه ۱۷ دقیقه و ۳۰ ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط ۳۶ درجه ۳ دقیقه ۴۵ ثانیه عرض‌البلد شمالی کائن میباشد .

جلو گیر : پلی‌است که بفاصله ۱۵٬۵ کیلومتردرشمال مرکز بغلان مربوط ولایت قطغن واقع وبین خط ۶۸ درجه ۵۲ دقیقه و۲۸ ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط ۳۶ درجه ۲۰ دقیقه و۱ثانیه عرض‌البلد شمالی کائن میبا شد .

جلو گیر : قریه ایست که بفاصله ۱۹ کیلومتر درشمال قریه دولت آباد نزدیك نهر را مکل تگاب درعلاقه شیرین تگاب مربوط حکومت اعلی میمنه واقع وبخط ۶۴درجه ۵۱دقیقه ۴۷ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط ۳۶ درجه ۳۸ دقیقه و ۱۲ ثانیه عرض‌البلد شمالی کائن است .

جلوگیرك : کوتلی است که بفاصله ۳۹ کیلومتر درجنوب غرب آق گنبد درعلاقه‌چخچران مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات واقع وبین خط ٦٤ درجه ۱۹ دقیقه و ۲٤ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳٤ درجه ۲۷ دقیقه و۵۳ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.

جلوگیرك : دریائی است که بفاصله ٤٤٫۵ کیلومتر درشرق شهر خلیل مربوط کشك و قره تپه ولایت هرات که بدریای شور اربامیریزد وموقعیت آن بین خط ٦۲ درجه ۲۹ دقیقه و۲۸ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه ٤ دقیقه و٥٦ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد.

جله‌ول : قریه ایست بفاصله ۳۲٫۵ کیلومتر درغرب فیض آباد متصل دریای کوکچه‌مربوط حکومت اعلی بدخشان که بین خط ۷۰ درجه ۱۵ دقیقه و۵۳ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۷ درجه ۱۱ دقیقه ٤۰ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.

جمات چشمه : قریه ایست که بفاصله ۳٫۵ کیلومتر درشمال قریه چهارشنبه کوهستانی در علاقه قیصار مربوط حکومت اعلی میمنه کائن وبین خط ٦۳ درجه ۵۸ دقیقه ۳٦ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه ٤۷ دقیقه عرض البلد شمالی واقع میباشد.

جمات گگ‌خی: موضعی ایست که بفاصله ۲۵٫۵ کیلومتر بطرف جنوب علاقه شیرزاد کوهستانی مربوط حکومت درجه اول خوگیانی ولایت مشرقی واقع وبخط ٦۹ درجه ۵۱ دقیقه و٥٤ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳٤ درجه ٤ دقیقه و٥٤ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد.

جمال آغه : قریه ومنطقه‌ئیست مرکز حکومت درجه ۲ کوهستان مربوط حکومت اعلی پروان. پیداوار زراعتی آن: توت اعلی، زردآلو، سیب، تاك کمتر، تربوز، خربوزه، گندم، جو، جواری باقلی، مشنگ، پنبه بوده مردم آن زراعت پیشه واهل کسب تجاری، گلیکاری میباشد انهار معروف آن؛ نهر محمود عراقی، نهر افغان بوده فاصلهٔ آن از چار یکار مرکز حکومت اعلی تخمین ۱۸ کیلومتر بوده ویك باب مسجد جامع نیز در مرکز جمال آغه وجود دارد. آب و هوای آن مانند دیگر مناطق کوهستان از قبیل اشتر گرام، محمود عراقی وغیرهم میباشد.

جمال‌خان : قریه ایست بفاصله ٦٫۵ کیلومتر درجنوب شرق شاه جوی مربوط ولایت قندهار که بخط ٦۷ درجه ۲۱ دقیقه و ٤٦ ثانیه طول البلد مشرقی و خط ۳۲ درجه۲۹ دقیقه و۳۵ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.

جمال الدین کاریز: کاریزی است که بفاصله ۲۵٫۵ کیلومتر درشمال شرق قریه گنبدسوریز درعلاقهٔ داری درجه اول پشت رود و زمینداور مربوط حکومت دوجه اول موسی قلعه‌متعلق حکومت اعلی گرشك واقع وبین خط ٦۲ درجه ٤۱ دقیقه و٤۷ ثانیه طول البلد شرقی وخط ۳۱ درجه ۲۰ دقیقه و۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد.

جمالزئی : قریه ایست بفاصله ۲۹٬۵ کیلومتر درجنوب قریه خوگیانی در علاقه ارغستان مربوط ولایت قندهار که بین خط طول البلد مشرقی ٦٦ درجه ۳٦ دقیقه ۵ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳۱درجه ۳۰ دقیقه ۵۱ ثانیه موقعیت دارد .

جمال غازی : کوهی است درجنوب غرب قلعهٔ مندل بارتفاع تخمین ۱۸۸٤متر در علاقهٔ شین دند مربوط ولایت هرات که بخط ٦۱درجه ٤۲دقیقه ۵۲ثانیه طول البلد مشرقی وخط۳۳درجه ۲دقیقه۱۱ ثانیه عرض البلدشمالی واقع شده است

جمال غازی : موضع چاه دار ایست که بفاصلهٔ ٤۰ کیلومتر درجنوب غرب اوکل مربوط ولایت هرات واقع وبین خط ٦۱درجه ٤۰ دقیقه ۱۰ثانیه طول البلد مشرقی وخط۳۲درجه ۵۹ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض البلدشمالی کائن میباشد .

جمبران : قریه ایست بفاصلهٔ ۲۱ کیلومتر درشمال شرق قلعهٔ شین دند مربوط ولایت هرات که بین خط ٦۲درجه ۱۹دقیقه ۵ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۳درجه ۲۳دقیقه ٤۰ثانیه عرض البلد شمالی وقوع دارد .

جمبه : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱٤٬۵ کیلومتر درجنوب شرق قلعهٔ ادین خیل در علاقهٔ قیصر خیل متعلق حکومت کلان کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی کائن وبخط ٦۸ درجه ۱۳ دقیقه ۳۰ثانیه طول البلدمشرقی وخط ۳۲ درجه ۳۲دقیقه و۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع گردیده است ،

جمجمه : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۲٬۵ کیلومتر درجنوب جانی خیل در حکومت کلان کتواز مربوط حکومت اعلی غزنی که بین خط ٦۸ درجه ۲۵ دقیقه و۱۰ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۲درجه ۳٦ دقیقه و۱۲ثانیه عرض البلد شمالی واقع گردیده است .

جمرج : قریه ایست بفاصلهٔ ۵٤ کیلومتر درجنوب شرق قلعهٔ خم متصل سرك در علاقهٔ درواز مربوط حکومت اعلی بدخشان که بخط طول البلدمشرقی ۷۱درجه ۱۷ دقیقه ۳٦ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳۸ درجه ۱٦دقیقه ۳۹ ثانیه کائن میباشد .

جمرود : قریه ایست بفاصلهٔ ۲۸٬۵ کیلومتر درجنوب غرب قلعهٔ اندر مربوط حکومت اعلی غزنی که بین خط٦۸درجه ۵دقیقه ٤ ثانیه طول البلد مشرقی وخط۳۳درجه ۸د قیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

جمعه : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲ کیلومتر درشمال شرق قریهٔ علی مردان درعلاقهٔ صدمرده مربوط ولایت مزار شریف واقع و بخط ٦۷ درجه ۱۱ دقیقه ٤۸ ثانیه طول البلد مشرقی و خط ۳۵درجه ۳۹دقیقه ٤٦ ثانیه عرض البلدشمالی کائن است .

جمعه‌خان : قریه‌ایست بفاصلهٔ ۲۸ کیلومتردر جنوب غرب قلات غلزائی مربوط ولایت قندهار که بخط ۶۶درجه ٤٤ دقیقه ۱۳ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۲ درجه ٤دقیقه ۵۰ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده است .

جمعه‌قلعه : قلعه‌ایست بفاصلهٔ ۱۰ کیلومتر درجنوب قلعهٔ دولت آباد درعلاقهٔشیرین تگاب مربوط حکومت اعلی‌میمنه که‌بین‌خط ٦٤درجه۵۲دقیقه ۳٦ثانیه طول البلدمشرقی وخط۳٦درجه ۲۳دقیقه ۲٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

جمعیت : قریه‌ایست که بفاصله۱۷ کیلومتر درغرب قریهٔ باره‌خیل‌متصل‌سرك درعلاقه حکومت کلان کتواز مربوط حکومت اعلی‌غزنی واقع‌وبین خط ٦۷درجه ٤۰ دقیقه و۵۸ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط ۳۲درجه ۱٤دقیقه و۵٦ ثانیه عرض‌البلد شمالی کائن‌میباشد .

جناوز : قریه‌ایست که‌بفاصلهٔ ۲۳،۵ کیلومتردرشرق قریه‌اوبه متصل‌سر کیکه بطرف شهرمیرودمربوط ولایت هرات واقع بوده وبین‌خط ٦۳ درجه ۲٤ دقیقه و ۵٦ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳٤درجه ۲۳دقیقه و۳۲ثانیه عرض‌البلدشمالی کائن‌میباشد .

جنایکه : قریهٔایست که‌بفاصلهٔ ۱٤ کیلومتر بطرف شرق شهر میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه وقوع داشته وبین خط ٦٤درجه ۵٤ دقیقه ٤۸ثانیه طول البلد مشرقی و خط۳۵ درجه ۵٦ دقیقه ۱٤ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

جن‌دره : دره‌ایست که‌بفاصلهٔ ۳۹ کیلومتر درشرق‌سمنگان مربوطولایت مزار شریف بین‌خط٦۸درجه ۲۰دقیقه ۲٤ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳٦درجه ۱۵دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی واقع می‌باشد .

جنده : قلعه ایست بفاصلهٔ ۱ کیلومتر که درجنوب غرب قلعهٔ پای کوتل در علاقهٔ دایزنگی مربوط ولایت کابل‌واقع وبخط ٦٦درجه٤۸دقیقه ۳۳ثانیه طول‌البلدمشرقی وخط۳٤درجه ۲۱دقیقه ٤۸ثانیه عرض‌البلد شمالی کائن‌است .

جنده‌خان : قریه‌ایست که بفاصلهٔ ۲۲ کیلومتر درشرق شهر هرات مربوط ولایت هرات متصل‌سر کیکه بطرف‌اوبه‌میرود واقع وبین ٦۲ درجه ۲٦ دقیقه‌و ٦ثانیه طول‌البلدمشرقی‌وخط ۳٤ درجه ۲۰دقیقه ۱۲ثانیه عرض‌البلدشمالی کائن میباشد .

جن غفلی : شیله ایست بفاصلهٔ ۱۲ کیلومتر بطرف شمال‌غرب دهانهٔغوری مربوط ولایت قطغن که بخط ٦۸ درجه ۲٤ دقیقهٔ و٤۲ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه ۵٦ دقیقه و ۱۰ ثانیه عرض‌البلدشمالی واقع شده‌است .

جنگل : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۱ کیلومتر درجنوب غرب بغلان مربوط ولایت قطغن که بین خط ۶۸ درجه ۱ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلدمشرقی وخط ۳۶ درجه ۱۱ دقیقه و ۴۷ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

جنگلك : نهریست درجنوب غرب شهر غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی که از گل کوه سرچشمه میگیرد .

جنگلك : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲ کیلو متر درشرق قلعهٔ سیغان سرایک متصل آب سیغان مربوط حکومت اعلی پروان کائن وبین خط ۶۷ درجه ۴۳ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه ۱۱ دقیقه ۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده است .

جنگلك : قریه ایست که درغرب کابل مربوط حکومت درجه ۲ چهاردهی ولایت کابل واقع شده است منطقه خرم وشاداب و مزروع ومشجر می باشد که دریای کابل ازحاشیه غربی آن میگذرد چون شرکت نساجی نظر به توسع فابریکات و تعمیرات و شعبات کار خود بیك قسمت زیاد ساختمان سامان فالتو کلکین ، دروازه ، میز ، چوکی و غیره ضرورت داشته وعلاوتا به تهیه کانکریت وبرای ترمیم موتر هایش بیك ور کشاپ احتیاج داشته لهذا فابریکه درجنگلك نیز سال ۱۳۳۳ اساس گذاشته که حاوی شعبات ذیل میباشد .

۱- شعبه فلزسازی وریخته گری ۲- نجاری و دستگاه اره کشی ۳- ور کشاب ترمیم موترو بادی سازی ۴- ور کشاب ترمیم سامان ۵- دستگاه تهیه کانکریت . تعمیرات این فابریکه درهرشق از ۶۰ تا ۹۰ فیصد تکمیل گردیده وعنقریب برای استفاده بصورت مکمل آماده خواهد شد وعلاوه برآن یك تعمیر ترمیم موتر وتعمیر دفتر وهم اکمال تعمیر نیم کاره یك عمارت فابریکه صورت گرفته ودستگاه نجاری وماشینهای مربوطه آن نصب و برای ترمیم پرزه جات فابریکه پل خمری وجبل السراج وتهیه کلکین و دروازه و موبل ضروریات نساجی بکار آغاز نموده است باتکمیل فابریکه جنگلك (۵۰۰) تا (۵۵۰) نفر دران داخل کارخواهند گردید وتولیدات شعبات کار مربوطه آن قرارذیل تخمین میشود .

۱- تولیدات شعبه ریخته گری سالیانه (۷۰۰) تا (۸۰۰) تن چودن خواهد بود .

۲- شعبه فلزسالیانه (۱۵۰۰) تن فلزرا برای تهیه پرزه جات وسامان تولید خواهد کرد .

۳- ور کشاب ترمیم موتر سالیانه قدرت ترمیم (۷۵۰) تا (۱۰۰۰) عراده جات مختلف را خواهد داشت .

۴- درشعبه نجاری دستگاه اره کشی تا (۸۰۰۰۰) متر مکعب چوب و دستگاه نجاری تا (۲۲۰۰) متر مکعب چوب راسالانه برای تکمیل سامان تولید خواهد نمود علاوه بران شعبه نجاری تا (۸۰۰) مترمکعب چوب فشارداده شده (شپرهوس) را تهیه خواهد کرد ودرحال حاضر یك دستگاه نجاری بظرفیت (۲۲۵) قوه اسپ نصب وبکار شروع نموده است . هنوز فابریکه جنگلك به پایهٔ تکمیل نرسیده ودرآینده قریب کارآن خاتمه خواهد یافت .

جنگل مرده : موضعی است که بفاصلهٔ ۱۲ کیلومتر در شمال قلعهٔ مشك کوهستانی در حکومت کلان دایزنگی مربوط ولایت کابل واقع وبخط ٦٧ درجه ٣٤ دقیقه ١٨ ثانیه طول البلد مشرقی و خط ٣٤ درجه ٣٠ دقیقه و ٢ ثانیه عرض البلد شمالی کائن می باشد .

جنگلی : قریه ایست بفاصلهٔ ١٥٫٥ کیلو متر در شمال قریهٔ بو ینقره (شولگره) متصل دره بلند بابه مربوط ولایت مزارشریف که بخط ٦٦ درجه ٥٥ دقیقه و ٣ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٦ ٢ درجه ٢٨ دقیقه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

جنگو : قریه ایست که بفاصلهٔ ١٣ کیلومتر در شمال شرق مرکز حکومت کلان غوریان مربوط ولایت هرات واقع وبخط ٦١ درجه ٣٦ دقیقه و ٥ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣٤ درجه ٢٤ دقیقه ١٨ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

جنگی خیل : قریه ایست کـه بفاصلهٔ ٥٫٥ کیلومتر بطرف جنوب سرای خواجه نزدیك سرك در حکومت درجه اول کوهدامن مربوط ولایت کابل واقع وبین خط ٦٩ درجه ٢٤ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ٣٤ درجه ٤١ دقیقه ٥٤ ثانیه عرض البلد شمالی کائن می باشد .

جنوبی : در تشکیلات اداری کشور عبارت از یك ولایت است که بنام «ولایت جنوبی» یاد میشود . مرکز این ولایت شهر گردیز میباشد که ازمرکز شهر کابل بفاصلهٔ (١٢٢) کیلومتر بسمت جنوب مملکت واقع شده ، وذریعه یك سرك عمومی که در پای بالاحصار کابل از قسمت جنوبی شهر جدا گردیده است با کابل مرکز و پایتخت افغانستان اتصال دارد . (تحت عنوان افغانستان بماده «راه‌ها» رجوع شود).

صورت تشکیل : ولایت جنوبی درحوزهٔ خود حکومات وعلاقه داری‌های ذیل راشامل است بدین قرار :

الف : حکومات کلان :

١- حکومت کلان ارگون .

٢- حکومت کلان خوست .

ب ـ حکومات درجه ٢

١- حکومت درجه ٢ جاجی
٢- حکومت درجه ٢ جانی خیل منگل
} مستقیما مربوط ولایت جنوبی

ج ـ حکومات درجه ٣

١- حکومت درجه ٣ سپره مربوط حکومت کلان ارگون .

٢- حکومت درجه ٣ تنی مربوط حکومت کلان خوست .

۳- حکومت درجه۳ موسی خیل مربوط حکومت کلان خوست .
٤- حکومت درجه۳ جدران مستقیما مربوط ولایت
٥- حکومت درجه۳ چمکنی مستقیما مربوط ولایت .
٦- حکومت درجه۳ زرمت مستقیما مربوط ولایت .
۷- حکومت درجه۳ سید کرم مستقیما مربوط ولایت .

د ـ حکومات درجه ٤ .

۱ ـ حکومت درجه٤ ازرو مستقیما مربوط ولایت
۲ ـ حکومت درجه٤ جاجی مربوط حکومت کلان خوست .

ه ـ علاقه‌داری‌ها .

الف : علاقه‌داری های درجه اول :

۱ ـ علاقه‌داری درجه‌اول سروبی مربوط حکومت کلان ارگون
۲ ـ علاقه‌داری درجه‌اول برمل مربوط حکومت کلان ارگون .
۳ ـ علاقه داری اول گیان مربوط حکومت درجه۲ سپیره متعلق حکومت کلان ارگون .
٤ ـ علاقه‌داری درجه‌اول سبری مربوط حکومت کلان خوست .

ب : علاقه‌داری های درجه۲ .

۱ ـ علاقه داری درجه۲زیروك مربوط حکومت درجه۳ سپیره متعلق حکومت کلان ارگون.
۲ ـ علاقه‌داری درجه۲ میرنادرشاه کوت مربوط حکومت درجه۳ تنی متعلق حکومت کلان خوست .
۳ ـ علاقه درجه۲ تری‌زائی راسا مربوط حکومت کلان خوست .
٤ ـ علاقه‌داری درجه۲ مندوزائی راسا مربوط حکومت کلان خوست .
٥ ـ علاقه‌داری درجه۲ نیکه مربوط حکومت درجه۳ جدران .
٦ ـ علاقه‌داری درجه ۲ دندپتان متعلق حکومت درجه۳ چمکنی .
۷ ـ علاقه داری درجه۲ متاخان مربوط حکومت درجه ۳ زرمت .

ج ـ علاقه‌داری های درجه۳ .

۱ ـ علاقه‌داری درجه۳ گومل مربوط حکومت کلان ارگون .
۲ ـ علاقه‌داری درجه۳ سرروضه مربوط حکومت کلان ارگون .
۳ ـ علاقه‌داری درجه ۳ گربز مربوط حکومت درجه۳ تنی‌مربوط حکومت کلان‌خوست.
٤ ـ علاقه‌داری درجه۳ قلندرمربوط حکومت درجه۳ موسی‌خیل‌متعلق حکومت کلان‌خوست.
٥ ـ علاقه‌داری درجه۳ باك مربوط حکومت درجه٤ جاجی میدان متعلق حکومت کلان خوست .

۶ ـ علاقه‌داری درجه۳ لجه منگل مربوط حکومت درجه۲ جانی‌خیل منگل .

۷ ـ علاقه‌داری درجه۳ وری درنگ مربوط حکومت درجه ۲ جاجی .

۸ ـ علاقه‌داری درجه۳ حسن خیل‌یا احمد خیل مربوط حکومت درجه۲ جاجی .

۹ ـ علاقه‌داری درجه۳ شواك مربوط حکومت درجه۳ جدران .

۱۰ ـ علاقه‌داری درجه۳ شمل مربوط حکومت درجه۳ جدران .

۱۱ ـ علاقه‌داری درجه۳ اورمه مربوط حکومت درجه۳ زرمت .

این ولایت ۱۵ نفر نمایندهٔ انتخابی برای ریاست شورای ملی می‌فرستد .

اوضاع جوی : قراریکه شعبه متروالوجی وضعیت اقلیمی سال ۱۳۳۱ شهر گردیز ، مرکز ولایت جنوبی را خبرداده است ، حسب ذیل میباشد

آب وهوای این منطقه نسبت به‌بعضی‌مناطق افغانستان ، درتابستان خوب ودرزمستان‌خیلی سرد میباشد ، حداکثریعنی بلندترین درجه‌حرارت درتابستان۳۵ درجه سلیوس مشاهده گردیده است . وحداقل یعنی پست ترین درجه برودت ۳۳ درجه تحت صفر دیده شده‌باد گرچه درین‌سال سمت مستقیم نداشته معذالك قراریکه حداکثرآن‌ملاحظه شده ، ازسمت جنوب مشرق بوده وحد نهائی سرعت آن‌فی‌ثانیه ۹متر به‌نظررسیده است . رطوبت نسبتی بالغ بر۹۸ فیصد شده ، وبمقدار مجموعی بارندگی به ۲۳۹میلمتر اندازه شده است .

صنعت وحرفت : درین ولایت صنعت وحرفت عمدهٔ که‌قابل اعتنا باشد وجودندارد ، لکن معهذا برخی چیزها ساخته میشود ، ازهمه‌بهتر وجالب‌تر یکنوع‌چپن نیم‌تنه است که‌ازپشم ساخته وباابریشم های رنگه گلدوزی‌وبعضاهم آینه کاری میگردد . این لباس باوضعیت خاصی که‌دارد بسیار زیبا ومخصوصا دربدن خود اهالی آن‌ولایت خیلی خوشنما میباشد . دیگر ازصنائع متداوله بسیار معمول این‌سمت همانا بوریا بافیست که به پیمانه زیادی تولید وازقدیم تاکنون بکابل وارد میگردد .

زراعت وپیشه : گرچه ولایت جنوبی غالبا کوهسار بوده قسمت‌وبیش‌تر اهالی‌نیزدر کوها زندگانی دارند معذالك اراضی زراعتی نیز زیاد بوده و یك عده اهالی بامور زراعت می‌پردازند ازقبیل گندم ، جو جواری ماش وغیره سبزیکاری ازقبیل تربوز ، پیاز ، کدو شلغم وزردك هم رواج دارد لکن بمقدار قلیل میباشد یك‌عدهٔ دیگر اهالی به‌تجارت اشتغال دارند که ازجمله موادتجارتی این‌ولایت چوب ارچه بصورت‌چهارپهلو که‌بنام « چهارتراش » شهرت دارد قلم برجسته میباشد ، واکثراً بکابل وارد گردیده به استهلاك میرسد ودرتعمیرات شخصی ومؤسسات ملی ودولتی مصرف میشود مردم به‌تربیه اشتر ، قاطر ، بز وگوسفند نیزمی‌پردازند علاوتا تربیه زنبورعسل نیزدربین اهالی‌رواج داشته و به‌پیمانه زیادی ازان شهدمی گیرند .

مواصلات : مرکز ولایت جنوبی ذریعه سرک‌های موترو رو باشهر کابل غزنی ، میرزکه وخوست وصل گردیده است هکذا مرکز ولایت باتمام حکومات و علاقه‌داری‌های مربوطه خودذریعه‌لین تیلفون مربوط گردیده است همچنین درگردیز مرکز ولایت یك دستگاه تیلگراف سیمدار ودرحکومت کلان خوست یك دستگاه تیلگراف بی‌سیم قائم می‌باشد .

اراضی، جنگل‌ها، میدان‌ها ، تپه‌ها و کوها :

قسمت جنوبی افغانستان نسبتا کمتر آبهای رودخانه دارد. جنوب افغانستان دارای تپه‌ها و کوهای جنگل داراست . درسفید کوه (سپین‌غر) اشجار صنوبر ، کاج ، ناجو، جلغوزه، نشتر ، بجور و بلوط وجوددارد که‌در ارتفاع ۶۰۰۰الی ۱۰۰۰۰ فت‌میباشد علاوه بر اشجار فوق الذکر اشجاریوYeue وفندقHazel جونیپرJuniper وچارمغزشفتالوی خودرو وبادام هم میباشد وتحت‌اشجارمذکوربته‌های گلاب، انیگل، انگور زمینی ، تاکوحشی وبارتفاع پایان ترتوسکAlnus Glu Tinosa وشنگ ودرخت نیل‌وزیتون وحشی‌واکاسیا ومیموزا وغیره وجود دارد .

در اکثر نقاط جنوبی یته ترخ پیدا میشود ، درخوست بنابرحرارت و رطوبت هوا زراعت نارنج، متەلیموحتی کیله نتیجه اطمینان بخش‌میدهد .

در اصول استفاده ازجنگلات تناقص زیادی‌است درخت بلوط راجابجا برای حصول ذغال آتش زده زمین جنگل راعقیم می‌سازند .چوب‌های بزرگ ازیك‌نقطه‌به‌نقطهٔ‌حصول‌لولانیده ودر حین لولانیدن بهزارها نهال خوردراصدمه میزنند .

در نقاطیکه ازنموی تخم‌های جنگل نهالهای نورس می برآیند حیوانات را سر میدهند تاشاخه ها ونهالچه های نازك را بخورند . بالاخره ولایت جنوبی که ازتپه ها وحصص میدانی تشکیل یافته است ازنقطه نظر حرارت مابین مناطق سرد وگرم بوده نسبت باینکه اکثر حصص آنرا جنگلات فراگرفته است شدت حرارت در آن دیده نمی‌شود وهم تغیرات فوق‌العاده حرارت درآن کمتر است نقاط کوهی و مرتفع که‌بنام سفید کوه یادمی‌شود درحصص بلند خود ازبرف مستور بوده و اشجار جنگلی زیادی درآن موجود است .

روبهمرفته نقاط بلند سردتر بوده حرارت تابستانی آن ۳۰ درجه ونقاط میدانی گرم‌تر وحرارت تابستانی اش ۳۵ درجه میباشد . خوست نسبتا گرم تر ومرطوب تر بوده زرع نارنج ومالته درآن نیزممکن است .

معدن : ذخائر سنگ ریشه (سبست) درجدران پیدایش دارد که به سبب قلت ذخائر آن (نظر به تحقیقات اهل فن) موردتوجه واقع نگردیده .

مکاتب : تعلیم وتربیه رسمی نیز درین ولایت روبه انکشاف است وفعلا درحوزه این ولایت (۲۱) مکتب ابتدائیه ویك مکتب متوسطه درمرکز ولایت تاسیس گردیده واطفال تحت تعلیم وتربیه گرفته شده اند .

بعضی عرف وعادات : اقوام معروف ولایت جنوبی عبارتست ازقوم جاجی ، جدران احمدزائی، منگل، تنی، سبری ، اسماعیل ، مندوزائی ،موزائی، توتاخیل ، تنی و گربز مردم ولایت جنوبی ، نهایت دلاور ومتهور میباشند . دربین این مردم عداوت های قبیلوی وشخصی زیاد حاکمیت دارد .ازین حیث نسبت به هرچیز اول تر برای خود اسلحه تهیه میکنند ، وفرزندان خودرا تزویج نمیکنند تااول تر برایشان اسلحه ضروری از قبیل تفنگ وپیش قبض (کاردمخصوص) وغیره آماده نه نمایند . اماهنگامیکه ازطرف یك دشمن اجنبی ، وطن وشئون ملی آنها مورد خطر قرار گیرد ، یکقلم خصومات واختلافات قبیلوی وانفرادی خویش را گذاشته باهم متحد میگردند ومجتمعا بدفع خطر میکوشند مردم جنوبی ازهمه زیادتر بدین داری خود پابند و متمسك اند لهذا ملاها وروحانیون دربین این مردم نسبت به تمام اقوام ومردم دیگر ولایات افغانستان بیش تر نفوذ دارند . قضایای ذات البینی خویش را غالبا ذریعه جرگه های قومی خود حل وفصل می نمایند . حوزهٔ حکومات ، علاقه داری ها ،قراء وقصبات هر کدام بزیر نام خودش تذکر وشرح داده میشود

جنور : قریه ایست که بفاصلهٔ ۴۰ کیلومتر درشمال قریهٔ دروچ در علاقهٔ در واز مربوط حکومت اعلی بدخشان کائن وبین خط ۷۰ درجه ۴۶ دقیقه ۳۵ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۸ درجه ۱۳ دقیقه و ۳۱ ثانیه عرض البلدشمالی واقع گردیده است .

جنی خیل : موضعی است که بفاصلهٔ ۲۱ کیلومتر درشمال غرب میدان خوله درعلاقهٔ منگل مربوط حکومت کلان خوست ولایت جنوبی وقوعداشته وبین خط ۶۹ درجه ۴۲ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه ۴ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلدشمالی کائن میباشد .

جوادیو : کوتلی است که بفاصلهٔ ۱۲ کیلومتر درجنوب غرب قلعهٔ کف درعلاقهٔ در واز مربوط حکومت اعلی بدخشان واقع وبخط ۷۰ درجه ۲۴ دقیقه و ۴۱ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۷ درجه ۵۴ دقیقه و ۵۸ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

جوارجیرك : قریه ایست بفاصلهٔ ۳۴ کیلومتو درجنوب غرب قلعهٔ جوین مربوط حکومت اعلی فراه که بین خط ۶۱ درجه ۱۶ دقیقه و ۳۸ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۱ درجه ۳۶ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلدشمالی کائن میباشد .

جواره‌مینه : کوتلی است که‌بفاصلهٔ ۱۴ کیلومتر درشمال‌ل قریهٔ باولی بارتفاع ۱۴۷۱ متر درعلاقهٔ سرخرود مربوط ولایت‌مشرقی کائن وبین خط ۷۰ درجه ۱۴ دقیقه‌و۴۲ ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه ۲۷ دقیقه و۲۴ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع میباشد .

جوال : قریه ایست بفاصلهٔ ۴۰/۵ کیلومتر درشمال قریه‌جوی نو مربوط ولایت هرات که بخط ۶۲ درجه ۴۰ دقیقه ۳۲ ثانیه طول‌البلدمشرقی وخط ۳۴ درجه۴۲ دقیقه ۴۷ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع شده است .

جوال‌خیل : قریه ایست بفاصلهٔ ۴ کیلومتر درجنوب قلعه غلام حیدر درعلاقه مه‌می مربوط حکومت درجه ۳ ولایه خواه حکومت اعلی غزنی که بین خط ۶۸ درجه ۴۶ دقیقه ۱۹ ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط ۳۱ درجه ۵۷ دقیقه و۳۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع گردیده

جوپلال : قریه ایست که بفاصلهٔ ۶ کیلومتر درجنوب شرق قلعه مشك متصل سرك دایزنلی مربوط ولایت کابل کائن وبین خط ۶۷ درجه ۴۰ دقیقه ۱۲ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه و ۴۲ ثانیه عرض‌البلد شمالی موقعیت دارد .

جود : ناحیه وسیعی مربوطولایت هرات بوده‌وضعیت کوهستانی دارد،شمالا تاشهرك ۵۴ کیلومتر جنوبا تابمیمنه ۴۸ کیلو متر وغربا تا قادس ۳۶ کیلو متر وشرقا تامیمنه ۲۷ کیلومتر رافرا گرفته است .

جوز : شیله ایست بفاصلهٔ ۱۷ کیلومتر درجنوب شرق‌تیواره مربوط ولایت هرات که‌آب‌آن‌به نهر پش دره میریزد . موقعیت‌این‌شیله بخط ۶۴ درجه ۳۲ دقیقه ۳۶ثانیه‌طول‌البلد مشرقی وخط ۳۳درجه ۲۶ دقیقه ۶ ثانیه عرض‌البلد شمالی میباشد .

جوزاد : موضعی است بفاصلهٔ ۴۶ کیلومتر درجنوب شهر میمنه مربوط حکومت اعلی میمنه متصل سر کیکه بطرف شهر میمنه میرود واقع شده‌وموقعیت آن بین ۶۴درجه ۴۶دقیقهٔ ۳۴ ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط۳۵ درجه ۳۳دقیقه ۴۸ثانیه عرض‌البلدشمالی میباشد .

جوزان : نهریست که‌بفاصلهٔ ۱۹ کیلومتر درشمال شرق شهر فیض آباد مربوط حکومت اعلی‌بدخشان که‌بطرف‌جنوب جریان دارد محل‌وقوع آن بخط ۷۰ درجه ۳۴ دقیقه ۲۴ ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط۳۷درجه۶دقیقه۲۴ ثانیه‌عرض‌البلدشمالی میباشد .

جوزری : قریه ایست که‌بفاصلهٔ ۹/۵ کیلومتر درشمال مشرق قریهٔسرپل درعلاقهٔ بلخاب در حکومت درجه اول سنگ‌چارك مربوط حکومت کلان شبرغان در حوزهٔ ولایت مزارشریف کائن وبین خط ۶۶درجه ۴۷دقیقه ۳۴ ثانیه طول‌البلدشرقی وخط۳۵ درجه ۳۱ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع شده است .

جوزری تگاب : نهریست که بفاصلهٔ ۲۰ کیلومتر درشمال قریهٔ پر جمان در علاقهٔ غو رات مربوط ولایت هرات واقع وبه نهر پرجمان میریزد . محل وقوع آن بخط ۶۳ درجه ۴۸ دقیقه ۲۲ ثانیه طول البلد شرقی وخط ۳۳ درجه ۱۰ دقیقه ۱۸ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .

جوزسرتو : کوهی است درشمال قریهٔ چاه آب درعلاقهٔ حکومت کلان تالقان مربوط ولایت قطغن که بین خطوط ۶۹ درجه ۵۱ دقیقه ۳۰ ثانیه و ۶۹ درجه ۵۰ دقیقه ۵۴ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۷ درجه ۳۲ دقیقه ۲ ثانیه وخط ۳۷ درجه ۳۶ دقیقه ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

جوزه : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۶/۵ کیلومتر درجنوب شرق قلعهٔ کرخ مربوط ولایت هرات که بین ۶۲ درجه ۴۴ دقیقه ۱۰ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه ۲۴ دقیقه و ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد

جوزه : کوهی است که درجنوب شرق قلعهٔ کرخ مربوط ولایت هرات با رتفاع تخمین ۲۹۹۸ متر واقع بوده وبخط ۶۲ درجه ۴۶ دقیقه و ۶ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۳۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع گردیده است .

جوزی خیل : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۶ کیلومتر درشمال غرب گردیز مربوط ولایت جنوبی کائن وبین خط ۶۸ درجه ۴۵ دقیقه ۳۱ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه ۴۰ دقیقه و ۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد .

جوشان : قریه ایست که بفاصلهٔ ۹۸ کیلومتر درغرب غزنی مربوط حکومت اعلی غزنی واقع وبخط ۶۷ درجه ۳۸ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه ۴۴ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

جوقول : قریه ایست که بفاصلهٔ ۶/۵ کیلومتر درجنوب شرق گردن دیوار درعلاقهٔ بهسود مربوط حکومت کلان دایزنگی متعلق ولایت کابل کائن وبخط ۶۸ درجه ۱۷ دقیقه ۱۹ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه ۲۸ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده است .

جوقول : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۰/۵ کیلو متر در جنوب غرب جلریز در علاقهٔ میدان مربوط حکومت کلان لوگر ولایت کابل متصل سرکیکه بطرف دایزنگی واقع وبین خط ۶۸ درجه ۳۱ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه ۲۶ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

جوقول ثانی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳۰/۵ کیلومتر درغرب جلریز درعلاقهٔ میدان مربوط حکومت کلان لوگر متعلق ولایت کابل وقوعداشته وبخط طول البلد مشرقی ۶۸ درجه ۱۷ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی و ۳۴ درجه ۲۶ دقیقه ۳۶ ثانیه کائن میباشد .

جوکن : قریه ایست بفاصلهٔ ۳ کیلومتر بطرف جنوب شیرزاد مربوط حکومت درجه‌اول خوگیانی ولایت مشرقی که‌بین‌خط ۶۹ درجه ۵۳ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلدمشرقی وخط ۳۴ درجه ۱۴ دقیقه ۳۷ ثانیه عرض‌البلد شمالی موقعیت دارد .

جوکن‌خاوره : شیله ایست که بفاصلهٔ ۱۰ کیلومستر بطرف جنوب شیرزاد مربوط حکومت در جه اول خوگیانی درولایت مشرقی کائن وبین خط ۶۹ درجه ۵۳ دقیقه ۱۴ ثانیه‌طول‌البلدمشرقی وخط ۳۴ درجه ۱۲ دقیقه ۲۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی موقعیت دارد .

جوگرم : موضعی است که‌بفاصلهٔ ۱۵ کیلومتر درشمال‌شرق میان‌پشته درعلاقهٔ‌پشت رود وزمینداور ولایت قندهار واقع وبخط ۶۴ درجه ۵ دقیقه ۲۰ ثانیه طول‌البلد مشرقی وخط ۳۰ درجه ۵۷ دقیقه ۲۴ ثانیه عرض‌البلد شمالی کائن است.

جوگه : قریه ایست بفاصلهٔ ۳۱ کیلومتر درشرق قلعهٔ اندر متصل سرك مربوط حکومت اعلی غزنی که‌بین خط ۶۸ درجه ۲۳ دقیقه طول‌البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه ۱۵ دقیقه و ۵۶ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع شده است .

جولیا : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۰ کیلومتر درشمال غرب چاه آب در علاقه حکومتکلان تالقان مربوط ولایت قطغن واقع وبرخط ۶۹ درجه ۴۱ دقیقه و۴۹ ثانیه طول‌البلد شرقی وخط ۳۷ درجه و۲۷ دقیقه عرض‌البلد شمالی قراردارد .

جومرج : قریه ایست کهبفاصلهٔ ۵۷ کیلومتر درشمال قیض آباد مربوط حکومت اعلی بدخشان کائن وبخط ۷۰ درجه ۳۲ دقیقه طول البلد مشرقی وخط ۳۷ درجه ۲۵ دقیقه ۲۳ ثانیه عرض‌البلدشمالی واقع گردیده است .

جومرده : قریه‌ایست که‌بفاصله ۳۱/۵ کیلومتر درشمال‌غرب جمرود درحکومت در جه ۳ قره باغ مربوط حکومت اعلی غزنی کائن وبخط ۶۷ درجه ۴۷ دقیقه و۱۴ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه ۱۷ دقیقه و۲۸ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع میباشد .

جوند : حکومت درجه ۲ مربوط حکومت کلان بادغیسات ولایت هرات بوده دارای قریه های متعددی میباشد که‌عمده ترین آنها قرار ذیل‌است: قریه نیتا، قریه‌جوند ، قریه جلائی قریه پراچی وقریه لالا بای . علاقه جوند تماما کوهستانی بوده و برف زیادی میبارد ازین حیث زمستان‌آن خیلی سردبوده وسه‌ماه برف‌باری دارد وتابستان آن معتدل است زراعت گندم وجو بطور لملمی صورت میگیرد ولی چون زمین آن اغلبا کوهستانی است زراعت آن قلیل بوده حاجت اهالی را کفایت نمیکند : اهالی اکثر مواد خورا که خودرا ازدیگر جاتهیه مینمایند ، درجوند بعضی باغها وجود دارد که

در ختان توت ، زرد آلو وجوز دران تربیه میشود و در بعضی تپه های خا کی آن درخت پسته و زیره نیز به وفرت دیده میشود کـه وقت پخته شدن زیره اواخر جوزا است ولی اهالی چندان بان اهمیت نـداده وحیوانات خودرا می گذارنـد آنـرا بخورد و پامال کنند حیوانات اهلی آن عبارت از اسپ ، خر ، بز ، گوسفندو گـاو بوده وازحیوانات وحشی گرگ وآهو زیاددرین جا پیدا میشود دریای مرغاب که از میان جوند میگذرد ازطرف شرق داخل علاقه گردیده ازحصه قریه تـکاب بطرف مرغاب جریان می یابد ودریاچه که بنام قریه نیتا یادمیشود هم ازبین قریه گذشته و بعضی باغـهای توت را آبیاری نموده وبدریای مرغاب میریزد دریاچه‌های دیگر عبارت است ازدریاچه جوند ، دریاچه سمبه کج دریاچه لالابای ، دریاچه سرتور و پراچی که هر کدام قریه مربوط خود را آبیاری مینماید علاوتا یك آب ایستاده نیز درقریه نیتا موجود ومشهوربه (آب پوده) میباشد و ازمرکـز حکومت به اندازه ۱۱ کیلومتر دور است . درطرف جنوب وشمال آن کوهای بلندی واقع است این کول آب تقریبا ۱۵ کیلومترطول ودرحدودیکنیم کیلومترعرض داردوآب دریاچه نیتا در آن میریزد و یك آبشـار سنگی را تشکیل میدعد که به اندازه ۱۰۰ متر بلندی داشته و بقدر دوآسیا آب ازان خارج گردیده و بدریاچه مرغاب میریزد وبرای ساختن بند بـرق مساعد است درجوند یك باب مکتب دهـاتی واقع لالا بـای نیزدائـر است . همچنین از طرف اهـالی حکومت جوند یکنفر وکیل درشورای ملی فرستـاده می شود .

ه جوی اتیشان: جوئیست که بفاصله ۱۲ کیلومتر درجنوب غرب قریه او به مربوط ولایت هرات واقع وبخط ٦٣ درجه ۳ دقیقه ٤ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳٤ درجه ۱۹ دقیقه ٦ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد.

جوی بار : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۵/۵ کیلومتر بطرف جنوب سرایخواجه درعلاقهٔ کوهـدامن مربوط ولایت کـابل کـائن وبخط ٦٩ درجه ۱۲ دقیقه و ۳۷ ثانیه طول البلد مشرقی و خط ۳٤ درجه ٤۲ دقیقه و ۱۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع گردیده است.

جویباری : قریه ایست که بفاصله ۳/۵ کیلومتر درجنوب غرب مرکز حکومت درجه ۳ قهرین درعلاقه حکومت کـلان پلخمری مربوط ولایت قطغن کـائن وبین خط ٦٩ درجه ٤ دقیقه طول البلد مشرقی وخط ۳٦ درجه ۳ دقیقه و ۳٦ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد .

جوی بوری : دره ایست بفاصله ۲۳/۵ کیلومتر که درغرب توکزار درعلاقه سنگچارك مربوط حکومت کلان شبرغان ولایت مزارشریف واقع وبین خط ٦٦ درجه ۱۰ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلـد مشرقی وخط ۳۵ درجه ۵۵ دقیقه ۳٤ ثانیه عرض البلد شمالی کـائن میباشد .

جوی جاجی خان : قریه ایست که بفاصله ۷/۵ کیلومتر درجنوب قلعه غلام حیدر درعلاقه داری درجه اول ورمه می مربوط حکومت درجه ۳ وازه خواه متعلق حکومت اعلی غزنی کـائن وبخط ٦٨ درجه ٤٦ دقیقه و ۲۳ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۲۱ درجه ۵۵ دقیقه و ۳٤ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میبـاشد.

جوی دختر : نهریست که بفاصله ۳۰/۵ کیلومتر بطرف شمال مرکز حکومت درجه ۳ غوربند مربوط حکومت اعلی پروان واقع وبدریای غوربند میریزد محل وقوع آن بین خط ۶۸ درجه ۴۷ دقیقه و ۱۶ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی کائن است .

جوی دختر : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۰/۵ کیلومتر بطرف شمال مرکز حکومت در جه ۳ غوربند مربوط حکومت اعلی پروان واقع وبین خط ۶۸ درجه ۴۷ دقیقه و ۱۳ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه ۱ دقیقه و ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

جویدر : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۳/۵ کیلومتر بطرف جنوب خنجان مربوط ولایت قطغن کائن وبخط ۶۸ درجه ۵۲ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه ۲۹ دقیقه و ۲۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع گردیده است .

جوی زندان : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۰ کیلومتر درشمال غرب مرکز سمنگان مربوط ولایت مزارشریف کائن وبخط ۶۷ درجه ۵۹ دقیقه طول البلد مشرقی وخط ۳۶ درجه ۱۸ دقیقه ۳۲ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد ویکباب مکتب ابتدائی بنام مکتب نمره (۲) سمنگان یاجوی زندان واقع قاضی کوت بحکومت سمنگان دائر میباشد .

جوی سرخ : قلعه ایست که بفاصلهٔ ۳ کیلومتر درغرب قلعهٔ دولت یار درعلاقهٔ چقچران مربوط حکومت کلان غورات ولایت هرات کائن وبخط ۶۵ درجه ۴۵ دقیقه و ۴۸ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه ۳۳ دقیقه و ۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

جوی سرکار : قلعه ایست که بفاصلهٔ ۳ کیلومتر درجنوب غرب گرشك در علاقهٔ قهرسراج مربوط حکومت اعلی گرشك واقع وبین خط ۶۴ درجه ۲۴ دقیقه و ۵۵ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۱ درجه ۳۷ دقیقه و ۲ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

جوی شیر : نهری است وسیع که ازدریای کابل جداشده ودربین ده افغانان جاری وبسا زمین هارا آبیاری میکند. این نهر ازپای مینار (علم وجهل) درحصه دهمزنگ ازدریا منبع گرفته و تاحصهٔ ده افغانان درشهر کابل سمت جریان آن از غرب به شرق می باشد ، لکن در ده افغانان سمت شمالی را اختیار کرده درحصص ده افغانان، باغ ولایت کابل باغ جرمگری (فعلاریاست قبائل) باغ شهر آرا گذشته بطرف بره کی میرود اما تنها ازمنبع خود تاده افغانان بنام جوی شیرپاد میشود .

جوی غازی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳/۵ کیلومتر در شمال قلعه شین دند مربوط ولایت هرات واقع وبخط ۶۲ درجه ۷ دقیقه ۵۶ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه ۲۰ دقیقه ۱۲ ثانیه عرض البلد شمالی کائن می باشد .

جوی کلان ثانی: قریه ایست که بفاصلهٔ ۵،۵ کیلومتر در جنوب غرب مرکز حکومت درجه ۳ نهرین مربوط

حکومت کلان پلخمری ولایت قطغن کائن وبین خط۶۹ درجه ۳ دقیقه و ۱۵ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۶ درجه ۳ دقیقه و ۱۴ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده است.

جوی لاهور : جوئیست درشمال غرب قندهار که مربوط ولایت قندهار بوده وبین خط ۶۵ درجه طول البلد مشرقی وخط ۳۱ درجه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.

جوی ممحدیار : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۱/۵ کیلومتر درجنوب قلعهٔ پای کوتل در علاقهٔ دایزنگی مربوط ولایت کابل کائن وبین خط طول البلد مشرقی ۶۶ درجه ۴۲ دقیقه و ۱۱ ثانیه وخط عرض البلد شمالی ۳۴ درجه ۲۱ دقیقه و ۸ ثانیه واقع میباشد.

جوی محمدیار : قریه ایست که بفاصلهٔ ۱۳ کیلومتر درغرب قلعه پای کوتل درعلاقهٔ دایزنگی مربوط ولایت کابل واقع وبخط ۶۶ درجه ۴۰ دقیقه طول البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه ۲۲ دقیقه ۱۹ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد.

جوی مهمند : قریه ایست بفاصلهٔ ۱۹ کیلومتر در جنوب گرشك درعلاقهٔ نهر سراج مربوط حکومت اعلی گرشك که بین خط ۶۴ درجه ۳۶ دقیقه ۱۴ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۱ درجه ۳۹ دقیقه ۱۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد.

جوین (لاش وجوین): علاقه داری ایست راسا مربوط حکومت اعلی فراه. مقدسی جوین را بنام کوین یا گوین که دارای حصار محکمی هم بوده نوشته است به قول مقدسی از حیث مواد ارتزاقی خیلی ها توانگر وحاصلخیز بوده است. شهر عمده آن عبارت از آزادوار بوده بشمال آن علاقه اسفراین ودرسمت غربی آن علاقه ارغیان واقع بوده وبه قول یاقوت شهر آزادوار پرجمعیت ودارای مسجد نفیسی بوده است ودرخارج دروازه آن کاروانسرای بزرگی هم وجود داشته و ملحقات آن به دوصد قریه بالغ میگردید. باغهای قراء ونواحی آن سرتاسر جلگه مذکور را فرا گرفته وآبیاری آنها بذریعهٔ کاریزها صورت میگرفت قراریکه مستوفی بیان کرده است درقرن ۸ هجری پایتخت علاقه جوین به فریومد Fariyumad که چند میل بطرف جنوب آزادوار وقوع داشت تبدیل شد ـ خداشه که یك منزل بشرق آزادوار در کنار سرك کاروان رو واقع بوده است موقع با اهمیتی بود وطوریکه علی یزدی در تاریخ خود نوشته است این همان جائی است که حاجی برلاس کای تیمور بقتل رسید. ونیز قلعه ئی درین حوزه وجوددارد که باسم جوین معروف وبفاصلهٔ ۹۲ کیلومتر درجنوب غرب فراه درعلاقهٔ لاش وجوین مربوط حکومت اعلی فراه کائن وبین خط ۶۱ درجه ۳۶ دقیقه ۳۷ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۱ درجه ۴۱ دقیقه ۴۸ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد، یکباب مکتب ابتدائی نیز درعلاقه جوین دائر می باشد.

جوینو : قریه ایست بفاصلهٔ ۸ کیلومتر درغرب پل خمری نزدیك سرك مربوط ولایت قطغن که بخط ۶۸ درجه ۳۹ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه ۵۵ دقیقه ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی کائن است.

جوینو : حوزه سرسبزیست درشرق شهر هرات متعلق ولایت هرات که بین خط ۶۲ درجه ۳۴ دقیقه ۲۴ ثانیه و ۶۶ درجه ۵۹ دقیقه طول البلد مشرقی و خط ۳۴ درجه ۲۷ دقیقه ۱۹ ثانیه و ۳۴ درجه ۴۶ دقیقه ۴۱ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد. جوینو در تشکیلات سابق حکومت جداگانه بود ازچندیست لغو گردیده وفعلا حوزهٔ مذکور بحکومتی کرخ متعلق شده .

جوینو : نهریست که بفاصلهٔ ۱۹ کیلومتر درجنوب شرق شهرهرات مربوط ولایت هرات واقع وآب آن بهریرود میریزد محل وقوع آن تخمین ۶۲ درجه ۲۳ دقیقه طول البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه ۱۶ دقیقه ۵۶ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .

جوینو : قریه ایست بفاصلهٔ ۵۹ کیلومتر درشمال مشرق مرکز هرات متعلق حکومت کرخ مربوط ولایت هرات که بین خط ۶۲ درجه ۴۶ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه ۳۱ دقیقه ۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده است .

جوی بال : نهریست که بفاصلهٔ ۲۸ کیلومتر درجنوب غرب قلعهٔ تولك به تگاب باغان ریخته وبحکومت کلان غورات ولایت هرات ارتباط دارد . محل وقوع آن بخط ۶۳ درجه ۲۰ دقیقه ۱۵ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه ۵۲ دقیقه ۳۸ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .

جهازی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۲/۵ کیلومتر درغرب موسی قلعه مربوط حکومت اعلی گرشك واقع وبخط ۶۴ درجه ۳۴ دقیقه ۳۴ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۲ درجه ۱۹ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

جهان گیر : دند آبیست که بفاصلهٔ ۵۷ کیلومتر درشمال غرب قلندرنادر در گرمسیر گرشك مربوط حکومت اعلی گرشك کائن وموقعیت آن بین خط ۶۴ درجه ۱۷ دقیقه طول البلد مشرقی وخط ۳۱ درجه ۲۷ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .

جهنم دشت : دشت وسیعی است درشمال شرق قلعهٔ چهاربرجك مربوط حکومت درجه اول چخانسور متعلق حکومت اعلی فراه که بین خط ۶۲ درجه ۲۰ دقیقه ۵۰ ثانیه و ۶۲ درجه ۲۸ دقیقه ۳۶ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۰ درجه ۲۱ دقیقه ۴۶ ثانیه و ۳۰ درجه ۲۳ دقیقه ۴۲ ثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.

جهیل خونارقلعه: موضعی است که بفاصلهٔ ۱۴٫۵ کیلومتر درجنوب شرق قلعهٔ اشکاشم مربوط علاقه داری درجه ۲ زیباك حکومت اعلی بدخشان کائن وبخط ۷۱ درجه ۴۴ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۶ درجه ۳۸ دقیقه عرض البلد شمالی واقع شده است .

جی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۵۵ کیلومتر درغرب سرخ شهر درعلاقهٔ کهمرد مربوط حکومت اعلی پروان کائن وبخط ۶۷ درجه ۱۶ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه ۲۴ دقیقه ۵۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده است .

جیب : قریه ایست که بفاصلهٔ ۷٫۵ کیلومتر درشرق قریهٔ برکی راجان درعلاقهٔ لوگر مربوط ولایت کابل واقع وبین خط ۶۸ درجه ۵۹ دقیقه ۱۸ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۳ درجه ۵۵ دقیقه ۴۱ ثانیهٔ عرض البلد شمالی کائن میباشد .

جی ثانی : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۳ کیلومتر درشمال سرخ شهر درعلاقهٔ کهمرد مربوط حکومت اعلی پروان واقع وموقعیت آن بین خط ۶۷ درجه ۳۴ دقیقه ۴۰ ثانیهٔ طول البلد مشرقی وخط ۳۵ درجه ۳۱ دقیقه ۲۹ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .

جیجه : قریه ایست بفاصلهٔ ۵۵٫۵ کیلومتر درشمال شهر فراه نزدیك نهر ادرس کن مربوط ولایت هرات که بین خط ۶۲ درجه ۳۱ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۲ درجه ۵۳ دقیقه ۱۶ ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده است .

جیربو : دریائیست که بفاصله ۴۱٫۵ کیلومتر درشمال غرب قریه حوض شاه در علاقهٔ شیوه مربوط حکومت اعلی بدخشان واقع وبدریای آمو میریزد . وموقعیت آن تخمین بین خط ۷۰ درجه ۱۴ دقیقه ۵۸ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۷ درجه ۴۵ دقیقه ۶ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد

جیرو : قریه ایست که بفاصلهٔ ۲۴ کیلومتر درشمال غرب حوض شاه درعلاقهٔ شیوه مربوط حکومت اعلی بدخشان کائن وموقعیت آن بین خط ۷۰ درجه ۲۷ دقیقه ۱۳ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۷ درجه ۴۸ دقیقه و ۳۶ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .

جیره خانه : موضعی است که بفاصلهٔ ۲۹ کیلومتر در جنوب غرب قلعهٔ سرکاری بامیان کوهستانی مربوط حکومت اعلی پروان واقع وبین ۶۷ درجه ۳۴ دقیقه ۵۵ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۴ درجه ۴۴ دقیقه و ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی کائن میباشد .

جی کان : قریه ایست که بفاصلهٔ ۳۹٫۵ کیلومتر درشمال شرق چخانسور متصل سرك مربوط حکومت اعلی فراه کائن وبخط ۶۲ درجه ۲۳ دقیقه ۴۸ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۱ درجه ۲۳ دقیقه ۲۵ ثانیه عرض البلد شمالی واقع گردیده است .

جیلانی : قریه ایست بفاصله ۵۵٫۵ کیلومتر درغرب قریهٔ جلدك درعلاقهٔ ترنك وجلدك مربوط ولایت قندهار کائن وبین خط ۶۶ درجه ۱۱ دقیقه ۲۴ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۱ درجه ۵۸ دقیقه و ۱۱ ثانیه عرض البلد شمالی واقع گردیده است .

جیون : نهریست که بفاصلهٔ ۲۱٫۵ کیلومتر درشرق مزارتپه درعلاقهٔ واخان مربوط حکومت اعلی بدخشان که بدریای پامیر میریزد . محل وقوع آن بخط ۷۳ درجه ۱۲ دقیقه ۵۲ ثانیه طول البلد مشرقی وخط ۳۷ درجه ۲۴ دقیقه و ۶ ثانیه عرض البلد شمالی میباشد .

ضمائم

الف :ضمیمهٔ عنوان «بدخشان»

۱ - لست مکاتب دهاتی حکومت اعلی بدخشان:

شماره	اسم مکتب	محل وقوع	تاریخ تاسیس
۱	مکتب دهاتی آهنگیر ده اشکاشم	اشکاشم	۳۱/۶/۳۰
۲	« « رباك	علاقه‌داری	۳۱/٤/۲۰
۳	« « خنرود واخان	واخان	۳۱/٤/۲۵
٤	« « پنجه	«	«
۵	« « کوف	سوفی دروازه	«
٦	« « ماه‌نو	دراوزه	«
۷	« « غومی سفلی	«	«
۸	« « قریه سبز	«	«
۹	« « شهران میخان	میخان	۲۰ میزان ۳۱
۱۰	« « تکیه کشم	تکیه کشم	۳۱/۳/۱۲
۱۱	« « روشان شغنان	شغنان	۳۱/۳/۸
۱۲	« « خواهان	علاقه‌داری خواهان	۳۱/۷/۲۷
۱۳	« « وخنی دیو	راغ	« «
۱٤	« « بزرگ	علاقه‌داری	۳۱/٦/۱
۱۵	« « لنگردارهم	دارهم	۳۱/۸/۲
۱٦	« « حافظ مغل ارگو	ارگو	۳۱/۸/۳
۱۷	« « نسی سفلی	دروازه	۱۳/٦/۱
۱۸	« « شیرچنگ یفتل	شیرچنگ	۳۱/۱۰/۵
۱۹	« « پچوچ زردیو	علاقه‌داری زیباك	۳۱/۹/۲۲
۲۰	« « حوض شاه دروازه	علاقه‌داری خواخان	۳۱/۸/٤
۲۱	« « بلوچ کشم	حکومت کشم	۳۲/۸/۱۸
۲۲	« « راغ		۳۱/۸/۲۷
۲۳	« « میرو کان یفتل		۳۳/۱۰/۹
۲٤	« « خوستك جرم		۳۲/۱۱/۸
۲۵	« « خشکه‌دره	حکومتی کشم	۳۱/۱۱/۱۵
۲۵	« « آب گنده شهر بزرگ -	علاقه‌داری شهر بزرگ	۳۲/۱۱/۳۳
۲۷	« « ولدیان شهر بزرگ	« «	« «

شماره	اسم مکاتب	محل وقوع	تاریخ تاسیس
۲۸	مکتب دهاتی نژموك	حکومتی دروازه	۳۲/۱۱/۳۳
۲۹	» « کشم ونمازگاه	پسه گلی	۳٤/۱/۱۵
۳۰	« « مرچ بادان	علاقه‌داری راغ	۳٤/۱/۱

۲ ـ وکلاء حکومت اعلی بدخشان درشوری ملی و مجلس . مشورتی

مرکز حکومت اعلی :الف درشوری ملی . . . . . ۱ نفر

ب : درمجلس مشوره ولایتی . . . ۱ نفر

حکومتی دروازدرشوری ملی . . . . . ۱ نفر

حکومتی جرم درشوری ملی . . . . . ۱ نفر

حکومتی کشم در شوری ملی . . . . . ۱ نفر

حکومتی واخان درشوری ملی . . . . . ۱ نفر

حکومتی اشکاشم در شوری ملی . . . . . ۱ نفر

مجموع . . . . . ۷ نفر

ب : ضمیمه عنوان « پروان »

۱ ـ لست مکاتب دهاتی حکومت اعلی پروان :

شماره	اسم مکاتب	محل وقوع	تاریخ تاسیس
۱	مکتب دهاتی افغانیه	حیدر خیل	۳۱/۱/۱
۲	« « پچغان	ابراهیم خیل	۱۳۳۱
۳	« « دره کلان	شیغری	«
٤	« « دره فرخشا خیل	فرخشا خیل	«
۵	« « غاشور خیل		«
٦	« « جمال آغه	مسجد جامع	۱۳۳۰
۷	« « بوله‌غین		۱۳۳۱
۸	« « سنجن	مسجد جامع	«
۹	« « آنابه پنجشیر	آنابه	«
۱۰	« « سنگانه «	آستانه	«
۱۱	« « چارقریه «	چارقریه	«
۱۲	« « کرمان «	کرمان	«
۱۳	« « سنگی‌خان «	هزاره سنگی	«

شماره	اسم مکاتب	محل وقوع	تاریخ تاسیس
۱٤	مکاتب دهاتی سالنگ	مسجد جامع	۱۳۳۱
۱۵	« « انچوسیدخیل	مسجد جامع	«
۱٦	« « ده قاضی	ده قاضی	«
۱۷	« « چیگل	چیگل	«
۱۸	« « رباط	چوب بخش	«
۱۹	« « قمچاق	قمچاق	«
۲۰	« « اوبخ	اوبخ	۱۳۳۰
۲۱	« « سرخ	سرخ	۱۳۳۰
۲۲	« « کهمرد	کهمرد	«
۲۳	« « فراج	فراج	۳۲
۲٤	« « توخچی	توخچی	«
۲۵	« « احمدزائی		«
۲٦	« « بیاخیل		«
۲۷	« « شلوت		«
۲۸	« « نوآباد		«
۲۹	« « کشکمتان		«
۳۰	« « کوه صافی	کوه صافی	«
۳۱	« « استرغنج		«
۳۲	« « پریان		حمل ۳۳
۱۳۳	« « آبدره	آبدره	حمل ۳۳
۳٤	« « شنبل	شنبل	حمل ۳۳
۳۵	« « پاینده خیل		حمل ۳۳
۳٦	« « ضنج	ضنج	میزان ۳۲
۳۷	« « شیخ علی	شیخ علی	حمل ۳۳

۲ ـ وکیلان حکومت اعلی پروان ومربوطات آن درشوری ملی :

۱ ـ « پروان (چاریکار مرکز حکومت اعلی) ۱ نفر

۲ ـ « غوربند ۱ نفر

۳ ـ « جبل‌السراج ۱ نفر

٤ ـ « بگرام ۱ نفر

٥ ـ « پنجشیر	١ نفر
٦ ـ « سرخ پارسا	١ نفر
٧ ـ « بامیان	١ نفر
٨ ـ « سیغان و کهمرد	١ نفر
٩ ـ « تگاب	١ نفر
١٠ ـ « ریزه کوهستان	١ نفر
١١ ـ « نجراب	١ نفر
مجموع	١١ نفر